ami

D.r D. Diego de Barçena

g.e D.s

Modz quis

g.e D.s a

Dios

g.e D.s m.s a

12/2 20

esta aplicado ala librería del Coll.º dela Comp.ª de Jhs. de Santiago

Incipit tractatus de gratia et iustificatione x.ª mentem, et ordinem Doctoris Subtilissimi Scoti per Sapientissimum Doctorem Celadam Accademiæ Complutensis dignissimum Scoti gymnasiaream perspicue disputatus. ano. 1635.

Proœmium.

De gra dei p Jesum Xpum discerturus, a quo aptius exordiar, quam ab eiusdem grę inuocatione, qua adiuti profundas, et vere theologicas difficultates, quę in hac mata de gra dei occurrunt pro modulo ennodare valeamus.

Universam matam in tres tt.us diuido. primus erit de gra, seu auxilio actuali eiusq. nessitate ad bene operandum. 2.us de gra iustificante, et peccatorum remissione. 3.us de merito, quod pręcipue iustificationis statum consequitur, quos oes pro temporis angustia, qua potuero breuitate, pręcurrere tentabo vsum, et profectum audictorum solummodo currans, splendori autem, et eruditionis ostentatione renuncians; qui autem l. hęreticorum impugnationem l. locorum scripturę accuratam expositionem, l. multorum auethorum placita rationes desideraverit facile inueniet apud probatos huius temporis auethores, quibus rem licuit lato, et pleno calamo, et sine temporis mensura p tractare.

Tractatus 1.us de gra, seu auxilio, eiusq. necessitate ad bene operandum.

Disp.o 1.a de nata grę, et varijs eius diuisionibus

Caput 1.um quid sit gratia

Plures grę acceptiones x.a diuersa alia instituta inueniuntur: attamen quatenus ad prens attinet, gra sumitur pro dono, aut beneficio à deo liberaliter collato x.a August. lib. 1.o de prędestinatione sctorum dicentem, gratia v.o e. ipsa donatio.

Porro ad roem beneficij seu doni pprie dicti 4.or nessę condictiones solent numerari à Theologis, et Phyphis. Prima e. quod donum sit bonum conueniens, et proficuum ei, cui

conferet, sive bonitas, et conueniencia stet in ipsa ipsa doni entitate, sive in conueniencia, et veritate morali, sive n. in ipsam entitatem, sive in moralem existimationem profitentem. e. bonitas, et conueniencia doni e. p.um requisitum ad rationem grę, et beneficij, cuius defectu mala, et disconueniencia, immo et vel indirenter non dicunt beneficia aut dona. 2.um requisitum e., quod grą, et donum conferant. rationi nate, ea n. sola ratione e. ipsius grę, et beneficij. Si vestis ejus solitus non ee amicitia, et iustitia, ex.a 3.o requiritur ad rationem ipsius grę et beneficij, quod donans agnoscat conueniencia, et bonitatem doni; nam qui ignorat utilitatem doni, et beneficij non dr ipsum beneficium in eius donatione. 4.o et ipsi ipsele ad veram rationem grę, et beneficij requiritur quod liberalis, et non ex debito aliquo conferat. nec donans veritatem munus aliquod, obsequium, aut meritum ipsius exhibeat. in hoc n. charitas differt grą et donatio à iustitia, et gratitudine. nam iustitia reddit debitum. gratitudo reddit minus, aut meritum, quod gratifices, grą v.o et donatio nihil horum debet recipere, cuius intuitu donet. sed ex mera liberalitate, et beneficientia donantis prouenire debet x.a illud Apostoli ad Roman. ii. Si autem grą iam non ex operibus alioquin grą iam non e. grą, hoc e. liberale donum. ra

Esse autem ipsum dona, et beneficia, quę Deus nobis iugiter, et liberaliter confert, vt bene viuamus, iustificationem, et gloriam consequamur, et fides docet, et nullus ignorat

Ceterum q.a docuit. ut hic de grą, seu auxilio actuali eo ipso ipse affectat vt explicemus huius grę, et auxilij indigentia, et necessitatem ad quenam, sci. opera nobis necessarium sit aduertere oportet ad quem vere grą non requiri, quod opus, ad quod conferat sit difficile, neq. n. debitas operis e. conditio vere grę, et beneficij, neq. facilitas aut difficultas operis ad quod donum confert e. ista regula ad gram dignoscendum. nam vt bene Augustin. lib. de patientia cap. ii. multa opera nata immo et peccaminosa, et noxia difficiliora, quam opera grę, nam difficilius e. pati vindictam, aut pati falsam religionem appetere mortem, quam insignem alicui iniuriam in paupertate euangelica. a deo salute sperare, et in hac facilitas ad gram dei existimet, difficiliora autem illa longe à ratione grę distant: Vnde qui ex operis difficultate volunt colligere rem vere grę, sepe aberrant: sitat q.o vera ratio grę generaliter sumpta in eo, quod sit donatio rei profectus, et conuenientis nate rationi collata à deo, qui bene nouit doni proficuitatem, qui nullo debito, sed sola liberalitate donat: sive donum ad res faciles, et iucundas proficuas in, sive ad arduas, et difficiles conferat

Caput 2.um de diuisionibus grę, quę ex diuersa nata, et qualitate donor. desumit.r ra

Alterum ex instrumentis sciendi e. diuisio, quę non minus, quam definitio solet aliquag. verum natas explicare, presertim si ratio ipsa, et radix, à qua sumpta e. diuisio vere assequat. diuidit q.o p. grą dei generalis sumpta in gram creationis, et in gratiam bene viuendi, sumpta diuisione ex diuersa nata, et affectate donorum, quę nobis à deo conferuntur, ad p.um membrum grę creationis pertinet creatio ipsa, conseruatio, et alia dona quę deus contulit naturę nostri, debitis affectionibus ornando = Ad 2.um membrum pertinent dona

quę Deus ipse confert ad bene viuendum, beneq; et laudabiliter operandum; donis p.mi generis prestat Deus, quod hones, et raoles simus, et in eo gere pfecti; donis autem 2.i generis prestat, quod boni simus, laudabiliterq; viuamus. ~

Hanc grę et donoꝝ Dei diuionem traddit sępe August. sed sub his expressis tris eam traddit lib. de prędestinatione S.ctoꝝ (vbi accuratius de gra tractauit) cap. 5.o vbi suo illo eleganti stillo sic loquit.r August.; sit g.o gra natę tributa, qua sumus aiantia raolia discernimurq; à peccuribus, sit et gra natę attributa, qua in ipsis honibus à difformibus pulchri, l. ingeniosi discernunt.r à tardis, ac si qui eiusmodi e., sed non se ille quem coercebat Apostlus aduersus pecus inflabat.r, neq; aduersus hone; alterum de aliquo nali lumine, quod inee. posset, et pessimo, sed aliquid bonum, quod pstineret ad vitam bonam sibi non Deo tribuens inflabat.r, qdo audire meruit, quis e. qui te discernit.r quid habes, quod non accepisti.? vbi August. agnoscit gram in donis natę, qbus creamur, et pficimur, et eam distinguit à gra, et donis, quę pstinent ad vitam bonam de qbus posterioribus intelligit illud Aposti p.e ad Corrint. 4., quis e. qui te discernit: idem et docuit August. Epistol. 105., et ipse cum africanis Pribus Epistol. 95. vtriusq; huius grę meminerunt dicentes, quamuis non incongrua roe dona creationis dicant.r gra ett.a, tn non ee. hanc gram, quam Scripra, et Pres pprie gram appellant. ~

Primam gram, quę in donis creationis consistit, libenter fatebat.r Pellagius hęreticus verę grę inimicus temporibus Hieronim. et August., tn negauit aliam gram et alia dona nessa ad bene viuendu; et legem Dei seruandaq; dicens, quod pnatam, et pp poam liberi arbitrij, quę in creatione accepimus, liberi sumus, et potestatem hemus ad bonum, et malum, vt ad quod voluerimus, porrigamus manum (quamuis fateret.r, vt melius et facilius faciamus opera bona multum conducere legem, doctrinam et exempla Xpi, et Sanctoꝝ) quam hęresim erudite inter oes confutat August. pluribus libris, quę hent.r in 1.o tom. suoꝝ operum ex qbus Concilia, et Pres rones, immo et verba ipsa desumsere ad deffiniendum pręter gram, et dona creationis ee. nessam aliam gram, et aliud genus donorum, quibus gratuito ad bene viuendum, et leges seruandas à Deo adiuuemur, quę dona pprie et simpliciter dicunt.r gra; nam dona creationis lt non incongrue dicant.r gra, q.a liberalr, et sine meritis donant.r, tn quodammodo integritati natę, eiusq; nali constitutioni ex quadam quasi nali indigentia ss. debita. ~

Et hanc pprium, et absolutam gram bene viuendi August. Concilia, et Pres vocarunt gram Xpi, seu gram pp Xpum, nimirum, q.a Xpus Donus sua morte, et passione illam nobis promeruit, quam Adamus pp peccatum omnibus amiserat: Xpus n., vt aiunt August., et Pres Concilij africani, non e. mortuus pro nullis, vt conderent.r sed pro impijs vt iustificarent.r, id. non fuit mortuus, vt crearemur, et nalibus debitis ornamentis pp ficeremur, sed vt bene viuendo recti, et iusti essemus: dr autem hęc gra pp Xpum, non q.a ex eo quod Xpus donet.r aliquid phijcum et intrum proueniat ipsi grę bene viuendi, sed vt hoc quasi signo à donis natę, et à gra creationis distinguat.r, et diuersa agnoscat.r. ~

Hęc pprium gra, quę pp Xpum dr, optime intelligit.r subdiuidi illa trimembri consueta diuione in gram gratis datam, gram hitualem, et gratiam actualem, seu actuale

auxilium: gra gratis data ss. dona, que Deus confert, non tam in utilitatem eius cui confert, quam in utilitatem aliorum, s. totius Eccle, qualia ss. prophetia et gra linguarum, et alia, que Paulus enumerat 1.ª ad Corinth.: gra fitualis, est titus seu donum manens quo fortis et inhaerenter constituimur iusti, et filij Dei, ad quod membrum reddimur et ponimur alij titus infus: gra v.º seu auxilium actuale ss. adiutoria, et motiones eius transeuntes quib nra voluntas movet.r et adiuvat.r, qdo bene operat.r, siue adiuvet.r sj intellectus ipsius, et illuminationes, siue sj inspirationes, et affectiones primo primas qui .e. connaturalis mus trahendi, et movendi voluntatem, siue sj extram protectionem, et ablationem impedimentorum, siue alio et mo actualiter moveat.r: onia .n. hec pertinent ad hoc genus gratie, seu auxilij actualis, de quo et eius necessitate instituit.r hic primus cap.s, et hec actualis gra .e., quam precipue August.s et Patres intendebant contra Pelagium, quam ipse asserebant gram iustificationis, non q.ª sj illam fortiter constituamur iusti, sed q.ª ad illam excitamur, et promovemur ad iustitiam, et ob illa incipit series, et ordo totius iustificationis, que paulatim sj opera, et dispositiones meritorias procedit usq; ad forme ipsius infusionem. ~

Hec g.º actualis gra iterum subdividit.r in gram, seu auxilium interne inspirationis, et in gram externe protectionis / sumpta et divisione, et rone dividendi ex diversa donorum natra / auxilium interne inspirationis dr cum sj interno actu et inspiratione Dei nos movet ad bonum, auxilium autem externe protectionis dr ablatio impedimentorum, et dispositio aliorum externorum, que iuvare solent nras operationes, et tribuere opportunitatem operandi. ~

Denig: gra actualis, seu auxilium sj Xpum vt coe .e. interne inspirationi et externe protectioni: rursus dividit.r in gram, seu auxilium suffnale quo ad substam, et gram, seu auxilium quo ad substam ratem / sumpta adhuc rone dividendi ex diversa natra / : nota .e. Theologi coi distinctio entium suffnalium sm substam ab alijs entibus, que sunt nalia sm substam, de qua in natra de visione tanquam in ppria sede tractatur. Hec divisio gre sj Xpum in natem, et suffnalem sm substam non .e. tam nota, et coi Theologis, imo recentiores aliqui pene inviti trahunt.r ad eam concedendam, re tn bene perpensa ea concedunt, eamq; agnoscere videnf ex antiquis Scotis. et Occa. et ex nouioribus Bellarmino, Vazq; Suarez, Bagnes, Lexius, Lored, Montelin. et alij plures, quos citant recentiores. hanc eandem distinctionem et Theologi Scotiste, qui negant entia suffnalia quo ad substam, hi .n. gram nalis ordinis negare non possunt: et hinc sumit.r 1.ª ratio ad hanc distinctionem comprobandam, q.ª non .e. certum, sed tenax .e. sub opinione, quod dent.r entia suffnalia quo ad substam, at certum de fide .e. contra Pelagium dari gram, et auxilium sj Xpum quo ad bona opera iuvamur, g.º dogma hoc vniuale de gra Xpi non debet arctari ad solam opinionem concedentem entia suffnalia, sed rao gre sj Xpum et in donis naturalibus quo ad substam ppria poterit inueniri: 2.º iustitia originalis donum sj, quo in pmis Parentibus vires inferiores subdebant.r superioribus erat vera et pprijssima gra, et in erat donum in sua natra, et entitate nali, cuius effectus erat connexio, et subiectio naturalis ipsarum, g.º in dono nali quo ad substam v.ª rao gre inuenit.r. 3.º diuturna victoria tenta-

tionum contra ꝓcepta nalia, et obseruatio legis nali ex nali motiuo virtutum acquisitarum facta, quod sine dubio ꝓnibile ē, nec ꝝ assignari ꝓt repugnantia aliqua quare ex motiuo virtutum acquisitarum non ꝓnit Deus facere, ꝛ tentatio grauis sit, et lex nali obseruet.ur / si g.o id contingeret, sine dubio esset v.a gra, nam Theologi non audent iam concedere ꝙd obseruari legem totam nalem, et uinci graues tentationes ꝛ Longum tempus sine v.a gra ꝛ xpm. g.o v.a uaq; gra, et auxilijs salutar.bus in dominis nalibus quo ad substam. 2.a constr. mar.r. 2.a v.a gra exterę ꝓsecutionis saluar.r, et conuitię in dispositione naturum reg. et abstinentia nocuum impedimentoy. ꝛ quod infans tali tempore nascat.r, aut nasci contingat ex.a forsem, aut quod ingens concussitia aliqua nali causa tempore.r quę ordinem ad eternitatem, et substam ꝛ nalia, saluar.r g.o v.a to ꝙd ꝓprie dicę in dono, et adiutorijs sm substam nalibus, ac ꝛ Deus ꝓnit ꝙd ꝓprie bene uiuendo, et ꝙd xpiana ire ꝓram nali ordinis, et in ꝓram aliam supnalem quo ad substam. ~

Verum autem ē, et maxime notandum, quod in hac ordinato ad finem supnalem dona huiusmodi ꝛ sine nalia quo ad substam, semꝑ in quodamo ꝛ supnalia, ꝛ sup.a indebitam, et constam rerum ꝛ, aut ex me, ꝛ ex fine, et ordinatione ꝙ alicuius ꝓpo. cidentiam, g.a bene uiuere, et bene operari nunquam dar.r, nisi ex.a speali et altiori Dei ꝓuisione. An autem dona hęc, et auxilia quę in entitatibus nalibus quo ad substam consistunt, ꝛ sine v.a gra requirar.r, quod ꝓprie nali, et ordinario mo ꝓcedentes.r, ꝛ sufficiat in nalium ordine, serie ꝓcedendi disp. 7. tractabimus. ~

Caput 3.um de diuisionibus grę, et auxilij quę ex diuerso ordine, et habitudine ad voluntatem quą adiuuat, desumuntur

Celebris ē apud Theologos immo, et apud Patres diuisio gre in operantem et cooperantem quam ꝛ desumpsere ex Augustino / cuius authoritas in mata de gra irrespragabilis ē / quam diuisionem tradit Augustinus innumeris in locis, quam operantem vocat Iustificantem Deum in nobis sine nobis operat.r, cooperantem v.o vocat Augustinus, qua nobiscum iam consentientibus cooperat.r: diuisio.r autem dona operantis gręe sine nobis, non ad excludendum ꝓrium concursum, cum ad hęc dona ꝓximę ꝓparemur actus nisi indeliberati, qui ꝓhibere ꝓsequunt à nobis, sed ad excludendam nram libertatem, et liberum concursum. ita ꝛ sine nobis idem sit, quod sine nobis libere concurrentibus, et antequam libere consentiamus x.a ꝓbatur in Apostolo ad Rom. 7.o qui de indeliberatis concupiscentię motibus dixit, iam non operor ego illud. ~

Non multum abest ab hac diuisione Augustini alia diuisio actualis auxilij recepti.a apud Theologos, immo, et apud Concilia et Patres, qua diuidit.r in ꝓuenientem, comitantem, et subsequentem, immo videt.r hęc 2.a diuisio ꝓximam illam diuisionem Augustini complecti, et 3.um aliud membrum addere, quo eius declarent.r ordinem ad uoluntatem quam adiuuat. Tradit.r autem hęc trimembris auxilij diuisio à Concilio Trid. sess. 6. cap. 16. dum de uirtute gręe, quam xpus influit in nos, ait Concil. quę uirtus antecedit, comitat.r, et subsequit.r bona iustoy. opera, et eandem diuisionem tradit.

Bernardo lib. de gra et libero arbitrio, et alij ex Tribus. ~

Aliqui scholastici inter quos s. s. thom. has dictiones accomodant gre
huiusmodi, quę dicat. operans cum p.o iustificat, dicatur autem cooperans quatenus na-
biscum concurrit ad meritu: voes et pręcedentis et subsequentis gręę aliqui Theologi ex
ordine effectuum inter se se explicant ita vt p.us effectu dicat. pręcedens respu se-
quentis, posterior autem dicat. subsequens respu eius qui antecessit: inmo et quo su-
gust. ipse lib de natra et gra cap.o 31 auxilia prędecentia vocari illa quę iustificatio-
nem antecedit, subsequentia v.o quę post iustificationem dant. ad meritu, et quamuis
hijs et alijs modis inuenicamus vsurpari apud Antiquos quos predictas diuisiones, qui mo
nec falsitatem continent nec noibus predictay diuisionem abrumpt. iam tn ex frequen-
tiori Augustini usu, et scholasticoy consensu addes. adequata dicto actualis auxilij in pry-
uenientis comitantis, et subsequentis ex diuerso ordine, et habitudine, quam seruat cum ar-
bitrio, quod adiuuat: quę diuisio sic venit intligenda vt gra prędecentes sint dona, quis
Deus nos prędecenit ante liberum nrum determinationem vocans et excitans ad consensum.
gra v.o comitans sint dona s. adiutoria, et quę nobiscum iam volentibus cooperat.: gra
v.o subsequens sint dona, quibus post liberum consensum adiuuat ad opus faciendum s. si
quod dictu post consensum restat. solum n. his tribus modis pot. gra comparari cum volu-
tate quam adiuuat sc. s. prędecedendo consentiendo s. simul cum consentit s. post consentiendo
subsequendo: etenim nulla hęc prędecentis comitantis et subsequentis ir. velleita, et adiuti
alius possunt commode reperiri nisi ad voluntatem s. arbitrium, quod gra dei adiuuat: ita vt
quamuis non constaret Augustin. Concilia et Patres nras solas prędicta dictione in hoc sensu
deberent Theologi hanc diuisionem prędecentis, comitantis, et subsequentis auxilij in dicto
nro sensu excogitare, et tradere, vt manuna et habitudinem gre in ordine ad arbitrium quod
adiuuat integre, traderent. ~

Prędecens p.o auxilium exhincidit cum gra operante, et dicit. et excitans
vocatio, inspiratio, et illuminatio: comitans v.o dr et cooperans, et adiuuans: subse-
quens autem nullo alio noie video appellatum. ~

Contendit quidam hinc inde quis ipsius gre elevans, et adiuuans ipsam adopte
randum, et tenere et ad gram comitantem: attamen quamuis non incongrue hinc inde vo-
caret. donum, seu gra quę cum ipsa cooperet. in dictis hęc auxilij, seu gę actuales de
qua in hoc tr.u est ita nere non e. quod hęc diuisio prędecentis, comitantis, et subsequentis
comprehendat hinc: tum et p.a Concilium Arausicanum docet quod bona opera iustor.
prodeunt à gra cooperante, ait n. quoties bona agimus Deus nobiscum vt operemur
operat. sm quam plenarie gra cooperans non includit hinc, p.a multa ir. opera bona exi-
mia, sci. nulla quę gerant hinc neq. ab hinc procedunt. ~

Volunt et alij concursum actualem, quo Deus vt p.a causa concurrit simul
cum voluntate ad gram cooperantem poni tenere: ceterum quamuis hoc no improbe et dicat. in
eum Deus in concurrendo cum causis 2.is non tam videat. liberali donator quam mutuum
debitum p.t causę impletre nexum non e. hunc concursum cum gra cooperante numerare.
tum et, p.a concursus p.t causę identificat. cum consensu ipso, et ita non e. nouus donu.

distinctum à consensu ipso.

Contendit item Vazq. gram subsequentem solum contribere in collatione impedimentorum, vt post consensum efficiat opus exterius: aduersi alij ipsam præuenientem et adiuuantem gram quatenus ita datur, et ad manet vsq. dum opus exterius efficiat, et ad gram subsequentem pertinere, quod verum, ego non censeo.

Est in valde notandum gram præuenientem non esse vnicam simplicem operationem, aut qualitatem, nam solet Deus multis inspirationibus, et motibus ad vnum aliquem consensum pertrahere. Item notandum 1.° non esse gram excitatem, et adiuuantem ee. physice, et realr diuersas, nam eadem physica motio, aut inspiratio post. vtrumq. meritu excitandi præuenientis sed, et comitandi ita vt quatenus excitat nos, vt consentiamus sit vere præueniens, quatenus v.° simul manet adiuuans ad consentiendi. sit vere comitans imo si detur post consensum mouens ad opus et erit v.ª gra subsequens x.ª ea, quæ nuper dicebamus dictu n. præuenientis, comitantis, et subsequentis non tam distinguntur entitates quam munera et officia, et respectus rerum easdem

Disp.° 2.ª de celebri illa diuisione gre auxilians, qua ex diuerso ordine ad effectu partit.r in efficacem, et ineffícacem, seu sufficiéte. Caput 1.um proponit.r status controuersię de auxilij efficacia et ea in quibus iam frequentius Theologi conueniunt.

Celebri iusta et difficilis 1.° alia diuisio auxilij, qua ex diuerso ordine, et connexione cum effectu diuiditr in efficax, et in sufficiens, seu ineficax, cuius exacta expositio non solum ppeolem disputationem requirit, verum et longum exposcefat etiam, nisi autem muneris non 1.° sit ea, quę ad efficacia auxilij pertinent accurate, sequi sed breuiter hanc diuisionem auxilij explicare, quatenus ea quę de huius auxilij ne, cessitate dicturi sumus, debite intelligant, neq celebris et difficilis controuersia ab ignorer.

Subdividit.r p.° auxilium præueniens in efficax, et sufficiens; efficax auxilium 1.° illud quod habet effectum sufficiens v.° seu ineficax, quod effectum post. habet sed non habet, nam cum auxilium Dei sit donum, [illegible] adiutorium vt voluntas bene operetr et in bono consentiat, et ex alia pte voluntas pro innata libertate possit consentiat, possitque v.° nolle excitationi consentire, hinc 1.° quod possit auxilium seu adiutorium effectum habeat, et sit efficax possit v.° pro innata voluntati libertate effectu careat, et sit ineficax, seu sufficiens p.ª sufficiebat vt si voluntas vellet consentire. Hanc auxilij partitionem tradidit operis Augustin lib. de correptione, et gra cap. 11 dum explicans, quod auxilium fuerit

p.m ho, quod v.o non fuerit dat tale quippe erat adiutorium, quod deneret cum vellet et in quo p maneret si vellet, ecce sufficiens auxilium quod p.o hoi datum fuit, non quo fieret vt vellet. ecce efficax quod p.o hoi negatum fuit. ~

Obrevandum in .e. p.o pro clariori huius divisionis intelligentia, quod divisum in hac divisione .e. auxilium prveniens nam solum prveniens auxilium .e. cui competere pot. ee. sufficiens, et ineficax; nam comitans auxilium non .e. sine consensu, et effectu, et idem dico de subsequenti. ~

2.o .e. maxime obrevandum tripliciter pone aliquid dici efficax ex ordine ad effectum tm triplicem statum, in quo effectus pot. considerari: p.o n. pot. considerari effectus vt possibilis, 2.o vt existens, 3.o vt futurus, et ex hoc triplici statu triplex mus efficacie venit considerandus, p.o mo dr efficax ex ordine ad effectum possibilem id quod virtutem et poam hr ad talem effectum faciendy, vt medicina dr efficax ad sanandum, et vas dr efficax ad p sanandum hr de facto id non efficiant. 2.o mo dr efficax ex ordine ad effectum iam existentem id quod actu efficit, et à quo actu emanat effectus. 3.o mo dr efficax quod non solum hr poam ad effectum possibilem nec effectum actu efficit, attamen producet, et causabit effectum et dre causaturum, et producturum .e. quod ex ordine, et connexione cum effectu futuro dr efficax hoc .e. effecturum. Et his p.o modi efficacie, 1.us ex ordine ad effectum possibilem non constituit nram divisionem nam efficacia in hoc p.o sensu vere, membro convenit auxilium n. sufficiens et hr virtutem ad consensum possibilem, ideo n. dr sufficiens. Nec et efficacia 2.o mo ex ordine ad effectum p.sentem constituit nam divisionem nam hoc non convenit auxilio prveniendi quatenus prveniens .e. et ibi in hoc 2.o sensu potius dr hoc efficientia quam efficacia. 3.o p. ille mo ex ordine et connexione cum effectu futuro sumpta efficacia constituit hanc celebrem divisionem p.s seu auxilij divini in efficax et sufficiens ita vt auxilium efficax sit illud quod vere effecturum. sufficiens v.o seu ineficax sit illud quod talem rem, et connexionem non hr ad effectum futurum, et ita dr sufficiens tm non v.o effecturus seu efficax. ~

3.o obrevandum .e. quod in hac divia, et distinctione auxilij efficacis ab ineficaci stat, et consistit divia, et discretio p.destinatory à reprobis, in illo Pauli p.e ad Corinth. 4. ò ho quis .e. quis te discernit, p.destinati n. ab illo, gratuito et misericordi Dei consilio erat auxilium efficax ad salutem, reprobi v.o ab. gratis solummo sufficiens contingri, et in hoc stat controversy distinctio nam p.destinatio tm Augustin. p.o de p.destinatione S.ctorum cap. 10. .e. pro previsorio, et vt ipse Augustin. dic lib. p.o ad Simplicianum quæs. 2.a illi n. electi qui convenerunt vocati convenienter n. et efficaciter vocati idem .e. apud Augustin.: et ideo pia hæc seu auxilium efficax mirifice expolliat in Scriptura, et à S.cto Spiritu p.sertim ab Apostolo Paulo et ab Augustin. dr n. alta et secreta vocatio, q.a altissimum et occultum p.destinationis mysterium Dei p ipsam operat.r: dr ea Dei eternus p hac trahere, q.a efficaciter, et infallibiliter p illam nos p trahit ad consensum: dr ea vocatio tm p.omissum aut ex p.posito, q.a ex speciali p.posito, et bene placito divino procedit, nam voluntas dandi

hanc specialem et electiuam vocationem quasi p. antonomasiam dr ipsorum, et bene: placitum Dei ex ipso solo, et eius misericordia promanans dr et congrua vocatio q.a sic congruit et contemperat arbitrio vt ipsum moueat, et facias consentiuum.

In explicando autem in quo consistat hec efficacitas, et connexio vocationis cum futuro consensu qua auxilium dr efficax seu effectiuum, et qua distinguit.r a sufficienti magna his temporibus versat.r difficultas, an sci. hec vocationis efficacia, et connexio cum futuro consensu sit physica et realis precatum alicuius vocationis an aliunde ab extra tali efficacia vocationi contingat.r an efficaciam hanc habeat vocatio ipsemet vt a Deo donante venit, an v.o a libertate, et consensu voluntatis, que differat quasi vagina et ipsa ab hinc annis ad se traxit, immo, et distraxit inter se olim fere Theologorum ingenia.

Duo autem sit valde attendenda in efficacis explicatione. p.um e. dignitas ips et diuine electionis, que si non efficacis donationem distinguit infallibiliter predestinatq. a reprobis x.o Iuuat doctrinam citatam quis e. quibus discernet nam in electione predestinatq. sine dubio gra, et donatio Dei p.a obtinet partes, Deus n. est qui gratuito et ex pura misericordia, et liberalitate eligit predestinator. 2.um attendendum e. arbitrij libertas in ipso consensu, que post infallibilem diuinq. electionem integra manet que duo non facile cohærent, nam si auxilium antecedenter, et in ipsum profluens consensum, iam e. infallibiliter effectiuum, seu efficax videt.r quo iam aduenit consensus non relinquit contingentiam, quam liberus exigit; vnde si vere componant.r duo hec, nihil aliud requirit.r ad veracissimam efficacis explicationem.

Caput 2.um Sentia Pris Dominici Bañez

Dominicus Bañez illustris Theologus ex Predicatorq. familia p.o asserit efficaciam auxilij consistere in quada gratiae seu promotione physica intra inhærente in voluntate, que a solo Deo non expectato vlo consensu simul cum vocatione ipsius nata, quam voluntas se debet ad consentiendum v. non consentiendum, que promotio physica sic et ex physicam influxum, et suauissime, et realis, et debet voluntatem ad consentiendum v. dissentiendum, ita vt talis nata sit hec promotio vt ex intentu suo prædeterminet illa que dat.r ad consentiendum, hoc connexionem talem, et infallibilem cum subsequo consensu, illa autem si que dat.r ad non consentiendum talem, et infallibilem connexionem hæc cum dissensu, ita vt voluntas de potentia absoluta talem promotionem frustrari a suo effectu nequeat tenet ipsa doctrina per p.am p.tem ad quæst. 23 art. 5. quam sequit.r Alvarez in suo tr.e de auxiliis disp. 23. Sedema, Navarrus. et alij fere Dominicanorum, p.rum familia ex alia quadam sponte hanc promotionem de gre gratuita, alij v.o volunt quod sit mentis concursus de gre actionis, que quatenus ad ipsorum attinet in idem recidunt. Vocatio q.o cum qua talis promotio infunditur est efficax que v.o tali promotione caret e. inefficax.

Fundum p.um huius sensus e. priorites et antecedentia p.e causæ in mouendo a.am causas, et in concurrendo cum illa, nam p.a causa videt.r prius mouere, et attingere effectum, ideo n. dr p.a causa, non solum q.a p.entiat in essendo, sed q.a prior in causando, sic q.a p.a causa

incipit ꝓvia et aliquid ꝓvie agit in illo ꝓvio consistet efficacia istius autem ꝓvii quod ꝓvenit a ꝓ.o causa, siue efficax, siue actio sit vocat.r ꝓgmotio ꝓhica. ~

2.um sunxam ꝓvedicti sentẽ.ie quod alio mo non videt.r posse saluari ueram efficaciã, qua Deus ipse infallibiliter discernat ꝓdestinatos, q.a in sola suasione, et morali tractione non ꝑ.t consistere tota ꝓdestinationis certitudo. ~

3.um Scripta et ꝓres sic explicant efficaciam diuine gre, ut sine ꝓhica infallibili causalitate non possint debet intelligi nam Ezechiel. 36. dicit Deus faciam vt in ꝓceptis meis ambuletis et iterum auferam a vobis cor lapideum et dabo vobis cor carneum, tum et Ioan. 6. q.m grauẽ efficacem dr Deus trahere ad se et Augustin. de libero arbitr. cap 16. ait quam efficacem.ee. dire efficacissimas, et alibi vocat vim inuincibilem, et alia multa huiusmodi passim inueniunt.r in Scripta et Patribus, que non ꝑ.t de sola morali suasione ꝓvie intelligi. ~

Rõe et ꝓ.o eadem ꝓ.a ꝓmissa, q.a auxilium efficax ꝑ.t in quo efficax et distinctum à sufficiẽti.ẽ. donum ꝓpter quod vere discernit.r ꝓdestinatus à reprobo. q.o discernit in quo efficax.ẽ. sed auxilium discernit mouendo, et trahendo voluntatẽ ad consensum q.o in quo efficax.ẽ. est motiuum, et operatiuum. q.o in quo efficax ꝑ.t tunc.ẽ. aliquid ꝓhicum quod mouendo ad operationem discernat. q.o tua efficacia destr.ee. virtus ꝓhica ꝓhice mouens, et ꝓhice discernens, nihil actum aliud.ẽ. ꝓhica ꝓgmotio, quam virtus ꝓhica ꝓ.t ꝓhicum influxum discernens. ~

2.o efficacia auxilij non ꝑ.t ee. dependens à tuo consensu, q.a dicto auxilij in efficax, et sufficiẽs.ẽ. dicto auxilij ꝓueniente, quatenus ꝓueniens.ẽ. q.a auxilio ꝓueniente quatenus ꝓuenit et ꝓuenire.ẽ. ante consensum debet contenire efficacia q.o non ꝑ.t ei ꝓuenire ab isto consensu, q.a cum iam intelligit.r consensus auxilium non.ẽ. ꝓueniens sed comitans ipsum consensum, à quo acciperet efficacia, q.o v.a, et ꝓueniens efficacia debet constitui ante omnem consensum in ꝓhica entitate que in actu ꝑ.o sit ante consensum, hoc autem nihil aliud.ẽ. quam ꝓhica ꝓmotio. ~

Hec sentia optime explicat vim discretiuam auxilij efficacis in ex alia ꝓ.te valde impugnat.r, q.a non videt.r locum libertati relinquere, nam si Deus anter et independenter ab arbitrio infundit efficacem .ſ. ꝓmotionem que ex sua ẽa connectit.r cum consensu et adhuc de tota absoluta.ẽ. inseparabili à consensu ita ut neq. in fatio talis ꝓmotionis, neq. inseparabilis connexio ipsius cum consensu pendeant ab arbitrio. q.o independenter ab arbitrio nexum.ẽ. à tali ꝓmotione siue consensum. q.o consensus qui sit ex tali ꝓmotionem.ẽ. dicet nexus, et non liber: probo eodem q.a nexitas oritur ex solis duobus constitutis, nempe ex positione ꝓmotionis et ex natura ipsa et ẽa ꝓmotionis, sed utrumq. hoc.ẽ. ans, et independens ab arbitrio, q.o nexitas que ex his duobus constituitur conseq.ẽ. nexitas ans, et sine independens ab arbitrio. q.o non relinquit debitum locum indiuiq. et libertati arbitrij, q.a nexitas ans non compatit.r cum v.a libertate. ~

Pro cuius ꝓpositi intelligentia ꝓponenda.ẽ. ꝓclara quedam doctrina S.ti Anselmi à theologis laudata, et recepta. Anselmus n. vt explicauit optime ex diuina

ꝓgscia, qua deus vider futura, priusquam sint non ovias. nemitas, que tollat libertatem, q.ª utrum, verum ē, ce ꝓgscium a deo nro futurum ēe, et nichilomi. nus nra libre operari docet Anselm. deyslicem ēe. nemitatem aliam antem, aliq v.º coentem, aut nemitas ait Anselmus ē. que ovia. ex causa aut ex aliquo ꝓcedenti, aliꝫ ē. nemitas motus ꝯa, que ex nra causa ꝓcedit, nemitas au. tem coens illa ē. ait Anselm. que non ovia. ex aliquo ante, sed ꝓpositione rei ip. sius, aut ex ipsius rei futuritione, s. existentia, aut ex aliquo alio quod rei ip. sius existentiam s. futuritionem supponit, ꝓnit exemplum Anselm. nemitatis coentis, si nemitas ē. me loqui cum loquor, que nemitas consurgit ex ꝓpositione et existentia ipsius loquutionis, que volente me ꝓnit. nemitas, q.º an, que ex cau. sa s. ex aliquo ante consurgit ē. consonantia libertati ait Anselm.; nemitas v.º coens, que supponit rem ipsam, aut eius futuritionem non impedit libertatem: vno autem deceptimini ē. manifesta, q.ª nemitas an, que ex aliquo ꝓcedenti eo. surgit, antecedit, et ꝓcedit ortum ipsius rei ipsum. afficit, et non sinit libe. re oviri, q.ª ante ortum eius iam ꝓcesserat nemitas, et iam nullum erat rem oviri: ne. cessitas v.º coens, que ex ꝓpositione ipsius rei ovia., relinquit locum, ut res libere ꝓnita ſ. conclusio Anselm. nemitatem ex divina ꝓscia non ēe. nemitatem ex causa aut ex aliquo ꝓcedenti sed ēe. nemitatem ex suppositione alicuius coentis, ac. ēe. nemitatem coentem, q.ª non ideo res ē. futura, q.ª deus ꝓscit, sed econtra ꝓ. tius ideo deus ꝓscit, q.ª res futura ē.; docuimus hanc tale, et docte ꝓsequitur Anselm. lib. de concordia ꝓdestinationis cap.ᵉ ꝓ.º fere ꝯ totum, et lib. x.º curde. ū. ro cap. ix.

Pro cuius doctrine intelligentia nota quod in ipso nostro anti. et co. entis nemitatis tradidit Anselm. tem energiam doctrine, et difficilis dissolutio. nem, non n. distinxit de nemitate magna ſ. ꝓxima; nec. tradidit distinctionem alio note absoluto, sed nobis relatis antis et coentis, que ad aliud derivatio nem nostro referri debent/ nec n. si referrant ad alia solvunt difficultatem/ nemitas n. an tam derivationem, que ex causa ſ. ex aliquo anti consurgit nocet libertati, q.ª ꝓo iam derivat. voluntas, ꝓcesserit antea nemitas, qua ante derivationem neces. se erit rem fore, unde ꝓo rei ovit. iam nasciꝫ. tali nemitate affecta. at v.º ꝓo nemitas ovit. ex ꝓpositione ipsius, s. ex aliquo coentis rem ipsam, hec nemitas cohesus. sit, ꝓsequam res libere ꝓnita ē. unde relinquit locum libertati, que in ipsius rei ꝓpositione exercita ē. antequam ovias. nemitas, si nemitas ē. me loqui cum loquor, in hac nemitas ꝓnit me libere loquentem unde non ꝓt. impedire libertatem.

Qua suppta doctrina sic aggredior illud instructo et explico ad ꝓbandum nemitatem ovium ex ꝓnica ꝓmotione ēe. antem, q.ª ex efficacia et ꝓdestinatione aliqua sine dubio ovit. nemitas, sive an, sive coens in oi opinione. sed ne. cessitas, quam infert ꝓnica illa ꝓmotio, non ē. coens sed an. ꝓ.º hoc libertate. mi. ꝓbo ex doctrina dicta, q.ª nemitas hec ex duobus capitibus solum ovit. nempe ex ꝓpositione ꝓmotionis, et ex conexione inevitabili, et evali, quam ꝓmotio hꝫ

cum consensu seo verum: hoc ē. aīa quid ad determinationem voluntatis, et vino indepē: dens a voluntatis determinatione, nam quod ꝓmotio ꝓmanat ex solo Deo pender ante determinationem suam, et connexio talis ꝓmotionis cum consensu ē. et aīa et independens a determinatione sua, q.° antecedit, et independenter a determinatione voluntatis ē. talis necessitas q.° ꝓo voluntas determinat tam indebitā necessitatem antecedentem q.° necessitas hic ē. aīa ad voluntatis determinationem ~

Et confr, ac declarat' amplius, q.ª necessitas hic ex ꝓmotione cō: sequens non ē. cōens, neq. supponit aliquo modo voluntatis determinationem, q.ª ē necessitas alia q.ª ꝓcedit necessitatem cōentem non ē. alia quam aīa: quod non sit cōens sicut: tendo, q.ª non supponit voluntatis determinationem, ut dicebamus, nec pendet à vo: luntatis determinatione, quod contingat talis necessitas, quę solum sequitur, quod ꝓmanet ꝓmotio, et quod talis nata sit, quod verum: independens ē. à sua determinatione, q.° necessitas hic inde contingens non ē. necessitas cōens, neq. supponit aliquo modo exercitiū liberum suę voluntatis, et supponit necessitas carens, quam docuit Anselm.: Unde Concil. Trident. sess. 6. cap. 5.° ut efficaciter quamo ꝓmissa efficaci grā remanerent adversa in uno ex illis debeat agnoscit dependentia, et consequentiam à sua determinatione non in eo quod ponerent efficax grā sed in eo quod ꝓmissa grā ꝓcedere à nobis cōnexio eius cum consensu, unde aut Concil. neq. ipse pō nihil bino apar. in privatione illam recipiens quinque qui illam abjecere pot. quem locum non valeat mō longius exponere! ~

Rēt Aff. p.ª sensū necessitatem ex ꝓmotione ē. cōentem, q.ª ut non consequat' suam liberam determinationem, consequit' tñ liberam determinationem Dei.° sed con: tra q.ª hoc ē. defendere libertatem in deo aliquam, non v.° in nobis; nam ea quę li: bera sit. deo, ponunt nobis ē. nata, ut contingit in motibus p.° primi, qui nobis ne: cessarijs: quamuis regula Dei sint liberi, ut pose opus ad extra. ~

Dicit 2.° cum Auctoribus p.ª sensū necessitate ex ꝓmotione ē. cōens q.ª ē. necessitas ex suppositione ꝓmotionis non ex nata voluntatis Contra tñ q.ª ne cessitas ex suppositione ē. est aīa si suppositio ē aīa. q.° et presupponit' res in: fert partialem independentiam à libera determinatione sua, vt fit in necessitate quę oris' ex visione beatifica aut unione hȳpostatica Theologi. qui sentiunt unionem hȳ postaticam impeccabilem sine constituere, nunquam n. de orta ē. necessitas ex suppositione, tñ q.ª suppositio ē. aīa, et connexionem sic cum effectu independentem à volu: tate humana, necessitas quę infert' ex dictis suppositionibus ē. aīa, et non cōens, q.° si ꝓmotio ē. suppositio aīa, ut explicatum ē. necessitas inde proveniens erit ē aīa, et nullo modo cōens.

3.° Rent auctores p.ª sensū necessitatem ex ꝓmotione ē. cōentem, q.ª ꝓmotio ꝓmanat ab ipso deo non à creatura aliqua, Deus autem talis ē. pos, ut non solū faciat rem, sed eam faciat eo modo quo vult fieri, ita ut si vult libere fa: ri libere et fiat. Deus autem vult fieri contingit libere ex ꝓmotionem. Contra tñ q.ª si verum sit Deum posse facere rem eo modo quo vult, id in intelligendo ē. apponendo

media apta ad talem num, non p.ª quilibet medijs et contrarijs ponit deus rem facere quolibet mo, sit ij visionem, aut unionem hij pravitica, in oppositione predicta non pot. facere quod libere peccemus, si g.º medium promotionis naturalis. ans, et illationis antis nemitatis ex eo quod a deo fiat, non colligit. quod nemitas sit coens. si g.º semel ponat. ante nram liberam determinationem finitum, ex qua complete, et consequate consurgat nemitas, et si a deo ponat. nemitas erit antecedes, et antecedens nram liberam. ~

Et ex hoc uno fundo impugnat. et sentia eoz. qui ponunt efficaciam in decreto ante, et efficacia divino, ex quo procedat vocatio, g.º eodem modo quia. ex hoc decreto ante nemitas, g.ª quod ponat. decretum, et ante nram determinationem, et quod decretum Dei ans absolutum, et efficax fiat effectum, et ans, et independens a nra libera determine unde, et nomine decreti, et connexio decreti cum effectu ex alijs consurgis nemitas ans g.ª, g.º et nemitas inde consurgens erit antecedens, et antecedens nram liberam determinationem. ~

Ex eodem et uno fundo resilunt. contra alioz. sentia qui efficaciam, sive seu auxilij constituunt in eo solum, quod vocatio sit talis intentionis talis claritatis in tali occasione, et cum tali proportione rerum concurrig cogitationij, nam quamuis bene verum sit, quod hec omia multum conducunt ad vocationis efficaciam, et ad eam requirunt. in ea hoc solo non pot. constare completa, et infallibilis efficacia p.ª ejus hec scl. donatio vocationis, intentio, claritas, occasio et proportio antea supponant. ante arbitrij determinationem. g.º si in his solum modo sufficienter fundat. infallibilitas et nemitas, talis nemitas erit ans g.ª nec pertinet illoz, nec quod ponitis illis eriat. nemitas pendet ab arbitrij determine, quia n. invenit. quod consurgat nemitas ex omnis rei ponitione ex promotione sci, vel quod consurgat ex fluxu congrui, si ponitis congrui illius, et connexio ipsius cum consensu c. ans, et qui non expectat arbitrij determinem. eodem n. modo nemitas erit ans. ~

Sed contendunt aliqui docti Reores ex illa congrua intentionis claritatis occasionis et contemperationis, cum quo dat. vocatio, et si non consurgat nescia infallibilitas certum consensum consurgere in moralem quamdam nemitatem, qua moraliter impossibile sit non consentire, quamvis physice. nescit non impleret quia moraliter nemitas sufficiens videt. ad infallibilitatis auxilij efficacis, et ex alia p.te relinquit potam ad non consentiendum in casu vario. quia compleat. libertas et potestas ad utrumq, sit quamvis nesse c. veniant scandala libere tm quod liber scandalizet, si pretat. = contra in p.ª tr. dicat. aliquid nemum, sufficiat talis moralis nemitas aut suma difficultas non eveniendi, in ad certitudinem predestinationis. l. efficacis non c. sufficiens hec moralis nemitas seu infallibilitas, nam no solum c. moraliter certum predestinare sevum. in predestinatione salvari nec solum c. tame difficile et moraliter impossibile predestinatum damnari, sed nesse c. certum sicut enim, nec contingit sit predestinatum salvari, et nesse impossibile c. predestinatum damnari.

aliar predestinatu in aliquo casu rarissimo non saluari nullum est inconueniens. hoc autem difficile pot concedi g.o alia mai.r insolubilitas quam morali illa repug.ria ad certitudinem in qua diuina predestinatio nititur: in nentrale autem venien. di scandala quam xpus predixit quamuis vt vere dicerem.r nemen scandala futura, sufficeret morali nentiar in presentiarum fuit et alia nentiat mentha ex preceptio. ne scandaloy fugiendoy, et ex fugitatione scandaloy, hoc ciuis non solum mo. rali fuit ceasum venire scandala sed et mentha ceasum fuit.

Caput 3.um 2.a pialis sentia de auxily efficacia

2.a sentia in quinq. q.s. e. quy tribuit.r Fonseca Molina, qui hanc controuersiam de auxily efficacia inse quadringinta annor ex tyro: ferro tractauit in concordia disp. 98. et alibi in locis vbi nulla dicam videm.r aggiorcere inter auxilium sufficiens et efficax vtq. ad liberum voluntatis con: sensum ita vt vocatio illa sit efficax cui annectit.r consensus l. cui annecte: dur e. fiducia voluntati conferitur, illa v.o sit ineffica. vocatio cui fidu: via consensus annectendus non e., ita vt dria inter efficacem, et sufficiente voca: tionem sumat.r ab habente fiducia consensu, vnde consequens est aiu ficau thor vt ex duobus egli vocationi, et egli gra ex p.te dei prudentis alter ea sentiat alter v.o non consentiat g.o alter ex illam vocationem ex p.te dei suo futuro consensu fecit efficacem, alter v.o non consentiendo ineffecacem reliquit. Hanc sentiam ex professo defendit fonseca in apologia pro q.e efficacia cap. 6. et eo hanc sobriam probabilem eo defendunt.

Fugiendum huius sentiae existare autem hereticam quae requir.t vir: ficaciam sumat.r ex aliquo quod procedat consensum et denominem voluntati eternum sentia hac valide impugnat.r ab auctoribus p.e sentiae ex illo paulo p.o ad Corinth. 4 to quis e. quid te discernit, vbi Apostolus in veriorem expositionem Augustini à theologis receptam tribuit deo et eius gratiae discretio: nem predestinanti à reprobo non v.o essentiae bonae voluntatis si autem nulla est dria in auxilio, et bono diuino quaeritur ex p.te dei e. ideo dria sumit.r ex eo quod voluntas consentiat l. quod consentiendo vir tota discernat et vniuersa vi discretiua dri in voluntate sua non in donatione diuina g.o non discernit deus vt ait Apostolus deo tribuit ex suorum consensu se discernit.

Et contra q.a hinc elamat scripsa predestinationis et discretio: nis mysterium ee abditum arcanum, et à sola dei voluntate pendens cuius non sit inuenire voem neq. ponit inuestigari cur unus trahat.r alter v.o non tra: hat.r unde orta e. celebri Augustini sentia quare hunc trahat illum non trahat, noli diiudicare si non vis errare Im sentia autem grauissima facile per: spici potest ratio extra dei occultissima voluntate, quare hunc trahat.r alter v.o nisi dei q.a quaenam causa sint vocati alter ex eius consensu vocationem fecit effi: cacem, alter v.o non consentiendo vocationem ineffecacem reliquit, non g.o e.

v.ª doctrina, que non sencat ꝓdestinationis altitudinem ꝛt ab scriptura, et abec: clesia tradit.ª

Sed occurit Molin: respondens Deum vere. ee. qui discernit nacum discretio non fiat ab arbitrio, et consensu sine deo vocante Deum et discernet qui simul cum voluntate operat.ª consensum à quo sumit.ª discretio. Greg. amplius requirit.ª ad verum intelligentiam Sancti et Augustini in ꝓdicto loco non .n. solum requirunt quod Deus discernat simul cum voluntate ꝛt discretio fiat Deo non fiat, sed amplius adhuc requirunt, quod radix et principium discretionis sit in ipso Deo, et in eius gratia potius quam in voluntate hoc enim e. ꝓprie discernere vt est ee. ꝓ.um à quo distretio, et speralitas sumenda e. ; quod clare docuit Augustinus ; Augustinianus autem in Enchiridio cap.ꝫa. verbum ad hoc ꝓpositum locum Apostoli ad Roman: c. non e. volentis neq. currentis sed Dei miserentis vbi contendit aliquos speciales non debere tribui misereri ꝛt suas gratias, quod non curamus, et consentiamus ꝛt bona opera ad beatitudinem ꝓpositam, que non tribuit.ª voluntati nec consentienti et currenti, q.ª sic Augustinus / sic solum dicens.ª non e. volentis neq. currentis sed Dei miserentis q.ª non fit sine deo et Deus ipse dignet cum voluntate facit, q.ª ponere e contra eadem ꝓpositam dici non e. Dei miserentis voluntatem currentis, et volentis, q.ª Deus et sine voluntate non facit cursum et consensum, non autem nullus audebit dicere q.ª aliquis speciales et ꝓpterea non tribuit gratias Dei miserentis, quo non consentiat voluntas volentis et currentis nec cuiusq. speciales modi dicat.ª nonne volentis et currentis sed Dei miserentis : Confirmatio Augustini restat vt ꝓpterea dictum intelligat.ª non volentis neq. currentis, sed miserentis Dei vt eorum deo des.ª / non eorum opus quod fit sine voluntate sed tota discretio, et tota vocatio, quare hic currat, et trahat.ª cum Deus non currat nec trahat.ª qui hoc voluntatem bonam, et ꝓparat adiuuandam et adiuuat ꝓparatam ex eo q.ª quod Deus ꝓparando eam ꝓuenit talem vt velit, et curat vult Augustinus quod radicetur oriat.ª quod unus currat alterum non currere, et quod unus discernat.ª ab alio, et fiat discretio ꝓdestinati à reprobo vocati a deo ipso et ab eius dono, non q.ª ab arbitrio. q.ª ab discretionem hanc non e. expectandam nec consensus vt volebat A.S.T. sensit ꝓra

Caput 4.um notant.ª quedam pro explicatione efficacie

Inter has duas velut extremas sententias medias si sit aliqua quæ deuitans extremi inconuenientia deuitet securior erit ipso quia notandum e. ꝓ.o cogitationem seu intellectus ꝓpositionem, et ꝓ.m indelibratos motus voluntatis ad bonum sine dubio iuuare eorum auxilij efficaciam nam et inuentionem vocationis, et suauitatem ꝓpositi occasionem et contemplationem cum consonantia sensationis et cum statu et affectionibus voluntatis multum sane conducere ad efficaciam auxilij, aut vocationis, nam cum auxilium ꝛt adiutorium, aut bonum, quo iuuat.ª voluntas ad bonum consentiendum id quo voluntas x.ª suam natam trahit.ª et eius operandi mensuratur e. intellectus voca:

tio, et 1ª voluntatis affectio: charitas 2º, viventio et consempiternio vocatis: nis multum valet ad flectendos voluntates, quod expressit Augustin. lib. 1º ad Simplicianum, qui 2º vbi de auxilio efficaci loquens, voc autem Deo tribuit[ur] nec to: centes, potius quam voluntati currenti, et consentienti ait, non volentis nec currentis, sed miserentis e. dei, qui hoc ma vocantis, quoma apium erat eis, qui sequuntur ss. vocationem, et electio infra, electis autem misereat[ur] sic cum vocat, quo: ma sit cum congruenter, vt vocantem non respuat.

Cterum vt in fine capitis 2º attigimus aer compellit, et contempse: ratio qua supponit[ur] ante voluntatis derivationem, non sufficit fundare mentis infallibilitatem, nec aliqua congerie et contemperatio e. qua fortis voluntas non potuit de semetipsa et consentire curare, alias non esset potestas ad obtinendum. unde preter hanc autem contemperationem alia radix infallibilitatis efficacis quærenda e.

Vo qua suppono 2º ex mente de scia Dei preter scitam, et veri: tatem absolutam, qua Deus videt futurum quid aliquo eventu ee. et veritates alias, et aliam sciam conditionatam, vt Deus sciat, quid sub conditione futura ss. suppo: nata talis actus talis causa, talis talis eventus: nam diversa veritas e. hec absoluta Petrus peccabit ac alia veritas conditionata, si Petrus præveniat[ur] tali vocatione peccabit si autem alia vt veniet et congruentiori non peccabit. non n. stare una veritas non stante alia, ac peccatum ss. veritatem dicit, et actus dicunt, qui ee. alias veritates et dicta erunt, quia non e. mihi mu: neris latius explicata et confirmare, si n. ex hoc apte explicari auxilii effi: cacitas sufficiens e. confirmatio.

3º suspondendi e. futuritionem conditionatam, rei præviam ee. in aliquo signo quam futuritio absoluta earundem rei, nam saltim priorizabit a quo potest e. aliquid futurum ee. sub conditione, quam futurum ee. absolute, valet n. cora a futuritione absoluta ad conditionatam: at non valet è converso, 2ª pars vt futura sub conditione, qui non vt absolute futura: unde Augus. plurib⁹ in locis supponit sciam, et veritatem conditionalem ee. ante absolutam futuritionem, presertim quo inquirit Augustin. cur Deus creaturas malas si præ: sciebat eas malas futuras: hec n. præscia, qua præscibat malas non præsti: gi at Augustin absoluta præscia 2ª præscia absoluta non præsupponit[ur] ad crea: tionem sed potius præsupponit creationem iam futuram, et creditam decretum: un: de ss absolutas præscias non potuerat impedire creatis malos bonum, nec p. lo: quit[ur] Augustin de præscia conditionali qua præviderat Deus, assequuta decreve: ret creationem, quod si creaverit[ur] illas tales futuras essent mali, et nihilominus decrevit creare, de hac n. conditionali præscia ha locus, et debita enarratio dubitatio Augustin. cur præsciens Deus, quod si tales crearet futuras essent mali: postea in sequenti signo nihilominus creare decrevit 3º supponit Augustin. quod Deus præmissa; decrevisset malos bonos, præsciebat eam conditionatam

quod si crearentur, futuri essent mali; ergo futuritio conditionata ex August.° est ante decretum creandi, et priusquam futuritio absoluta, quae sequitur post decretum: novit ergo Deus antequam videat, et antequam descernat absolutam futuritionem consensus futuritiones condictionatas eorumdem consensuum, ita ut quando descernit absolute tribuere talem aut talem vocationem, iam prius noverat, quid foret, si daretur talis, aut talis vocatio, aut in tali, et tali occasione V. G. si dedero talem vocationem consentiet si dedero aliam, aut in alia occasione non consentiet, ita ut quando donat vocationem, iam prius sciat omnem proficuitatem, et omnem utilitatem, et omnem effectum vocationum, quos pot. donare, aut negare.

Caput 5.um explicatur ratio formalis, in qua consistat efficacia gratiae.

Ex his quae praenotavimus promptum est auxilii efficaciam explicare, dicimus ergo auxilium efficax esse vocationem circumstantionatam cum tali intensione, tali claritate, tali occasione, et contemperatione, quam consequitur, et dominat futuritio condictionata consensus, ita ut vocatio circumstantionata sit, quae causet, et moveat affectum; futuritio autem condictionata consensus tribuat tali vocationi infalibilitatem, quam ex se, et ex suis circumstantiis non habebat: est ergo auxilium efficax vocatio, quam consequitur, et denominat futuritio condictionata, efficacia vero in abstracta est denominatio, et connotatio futuritionis condictionatae consensus, quae denominatio vocationem infalibiliter effecturam facit, et differre facit à sufficienti, quae talem denominationem, et infalibilitatem non sortitur: bene placitum autem propositum, et electio divina stat in hoc, quod Deus velit donare praedestinatis hanc vocationem, quam consequitur condictionata futuritio consensus, cum reprobis det vocationem, quam sciebat non futuram secum hanc futuritionem, in quo stat, et consistit magna diversitas in valore, et extimabilitate doni, et in hac doni diversitate, diversoque valore, et extimatione consistit discretio praedestinati à reprobo, et consensuri à non consensuro.

Hanc efficaciae explicationem videtur expressisse August. lib. 1.° ad Simplicianum quaes. 2.a dum ait, cuius autem miseretur, sic eum vocat, quomodo scit eum congruere, ut vocantem non respuat; hoc est ea congruenti, et contemperata vocatione, quam praevidit non respuendam fore, sed effectum futuram.

Hanc sententiam tenet Bellarm. lib. 1.° de gratia cap. 13. Vazq. 1.a p.te disp. 93. cap. 6. et praenominibus explicuit Suar. lib. 3. de auxiliis cap. 12. et 22. latissime autem Ruitius de scientia Dei à disp. 32. qui disp. 49. quam plures citat ex antiquis ego autem nullum ex antiquis adducam, quia hanc recentem controversiam antiqui vere non attigerunt et ob solam verborum assonantiam solent citari: de mente autem nostri Scoti nihil expressum, nihil vel certum inveniet, pluribus tamen eius locis expressis credo ab hac doctrina non abhorrere.

Probatur autem, et declaratur, quia vocatio haec circumstantionata deno-

minata à futuritione condictionali ē donum dei spuale, quod sua spealitate discernit, et distinguit infalibiliter prędestinatū consensurum à reprobo non consensuro et hoc in priori antequā liberum arbitriū se detret, et consensurū sit, et sine prę iudicio aliquo libertatis; q.° in hoc stat quidquid requirit' ad auxilij efficaciā. ~

Assumptum 4.or ht partes probandas; p.a quod vocatio sic denoata quę secum affert condictionalem consensū, sit donum dei speale. 2.a quod hac sua spealitate discernat infalibiliter prędestinatū à reprobo. 3.a quod hęc discretio fiat in priori, antequā arbitrium se detret, et se discernat. 4.a quod hoc totum sit sine prędiudicio libertatis, quas oēs 4.or partes sic probo. ~

Primo vocatio quam consequit', et denoat futuritio condictionata ē donum speale, q.a vocatio sufficiens, et inefficax non affert secum illā futuritio consensus, quę magnę extimationis ē, si qdem in ea consistit dari virtualr in vocatione ipsa consensū, aut non dari, q.a dare vocationem talem, quę prędidet' futura consensum ē dare virtualr ipsum consensum = 2.° ex hac doni spealitate discernit' infalibiliter prędestinatus consensurus à reprobo non consensuro, q.a reprobo non dat' vocatio quam consequat' futuritio talis, prędestinato autem donat' cum tali futuritione condictionata, quę infalibiliter affert consensum, q.a oē futurū infallibilr ē futurum. 3.° hęc infalibilis discretio, et dria ē in priori illo, quo vocatio intelligit' ante absolutā detrationem voluntatis, et antequam voluntas sit absolute consensura. q.a vt ex 3.a notatione constat futuritio condictionata ē prior futuritione absoluta, et in illo priori denoat, et facit vocationem infalibiliter effecturam esse, quod idem ē, ac efficacem, vt ex cap. p.° huius disp. constat. ~

4.° deniq; et infalibilis discretio, quę in illo priori donationis fit, antequam voluntas sit absolute consensura ē sine prędiudicio libertatis ipsius consensus, q.a infalibilitas, et nessitas huius efficacię non consurgit ex sola nata, et circūstantijs antibus vocationis, sed expectat futuritionem condictionalem nri consensus libere elliciendum, et ex duobus funtis, qbus consurgit nessitas, sci. possitio vocationis, et connexio infalibilis ipsius cum effectu, lt alterum funtum nempe possitio vocationis circūstantionatę sit ans ad nram detrationem, tn alterum funtum nempe connexio ē coens ad voluntatis detrationem, et ab illa pendens, ex eo n. conectit' infalibilr talis circūstantionata vocatio cum consensu, q.a futurū ē, vt voluntas libere consentiat, si daret' talis vocatio, et ita hęc nessitas, quę vtrumq; funtum supponit, et ex vtroq; consurgit, non erit ans, sed coens: voluntas q.° q.a futurum ē condictionalr, vt libere consentiret, libere imponit sibi (vt ita dicam) hanc nessitatem, et infalibilitatem consentiendi, quę nessitas ē coens orta ex rei futuritione, et pendens ex ipsius voluntatis detratione, quam Anselm. docuit non lędere libertatem. ~

Si q.° vocatio circunstantionata, et denoata, quę secum affert futuritionem condictionalem consensus ē donum speale, quod sua spealitate discernit infalibilr prędestinatū consensurum à reprobo non consensuro, et hoc in priori antequam absolute sit consensurus, l. non consensurus, et sine prędiudicio libertatis ꝓ sola;

coentem infalibilitatem, quę aliquo mo supponit nram detrationem. g.o talis vocatio circumstantionata, et denoata ht veram ronem grę efficacis.

2.o p.r nrę efficacię explicatio, q.a vt cap. p.o huius disp. monstrauimus auxilium dr efficax ex respu ad effectum futurum, efficaxq. idem e. ac effecturum, et rao efficacis idem e. ac rao effecturi. g.o rao efficacis, l. effecturi sumpta pordine ad effectum futurum optime sumit.r, et nesso debet sumi ex futuritione ipsius effectus, non ex futuritione absoluta, q.a ante illam debet ee discretio ex Deo donante vt contra sentiam Molinę cap. 3. euicimus; g.o ex futuritione condictionata dr auxilium effecturum, l. efficax quod idem e. nec alia rao efficacis, seu effecturi in auxilio querenda est.

Caput 6.um corollaria quędam, et obctiones quibus illustrat.r sententia.

Ex dictis sequit.r sciam condictionalem non constituere pse, et radicaliter efficaciam auxilij, constituit.r n. efficacia non ex respu ad sciam, sed veritatem et futuritionem condictionalem, quam sciam ht pro obcto: vnde si pp poble, l. impoble Deus nesciens futuritionem condictionalem tribueret vocationem, quam vere consequeret.r futuritio condictionalis, vocatio illa eet efficax, et eet donum diuersum à vocatione alia, quam non consequeret.r futuritio condictionalis consensus, nam sufficientem heret infalibilitatem à futuritione ipsa, q.a oe futurum infalibilr e. futurum: attamen Deus in tali casu non diceret.r pprie benefactor, si ignoraret vtilitatem, et valorem doni x.a 3.am condictionem doni, seu beneficij, quam cap. p.o disp. p.s numerauimus, quę 3.a condictio non tam requirit.r ad ipsum, quam vt donans dicat.r pprie benefactor: bene v.um e. quod efficacię tam sufficienter constitutę ex respu ad futuritionem condictionalem de nouo accedit alia certitudo, et infalibilitas ex condictionali Dei scia, st futuritioni absolutę rerum ex prescia absoluta diuina.

Dices si scia condictionalis non constituit efficaciam, neq. pse requirit.r ad illam, vt quid g.o tam anxie quęsita e., et tam accriter deffendit.r ad efficaciam auxilij explicandam? R.r sciam, et obctum eamdem aleam subire, et stante altero non pone aliud negari, vnde eadem quęs. et difficltas e., an sit scia condictionalis media, et an sit veritas condictionalis media inter poblitatem, et futuritionem absolutam, si n. est alia veritas media, nesso Deus debet eam scire, et si Deus ht sciam condictionalem mediam debet ee specialis veritas, et futuritio condictionalis media ad quam tret.r hęc Dei scia, vnde stabilita scia stabilit.r futuritio, et veritas condictionalis, à qua pprie, et pse sumit.r efficacia.

Dices 2.o in veritate, et statu condictionali non e. efficacia, l. infalibilitas in anti pponis condictionali, ex quo infert.r consensus. V. G. In hac ppone condictionali, si vocauero Petrum tali vocatione consentiet, in illo anti si vocauero tali vocatione nulla infalibilitas preinligit.r, sed oino contingenter, et euitabiliter sequit.r ex illo anti consensus, q.a ad veritatem condictionalem no requirit.r ineuitabilis

connexio antis cum coenti; g.° neq. in ordine absoluto sequit.r infalibiliter consensus ex absoluta positione eiusdem antis vocationis, q.a nihil e. in ordine absoluto, quod suo mo non fuerit in ordine condictionato = R.r verissimum ee. quod in anti co: dictionato non precedat infalibilitas respu coentis condictionati, et tn in ordine absoluto ~~[illegible]~~ qdo ponit.r vocatio e. infalibilitas respu ~~[illegible]~~ consensus, qui sequit.r ex vocatione: ad obctionem autem dm e. quod oia que ss. in ordine absoluto precesserunt suo mo in condictionato exceptis ijs, que ordini absoluto proueniunt ex precedentia status condictionati, nam ordo condictionatus no ht alium priorem ordinem aut statu, à quo recipiat denoationem, l. infalibilitatem denoao g.° et infalibilitas, que in ordine absoluto addit.r vocationi ex eo quod precesserit futuritio condictionata nesso debet ee. in ordine absoluto, prete ea que inueniunt.r in condictionato. ~

Dices 3.° quod in hac nra sentia non deffendit.r discretione ~~[illegible]~~ predestinati ee. à Deo ipso, et non à consensu. q.a si vocatio discernit in qtum efficax, et ht quod sit efficax à consensu condictionato. g.° de p.° ad vltimum radix discretionis erit consensus condictionatus, et ab illo sumit.r discretio, ac p coens consensus erit, qui discernit, non v.° donatio Dei, que ht ee. discretiua à consensu. ~

R.r aliud e. esse trum ex ordine ad quem sumat.r discretio, seu vis discretiua, aliud v.° longe ee. id quod discernit, aut ee. radicem discretionis, consensus n. condictionatus e. trus, quem respicit efficacia, seu vis discretiua, non tn e. id quod discernit, aut radix discretionis, q.a radix discretionis debet ee. aliquid speale, non v.° aliquid coe reprobo, et predestinato; consensus autem condictionatus et preuidet.r in reprobo, si daret.r ei congruens vocatio, vnde quod speale, et discretiuu e. non e. consensus condictionatus, sed donatio vocationis connotantis, et respicientis consensum condictionatu tanqua trum, et quod facit differre predestinatu non e. consensus condictionalis preuisus, sed donatio vocationis conotantis talem consensum, q.a ex consensu precise non discernerent.r cum multi consensus condictionales futuri sint in reprobo, discernunt.r autem ex donatione vocationis connotantis consensum condictionatum, que solo predestinato contingit, et ex hac donatione à reprobo discernit.r: speale, et discretiuu quod ht predestinatus, e. donatio vocationis à qua prouenit discretio non à consensu qui purus trus e. Vnde obctio male colligit discernit in qtum efficax dr efficax ex ordine ad consensu condictionalem. g.° consensus condictionalis discernit, deberet n. colligere g.° discernit ex ordine ad consensum condictionatum (ne syllogus heat 4.or tros) ex hoc autem solum sequeret.r non fieri discretionem sine consensu condictionato, qui e. trus ipsius, quamuis discretio non radicet.r in tro, qui ex se cois e. vt diximus sed radicet.r in donatione vocationis respicientis talem trum, que speales e. in predestinato. ~

Sed instabis idem posse responderi in sentia Molline sci consensum absolute futurum non discernere, sed ee. trum ex ordine ad quem ipsa donatio discernat. Ceterum e. magna, et patens dria, q.a in sentia Molline donatio ex p.te Dei e. cois

et sine

et sine dria in reprobo, et prædestinato vsq; ad absolutã futuritionem, et futuritio absolutã specialis et pria ē. solius prædestinati, quo supp.to id quod discernit non pot ee. donatio, quę cõ eet, sed consensus absolutus, qui specialis et pprius prædestinati eet, vnde discretio tunc non radicaret.r in deo donante, sed in voluntate consentiẽte, in nra autem sentia consensus conditionatus ē. cõs, qui et conditionate prædet.r in reprobo, donatio v.o et specialis, vt monstrauimus, ac pcoeis in nra sentia specialitas, et discretio erit a deo donante, non v.o à consentiẽte conditionali. ~

Caput 7.um satisfit argutis cap.o 2.o allatis.

Ad pm.um fundum Rad.r causam p.am dici p.am, g.a dignitate ē. p.a et g.a a.e ē. in essendo, et p.a ē. roe independentis, nam nec ab alia causa pendens à simultaneo eidẽ concursu in agendo; ipsa v.o à nulla pendet. non tn dr p.a g.a phice prius attingere effectu, quam causa 2.a cum concursu virtuq; sit idem num.o quę ota estne colligitur ex nro Scoto in 2.o dist. 37. quę vni.a ꝯ ad solutionẽ ibor, et in 4.o dist. p.a quę. p.a prope finem. ~

Ad 2.um fundum Rad.r oem efficacitatem, et infallibilitatem auxilii pprij.e saluari in morali vocationis suasione vt explicatum ē. et de illa pprij.e vocis efficacis sequitur scripsi, et prum, nam ille, qui vim hr ad persuadendo optime et pprie dicis faciam, vt facias hoc, ego facidm te mutare consilium, mutdo eo, et mutare pprie dicis et in roe, et suasione, et tractione inductus st certę vires efficacissimę, et inuincibiles: qdem mirum eet, si in facili, et inductiuo motu trahendi voluntatem, deesset deo medium, quo ipsam infallibiliter traheret, et nece sit recurrere ad physicum et inanimatum motum flectendi rationem appetitum. ~

Ad p.am nolim Rad.r auxilium efficax in qdum efficax mouendo differret verum qdem ee. specificatiue loquo, vt ailnt de re, et volitione quę dr efficax, hęc n. discernit mouendo, et realr trahendo voluntatẽ, at v.o reduplicatiue sic aiunt, falsum ē. in qdum efficax mouere, g.a in qdum efficax reduplicatiue reduplicatra: tionem fortem efficacis quę non ē. virtus realis, sed extra denominatio effectus, et hęc non influit realiter, nec discernit realr mouendo, sed discernit denominando et quasi signando, et signando vocationem quę effectiua ē. - Quod in ot causa realis et contingens, nam causa fortis vt causa solet dicit relationem, quę relatio non ē. virtus activa, si autem quis dicat, causa fortis in qdum causa producit, distinguendus sit. ē. in qdum causa specificatiue signando rem, et virtutem qua efficit, et quę substernit.r relationi causę, verum ē. attamen in qdum causa reduplicatiue signando rem fortem. i. relationem causę non influit realr, sed solum denominat, et refert. ~

Ad 2.am nem constat ex dictis, quia per auxilio pprio prouenienti, quatenus proueniens ē. et in priori ante consensum absolutum futurum, conueniat efficacia.

Sed vrgebit adhuc aliquis contrarij, quod si efficacitas in qua nititr certitudo prædestinationis, non ē. aliqua virtus physica, sed tota infallibilitas fun:

dat. in futuribione condicionata consentiret, potuit &c. aut creari denuo alii quis hō aliam vastiā creaturā ita obstinatā, et confirmatā in malo, vt cum nulla ex ipsius cogitationibus sit consentiura, vnde sequeret. talem hominē posse predestinari a deo q.a respu huius bonis nulla &c. vocatio efficax. si nulla &c. futuribis consentus = R.r casu. &c. impossibilem vt vidit Augustt. hō. adimplicidn. nam infinitis cogitationibus et infinitis modis, et occasionibus, quas deus nouit non posse vinci et ytrahi voluntatem qualemcumq. ita nata sua versatilis et flexibilis. &c. non. &c. credibile: data tn, et concessa dis.is pra hac hypothesi si ponit. in posse talem creaturā flecti ꝙ cogitationes, et suadibiles et ꝙ media, que libere alliciant, et moueant, quid mirum quod non possit deus id facere, omnipotentia n. solum versat. &c.a posse, vnde in tali casu et hi poterit quo non possit deus talem creaturā predestinare ꝙ media libera, possit predestinare ꝙ media nata vt ꝙ visionem beatificam, aut ꝙ physicam premotionem, aut alia huiusmodi, vt bene respondet Suar. et alij ex auctoribus nre sentie. ~

Fundam sentie Molinę tribus constat nra vigere, vt ex dictis facile constat. ~

Hęc itaque ex vasta hac mata de auxiliis pro efficacię explicatione tradenda selegi, vt quę de huius gre necessitate in sequentibus dicemus, plenius intligant. ~

Caput 8.um de multiplici statu natę humanę in quo potest considerari indigens gra Dei.

I Omnia quę de nata gre, et auxiliis diuina gratia eius diuisionibus ꝙ libauimus, eo tendunt vt explicare possimus huius gre necessitatem, quam nostra nra nata ht ad varias operationes, quod vt explicemus opere precium. &c. varios status considerare, in quibus nra nata existens posset gra indigere, q.a x.a diuersę status diuersa et diuersas considerari debet. ~

Primus q.o status natę nre fuit quem p.mi Parentes habuerunt in Paradiso, quo gra et iustitia originali, aliisq. donis immensis ꝙ bitis fuere quo vires &c. inferiores subiecte erant roi, ex quo statu ille appellatus. &c. integre nate. ~

2.us status fuit peccati contracti post lapsum primor. Parentum in quo statu ei bus donis gratuitis nata fuit spoliata, et in puris naturalibus relicta, quamuis naturalia oia integra ꝙ manserint. ~

3.us status. &c. nate reparate ꝙ Xpum donum, qui sua morte et passione promeruit nobis gras, et auxilia dei bitis, quibus ad bene operandum, et ad iustificationem, et gloriam promoueamur, et promeruit nobis alia plura dona, quamuis non oia priuilegia que erant in illo p.o statu nobis ꝑ Xpum concedant. vnde prouenit, quod Pres et Theologi dicunt, quod nra nata ꝙ peccatu manserit infirma, et vulnerata adhuc. ~

A.m statum in quo ipsa pura natura fuerit considerat.r a Theologis in qua nata nra crearet.r cum solis suis et ppriis principiis naturalibus debuit sine aliquo dono gratuito et sine peccato et et subiecta in omnibus que statui ut bene caedem a Theologis recepsum nihil re ipsa differret a 2.o statu in quo nata et peccatu relicta. e. solum n. differret hic in his duobus statibus et differt ille quia nudus. e. a bello, qui ornamentis spoliatus in eodem nuditate relictus est

Disp.o 3.a de cognitionibus talibus in quibus vera rao grę inueniri possit.

Caput 1.um an cognitiones, et scię speculatiue veritatu talium pertineant ad gram Xpi.

Cognita iam grę rone, ut videamus ad quamnam ordinem opera sit nata opere pretiu duxi in hac disp. seorsim explicare quinam rebus, et adiutoriis v.a rao quę conueniat et q.a naturalem mui mouendi et aiuuandi voluntatę. e. ad cognitiones, examinare oportet quinam cognitiones, et cognitiones ad v.am gram Xpi pertineant, quę v.o ad nale ordinu, et ad ordinem creationi sint reducende. ~

Primu autem occurrunt in hoc cap. tales et speculatiuę scię quę nec mouent aliquem voluntatis affectu, neq. ab illo bonitatem aut malitiam aliqua participant quas ideo speculatiuas vocamus, nam de congruis, et practicis cognitionibus longior in sequentibus erit disp.o ~

Prima sententia tribui solet Gregorio et Cayetano quod ois veri cognitio ad gram ordinet, neq. sine gra aliqui veri quamui AA. ichi siaetenses, cognit.r non de speculatiuis, sed de practicis cognitionibus loquunt.r: docent in aliquem finem veri cognitionem omnes speculatiua, quę ab aliquo libero affectu pendet ad finem gram Xpi reducunt. omnem autem veri cognitionem ad gram ordinari videt.r probari ex illo pl.o ad Corinth. ij. non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis x.a quod Concil. Milletitan. et Arausican. definierunt dicunt numeris. ee. cum recte cogitamus 2.o ij peccatu conuaximus uelnus ignorantię. g.o ij gra, nemo sciam, quę huic uulneri medet. 3.o ij orationem desiderauit a deo dictum, et veri cognitionem, et sine deo non possumus in scia gloriati. g.o scia quęlibet, et veri cognitio. e. donum dei ad eius finem ordinem. ~

Vera nihilominus sententia. e. ad ueritates tales, et scias speculatiuas ut ut mathematicę, metaphę et aliq tales non ordinet ad dona grę et Xpum ita Bellarm. lib. 2.o de gra cap. 11.o Suar. lib. 1.o de gra cap. 1.o Vazq. disp. 182. cap. 2. et. e. cois antiquiores Theologi. Prob.r autem 1.a gra 1.ma dicta ut dona quę nobis Xpus meruit, et quę ad bene viuendu ordinem ut ex dict. 1.a 1.ę scię et ueritates speculatiuę ut ut mathematicę, et aliq tales non ordinem ad ordine

bene viuendi g.° nec pertinent ad v.am Xpi gram, sed evid donum pertinent ad ordinem creationis. ra

Pro quo nota ad gram, et ordinem creationis non solum pertinere actionem ipsam creandi, et existentiaj ipsaj creatæ, sed et conservatione; et nata ipsas pœnas inferni, et liberi arbitrij, sensus &c, et alia facultates, cum et concursum debitu, et alia omnemensa nata, quæ ad esse, et ad esse bene complementum et affectionem pertinent inter quæ e. non parua pena, nam ff. aliqua exilia donis quæ s.a nullis honibus negabo.r, l. non sine violentia aut magna nat inconueniens negarent.r ut ff. intellectus, et sensuum usus, et nata arbitrij, alia tn ff. quæ tb dicitur creationis ordinem non excedunt, non tn ff. ex frequentioribus, et necessarijs ut ff. eximius ingenius, et sensus vivacissimus auris, et reliq, seu speculatiuæ cognitiones quæ g.a sine violentia et super natibus quam pluribus negant.r solent ab aliquibus pro vocari non tn ideo censendæ e. quod ordinem creationis transcendant et intra eumdem ordinem sint meæ debita: quod non solu de obiectis reliq et cognitionibus speculatiuis sed de obiectis et simul sumptis pot. intelligi. ut n. et simul sumptis predictis ordinem creationis non excedens, nec ad ordinem bene viuendi transcendens. ra

Ad obiecta g.° in contrarium breuiter R.r Aquinum et Concilia loquiæ de cogitationibus pravis, quæ mouent ad bonum. Ad 2.um R.r multum ignorantiæ conuincere in cauendis culminationis pravitate ad bene operandum quam Xpus nobis reliquerunt, nam Xpus non e. motiuus ut mathematici, aut mechanici ex eorum. Ad 3.um R.r etiam speculatiua, pesi a deo ff ordinationem, quæ ueluti pot. prudentia ad bene viuendum: quod si reliq sint mere speculatiuæ, ut suppono nra diff.e petunt.r à deo et petunt.r bona temporalia, quæ ad creationem pertinent, in quibus non possumus gloriari sine deo donatore, et non pertineant ad Xpum Redemptorem

Caput 2.um de pratica, seu efficaci cogitatione ad actus nalium virtutu, quæ alij setiat

Cogitationes et efficaces, seu pravicas ad opera, quæ non ff. bona facile e. iudicare quod non pertinent ad Xpi gram quæ ad bona; vitam ordinat.r de cognitionibus g.° quæ efficaciter alliciunt ad opera nalia virtutu. difficilis e. controuersia an ad v.am Xpi gram pertineat an v.m inter dona creationis sint numeranda. ra

Et quamuis dubium vitium fuerit aliquis auctoribus, ut sup.a diximus ee. aliquam grat nalis ordinis sm substa; eam tn fatent.r ut diximus diff.e ff.a: asserunt tn quod efficax vocatio nalis ordinis, ut sit v.a qua ff Xpum, debet aliqua miraculoso, aliq extraordinario mo à deo pœstari, et nobis concedi, nam cogitatio nalis in nali serie causæ pœparata et ff efficax, et congrua, nullatenus inter dona quæ ff Xpum annumeranda e. ita Suar. tom. 3.° de gra pœsentibus in locis Montesin. in pa 2æ quæ. 109. dis. 27. quæ. 4, Lorca disp. 4. memb. 7. quos pœsertim

alij recentiores sequuntur. ~

Probant autem multis, et p.° q.ª gram ppriam Xpi vocant Pres et Concilia illuminationem, infusionem, sanctam cogitationem, et SS.cti illuminationem, et alijs huiusmodi epitetis; cogitatio autem nalis de nali bonitate et si efficax sit quae ex nali rerum cursu contingit, nec e SS.cti illuminatio, nec Dei infusio, nec S.cta cogitatio. g.° non pertinent ad gram Xpi. Et confr. q.ª nalis efficax boni cognitio si eet v.ª illuminatio, et inspiratio, et v.ª gra de qua Pres, et Concilia loquuntur non eet onde probaret. necessitas supnalis gre, nam supnalis gra sola Prum, et Concilior. auctoritate nobis constat. g.° si Pres et Concilia sufficienter explicant. de nali bona cogitatione non restat inde argumentum ad probandum v.am gram supnalem. ~

2.° nalis efficax cogitatio e pportionata viribus poe nalis et de obcto pportionata, neq. requirit applicationem superiorem et excedentem cum ex solo nalium causarum cursu proveniat cum generali Dei concursu. g.° talis cogitatio e nalis, et debita poe, l. saltim e debita cursui nali causarum à qbus provenit qbus causis fieret violentia si impediret. talis effectus, nam causae nales oino ss. detractae ad suos effectus producendos. Et confr, simul ac declarat. q.ª quod obcitum nale mittat spem in sensus, et exinde p sensus interiores pveniat usq. ad intellectum, et quod intellectus ipse tunc excitet. oino nale e, et debitum obcti, et poijs g.° non e gratuitum, neq. ad superiorem ordinem gre Xpi pertinet. Et confr. 2.° q.ª saltem toti natae debitae ss. aliquae huiusmodi efficaces cogitationes V.G. quod homi cui ita nali convenit procreari à parentibus, et ab illis sustentari, et foveri, quod aliqdo veniat in mentem efficaciter tales parentes diligere aut venerari et alia huiusmodi naliss.ª bona facere non solum videt. nale, sed naliss.um q.ª absonum, et preter nale eet, si honum universitati silis aliqua cogitatio efficax non concederet. g.° talis cogitatio non pertinet ad ordinem gre Xpi, sed ad ordinem natae, alias non posset nata creari sine his donis gre, ac p coens gra non eet gra, sed nata quod Pellagianismum redolet. ~

3.° p.r eadem sentia q.ª pfectio nalis, et debita e raolis natae quod sit libera, et quod heat nale arbitrium ad utramq. p.tem, sed arbitrium constat et complet. cogitatione ad utramq. p.tem bonum, sci. et malum; g.° cognitio boni qtumvis motiva et efficax debita e libero arbitrio raolis natae. Nec valet respondere cum auctoribus contrarijs sufficientem cogitationem ee debitam qua compleat. libertas non v.° efficacem et congruam; q.ª contra e, quod no debet. arbitrio cogitatio sufficiens quatenus tm sufficiens cum negatione efficacie. nam mirum eet deberi nali poe negationem exeundi in actum; g.° debet. arbitrio ad minus sufficiens cogitatio ut abstrahit à congrua et non congrua. g.° nale, immo naliss.um e. quod hec sufficiens abstrahens cogitatio sit aliqdo congrua, q.ª preter nalissimum eet, quod in tot millibus honum, et occasionum, et infinitis possibilibus natis cogitatio debita cois sufficienti, et congruae nunquam eet congrua, et efficax, et ma:

gis mirum ēet quod hęc sufficiens debita abstrahens cogitatio numquā ꝑ̄ net: fiber. ēe congrua, si autem ꝑ̄ hęc debita cogitatio aliqdo ēe congrua q.ª non ois congrua, et efficax ē. ind debita, et ad gram ꝓtinens, quamuis si ꝓcesser natr. bꝰ. miraculose immitteret.ur ꝑ̄ net ad gram ꝓtinere. ~

4.º Pellagius gr̄ inimicus, vt constat ex Aug.ne, et actis contra illam facebat.ur Legem et doctrina, et scian mandator. immo et exempla Xpi et ſ.ctor. conducere ad bona opera sed non ꝑ̄ net conducere, nisi media cognitio: ne efficaci; q.º facebat.ur Pellagius cogitatione efficace movente ad bona opera et in dānāt.r q.ª negat vera gram. et consequens Prez ꝓterea debere fatebi.r dm aliam gram intrinsecam moventem, quę sit intrinsecus magisterij. et intrinsecus schola qua Deus illuminat, et ſſ. cōm mover ad bene operandū. q.º cogitatio illa et cognitio quę natr ꝓvenit ab obiecto non ē. v.ª gra, quam Prez à Pellagio exꝓcebant, nam si illa ēet v.ª gra, non videt.r in quo Pellagius erraverit, q.ª illa cogitatione assis: tentia, obtri non ꝓterat negare. ~

5.to si natr efficax cogitatio ēet gra ꝙ Xpum ipse ēet ꝑ̄ 11.um auxi: lium à quo series iustificationi indiperet, et ita fides non ēet initiū, et radix iu: stificationis contra id quod docent. S. Augustinus Concil. Trident. sess. 6. cap. 6. et 8. et Augustinus et alij Prez, qui initiū iustificationis asserunt sumendū. ēe à fide, et iustificationem à fide incipere. ~

6.º Prez et Concilia ex vulnere et infirmitate nrę natr ꝓbant ne: cessitate gr̄ę; vulnus autem, et infirmitas quam ꝙ ꝓccatū contraximus, non ē. ne: gatio oīs bonę cogitationis alias natr ꝙ ꝓccatū manentis negata oī bona cogita: tione ac ꝙ eodem remanentes in rtō damnationis non minus impotens ad bene operandū quam damnati in Inferno q.ª in utroq; statu ēet carentia oīs bonę cogitationis, eodem autem videt.r absurdū, q.ª ho ꝓt ꝓccatū adhuc manens in via, et non in rtō damnationis, q.º ꝙ ꝓccatū non sic vulnerata fuit natr, vt careret oni efficaci bona cogitatione. q.º oīs efficax bona cogitatio non ꝓtinet ad gram redemꝓ tionis. ~

Caput 3.um notationes pro veriori sentia.

Pro decisione quęs. oportet in memoriam revocari, quod creatura vacuis in oi operatione voluntatis ꝓvenit à motione intellectus, ex quo recte consideranda diꝓ nitas creaturę vacuis S.ctus Tho. ques. 24 de veritate art.a 14 et ꝑ̄.a 2.ę ques. 109. art.2. docuit quod quāuis alij natr detrectent ad vnum solum indigeant unica motione, ex concursu Dei simultaneo et generali in vacuis creatura ꝓpter hoc generalem concursū indiget alio speciali auxilio s. auxilio ad suas operationes ꝙ motiones intellectuales quod ꝙfectioni vacuis natr tribuendum ē. nam quo ꝙfectius ē. ens eo solet ꝓfu: vius instrumentis et adiutorijs indigere. quam doctrinā late explicat Abulensis in cap. 19. Matthei ques. 178. et ad hoc nrum Cajetanus in 2.dam dist. 29. ques. ꝑ̄.a 2.o alij ꝓfunes Aut.s, et ē. doctrina recepta à Theologis veritatis q; schole. ~

2.° aduertendum ē voluntatem in p.° actu cum dele incipit a p.° actu se mouere ad alios cet., tn in p.° actu moueri ipsam ab aliqua p̄uiou̇ nulla et nali cogitatione, imo et in p.° quouis negotio ita quod non mouemur ex p̄ceden: tibus uolitionibus mouemur sine a p.ª aliqua cogitatione nali, et non p̄ocurabra nra industria, quod idem asserit docuit Aug.° 4.° ethi. p.am cogitationem actiuibus bone fortune nbie autem bone fortune apud xp̄anos intelligendo ē deus, qui p. se inmediate p. suos Angelos p. medios alios rebus et obiis que sua p̄ouidentia dis: ponit excitat uoluntatem ad quodlibet p.um negotiu, at aut ista cogitatione ut libere uelit quodlibet bonum ita ut quid quid uoluntas uult in qualibet delibe: ratione et quo ab una uolunte libera mouet. ad alias, id one reducat. in p̄ima illaj cogitatione et in deum eius auctorem, que doctrina et à Theologis recepta ē

3.° notandu ē et maxime aduertendu p. ctem Augustin in disputatio: nibus contra Pelagiu, et semi Pelagianos ut probaret dei nros bonos uoluntates, et bona opera non ex nobis ipsis sed initiu here à deo, et ab eius gra recur: rere ad consensu, et conatum nrum quo uoluntas mouet. et trahit nempe ad co: gitationes, et ibi inuenire gram efficacem qua bona opera fiant, et unde nra con: uersio et iustificatio incipiat, et ita in p.ª cogitatione que a deo nobis non p̄ocu: rantibus inmittit. agnouit Augustin gram operantem, quidem in nobis sine nobis nixit de: um operari ut dix. p.ª testimonia loca Augustini manifesta lib. de p̄destinatio: ne p. ctos cap. 2.° et lib. 2.° contra epistolas Pelagianoz. ut et insignis locus Augustini lib. de gra et lib. arbitrio cap. 6. ubi probans ita merita Apostoli Pauli ad dei gram ē referenda sic ait p.° ista bona opera si non ea p̄cesserint cogita: tiones bone nulla cert attendite itaq. quid de ipsis cogitationibus dicat aiens. seri: ens ad Corinth. non q.ª idonei simus cogitare aliquid à nobis tanquaj à nobis: metipsis sed sufficientia nra ex deo est. et lib. 2.° de peccator. meritis reddens causa; quare homines nolint bene uiuere ait, id ene q.ª dulcedo boni ipsius non delectet, et subdit ut autem innotescat, quod latebat, et suaue fiat, quod non delectabat, gra dei est. p̄: mit. n. gram in notitia, qua de nouo excitamur ad bonu, quod latebat. et lib. de bo: no p̄severanti cap. 14. idem expressius tn, et p̄ frequentius. in libris Augustini ubi de hac materia qui tractat recurrere ad cogitationem, et cognitionem qua misericordi: ter ad bonum uocamur, ex quo Patres et Concilia desumpsere initiu gre a diuina uocatione sumendo, unde post alios Trident. sess. 6. cap. 5. initiu iustificationis definit à dei gra sumendu ē. hoc ē. ab eius uocatione. ~

4.° aduertere oportet talem cursum causaj ē in duplici uia. alius n. ē cursus uitalis, et p̄ternaturalem causaj qui à p.ª uniuersi conditione p̄ueram et continua; successionem effectuu trahit. ut ss. motus Celoz., signoruz, et Planetarum et temporu; uicissitudines, situs elementoz. et alia huiusmodi, que in p.ª uer. creatio: ne decreta ss. neq. pt gram ll. uariata: alius u.° ē. cursus et p̄uersus p̄ternaturalis; quarundaj causaj; que te quandam habent nouos effectus tn initiu; earum; applis: catio; s. motus non uenit concatenatus ex fixo illo, et immobili cursu uniuersi, sed

ipso inuariato sic: l. aliter in ipsum mouent.r l. applicant.r immo semp. l. fere semp. hab. occursus, l. applicatio pendet ex aliqua libera actione, actu eum effectu aliquo libero misceat.r et huius generis sit occursus funeris, mors amici: l. audibo concionem et alia id genus à quibus solent cogitationes bonæ excitari in quary causay. ysi vbi ordinario cursu sit multi pluries effectus, et non pauci liberi: et quidem ex p.o fixo ordine vniuersi non video quinam cogitationes ipsi[illegible] congruæ possint oriri ex alio in cursu et ordine rerum causay. de 2.um genere cogitationes solent frequenter excitari in nobis cogitationes ad bonos actus de quibus præsens controuersia decernenda. e. ∞

Item in memoriam reuocare oportet, quæ diu. p.a cap. p.m et 2.o de natu gra, et de gra gratis ordinis statuta s. tum et quæ diu. 2.a de efficacia vocationis et de conditionali scia Dei dicta s. ne eay. repetitione tempus insumamus. ∞

Caput 4.um verior sententia

His præiactis notationibus dm nobis. e. cogitationem bonæ efficacem et gratis virtutis, etiã naturalis causis sine miraculo, et sine supernaturalitate a Deo supra vsata. ee. v.am gram à donis creationis diuersam, et à toto ordine creationis separata. Hanc sententiam de practica cogitatione in generali tenet Cayet. ol. in 2.o dist. 28 art. 1.o pre. doctis quæs. p.a art. 2. conclus 2, Castanius lib. de quadripartita iustitia cap. 32 Vaq. p.m 2.æ dis. 189. a cap. 14 et alij plures recen. ∞

Fundam. præcipuum huius sententiæ. e. quod aliter non possit defendi doctrina Patrum et Conciliorum de gra necessitate ad bona opera, et victoria tentationum de quibus sequenti dis. Deo præterea nos à priori sic. p.r et declarat.r nam congrua bona cogitatio et præparata in causis naturalibus. e. beneficium indebitum à Deo nobis collatum, finitis non ad ordinem creationis, sed ad ordine bene viuendi. q.o. e. v.a et pauca gra p. Xpum: assumptum duas hæ p.tes seorsim probandæ. p.a quod sit beneficium indebitum; 2.a quod non pertineat ad ordine. et claritatem creationis sed ad ordine, gre bene viuendi. p.am q.o quod sit beneficium indebitum ex dictis cap. p.o dis. p.æ facile monstrat.r q.a. e. bonum donum à Deo collatum creaturæ rationali scienti Deo bonitatem et præcellentiam ipsius et sine debito aliquo, et sine respectu ad ipsius aliquod munus, aut obsequium nam p.a bona cogitatio nullum bonum opus supponit, neq. supponere potest. q.b. e. liberale Dei beneficium nobis indebitum: et quidem hanc p.am assumpti p.tem a nemine video negari, immo et eam expresse fatet.r Suarez lib. p.o de gra cap. 15. num.o 14 et cap. 14. num.o 3. et 6.o ex alijs pene, quem in hoc sequuntur fere cæteri dis. 3. Molines. et Recentiores quos videre contigit

2.am autem assumpti p.tem quod donum hoc efficacis bonæ cogitationis pertineat ad ordinem donorum gre et Xpum probat Vaq. dis. 189. cap. 15 num.o 126 q.a neq creationi, neq. creationem, neq. naturæ integritati, neq. ad arbitrij libertatem esse debitam efficax cogitatio nam sine iniuria violentia aut præternaturalitate posset negari omnibus, et multis negat.r q.o. e. donum non creationis sed gre et Xpum, q.a Xpus meruit ea dona, quæ creationi non debent.r ∞

Cæterum huic rōni Rēt Suarez, et ex eo alij A.A. ēē multa dona quæ lt non debeant.r creationi sumptæ pro actione creandi, aut conseruandi, et sine violentia, et præternalitate possint negari, non tn ideo ss. dona vl gra, sed possunt ēē beneficia ad ordinem et classem creationis pertinentia, vt ss. eximiu ingenium, scie speculatiuæ, hitus nalis, et alia huiusmodi indebita nalia ornamenta, quæ non debent.r iure creationis et sine præternalitate poss. negari et tn pertinent ad ordinem donorum creationis, et non ad gram p Xpum: hoc g.o eodem mo cogitatio efficax nalis quæ ex nali cursu causaz. prouenit pertinere pot., et pertinet ad eundem ordinem creationis lt sine violentia, et præternalitate possit negari, q.a non minus in nata, et nalibus causis continet.r quam dona enumerata: quod autem silia dona Xpo adscribant.r nihil præmit A.A. istos q.a multa nalia Xpum nobis meruisse fatent.r ~

Neq. contra hanc Suarij solutionem aliquid valet Reorum impugnatio ex eo quod cogitatio efficax constituat.r talis non ex phijca entitate, aut præmotione, sed ex denoatione proueniente à futuritione aut scia condictionali: exinde n. nihil contra Suarij solutionem pot. concludi nam lt efficacia consisteret in phijsica promotione, non ois phijca promotio nalium oper. pertineret ad veram gram Xpi, st nec ois futuritio, aut scia condictionalis facit, quod opus futurum aut præscitum pertineat ad veram Xpi gram, nam futuritio, et scia condictionalis, et ē respu actuu pertinentium ad ordinem creationis. ~

Ex nata g.o et qlitate, aut proficuitate ipsius doni videndum ē ad quam classem, et ad quem ordinem pertineat, nam diuio gre in dona creationis et in gram Xpi ex diuersa donoz. mata dessumit.r, vt disp. p.a cap. 2. monstrauimus, quauis g.o ex eo præcise quod efficax bona cogitatio non sit debita creationi aut libertati non probet Vazq. esse veraz Xpi gram tn, si addat.r vltra hoc rao petita ex nata ipsius doni probatio erit concludens. ~

Sic g.o argumentor contra Suarij solutionem efficax bona cogitatio et in nalibus causis præparata vltra roem indebiti ht et quod sit de gere donoz. non pertinentiu ad essendu, nec ad essendi pfectionem, non n. conducit vt simus, neq. vt raoles simus, sed conducit ad bene viuendum et ad bonam vitam (vt phrasi Augustini vtar) et ē de gere donoz. qbus bene viuimus, bene operamur, vitamus peccata, et implemus præcepta; g.o ē de gere donoz. gre, et non de gere creationis, ans p.r q.a gra p Xpum non exigit quod donu sit supernale quo ad substam vt disp. p.a vidimus, et A.A. contrarij non negant, vnde si Deus daret efficacē cogitationē nalis virtutis, qua tota lex nalis diu impleret.r, l. grauiss.a tentatio vinceret.r contra præceptum nale ex motiuo nalis virtutis eet veru donu, et gra bene viuendi, et p Xpu; (tam n. non audet aliquis probatus theologus concedere posse legem obseruari, aut graues tentationes vinci sine gra p Xpum, vt disp. sequenti videbimus) sed congra quælibet cogitatio nalis virtutis et si in causis nalibus præparet.r ē eiusdem natæ, et eiusdem geris non solu in phijca entitate, sed et in proficuitate, et bonitate solumq. diuiunt tanquam magis, et minus, l. penes maiorem, aut minorem difficultatem quæ non ē regula apta

ad probandam naturam doni vt loco citato monstrauimus. q.° cogitua quæuis bona cogitatio et quæ prouenit ex naturalibus causis pertinet ad genus bene viuendi, sci. gr̃æ, et non ad ordinem creationis. ~

Et confirmat.r q.a num.m et difficilis non sit. à quo genus bonitatis doni desumit.r, immo neq; sit. præcipue bonitatis causæ, nam bonitas præcipue sumit.r ab obiecto et materia cc.a quam. q.° quælibet cogitatio, quæ idem obiectum habet, et cc.a eandem materiam verisat.r et ad idem obiectum virtutis efficacitèr moueat siue semel, siue pluries et diu repetat.r siue facilè, siue cum difficultate, siue in hijs, siue in alijs causis præsupponat.r ad idem genus doni, et gr̃æ pertinebit. ~

Dices donum .l. beneficium. cogitationis naturalis virtutis quod præsupponat.r in serie causar. naturalium .ee. pertinens et debitus naturæ ipsi valde, .l. saltem causis illis, a quo naturaliter oriat.r, et ita non poterit ad ordinem gr̃æ xpi pertinere, sed contra .e. q.a vt supra notauimus, et in solutione argumentor. dicebamus series particularium causar. ex qua solemus congrue moueri, semper aut in earum exordio, aut in applicatione, aut in cognitione impediant.r a Demonis inuidia, qui nullo bono nro parcit, pendet à liberi agentibus quæ à Dei prouidentia, dirigunt.r et gubernant.r hæc autem prouidentia cum tot liberalium causar. admixtione quæ conducunt vt cogitatio sit efficax non pertinet ad naturam neq; vllis naturalibus causis, aut naturali ordini .e. debita. q.° si excelsa præ donu, et beneficiu .e. de natura eorum quæ pertinent ad bene viuendu, erit donu gr̃æ et xpum qui nobis meruit bonam vitam. ~

Tum 2.° vocationes quibus ex naturali obtemperaret.r, et tentationes graues vincerent.r ex motiuis naturalium virtutu, quod sane posse .e., nam si extraordinaria gloria hæc possunt fieri, multo magis ex motiuis naturalibus virtutis possunt certe in ordine naturalibus causis præparari. q.a nihil obest, vt si cogitatio vt duo, .l. cum his circumstantijs præparat.r in serie naturalium causar. ad bonu donu, aut facilem tentationem in via aut alteram occasionem, quod possit deus multiplicatis naturalibus causis, et circumstantijs vocationem augere dum fiat talis, quæ vincat grauem tentationem, aut faciat legi obseruatu talem, in quo casu vocatio talis esset v.a gr̃a dicta a dono creationis, q.° quod naturalibus causis præparet.r nihil obest, vt si donum sit de genere bene viuendi, pertineat ad v.am gr̃am et xpum. ~

3.° q.a v.a gr̃a externæ protectionis à donis creationis dicta præcipue consistit in dispositione et temperatione earundem causar. naturalium, vt v. g. quorundam tentationes, et contrariæ cogitationes moderent.r .l. quod infans tali tempore natus aut nascat.r x.a fontem, vbi contingat baptizet.r et alia huiusmodi, quæ a naturalibus causis pendent, et ad v.am gr̃am externæ protectionis nihilominus pertinent. ~

Quæ ita comprobat disserere locus insignis Augustini lib. 9 confessionum cap. 8.° vbi narrat Puellam quandam laborantem vitio ebrietatis liberata .ee. a tali vitio et contumelia ancillæ suæ, quod diuina gr̃a effecit Augustin. et excelsa mat dicens deo tu bone de alterius ait insania alteram sanasti vt in nata, et victoria contumelia, et cum vitio veram gr̃am agnouit, quia deus Puellam illa.

ad meliorem vitam reduxit sine miraculo aut ssupernali dissositione naturam causas, vt ex ipsa narratione constat. ra

2.° ssuadet p.m quod quilibet efficax cogitatio ad bonum ssitinet ad vera gram. p.a de fide e. donum sseuerantie ee. oratam gram xpi, sed hoc donum ssecundum ipse consistit in consistere ssor. in una aut altera cogitatione efficaci nature virtutis, et in morte ssuppositata in tali occasione, sed tam cogitationes illg nate, quam mors ipsa in tale occasione ssibi ssecundum consistere possunt in naturis causis ssolo ssanari sine miraculo aut ssupernali dissositione causas, g.° hoc non obstat quin ad v.am et ssolam gram xpi ssitineant. Nec valet solutio aliquor. quod dona hec ssint complex. ssecundum, ordinata ad finem ssupernatum et inde tno ssitinere ad gre ssolum ssecundum; g.a nihil amplius nisi contenditur quam quod nihil obstet, quin dona hec nalia sin subsistant ssupernatura in causis naturis, non ideo tamen ssitineant ad ordinem creationis, sed possint ssitinere ad ssuperiorem, et gratuitum ssecundum; immo et ad ssecundum; ssupernalem, g.° ex eo quod cogitatio efficax boni sit nata, et in naturis causis ssupernatura, non tollat. ssitinet ad genus boni. bene viuendi, ad quod genus ex obiecto suo ssitinet. ra

Caput .5.um respondetur argumētis

Ad obcta in contrarium non erit difficile respondere, ad 1.um g.m efficacem vocationem qua Deus nos mouet, et interius trahit ad bonum opus ex ot 1.e honestum optime vocari illuminationem, et inspirationem .s. sci, cui ssecundum attribuunt. et accommodat opera bona, et actus vere virtutis: vocari et .s. cam cogitationem, qua mouet ad virtutem nalem, et lex, qua ssuscipit eadem virtutes, aut ssuprohibet vitia contraria vocat. .s. cam: vocari et iuue optime altum, et secreta; vocationem g.a ssipsum ex dei dono ssecundum discernit. consentiuus à non consentiuus, ad hec n. efficeta non requirit. ssupernalitas sin subsistat, sed sufficit ssupernalitas sin esse, aut ex fine altioris ssecundum prouidentie. Et in universum aduertere oportet quod quo Scot. et Scholastici cet. immo et .s. ci ssues vocant notitia, et scientiam agendorum nalem rationem, aut nale dictamen et dicere solent, quod naliter fiant parua nale, aut naliter sumit. ad ssipsis, quatenus distinguit. contra ssup. nale, aut ssupnaliter receptam, non v.° vt distinguit. à gratuito, et iuue creationis indebito, de quo ssibi non disputabant. ra

Vnde ad confirmationem huius argui R. ssecundum probasi ex decretis Pum et Concil. contra Pelagium, quod sit aliqua gra ssupernalis quia ad subsistam, nam Pelagius negauit distinxit inter nalia et ssupernalia opera nec Augustinus et ssues contra ipsum disputantes aliquid ex distinxerunt inter nalia et ssupernalia, sed de eisdem opperibus in universum, quia lex imsserent. et bona appellabant. consentiebant debere procedere ex ssolo gra dei, quod autem opera sint ssupernalia ex obcto, et nalia eor. discernendum e. non ex definitione Eccle, quia nunquam decreuit ee. opera ssupernalia sin subsistam, sed id Scholasticis reliquit. ra

Ad 2.um Rm cogitationem efficacem natis virtutis ee. ppovisionarem natis valoli in entitate, nec ee. ppium, quod natam ipsam efficiet sed ppium motivi, et debitam gratuitis tamen et ex speciali ppovidentia donatis. et non ee. debitum adhuc causis naturalibus, nam quamvis causis et causalibus aliquis natis ad congruam cogitationem intercurrant in eum ordo causis. ex quo cogitationis congruis ppoveniunt non sit ille ppus ordo fixus et invariabilis causis universi, sed ordo pendens causis. cuius initium l. applicatio aut non impedimentum si libera nulla causis fieret violentia, si efficacia cogitationis impediretur atq; ita quod cogitatio sit effectiva nullis causis natis e. debita. : quamvis n. natis sit obiectum semel applicatis mistere ppes, quis ppones sensus pruentant vigi ad intellectum in quod applicentur obiecta, et quod operans sic attendat, et quod tali tempore, et tali dispositione contrarias tentationem mittant ppes, et ovias cogitatio, ut voluntas sit consentiens nulli causis natis debet, eisdem ad idem obiectum possent et solent pleure attendere quos. alios operat bene alios n.o non operat. sine eo quod fiat violentia, aut ppternaturalitas alicui causis natis, ex quo ipse ad ppam confirmationem. ~

Ad 2.am confirmationem Rm neq; oi natis in universis. ee. debita, aliqua vocationem efficacem ad natam vivificam, neq; causis naturalibus, neq; toti natis ee. almorum, quod nullum opus bonum ex oi ppte educeret. si nata ppriis viribus eet relicta: nam si in nata nra iam reformata ppram, et mortem Xpi ss. de facto, et fuerus à Mundi exordio tot milia infidelium, in quis vestigium bonis actionis non videt. invenisse Augustus qui oia opera infidelium, i. fere oia mala existimarit, et ex malo fine ppocedere, in quis infidelibus fatent. Theologi nullo demysto adhuc barbarorum fideli ee. auxilia quodamodo sufficientia ad salutem, quid mirum si in nata oino relicta et non ordinata ad finem supernalem nulla inveniret. vocatio efficax ad bonu. ; et hoc sine iniuria aut indecito nostr. : quamvis n. tot sint natalia motiva quis moveant filios ad diligendos Parentes, Cognatos, et amicos, vt augustus pponit in simulta motiva, et circumstantiis quis amor Parentum et amicor. vigilari ppossunt; ita vt mirum non sit quod sine speciali ppovidentia non fierent ex oi ppte honesta unde bene ponet nata creari sine his congruis auxiliis, si deus decreuisset eam gratiam illi negare. ~

Ad 3.um Rm ad complendu. nati arbitrii. solum deberi cogitationem in entitate. abstrahente. ab efficaci, et sufficienti, quis trifuat Ioan. ad verum, vt argumentu. assumit. hic autem cogitatio, quis vt abstrahens e. debita. optime pot. contingere, quod fiat efficax, et euadere efficax. esse contingit nati, hoc e. sine additione alicuius supernati ppij educantis, in quo contingeret euadere efficacem, contingeret et tali cogitationi vae quis, et nocui beneficij magne extimationi, quis inefficacia imbibit. et ita talis cogitatio in se et vt abstrahens erit debita arbitrio in efficacia, in erit gratuita, nam efficacia non dicit entitatem physicam qua cogitat arbitrii, sed connotationem futuritionis extrinsecam entitati cogitationis, vt sup. vidimus: unde ex eo quod cogitatio abstrahens indebita ponit fieri et fiat natu

congrua non sequit.r quod ex congruentia non resultet, et denotet.r gratuita
et ytrinens ad v.am ytam nalem, quę abstrahens à tali congruentia erat debita

Pro hoc autem, et silibus argutis, quę frequenter contra nram
doctrinam fiunt conando ex nali arbitrij ytia ad aliquod opus deducere quod si
nali ytor. aliquis ytorit illud facere sine gra, velem maxime nobandos fallax.ee,
et nullius efficacię tale argutię: ytor. facere nali; g.o ytt. faceve sine gra, et n.
argutum à ytia, et ab anti simplr ad effectu. coent cum nouo addito sine gra.ę
si quis argueret, ita ytor. voluntas nat.r velle bonu.; g.o ytor. illud velle sine sui
inmutatione, nam in ipso vele imbibit.r inmutari ytam ytius, sic ee in ytro
in ipso vele bonu. imbibit.r nouu. beneficiu. et nova gra, quę e. ipsum vele et
sit in ipsa congruentia cogitationis imbibit.r nova proficuitas, et nova vao ytis,
et beneficij, quam cum vao ytis, aut gratuite quę conueniet cogitationi effica:
ci nali non sit vao [redacted]ytinci ipsij elevandi inter vequisiti, sed vao ytis, et
beneficij, coens ipsa. cogitatione. efficace., et in efficacia imbibita, hinc. e.
quod ytia nali arbitrij non ytorit exerceri coenter sine gra, hoc. e. sine eo
quod in eius exercitio aut in eo quod exercenda sit conferat nova gra, nouu.
donum, et nouu. beneficiu., quod si ytia nali non vellet bonu, non ytoueniret
cogitationi. ~

Ad 4.um R.r Pellagius quum ad ytunctum quod argutum traxit in
eo errasse, quod ytiter nalem arbitrij ytotestate. nullo. aliam gram reram. ee. fa:
tebat.r ad legem seruanda. implenda ytrcepta et ad quelibet opera bona facienda
non distinguens inter nalia et supnalia, sed ota bona indistincte compl.ecteni: con:
cedebat in s.e ipsa experientia conuincere legem dei, doctrina., sciam manda.
ton., notitia. promissionu. diuinaz. et exempla X.ti et s.ctoz. conducere ut
facilius facerent quę arbitriu. ex se simplr potebat. Contra quem erroven. ip:
ter alios Pres, et inter alios ytrcipue Augustin. strenue pugnauit pluribus ope:
ribus quę hent.r in 7.o tom. ytrcipue in libris de gra X.ti quos contra Pellagia.
scripsit ubi conendit magno argumtoz. ytondere ytoter arbitriu., et ytoter legem
et ytoter mandatoz. reuelatione., et ytoter notitia. ytecialia., et quasi hijs:
toricam quę fatebat.r Pellagius et Augustin sciam informa., vana., inanem vo:
cat et sonitum sonantem cap. 24 de gra X.ti conendit in qua. ncham. ee. alia.
uiuidam dei motionem, et vocationem, qua velut interiori magisterio, et intero:
ri, ab.q occulta schola erudiamur, et moueamur ad bona opera, quę diuersa.
donu. sit à notitia legis, et ab hijstorica illa notitia, quam fatebat.r Pellagius,
nam ex ytceptis quę eandem legem et eandem notitia. agendoz. et promissio:
num, et exemploz. habent aliqui ytvitudam, et efficacem dei motionem trahe:
bant.r ad ytemo ytre qui donat.r omnon solum scientes sed et bene velientes et
operantes.r alijs relictis cum sola agendoz. notitia: immo et auxilio Augustin. ad
hominem contra Pelagiu., si lex et notitia illa sanitatis et in fructuoste, quę minu
.e. donu. .e. dei multo magis vitalia vocatio mouens affectu. bonu. eritis dei donu.

quo donetur non solum scire quid agendum sit, sed ipsum bonum velle, et bene operari sm illud ad Fillipens. 2.° Deus e. qui operatur in nobis vele, et perficere pro bona voluntate.

Cui tam aperte roni, et alijs multis Pellagius non assensit, sed adhuc cecus in errore permansit, qui error duobus mois pot. eqliter intelligi, aut p.° q.a cecus hereticus semel euiuito errore ad tam manifestam August. ronem noluit attendere, nec videre viuidam illam, et efficacem motionem, quam August. contendebat. ee. nessam: vel 2.° q.a si eam agnouit, noluit fateri. ee. gram, sed ad arbitrium nale reiecit, sili n mo negatur gra, negdo rem, aut rem fatendo negdo. ee. gram, nullamq. aliam agnoscedo, et proinde eet eum, qui nunc erraret dicendo nos non iustificari per veram inherentem gram sine negaret qlitatem inherentem nobis infundi, aut si qlitatem fateretur, negaret tn illam. ee. gram, sed rem nalem diceret, et ex nata ipsa ortam.

Hic e. Pellagij error sincere ex August.° deductus in lib.° de gra Xpi, ex quo constat hunc hereticum non agnouisse veram gram per internam mouentem cogitationem, sed sciam hijstoricam, et speculatiuam mandatorum, seu promissionum quam August. vocauit forinsecus sonantem, Augustinumq. contendisse contra illum preter hanc debere fateri viuidam aliam efficacem vocationem, qua Deus mouet ad bona opera ex qbus non solum non pot. aliquid colligi contra congruam efficacem cogitationem, sed potius forte quis audax colligeret pprius ad Pelagium accedere qui congruam, et viuidam motionem negaret. ee. gram, quod tn ego non probo.

Ad 5.um R.r apud Theologos notum. ee., quod non e. nessum p.um auxilium gre ee. fidem, l. proximam fidei vocationem, cum in infidelibus oibus auxilia sufficientia ad salutem agnoscamus ex Xpi meritis, lt non oes proxime vocentur ad fidem, in infidelibus n. non negant Theologi aliqua bona opera facta ex gra ante ipsam fidem, in mo August. in Pollemone quodam Gentili epistola 30 et in Assuero Rege Idolatra lib. p.° de gra Xpi bona opera ex gra facta commemorat: dr g.° fides iustificationis initium, et radix, q.a e. initium, et medium, sine quo non peruenitur ad iustiam, tum et dr seriem iustificationis incipere a fide, l. a vocatione ad fidem, q.a frequentissimus iustificationis sic euenit, vt p.a gra sit vocatio ad fidem, aut q.a ad minus exinde debet gra incipere, tum et magis gerabr initium gre ponitur ex fide, q.a ois gra, et vocatio infidelium proxime, l. remote tendit ad fidem, et pot. dici vocatio ad fidem, que e. medium, et porta salutis, ad quam ois gra infidelibus data dirigitur.

Ad 6.um R.r loquutionem illam Theologorum, et Prum qua gre nessitas explicatur ex vulnere, l. infirmitate nate. ee. alegorica, et vulnus contractum ex peccato non considerari ex respu ad puram natam, sed ad natam integram, nec apud Theologos conuenire, in quo consistat ppria vulneris silitudo, et alegoria: conuenit tn apud illos vulnus, et infirmitatem non fuisse in nalibus, q.a nalia oia integra manserunt post peccatum, fuit g.° infirmitas, seu debilitas vulneris priuatio donorum gratuitorum, vt pote integritatis, et subctionis poarum inferiorum, et carentia auxiliorum, et donorum, qbus robusta, et vegeta erat nata ad bene operandum, atq. ita infirmitas complectitur et

indignitatem auxilioꝝ, et cogitationis congruꝝ ad bonum; ex quo optime ꝓᵇ, et explicat. ꝗꝝ nemitas: negꝫ inconueniens. ē. dicere, quod audiuimus in Decimo oem ſ.ctum et bona, cogitatione, cum ſit expreſſa doctrina ſ.ti Fulgentij lib. de Incarn. et gra cap. 12. et 13. : unde quum ad indignitatem ꝗꝝ, et quum ad impoſſibile. bene ꝗueradi ſine gra genus humanū in ſtatu quo ꝑ peccatū relictū. ē. deſſeruet ad ſtatu damnationis in eo ſolum, q.ª damnato ex firmo decreto negat. in poſſeruꝫ. oꝝ gra, et oe donū ad illam ꝗtinens, peccatori autem in ſtatu illo ex dei miſericordia conceſſa. ē. gra, ut reſurgeret, dicta fuit damnatio, datum fuit tempus miſericordiæ locus uię et gra ad reſurgendū, nam ſi dei miſericordia, excludamus, ex quo quis mortꝫ peccat, maneret in ſuo damnationis nec video, quare poſſit hoc uerum alicui uideri. ~

Caput 6.ᵘᵐ de minima ſufficienti cogitatione nāli

Hæc quæſt. de minima naturali cogitatione, et apud ſolos reores controuertit. an ſit minima ſufficiens cogitatio naturalis uirtutis, quę ꝓꝑ ſe nequa. ē. ad ſalutandam libertatem ſit u.ª gra, et quamuis ego nullam minimam cogitationē uideam quin ea minori, et minori ſtate ſuo ꝑpriæ libertas ſaluari ꝗ.ª cogitatio non ſit ꝑ ſui cam efficientiam, ſed ſolū concurrit ut ꝓſentanea obiecta ad actū uoluntatis, ad quod munus nullo detractu gradus exigit. / adhuc in uolis. ē. huius difficultatis enodatio ex ſuꝝ poteſt ſi detur minima cogitatio, ut plene cognoſcamus quid nāli arbitrio ſit debitū, quid u.ª ordinem ꝗꝝ ꝗtineat. ~

Conuenit autem apud AA. quos uidere contigit minimam cogitationi negatum ad libertatem, ut ſeruet ꝓceptum aut euitet malū nullatenus. ē. gra, ſed hoc n. ita certū. exiſtimat Suarez ut lib. ꝓ.º de gra cap. 19. num.º ſ.º aſſerit nullum catholicū doctorem id negare, et forte diſp. 2. de gra. ſect.ꝫ iudicat improbabile eo autem haſtus ſumit. ꝓ.º ex definitionibus ſocialiꝝ, et doctrina ſ.ctoꝝ. ſpum dicentiū ſine gra ſtatim nos labi in peccatū, et hanc gra deſtitutos ſolum poſſe peccare, ubi quamuis directe non definiat. minimam cogitationē, qua libere humus ad non peccandū non. ē. quam ſuppoſuit. in fine dubio, q.ª alias ſine tali minima gra non poſſemus peccare cum ſine illa non conſtet libertas nega ad peccandū. ~

2.º idem ꝓ.ª q.ª ſi minimum cogitationis quo comꝑ. libertas ad ꝓceꝑta nalia ſeruanda. ē. gra, ſequeret. quod ho in puris naturis et oi gra deſtitutus non poſſet lege obligari aut ꝓcepto. nāle illi impoſni, q.ª ota hæ ſuppoſuit nego probitatem libertatis, quę ſine minima illa gra non conſtaret. 3.º q.ª ſequeret. dæmones nunc de facto. ē. gra. ꝛ. poſſe ceſſe qui minima / ſalim cogitationem tuæ, qua libere ferunt. in malū, et libere peccant. Ratio autem à ꝓpoſiti. ē. q.ª nāle arbitriū, quo non nego ſuccumbamus malis, et quo capaces ſimus legum et ꝓceꝑtoꝝ. naturalium debitum. ē. nrę nāę, et ad ipſius nāę ordinem ꝗtinens, hoc n. inter alia à bonis qualitas diſtinguimus ut exꝓſſit Auguſt. lib. de ꝓdeſtinato. ſ.ctoꝝ. cap. 5.º cuius uerba diſp. ꝓ.ª eiſcauimus. ~

Hoc autem adhuc ſuꝑ ꝓ.to manet inter reores accrua controuerſia de

minima cogitatione natis virtutis ad bonum non ꝑcepsum, sed supererogationis. an. sci. libertas, seu minima cogitatio qua sufficienter et ꝑotenter vebdimus ad bonum opus nale non ꝑcepsum vt ad elemosinam; ſ. aliud huiusmodi ad veram gram. ꝑtineat an v.o ad dona creationis. ~

In qua quæ. Docti: Reores existimant minimum hoc cogitationis naturalis .ee. vera, gram xpi Cui sentiæ multum fauet Vazq ꝑ.a 2.æ disp. 103. n.o 42 vbi hanc minima, cogitatione, ad bonum supererogatibus ait in Adamo fuisse depposita. Probant autem hoc ꝑ.o q.a hæc minima cogitatio .e. indebita nam multis hominibus in ꝑcuribus occasionibus non donat.r et in occasione qua donat.r ꝑomet. ne iniuria violentia, aut ꝑternalium negari, et ex alia ꝑ.te .e. donum ꝑtinens ad bene viuendum eiusdem entitatis et bonitatis cum congrua cogitatione. q.o est gra ꝓ Xpum. 2.o q.a ꝑro minima hac cogitatione boni nalis virtutis Gentiles deu. ordine, et ꝑro illa gras deo agere. q.o .e. v.a gra, hoc .n. mo Augustt, et ꝑu alij solent ꝑbare vera, gram. ~

Alij v.o Reores ꝑus hæc ꝑ.a sentia diſſiciuit in eamdem; ſ. sibem incidere distinguunt .n. de minima cogitatione ꝓueniente ex nali serie causar. aut de alia qua miraculosa, ſ. extraordinaria ꝓuidentia inmitteret.r distinctionem .n. cuius non meminere ꝑro congrua cogitatione ꝑro hac minima existimarunt sufficientem ad explicandu et ꝓbandu. quænam cogitatio minima .ee. gra, qua v.a donum creationis: dicunt ipsi.t minima cogitatione ex nali serie causarum ꝓueniente, ad dona creationis ꝑtinere, quæ v.o ꝑternali causar. ordine ꝑro: uenit o.am .ee. gram. Ceterum quod in nalibus aut ꝑternalibus causis ꝑsu: ꝑaret.r cogitatio vt sup.a vidimus nihil interesset vt bonum ꝑtineat, aut non ꝑti: neat ad ordine. gre si .n. donum .e. idem et eiusdem ꝓficuitatis ad eamdem clas: sem, et ad eundem ordinem ꝑtinebit sive in hoc, sive in illo causis ꝑsupparet.r na occultus aut manus miraculose restituta dona ſſ. nalia, quæ ad ordinem erendi et creationis ꝑtinent cogitatio autem congrua ad bonum nalis virtutis est in nalibus causis ꝑsupparata. et verum donum gre vt sup.a vidimus. unde si minima cogita: tio ex se ipsa non .e. donum ꝑtinens ad gram, sed ꝑtinet ad nale auxilium quod ꝑsupparet.r in ordine ꝑternali causar. non facit quod sit v.a gra. ~

Probabilior ꝑ.o sentia .e. nullam minima, cogitatione, nalis virtu: tis adhuc ad bonum supererogationis .ee. vera, gram ꝑ Xpum, sed oes ad ordine. creationis ꝑtinere ita Suarez lib. ꝑ.o de gra cap. ij. n.o 4. quem sequuntur Lorca et Monter. idem docet Vazq disp. 109. n.o 126 Surrian. opusc.o ꝑ.o disp. 4. dub. ꝑcus. et alij innumeres Reores x.am quam sentiæ sit ꝑ.a concto Sufficiens minima co: gitatio ad bonum supererogationis .e. beneficium, et donum indebitum, quod sine vio: lentia, et ꝑsecutionis ꝑomet negari. Conclusionem hanc asserit ꝓbant voces sentiæ et ex dictis satis constat nam certo amplius insendere ꝑ.a sentia Aſſ. ~

2.a concto donum hoc sufficientis minimæ cogitationis q.am cui ꝑti: dicto mo sit indebitum, non ꝑtinet ad ordine, gre ꝑ Xpum, sed ad claſſem, et or.

dinem donorum creationis: p.r concl.o hęc p.o, q.a ut ex mata de peccatis supp.
pono ad libertatem non requirit.r praticum iudicium, sed sufficit quęlibet cogni:
tio, dubitatio, suspicio, aut scrupulus, siue speculatiue, siue pratice se offerat
consideratio bonitatis, aut malitię, et quolibet mo in mentem veniat, unde heamus
prium consultandi. Sed speculatiua cognitio, aut suspicio non pertinet ad veram
gram per Xpum, st neq. speculatiua scia veritatum moralium: g.o minima cogita:
tio, quę ad libertatem boni requirit.r, non pertinet ad ordinem donorum Xpi, sed e de
gere donorum creationis, quamuis intra hunc ordinem sit minus debita. ~

2.o p.r q.a nale arbitrium, et oia, quę intrant eius constitutionem,
pertinent ad dona creationis, sed nale arbitrium e poa ad utrumq. seu ad utraq.
p.tem bonum sci. et malum (ut vel ex ipso noie arbitrij constat) quod cogitatio:
ne ad utramq. p.tem constituit.r, g.o minima cogitatio, qua nale arbitrium boni
et mali complet.r et qua nalis eius libertas constat, pertinet et cum nali ipso
arbitrio ad ordinem creationis, et non ad ordinem gre Xpi. ~

Nec valet respondere nale arbitrium saluari sufficienter non cc.a bonum
et malum, sed cc.a res indrientes, q.a contra e, quod absonum e dicere quod nale
arbitrium non verset.r cc.a totale fere obetum voluntatis bonum sci. et malum et oia
iura nalis arbitrij, quo raoles distinguimur à brutis ad solam indriam in scalpe:
da barba et silibus redducere. 2.o August. et Pres disputantes contra Pellagium
in ipsis bonis operibus agnouerunt nale arbitrium quod Pellagius contendebat
solum ee gram nessam. August. v.o, et Pres hoc arbitrium, quod in bonis operibus
inuenit.r ad gram redduxere, et preter illud aliam gram statuere; g.o in operibus
et bonis, et cc.a bonum agnouerunt Pres nale arbitrium, et non cc.a sola indria
opera. ~

3.o p.r eadem 2.a concl.o à priori q.a minima bona cogitatio, qua
libertas complet.r non e donum bene viuendi, non n. donat.r per illam bene viuere, aut
bene operari, sed posse bene viuere, l. bene operari nalr, posse autem bene viuere
aut bene operari non e bona operatio, aut bona vita, sed potestas nalis arbitrij
ad bene viuendum beneq. operandum, quam Pellagius libenter fatebat.r, g.o suffici:
ens minima nalis cogitatio non pertinet ad dona bene viuendi, sed ad dona creationis

Dices et cogitatio efficax non e bene viuere, neq. bene operari, et
tn diximus pertinere ad veram gram bene viuendi, q.a conducit ad bene viuendum;
g.o minima et sufficiens quamuis non sit bona operatio pertinebit ad classem et
ordinem bene viuendi, et operandi. ~

Contra tn q.a congrua et efficax cogitatio tr non sit ipsa bona
operatio, aut ipsum bene viuere non e sola potestas, sed e donum, quod infallibiliter
continet bonam ipsam operationem et bonam vitam; ita ut in ipsa efficaci cogita:
tione virtualr donet.r bonum opus; minima autem sufficiens e sola potestas, quę
nale arbitrio conuenit ut monstratum e: nec quidquid pertinet quoquomo et remo:
te ad bene viuendum e de gere donorum gre bene viuendi, nam arbitrium nale ordinat.r

et ad bene viuendum quasi remote, et tri.e. donum creationis; solum g.° ea dona, quibus re v.a donat.r bene viuere ꝙtinent ad gram, non v.° ꝙtestat.r nasci, quę no. cad.r in arbitrio donat.r. ~

Dices 2.° g.° saltim sufficientes natiui virtutis cogitationes et vberiores vbera minimę non ꝙtinebunt ad gram xpi, et bene viuendi, g.a in illis non dat.r re vera bene viuere, sed solum ꝙtestat, et sufficientia bene viuendi et bene operandi; maior s. minor: aut si hęc maior sufficientia, et ꝙtestas ꝙtinet ad dona ꝙ xpi, et mi.r s. minima ꝙtestas ad eiusdem ordinem ꝙtinebit.

Verum n. v.° magna dia .e. inter minimas natiui virtutis cogitationem, et inter sufficientes vberiores, nam sufficientes vberiores non requirunt.r ad natiui arbitrii complendum quo vocibus distinguimus ab aliis aiamibus tm vberiores sufficientes non solum tribuunt ꝙtestatem, sed et conatu.r trahere, et allicere vberius ad bonum, vnde multo ꝙpius accedunt ad vsum ꝙ et donum bene viuendi, et ita à ꝙtinentia Theologi solent ꝙ appellari. Nihilominus re bene ꝙpensata existimo sufficientes vberiores cogitationes natiui virtutis et multo minus debere sint, quam minima, qua comꝑtes.r arbitrium non tm tran: sire ordinem donum creationis, neq; ꝙtingere ad ordinem, et classem donum ꝙ xpi: moueor autem ad id existimandum p.° q.a sufficientes vberiores cogitationes non tribuunt bene operari, aut bene viuere, sed solum augent sufficientiam et ꝙtestatem arbitrii, magis autem aut minus sufficientis no variat classem, et ordinem donum. Moueor 2.° q.a cum vere non det.r minimum cogitationi infra quod non ꝙtimus cum minori operari vt initio cap.is dictum e. sequeret.r quod demones, et damnati, qui libere in Inferno malum operant.r, et fint cogitationem, qua liberi constituunt.r, cum hęc non ꝙtinet ee. minima, nesto debet ee. vbera minimum, ac ꝙ coeni eet gra ꝙ xpi in demonibus, et damnatis, quod inconueniens si concedamus sufficientem vberiorem cogitationem ee. vera gram inducibile e., g.° inter has sufficientes cogitationes non ꝙtat aliqua mensura aut finis assignari ꝙ ad congruentiam ꝙ distinguunt.r ꝙtinentes ad gram xpi à ꝙtinentibus ad ordinem creationis: Vnde vsq; ad efficaciam s. congruę cogitationis non incipit series et ordo donum ꝙ bene viuendi. ~

Ad argum g.° p.° contra R.r ad p.um constat ex dictis non sufficere ad gram xpi quod donum sit ita indebitum, vt sine violentia, et ꝙpter naturam ꝙnit negabi hoc n. est hr minima cogitatio ad bonum ꝙceptiꝙ quę sine iniuria negat.r in motibus p.° p.mis, sed requiris.r vberius, quod donum sit ex indebitis ꝙtinentibus ad dona bene viuendi ꝙ vere donet.r bona operatio, hoc autem non hr minima sufficiens cogitatio, quę solam dat naturam ꝙtestate, qua comꝑtes.r arbitrium. ~

Ad 2.um R.r ꝙnit nos orare et ꝙ agere ꝙ minima cogitatione sufficienti, vt oremur ꝙ bonis bene ꝙpositis, et ꝙ executricem scientiꝙ

gus neq; petimus neq; speramus gr̃am Xpi gram, sed ex bonitate dei creatris et natis Gubernatoris: Augustē. autem, et Pres qđ ex orone probat gram solum contendunt id quod petimus non ee. in nra. potestate, alias frustra peteremus, et speremus gras, non v.o probant inde, quod bona que petimus, tenus pendeant ab xpi gram, nisi alias ad aiē salutē ordinate

De affectionibus autem bonis, seu indeliberatis motibus voluntatis qui ad bene operandū solent ē simul cum cogitatione conducere sibi mō phi phandū. e. ypothesim seruata ac de ipsis cogitationibus congruis aut sufficientibus dicēdum. e. = De supernaturalibus autem cogitationibus et motibus seu affectibus in vltima disp.e tractandū. ē.

Disp.o 4.a de nessitate grē ad bona opera natis virtutis, que moralia solēt appellari.

Cap.e 1.um ponit.r pluriū Theologor. sentia de necessitate grē ad bona opera moralia in hōe lapso.

Antiqua et celebris controuersia .ē. de nesitate gre ad Xpm ad bona opera moralia, in qua controuersia Theologi iam frequentes non audent bona opera simul, et collectiue viribus arbitrij attribuere, neq; totius legis obseruatione, aut pceptor. implētione, aut grauiū.as et difficiliū tentationū victoriam sine adiutorio gre. Sed Concilior. que in sequenti cap. adducemus. Plures in Theologi existimant aliqua saltem bona opera natis virtutis facilora posse fieri solis arbitrij viribus dūmodo in nata lapsa, et sine auxilio gre Xpi ita Bonau. in 2.o dist. 28. art. 2.o quest. 2. quem Riccardus, Durand, et alij plures et antiqui sequunt.r et ex Recentiū Suarez lib. 1.o de gra cap. 8. n.o 5. sed dū disp. 7. et plures ex nouiorib.s, putant autem Suarez, et reores .ē. sentiam S.ci Thom 1.a 2.ae quest. 109. art. 2. et 3.o: et citant pro eadem sentia Scotum in 2.o dist. 28. quest. unica ℔ ad quest. ptē. dici vbi tractat questionē, an arbitrio sine gra posit vitare oē peccatū mortale, et in dicto ℔ videt.r resoluere, quod possit id facere sine gra, saltem oia mortalia segillatim, de cuius mente in obseruationibus dicemus.

Preterea probant 1.o ex loco illo ad Roman. 2. Gentes que legē non habent naturaliter que legis sūt. faciunt, quem locum de gentilibus intelligunt multi Pres, sic.o gentes multa faciunt opera legis, 2.o potuisse sine gra aliquod bonum facere. 3.o probant difficile testimonio Augustini lib. de Spu et lra cap. 27. vbi pdictum locum Pauli de infidelibus exponens ait in ipsis inueniri opera que vix pauci viri possent; immo subiungit Augustin. 4.a dei imago in electum non fuit oīno in hōe deleta et.a mansisse in arbitrio potestate, faciendi aliqua

legis opera bona sic. ~

3.° probant ex August. lib. de perfectione iustiț raciotinatione in. ubi disputans cum Pelagianis concedit posse aliquę sine gra uxorem ducere. Et hic thor libri Hyponosticon apud August. concedit homi suis viribus multa bona, quę ex bono natę oriunt.r, vt laborare in agro, plantare vineas, uxorem ducere, et s.cus Prosper lib. contra Collatorem cap. 8.° concedit homi ex nata aliqua opera quę mortalem vitam honestare possunt, et cap. 22. rediderat huicce roem dicens nisi n. ad ista terrena ordinanda vasta animi vigeret ingenium, non viciata, sed extincta esset nata hoc. e. arbitrij pua. ~

4.° probat ex Trident. sess. 6. cap. 11 vbi ait Deus impossibilia non precipit sed iubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et adiuuat vt possis vbi Concil. de obseruatione preceptor, et bonis operibus asserit docet arbitriu, posse aliqua, et ad alia petendu ee. diuinoriu. ~

5.° in Bulla Pij quinti, et Greg. 13. vbi damnant.r errores Baij doctoris louaniensis propositio 76. damnata. e. qua dixit cum Pelagio sentis qui aliquid boni operis natis, hoc. e. quod ex viribus natę ortum ducat, agnoscit. Et propositio 81. hic erat non nisi Pelagiano errore admitti pot. usu aliquis bonus liberi arbitrij seu non malus, immo et propositio 29. quę in dicto Auctore damnat.r. e. liberum arbitriu, sine gra ad nihil nisi ad peccandu valet, quę Pontifices. dess.° et damnatio sic ponderat.r, ipsiones istę damnatę continent contrariam sensiam de impossibilitate boni operis sine gra, et à Pontificibus damnant.r. y.° hęc y.ª sententia cuius contraria dānat.r in dictis ipsonibus. e. catholica, et definita. ~

Nec valet respondere cum auctoribus contrarijs quod ipsones istę non damnent.r ipsam doctrinam, quam continent, sed ipsam censuram, quam inferunt contrarij y.ę sentię vocando illa Pelagiana, vt ex prio Bullę colligit.r vbi 80 damnati ipsones indistincte, y.ª falsas, aut scandalosas let.ª: y.ª contra hoc. e. quod hinc tot minus sequit.r y.am hanc sententiam, tutiu.am ee., et à Pontificibus à censura defendi, nec contra ipsam aliquid facere deffiones, et auctoritates quę à 2.ª sententia solent adduci tum 2.° in ipsone 29. nulla. e. censura; g.° non ipsa censura, sed ipsa doctrina; ipsa ergo propositio damnat.r. ~

6.° rone y.ª eadem sententia deducta ex August. et alijs Pris auctoritatibus adducit, g.ª y peccatu liberu arbitriu non. e. defecit et extinctu, g.° ex ipsis viribus aliquid pot. boni, g.ª si nihil ipsum extinctu, videret.r. Et confr g.ª Pres et Scholastici frequenter probant et explicant necessitatem gre ex vulnere et debilitate contracta y peccatu. g.° gra necessitas non. e. tanta, vt nihil sine boni operis sine ipsa possimus, alias non esset infirmu, et vulneratu, vtrum arbitriu sed extinctum. ~

7.° bona opera naturalis virtutis ss. proportionata nre natę, et no. ss. superioris ordinis nro arbitrio, g.° sine adiutorio gre, et sine auxilio nre addito pot arbitriu, ex se solo aliqua opera saltim facilia: alias deteriorię condicionis esset vasta nata esseris

ol. Bull natus

oibus naturis, siquidem oes alie nate iaiate sufficientes hnt vires ad suas rectas operationes cum solo gerali dei concursu, paolo autem nata nulla recta operationem posset heve sine alio speciali, et indebito auxilio, neq; haret bonam operationem, neq; natam quietem sibi debitam. ~

Caput 2.um probabilior in hac re opinio. ~

Probabilior nihilominus sentia .c. honem posse nullo modo opus oi parte honestum posse viribus gnis sine gra auxilio saltim nalis ordinis elicere. Hanc sentiam tenuit Alexiodovent. lib. 2.o Summe tr.ue ii. cap. 1.o ques. 4. Marsilius in 1.um ques. 20 Abenz. Genson, Gregorius, et plures alij quos citat, et sequit Vazq. 1.a 2.e disp. 190 cap. 2.o quem plures sequunt, putatq, et late comprobat .ce. sentiam D. Thom 1.a 2.e ques. 109 art. 2.o et alijs pluribus locis, et ex imposito ques. 24 de veritate art. 14, quam sentia non .ce. contra subtilem doctorem in solutione argtoz. posebo. ~

Pro hac sentia tot ss. Conciliog, Pontificu, et s.ctoz. Pum auctoritates, quas late vellent Vazq. loco citato vt oes recenssere molestum .ceat, et angustie temporis impertinens; via autem ad 4.or Ipones, seu 4.or dogmata reduxit bene sonca dicta g. memb. 1.o. Pres g.o et Concilia tractantes ex profesto de necessitate gre et auxilij divini contra Pelag. et Semipelag. hec 4.or dogmata expresse tenebe ~

Primum gre gnialem affirmativum de opus bonum quodcuq; facimus .e. ex dono auxilio .s. gra dei, sic .n. hes.r in Concil. Arausicano confirmato à Leone 1.o vbi cap. 11 dr quoties .n. bona agimus, deus in nobis, atq; nobiscum vt operemur operat.r, simile hes.r in Concil. Milevitano, quod contra Pellagium congregatum fuit, et confirmatu ab Innocen. 1.o cap. 4.o idem hs Celestinus Papa epsola 1.a Augusti de gra xpi cap. 18, et lib. 2.o contra duas epistolas Pellagianoz. cap. 1.o et 18. S.tus Prosper, Petrus Diaconus .ce S.cus Bernard, et plures alij ex suis. ~

2.um dogma gre gnialem et Ipotem ho indigere dei gra ad singulas actiones; hes.r in Concil. Palestino contra Pelag; vbi accusat Pelag. quod asseruerit gram dei non .ce. neram ad singulos actus, et propterea dr fatear.r gram dei ad singulos actus donari; hs et Celestinus 1.um epsola ad episcopos Galliæ cap. 4; et ibi confirmat ex auctoritate Zosimi Papæ sui predecessoris; hs Augustus epist. 106, et 107 et Hieronimus epist. ad Ctesiphontem, et Dialogo 1.o contra Pellagianos. ~

3.um dogma gre gnialem negativum ho gre vires liberi arbitrij absq; auxilio gre nullu .ctno opus bonu facere posse; ita hs Innocentius 1.us epist. 26. que .e. gg. apud Augustu. Celestin. 1.um in epist. decretali, Augustu de correptione et gra cap. 2. cuius verba ss. intelligenda .e. gra dei gre Iesum xpum, qua sola oes liberat.r à malo, et sine qua nihil possum, sive cogitando, sive volendo, et amando, sive agendo faciunt bonum; et talia hnt s.tus Cyprianus et s.tus Ambrosius. ~

4.um dogma ho ex gnijs et sine auxilio gre dei nihil hs nisi mendacium, et peccatum; verba ss. Augustt. ut.ue s.o in Ioan. à quo sumpsit Concil. Arausicanu cap. 22. et vbi frequenter solum peccata, mendacia, et opera terrena, et

temporalia, l. presentis vitę tribuunt arbitrio ex ꝓprijs viribus, et auxilio gratię destituto.

Hęc ita pręclara, et universalissima dogmata, quibus Patres, et Concilia tractando ex professo contra Pellagium, et Semipellagianos de adstruenda necessitate gratię ad bene operandum, docent nullum opus bonum posse fieri sine gratia: Auctores p.ę sentię enervare conantur subintelligendo in omnibus quasdam limitationes, aut restrictiones, quas ꝓ otium impugnant A. A. nostrę sentię, nos autem ꝓ summa capita attingemus solum in ultima, et magis consueta adversarijs inmorantes.

Primum limitabant, ut intelligerentur de necessitate gratię non verę, sed generalis concursus Dei. Cęterum Patres, et Concilia de v.a Xpi gratia contra Pellagium, et contra Semipelagianos contendebant, ut ex ipsorum verbis satis patet.

2.o restringebant ex p.te operum, quod intelligerentur de solis supernaturalibus operibus. Cęterum controversia cum Pellagio, et Semipelagianis non erat de solis supernaturalibus, sed de omnibus bonis operibus de omnis legis observatione, in quibus tam naturalia, quam supernaturalia continentur. Et nisi Patres, et Concilia prędicta et de naturalibus pręceptis loquerentur nullibi esset deffitum non posse sine gratia omnem legem decalogi diu servari, et omnia opera collective fieri, et omnes tentationes superari, quod Theologi propter dictas auctoritates non audent concedere. Denique q.a Semipellagianos non constat posuisse initia supernaturalia ex ꝓprijs viribus, potius constat eum quolibet initio, et occasione conferendi gratiam esse contentos.

3.o alij limitabant prędictas Patrum universales locutiones, ut intelligendę essent de solis operibus meritorijs vitę eternę. Cęterum Patres, et Concilia et expresse loquuntur de peccatoribus, in quibus nullum poterat expectari meritum vitę eternę, tum et q.a ad impugnandos Semipellagianos nihil interesset excludere merita vitę eternę, de quibus ipsi non loquebantur.

Ultima denique limitatio in qua Suarez, et Auctores prędicti frequenter conquiescunt, est, quod prędicta dogmata debeant intelligi de operibus bonis, quę sint initia gratię, et impetrativa auxiliorum, aut sint, sicut oportet, ut gratia conferatur, quod confirmant, q.a multoties Patres, et Concilia loquendo contra Semipellagianos prędictas, aut similes limitationes apponunt, presertim in deffitionibus ipsis quas contra Semipellagianos decernunt, opera autem bona facilia, quę A. A. p.ę sentię ex ꝓprijs viribus fatentur, dicunt non esse initia impetrativa gratię, immo nec posse Deum adhuc ꝓta absoluta intuitu illorum auxilia gratię tribuere, q.a sunt opera valde improportionata, atque ita hęc facilia opera, quę non sunt, sicut oportet ad consequendam gratiam non excludi in prędictis dogmatibus in quibus deffitur, quod nullum possit dari bonum opus ex solo arbitrio, quod sit initium gratię: quam deffitionem prędicti A. A. p.ę sentię existimant fundari in improportione operum solius arbitrij; non v.o q.a nulla possint esse talia opera, ut nos contendimus.

Cęterum hęc limitatio, et explicatio non potest quadrare deffitionibus, et auctoritatibus contra Pellagium, in quibus de omni bono opere, et de omni legis observatione erat sermo, et controversia: contra Semipellagianos autem verum quidem est errorem eorum fuisse, quod ꝓ quędam bona opera ex viribus arbitrij sine gratia facta prębebamus ini:

tium gr̃ę, et iustificationis, contra quem errorem directe detrant Pres, et Concilia non posse dari ex pprijs viribus opera aliqua, quę sint initiu; st oportet ad gr̃am consequendam, quam deffitionem A.A. contrarij existimant fundari in sola impropor: tione operum, quę de facto dent.r, nos v.o contendimus fundari in impossibilitate talium operum, q.a sci. nullum bonum ex solo arbitrio possit. ee. Quidquid g.o sit de deffi: nitione prędicta, an noceat, l. non noceat p.e sentię, videamus quinam teneant veram mentem Prum, et Concilior., et veram rõnem, qua ad talem deffitionem sta: tuendam moti ss.

Pres, et Concilia disputantes, et deffinientes numquam sumunt argu: mentum aliquod ex improportione operum solius arbitrij, neq; adducunt auctoritates aliquas, quę probent dictam improportionem, sed auctoritates, rões, et arguta oia pro: cedunt ex eo quod nulla possint. ee. opera bona sine gr̃a, ut in auctoritatibus ipsis, et rõnibus Prum, ex qbus arguta desumunt, clarissime pt, g.o qdo concludunt deffinien: do nullum posse. ee. opus ex arbitrio, st oportet ad gr̃am consequendam non q.a tale opus vere sit, et tn sit improportionatu; sed q.a tale opus ex solo arbitrio numquam e., nec potest. ee. id detrarunt, si n. ex improportione operum, quę vere sint, moueret.r non impugnarent ex ppositio, et pręcipue operum ipsoblitatem, sed improportione; illor. conarent.r demonstrare, at toti ss. Pres in probanda impoblitate operum. g.o ex eo quod non sint, neq; ee. possint talia opera bona sine gr̃a, moti ss. ad talem deffitionem, nõ v.o ex eo quod dentur opera, et tn improportionata sint, ut A.A. pt sentię excogitarũt

Quod totum corfr, et simul nra sentia p.r 2.o q.a si possent. ee. opera bo: na ex viribus arbitrij V.G. pietatis, misericordię, aut alterius nalis virtutis, nulla e. implicatio, quare Deus nõ posset ad illa respicere in distributione auxilior., q.a ss. opera nata sua bona, et ut talia Deo placent, et quamuis eent impproportionata, ut contrarij asserunt equitas, et gratitudo non solum eqlia, et pproportionata, sed et minima quęuis opera pot. respicere, ut cum magno excessu remuneret, quod sine dubio verę rõni gr̃ę obstaret, unde August. lib. ad Simplicianu; ut oimodam rõnem gr̃ę probaret ex professo monstrat Deum in distributione auxilior. non respexisse ad maiora igenia ad scias, nobilitatem, aut alia dona Apostolor., sed elegisse sua gr̃a hões rudes in: doctos, et ignobiles piscatores: et roboratur, q.a opera nalis virtutis non ss. ita impppor: tionata, quin operibus misericordię, et elęemosinę promissa sint à Deo misericordia, et iustificatio, et alia diuersa dona, ob quam rõem Propheta Daniel Regem Nabu: chodonosorem Dolatram, et onis supnalitatis insciunt, suadebat ut peccata sua elęemo: sinis redimeret. g.o operibus nalibus elęemosinę si eent ex solo arbitrio posset retri: bui auxilium aliquod.

Neq; audiendi ss. contrarij A.A., cum respondent promissiones factas elęemosinę intelligendas. ee. de sola misericordia infusa, et ex motiuo supnali fac: ta; q.a misericordia, et elęemosina et sine supnali motiuo e. v.a et absoluta mise: ricordia, et elęemosina, inmo hęc sine distinctione aliqua cognita fuit in tota Eccla sub nõie elęemosinę usq; ad Scholasticos tempora: tum et pręceptum diuinu; nale

de misericordia, et elemosina p̄ hanc ñalem misericordia, dimittemus. g.° generalis promissio obtenta fidelibus facta p̄ro misericordia p̄ro hac v.ª et coiter nostra ss. intligendo, non p̄ro illa infusa solum quam p̄ros tos secula Scholastici distinxere, immo et non des agnoscas

3.m p.r ā p̄riori ñra sentia g.ª nullum opus bonum p̄ot fieri sine cō: grua bona cogitatione, et sine eo quod Deus p̄ hanc efficacem gram moueat ad tale opus. sed congrua, et efficax cogitatio bona .ē. donum speciale ad gram X̄pi p̄tines, vt disp. p̄cedenti monstrauimus. g.° nullum opus bonum, et ñale viribus p̄ot fieri sine gratia X̄pi. ꝛa

Dices ex hoc solum p̄robari, quod gra sit ñra ad bona opera necessitate coenti, non v.° necessitate antī, hoc .ē. in ipso bono opere, et in ipsa congruentia inuolui gram, non v.° quod gra superaddita sit ñra ex p.te p̄ri, roborans, et elleuans nata; infirma; ad bene operandu, hec autem necessitas cōeris non facit absolute et simpr im: possibile bonu; opus sine gra, sed Pres et Concilia absolute, et simpr̄ pronunciant, et decernunt impossibile .ē. bene operari sine gra, et multoties exprimere soleant antem necessitatem. g.° de alia gra, et de alia necessitate, et impossibilitate intligenda ss. neque sufficienter explicarit de gra congrua cogitationis nalis. ꝛa

Iteram obseruandu. maxime .ē. sed quod A. A. contrarior video spe non assendere, Pres et Concilia cum docent gram ñram ad bene operandu, non lo: qui de solis nalibus operibus, nec de sola nali congrua gra, sed de operibus bonis in genali inter que ss. multa nalia, plura v.° et p̄cipua supnalia ad oē actu bonum opus, vt complectatur nale, et supnale neq; eadem gra exigit, neq; ide; mus necessitatis, et impossibilitatis in ipso arbitrio stabiliri p̄ot. nam ad supnalia non habet arbitriu. ad hec autem p̄bam, sed à gra illam accipit, at v.° ad nalia non p̄ot nepa: vi arbitrio nali sua, et nalis libertas: Vnde qdo Pres negant arbitrio potestatem sine gra ad bona opera in vniuersum, neq; intligendi ss. de potestate sola antī, neq; de sola coenti, sed de potestate p̄ro vt ois .ē. antī, et coenti x.ª subesam matam cu: iuscuis operationis bone, et ita qdo, et ipse impossibilitatem autem videntr Pres et Concilia intenuare, et pontus exemplia in supnalibus operibus: in eum ista vnialiter loquantr decernentes impossibilitatem ois boni sine gra, vt comprehendant et bona ope: ra nalium viruti, et p̄ceptor, que non exiguo gram vt p̄rium elleuans et supnalia nerum .ē. qdo dicatr loquutionis ista et amplectare necessitate, p̄r coenti, et impossibilitatem coentem sine gra: Pres g.°, qui non de coenti solum impossibilitate, sed de necessitate gr̄ in coi loquunt non mirum si absolute et simpr necessitate gr̄ ad: struant et absolute doceant impossibile .ē. bene operari sine gra. Non autem qui in p̄senti disp.° solum animei de necessitate gr̄ ad opera moralia nalia non debe: mus tacere, et p̄robare necessitatem autem, que spiria .ē. opus supnalis, sed so: lam coentem necessitatem ex efficacia, et congruentia cogitationis requisitis ad qd libet opus bonum, que necessitas, quamuis coens sit sufficiens in .ē. vt absolute di: cas non posse fieri bonu opus sine gra, nam illud additu sine gra limitat impossibilitatis absoluta; p̄uolatione, et eam aptat, vt p̄rie intligat de im:

possibilitate coëxistit, que compatibilitē cum absoluta anteri possibilitate ad contrariū.

7.° Suadet.r nra sentia, q.ª sine speali externa dei protectione nullū bonū opus fieri posse. nisi n. deus impediret, et aliquando demonem infestissimum hostem, qui in despectu odio, et industria cia nra bona opera impedire satagit, et nisi dei impedimenta quam plurima exteriora alias.ª providentia, et speali cura absterreret, et temperaret cia certe bona impedirent.r quod facile de demonis malicia, et rez mundanaz frequentia credibile.ē, hīc autē speali dei providentia demonem aliquando, et mundana impedimenta temperante bonū dei.ē, et beneficiū indebitū ad bene viuendum pertinens, unde sine hac gra externe protectionis nullum bonum opus fieri posset. ∞

Probari.ē pot. nra sentia multis aliis rationibus ūdel. ex eo, quod cia opera bona in hone statu sc. meritoria gloriæ, ac pl. coëxistant fieri ex auxilio gre, q.ª sine gre auxilio non possemus mereri gloriam, si autem impotens sine auxilio gre non pot. bonum opus facere, multo minus potuit peccatum. Tum.ē probari solet rationibus petitis ex utilitate orationis, et ex gratiarū actione, q.ª pro quolibet bono opere possumus deum orare et illi gras agere, tum.ē in nullo bono opere possemus sine deo gloriari, quas rationes pres probans necessitatem gre contra Pelagium. Plas in hac re brevitati consulens omitto, et si placet videri possunt apud Vazq; et Reores: tum q.ª sufficienter probata manet sentia ex Pijs doctoribus et ex veritate cogitationis efficacis gre.ē. v.ª gra pl. xpiana, si n. hec non esset q.ª gra aliis ritibus nonnullis nihil aperet.r, q.ª non esset conueniens meis defendi et explicandi Pium doctrinam de necessitate gre ad cia bona opera, nam alia gra supernalis elleuans ad quodlibet bonum opus non.ē. requirita, immo neq; ad insignia opera naturalium virtutū. ∞

Caput 3.um de gra requisita ad vincendaz aliquaz tentat.em

Ex doctrina huc usq; tradita non erit difficile sitem aliaz controuersiam expedire de victoria tentationis, an possit fieri ut vincamus saltim aliquam leuem tentationem sine gra: dr autem leuis tentatio non quę sit cc.ª leuem malam, nam cc.ª malam leuem pot. ee. graues, et importuna tentatio V. G. ad mendacium, leuis p.° tentatio dr, que nec vehemens nec diuturna.ē. ∞

Pot. autem tentatio tripliciter vinci: 1.° ex amore contrarię virtutis prorumpendo in actu bonum, et hoc pacto dr victoria tentationis: 2.° vinci pot. solum resistendo, et affectu malum ad quod tentatio instigabat cohibendo quod pacto dr resistere tentationi: 3.° pot. fieri superando tentationem ad malum graue malum, aliud minus graue committendo. ∞

Theologi fere oēs qui cap. 1.° allegati sc. asserunt posse hominem lapsum sine auxilio gre facere aliqua bona opera facilia, idem docent de victoria leuis tentationis, quoz. fundamentum q.ª nulla alia sit, quam illa, que ibi pro opere bono adduximus, nectum non.ē. ea repetere. ∞

Auctores autem quos cap. 2.° allegauimus asserentes nullum opus morale fieri posse sine gra, idem postori loe dicunt de victoria cuiuslibet tentationis inmo Bellarmin. lib. 5.° de gra cap. 7. qui de opere bono sine tentatione docuerat fieri posse sine gra ad vincendam quamlibet tentationem quę requirit, et idem Monsbrin. et alij non pauci AA. ss. autem multa, sicut innumera testimonia scripturę, Conciliorum, et Patrum in quibus victoria ōium tentationum gri attribuit.r et sine deo, et eius gra vinci non posse expresse hes.r quę testimonia late refert Vazq. disp. 189 à cap. 8.ō

Nobis autem dm.e. p.o quod victoria tentationum p.o illo mo, quo ygnorem virtutis superant.r non possit fieri, neq; aliqua tentatio possit vinci sine gra interne inspirationis, hoc.e. sine interiori concursu cogitationum, quarum amori contrarię virtutis elicit.r nam si opus bonum talem concursum inspirationem requirit, quo sine tentatione fit, multo melius requires, quo cum resistentia tentationis elicit.r ō

2.° dm.e. quod quo tentatio resistit.r 2.° illo mo, sc. solo negative p cohibitionem [redacted], [redacted].r affectus mali, non possit id fieri sine speciali gra saltim externę protectionis, quod expresse videt.r vt alios omittam; auctoritates Celestinus Papa Epistola ad Episcopos Galliæ cap. 8. vbi ait in cordibus ipsis.r actibus cogitationibus, et motibus orandum.e. Deus, suggerendum.e. enim vt quidquid presumat humana natura clamante Apostolo non.e. nobis collectatio aduersus carnem, et sanguinem, sed aduersus principes, et potestates, vbi et nobis roem monstrauit sui verbi, nam ea.e. malitia, et ysta Demonu, vt speciali sit Dei prouidentia ipsum detinere, et vires eius impedire vt nos non subuertat in bibus, nulla.e. enim fecit tentatio, quę si deus prouidentia speciali non subueniret, non sic ingrauesceret, vt nos traheret in consensu.: de quo nos apte instruit August. Homil. 27. vbi cum hominibus loquens sic ait: si adulter non fuisti, dicit Dominus regebam te mihi, seruabam te mihi, vt adulterium non committeres, suasor defuit, et vt suasor deesset ego feci, adfuit suasor, non defuit locus, non defuit tempus, vt non consentires ego terrui, agnosce p.o gram eius, cui debes, quod non admisisti peccatu, et concludit nullu.e. peccatu, quod facis ho, quod non possis facere alter ho, si deus rector, à quo facultas ho quę verba ita sū clara ad ppositu, vt nulla indigeant ponderatione.ō

Hec dalet responsio Suarez, quod hęc prouidentia dei ytineat ad ordinem creationis, et ad ministeriu; Auctoris nat.; ad quę; ytinet occasiones temperare et demones cohibere, vt non semper ho vincat.r et ad Auctorem nat.; ytinet cohibere cohibere demones, ne in vita corporali, et rebus necarijs noceant, q.a contra hoc.e. eade; s. ratio, quia dis.p. 2.e cap. 4 probauimus opera bona et facilia ytinere ad ordine; bene viuendi, et non ad ordinem creationis, q.a.e. prouidentia ytinens ad bene viuendu; et ad idem genus ytinet, ac prouidentia in grauibus, et difficilioribus tentationibus contra nata precepta, quam victoria, et dei prouidentia, vt vincant.r non ytinet ad ordine; creationis: rao.n. qm, vt loco citato dicebamus, non ex facilitate, aut difficultate, sed ex nata, et debe donor pensanda.e.: Cohibere q.o demonem, ne damnu; inferat in vita.l. naturalibus rebus, beneficiu.e. ytinens ad ordine; eay rey, quam dona ytibes: Cohibere aute; demone; et occasiones attemperare, vt nos in via virtutis non subuertat, et in tentationem non inducat, ad gram, et prouidentia; speciale bene viuendi ytinet, quia; in ordine Dominica

ꝑtimus, qdo dicimus: ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo. ~

De 3.° autem illo mo resistendi tentationi, qdo ꝑ leue, aut minus ꝑcca: tum vitar.t maius, dm.r e. aliquam gram saltim externa protectionis intercuenire non qua ꝑccatu illud minus comittamus, sed qua à maiori ꝑccato liberemur. Est n. beneficiu, quo à deo donat.r, vt simus minus mali, quod ad ordinem bene viuendi suo mo confert. ~

Quod dictum e. de tentationu victoria, dm oino e. de ꝓceptoꝝ adimꝑletio: ne; nam idem e. ꝓceptum implere, et vincere tentationem, que conabat.r inducere ad ꝓ: ceptꝝ trangressionē, qubcies n. ꝓceptu implet.r vitat.r eius trangressio in qua tētatio qua superauit

Caput 4. satisfit argutis cap. 1.° allatis

Ad augusta ꝓua 1.ª sententia R.ni: ad 1.um locum illum Pauli à nullo ꝓto: bato interꝓrete ita exponi, vt ꝓrla naturaliter sit idem quod ꝓprijs viribus sine gra: tumis.r 1.° ibi naturaliter ꝓto vr. e. idem, quod sine lege scripta hoc e. non acceptano: tibus ꝑ scriptam legem, sine locis intligat.r de gentibus infidelibus, qui solo dictamine na: turalis rōis qdā bona opant.r, sicut de gentibus iam ad fidem conuersis locus intligat.r qui ꝑ fidei illuminationem sine lege scripta bene opant.r de vtrisq. n. verum e. quod naturaliter faciunt quę legis sūt. ~

Ad 2.um R.m Augustm. in illo testimonio, si attente legat.r cassat ꝓ: cedens, non loqui ex ꝓpria sentia, sed quasi disputationis gra id aduersarijs contedit solum n. contendit adhuc dubo, et concesso quod ita sit, vt gentes sine dei gra aliqua bona facerent, et hoc intenderet Paulus cum dixit, naturaliter quę legis sūt. faciunt adhuc constare, et firmam e. driam Veteris, et Noui testamenti, quam Augustin. demonstrare contendebat. ~

Ad 3.um R.m Augustm. in ratiatione illa 17. fere eodem mo intligendu. e. nam Pellagianis obijcientibus vt ꝓbarent gram non e. necessam, quod ꝓnes ho ꝑ liberum arbitrium bonorem ducere respondit August. ꝓnes gentes eos arguisse quod et si illud tam exiguū bonum ex ꝓprijs viribus ꝓnes arbitrium non ideo neganda est in unicuiq. necessitas gre, vt Pellagiani negabant, et ne videret.r illud adhuc ꝓcum bonum concedere sine gra subsit August. quamuis quę liber matri: lis coniunctio vt bona et fructuosa sit, debeat à deo fieri, ubi nec hoc ꝓcum sine deo fieri concedit. Aliquin v.° honestam et ꝑfectam ꝓnes opera ali: qua tribuunt arbitrio, quibus honestari ꝓnes gens vita, inter quę numerant uxore, ducere, non in loquunt.r de operibus bonis, et honestis undequaq., sed de operibus tota: vitę gentis comoditatem, et utilitatem respicientibus, dum d.o quatenus ꝑ regulam rōnis ꝓdicta opera honeste ꝓnens fieri, unde ea vocant opera temporalia et opera gentis vitę. i. aliquo modo diminuere. ~

Ad 4.um R.m Tridentinū in eo loco non distinguere nec decidere in: ter opera quę possumus i. non possumus facere, sed solū scabere, quod ꝓnes sit bene operari, quamuis ad hoc requiras.r ꝓuenientem gra quę non e. in nostra potestate, q.ª si desit.r à deo libenter illam concedit, et adiuuat nos ad imple

da ꝓcepta ꝛꝛ, hoc n. est, facere quod ꝓtis, ꝓterire quod non ꝓtis, et adiuuat vt ꝓtis. ~

Ad 5.um Xc. in illa Bulla generaliter, et mixtim damnari ꝓpones illius Doctoris non assignata cuilibet ꝓponi ꝓpria censura, sed eas oes declarado hereticas, erroneas, scandalosas, et ꝓias alias offendentes respective, et in ea: su ꝓprio ab Auctore intento, unde ex doctrina particulari cuiuscu ꝓponis colligi debet quam censuram mereat.r: ꝓpones autem 36. et ibi relate continen sentiam ꝓdictoꝝ Theologoꝝ. et feré à Patribꝰ et Conciliꝭ expressa, et ita nō damnan.r ꝓnę doctrinę, sed velut scandalosę reiciun.r ꝓę censurę, quam ꝓ.a sentę inuerit: ꝓpositio autem 25. non ꝓt. damnari ꝓpter sensum quem ꝓ.a facie ꝓꝝ. fert, nam ꝛꝛ. verba S.cti Augustꝰ. et Concilij Arausicani, sed damnat.r in sensu intenso ab illo Doctore, qui ꝛꝛ. gram nerah ad bene operandū intelligebat gram iustificantem, ꝛꝛ. quam S. S.cus habebat in nobis, et sine hac gra, quę non est in peccatoribus docebat nullū fieri bonum opus, sed oia opera sine illa. ee. mendacia, et peccata, et in hoc sensu ꝓpositio illa digna e. censura ꝓpter falsa. doctrinam, tri longe abest à vra sententia: et quamuis sentiam ꝓ.a cap. relata, damnare nō liceat tum q.a e. grauium Theologoꝝ. tum et q.a Pontifices ꝓpositiones illas, à cen: sura defendunt optime tn ꝓt. impugnari definitionibus et auctoritatibus cap. 2.o allatis, non q.a sit in illis aperte damnata, sed q.a in illa. ꝓpositis definitionē, et auctoritates difficile satis, et dure explicant.r quę in vra sententia fere ad lit: teram intligunt.r quod vram sententiam valde ꝓbabiliorem reddit. ~

Ad 6.um Xc. ex dictis cap. 2.o nemitatem gre ad bona opera moralia ee. coentem, quę non extinguit arbitriū, nec quidquam lędit, q.a relinquit liberam animam ꝓtestatem, non solum ad aliqua opera facilia, in ꝛꝛ. n. solis non saltare: satis arbitrij libertas, sed ad oes natas virtutes, et in hac actus potestate consistit ar: bitrium, et illesum conservat.r quamuis coenter nullus fiat bonus sine gra congrua coꝛꝛationi ꝛꝛ dictum e. Ad confirmationem autem Xc. vulnus contractum in Adamo non consistere in ignitione naturalium donoꝝ, vt ipse diximus, sed in privatio: ne donoꝝ gratuitoꝝ, quę vegetabant, et robustabant constituebant naturam ad bene ope: randum, et ꝓbis facit sumus indigni et peccatis, ex hoc autem vulnere recte explicat.r gra nemitas quatenus in Adamo ꝛꝛ. dicimus eam gram, et sanctę coꝛꝛ: rectionem vt docuit S.tus Fulgentius, nam infirmitas seu debilitas in carentia eo in dignitate gre consistens optime arguit gre nemitatem, cum qua gra nemitate bene compatit.r bonę gratis arbitrij, vt mox dicebamus. ~

Ad 7.um Xc. gram non requiri ad opera naturalis ordinis ex p.te ꝓpij efficientis ꝓpter impossibilitatem, sed requiri ꝓpter indignitatem ex p.te conditionis derelictę à 2.o doctrina S.cti Thoꝝ quę.a illa 2.e de veritate, vt sup.a notauimus: nec hoc arguit impotentiam, sed ꝓtius maximam affectionem voluntatis naturalis qua affectior e. operatio ꝓpria solos requirit et quem Deum ee. ꝓrium specter mouens, et debitum indignam voluntatis non e. imperfectio, sed affectio magna

: It. n. imp. fectio .e. in non viuentibus, et in aliis creaturis quod sine alio detrahat ad suas operationes, et quod solum indigeant concurrere alio debito quo negato violentia patiantur, et quod finis et ultima eor. quies vltra nulla non progrediat. sic affectio .e. rabbi nra indiuisibilem .ee. et speciali prouidentia et cogitationes, et voluntarios motus gratuito regi et moueri a deo et vltima sua quietem et felicitatem non here intra nulla bona sed vltra totam naturam, q.to to nra ambitu vacua creatura, neq; satiat, nec alio quiescit. ~

S. ens Thom dicrem non .e. conuincitur nra sententia, sed potius illi fauet, semp. n. requirit Angelicus doctor auxilium dei mouentis, quod no .e. aliud quam sancta cogitatio a nobis explicata. ~

Scotus et loco citato do A. A. ipse sentit. Si assentem legem non stat pro illa, nam quis illa vnica quouis tempore possit viuere .oe. peccatis morte sine gra, et quis.m tractat indiscriminatim de actuali, et habituali nec mirum, q.a peccatum mortale de quo quisquis constituit tale ex ordine ad habitualem gram, qua priuat, et vltra ad 5 do quis. non dici refert varias sententias, quas hic impugnat, et in dicto 5 videt. quis.m resoluere docens posse peccata mortia viuere sine gra sed inuitis asserit gram habitualem de qua verisimile inmediato queritur an recta oppositionem inmediatam cum peccato mortali qui de gra, et auxilio actuali loquerent. non sentiret cum A. A. ipse sentit vnum aut alterum peccatum posse vitare, sed ita simul et oem legem posse seruari in quo sensu Scotum intelligit Suarez lib. 3.o de gra cap. 26. sed male quem tum q.a probauit Scoto sententiam, quam nullus iam sectatur, tum q.a Scot. 5 sequenti in solutione ad arguta asserit docet Gentiles qui recti lumine rationis legem seruauerunt, id non facere sine gra, q.a gra, inquit Scotus, potuit .ee. in eis aliqua lege Mosaica vbi asserte docet bona opera talia quae ipsi. in Gentilibus inuenirunt, et lumine rationis sine lege non fieri sine gra adiuuante. ~

Ex dictis tota hac quis. constat quare in auxilio diuine gre inueniat. vltima condicio ex requisitis ad rem beneficij et doni, quod sit non vendicum aliquod meritum, aut meritum prius exhibitum quod in toto rigore conueniat 1.o auxilio gre a quo tota series auxiliorum gratuita, et liberalis: etenim cum nulla possint dari opera bona, quae ex gra auxilio non prouenient nullum bonum opus, aut meritum pot. precedere 1.m auxilium; instituit cuius ipsum auxilium donet. de quo labitur in mala de predestinatione. ~

Caput 5.um ex doctrina superius tradita aliquot expediunt. dif.es

Apud antiquos Theologos controuersa fuit, an ho lapsus possit sine gra eam legem multo tempore seruare, et eas tentationes longo tempore viribus arbitrij superare, nec desunt qui existiment dubitandum, et quosda alios id affirmare

eum fñ dicti A. A. ambiqui non de auxilio sed de habituali gra loqueant., nec. alii quem video Auctorem qui aliqus fuerit dicere legem naturalem seruari posse aut diu tentationes vinci sine gra. ~

Est et apud Theologos controuersum, an saltim possit ho lapsus obseruare quodlibet tale preceptum Legis naturalis, et quamlibet et grauem tentationem sine gra vincere, in qua quaest inuenio Riccardum Sayer et non nullos alios recentiores qui affirmant posse id fieri sine gra, sic fr. Riccardus ar. 7.° & hoc confirmant.: cui tamen iam hoc tempore Theologos sentia. ē. non posse hominem lapsum seruare legem naturalem nec. grauem tentationem vincere sine auxilio gre, hoc n. ad minus apud Theologos euidens diffinitas et auctoritates quas cap. 2.do adduximus, nec. aliquis iam Theologus audet contrarium affirmare. Huius autem veritatis ratio et fundamentum in aliorum sentia difficile reddit.r nam si ad nature proportionem attendamus, hec ois proportionata est et eiusdem natis ordinis: in nra autem sentia facilis. ē. et clara hui.s difficultatis resolutio, et congrua ratio si n. ad quodlibet minimum opus, et ad quamlibet leuem tentationem requirit.r gra, potiorq. hoc ad totius legis obseruationem, et difficilis tentationis victoriam, gra erit hanc illa seu quę ineficaci cogitatione ministrat.r, et ei externa protectionem confert.r. ~

Item est dm. ē. de ois operę bono in hoie iusto, sci. iustum non posse sine auxilio gre totam legem seruare, nec. quamlibet grauem tentationem vincere, nec. aliquod bonum opus est facile sine gra operari, q.a non pot. sine congrua cogitatione velle aut facere aliquod bonum de sup.a dictum. ē. inhoc congrua cogitatio aliquam aliam noluam hoem gre hit in hoie iusto, quod sci. donet.r in tempore et occasione qua opus illud sit meritorium: et item de oibus operibus bonis iusti docet Concil. Tridentinum Sess.o 6. cap. 10. fieri ex gra Xpi, dum de iustis loquens ait, quę quidem virtus bona iustos operetur semper antecedit, concomitat.r, et subsequit.r. ~

De amore Dei nali an possit fieri sine gra, et an ad diligendum Deum auctorem nate requirat.r auxilium, longa et difficilis solet. ēe. apud Theologos controuersia, et plures Theologi existimant posse elici veram Dei dilectionem finis nalis ex suis viribus, quę sententiam de amore Dei absolute loquo aliqui tribuunt Scoto in 1.o dist. 17. ques. 2.a, et in 2.o dist. 28. ques. 1.a, et in 4.o dist. 14. ques. 2.a art. 2.o, attamen in oibus his locis non concedit subtilis Doctor amorem Dei sine auxilio, sed sine habituali gra de qua in oibus illis locis instituenda disputatione, et ita intelligunt Scotum Andreas de Vega ques. 10. de iustificatione et Hugo Cauellus in annotationibus. ~

Alij v.o Theologi reuerunt concedere nobis posse, et infirmam suis viribus posse diligere Deum, et actum ita affectum elicere: distinguere autem solent ēe dicti Theologi pro resolutione huius ques.nis amorem Dei in amorem amicitię, et concupiscentię, et quodlibet ex his membris rursus subdistinguunt in amorem Dei finis nalis, et amorem Dei finis supnati iterumq. amorem Dei in vniuersum eorum nalē, et supnalē: 2.o diuidunt in amorem supra ois, et alium qui non. ē. supra ois; et 3.o amorem Dei in vniuersum diuidunt in amorem efficacem, hoc .ē. qui sufficiens sit ad totam legem eum effectu seruandam, et in amorem non efficacem, qui

sufficiens non ē ad id prestandum) et de diversis istis amorū speciebus diversimode loquunt.
dicti A.A., quidam volunt amorem amicitię nalem posse fieri sine gra; alij v.o id negant;
alij de amore sup oia, l. de amore efficaci negant posse fieri sine gra, concedunt autem
de amore, qui non ē sup oia, aut efficax non ē: in quę oia placita distrahunt. A.A.
q.a non hnt firmum funtum pro grę nesitate statuenda, sed vt facilis, l. difficilis eis vi:
det.r actus, detrant indigere, aut non indigere auxilio grę. ~

Nos autem facili negotio prętem difficultatem expediemus ab ijs oibus amo:
ris diuisionibus abstinentes, et à questionibus, quę cc.a illas mouent.r, tum q.a ptinent ad ma:
teriam de charitate, vbi ex professo à Theologis tractant.r, tum q.a ad detrandū de nessitate
grę ad actus amoris Dei, nihil intersunt prędictę distinctiones: dicimus g.o nullū actum
amoris Dei, siue finis nalis, siue finis supnalis, siue amicitię, siue concupiscentię, siue
sup oia, siue non sup oia, siue efficacis, siue non efficacis ad seruandū legem dūmodo
actus bonus sit, posse fieri absq; speali auxilio grę Dei p Xpum, q.a nequit fieri sine con:
grua sancta cogitatione mouente, et preueniente, quę vt vidimus, est speale auxiliū, et
speale donum grę Dei, qui autem interim videre late voluerit has amoris distinctiones
ex professo discussas, apud Suarez et alios Reores inueniet. ~

Caput 6.um de homine in statu innocentię.

De nessitate grę in nata integra ad opera bona nalis ordinis varie et sensse:
re Theologi, nec deffuerunt, qui existimarent oia bona opera nalia, et diuturnam
obseruationem totius legis nalis posse hōnem in illo feliciss.o statu sine auxilio grę
: alij v.o sentiunt ad minus multa bona opera pro non paruo tempore, et quodlibet opus
sigilatim et difficile posse fieri à nata integra sine supaddita gra, sit ht Sotus
lib. p.o de nata, et gra cap. 6., Caietan., Andreas de Vega, quos refert, et sequit.r
Suarez lib. p.o de gra cap. 25. ~

Huius sentię funtum satis apparens ē, quod sci. in illo feliciss.o sta:
tu vbi natę vires integrę, et sine aliqua diminutione erant, et nulla erant impedi:
menta videt.r posse natam sine difficultate aliqua operari oē bonum; l. saltim quodlibet
bonum sibi nale et pportionatum. Et confirmant q.a Pres, vt diximus, nessitatem
grę in nata lapsa ex vulnere pbant; g.o qdo non erat vulnus, nulla erat nessitas grę

Nobis autem x.a ea quę statuimus de cogitatione bona congrua
disp. 3. cap. 4 aliter dm ē, quod sci. ho adhuc in statu felicitatis, et integrę natę,
immo et Angelus, et quęlibet alia raolis creatura non possit facere aliquod minimū
opus ex oi p.te bonum sine speali auxilio grę, quam sentiam expressit Vazq. disp.
193. cap. 3.o, et fere expressit August. lib. de correctione et gra cap. 11. Prob. autē
facile ex sup.a dictis, q.a nullum opus bonum pot. fieri in quocumq; statu à raoli
creatura quod non sit nouum donum, et nouum beneficium, et quod non proueniat
ab efficaci cogitatione, et congrua vocatione quę à Deo donante conferat.r, quę
semp. ē gra, et beneficium à donis creationis distum, vt loco citato monstrauimus
: vnde bene prędictus Aucthor n.o 29. dicit, quod idem ē posse fieri à creatura

vacuū bonum opus sine gra quod creatura vacuum non regi, et gubernari à divina providentia, et cooperatione, et impone efficaces, quas liberalis, et sine debito denegare providebat. ~

Sed adversus hanc doctrinam solent objici duo difficilima Augustini testimonia. alterum lib. de bono perseverantiæ cap. 7. vbi ait Augustinus non infert. in tentationem non discedit à deo, non. e. hoc ortu in viribus liberi arbitrij, qles nunc sunt, fuerat in bono antequam caderet, et post paucā eandem sententiam repetens subdit, post casum autem bonis non nisi ad gratiam suam Deus voluit instituere, vt ho accedat ad Deum, neq; nisi ad gratiam eadem deus voluit instituere, vt ho non recedat abeo. Alter locus. e. lib. 3. de Civitate Dei cap. 21. vbi de peninem et liberum arbitrium impulere posse quod velit nisi Protoplaston cui voluntas liberi arbitrij faceret bona, et ambe cuiusmodi. In quo loco manifeste statuit. dria inter nos post lapsum, et pum hominem, cum sanam habet naturam, si autem eodem mō pus ho in statu integritatis indiguit. ad gra ad quodlibet opus, nulla est dria, tota q.o hæc doctrina. e. contra Arg. Rm. Sem. objicitur fuisse August. verba in prædictis locis, in certum. e. non loqui in illis de pua quam habet liberum arbitrium in natura integra sine gra q.a sermo illi. e. in allog. loco de perseverantia, de non discedendo à deo de faciendo quicunq; vellet. attamen pum hominem posse perseverare sine gra non. e. doctrina Augustini, imo neq; catholica, vt infra videbimus; q.o in dictis locis non constituit. dria inter pum hominem sine gra, et inter nos, quod bene vidit Suarez, et plane fatet. lib. 10. de gra cap. 9. n.o 16, ac si cogeret testimonia hæc certum. e. quod nihil adversus nram doctrinam probent, q.a nihil in eis tribuit. nati integri sine gra, quod autem si gram, aut cum auxilio Dei posuerit ho in natura integra facere aliquid quod nos mō non possumus nihil nocet nræ doctrinæ. ~

Intelligi q.o post August. de dria inter pum hominem, et nos in auxilio sufficienti quod auxilium semp huic pui ho. at v.o hominibus post peccatum aliquo defficiat in statu sui. obdurationis, et ita interpretat. Vazq; quod hucusq; ipsam pum ho, quam post peccatum; homines non sint. Vel si placet ne sententiam tam duram tribuamus August.o constituat. dria inter hominem integrum, et hominem lapsum, quod ho integer non habet concupiscentiæ pugnam, et delectationem, et ita minori, et cōmuniori gra ac auxilio posset perseverare, et facere quod vellet qua. ex positionem videt. amplecti Suarez, quemodo dicet autem intelligat. verba August. illa difficilima ss. ~

Ad suntum contrarij sentiæ Rm gram non requiri in operibus naturalium virtutum ad elevandam naturam, neq; precise hoc diffusius, sed ad detrahendam indoriam in bonam partem, et sanctam conversionem, huius autem detractionis creatura vacua indiget in quocunq; statu, et. e. beneficium indebitum. Ad confirmationem autem eam diximus cap. 4. quater ex vulture optime probat. gra necessaria sine eo quod prædictæ doctrinæ obstet, si. n. vultus. e. celebrica donos. gratuitos, bene ex hoc requiritur,

quod nata indigeat talibus donis, quin sequat.r quod dum erat integra non requireret illa dona, q.a eo erat integra, q.a non p̄diderat talia dona, unde integritas nullatenus petit sine talibus donis operari.

Caput .7.um sine fide, et charitate posse fieri bonum opus nalis virtutis.

A finis. e. superioribus quęs.o alia quam tractant Theologi an ad bonum opus nalis virtutis requirat.r fides diuina, in qua existimarunt aliqui non posse fieri bonum opus sine fide, atq; ita oia opera infidelium. ee. peccata, probant autem ex Paulo ad Hebreos ii dicente sine fide impossibile. e. placere deo. sed oe bonum deo placet, q.o nihil bonum sine fide fieri pot. 2.o August. pluribus in locis docet infideles nulla bona opera fecisse, ss. autem obuia August. loca, ut nesse non sit aliquem recensere.

Vera nihilominus sentia. e. sine fide posse fieri bonum opus morale. e. cois Theologor., et facile p.r, q.a opus nalis virtutis non requirit supnale prium neq. supnalem pponem, qlis. e. fides, et confr, q.a ad bonitatem operis solum exigit.r bonitas obcti, et circunstantiar., et ad summum, quod operans respiciat ipsam bonitatem, et honestatem, ad nihil autem ex istis requirit.r fides, unde Arist., et Thisphi oia hęc requisita sine fide cognouerant.

Ad funtum autem contrarium R.r Apostlum loqui in illis verbis de placere deo p̄ iustificationem, et meritum; ad loca autem August. R.r coiter intelligi à Theologis non oino unialiter, sed quod raro, et fere numquam infideles bene operent.r, q.a oia opera refferunt ad vanitatem, et mundanos fines, nam alias qdoq; infideles bona opera fecisse fatet.r August. epistola 30 de Polemone illo, et lib. p.o de gra Xpi de Assuero Rege.

Tractant et Theologi an bonum opus nalis virtutis sine charitate theologica possit fieri, in qua quęs.e Baius existimauit non posse fieri. Vera tn, et cois sententia e. sine charitate theologica posse fieri bona opera, quamuis non sint meritoria vitę eternę, quod manifeste docet Concil. Trident. sess. 6. cap. 7, et cap. 6. ubi multa opera bona numerat ellicita à peccatoribus, qbus ad charitatem, et gram recipiendam disponunt.r

Quando autem August. ait lib. 4. contra Iulianum cap. 14 illud. ee. bonum opus p̄ quod solum pot. ho ad eternum dei donum, regnumq; p̄duci; tm vult, quod bonum opus sit conducens, l. ad gram impetrandam, l. ad regnum promerendum, alterum autem ex his, quod. e. gram impetrare, bene pot. fieri sine charitate. Obseruanda et. e. phrasis consueta August.; qua solet oia bona opera charitati, et dei amori attribuere, non intelligens semp p̄ charitatem theologicam virtutem, sed sepe intelligens p̄ charitate; amore; virtutis, affectum honestatis, iustię, aut legis dilectionem, nam qui ppter virtutem, aut iustię dilectionem operat.r, amat quod deo placet, et non operat.r ex timore, qui

inimicus solet ee. charitati, et ideo August. amorem generalem virtutis solet nuncupare charitatem.

Tractant item Theologi, an diuturna legis obseruatio, et bonorum operum operatio requirat charitatem, et habitualem gratiam, in qua quaes. conueniunt Theologi, quod diuturna legis obseruatio, et boni operatio numquam contingat sine charitate, et iustificatione: variant autem A. A. in reddenda ratione huius veritatis, quidam putant requiri charitatem, et iustificationem tanquam primum necessarium ad longam legis obseruationem: Scotus autem ex eo mouetur ad id asserendum, quia in diuturna obseruatione legis non potest non occurrere praeceptum diligendi Deum, quod si praedictum praeceptum obseruetur, infundetur charitas, si autem non obseruetur, iam non erit totius legis obseruatio.

Dicendum autem nobis est diuturnam legis obseruationem non requirere gratiam habitualem, id est charitatem, immo neque fidem diuinam ex parte proprij, quia tota obseruatio legis naturalis est ordinis naturalis, et proportionata, ad quod ex parte proprij sufficit sola voluntas, si tamen ex parte cogitationis a Deo adiuuetur: cum hoc tamen verum est non contingere diuturnam legis naturalis obseruationem sine gratia, et charitate, quia non patitur diuina bonitas aliquem totam legem diu seruare, quin illum iustificet, et charitatem illi infundat, et ita sentiunt communiter Theologi, et consentiunt Patres, nec discordat à doctrina Scoti nuper relata.

Et multo minus sine diuina fide contingit totius legis naturalis diuturna obseruatio, quamuis non requirat fidem ex parte proprij, tamen Deus non tribuit gratiam infidelibus ad totius legis naturalis obseruationem, sed solet tribuere fidelibus: immo gratia Dei in vniuersum solet communiter vocari fides, quia solis fidelibus communiter contingit, neque à fide nisi raro separatur, vt dispu. 3. cap. 5.o dicebamus.

Disputatio 5.a de auxilio gratiae ad supernaturalia opera.

Caput 1.um auxilium gratiae requiri ad actus supernaturales sm substam.

Nota est plurium Theologorum, ne omnium dicam, sententia, qua actus nostros (immo et omnia entia) diuidunt in eos qui sunt supernaturales sm substam; aut essentiam suam, et in alios qui naturales sunt sm essam, et substam; et quamuis non sit certum omnino esse entia supernaturalia aliqua sm substam, communissima iam Theologorum sententia in vtraque schola illa fatetur; x.a quam sententiam haec disputatio procedit: quinam autem sint actus supernaturales, aut in quo consistat supernaturalitatis ratio, nostra non interest nunc discutere, sed illa supposita de gratiae necessitate ad actus supernaturales, quid sentiendum sit aperire: actus autem praecipui supernaturales sunt actus fidei, spei, et charitatis, et virtutum moralium infusarum, si tales virtutes dantur essentialiter ab acquisitis diuerse.

Sois autem Theologor. sentia .e. à qua fas non est discedere ad actus supnales eliciendos necessario requiri gram auxilium à donis creationis distinctum, quod de virtutibus theologicis definitum .e. in Concilio Arausicano 2.° can. 6. et in Trident. sess. 6. can. 3. et de via affectione requisita ad credendum in eodem Arausicano can. 5.°. Ratio autem de omnibus actibus supnaturalibus facile id suadet q.ª motio, et cogitatio congrua excitans ad hos actus supnales .e. bonum indebitum maxime distinctum à donis creationis, sine cogitatione autem, et motione efficaci nullus actus bonus fieri potest, qto magis actus supnales: si n. congrua bona cogitatio ad actus naturales virtutis, et ad legis naturæ observationem efficaciter movent .e. vera gra, multo melius erit illa, qua ad supnales actus excitamur. ~

Est autem aduertendum, quod quamuis de minima, et sufficienti naturali cogitatione ad bonum naturæ virtutis dubium sit, an ad veram gram ptineat, vt diximus sup.ª tr. de cogitatione, et motione adhuc minima et sufficienti supnaturali oes fatent.r et fateri debent .ee. gratuitam, et eino indebitam, q.ª naturale arbitrium non possit inoviam, neq; potestatem ardem ad opera supnatia, quæ ipsum arbitrium superant et oem naturam excedunt.

Actus et res supnaturales influx oem naturæ exigentiam, et debitum excedunt et ita certum .e. neq; .ee. debitos naturæ, neq; contineri intra ordinem creationis. Et idem dm .e. de actu theologico, qui ex fidei prijs deducit.r q.ª error supponit fidei cognitionem et eam requirit tanquam prium necessarium, ex quo manifeste sequit.r talem actum neq; .ee. naturæ debitum, neq; ad naturalia munera ptinere, sicut nec ptinet fides, quæ error prædictus actus theologicus supponit, et exigit. ~

Existimat Suarez lib. 10 de gra cap. 2.° n.° 12. quod in oi motio et vocatio supnatis sit gra respu naturæ nræ, in respu bonis iustis voe iustis ipsius .ee. debita quædam auxilia ad aliqua bona opera, ita vt ipsi iustis supnatia sint connatia non gratuita, neq; boni quatenus iusti: finem eius .e. q.ª in arbitrio nro et naturæ tribuit in eius sentia debita ps. quædam opera facilia naturalia, eadem voe pitui, et naturali supnali debita erunt aliqua facilia opera supnatia. 2.° quod homo iustus quædam facilia opera supnatia eliciat naturalissimam, ac frequentissimum .e. neq; videt.r ad ppetuam providentiam ptinere. 3.° talia opera, et auxilia, qbus fiunt, ipsi statui iustis connatia si .es non gratuita.

Vera sentia in .e. omne auxilium, quod dat.r boni iusto absolute et simplr. .ee. gram neq; aliqua vocationem supnatem .ee. debitam statui iustis. ita Vas. disp. 193. cap. 2. Lorca disp. 13. et colligi ptuere ex Reoribus. Prob.r autem p.ª q.ª Pres et Concilia, qdo statuerunt veram gram .ee. nemam ad bene operandum non solum loquunt.r indifferenter de bonis iustis, et non iustis, sed clare exprimunt iustos et indigere gra et no posse sine gra bene operari. q.° iustis est quatenus à peccatoribus distinguitur.r vera gra fit quoties bene operatur.r. ~

2.° si oi vocatio supnatis negaret.r alicui iusto / vt contingit in illis qui statim post confessionem pellabunt.r / nulla fieret violentia, aut iniuria neq; aliquid præter debitum rectum ordinem. q.° quælibet vocatio iusto collata .e. v.° gra, q.ª aliàs ex natura doni satis ptinere ad vocationem non ptinere ad ordinem creationis. ~

3.° roborat.r et declarat.r, q.ª status iustis non exigit ptinere ad ipsum

operari, sed ē adiutorium, et supplementum reddens iustum potentem ad operandum oino
honi subditum (nam hitibus utimur cum volumus) g.° ipsi hitui sm se nulla operatio,
nullaq; vocatio debet.r, sed solum poscit, ut qdo alias ho motus, et excitatus voluerit
operari, non defficiat illi virtus, quę compleat eius poam. Ex quo pt ad furtum primus
Suarij, nec n. natę nrę debet.r aliqua congrua vocatio nalis ut sup.a vidimus, et quam:
uis natę deberet.r aliqua nalis vocatio non ideo hitui charitatis deberet.r supnalis alia
vocatio, q.a hitus non ht p se indigentiam operandi, sed solum presto ēē ad iuuandu,
cum ho alias excitatus voluerit.

Ad 2.um R.r frequentiaq; doni non arguere roem debiti, sed magnam
bonitatem, et misericordiam Dei donantis, qui frequentissime iustos ad bona opera exci:
tat, nam ss. inter dona gratuita quędam frequentiss.a, alia minus frequentia, alia
rariss.a et tn oia ss. vere gratuita, et indebita, rao n. grę non ex frequentia, sed ex
rone indebiti, et ex nata doni pensanda ē.

Caput 2.um auxiliu, quod requirit.r ad actus supnales, an nesso debeat ēē supnale sm substa;

Non ē quęs.° de hitu qui ad actus supnales semp ē supnalis, et
infusus: neq; de concursu simultaneo causę p.ę, qui cum identificet.r cum ipsa actione vo:
luntatis eiusdem ordinis ē cum illa: neq; dubitamus ad actu supnalem multum qdoq;
iuuare, et conducere actus aliquos, et motiua nalia, nam p suassionibus, et motiuis na:
turalibus iuuamur ad credendum, et ad supnaliter operandum, ita ut facilius feramur
in res supnales, qdo nris p suassionibus, et affectibus nalibus consentiunt, inmo ex mo:
tione et appetitus sępe iuuamur ad opera superiora: controuersia g.° ē de motione,
et auxilio ex p.te intellectus, et pponis, an requirat.r quod sit supnale quo ad substa;
l. sufficiat cognitio sm substam nalis, ut moueat ad actum voluntatis supnalem.
Neq; dubitamus et de facto, et regulariter actus voluntatis supnales excitari à fide,
aut alia supnali cognitione, id n. rei ipsius connalitas, et pportio facile suadet,
sed dubitamus, an hoc ita sit nessum ex nata rei, ut non possit actus nalis mouere ad
volitionem supnalem.

Quęstionem hanc antiqui non tractarunt ex professo, ex Reoribus
autem existimamur quidam nullatenus posse fieri actum supnalem voluntatis absq;
supnali, et pportionata intellectus ppositione, pro qua sentia citant Gregorius de
Valentia p.a 2.ę disp. 8. quęs. 3. puncto 3.° Forca 2.a 2.ę, Aluarez, et Beccanum
cum alijs pluribus. Prob.r autem hęc sentia p.° ex pportione nessa inter auxilium
et motionem intellectus cum actu voluntatis, ad quem mouet, nam voluntas non pot.
adhuc de poa absoluta moueri à cognitione sensitiua, q.a impportionata ē. g.°
pportio inter cognitionem, et actum voluntatis oino ē nessa; sed cognitio, et ppossi:
tio nalis ē impportionata ad actum supnalem voluntatis. g.° non pot. sufficienter
ad illum mouere. 2.° spes Theologica, q.a supnalis ē, nesso exigit obtu; ppositu;

ꝺ fidem diuinam. ꝑ.o ett.a 3.o Actus supnalis charitatis eadem vꝰ exigit ꝓmonem fidei diuine, tum ꝑ.a non minus requirit charitas quam spes, tum 2.o ꝙ.a alias fides diuina non eet medium necum ad iustificationem, si iustificato, qui habet charitatem fit, non, eberet nesto fidem diuinam ꝓponere. ~

Nihilominus Cyrillus tit. de fide disp. 3.a dub. 3. et disp. 19 sequenti verius existimat non requiri nesto auxilio, et ꝓmotionem intrinsecam supnalem ad actus voluntatis supnales virtutis infuse, siue cetera requisita ad sent. ex ꝑ.te ꝓrij efficientis, quam sententiam sequuntur meritio plures ex Recentibus, et probabilem reputat Suarez lib. 3.o de auxiliis cap. 4. n.o 12. Turriet 2.a 2.æ ques. 19 art.o 10 dub. 3.o §. 4 et ex profesto tenet Basilius Leonensis in tr.u de gra adiuuante disp. 3.a, eam autem sit probo cognitio, et ꝓmissio obiecti non specificat actum voluntatis, sed bonitas representata, in quam actus tendit, tanquam in obiectum finale, non vt cognitionem talem sm substam representari, et ostendi bonitas aliqua bona supnalis cognita sci. ꝙ fidem humana, aut ꝙ medium aliquod probabile, tunc autem actus voluntatis tendens in talem bonitatem supnalem est supnalis à bonitate, et motiuo forti, in quod tendit et in cognita est nalis specificata ab authoritate humana aut medio probabili, cui intellectus innitit. ꝑ.o ꝙ auxilio, et cognitione nalem sm substa, potest excitari, et moueri actus voluntatis bonus supnalis. ~

Rent Recter, quod si in tali casu voluntas eliceret actum, sine dubio est actus supnalis à motione, et cognitione nali proueniens, tn negant posse tunc voluntatem ꝓrumpere in actum ob inꝓportionem cognitionis. Sed contra 1.o ꝙ.a bonitas supnalis 2.æ nota, et ostensa voluntati, et voluntas e. inclinata in bonum sibi nata et ꝺlia supponit. libera, et sufficienter potens ex ꝑ.te ꝓrij cum hisu influo. ꝑ.o talis bonitas pot. placere voluntati, nam bonitas vita et ostensa statim placet. et confr. ꝙ.a inter cognitionem, et actu voluntatis non requirit. ꝓportio in supnalitate, ꝙ.a rem nalem, quam sola fide cognoscimus, et quę sola ꝓponat. vt V. G. paradisus, et turbor vitę ob amenitatem, et bonitatem nalem, quia sola fides ostendit nobis appetere, et desiderare hic autem actus est nalis sm substam à bonitate nali, quam in illis appetens, et in cognitio, et ꝓmissio est supnalis, fides sci. ꝑ.o non e. nesta ꝓportio in supnalitate inter ꝓmotionem, et actu voluntatis, si ꝙ.a inꝓportio non obstat. et pot. voluntas prosequi bonitate supnalem ꝙ fidem humana ꝓponit, et pot bonitatem nalem prosequi ꝓposita, ꝙ fidem diuinam. ꝑ.o pot. actus supnalis voluntatis procedere ex auxilio, et ꝓmotione intellectus nali quo ad substam. ~

2.o ꝓ. ꝙ.a vis actus supnalis requirit ꝓprium motionem, et auxilium Dei vt fatent. Theologi, et sup.a dictu. e. ꝑ.us autem actus supnalis non pot. supponere ꝓprium motionem 2.m nalem alias procederet. in infinitu. in actibus supnalibus, aut deueniendum e. ad ꝑ.um 2.m aliquem actu. supnalem qui procedat ex ꝓpria nali motione. ꝑ.o non requirit. nesto actus aut ꝓmissio supnalis ex ꝑ.te intellectus, aut ex ꝑ.te auxilij, ad hoc vt eliciat. actus supnalis quo ad substam. ~

Ad autem à priori. e. ꝙ.a spes, et supnalitas actuum intellectus sumit. ex diuerso

ꝓposita

capite, ac spes, et suprnaturalitas actuũ voluntatis. actus n. intellectus hõis spem et eram ex medio, quod e. rao fortis assentiendi, non ex obscuro manifesto cui assentimur; actus autem voluntatis sumunt spem et fiduciam ex bonitate ipsa, quæ nos allicit et movet, quæ bonitas fortissime specificat affectum voluntatis, hunc in martyr se habet in actu inductionis, unde actus intellectus attingens p medium talis ordinis vt p fidem humanam, bonitatem supernaturalem applicatus obiectum supernaturale, quod potest fortiter respicere voluntatis actus. ~

Ad primum contrarij sentij Rx. ex nata rei non requiri necessariam proportionem in supernaturalitate inter actum voluntatis, et actum intellectus proponentem: ad confirmationem v.o à simili de cognitione sensitiua, quæ ob improportionem non potest mouere voluntatem Rx. ee. longe diuersam, et alterius rois hanc improportionem sensibilis cognitionis, nam appetitus elicitus respicit eandem formaliter eandem apprehensam v. cognitam, et ex diuersa gere apprehensionis, quam appetitus requirit diuersificans eandem formaliter ipsa appetitus sensitiui, et appetitus rationis, ita vt appetitus rationis non possit operari cum cognitione sensus nec; è contra appetitus sensitiuus cum sola rationis cognitione, alterius autem talis, et supernaturalis inueniuntur in qualibet ipsa rationis, siue sit intellectus, siue voluntas, nec; illi actus diuersificant formaliter: immo adhuc sub opinione est; an actus tales, et supernaturales eandem formaliter inter se, an vero diuersis inter illos nõ ex p.te subiecti, sed ex p.te modi; non g.o bene arguitur ab una improportione ad aliam, præsertim cum ex sup.a dictis constet non ita requiri proportionem in supernaturalitate quam actus talis voluntatis procedat ex fidei proportione, dum tñ inter cognitionem sensitiuam et voluntatem talis sit repugnantia, vt nec voluntas cum sensitiua cognitione, nec; è contra appetitus sensitiuus cum cognitione rationis possit operari. ~

Ad 2.um Rx. spem non exigere proportionem fidei diuinæ præcise hoc supernaturalitatis, sed ob firmitatem, et certitudinem, quam spes accipit ab infallibilitate fidei quam non potest ab alia cognitione minus certa participare. ~ Ad 3.um Rx. charitatem, seu dilectionem dei supernaturalem ex nata rei non exigere necessariam fidem diuinam proponentem, nam bonitas dei ex nata rei bene potest p aliam cognitionem sciti infusi, aut alterius rois diuersæ à fide proponi, et præsentari voluntati: et quamuis charitas sit affectior spe tñ charitas non exigit illam firmitatem, et certitudinem quam requirit spes, quæ respicit suum obiectum vt futurum cum animi erectione, quod non fit charitas. Ad confirmationem Rx. sci. 2.dum fidem ee. medium necessarium ad iustificationem non ex nata rei, sed ex lege et decreto diuino, quo statuit deus nullum sine fide iustificari, quod decretum ostendit Paulus ad Hebreor. ii, quo dixit sine fide impossibile e. placere deo, et iterum accedentem ad deum oportet credere, alias n. si deo placuimus, certum potuisset instituere iustificationem in sacramentis sine fidei disposition, in quo casu fides non esset medium necessarium ad iustificationem, vnde necessitas medij, quam hz fides, non tam e. ex nata rei, quam ex diuina lege ab ista quamuis ex nata rei sine diuina fide possit excitari charitas p sciam infusam aliasq; fidem humanam nihil sequitur contra necessitatem medij, quæ de facto Theologi agnoscunt in diuina fide. ~

Caput 3.um de auxilio grę requisito ad p:

seuerandum in iustificatione.

Perseuerantia nihil aliud ē, quam quod iustificatio accepta duret usq; ad mortem, quę p seuerantia regulariter contingit varia opera bona elliciendo, qbus non solum durat, sed crescit, et augetur iustia, vt in tt.a de merito videbimus, qdoq; v.o pot. contingere p seuerantia p solam negatiuam tentationū resistentiā, nihil boni operando, qdoque v.o contingere pot. sine bono opere, et sine aliqua resistentia, aut pugna, vt qdo post iustificationem subito aduenit mors, ita vt nulla se obtulerit operandi, aut resistendi occasio quocumq; autem mo p seuerantia contingat, de fide ē esse spealem gram distinctam à beneficio iustificationis: ita hēt in Concil. Trident. sess. 6. can. 22. his verbis si quis dixerit iustificatū, l. sine speali auxilio Dei in accepta iustia p seuerare posse, l. cum eo non posse anathema sit. Idem deffinit in Concilio Mileuitano can. 3.o, 4.o, et 5.o, et in Concilio 2.o Arauxicano can. 10, in quo Arauxicano Concil. non solum in nata lapsa, sed et in statu innocentię, et natę integrę deffit p seuerantia; esse donum Dei spealem, nam canone 19 dr nata humana et si in illa integritate in qua condita ē, p maneret nullo mo se ipsam creatore suo non adiuuante seruaret, vnde cum sine gra Dei salutem non posset custodire, quam accepit, quomo sine Dei gra poterit reparare quod p didit. quę verba desumpsit Concil. ex August.o Epist. 106 etq; dogma hoc frequentissimum apud Tres, qui non solum in humana nata, sed et in Angelica apperte docent p seuerantia; ēē speale donum Dei.

Aucthores qui existimarunt posse arbitrium pprijs viribus aliqua bona opera facere et aliquas tentationes sine gra vincere, et qui existimarunt cogitationes efficaces ad bonum, et alia quęcumq; dona, quę in causis nalibus pręparant. aut ex nali cursu causaū proueniunt nullatenus ptinere ad veram gram, difficile poss: reddere roem huius dogmatis de p seuerantia, q.a pot. in his solis consumari, et consistere p seuerantia cū morte in nalibus causis pręparata tunc autem tota p seuerantia ad dona creationis deberet refferi sm dictam sentiam vt sup.a tetigimus: nos autem aptiss.am roem reddimus huius dogmatis, q.a si de p seuerantia consistat in vno, aut altero opere nalis virtutis aut in vna aut altera leui tentatione, siue in sola pręparatione mortis adhuc in nalibus causis veram gram agnoscimus a donis creationis distinctā, et ad bene viuendū ptinentem in qua donum speale, et gra p seuerandi reluceat, quę gra, et donum p seuerantię si interueniat bonum opus erit gra internę inspirationis, si v.o sola negatiua resistentia l. exterior mortis nalis pręparatio poterit ēē gra solius externę protectionis x.a ea quę sup.a dicta sunt. Et hęc sint satis de gra.

Tractatus 2.us de iustificatione, et gratia iustificante.

Disputatio 1.a de forma iustificationis incoi sumpta.

Caput 1.um proponit.r preclara Concilij Tridentini deffinitio circa natam iustificationis, et iustificantis forme.

Eminet inter alia Dei dona iustificationis beneficium, et iustificans gra, qua non solum à sordibus peccatoꝝ radicitus emundamur, sed vere constituimur sancti iusti, filij et amici Dei; fuit autem ꝑ antiquus error ab initio nascentis Eccle hoc donum eximiu; in sola fide consistere, solaq; fide nos iustos constitui, contra quę errorem Petrus, Paulus, et Iacobus Apostoli in suis epistolis decertarunt statuentes fidem sine operibus, et mortuam ee, neq; ad iustia; prestanda; sufficere. Veterem hunc errorem suscitauit impius Lutherus, qui vt laborem bene operandi fugeret, sola; fidem docuit ad iustiam sufficere, solaq; fide nos forlr iustos constitui, quem ex professo damnat Concil. Trident. sess: 6. can. 9., et alijs in locis.

Post Lutherem sectarij fere oes lt in plures opiniones, aut potius errores de iustificatione, et foa iustificante sint diuisi, in tribus tn erroribus vident.r frequentius conuenire: Primum peccata non vere tolli, neq; radicitus aufferri in iustificatione, sed solum tegi, et non imputari, quamuis vere in aia remaneant. 2.um iustificationem ee solam peccatorum remissionem, aut non imputationem ex eo quod Deus decernat non punire peccata, et nostanqua; iustos, et amicos reputare. 3.um iustificationem ee opus, et nomen forense, et quasi iure fictum, et ee opus morale dicens sola; et meram absolutionem, aut remissionem: st qdo quis absoluit.r ab excomunicatione, aut irregularitate, non v.o ee opus reale, et phycum, quo vere et intre iusti costituamur

Contra quos, et siles errores preclare deffinit Concil. p.o sess: 5. decreto de peccato originali can. 5.o his verbis: Si quis per Iesu Xpi doni nostri gram quę in baptismate confert.r reatum peccati originalis remitti negat, aut et asserit non tolli totum id, quod veram et ppriam roem peccati ht, sed illud dicit tm radi, aut non imputari anathema sit: Inrenatis n. nihil oddit Deus, q.a nihil e damnationis his, qui vere consepulti ss. cum Xpo ꝑ baptisma in mortem, qui non sm carnem ambulant, sed veterę honem exeuntes, et nouu; qui sm Deum creatus e induentes innocentes, inmaculati, puri, innoxij, ac Deo dilecti effecti ss. heredes quidem Dei, coheredes autem Xpi: qbus verbis Concil. primu;

et 3um

et 3.um errorem apertè damnat, et confutat. ~

Et sen. 6 cap 7. iterum contra eos errores sic definit Concil. hanc dispositionem iustificatio ipsa consequit.r quæ non ē sola peccatoꝝ remissio, sed sanctificatio et renouatio interioris hoīs p voluntariam susceptionem gr̃æ et donoꝝ, unde ho ex iniusto fit iustus ex inimico amicus ut.a et assignans causas iustificationis p quatuor genera causaꝝ; de forti causa subdit demum unica formalis causa ē iustia dei non qua ipse iustus ē, sed qua nos iustos facit, qua videl. ab eo donati renouamur spu mentis nr̃æ et non modo reputamur, sed vere iusti denominamur, et sumus iustiam in nobis recipientes unusquisq; suam, m mensuram quam S.S. eus partit.r singulis prout vult. et faciei interponit.s iterq; subdit Concil. id m in hac impia iustificatione fit, determinat eiusdem sanctim.e sanctionis merito p S. S.mum charitas dei diffundit.r in cordibus eoꝝ, qui iustificant.r atq; ipsi inhæret unde in ipsa iustificatione cum remissione peccatoꝝ hæc oia simul infusa accipit ho p fidem Xpum cui inseritur fidem spem, et charitatem: quæ p ea dispositione Concil. natam, et veram rationem iustificationis, et fōe iustificatis apperuit quod si in iustificatione vere tollant.r et radicitus auferant.r peccata, et insuper quod v.a fōa et charitate inhærente non solum reputemur, sed vere, et inhærenter constituamur ex inimicis, et peccatoribus iusti sancti, immaculati, amici, filij, et hæredes dei, quæ sint præcepta, et fortes effectus iustificantis fōe, quibus pugnans cum peccatis ab eoꝝ cordibus puros, et mundos hos reddit. ~

Buccerus et Kemnitius hæretici fōam aliquā inhærentem et iniam agnouerunt, eam tm dixerunt ista ee. imperfecta, et maculosa, ut nisi simul accedat iustia dei, favor, et remissio ipsius non possit talis fōa constituere iustos, imo catholici aliqui, ut fuerunt canonici Colonienses, et quidam alij A. A. iustiam inhærentem faciens.r eam in asserunt ee. incohatam, et insufficientem ita ut nisi novus dei favor eum ipsa coniungat.r non possit a peccatis emundare. Contra quos dei videl.r facta decr.o cap.is 7.mi illis verbis citatis demū unica causa formalis ē. nr̃æ iustificationis et.a videl. id non aggregata, et coalescens ex fōa imperfecta, et ex favore dei superaddito. ~

Assignat autem Concil. dicto cap 7.o causas iustificationis dicēs causam finalem ee. gloriam dei, et Xpi. causam efficientem ee. solum deum misericordem, et gratiosum deum creando gratis.s ipsam educendo de fōa atq; quæ.m ho divinitus ex impiis pijs, an ādeq; possit creari in subdo, ndm charitatem aut iustificationem formalem ee. adeq; plane colligit.r ex Concilio, cum eius inhærentia; nobis declarauit neq; de hoc Theologi dubitant. Causam autem iustificationis meritoriā; ait Concil. ee. Xpum Dnm et eius passionem. Causam v.o instrumentalem ait Concil. ee. sacramentū Baptismi, indigne autem, et oia alia sacramenta novæ legis, sed meminit Concil. specialiter Baptismi, q.a in Baptismo fit p.a et primāl iustificatio et declarat Concil. quasi in hypotesi quādam iustificationem, quæ regulariter fit p Baptismū; declarans quisq; talis iustificatio fiat, et quid de mo, et fōa iustificationis retinendum sit, quo fit, Baptismum hoc idem sacramentum detrahi, et indigi volens in iustificatione facta p alia sacramenta, aut p sacramenti votum, neq; n. hæresi contra quod detrahat Concil. aliter

sentiebant de iustificatione, aut iustificante fōa in vno, aut in alijs casibus: an v.ᵍ Bapt.ᵐᵘˢ et alia sacramenta sint instrumenta ꝓprie ⁊ moralia ad eam causandam ḡram quæst.ᵐ hīc in mātā de sacramentis tractanda. ⁊ Denig; Concil. causam formalem iustificationis assignat charitatem diffusam, et inhærentem, et infusam vnicuiq; iustoꝝ, q̄ ꝓprie fōam, et ꝓprium effectum iustificationis ee satis declarauit. ⁊

His in Concil. ꝓphalem ꝓtulerē et magnam lucem in negotio iustificationis attulit, q̄a Theologi huius temporis melium antiquioribus ꝓpstant, et ita mātam hanc de iustificatione vberius, et dilucidius sine dubio tractabunt. ⁊

Caput 2.ᵘᵐ an ḡra, qua forte de facto iustificamur, realiter differat ab hitu charitatis. ⁊

Formam, qua de facto ⁊ manenter iustificamur coliter vocarunt Theologi ḡram hitualem, de qua antiqua ee controuersia, an sit idem realr cum habitu infuso charitatis. Ronem autem dubitandi fecit magna retributio huius hitualis ḡre cum habitu charitatis, tum ex, q.ª Scriptura et Ꝓres eadem, ⁊ æquiualentia ꝓfecta solent tribuere ḡri iustificanti, et charitati. ⁊

D. Thoas 1.ª 2æ q. cxiij. art.ᵒ 4. quem ꝓsure Theologi sequunt.ᵘʳ docuit ḡram et charitatem realr differre, q̄ram ee in ea aiæ tanquam fundum ꝓpriale ædificij, quod non efficiat ad ee. ꝓximale, à quo ḡra fundo hitum charitatis et cæteras christi.ᵃˢ tanquam fōas q̄ædam, et facultates operatiuas existimat emanare, videtur q. in potiꝰ aiæ, vt eadem fōas efficient ad faciendū operā ꝓxima. ⁊ huius sententiæ fundum ee analogia ex ꝓportio ee. ꝓximalis cum ee. nali, nam sic in ee. nali inuenim.ʳ fundum, q̄ in receptiuo.ª sentia non ē immediate operatiua, sed medijs potentijs sic in ꝓximalibus constituenda sit fōa radicalis ꝓximalis in ea aiæ, q̄ ꝓxima operatiua non sit, sed solum sit radix hitualis infusoꝝ, qui se habeant tanquam ꝓpria ꝓximalia. ⁊

Tamen ꝓbabilior ē contraria sentia, q̄ asserit ḡram hitualem et charitatem ee realr vnum, et eundem hitum, qui in diuersis fortitate, modo ḡra, modo charitas appellat.ʳ: Ita Scot. in 2.ᵘᵐ dist. 27. q. 1.ª quem innumeri Theologi sequunt.ʳ, quos et sequit.ʳ Bellarm. lib. 1.ᵐ de ḡra cap. 6. et 7.ᵐ Hæc autem sentia 1.ᵐ 1.ᵐ 2.ª Scriptura, et Ꝓres, vt sup.ª dicebamus, eadem ꝓfecta q̄ tribuunt ḡri iustificanti, tribuunt et charitati quod sci. nos conuertat ad Deum, Deo vniat, et vnu; Spūm faciat cum ipso, et quod nos constituat amicos et dilectos, dignos; amore diuino, et diuina fruitione, si 2.ᵒ eadem ꝓfecta sint. q.ᵒ vi. eadem, et indistincta fōa. ⁊

2.ᵒ 1.ᵐ ꝓuenit ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 7. vbi assignans, et nobis demonstrans fōam iustificantem ait ee. charitatem hi verbi id fit in hac impij iustificatione fit dum eiusdem sanctiss.ᵐ passionis merito charitas Dei diffunditʳ in cordibus eorum qui iustificantʳ, atq; ipsis inhæret. fōa q.ᵒ iustificans, seu ḡra iustificans ex Concilio et charitas ipsa diffusa, et inhærens. ⁊

Rone et facile suades.ur, p.o non .ſt. multiplicanda entia sine necessitate. sed nihil .ē. quod nos cogat ad distinguendum gram habitualem à charitate; g.o ſpecies huius non .ſt. realr distinguendæ, quæ ratio ex Solutione contrarij fuit amplius roborata.r ~

Ad textum p.o .ſt. Sentr Rx.r diuersam .ēe. tionem in habitu, ac in actualibus, nam ubi signalia .ſt. v.a actia, de sola autem subtra sentiunt Philippus non.ee. immediate operatiua, sed solum se here vt primum subiectum, et substentans. Tum 2.o ypostio, et allegoria ypq, et reliquor. habituum cum subtra, et ypostasi non pot. constare g.a habitus fidei .ee spei, qui .ſt. valde ypostatici inser in fidem non probatur, vt patronus.a gra habituali, g.a multo tempore ante gram solent infundi, et post gram amissa, ſt. manens in peccatore: immo non videt.r quam phisicam et fluentiam, et connexionem habeant ceteri habitus infusi cum gra iustificante, ſt ypostasis cum subtra alia, quamuis ex Dei lege, et voluntate tot virtutes infusæ comitentr. habitualem gram. ~

Aduerte autem .tm hanc sententiam charitatem .ſ. gram subesse in ipsa poa voluntate, quam phisice elleuat ad operandum: et quamuis phisice subsit.r in voluntate inde in totum homem facit, et denoat iustum, et charum Deo, ſt peccatum in poa retinens totum hominem vere denoat peccatorem, et peccatorem constituit. ~

Caput 3.um an possit viator sine speali reuelatione certo cognoscere se here gram iustificante

Conueniunt Theologi posse iustum viatorem id p reuelationem cognoscere. Conueniunt et p signa, et coniecturas posse probabiliter cognosci à iusto quod sit in gra: quæs.o p.o .ē. de cognitione eius certa, et euidenti. In qua notus .ē. ex subp.a dicto error hereticor. nri temporis qui asserunt quemlibet iustum .ēe. certum certitudine fidei quod diuina sint eius peccata, immo hac fide tanquam poa iustificari, qui error damn.r in Concil. Trident. sess. 6. cap. cuius verba infra referemus. ~

Post definitionem autem Trident. Ambrosius Catharin. ex illis qui Concilio interfuere adhuc conatr. defendere posse aliquem iustum certitudine fidei diuina cognoscere se gre in gra, probat autem p.o p.a de fide .ē. eum qui ypeccata sit contritionem iustificari, et iustum .ēe, sed pot. quis euidenter cognoscere se here contritionem et diligere Deum super oia, g.a actus ypsius contritionis, et dilectionis qui in nobis ipsis sit potest euidenter patere. g.o talis iustus certo cognoscit se .ēe. iustum, nam assensus deductus ex una ypsone de fide, et altera euidenti, aut .ē. assensus fidei, aut ad minus assensus theologicus qui et solet vocari fides, neg. n. amplius contendit Catharinus. ~

Alij v.o plures Theologi, quibus sententia hæc maxime displicet, ſt negent Viatori certitudinem fidei de sua iustia concedunt tm posse here certitudinem, quæ omnem expellat formidinem, ſt certitudo quam habemus de existentia Ciuitatis Romæ, ita Soto in Apologia contra Catharin. cap. 2. Vega sup Concil. cap. 46. et 47. Ricard. et alij probant. g.a suntum Catharinus ſt non probet fidei certitudinem, quam ipse contendebat probat in hanc certitudinem, seu motiuum euidentiam, quæ de ypsis dictis, ſt signalis

sine, bene pot. fieri q.ª nihil obstat, quod actus nri supnales certo ꝙdoꝯ nobis innotescant. Et confr. q.º alias non posset aliquis prudenter administrare sacramenta, aut exercere alia ministeria quę iuxta statum exprimunt, q.ª si formidaret de sua iustitia, exponeret se periculo peccandi ac p cōsens illicite faceret ministrando

Vera nihilominus sentia ē. nullum in hac vita sine speali revelatione pōne certo scire se ēē. in gra ea certitudine, quę excludat oem formidinem, solumq. pot se probabiliter id cognoscere: ita S. Thoas quę. 112 art. 5.º vbi solam coniecturalem fatet. contritionem, Scotus in 4.º dist. 9. quęs. 3.ª, vbi solum concedit viatori probabilem existimationem, et est cōis Theologoꝝ. Prob. autem ex Trident. sess. 6 cap. 9 vbi contra innatam illam fidem, aut fiduciam hereticoꝝ. qua dicebant quem libet debere credere se ēē. iustum sic loquit. Concil., nam si nemo pius de Dei misericordia de Xpi merito deq. sacramentoꝝ virtute, et efficacia dubitare debet sic quilibet dum se ipsum, suamq. propriam infirmitatem et indispositionem respicit de sua gra formidare et timere pot.; cū nullus scire valeat certitudine fidei, cui non ponit subē. falsum segra, Dei ēē. consequutum

Vbi expresse rejicit. certitudo fidei de propria iustificatione, quam amovit Catherinus quia quid ipse varijs solutionibus et tergiversationibus tenet. occultare, et innuy statuit. nullam pōne ēē. certitudinem, cum qua non ponit ēē. formido et timor, cognitio autem cum qua timor et formido comparit. vltra probabilitatem non tranlit. ~

Rome ēē. p.ª quia si quis p sacramenta fuit iustificatus pot. optime dubitare de potestate Ministri, l. de sufficientia dispositionis ipsiꝰ, l. solum de intentione Ministri: si autem iustificatio facta fuit p contritionem p sacramenti votum, quamuis certum cōe sit eum, qui veram hꝰ contritionem iustum ēē. in cum contritio vt extra sacramentu iustificet, debeat ēē. vera dilectione formata, qua Deus diligat. super oia ipter se ipsum, et non ipter nos metipsos hꝰ contritionis, et dilectionis actus, ita ē difficilis, ita ē nobis occultus, vt non ponit ab aliquo euidenter aut cōe certo cognosci, nam ipries amor ita naturalit. ē. ita charitatis similitudinem ꝙdoꝯ emulat. serpens, inter motiua turoꝝ ipsorum inmiscet. vt non ponit certo constare, an dolor precedens sit vere ex complacentia dei, l. potius ex ira complacentia et quamuis aliquis videat. ꝙdo. ēē certus quod fecerit veram contritionem nullus tn ē. qui sit debite, et prudenter aduertat non ponit formidare, et timere vt asseruit Concilium. Et constr. q.ª non ē certum, sed adhuc sub dubio, et opinione versat. in quo consistat contritione, et dilectionem dei ēē. super oia vt extra sacramentum iustificet. q.º quamuis aliquis certo cognosceret motiuu, quo allicit. ad suum actum, non ponet certo, sed solum probabiliter scire actu, illum ēē. veram dilectionem super oia ac p cōens neq. sufficientem fuisse ad iustificandu. ~

Ex quo facile R.r ad fundum Catherini, constat. n. hac, quare nō ponit fieri vlmoda certitudo, aut euidentia contritionis non ipsius q.ª sup malis sit sed q.ª debet ēē. amor Dei super oia, et ipter ipsum Deum non exclusive ipsius de quo euidenter, aut certo non pot. nobis constare, sic certo constat quod Roma sit nam de Rome existentia nullus prudenter pot. dubitare, aut formidare; de ipsius

autem iustia et de ppria contritione effecta ões formidare possent. Ad 2.um assig. pro 2.a sentia Xti vt licite, et prudenter ministrent. sacramenta sufficere pro-babilem existimationem de statu grę, neq. n. amplius à tra fragilitate deus ex-pascit. ~

Aduerte autem non maiori certitudine posse nos cognoscere tram prę-destinationem quam iustificationem quod et definit Trident. sess. 6. cap. 12. circa mul-to minora ṗsima ss. ad cognoscendã. ṗdestinationem quam ad cognoscendam iustifi-cationem. ~ De fide autem diuina an possimus eam certo cognoscere, ad materiam de fide ṗ-tinet. ~

Disputatio 2.a de modo quo forma iustifi-cans prestat iustificandi effectu. ~

Caput 1.um an forma iustificans habeat exin-trinseca sua nata constituere nos iustos et sanctos, vel ex adiuncta Dei voluntate.

Vt explicemus mum quo iustificans foa ṗstat effectum iustificandi oportet anotare iustificationem, seu iustificationis statum duplr sumṗ apud anti-quos Theologos. 1.o n. sumit. iustificatio pro statu iustę cum iure completo ad gloria, qua roe concluditur acceptationem et decretum dominij conferendi gloriam, qsta rone Sanc-tus Scot. ner frequentius. et vt ṗt ex eius verbis in 4.o dist. 18. quęs. 2.a n. 19. § sed hoc non capit vbi alis amicitia ṗ gram. e. ordinaqi ad vitam eternam inimicitia qualiqs. e. ordinari ad ignem condignam, vbi et definit ex explicat contrarium statui; cuius ṗ constitutiui ṗ sortem destinationem ad ignem, qę successio iustificationis et status cuius non e. impia et forte in illo seculo fuit vsitata. ~

2.o sumit. iustificatio est iustificationis status apud Theologos ṗsertim post Concil. Trident. pro statu constitutiuo ṗ ipsam iustitiam inhęrentem ad quem consequit. decretum et ordinatio dei, vt est status peccati, et cuius sumit. iam ro pro sorte destinatione ad ignem, sed pro peritate, et ordinatione quam vel nequit peccatis qua mouet. Deus ad decernendam ignem. ~

In hoc g.o 2.o sensu sumit. iam frequenter à Theologis iustificationis status, et ppriissime sumendus e. à nobis in hoc tr.tu quamuis ex 1.a iustificationis ac-ceptio non grauam conducet, et ad rem ipsam, et ad Scoti mentem explicandam. Consi-derant autem Theologi duos effectus formales iustificantis grę, vnum positiuum et pri-marium qui e. sanctificare videre amicum et iustum alterum vt secundarium et quasi negatiuum, sci. peccata expellere, et ea a mundare ad mum quo in ipsi ṗcii consi-derant. 1.o introductio, et conseruatio expulsio: de primario g.o sanctificandi effectu.

dicemus in hoc cap. an ppriet. ex nata ipsa foe, i. ex adiuncta dei voluntate de
2.ario v.o cap. sequenti. ~

Obstitit g.o hereticor. erroribus, et aliorum sentia qui non agnoscebant
phicam. inhrentem iustam, i. illam imfectam; et inconstacta asserebant plures
ex antiquis Theologis existimarunt foam iustificantem non here ex nata sua, et
intrinsecis ppriis meritis sanctificandi sed ex lege, et voluntate dei volentis ad
presentia illius foe peccata dimittere, sic dabor moneta ex nutu et voluntate
Regis solet perdere iba Ocham in p.um dist. 17. quest. p.a quem Hominales sequitur
pro qua est sentia solent referri Cames et Victoria, et alij asserentes pone gra;
auferri i. minui in roe pris sine eo quod mutet in roe ditari ex quo sequitur
fonem grm ee adiunctam et ditam ad entitate ditati, solet et pro hac sentia
citari Scot. in 4.o dist. 16 quest. 2.a & X.o in 3.a roe. ~

Prob.o autem p.o q.a facere iustum, et amicu dei, nihil aliud e. qua;
constituere, et acceptare vt heredem vite eterne: accepsare autem ad vita; eterna;
nulli fos creatu pot. ex nata vei trahe conuenire q.a i. actus liber dei q.o nulla
foa pot. nata sua here constituere iustum, et sanctu; sine suppadita volun:
tate dei. ~ 2.o nis amor dei q.a creaturam. e. liber. q.o nulla foa i. gratia pot.
dari cui sit inerum et nate peccatum facere non amicos, et dilectos. ~ 3.o
qua et amicitia Regis create in nullis inera gratie conferis, sed in libera Regis
voluntate eligentis et diligentis aliquem tanquam amicu. q.o idem et dm. e. te qua
et amicitia apud deum qui non minus e. liber et sui donus in amicor. electione
quam homo. ~

Contraria nihilominus sentia v.a e. et tenenda, quam docet s.tus
Thomas pluribus in locis eam tenet Aureol. in p.um dist. 17. quest. p.a art.o 2.o Bellarmin. lib.
2.o de iustificatione cap. 16. Vazq. disp. 204 cap. 2.o, Suarez lib. 7.o de gra cap. p.o
n.o 10. quod sci. gra qua formaliter iustificamur et nata sua, et intrinsecis peccatis here for:
maliter constituere stabilem sanctitatis et amicitie dei ad quem consequit. acceptabile es
decretum gloriose: et si attente inspiciat. hec certe videt. mens Concily Tridens.
sess: 5. decreto de peccato originali can. 5. et sess. 6.a totam presertim cap. 7.o
vbi decernens contra hereticos huius temporis qui asseruerunt iustificationem
nihil aliud ee quam reputari, et tractari tanquam iustos et foreliri mo declara:
ri et heri tanquam iustos sine eo quod phice, et intrinsece constituerent. iustos, definit
Concil. iustificationem non ee solum remissionem, sed veram sanctificationem qua
q foam inhrentem, et infusam non solum nominamur et reputamur, sed vere consti:
timur iusti, sancti, amici et filij dei quos satis indicat iustificationem non ee
opus morale, sed opus phicum q inhrentem, et qhanc foam qua constituamur iusti
s.cti immaculati et amici dei, nam foa infusa et inhrens, et vere constituens ad oriam
solius moralis remissionis, aut reputationis que docebant hereticj sine dubio foa phica
e. si autem foa iustificans quam Concil. definit, phica e. et designat effectus eius
formales facere iustum sanctum, et amicum q.o istj effectus formales pomitibi st. phici

effectus talis foe phijce, q.a si non prestaret.r phijce à foa, non sufficienter refelleret.r contrarius error, q.a nihil obstabat foam iustificationis ee. phijcam, si non prestaret phijce iustificandi effectum, phijce g.o, et ex intris precatis ht foa iustificas constituere iustos, et sanctos.

Dices foam et posse dici constituere, quamuis non heat vim nata sua sed ex lege Dei, quatenus ex ipsa p legem Dei sequit.r talis effectus. Contra tn, q.a non sufficit, vt dicat.r effectus forlis talis foe petere ex lege Dei, quod Deus id faciat q.a effectus forlis primarius, et positiuus alicuius foe inmediate debet prestari à tali foa, nam effectus primarius forlis cuiusuis foe nihil aliud e., quam here talem foa; g.o ex eo solum quod foa heat.r, debet prestari talis effectus et p meram foe informationem, nam effectu, quem p se inmediate non pot. tribuere exposcere, vt ab alio fiat, non e. munus foe, sed dispositionis; at Concil. foam iustificationis et causam forlem assignat iustiam inherentem; g.o ipsa p se imediate tribuit effectu, forlem sanctificandi, et iustificandi.

Et confr, q.a vt sup.a ex Concilio dicebamus foa inherens, qua iustificamur eet v.a et pfecta iustia; g.o e. sufficiens ad iustificandu, pfecte ipse p se inmediate, st albedo ad faciendum album, q.a si ipsa p se non faceret sanctum, sed expectaret aliquid aliud ad sanctificandum, non eet ipsa p se sanctitas pfecta; sed sanctitas incohacta, et dimidiata, quam compleret et pficeret subsequens voluntas Dei, quod eet contra Concilium, et eius deffinitionem sess. 6. cap. 7. vbi vt excluderet sentiam quę asserebat iustia incompletam, et incohactam complere p extram acceptationem deffiniuit vnicam ee. causam forlem nrę iustificationis inherentem, vt superiori disp. dictum e.

2.o dm e. si iustificatio, et iustificationis status sumat.r forlissime, et complete in illo sensu, quo sumpsit Scotus, et alij Theologi antiqui, pro vt includit decretu, et obligationem dandi gloriam, nulla foa creata e., quę talem statu, completu, extris solis precatis pot. tribuere, quod facile, q.a decretum, et ordinatione, Dei, qua complet.r nulla foa pot. phijce tribuere, et x.a hanc conclonem intligendus e. Scotus.

Ad arguta in contrariu, ad p.um R.r procedere x.a sensu, et acceptationem iustificationis in hac 2.a conclone declarata; at v.o in coi acceptatione iustificationis pot. Concil. Trident. pcipere iustificationem non ee. acceptationem aut diputatione, ad gloria, sed statum phijcum amicitię, et sanctitatis, ad quam cosequit.r acceptatio ad decretu, diuinu.

Ad 2.um R.r duplice, ee. dilectione, amicitię Dei g.a hones: alia e. dilectio efficax qua efficaciter vult donare aliqd donu, quod det amor amicitię ex respu psone, cui Deus vult aliud donu, et hęc e. libera dilectio, et multoties versat.r g.a peccatores, qdo vult Deus auxilia illis, immo et iustificatione, ipsa: alia v.o e. dilectio inefficax ppria iustoz, qua iustus placet Deo p iustia, qua ht, et vt iustus e., et hęc dilectio, aut inefficax complacentia, qua e. iustus, et eius iustia placet Deo tanqua, amicus, et amicitia eius e. nessa, et nullo mo libera libert.e contradictionis aut contrarietatis, q.a bonu, qua tale placet nesso Deo, st malu, qua tale nesso displacet, et ita iustus quatenus iustus nesso placet Deo tanqua, iustus, et amicus, st oia bona qua talia nesso placet Deo; de qua complacentia intligit.r illud Genes. vidit Deus cuncta, quę fecerat, et erant valde bona

est ista quatenus talis Deo placentia iustitia. g.° et fra iustificans ht ex intrin precedit. ee amicitiaj, cui nero annexa. e. hec simplex Dei complacentia qua fert in iustu, et amicu, non amorem liberu, quo aliquid donat, sed complacentiaj in amicitia, et amico. ~

Ad 3.um Rm. ee. valde notandam dram inter dei amicitiam, et illam qui in tru homes versat, nulla n. est fra, qua manenter ipse constituat homes dei amicos, actus n. ipsi mutui amoris solum faciunt eos amicos, situs autem tm prestant facilitatem ad tales actus, et isti situs humani, immo et amor cuius cunque amici eodem mo manere pot. cessante alterius dilectione, quamuis tunc non denominarent mutuo amici, amicitia autem Dei est fra manens, et inherens subiecto qui non solum constituit homem potentem ad diligendum Deum, sed fortr constitutt gratum iustum, et amicum, ut ex Trident. vidimus, ex quo sequit quod dei amicitia sit effectus ex nata rei fre faciens gratum, et amicum, et hinc Deo placentem cum tm inser homo, qui prius fuerat, et sine causa amorem relinquens potsit idem nunc dilgi, nunc odio heri quod in Deo magna cet imperfectio: unde Deus libere ht amicos q.a libere confert, et tribuit foam constituentem amicos, et libere ex pot. illam auferre, non q.a stante amicitiaj fra possint odio heri à Deo, aut non placere quatenus sancti, iusti, et amici. ~

Caput 2.um an gra fortiter sanctificans intrinsece habeat effectum expellendi peccatum mortale sine noua condonatione, i. noua voluntate Dei superadita. ~

Maior concertatio e. de hoc quasi 2.ario effectu fre iustificantis, A. H. g.° cum assertoribus relati, qui existimant adhuc primarium effectum non habere gram ex intrinseca natura multo libentius id asserunt de expulsione peccati, sentiunt n. post primam spiritualis infusionem nouam ee. aliam nouam dei condonationem, aut remissionem peccati, pro qua sentia referri solent et Scot. in 4 dist. 16 quaes. 2.a ad 1um in oppositu, ubi dit expulsionem peccati non fieri à gra ex natura extremor. ~

Prob.r autem p.° hec sentia, g.° macula peccati non e. sola privatio gre, ut iam colligit Theologus docens, sed gra ex natura rei solum opponit, et excludit sui carentiam, et privationem. g.° ex natura rei, et intrinseca precedit non ht excludere peccatu. Et confr, g.a illud quod addit maculae super gre privationem. e. quod morale rei peccatj, positivum morale denominans, et perseverans, g.° non contrariat intrinsece fre, ejus e. gra neq. pt aliquid physicum pot. immediate tolli, sed pt aliquid morale, et eiusdem rei pertinens, ejus e. remissio aut condonatio. ~

3.° dein probant, g.a in peccato mortali non solum e. malitia et macula sed et rus offensj Dei, quae e. infinita ab infinito Deo offenso, hec autem infinita off-

sensa non pot. ex natra rei adequate tolli ꝙ foam iustificantem, quę ē. finita. 2° vera gram ipsam finitam ē. nera remitio Dei misericordiser condonantis reliqua. in finitatem offens. na

2ª Sentia ē. Suarez, qui videns nullum derogari ꝙ fectioni ꝙę iustificantis, quam asserit trident. si post infusam foam requireret nova ꝙa, et novus favor, vt mundaremur à ꝑccato, q.ª inde sequeret foam iustificantem, quę de se non ē. sufficiens sine novo favore ad ꝙfectę mundandum no ee. veram, et ꝙfectam iustitiam, et sanctitatem, sentiam sic temperatus. ē. vt asseveret post ꝙę infusionem ee. nullam novam aliam voluntatem Dei auferentis et remittentis ꝑccata, hanc in voluntatem non ee. novam gram, aut favorem, sed ee. connaturet debitam ipsi ꝙę, et eius infusioni, ꝛ corruptio frigoris ē. debita et connatis calori opp.to in eodem subo sic hs Suarez lib. 1.° de gra cap. 12. n.° 12 quem alij plures sequuntur non solum ex Thomis, sed et ex Scotis, qui hac vone existimant optime explicari Scoti mentem. na

Hec sentia Suarij, et Recorum p.° p.° ex ipsa explicatione, et à paritate de expulsione caloris, et introductione frigoris. na 2.° p.r q.ª infusio ꝙę, et remitio ꝑccati ss. duę mutationes non identificat, sed realiter separabiles, nam infusio ꝙę ē. mutatio à non grato in gratum, remitio ꝑccati ē. mutatio à ꝑccatore in non ꝑccatorem, quę mutationes separant. realiter nam in iustificatione Angelor. et primor. Parentum fuit p.ª mutatio sine 2.ª sed quilibet diversa mutatio requirit diversum concursum p.r causę sine qua nihil mutari pot. ; q.° post mutationem quę fit in infusione ꝙę requiret nova voluntas ad aliam mutationem, quę ē. in destructione ꝑccati q.ª pręgnat [illegible] sicut calor qui corumpit voluntas hec nova non dicitur propter corupcionem sed remitio aut condonatio quę propius dicit ablationem moralis entitatis.

3° post primum mortale peccatum requiritur nova voluntas destruendi gratiam & etiam e converso. 4° non repugnat dogentia absoluta post gratiam infusam non fieri ꝑccati remissionem ipsam tuere & non caste sit à Deo ergo post gratiam infusam requiritur nova voluntas qua Deus nolit ꝑccatum convertere simul cum gratia —

Controversia hec non michi habet de modo loquendi multum aliquid de re gravissima & necessaria ad dignoscendam naturam formę Iustitiani & nobis Iustificationis si enim sumatur peccatum in primo

illo sensu quo sumsit Scotus pro formali illa macula hoc est ordinatione & reatu ad penam certissimum est post formam Justificantem & ultra illam necesariam esse Voluntatem Dei qua decernat liberare a pena & a reatu illo quia sine dubio post gratiam infusam posset optime Deus iure supremi Domini nichilominus damnari ad Gehenam & in hoc sensu inteligendus est Scotus.

Ceterum cum iustificatio sumenda sit in alio sensu pro statu constituto ab inhaerenti forma, pecatum autem aut macula que expelitur sumatur iam pro radicali macula in qua fundatur ordinatio ad penam si recte atendatur mens tridentini contraria sententia tenenda est quod gratia non solum ex natura rei faciat s.os iustos & amicos id etiam ex natura rei & ex intrinsecis predicatis expelat fedit. & radicalem pecati maculam. est SS.a S.i Tome 2.a 2.e q.e 24 art.o 1.o quem Plures ex antiquis secuntur post quos Valq. disp.e 204 c.e 2.o iusta quam has statuo conclusiones.

Prima conclusio forma iustificans ex nat.a sua sine noua gr.a & fabore emundat a radicali macula mortali in hac conclusione conveniunt etiam nouissimi Suarez lib.o 7. c.e 12 num.o 9. & plures alij recentiores. probatur 1.o q.a Tridentini in verbis initio tractatus relatis decernit iustificatem nostram non esse solam peti remissionem id insuper positiuam interiorem renouatam & enumerans ex aduerso predicata positiua iustificationis ultra peti remissionem ait esse veram iustam munditiam & sanctitatem quam fortiter nos reddit s.os iustos in maculatos & dilectos (hoc e. diligibiles) adeo id omnia hec predicata pugnant ex nat.a sua cum macula sorde fedit. & iniust.a quae sunt intrinseca predicata peti ut ex ipsis patet & ex dicendis infra c.e 4.o amplius patebit 2.o forma iustificans ex nat.a & intrinsecis predicatis expelit pecatum

2.o probatur q.a forma Justificans

ex nat.a

ex natª. et intrinsecis predicatis habet esse indignitatem et ius ad
gloriam peccatum autem mortale ex intrinsecis predicatis habet esse
dignum pena damni eterna quae est carentia gloriae dignitas au
tem gloriae cum dignitate carendi eadem gloria per eodem tempore in
eodem subiecto ex natª. rei et intrinsice repugnant ergo forma
iustificans ex intrinseca sua natª. pugnat cum Radicali
macula et eam expellit ex natª. rei non minus quam calor ex
pellit contrarium frigus.

2ª conclusio forma iustificans ex natª. rei
non solum expellit peccatum mortale sed etiam tollit omnem rationem offense probatur
hic 2ª conclusio quia ratio offense scilicet est ipsa macula et feditas
scilicet saltem in illa fundatur ergo forma quae ex intrinsecis predi
catis pugnat cum macula et fundato offense pugnat etiam cum ip
sa offensa quae maculam essentialiter consequitur = et confirmatur
quia extrinsice similes denominationes quae per suam essentiam
non habent aliam causam aut dependentiam quam fundatum ad quod con
cuntur non alio modo tolluntur quam ablato fundato ergo forma
quae ex natª. rei aufert fundatum quod est macula ex natª. rei
etiam aufert offensam 2º quia ratio offense ultra maculam et fedi
tatem non potest excogitari quod sit aliud quam esse hodiosum et
offensum Deo et ei inuisum sed alterum expositibus intrinse
cis predicatis quae concilium enumerat in forma iustifi
cante est esse amicitiam quae nos redat amicos et dilectos
Deo ergo talis forma ex natª. rei tollit etiam hodiuilitatem et
offensam unde Tridentinum decreto de peccato originali can.
3º vim iustificantis forme explicans ait in re natis
nichil odit Deus quia nichil est damnationis his qui
iure consepulti sunt cum Xpo omnis ergo offensa et damnatio
et omnis hodiuilitas tollitur ex natª. forme iustificantis =

3ª conclusio post infusionem forme iustificantis nulla
superest adhuc noua Dei voluntas ad expulsionem radicalis macu
le hic conclusio est contra suarium et recentiores tamen est nisi falor 2um mem
tum tridentini quod definiens iustificatum non esse solam peccati remi
sionem scilicet non imputatum sed positiuam renouatam docuit
predicata positiua forme iustificantis esse quod sit san

titas iust.ª et mundities etc.ª quæ omnia predicata inbibunt in
trinsice negatæ feditatis et maculæ nam sanctitas definitur a S.º
Dionisio lib.º de diuinis nominib. c. 12 q.d sit intemera
ta puritas. iust.ª e adequatio puritas autem adequatio et mun
dities inbibunt carentiam sordium et obliquitatis sicut assensus
inbiuit carentiam dissensus et spiritualem carentiam materiæ neque
sine tali carentia possunt concipi aut explicari q.do ergo Deus
vult tallia predicata iustificantis forme infundere eo ip
so sine noua allia voluntate vult carentiam in talibus pre
dicatis inbibitam.

2.º probatur conclusio q.a Deus non conseruat immedia
te et per se peccatum (cuius author non e) ergo post infusionem iustitiæ
non restat voluntas qua vellit cessare a conseruatione peccati. Nec
valet solutio Suarij q.d licet Deus positiue et phisice non conser
uet peccatum tamen conseruat illud mortaliter quatenus non remittit
unde mortalis remissio debet subsequi ut destruatur peccatum
sicut voluntas non conseruandi ut destruatur calor. sed contra
e. q.a si attente hec absoluantur sunt mera verba nam si Deus
immediate non conseruat peccatum ergo remittere non e formaliter cessa
re et non agere sed e aliquid agere patet consequentia q.a caren
tiæ non oponitur allia carentia sed positiuum alliquid ergo ea
tenus conseruabat quatenus non agebat ergo eatenus remittit qua
tenus agit non quatenus cessat sed nichil agit positiue nisi
forme infusionem ergo in ipsa infusione stat formaliter
remissio neque post infusionem forme allia remissio aut
voluntas exigitur.

Dices remittere non ee puram cessatam sed neque ee
ipsam phisicam infusionem sed quodam agere mortale. sicut dis
pensare. sed contra q.a iam non seruatur similitudo corruptionis ca
loris quam aduersarij contendebant neque formaliter forma iusti
ficans remitteret si allia positiua actio mediat in remissio
ne. 2.º remissio peccati formalissime non e reputatio aut opus mortale sed res
vera et phisica ut ex tridentino deduximus ergo si consistit formaliter in
agendo mortaliter. et fite sed in vera actione debet consistere sed nichil
fit positiue in iustificatione nisi gratiæ infusio ergo in ipsa sine noua voluntate.

consistit iustificatio a peto 3.º merae remissionem non sufficere immediate ad tollendam peti maculam et feditatem si alias forma ipsa illam non destrueret ex intrinsecis predicatis cum 4.º patebit.

Ad obta in contrarium Rpr. ad 1.m p 2.a 11.a formam iustificantem non solum tollere ex natura rei carentiam et privationem sui sed etiam positivam maculam et feditatem ut explicatum est.

Ad 2.m Rpr formam physicam posse opponi formaliter denominationi et rationi moralis si habeat predicata incompossibilia cum illa sicut iusta inherens habet cum radicali macula peti. Ad 3.m Rpr rationem offense l. non distingui ab ipsa macula radicali l. si est alia formalitas solum esse rationem offensi hodiosi et invisi respectu Dei hic autem ratio offense etiam habet contrarietatem cum predicatis possibilibus forme iustificantis ut in 2.a conclusione probabimus et quamvis offensa sit contra Deum infinitum non ideo est intrinsice infinita sed solum extrinsice sicut amor Dei qui etiam circa Deum infinitum versatur ut ex professo dicitur in materia de incarnatione.

Ad arguta Suarii Rpr. ad 1.m esse magnam differentiam inter corruptionem caloris et mundationem peti ut ex nuper dictis constat quia in introductione frigoris non est inbita carentia caloris sicut de predicatis gratie iustificantis dicebamus tum etiam post frigoris introductionem necessarium est quod Deus vellit cessare a caloris conservatione quod in peto non contingit.

Ad 2.m Rpr infusionem gratie et desitionem peti non esse omnino idem sed neque etiam esse duas materias diversas sicut sunt inductio frigoris et corruptio caloris desitio enim peti supra gratie infusionem solum adit connotationem peti precedentis a quo mundatur non tamen adit actum neque cessationem actionis unde desitio peti nullam realitatem adit neque positivam neque privativam sed quia gratie infusio quodcumque connotat peti preteritum quodcumque vero non connotat hinc fit quod quodcumque videatur separari infusio gratie ab expulsione peti hic autem separationis modus non arguit esse novam veram necessitatem adhuc negativam neque probat indigentiam novi concursus aut substractionis concursus neque indigentiam nove vocationis qua post gratie infusionem desinat peccatum quia ut desinat

extrinseca prior denominatio nõ requiritur in obj
Con cursus Dei.

Ad 3ª Pot forma ita
intricare seruari adeo possibile actꝰ adeo pot vo
luntꝰ Dei qua bene male natꝰ entiꝰ actus peto. optime
intelligitur alia Dolontas inhibitiua habendi aut ita qua gra
seruatur Voluntas ita ꝑ mittendi malꝰ pctm mortalis
inhibet intrinsece voluntꝰ carentiꝰ ⁊ nõ ẽ gra neque
potest unꝰ ẽ Voletꝰ sine alio ꝑ impeditꝰ ⁊ mundatꝰ
in bibitur nõ ẽ macule ⁊ immundiꝰ ⁊ ea ꝑ in fectꝰ
⁊ immicitia inhibetur nõ ẽ sanitatis ⁊ Justitiꝰ ita ut
virtualiꝰ Voluntas nõ possit separari nec possit Deus velle ꝑ mi
sericordes quꝰ vellit nõ ẽ pura tis qui omia Clarius in ultimo
Capite patebunt ubiꝰ retractabit rationes ad ita arguta.

An forma sanctificans secundã sua expellat
petꝰ mortale et neque potentia ab
soluta possit ꝑ manere cꝰ illo modo

Subdo ar. III

actus certant Recentes TT. in hac controversia dd. ꝑ qui
ex. 1 ⁊ 2 existimarunt formã iustificantẽ nõ fuisse ex
intrinsecis predicatis efficꝰ sanctificandi ⁊ mundandi
apto sequuntur asserunt posse Deꝰ absoluta pta gra ita
ut cantꝰ simul cꝰ peto mortali seruare quꝰ ꝓbꝰ
quat Suarez lib. 7. de gra. cl. 2 ⁊ 20 qui plures
alios citat ⁊ quꝰ plures Recentiores secuntur citat
ita pea ꝑ. ⁊ citari solet Secun in 2. dubꝰ 24 ꝑ 2
ꝑ de 2. arto ubi de ratione quꝰ aut posse separari
ab expulsione peti.

Probatur actus 2. Suarij ꝑ. ꝑ nullꝰ implicat
ꝑ dictꝰ gra ẽ simul cꝰ peto mortali ꝑ posse heri absoluta po
ꝑ. ꝑ nõ implicet quat Suarez ꝑ nõ oponuntur ꝑ dicto ꝑ ad actus ꝑ
2. quat ꝑ. eodꝰ modo pugnat gra cꝰ peto ac peto cꝰ gra oppositio enim
ꝑ ẽ mutua, sicuti ẽ oppositio ꝑ positio peto michol. ẽ ꝑ Deꝰ cogat
ad volendꝰ gra cꝰ utroque adextra l. libr. ꝑ pot nõ velle gra id cꝰ peto
relinquere

Nō aguſt Lorca 1ª 2ª dup. 40. dutrnguit depeto actuali & habituali
li, de peto aug habituali excusonat n̄ posse ꝺpati cꝫ gra rus
rnſcante, petꝫ aug actuale optime posse ꝺpati cꝫ illa q̄ quat
1º gª actuale n̄ dicit Carentiq gr̄e & ita n̄ repugnat ꝺª dc
torꝫ cꝫ gra 2º quat gª actuale petꝫ adue n̄ oponit ꝺª rie
cꝫ gra gª actus n̄ ꝺª nati habitui ng habitus é pota ad actꝫ
ꝺª ng pota aug ad actꝫ ꝺª rtꝫ n̄ oponit alicui aditeꝫ
Lorca dicta dupª n. 9. gª defacto in 1º iustificationis ng
parti simul inbenitur gra & actuale petꝫ gª ne quat gª de.
auſert gr̄ꝫ ppr petꝫ & ita prius dict petꝫ quꝫ ꝑ illud
auferat gr̄ꝫ gº in illo priori quo precedit petꝫ n̄ dꝫ abla
ta é gra. id simul manet cꝫ peto.

Nichilomin. ꝺª ma fª. vero é. gª adue
absoluta potª repugnat gra cꝫ peto actuali & habituali
hic é ſª. Aureoli dist. 49. gª 1ª art. 2º in 4 Capiteſ.
artº 3º. ex Rbus. Ioanes Vicent. Dominꝰ Iot. Ricar
dus & alij quos citat & sequit Val tº 2. dup. 204. quat hic
fª. ex supra dictis & ex dictis in tertium citata ng predi
cata essentialia iustificationis & iustificantis forme ii. ee sor
dꝫ puncꝫ mundꝫ & amicꝫ ng quꝫ ut dicebam. cl. 2º in
bibunt inse n̄ ee sordes fœditatis & inimicꝫ quꝫ ii. essen
tialia predicata culpe mortis n̄ minus quꝫ in materia
litas & spiritualitas negatꝫ matꝫ aut dissensus negatiui
assensus eiusdꝫ veritatis ng repugnat idꝫ simul ee purꝫ &
maculatꝫ iustꝫ & iniustꝫ mundꝫ & sordidꝫ amicꝫ &
inimicꝫ n̄ minus quꝫ assentiri & dissentiri eidꝫ veri
tati aut simul ee spirituale & Corporeꝫ hic aug omia
ꝺꝫ depota Dei absoluta repugnant vatꝫ negationi
in bruti. in alterutro ex extremis.

quꝫ oppositio & mutua inclu
sio negationis in utroꝫ extremo gr̄ꝫ & petꝫ licet exp
ii predicatis iustꝫ & iniustꝫ puritatis & sordis amici
tiꝫ & inimicitiꝫ satis dictꝫ sit. ut plenius michi gat oportet
in memoria reuocare ex mala de peto maculꝫ posimus (oriri
gr̄ꝫ precedꝫ) ꝺ iustum indenominatꝫ a pretento peto n̄ retractatu

ria ut utrumq; essentialiter reqrerat & inbluat macula pre
cedens. Et petit. & ñ remanente gra aucq aut forma rem
cam essentialiter ē. Assumptis quarto & remanente q̄ macula
interius inbluit ñ remanente aut ñ ēē gre. quę ē remanente
& gra. ejs aut forma remanens quę ē retracta. & quarto in
cibit ñ ēē carentię rectatis sicut lux posita in clude ñ ēē tenebras
Quę hinc optime explicari opposito negato inbi
bito interius & petito habituale ñ dato petito actuali. Ceteru actuale
& habituale ñ dato petito & dato macula denominans & nostris &
remanens ñ q̄ ut talis macula p̄ recuperet habitualiter essentialiter re
quirit infundato Carentię recta actionis aut gre ejs in ipso ēē actu
ali eandq; nexionę habebit ejs ñ recta & remisso opposito ejs re
tractat remanente Vene q̄ ex positibus predicatis specifice gre
remanentis quę tradit Scilly Friderentius stat opposito &
inopportunitas ejs petito adhuc absoluta pota.

Respondet Suarez cl 20 num. 29. q̄ predicata
illa sanctitatis innocentię amicitię quę Scilly attribuit formę rem
manenti ñ nisi tanquam positiua deferentię id debita ēē ad
Cundam effectu mundandi & pelendi petit ita ut vere sint pre
dicata negatiua solum q. ēē unitę positibus predicatis gre Justifi
cantis q̄ sit participata Deitate nath inquo ñ inbenitur tanta
oppositio ejs petito. Sed D. ē. q̄ Scilly manifeste intendit dare
errori ut hic ait ñ ēē solum petitę remissionę hoc ē. solum nega
tiue effectu delendi petit id insup ēē verę interiorę renouatę
p̄ positiua inherentę formę q̄ ejs obtinenti remissionem dat ponit
positiua inherentę formę & eius nath & predicata exprimit
Debuit explicare positiua predicata nouę renouationis alias
in ejus esset sensus ut excluderet solum negatiuę remi
sionę & haberet positiua formę p̄ sensu aduersatiuę
nichil explicaret in forma renouantis nisi pre
dicata quę dicerent solam remissionem & nega
tiue effectu remouendi petit at Scilly solum descripsit
ut ait Justificantis formę quę faciat eustos puros Sanctos &
amicos Cui q̄ momenti alteri. solum positiui predicati partici
pationi Deitatis nath q̄. Suarez vult) q̄ hec enumerata

predicata

predicata actuallia ꝙ positiua predicata ⁊ differentia specifica unifi
cationis ⁊ unispecifice forme que ut videmus dā deuenit predi
cati essentialis macule ⁊ ꝙ in debito negatis se excludunt.

2°. principaliter quia nostra ꝓa. ⁊ repugnan
na gre ex peto gā. positiue essentiale predicatu gre unispecifice
é videre dignos gloria, intrinsece aliis predicatu macule ⁊ cul
pe mortalis siue actualis siue habitualis é videre dignos eter
na pena damni qui sunt in carentia glorie. exquo se in
sero repugnantes ñ potest ide homo ee simul dignus gloria
⁊ dignus ñ gloria seu carentia glorie ide enim é dignus ñ hendi
⁊ ñ dignus hendi qui ꝙ dignus é hendi nullo modo potest ee
simul dignus ñ hendi ꝙ repugnat ee simul dignus hendi ⁊ ñ
hendi gloria. ꝙ repugnare simul ex actus sortis gre ⁊ peti
⁊ affirmari ꝙa requiretur posse dari statu in quo Deus ñ po
set aliquem id ꝙd vere de ipso dignu mereri ꝙ ñ
posset simul dari homini gloria ⁊ carentia glorie que si
mul dignu mereri sequens aut é absurdu ꝙa. ñ posset
aliquis vere ⁊ a parte rei ee dignus premio imperibili
ꝙa. nulla rei nata. posset petere ⁊ flagitare impossibile
Nec valet solutio Suarij ꝙd ñ repugnet eu quo digni
é gloria ñ sequi aut ñ here gloria ꝙa. arguitu ñ ꝙ
esset ex impossibile ñ hendi gloria simul eu dig.
nitate glorie id ex impossibile hendi ⁊ ñ hendi simul
⁊ ꝙ eodē tempore gloria. ⁊

Ad argutia oratia Ppter. ad 4m Suarij iā
explicata é ꝑa. dicto mor. culpe ⁊ iniuste ⁊ mor. fedus ⁊ pueris quan
tus enim hic spatio ut mor extrema que sortun. diuersi possibly ⁊
bent sequentes inbutus negatis ratis cuius dou de pota. absolute
se excludunt sicut materiale ⁊ immateriale.

Ad 4m Ppter. posito pcto. ñ posse deu simul velle seruare
re gre eu macula radicali ꝙa. in essentiali fundato macule in
debito carentia gre. ⁊ reparationis habitualis ⁊ ñ potest deus
simul velle seruare gre ⁊ velle ꝙd ꝓmaneat carentia ipsius
sine qua ñ potest seruari macula.

Ad arguta p dā. Lōcā Rpōn. ñ minus pugnare predicata
forme nāli ficantia cū peto actuali quā cū peto habitu
ali quamuis enī actuale ñ dūtat in priuatē gr̄ quā etī in
eūdē macula habituali tā petā actuale ē cadē mala. in
puritas ⊙ enimicitia cū habituali quā ēno pugnant cū for
ma quā nata sua ē sanctitas amicitia ⊙ uisa.

Ad 24 Rpōn. g. licet petā ⊙ grā. ñ sint dā ria lege
nere dā riorē quorū memi nit dūtē quā sub eodē genere ma
xime dūtante ii. tā oppōsita ⊙ dā ria alio sed nori dā riatā ge
nere quorū unū infert negatē alterius sicut materiale ⊙ formale
ale. ad affirmatē autē Rpōn. repugnantia ñ ēt ob precisā ratē habitus
operatiui id q. ē talis habitus qui simul ē forma ⊙ principium sufficiēs
Sē uirtutē ⊙ amicē. forma autē habitualis aut habitualiter p ma
nens ⊙ habitat predicata intrinsecā dā ria predicatis alterius
actus dā riatē tali actui in eodē subō ratē efficacē sufficiē dā rio
rē quamuis ob merā ratē habitus ⊙ potentiā operatiuā ñ dā rien
tur.

Ad aliā q. sed. adhuc q. depacto in 2o instanti substantia simul
sint grā ⊙ petā actuale singulare ē ⊙ minus reluctā ⊙ exigua
distās impugnatē q. ñ minus repugnat res aut forma allegata cū suo oppo
sito aut cū carentia eius q eodē instanti quā p multo tempore alias p
sens dā dicta p eodē instanti verificari. Fefellit hunc autē q. prio
ritatē natē intellexit oīō ad modū prioritatē temporis quasi res quā
posteriores natā durarent durarent ⊙ existerent in ⊙ omnibus an
tecedentibus signis ⊙ prioritatibus sicut in tempore durate simgule
hoc autē ñ ē ita nec enī antecedit aut existit in priori natē
nisi ratio illius q. influit ⊙ causat nec ea quā ii. posteriora natā
nec eorū dā ria antecedunt in priori natē ii neutrū influit nec
prioritatē natē ñ ii durantib. id causalitē unde licet destrō
gatē ita posterior natā ñ ideo grā ipsa existens fuit in priori an
tecedenti in quo fuit petā ex pulsans q. grā nullā causalitē aut
prioritatē natē habet in sui expulsione.

Doctrina autē Scoti dūtē dist. 24 ⊙ aliis locis opti
me intelligit loq. de petō ⊙ macula iuncta p forte reatū

& ordinatã ad ꝑing ut rumore solet Scotus in hoc erꝛ tenuit vera &
& optime ꝓpatiꝫ depota absoluta forma intrinsice iustificans eꝝ
dinatã & deputatã ad gloriã quamuis ono oponat eꝝ radicali macula
inquo tenuit nichil ex prie determinatꝫ ab statu inhonio.

Non posse peccatꝫ aut radicalẽ maculã a solo Deo tolli adue absoluta pota sine influxione forme iustificantis cap. IIII$_{\text{m}}$.

Supono 1o. possibꝫ esse eꝝ phisicꝫ Sanctificationis quã formam
ustificans & fert nõ posse prestari a solo Deo nã primariꝫ effectꝫ
formẽ nõ potuit sine ipsa forma stare quapꝫ optime potest Deus ab
soluta pota peccatoꝝ ꝙ ex tunc ordinatꝫ ad gloriã deputare &
de facto gloriã offerre tunc ẽꝛ posset iustꝫ quã tunc ad Gehennã destꝫ
nare in mortuo erꝛ ẽ absurdũ implicatio.

2o. supono difficultꝫ nõ ẽ de ablatꝫ peꝛ actualẽ
nã actuale peꝛ nõ remitti. nisi transeat in habitualẽ de habitua
li 2o. & radicali macula ẽ difficultas an Deus se solo sine alicuꝝ
formã influxione posit auferre fediratꝫ & maculã peꝛ mortalẽ eiꝫ
radicitus tollere.

In qua proꝫtia plures theologi qui existimant formã iu
stificantẽ nõ fluere realiter sua effectiua sanctificandi S. uarez lib. 7. de gra
ca 23. acriter defendit posse Deũ sola sua voluntate tollere maculã peꝛ
quã inhoc sequitur Soca loco supractato & alios plures referunt. quar
tus 1o. ꝙa nulla ẽ implicatio 2a dictionis ꝙ. pot. a solo Deo fieri. 2o
quatꝫ. ꝙa stat. gra & peꝛ nõ opponuntur sine medio mediat enim inter illos
status pure naturꝫ ꝙ nõ ẽ necessariꝫ ꝙd ab statu peꝛ. sit transitus ad
statũ iustꝫ & potuit transiri & medius status pure naturꝫ. Sed manet
ꝙa status peꝛ oponuntur duo illi status iustificationis & pure naturꝫ ꝙ.
quã tunc ex illis duobꝫ tertijs potuit excludi peꝛ statũ nã ꝙd nos tota
ra 2a ria ꝙ ꝙd tunc ex illis pot corrumpi & ꝙ. ẽ necessariꝫ ꝙd status pe
catoꝛis & status ꝙ iustꝫ influxũ. 3o. quatꝫ similiter ꝙa pot. Deus sola sua
Voluntate facere ꝙd certo Voluꝫ & ejꝫ obligatus ꝙ. ẽꝛ potuit se solo facere ꝙ re
tũ radicalis macula & obligatio peꝛi. & Sancti ꝙ. quilibet ex nobis

sola Dei Volte pot remittere & remittit quilibet immunis quilibet 8° multo melg
potest Deus sola omnipotti Volte sua immunia remittere 4° q. so
la Dei Volte nuda ipsius forma pot. Deus tollere petu originale q ve
re petu è ostitit q. 24 quabilibet 88 in Voluntaria carentia gre
habitualis q. simili modo pot. Deus sola Volte petu & maculq ache
alq remittere. Q. peta venialia que defacto remittunt Virte alicu
ius sacramenti auferuntur sine forma ipsius & q rolq Dei donatq
ng gra habitualis quantuscuq; intensa nulli venialis opponit. potest
enim actus cuiuscuq; gre. peccare venialiter sine eoq; aliquod gre
deperdat & q venialis spatiali aq qualibet gra que n est forma illi
opposita. preter gra habitualis nulla alia forma inherens ipsa
dei in sacramento gua deleantur peccata q tollantur sola Dei Vo
luntte si autq macula venialis sola Dei Volte tollitur eodq modo sola Dei
Volte potest tolli macula mortalis q si peta erunt spetei gra
tq ad pellendq maculq. Pro hac ctq 3a referri solet sctus inq dist
44. q1 2a & dist 46 q1 1a. ubi de originali & actuali macula videtur
dicere q a solo Deo possit remitti.

Nichilomin; si recte attendantur auctq dicta dicta
ta verificationis & iustificantis forme q regulis quabilibet ista 3a pre
sertim ppter 88 arguta quabilibet tq est 3a que asserit n posse macu
lq radicalq mortalq sola Dei voluntte tolli & erradicari adue
absoluta potia sine aliqua forma 3a ita ipsi macule que 3a directe
pugnat aq erroris huic temporis & aptissime explicat viz iustificatis
forme & qualitr p illq erradicantr peta. & meni S. Tome q. 113
art. 2 ubi ait intelligi n posse q quis detinat ce inimicus Dei
nulla facta in eo mutte. 88 Tome secuntr Caietan & alij sotq &
alij Plures q vos Refert & sequitr Durd dist. 20. q. 2.

ut autq hanc 88 rpbemq oportet supponere ex
mata deputti id q supra retigim, scit maculq petu habitualq
(preter gre privatq) subesse venialq mortalq quadq mortis
& extrinseca apprehendit petu n retractato ita ut radicalis ma
cula positiua sit denominatio qua q manet ex preterito petu
n retractato q fundatq ut supra dicebam. similiter suppo
nit macule denominatio. ad maculq autq se quitr dein

nato & ordinato gratia adpeng quę Scot. no minema
cule inclexit.

Maculę g°. ea parte quę dicit carentię gre
n̄ pōt tolli sine grā ipsa extra subiectū & ng carentię sine
forma operatiua n̄ tollit &c. cum ēt carentię & d̄a maculę
sumāt a fonte ordinatē adpeng ut Scot. sumsit gratie de
fectū a sola deo g. pōt. dī. secūda dicta. dicit. dicendū n̄
gratie gm ambos petros id ad gloriā tantū forte absoluta pōt
exptata.

Radicali g°. pertinua macula fundata in pse
cto petro n̄ recharactero & subiectia dequa ēt inclusa d̄a nos
tra d̄a gr. sic affirmo. tripl. solū modis potest aliquid de huiusmodi
philosophis & theologis notū ēt aut defectu subiti aut defectu scientia
nonis l. aduentu dārij: defectu sabi g. d ē voluntas aut anima n̄
tollit petro nēq hoc modo negam posse tolli a solo deo si animā anni
chilaret ex qua ēt periret macula dequa n̄ ē subiectia solū g. de
uno aliquo ex duobus alijs modis pōt ēt difficultas. id n̄ pōt. destrui
petro a solo deo defectu seruatis g. de. l. causet nēq seruat petro aut
maculę nēq illa immediate attingit id exponit. fundati necessario
surgit denominatio macule & nō independenter a dei voluntate g.
ex ruina denominat. n̄ hēnt oriri quę immediate pendeat ad
unum scilicet g. ex mero defectu seruationis n̄ pōt. destrui macu
la a solo deo. Petro Scotus g. huic macula n̄ seruatur a deo placere
& immediate seruatur ēq mortuo dy n̄ remittit. Cetery nichil va
let dictum id musa fuit vana g. ii de. immediate n̄ seruat & re
mittere n̄ ē solitus ēq. cuare ad seruat & n̄ agere g. deuet etiā
quid agere g. eatenus remittit quatenus agit n̄ g. ē defectus seruationis re
mittit ligatus g. manet g. defectu seruantis n̄ potest destrui petro a solo d°

Id nēq ad aduentu d°rij pōt a solo deo destrui g. l. p.
ruina ē immixta denominatio & hec particulat noua forma in
trinseca d°a riga aqua queniat nēq pōt immixta denomi
natio fieri sine forma a solo deo nam forma poneretur
ng petro a forma ipsa tolleretur: l. d°a ruina erit denominatio ex
trinseca & hec ēt n̄ pōt de nouo induci a solo deo sine ponendo
ei fundati aquo resultet quia sine nouo fundato n̄ pōt deus

inducere denominatꝫ dextri aut sinistri posito aut̃ nouo
fundato qd̃ sufficeret adstringꝫ denominatꝫ iꝫ aliud fundatꝫ et
forma dº rꝫ maculꝫ & abillo tolereꝫ fortiri nº vº a solo deo qꝫ nullo
modo pot̃ macula aduenire dº rij a solo deo dicit.

Dicꝫ denominatꝫ extrinsecꝫ & mortꝫ quia
in é pmissa macula nº tollit immediate id tolendaꝫ éé ablatꝫ fundati atꝫ
ita auferendo fundatꝫ macule potent̃ dꝫ se ꝺ̃s maculꝫ ipsꝫ auferre.
sd dº qꝺ dꝫ. se solo nº pot̃ auferre fundatꝫ maule rꝫ fundatꝫ é preteritꝫ
petꝫ nº retractatꝫ hoc é preteritꝫ petꝫ & nº retractatꝫ preteritorum
quꝫ tollit rꝫ ad preteritꝫ. nº dato pota, nº retractº aut̃ nº pot̃ tollꝫ
a solo deo qꝫ dꝫ se solo nº pot̃ facere qd̃ retractatꝫ sit sufficiens petꝫ actua
lis aut̃ habitualis rꝫ retractatº é intrinseca denominatꝫ quꝫ sine
forma intrinseca nº pot̃ stare qꝺ nº pot̃ dꝫ se solo auferre fundatꝫ
macule aꝑ sequens nec ipsꝫ maculꝫ.

Certe ducatꝫ huc & rꝫ premit & optime demonstrat
qualit̃ petꝫ in iustificatꝫ radicaliter emundet̃ aꝑ variꝫ denominatꝫ a for
ma quꝫ sit actualis aut̃ habitualis rectractº quꝫ macule denominatꝫ ra
quꝫ dº rꝫ auferr. Citatꝫ ibidꝫ Suarez Capꝫ 23. num. 4. dꝫ ait ma
culꝫ nº éé denominatꝫ apreteritꝫ petꝫ nº retractatꝫ id nº remisso tractt
altra preteritꝫ petꝫ fundatꝫ solꝫ decat & exposcat nº remissionꝫ aut̃ ca
rentiꝫ remissionis hoc aut̃ fundatꝫ nº remissi pot̃ dꝫ se solo auferre qꝺ
pot̃ se solo Remittere exquo cessabit carentia remissionis inqua macu
la fundatꝫ ac ꝑ sequens cessabit macula. Pro quo notat Suarꝫ
num. 22 in petꝫ actualꝫ duo éé 4. maltꝫ ipsꝫ aversionis ad obiectꝫ ma
4. 2. maltꝫ aversionis & offense Dei transacto aut̃ actu petꝫ ait Su
arez nº remanet 4 hoc é malꝫ & aversio nec manet denomi
natio aliqua alicui malꝫ id solꝫ Reatꝫ ad penꝫ ꝑ illa: 4
aut̃ qꝺ é offensa Dei remanet pot̃ transacto petꝫ & ꝑmanet denomi
natio offense & offensoris inqua sola virtꝫ macula habitualis quꝫ
fundatꝫ impreteritꝫ petꝫ nº remisso eo aut̃ ipso qꝺ dꝫ se solo re
mittere cessat nº remisso ac ꝑ sequens cessat fundatꝫ maculꝫ
& offense & cessat macula ipsa qꝺ nº solꝫ intelligit Suarez inca
pacitem deputa absoluta id éé dº defacto tollitꝫ per inha
bitꝫ aut̃ quꝫ Suarez existimat nº tollere petꝫ ex se & ex natu
rei id ꝑ remissionꝫ & donatꝫ quꝫ natꝫ sua stet annexꝫ ornatu
ra litt. petꝫ ut supra dictum.

solutio hec & doctrina subsistere n̄ pot neq; enī pot assignari ra
tio quare abortio & ofensa relinquat denominatē sacrilegio & mala
fortis nullā denominatē macule relinquant variatio enī actualis
pcto n̄ solū dicat gīs offensā Dei sed vere dicat malū addito aut sub
mio ratio ofensē fundate indenominatē malē & sedītis ideo enī
quis ē hodiosus & offensus Deo q̄ ē malus & sed. & Gerades qui nullā
Dei offensā agnoscerent homines probos & sacrilegos furē &
ditores & adulteros sine debito reputarent sanguē sedis & macularis
alias n̄ p̄ pīs diceretur pctis & malis hūanis & manere ad locū
illis subiacere nās offense que eiusdē speciei erat in obūs & ānā ha
turalia pcta erant ejusdē speciei q̄ offensa & abortio cadis ē in
obnōbis.

Secundo ex dicta solut & doctā sequitur defacto
in multis locis n̄ remitti malē pctī que n̄ p̄manet nēq; alterius de
nominat unde in multis locis p̄ pōs tōp̄le n̄ redditorum Res ex dol
losis mendaciis & iniustis etc. multi amici & immaculati q̄d loci
nūq; e modo Tōp̄li Fridentini n̄ satis agnoscit.

3ō signū q̄d possit dici. pcta anticipato remittere sanc
tissimi remissione & privilegio facere ut genitus postea geni
tores ingratissimi pctis hodiē Dei que actualiter durante ve
re fodaretur sine noxa subiectē grā aut auxilio liberaretur
ono atali pcto & fedus naturaliter q̄. in instanti redirent q̄
offensa solū pot dici p̄ fluito anticipate dimittere mala culpe tan
facto acta nec remanet nec denominat id ono transit qua tan
sunte & finita ho alle pctis & innocens relinqueretur.

Ad primum Doctis Rēs n̄ in pōs monstrare
p̄d li macula existeret in denominatē aggrecatio pcto n̄ dimisso n̄
possit intelligi aut explicari actus Diuine donationis qui sit actus efficax
de rebus & derelictis. fundata. macule ng̃ istorū fundatis macule
e actus preteriti. & n̄ dimisso aut Carentia dimissionis aut volūtatis
Dei remittentis qien verisimile. actus presentis n̄ pot ee efi
cax neq; nolle preteritū q̄d ē impossibile quia aut actus alias voluit
Dei in efficax qua displicent pctis preteritis aut ex duratio & p̄ se
uerantia sine qua n̄ efficacia placeat ~~mā~~ q̄d n̄ preteriret ~~cad~~
& omnes alias similes placentes n̄ ii de rebus macule & preteritio

ni petri q. opatuum uy exulterna preteritionis & macule
one ille & similes oplacentie & displicentie rng q secutam
macula displicet deo petry & ei durabo hactenus & placet
hoc q é n fuisse dimisy q. ex hac pte circa preteritu petry n
pot ée actu dei efficax d.ri & destructiu. fundatu macule qua
parte dicit preteritu petri. ~

Circa alliq. vo pg. fundatu quu esset n dimisy
aut Carentia remissionis n posset ée actu efficax d. ry. q.
actu. q.ri. hinc parti fundatu deueret efficaciu. tendere ad n ée
Carentie & n dimissionis id n ée carentie & dimissionis é forh
simu ipsa dimissio & donatio aut n ée tendentu é ipsa liu
q. remissio ex hac pte esset actu tendens inse ipsu & in nichil
aliud ad extra qui neq pot ée efficax sui ipsi. neq d.riu aut
destructiu. fundatu ad extra. q. hoc q é. uelle dei suu actu aut uelle
se uelle nulli macule nulliq exteriori fundatu uere d.riatu: ex suu
actu & similes diuersoru actu circa uaiq pg fundatu simul
sumtu nulla uolutas efficatior aut magis d.ria resultat respectu ma
culq aut respectu fundatu ipsi rng q. simul sumptu simplex di
placentia preteritionis uoluntas qua tendat in se ipsu & in nichil
aliud ad extra n resultat uolitio efficax aut macule d.ria n qo
pot ostere & fundari macula in Carentia dimissionis id empeto
n retractatu aut Carentia retractationis ut diuiniores theologi
explicarent.

Quer donatu aut remissiu ée actu dicere uolun
tatis tendentis ad n ée ipsi macule = d.a tu q. requit dg efficaci
ter uelle n ée macule nulle uolendo existere fundatu stante eni fun
dato n pot n ée macula uoluntas actu efficax destructiua fundati
requit explicari aut intelligi ut supra quadrum = Quer uo petrus
q. do uerius & declaratiu ipsu habituale petri here alios obtu & pta
ss deroratu deleri petru. q. multo melius actu diuinu poterit intelligi fun
dere in ordine obtu & destruere petru. d.a tu q. stricto & deroratio petro
ris é actu uoluntatis nefficax. tendens in petru quo placet n ée aut n
fuisse petru ex oplacentia dei qui actu n tollit petru efficaciter uole
do destruere id. l. p infor mathi nibi tanquu forma d.ria. s. tan
qm dispositio impetrans formu ipsu uiuificantis actu suu diuine

ꝺonationi aut remissioni ꝛ̃ ꝓsset tollere hoc modo ꝓtz ꝺesti
nens ꝺestruens & efficax volens & faciens ꝺestructz ad hoc au
ꝙ ꝛ̃ ꝓsicit variari circa idz obtz & odz modo quo ꝺesiderato ꝑcto
ꝛ̃ ꝓsit variari.

Rꝺent ꝙ. Rᵒ. ꝺonatz aut remissorz ēt actz ꝺei
quo ꝺebet ꝛ̃ indignari ꝙ actu ꝓterito aut ꝙ macula ipsa & ꝛ̃ gu
rire qui actz ꝑt ēt efficax & ꝛ̃ uertatur cᵃ ꝓcipz. ꝺ. ꝺᵃ ē. ꝙ tali
actz. Licet sit efficax & ꝛ̃ tendat inse ꝙtz tz ꝛ̃ ē ꝺᵃrz macule nec
ꝺestructz ipsz nq uertatur cᵃ indignatz & punitz quę nec ꝛ̃ ꝙ
macula nec ꝺ ab illi macula pendet nec eriz ecłante indignatz
& punitz aut exco ꝙ ꝺz uellit ꝛ̃ indignari & ꝛ̃ punire ideo
erat macula quę ē. quid ꝓtz & independens.

Nᵒ ꝑt explicari nec intelligi uera ꝺei efficax
ꝺonatio & ꝺestructiua macule si macula fundet in ꝑcto ꝛ̃ di
misso ꝺicendz ꝙ ē ꝙ ꝺimittat macula inde nominatz apprehento
ꝑcto ꝛ̃ retractato quę sine retractu actuali aut habituali nulla
rerz ꝑt tolli: & quidz ex ꝺᵃ. uerente ꝙ tolz ꝺonatz remitti
ꝑtz & parz uidetur derogari ꝙ fictioni formę iustificantis quę
sine ꝺonatz nullatenz ꝑt intendere & tz tolla ꝺonatio sine for
ma tollit ꝑtz unde ꝙ uere defacto tollit ꝑtz ꝛ̃ esse forma ipsa ad
ꝺez presentiz ꝺei ꝺonatio.

Ꝛ. principaliter. ꝛ̃ ē omittenda ꝙ hec uera ꝺᵃ
ratio ꝺ. Forte ng ꝺz inse & exse ē imo immutabilis & inbariabilis
ꝑtur actz ꝺz ē immortali nemo ꝺubitet ꝺeo tangm. sed & immu
tat actz ꝺz denouo ꝺicendo ꝺisplicere & ꝑtur ig ꝛ̃ mali illi uidebat ali
qua ꝛgruens & sufficiens uariatio deuet in recipia intercedere ng ꝺicendo
ꝛb odz modo odz tz modo se habebit ꝺz ꝙ. nisi ꝙ hoc ng allig
uarietur ꝑtur ꝛ̃ poterit ꝺz uariari de ꝺisplicente in ꝛ̃ ꝺisplicentz

Rꝺent ꝺ munitur sufficere ad hoc solz tempore
uariatz ꝛ̃ ꝺz a principio ꝺiceret uolo ut ꝺz actualz ꝺz ꝺisplicere
& ulterz ꝛ̃ ꝺisplicere. ꝺ. ꝺᵃ ē ꝙ uera ꝺisplicentia quę stat ꝺz de
mala & se habet ꝛ̃ pendet nec uariatz ex solo ꝺicerto tempore ꝺex
mota ꝙa & indignatz ng ꝙ uere ē idz & intrepia ꝛ̃ uariatz odz
modo ꝺebitur ꝺeo ꝺ placendz l. ꝺisplicendz sine in hoc tempore nec
in alio solo enz temporis elapsu nouo ratio placendi aut ꝛ̃

displicendi n̄ pot prudenter indeo ordinari qui n̄ p seruito sed
innata malitę fedite displicet de illa.

Quę respecta ex dę petori nunc se het dz. ut ho
dierni volendo ey punire porka v. ut amans volendo ei auxilia &
illa bona. id dz é gd nato s. Jome n̄ prędit de ejcit & liuera di
bilę. quę exduarsi bonis ad extra ingręs tenebit sufficienter dicer sufficatr ne
quę in quemen é eidę bonis petori nunc velle penas portea v. auxi
lia imo & pleds indurribili tempore pot dę velle alicui simil
penas & auxilia aut alia bona p ędit aut ratio supra allata de
simplici dei displicentia qua mody ut mody male videtr & displi
cet deo independenter a tempore aut qualitet exteriori bonaę si
aut petor inde displicebat & male videretr deo rebs eody modo
stantibs & nulla facta variatę p mente ad vonitę s. malitę
petor qui antea ut malę displicebat n̄ poterit idę p manens n̄
displicere deo q. dę sine noua ratę n̄ variatę ad displicentię in n̄
displicentię.

Arguitis superius allatis p 2a ff.a sacri pt cap. V.

Ad primu Rpn. sacri morib̄ tę implicatę cę precedenti ng dę n̄ pot
se ipso tollere radicaliter denominatę macule quę nec se ipso seruat neq
in mediate tangit sicut repugnat ętę se ipso sine variatę recę facere
dextre aut sinistre q. antea n̄ erat talis.

Ad 2y Rpn. semel a mito pęto mortali in mediate opponi
sibi pęto & sibi iustę q. ey dę n̄ seruat neq attingat in mediate ma
culę pęti n̄ pot se ipso illę auferre ut inducat sibi pure natę rec
ac de gra habituali & sibi iustę quę p se & in mediate seruat dę
& ita ~~ex~~ pot ipsi seruando a seruatę grę pot inducere sibi pure natę

Ad 3y Rpn. obligatę voti semel emissi pendere a solla
dei voluntę ex voto emisso ipsi remanet obligata faciendi aut n̄ faciendi
di q. p emissi finit & ita accepta macula p sola obligatę l. ordinatę ad
penę potę sicut voti obligatio sola dei voluntę auferri at n̄ radicaliter
macula & sędtas sicut neq seruatr adeo solo in mediate sta neq
pot auferri a solo q.o deo ut explicatę é.

Ad 4mum Rpn. ię magnę differentię inter modu quo
hoies remittunt suas offensas & modu quo dę pęta remittit Lingua forte deser

stale stat xpi. Controversia Cardo) homo enim non remittit auferendo in
trinsecu ab altro offensa sed soly deponendo indignatu & cessando ab indicta
nec amplius requirit humana Remissio Dei aliqua in ipsa hoc modo dimi
dia eradicando & vere intrinsece mundando (ut tridentinum explicuit)
delet offensas unde indiget forma qua inducatur denominatio dimi ma
cule quam Deus esse non desinat alias petit non vere tolleret nec eradicaret
macula id raderetur aut dissimularetur nec vere mundaretur ho ideam
qua mundu reputaretur =

Ad 4m Rem. posse Deu absoluta pota ita nu dispo
nere ut sola sua voluntas cesare petu originale in carentia gre visi
onis non Deus posse ipsu facere ut actuali macula q. ratio Voluntu
rij quam licet petu originale pendet immediate ex pacto & voluntate
Dei primitus gre posset Deus primere gre pena sola dni ingua
dni carentia gre esset Voluntaria & transacta illa dni non esset volun
taria Carentia id transiret in negatu mortu q. transacta dni negue
ut peccatu nec dicta gra. unde carentia in illo dni fuisset voluntu
ria ac p consequens vere petu originale post Deus aliqua illa carentia non
esset Voluntaria nec esset petu q. nec esset peccatu post Deus illa ha
uerit gra quin pot. dicu illa Deus non remouerat in macula aliqua haurita
ut pte nec ipsa mala nec ratio Voluntarij pendent immediate
a Deo & aperiretur pota non retractata unde non pot sola Dei Voluntas
cesare nisi forma ab ingua apponat qua predicta macula eradicetur ut
explicatu e.

Ad 5m arguitur nimis quare inserdit non enim soly quarat deposita
absoluta posse macula peti sola Dei voluntas deleri id est defacto id fre
quentissime fieri in remissione Venialiu cum tridentinum non videatur
aggregare remissiones petitorum defacto nisi per veras interiores renouatas:
& est difficile in oni oratione assignare inherentem formam qua expe
lantur Venialia defacto virtus Sacramenti (nisi extra Sacramen
tu pia festa & seruorosa Caritas detestatiua Venialiu sufficiens oppo
situm Venialibus ut infra, patebit) qua enim actualis sola opponitur
Venialibus macule attritio etiam aut imperfecta detestatio qua disponit ad
Sacramentum non est forma pia sufficiens mundativa Venialiu alias
quinquies Venialia remitterentur virtute unius Sacramenti quam semper unus
ponerentur remissa per attritus precedentes qui est merita Dispositio
ad Sacramentum

Secundy ꝙ̃ nully Sacramenty remittere Venialia nisi precedat
tangꝫ dupposito actus detestatiuꝰ Mory Venially cuj attritionis inclusa
gra habitualis Sacramentalis infundit. quj gra. ex hoc ꝙ̃ detur in sacramento
ex opere operato intuitu detestationis Venially inducit quendy respectu denomi
nativj gre reconciliatiue tallj Venially ratꝫ cuj. opponit extrinsece de
nominationi maculę Venialis quę cum eij gra ipsa zȝ se n̄ erat oppositꝰ
negꝫ detestatio ipsa zȝ se erat forma sufficiens veniabilꝫ auferendi gra ꝫ
Sanctificans ex opere operato Collata intuitu talis detestationis Venially
reconciliatiue e opposita & fundat denominativj reconciliatiue ratꝫ cuj oppo
nitur denominationi maculę Venialis: cuj similę inbenim in sa magᵗ
recepta ng quilibet act Caritatis p̄ fiere ex communi theologorꝫ n̄ opponit
Venialib. negꝫ sola imꝰ fecta detestatio ex alio motivo e sufficiens forma et
requisitꝰ dicebam. n̄ alij sed sungat mortaly cum caritatis detestatiꝫ Venially de
strando ipsa ex voluntate Dei resultat act seruorꝰ caritatis oppositꝰ ve
nialib. nec ꝙ̃. gra quę zȝ se n̄ erat opposita ex sunte cum detestatiꝫ quę
alias ex se n̄ erat efficax forma sufficiens sit gra sacramentalis reconcilia
tiua e mundatiua Venially quę vere e. forma & Sanctꝫ physica in
herens efficax opponit intrinsece ex respectu & denominativj reconciliatiue. l. ex fundato
reali aquo tali denominatio sumpsit: negꝫ mphysica sanctꝫ requisitꝰ magis
intrinseca oppositio ad tollendy extrinsecꝫ denominativj nqua sunt ma
culę Venialis negꝫ in opinione dabria aut ingualibet alia sa forma
physica magis opposita Venialib. assignabilis e. ~~Dno~~

Dices homo iustꝰ & attritꝰ efficax sine ordinad sacra
mentꝫ mereat augmentꝫ gre habitualis ꝙ̃ illa efficax gra augmenti cola
ta intuitu attritionis erit efficax reconciliatiua & habit eydy respectu cuj
quens sacramentꝫ nunqm. iustis remittet Venialia. Resp. hoc augmen
tꝫ gre extra sacramentꝫ soly dari tangm̄ premiꝫ voni operis ne
que dari plus qm̄ ipsi opus bonꝫ ꝛdgne mereꝰ. in sacramento cuj dat
ex opere operato multꝫ abundantior gra qm̄ possit ꝛdgne respondere
tali operi gra & abundantior data intuitu detestationis n̄ tangm̄ pre
miꝫ operis voni id add reconciliandy abenialib. sortat denominativj
ne reconciliatiue in sacramentis qm̄ denominativj gra equalis e ꝛdgna
Collata bono operi n̄ sortitur: sicꝫ extra sacramentꝫ efficax abundantior grad
gre tribueret intuitu cuj dy detestationis n̄ esset in ꝛbenienti videre ꝙ̃
ebaderet efficax gra hui reconciliatiua ng ex eo ꝙ̃ virtꝰ sacramenti tangm

instrumenti donec talis gra nulla oppositio pot ei adhuiri.

g̃do aut Scot aut petr̃ sola dei voluntē possit deleri
ēgustr de macula pēti. g̃m. ipe agnouit hoc i. de ordinatē pōsita ad
pena hanc enī sola dei voluntē sine forma alligua auferri posse cer
tissimū é de radicali aut fedrē & macula ēgua precipue in hac
dispōē. Locutī sum nichil dr̃ rij docuit Scot unde bene dr̃ L. 2ē
g̃ L. 63. artō 2º docuit utrūq; solū in hac re solo nomine diffe
rre sin forma sanctificans necessario auferat
omnia pēta & sic illa auferat ut nunq̃m redeant
cap. 67

Supra facies fundatū facile dissolui utrāq; & possita difficultē
in utrāq; enī dicendū modo philosophandū é nulla diuersa placita cā
modū quo forma sanctificans prestat effectū sanctificandi.

Circa 4. an omnia pēta g̃ m. deleant per sanc
tificantē deleantur ꝛ é questio de venialibus ng̃ venialia neq; necessa
riū é simul omīa deleri neq; necessarium é deleri venialia quoties tollit
pēta mortalia ut ē precedenti tetigim. difficultas g̃ é. de pēto mor
tali & de originali an unū mortale sine alio & an mortale si
ne originali. l. cōa possint deleri. = ingua certū é de facto nūmi
nō sanctificari ab originali quin ēt ab onib. mortalib. emundet
ur de cernit innocentij 7ij ē maiores de baptismo neq; ēt mun
dat quis de facto ab aliquo mortali quin ab originali & ceteris mor
talib. emundet iuxta illud aug. ē autoris libri de vera & falsa
penitentia. impiū é adeo diuinā sperare salutē restat g̃ di
ficultas solū de pēto absoluta.

- Autores g̃ qui sentiunt posse pēta mortalia
deleri sola dei voluntē diegr. asserunt posse unū mortale sine alio re
mitti p remissionē a solo deo facta. ēmegr. si macula remanet p ordi
natē ad pēnā diegr. ēt dicendū é posse unū pēta remitti sine alio
g̃a pot dg. & licito unū pēna relaxare.

de originali ēt pēto g̃ simul inbenitur cū
aliis mortalib. dicendū ēt é posse tolli sola dei voluntē alijs mor
talib. remanentib. g̃a ut ē precedenti dixim pot originalē pēta
sola dei voluntē cessare quo cessante sine forma intrinseca

actualia ñ remissa remanerent quę sola dei virtute ñ deleri..

Peradicali aut macula mortali dicendy denigꝫ é ñ posse adhuc absoluta pœna remitti una mortale sine alijs neꝫ remitti possemortale sine originali si simul adsit cuj ratio ex supradictis ea é. qꝛ ñ pot deleri radicalis macula pcti mortalis sine forma sanctificante in rrinseca quebuet aut forma sanctificans equę pugnat cꝫ onꝰ mortalꝭ. Ocꝫ originali qꝛ é vera sanctitas & amicitia dei quę ons excludit ꝺ dictꝫ. iusta qm̃ ecꝫ ꝺ. qꝛ. ꝺo simul adꝺ pctꝫ mortale & venialle ñ poterit deleri Veniale sine mortali qꝛ veniale ñ deletr sine iustificante gra. re; cilliatiua quę ex predicatis minimecis pugnat Cꝫ mortalꝭ degno ex plures in mat. depenitentia.

adqm̃ ecꝫ mata dicente p̃ sine altiꝛa ꝺ ꝺ ficultas p̃ possitꝰ an pœna possint dimitti sub oꝺ. ita ut pœna redeant quę nichilominꝰ exercitꝰ sic expeditꝰ. si remissa pœna ista mat. p̃ sola relaxatꝭ. restat & patuit ordinationis Certꝫ é posse ꝺ ordinatiꝰ relaxari qꝛ pot ꝺ relaxare restatꝫ sub aliqua ꝺ ꝺ. impienda quę sin impleat ñ incelligatꝰ pœna dimissa in quo sensu intelegendꝫ é ſtꝫ in 4o ꝺ. 22. passo de 2o.

Iuncto aut pœto & macula p̃ radicali fe ꝺ. quę ñ pot sola voluntꝰ dei deleri sine forma inherenti dicendy é ñ posse hanc maculꝫ sub oꝺ. auferri ita ut pœna redeat qꝛ forma iustificans absolute mata sua destruit maculꝫ & radicaliter illꝫ auffert semel aut ablata radicat macula ñ pot a solo deo sicꝫ indueri qꝛ de nullo modo é author aut causa pcti. ꝙ pricta difficultas satis soluta é. quare aut quattuor quę videntur quare pœta semel dimissa ſtꝫ p̃ ingratitudinꝫ denꝫ redire in debita mata depenitentia ex pacto explicentur & videri possunt apud Valquiꝫ ꝺ. 22. ꝺ. qui ꝛ hanc ñ prescꝫ Angustia temporis in hoc loco p̃ tractabit.

Dubij in tota hac 2a. ꝺ. dictat ecꝫ resolutio antiquę illius difficultatis angra & pœtꝫ ponantur p̃ huius ꝛ. Solꝫ meritis & demeritorijs etenim in p̃ huius oppositio summatur p̃ illa quę sit inter se p̃ huius certꝫ é nisi macula pcti & gratꝫ ñ ee p̃ huiusq oppositꝫ qꝛ. macula ñ é quid physicum. 2o certum é maculꝫ cunctꝫ p̃ ordinatiꝰ adqm̃ ñ fieri p̃ huius oppositꝫ

cuj gra. gñ gra. ñ tollit plurie ordinatj diuinj id solj mortis
& quasi meritorij mouendo Deu ut uult a decreto punendi sicut
ch̄ macula solj hoc modo auffert decretj dandi gloriq: Sequ. V. dempto
illi intr. maculq radicalq cuj ipsa forma iustificante stat ex dictis
opponi ex natā rei ratē dannatj predicatorj quē utrāq includit
ut supra Dicitur hec autē oppositio ex natā rei frequentiq
& quia ch̄ vocatur physica ad differentiā oppositionis demeritorij
& mōrtis

Deputatio 3a. quales debeat ēe forma Iustificans
ut possit a peccatis Dare & p̄ē emundare
Dm sola habituali gra sine peccati actuali de
fectuē sufficiat ad tollendū peccq mortale cap. 24

Plura in superiorib⁹ disputationib⁹ dicta ñ de qualitē formaq
iustificantis cuj ñ tq altia ex quorū cognitē qualitas forme Iustifi
cantis plenj cognoscetur.

Cauēq Certq de facto in oī iustificatē infun
di habitj gr̄ē simul cuj actuali motiua detestatē huc in sacramento
huc extra sacramentj suscipiemus q̄ dita Certq ē ut ad meritē re
merarij esset qui dubitaret fieri iustificatē defacto sine habitu gr̄ē aut
Caritatis restat tq q̄: an ñ possit absoluta infundere solus habitus ñ
re peccatis detestatē sufficeret ad iustificandū a peccō mortalj nq
de originali peccō nullj dubitat quin solus habitus in baptismo par
vulorj auferatur.

Ingua difficultē sōt in 4o dist. 24. q̄. 2a art.
2o. existimauit ñ sufficere solā gr̄am habitualē ad delendū mortale
peccq nisi simul ad sit huiusmodi detestatio quae q̄. ē meritq
S. Tome 3a p̄te q̄ 86. art. 2o. nei dicunt Recentiores qui hanc
sēntiā sōt sequūtur autē hanc ē. q̄: macula peccī ē huiusmodi ad
pro adeo q̄ forma adequata illi opposita debet ēe huiusmodi auersio
neq enj videt sufficiens retractari huiusmodi auersio nisi peccī ipsa huiusmodi
ch̄ in dei auersio & peccō detestatio & affirmatiua q̄: macula dicit p̄ellē
ritq peccq ñ retractatq q̄ debet cessare p̄ solā retractatē & dei peccq ñ re
tractatē sequēr duraret ñ retractatq ēe q̄ nequa ē. huiusmodi detestatio

ut radicalis rolatr macula pōt.

Nec hoc mirū. Dā no ſ. Vera ē. q̄d ſolꝫ hauſt grē ſine ac
ſi peccatis ſufficeret ad hauere alīq̄ mundy ſꝫ & abſq̄ pēto hanc ſꝫ tenet
Caietan. q̄ 202 art. 2. Bega. lib. 6. in ualley cē ſ. Bar. dupl
207. cē ſ. Suarez lib. 7. cē 22 facile q̄. excepta dicty quatr. q̄ gra
aut forma unſicans q̄ in baptiſmo ꝓfert. excepta qua. predicati
intrinſeci ē ꝓfecta ſanctas ſuſta & mundicies ut dixit Trident. ſeſſ.
ſ. eo ipſo q̄d recipit in anima ſimul ſꝫ iuſtꝫ & mundꝫ qui ē pri
mary effect grē. ſ. eo ipſo erat dā via denominatiō peccatꝝ fedi &
inimici in qua ante ſuſtat pōtꝫ.

Cetery n̄ dett Rem qui licet fatean
tur ſemel infuſa grā habituali ꝓ ꝓpry ſolā auferri macula aſſerunt
ſꝫ n̄ poſſe infundi adeo grē habituale impetrare nisi ſimul pētor
ꝓ aliqm actū in dey ſuertat. quam q̄ d̄imali q̄ dey quis actualis
peccat n̄ pōt dey infundere grē nisi habere pētor actū ab actuali
pēto & n̄ mīy opponit grā macule habituali & ſtante macula
habituali nisi pētor ꝓpr abſtam ab ꝓpria macula ꝓ ꝓpry actꝫ
n̄ poterit infundi habituali grā.

Hec aut. R. mory exagitatio facille refelluit
q̄ nulla neceſſitas aut connexio pōt. oſtendi habituali grē cū actu
pētis unde impediat diuina omnipōta. ne ponat grā ſine actu
pētis infundere aut parbulis exiſtentiꝫ in originali ſine aliquo
actu infundit grē in baptiſmo qua ab originali mundant. Ro
pōt dey peccatū dormienti aut amentiꝫ infundere grē habitu
alē tunc aut n̄ poſſit habere habery actu ſuerſionis & ſine habero
actu pōt grā infundi dicuntꝫ ſecundū q̄. ſi pōt quis aliquis incidat
in amentiā dey exiſteret in mortali n̄ poſſet dey abſolutā pōtā in
fundere grē iuſtificantē regueret q̄d n̄ poſſet dey abſoluta pōta ta
lē amentē iuſtificare q̄d nullꝫ accidit ſ. pōt dey grē habituali ꝓ
catori infundere n̄ cooperanti ꝓ ꝓpry actu ſꝫ q̄d pōt dey amentē
facere pōt ēt ey eo qui mentis ē ꝓpr.

Sed obia in dā ruſſ R. ad 4m. ſoli q̄ habi
tua aberſio macule ſufficeret auferri ꝓ habituale ſuerſionē queſtꝫ
agra habituali q̄. ſola grā. ſpert effect formal dā nos macule & ita
ꝓ phariſeꝫ informalꝫ tollit grā denominatꝫ deffect. Anos pōtꝫ

Ad ꝯformatꝫ Rr. forme Iustificatꝫ q̃ꝫ é Sanctas & amicꝫ
tia ex predictis intrinsecis éé ẽꝫ tractatꝫ & habituatꝫ ꝯ
uersionꝫ oppositꝫ aduersionꝫ pẽt. ng potꝫm quis talꝫ é. Vere
& phisice Sui amꝫ & diuinꝫ cꝫ deo ñ é stendatꝫ rapiens ut
petꝫ preteritꝫ denominet auersꝫ & immeꝫ.

Ad fundatꝫ ellatꝫ Rmonꝫ Rgr. dꝫ gas
actualis peccat optime posse infundi a deo grꝫ habituatꝫ mneo
gd ipse auertat ꝑ deuitatꝫ ii dꝫ vellet uti absoluta pota. ng
negr. generet. de. ꝛ taliꝫ disponere ut ceraret ab actuali gñe gꝫ.
cꝫ effectꝫ fortis grꝫ. nobilat mꝫ ñ éé petꝫ respo gd vellet dꝫ infin
dere grꝫ vellet ẽꝫ ñ éé petꝫ mne actuale neꝫ habituali: ꝓbꝫ é
differentia gd ut petꝫ habituale esset pot. volentꝫ infundendi
grꝫ nulla alia diuersa voluntas requiritꝫ ut actꝫ ceraret petꝫ
actuale necessaria esset alia voluntas uandi a uenialꝫ actꝫ mali
-f. ita rem disponere & cogitatꝫ temperare ut petor ipse ab actualꝫ
petꝫ ceraret

An forma Iustificans necessario debeat éé supꝫ
naturalis vꝫ sustantꝫ ut debeat petꝫ mortale ꝯpꝫ

Sacꝫ nota é ꝫmuneꝫ dubitatio cui supra ẽꝫ mentionꝫ formatꝫ se
per naliꝫ vꝫ nuliꝫ & naliꝫ vꝫ sustantꝫ quꝫ dissꝫ supponit presentꝫ dissi
cultas in qua Certꝫ é Delege ordinaria omo nequꝫ éé ad tolendꝫ petꝫ
formꝫ supꝫnatꝫ quoad nuliꝫ ng sine forma quꝫ vere ut Sanctas respi
ciat Iustia & amicia Dei nullꝫ petꝫ debet forma actꝫ quꝫ nota
sua é Sanctas & amicia Dei nequꝫ é supꝫnalis. Sꝫ gd ꝯ. de pota
absoluta Sunt ꝯ. Franꝫ Victorꝫ asserentis gd si ho aliquis creatꝰ im
pura nata neꝫ deberet esse aut ordinari influxꝫ supꝫnatꝫ ꝛ nunc moraliꝫ
peccaret tale petꝫ posset remitti ꝯ formꝫ alligm. vꝫ nuliꝫ naliꝫ vgª. ꝑ
qualitꝫ naliꝫ ordinis aut ꝑ dilectꝫ Dei finis nalis gñm. Sꝫ sequitur Soto
lib. 7. c. 22. anum. 4. Lorca dp. 37 dub. 2º. apendice. quatꝫ actꝫ
2º. gª. in tali statu petꝫ illud ñ haueretur a deo fine supꝫnatꝫ ad gñm ñ
erat ho debet, neꝫ. posnalis erat ei talis finis aut dony supꝫnatꝫ
ꝑ. ñ tenebatꝫ rat. petꝫ ad uersionꝫ supꝫnatꝫ & ita sine supꝫnatꝫ dono
posset emundari apto. & ꝯformatꝫ gª. in tali statu carentia donorꝫ
supꝫnatꝫ nullo modo erat voluntaria neꝫ posset illi imputari ꝑ pe

catꝫ

cary illud n̄ heret oppositū allīgm cy donis sup̄naliḃ ꝙ̄ sine sup̄
nali dono oppositū posit emundari. ///

Secundo pcedit. g.ª forma ⁊ amicitia natā. essent
sine sufficiens recompensatio illi offense ⁊ aduersionis qui tanty erat q.ª
sine nali ⁊ q.ª nali natā ꝙ̄. aliquid nale vy sustin. q.ª sp̄maret nali
bono cy nali sine ⁊ nali natā poterat adequare offensa nali ⁊ poterat
ei equalis recompensatio p illa. 3.º in illo statu n̄ poterat imponi talli
bonū. p̄cepty aut obligatio de dato dono sup̄nali q.ª tūs impossibile diceret
⁊ ut hō illa exiret actū n̄ tenebat. here forma sup̄nali ad ioly alig
quis vy stat obtis esset ei possibilis. ///

Cateny vi ulentie imp̄ssionis. mortalis pēt
⁊ iustificationis natā. q.ª ne s.ª. Verior ē. g.ª sine forma sup̄nali
nullo modo posit fieri iustificatio ⁊ emundatio a radicali macula
mortalis pēti q̄m sp̄ tenet dict. dup̄. 207. C. L. q̄m plures recen
tiores secutū. ⁊ plane rōnē. ex his q̄ denata iustificationis dicta s.

Ut aut̄ ea ꝙ̄ primum. oportet supponere doctrinā Veritatis
a theologis recepta q.ª scil. differentia pēti mortalis a venali n̄
originali. ex Dei mera voluntē ⁊ ordinatē. ad ea q̄ vny nata
pēty ei⁹ mortale n̄ ē tale q.ª de voluit ⁊ ordinauit ee mortale ad q.ª
ex nata rei ⁊ ea grauitē. ex obto ⁊ circumstantijs huc talli
mata q̄ grauis sit ⁊ sufficiens dissoluere amicitiā Dei. unde sicut
homo ordinatur. ex Dei beneplacito in finē ⁊ dilectionē sup̄nali
rue n̄ ordinatur. nec de velit punire nec n̄ velit in dependentia a
qualitate ex mensura Dei ordinate pēty q.ª sua natā ⁊ gratia ⁊ gratiar
Deum rationi huc ē Deo displicens voluntas Dei rue offensiua
⁊ sufficiens ad dissoluendā Dei amicitiā in ꝓportione q.ª cy amicitia
Dei rua nec defacto illā dissoluat q.ª peccans erat amic antea rue de
facto nullā mutuat amicitiā hoc ei⁹ p accidens ē. natā grauis pēti.

Non negam⁹ ex eo q.ª quis aduertat. ex fine ⁊ volun
tate Dei aut ex eo q.ª ignorat ⁊ aduertens. dep̄dat ei amicitia aut
ex eoq̄ peccat sciendo se debere ē aut dona sup̄naliā accrescere no
tā ⁊ n̄ parua mata de aeterna. nata pēti grauis n̄ pendere ex
hoc p se tā q.ª ng ēt vi fō. nunc defacto inculpabiliter ignorat fi
nē sup̄nali ⁊ ōnē Dei amicitiā ⁊ ōnē sup̄naliā debitā (ut medi
cū inf dicetur) nichilominꝰ pōt mortaliter peccare ⁊ omissione

grauis culpe d. rois sedat grauiter & mortalit maculaty ita ut stat
dign. p̃ceto infirmo grauis multo grabi peccato ni nothing horret sup̃naliy
aut p̃ sibi asequeren. ordinatis & p̃missionis sup̃naliy donoy.

Ad 6ũ. qui apud theologos certa ẽ sig ne ouerunt
y firmo & declaro pleny & ly semel amisy & grauiter fuit ex nata rei indeper
dentr aqualitat extrinseca dei ordinatis & deputatis ad sup̃naliu hec ẽ
maly & grauis maly sedy offensiuy & digny hodio dei sufficiens qua
ad dissoluendy dei amicitiy ut alijs denominatis & forte effectiuy sup̃
ẽ. volũtis sola dei voluntis id p̃ forma quy ex intrinseca gradiatr in
heat dr̃as denominatis & effectiuy forte dr̃as qui ẽ. sig amicy
& iuncty deo, id gradiata hec intrinseca physica sanitatis amicie
& iunctionis cy deo optimo maximo ẽ uere sup̃naliu, nichil eny
magis sup̃nale gñ sanitas iustitia adiquata & amicitia cy deo
& qualiuet forma sufficiens nata rea ad emundandy apto
mortali in qualiuet statu deuit ẽ sup̃naliu cy iustiy, & ẽ
mater g̃. emendato apto & vi emendatiua qui ẽ forma
sanifficante & vo physicy & virtz physica & exnata rei g. ñ
pendet ex extrinseca ordinatis neq; variatr. penes diuersos stat
qui sola extrinseca ordinatis dei ẽ hmoi.

Ad arguta in dny Rotr. ad 4y g.
si atendam, expreiy & voluntariy auerriony in illo statu pure
natis ñ auerteren. ho. voluntary & expresse offensa & donis su
pnaliby ñ auerteren. & elongaren physice p̃ formy in opposicionẽ
& ẽ dei amicitia & iunctis. debent stati hodioy & nimi
cy deo qui ñ pot excludi nisi p̃ dariy formy qui sit amicitia
& iunctio cy deo.

Ad 7mam Rotr. ñ soly ẽ videranda in
pecto graui expreiy & voluntariy auerriony ut clare patet in
ethnicis qui nunc de facto mortaliter peccat ignoranti ẽ eliba
ti ad finy sup̃naliu & ima sup̃nalitia cui ñ pot ẽ voluntaria auer
sio alicui malib. & nichilominy ex nata graui pecto. digne mereatr.
yranny pena eterna & p̃ sensualy in opposicionẽ auerrat & elon
gatr. a dei amicitia: hec onia physica auersio: p̃ in opposicionẽ
ẽ radicalis & precipue atendenda in pecto mortali & exhac co
sequenda ẽ qualitas & nata forme meritia ad delendy peccaty

h̄d ex expressa & intentionali aversione q̄ n̄ é ita mortua
sua d multorum defficit impetu.

Ad 4y Rpn. h̄ic equalis ponsatis
q̄ n̄ é forma sufficiens daria ad expellendy pury eo modo q̄ no
dicty é. iustificato enj n̄ tam fit p̄ modu mortis & privationis
q̄m p̄ modu formę & plurę emundationis & impossibilitatis ut
supra dicty é. — Ad 5y Rpn. Dicy ēe q̄d in nostra n̄ posset
imponi precepty de fiendo dono sup̄nāli. q̄ precepty requirit dicy
& pury voluntary q̄d in nostra potestate sit atq̄ pot̄. nāli mala
deuenire in statu inique indigeat tangm medio alligua re supnāli
q̄ acquisita virtb. talis stat̄ n̄ sit in nostra potestate: sicut patet de
facto n̄ p̄t imponi precepty de fiendo ē auxilio & q̄ necessarię
illi & auxilij tangm medij ut iustificet apto. exeo enj q̄ nq
alligua n̄ ita sit impost ut n̄ possit precipi n̄ tene de facto.
q̄d n̄ possit ēe medij necessarij ad Justificat.

Disputatio 4ª an actus alicuius nostr. natura sua habeat rat. vere formę Justificantis stat. controversię declaratio & sententia plurium theologorum propositio. ap. primy.

Justificat nostrę sue stringat in sacramento sue p̄ strictę extra sacramentu fieri de facto p̄ habitualę p̄ manentę formę q̄ nos iustos
constituat. & q̄d actus n̄ queramus. Certy é theologis. existimant aliqui
id ēe fide sanctę ecclesię. ecclesię ucusq̄. ipy tangm probabiliy, é determinatu dari habitu
infusu in cap. maioris de baptismo & medamentina unica decretorum Trinitę
ipy enj hunc defiunt intridentino de forma Justificante q̄d sit in hominę
& infusa: & q̄ ita recepty atheologis iustificat de facto fieri p̄ habitu q̄ę
aut Caritatis sit admiy veneranty, licet qui alter sentiret presertim in
parbulis & malliis qui ritę sacramenti iustificantis. aliq̄ gra ex opere
operato collata p̄ sacramenta n̄ é alia q̄m habitualis actus enj vitalis
solo deo n̄ infundentis.

Hoc ipy tangm certo supposito restat controversia
an ipy habitus habeat rat̄ formę Justificantis. s. hoc ēe possit allicuius
tro actui iuenire. ita ut ipy ad ipy reducitur ad ipy diuisionis citra cha

ritatis p̃ fide rig de ōnib⁹ alijs actib⁹ ḥabentr ont. nedatem Rore
nāl forme Iustificantis. Deactu cō charitatis ⁊ ōtritionis p̃ fide
certy ē. Rore vt Iustificandi in eod⁹ instanti ingu excitit haut ne
cessit ōtritionis quin illico iustificemur. ante sacramenti de
nec⁹ collatur g. ex tridentino sessione 14. c. 4. an vt. iustificatio sit
annexa actui ōtritionis solū tangm dispositioni an vt ipsa ēt ōtritio
haueat vi forlet sanctificandi vsque si absoluta pota. negarem ha
uit sol⁹ actꝰ aut saltem Iustificationis forma accipit antequ
tentiam moueretur.

Da ſa negat actui charitatis ⁊ p̃fide ōtri
tionis vt forme Iustificantis solū dicebat ē dispositiū cui merito sit
annexa infusio forme Iustificantis vt Suarez lib. 7. de gra c. 8 & 23.
& 24. Monteſi. Soto & Plares alij quos Suarez refert citat⁹ ēt
p hanc ſa Sot in 4. dist 14. q. 2a. paref. de vt & paref. ad
huc inclechy quatenꝰ actꝰ actꝰ penitentię qui ē ultima dispositio
ad Iustificat. mereri de congruo grā Iustificantē & ab ipsa formari
& effici ōtritꝰ.

Fundata huiꝰ ſā. extinctiū ex declaratur. ex scrip
tura ex Tridentino & ex rat. Ex fundatꝰ ē ex scriptura quia
ly sit ōtritꝰ medio instanti ingu ē iustificare & solū verificat in dubio
an iustificet tangm forma ex natura sua an solū tangm ens lebi
lis dispositio de qua subdubit⁹ nichil videtur. scriptura declaratur
adue Authores huiꝰ ſē. q/g 2quant ex ex scriptura ex plurib⁹ locis
p mittit Iustificatio penitentię & ōtritioni tangm alicui ad illa di
uersꝰ imo magis ex mittit ōtritis & penitentib⁹ remissio peccator
gm nobꝰ quia ex Deus ex & nouā misericordia. Isaiæ 55. Reuer
tat. ad Dominꝰ & miserebitur ei ubi reuersionē aut conuersionē p
ōtritꝰ p mittit nouā misericordia sibi remissio peti. — Ezechielis 47.
gm magna misericordia domini peccata illi conuertib⁹ ad⁹ ubi
conuertis p ōtritꝰ p mittit peccatis idest peti remissio. nec pōt dici ex
scriptura loquat. de atritꝰ & non facta conuersione g. meliꝰ locus
ex prius loquit scriptura de facta conuersione & extolo Corde & de
p facta penitentia ut videri pōt apud Suarez c. 23. & apud ead⁹ Doct.
lib. 3. c. 2.

24 precipuq fundatq stetit in authoritatib. scilli Trid. ni q̃ in negotio Justificationis ōnes vera notitia p̃manat scilli g̃. plurib. in locis videri dicere omnes ē disputs. ad Justificat. in 3ª forma Justificandi 4ª sessione 6ª c. 6. & 7. ng eq ēt c. numeratur scilli dispositionem & ach. precedentia Justificat. integre numerauerat scilli dei & hodie patres q̃ 7. inquit dicens hanc dispositi Justificato pra requir. dilectionē & pcepta detestatio ē dispositio ā vt forma pra currificans. 2º scilli cadē sessione cap. 3º de achis theologalib. virtutib. ait n̄ posse aliqm. credere sperare & diligere sicut oportet ut ei Justificationis gra conferat. dilecho & sicut oportet deseruire volet ut Justificatio gra conferat. & dilecho nata sua n̄ ē gra aut forma Justificans ad preparo ad lig. 3º scilli sessione 14. c. 4. de Justificat & omnia loquens postq̃m omnia desinunt ait. hunc omnino motq̃ fuisse oēm tempori necessitq̃ ad impetrandq venia peccatorq. Attritio g̃ impetrat venia sine remissione & n̄ facit illa formaliter ex mente scilli. neq; dici pot. g̃ loquat scilli de attritis g̃ loquit scilli de attritis que fuit oēm. tempore necessa ad impetrandq venia attritio aut̄ n̄ fuit oni tempore necessa. neq; valet 2º si Respondeat loqui scilli n̄ de pfecta attritis & de attritis in omni quot omnibus ē pfecta & impfecta & hanc omnino dicat ēe oēm tempore necessq ad impetrandq venia attritio aut̄ n̄ fuit oēm tempore necessa: Neq; valet 2º si Pdās loqui scilli n̄ de pfecta attritis & de attritis in omnibus quot omnibus ē pfecta & impfecta & hanc omnino dicat ēe oēm tempore necessq ad impetrandq venia n̄ de pfecta attritis. g̃ pa. ē g̃ attritionis in omnibus & ingenere quenit impetrare venia tangit predicata Generalissima inferioribus. quę aut̄ ex inferioribus ē pfecta attritio g̃ illi ex quenit impetrare venia n̄ de illa formaliter affert. 4. loc scilli ex sessione 6ª c. 7. ubi desinit autor. forte recipi ab anoquibus. iusta mensuratq̃ positionis & cooperationis de n̄ ē altera cooperatio aut dispositio nisi attritio pfecta qua mouentis iustificationis cooperamur g̃. vide attritio & dispositio & n̄ forma Justificatua. — g̃ loc scilli ē Ponderandi hoc modo forma inherens g̃m scilli desinit ēe nequ de facto

Deus

scatf é hauitualis gra n° q̃ quid ꝛmune actui & hauitui ꝑ hitus é for
ma nerta ad Justificatf nec pot hoc alui ꝛuenire alicui ꝑ. ex textu
C.ª can.ª 32 ubi Scilley definit Justos ꝑ vnu opera merori augmenty
gr.ę ꝑ gra ꝑm ꝑ nerta causa statuerat Dalty é illa aug augmenty me
rentt vna opera iustory & vna opera iustory & merentt reipsa
nec suos effect. sortt. & augmenty gr.ę hauitualis ꝑ sola hauitualis
gra. ꝑ Charitas assignati. ꝑ forma Justificante a Scilley n° & iustª ab
opperatj ꝑ uenient

3ª fundatj predicte Ill.e uenit Rb. L.ª it mi
no pfecta é ultima dispositio ad Justificatf ex ꝛmuni theologoꝝ sententia
ꝑ n° é forma Justificatiua. nec Scotus Indias mtf ée ultimꝫ dispo
situ ad Justificatf & ad hauitu gr.ę q.ª n° dispositio é forma Jus
tificans nata sua n° pot ée dispositio ad hauitu q.ª una forma Justi
ficans n° dispositi ad alijs ex dg generis ut indulg. stat.

2ª R.o n° dispositio ullat forma Justificans de facto in
fligeremur deab formis ꝑ n° esset unica causa sortis nos Justi
ficationis ut Scilley Tridentinꝫ docent. 3.o scientias adhuc esset
nata sua Justificatiua candꝫ vitam het. ad caritatis indeliberat one
celare, unde Justificato nostra potest ée n° voluntaria & sine libera nos
tra cooperatt tum alteri n dg urget precepty diligendi dg & dg pro ali
quo indeliberatt veritatis subito motu caritatis habitu reperiret & Justi
caret. posita n.o deliberatt nollet diligere neq implere precepty quibus
ponitur é sequitur hꝫ stangens precepty caritatis Justificari ꝑ nobis
mens videtur. = 4.ª n° aliquis solo actu Justificante & negaret alis
gra. Hauitualis ille ho transiret actum esset Just, forma inherente ad to
ta extrinseca denominatt. aptatum actu hoc aug in uenient é. ꝑ ut ex
Tridentino probatur Justificatio é ꝑ physicꝫ & ab inherenti forma de
ut prouari = 5.o Justificatio in scripta ꝑ dicatur sanctum ꝑ solꝫ dei
mo repet ut scripta n° Justificari nos ex operibꝫ scitis actus é ꝑ mos
ty & n° solꝫ dei 5.o n° pot ée sortis Justa.

actu perfecte ꝛmonis nata sua here Vi forme

Justificantis Cap. II

Nichilomin, quabilissima g.ª é actu caritatis & ꝛmonis
ꝑfecti nata sua é Sufficienty forma ad Justificandꝫ qꝫ fuit
S.ª Gaetani in ꝛcordia evangelica & D. Vincentꝫ de gra

de gra xpi g. l. Ricardi hollj Carthj quas citat & sequitur Val. de
g. 203. c. 3. qm sequitur Turian. in opusculo de Charitate tractatu 2.
de penitentia g. 23. Viualdo de Penitentia de pp. 2. de Charit. q.
7. & plures alij Recentiores.

Quamuis Cardo ubi hoc difficultas versatur ut scholastica speculatio an tractu p festa discenda sit vulgarizare tamen qm diffusio i. tanqm forma ad quas scholasticas & liberales scripturas & PP. n volent attendere ut & superiori notabim tamen n inficiatur qm hec g. ex scriptura & PP. q. magis inbenim multa predicata & alibi sparsa quae nothing valet. & vulgarizantis forme tribuntur tribui eq dilectionj Caritatis g. dicit ut anime sanctitas vnitio eq deo amicitia & filiatio dei & vera ad deu seruitio neq soli tribuntur hec predicata quo quo modo dilectionj caritatis & qm vulg. Orientis qua deo vnimur & quae nos facit fos dilectos & amicos affert plurima loca Bath. & ito 2o. & gg. ex prestera ducem.

Augt. lib. de natu & gra c. 42 de dilectj caritatis quem ait Caritas uerissima plenissima perfectissima vita & substantia morib. celest. c. 22 & 23 igr ait caritas qua nos sanctificam & tractatu 9. in Joann loquens de sanctt & pulcritudine qua nos facit deo diligibiles ait Aug. quanto ille crescit amor tanto ille crescit pulcritudo & qa hoc explicari poterat de re dispositiua amoris ad eu vlterius crescat Justificatio & pulcritudo postea ait Aug. qua Caritas & anime pulcritudo summit Augt caritas & dicit dilectionis & habitu ng caritas definit de cent caritas alibi vocat vonej animi motu.

Bernard. eq sermone 83. sup Cantica ait dilectio & quae unitas eq deo & ad adeq qua matrimonialis animae eq beneo gg sicut & scholastica methodo id metrica clare & significat dilectio & qua formq. & lib. de modo viuendi sermone 3o. de amore Charitatis loquens ait & festa enj charitas & festa & Sanctas]

Provocati eq cadq 11a efficacitr ex scitto Tridentino sessione 6a c. 7. do definit precipuq & fundamentale dogma de nostra Justificatione & qd sit prima justificari sit Justitia nisi in herens hoc enj n definiret scitu nisi alicui in scriptura aut alio loco reuelata fuisset ng scitu (aut ex mera deffide noty c.) n rebellant de nouo id ea qua eq rebelate erant

Declarant
Enrunt

& desiuant sed aliq ubi hanc veritt rebelatt inbenit scilly & pau
li ad Romanos 5.° cui veritt definitt tradit scilly & gm ecy solum
citat in margine scte Caritas Dei diffusa é in cordib nostris q.do
S.° Paul dixit caritt diffundi in cordib nrnis tunc rebelabit de
forma Justificanti in nobis diffundi & inherere ut declarat scilly
S.° forma Justificans gm scilly definit é caritas diffusa de qua pr
dicto loco loquit Paul. veruia enj scilly qq definit Justitiq inhe
rentt hac ii. id tq in hac irrpli Justificat sit dy ex dp sanctissime pa
tronj merito (xpi scilt) p spiritu S.ti Caritas Dei diffundit in cordib
eorq qui Justificant at.q ejus inherent Caritas 2.° diffusa in eo rdit
de qua ibi ad literq Paul loqit & forma inherens gm definit scilly
& Paul ad literq indicio loquo n loquit precise de habitu sed de ca
ritt spiritu acreali & habituali & plures ex precipuis intpretib
eoq Pauli ad literq intelligunt & explicant de acreali caritt Aug.
de spiritu & littera c. 32. Primasius & photius. qui caritt diffusa ex
plicant amorq quo vehementer diligim & plures alij intpretes. eorq
mra enj nomine Caritatis frequentius intelegit acreale & forma Jus
tificans gm ex Paulo tradit scilly é Caritas qua dy prehendit & inclu
dit acty quq vere dilectionis acp sequens act caritatis erit eq forma
Justificans

Ratt eq quatt caty dr.a 4.° ng p fide Dei dilecto (eq negato
habitu) vdre tq diligentq Dey tangm amicu & sponte deo tangm amico
& p fide pueniq ad Dey & deo adherentq & facit tq unq spiritu ei cu deo
tanq formatt & tq in dey dilecty (hec enj omia ii predicata notissima &
amoris veri) tum ulteriq vera dilectio nata sua é multa & exiget
vdra mala & multq correspondentiq & eo ipso quo dey diligim (nullo
alio ex peccato) Reddamat dy & placet in eo qui vere illu dilegit tan
gm in amico dy enj diligentes se diligit nec pot intelegi aliqm vere
& p fide amare dey amore amicitiq & n tam adeo tangm amicum
placere in illo tangm indilectore & amico qui p vera dilectq facit é
unus spiritq & tanq formatt é in dey 2.° ejus act p fide dilectio ni
si ex ipso & nullo alio peccato possit vdre tq pueniq caty & adequa
tq deo dilecty amicq vnitq p eq ipso deo qui in sanctissimo predicto
statu iustificationis.

Sd. Respdet Suarez hec omia munera n̄ offerri ab alio dilectionis
p manens sd. transacto actu transeunt. Sd. 2a. g̃ n̄ e unde colli
gat de ventali ratõ iustificationis éé g̃ sic predicata tribuantur p
manente & habituabile ng solly pro instanti inherenteq n̄ tñ p.
manentiq & in hoc veritat. presens gñe an omnia n̄ p manenti
quale é actꝰ possit iustificare g̃ n̄ é videndꝰ ex p manentia dei
eo an in re n̄ p manente inhereantur predicata ventalia iustifi
cationis ii enj talia predicata inhereant nichil interest formq
éé p manentiq actꝰ transeuntiq ng forma transiens quales é actꝰ veng
virtute amicitiq iustificabo actꝰ nichil aliud é gñ amicitia cꝫ deo

Resp. 2o. Suarez & alij authores vnionꝫ hanc
& reliquas ceteras g̃ effectꝰ quos actꝰ ferre éé solly effectivo modo & p hoc adhe
rꝫ at n̄ reliquas & vnionꝫ in qua vitã iustificatio n̄ éé p ordinꝫ ad affectꝰ & quo
dq modo p̃dictꝫ. 3a hꝫ g̃ ut docet quat Bellarmin lib. 1o de amissione gñe
éé &. n̄ solꝫ in hac vita sd nec in beatitudine patriq é alio modo quo vere
& sine allegoria iungamur cꝫ deo gñ p affectꝰ Dei atingendo tangñ ultimꝫ finꝫ & nos adequando & formando cꝫ ipso tangñ cꝫ summo bono
quę omia reliquas affectibꝰ dicant 2o. predicata p̃pia iustificationis ii omnes
amicus & filios adoptivos ut ex tridentino vitat quę omia ii predicata in
ordine ad affectꝰ. 3o. Tridentinꝫ ut nup dicebam agnouit inhereantiq
formę iustificantis rebelatꝫ in diffusione caritatis quę é in affectibus
in hordine ad affectꝰ q̃ transformatio & vnio cꝫ deo p affectꝰ & hor
dine ad affectꝰ é p̃pia iustificantis formę & quę cultos virtute hui⁹ce
virtutis & p affectꝰ tribuit ab actu ipso q̃ actꝰ dilectionis p̃fectꝰ hꝫ
reliquas & vnionꝫ cꝫ deo eo modo quo iustificato exponit.

2o. quam cadꝫ 1a. alia ratꝫ petita ex secundario
effectu formę iustificantis quę é destructio peccati actꝰ p̃fectꝰ caritatis &
vnionis nata sua pugnat cꝫ peccato & é sufficiens ad tollendꝫ omnem ma
culam expecto reliquo q̃ nata sua hꝫ iustificandi & omnem dandi
affectu ans quam. g̃ macula radicalis deo hꝫ 2o Carentiq iustifi
ficantis 2o pontiuꝫ denominatꝫ affectu n̄ retractato alio nomine
auersionꝫ a deo & conversionꝫ ad creaturꝫ quam cꝫ ad Carentiq atten
n̄ é Carentia solly gñe habituales sd Carentia cum reliquis iustificans

Fi speranti & adeguanis cy Deo g.a p. gm lucet forma sanctificationis vg. omnes posstabq tolerent carentia macule forma & gie sufficiens fuerit ad reconciliandy cy Deo & auferendy alligpersonaq maculq nisi erit ad tolendq carentiq aut g.a carentia inte legenda & ch tolli forme aut g.a carentia gre. transiet in negatiuq nisi erit ultra imputabilis potigm gie expte sua g.a facie sacerdotis & abblatie potiusq tuy maculq gmiaq dy negatet hanctiy: sd cy act p. fide trinitatis & caritatis nata sua suffciens & ad tolendq omq positiuq maculq g.a denominatio aptet in retractato ad uenienter p. scholissima retractatis co quo cessat (gmiis ony cy insuperuenti remota sd & imp. facta nisi erit ad uenienter tg p. scholissima. quabis & trinitatis cessat) sufficiat ad creaturq ad uenienter p. scholissimo modo cy dy creaturq ex p. scholissimo motuo Caritatis ch co quo cessat. aberrio cy adeo cessat ch ad uenienter p. scholissima suersione g.a expt p. fide sueti petor ad Dy for p. sup. naly p. scholissimq canis & cy omi macula Radicali nata sua pugnat p. facta trinitatis ac p. sequens erit uera forma expulsiua pctq g.a ultima dysposito in pugnat p. re cy forma trina sd cy accidentibq gie quo q. sic cessat pugnare solet Errette

Solent Respdere p.a ma l.a gmiy & expte petorii superuenit sueti ad Dy & auerti a Creatura p. actq trinitatis & Incarnationis tg adhuc restare expte dei g.a dy sueniat ad petorq & uellet remittere in suq aut petq hoc aliq fit p. Voluntq infundendi habitq D.e tg g.a pot forma que tollit onq maculq denominatq nisi necessaria & nisi intelligi pot altra dei Voluntas aut Remissio ut dyct 2.a di cebam 2.o Voluntas donandi & infundendi p. fidq trinitatis pugnantis nata sua cy macula & sufficiens sueritio & remissio expte dei iuq remisio expte dei ut ex supra dictis stat n. & cessatio sueti neq mortis absolutio sd Voluntas tribuendi donq g.a nata sua ut destruatiby maculq & ablatiby denominationi iuqua macula nichil p. trinitatis fide nata sua pugnat cy macula & auffert in retractatis in qua fundebatur macula Voluntas dei donandi talq trinitatis macule destructiby & Voluntas remittendi expte dei nichil & desit erit actus trinitatis p. fide ut sit forma sanctificatiua & omnium da nua macule

Argumentis C.i L.o allatis satis fit Cap. 3q

Concilij q̃ ut haberet vera doctrina de Iustificatk ponit quasi in ygo
ui ly & sequentiorꝫ Iustificatꝫ quę sint solus p̃ baptismꝫ & in hac ex
plicat & docet modꝫ quo vera Iustificatio oriꝫ p̃ inherentꝫ formꝫ &
probat dicꝫ istorꝫ quę ly modꝫ in alijs Iustificationibꝫ eodꝫ modo & non
legendꝫ p̃ Hereticis q̃ quos agebat de illis q̃ non credebant de Iusti
catk & forma Iustificandi q̃d p̃ baptismꝫ & alijs sacramentis acq̃d
extra sacramentꝫ Iustificamur & ita declarato de illis de Iusti
catk mentis quod ordinandꝫ & texendꝫ decretꝫ ponat ypotesi
insequentem Iustificatk quę sit p̃ baptismꝫ

Ad ly ex can. q̃ Rom. plane loquit de illis q̃ se
mi Pelagianos veniebãt p̃ fidꝫ & alloquitꝫ ipꝫ & caritk ꝑfici virtꝫ di
cit non deposse ad Iustificationis gratꝫ obtinendꝫ hoc a adultis auxilijs
sine & ad ly auxilijs (inquo sensu sequentes me nomine Iustifica
tionis gratꝫ ab Aug. & Rᵇ. p. Semipelagianos) destruit q̃ de illis fidꝫ
ipꝫ & caritk ꝑfici virtꝫ illicita n̄ mouet ly auxilijs q̃d nichil ad
primꝫ motum attinet.

Ad ly loquꝫ ex c. 4. sessionis 6. Rom. quo
loquit de illis initio Capitis de iustk in communi qui ibi dicunt & falsa
ly diuidit impfectꝫ & in impfectꝫ virtutes aut communi qui desi
nunt attribuit falsa q̃d semp fuerunt vitia ad impetrandꝫ veniꝫ
tanqm̃ predicat virtutes & genitum & dignitatꝫ id non predicatꝫ virtutes di
rat alium inferiori sicut de animali in communi q̃d dicerem animal non
perfectꝫ vitꝫ ad equitandꝫ q̃d non utendꝫ equitandꝫ dignatꝫ bonat
animali aut de eo animali dicerem de vitio animali falsa alia
quorꝫ inferiorꝫ sub de forti in communi dum intelligere bonꝫ falsa
nil quę in tempore fuit necessꝫ ad impetrandꝫ veniꝫ de lege ordinaria
qua ons Iustificatio p̃ disposit̃ precedentes tempore & paulatim fit
q̃ ppꝫ dum veniꝫ impetrare hic ejꝫ modo Iustificationis nunqm̃ fit
ne actꝰ virtꝰ Iustificatio & ex eo q̃ virtutes in communi falsa attri
tionis attributa impetrare veniꝫ nullo modo licet colligere ex allijs
meibꝫ infra ly impetrabꝫ ly de veniꝫ & mihi nobis nullꝫ impetr
expone ad impetrandꝫ veniꝫ dꝫ ly ac ad obtinendꝫ veniꝫ impe
trare ejꝫ idest remissꝫ qui & ly ac optinere qui petitꝫ aut diuersum
nisi semp̃ significat obtinere p̃ meritꝫ ut in epurato in regula de eccꝫ

Ad ly Rom. Iustificationis meritꝫ ut x. non

vult

surg dñs possumus fidei articulos & alias gne deligere ordinarium
per quos credamus ng & meritorg talby meritoru ꝑsit dg ordinarius
legis auxilio ad tantg s. tantg virtutis & incrementi tantg actus
tg gratie infundi.

Ad 3y boy Dñs. scilby sing legis deforma Justi
ficante inherente q ut annumerẽ & reputẽ & habiles quaby ad Roma
nos Sc. Rebelaby inbenire qui rubingere sensy ad Iby habiby q.
aut Coronã illo g. ait Justus vere opperib; mereri augmentg gre
borby meretur aligntr Laxiori significatb usurpat ut omne ꝑ
ad meretu & ad cretione ingre & Jusꝑ ad modg qui S. Joma 12.
2. g. 24. act. 20. nemmit g. dixit pñs mortale destruere caritg
effectum & demeritoriꝝ ibi efficiby forg expellendi caritg & vocat
de meretu neg ens scilby intendit excludere modg crescendi in
Justitia ꝑ gre opera ꝑ que iust sibi sit tg magis grat & iust
ut alibi scilby docuerat.

Ad 3y fundatg ll. ꝑl. ex rationb decimg
th Rodeti ad 1g ꝑ fulg strictꝝ & ꝛo dignitatis ad Justificatis ꝛ
Directe opponitg pto mortali ut muger videtur neg Justificatg
prius dispositꝝ remotꝝ prece dentis quas dignat scilby exigere
alligñ ultimg dispositꝝ aut in sacramento aut extra sacramen
tg ng forma Justificans vi indigit determinate accidentb adqui
sitis sicut forme sacramentales.

Ad 4m 1g. nals Dñi Justitia inherentg qua deifi
co Justificamur & unicg causg forg Justificationis hui. Justg in
herentis solg vna ratio essentialis existentie Justitie aut Remissionis dei
& exactg forg Justificationis unica ens ibi 1g ballet ac Jolla
sicut ꝑ pñs diximus, anima & unica causa vite g. & omat animg
& unicg in specie atoma neg Justg inherentg & in specie atoma
omnig g. scilby nec licuit indicat neg vtig illet adhuc in patria
Jꝑ. ng vnio ꝑfectiua S. Bernat veritatis & forma Justificans
& amicos sim gra breuiandi imo apud multos theologos & Ba
nezdo Justificat gratificat & diuino modo exprimitur Justi
ficat omnis imprudentia nobis alienum Justificandi ones & be
neficia & ea nos de facto extra sacramentg Quaby sanctificamur
sanctificamur ꝑtim habitg tangm ꝑmanenti similg & deo

O actu tangit vitali & amicabili vnione & vcersione qz
quab formi n obtinemur magis &. de viuerso modo &. qa
vnag cu quadg Correspondentia & p̃portē in eodē gradu sanctifi.
cat sicut rath habit grē gm in augmento recipim fom ius
ad gloriq tandm ad hereditf & rath opery qz augeti meremur
eandq gloriq ut Corong dn̄ rath vernaq. nouo aut maiorib
gloriq sum digni

Ad 33 rath Pptr. iuxta quat ut supra dicty é ē
D. phisicq & ita n̄ pteri ab actu Caritatis rath vonitatis moralis &
rath phisice informatiuq eundq qz efficy & fact Caritas nostra qua
ip̄e é Caritas Patriq & act indeliberat caritatis adarctet in nobis
demum Deng gmis talis act indeliberat caritatis n̄ sit impossibilis tz
de lege ordinaria n̄ tangit ng mot indeliberati stingere valent ca
bony mole p̄ qpy operantis ad q̄ nata ipsa sum p̄ponit precipuq ca
deliberatile at q̄ ca bony diuiny supnale & n̄ qpy nat hy id bony di
exigit & placentia vanissima aut p̄ bidentia si pteta vnio vageret.
tūq de extraordinaria p̄ bidentia dignarit auxiliari & stingeret
caritat vnia sicut e Caritas patriq cum fuisficaret fuisficatio aq
dicta voluntaria q̄. de lege ordinaria n̄ fit in adultis sine aliqua
saltem cooperat n̄ &. q̄ n̄ potest fieri p̄ talq viaq sorma recusat fit
imparabile p̄ dapiorma. = in dicto aut casu si dy quis deliberat de
implendo precepto Caritatis vageretur aliqua vnia dilectē ex d̄ mo
mento certo fuisficaret imo simul praestaret de habitu quo talis ac
tus elicerent & naturaliter. tūq potest saltem omittere nec tuf.
ficeret ille act vertus ad precepty implendy id mortaliter peccaret
talis &. amitteret vecens fuisficatio sicut & tangeret tūq. acty
viriq Caritatis infusae de gratia q̄ in talq habitu fuisficia
retalq homine

Ad 44 rath Pptr. ex Gidentano & ex supra dictis talq ra
pare fuisficatq amentali fieri defectu & diuerso viriq fieri p̄ inhe
rentiq forma q̄ aut semel facta fuisficatq p̄ acty inherentiq possit
fingi Cas. Deputo absoluta ingtis quis p̄ manente fuit vnio ad huiusmodi
forma inherenti mullq e in obedientia: imo in dicto casu illegui
alq Caritatis habuerit negatq habuisse duo bona viriq meritq vitq
eterne q̄ solo peto mortali amittit & impedit. ut seq̄. tract dicam

Sed ergo ratio Dpti. Justificatio dici op. solius Dei n. q. nos ad illam n. Cooperemur sed q. solo Dei speciali adiutorio contingit neq. sine illo fieri pot. sicut Vocatio peccatoris et perseverantia Justorum solet etiam dici op. soli Dei. q. autem ait scriptura n. Justificari nos ex operibus alleo longe sensu loquitur excludens opera ex propriis viribus quae Justificatio mereamur ut in precedenti tit. dictum est.

Scot autem predicto loco loquitur de actu penitentiae cum motibus assignat valde diversum a Caritate et talem actum penitentiae ait posse precedere tempore ante Justificationem quae omnia actui Caritatis de quo est presens controversia nullatenus convenire possunt et ideo extra rem adducitur ad controversiam quae a solis Recentioribus fuit excitata.

Disputatio 9a. an actus Contritionis et Dilectionis perfecte de facto exerceat munus Justificandi a peccato

Sententia negans proponitur Cap. 4

Recens hic controversia duo supponit 1o. actum vere contritionis sive natura sua vim forme Justificantis. 2o. actum 1um contritionis a peccatore elicitum procedere et elici ab habitu ipso gratiae aut Caritatis si enim contritio habens vim Justificandi n. procederet ab habitu sed ante habitum ipsum daretur potius et 3a. quaerendum esset an habitus de facto Justificaret et mundaret a peccatis an vero inveniret Justificatum et mundatum iam factum a contritione precedenti.

Certum ergo est positivum effectum Sanctificandi et gratificandi de facto prestari ab actu contritionis etiam si ab habitu procedat nam effectus positivus et primarius forme separari n. pot. ab illa existenti in subiecto nam effectus primarius forme nihil aliud est quam coniunctum aut constitutum qualescens ex subiecto et forma de effectu ergo secundario expellendi peccatum vertitur presens difficultas an contritio in 1o instanti Justificationis ab habitu procedens simul cum habitu expellat peccatum sed supponat illud expulsum ab habitu si enim n. dum intelligitur peccatum expulsum quod advenit contritio sine dubio ipsum expellit quia expellere nihil aliud est quam esse formam in compositum ratione cui desinat contraria forma sed contraria denominatio.

in qua expulsus fuit et spoliatus ab ipso Antonio [illegible]
scolis sequitur fore in audiendo exercitio et expulendi de palatio urbano
Dictus vero ut rex Ferrandus in bella duraret asserit petit de
facto se expelli per ipsum de ingressu nat. qua habita precedit ipsius
ex per petit expulsionem in ut g.de intelligat dictum rex Ferrandus
petit expulsi ab hac qm rex Furiosus expulsus fuit per [illegible]
dio et alijs locis de [illegible] ipsum pugnare.

Quat aug L. g.a ante ipsius impetrari ejusdem pre
cedunt hanc et Voltas agg. alt. elicit. id habuit ut expetat petit se indigat
alibi nego expulsat illi g.o in illo priori ante ipsi expulsi petit. nego valet
solato eorum qui dicunt in illo priori nati ante ipsius se intelligi habiti
in herent Voluntati aut quo informanti de ipsi in illo priori precedere
re ex se here Voluntis et habiti tangit duo extrema et secunda elicit
ubi ipsius g.a de g.de habit ut dupuit regi patet dari ante ipsi
ipsius ut Voltas natus elicat ipsi ipsi de principio onde e
g.de agerati se intrinseci et emanenti forma aut quia g.o in illo priori
ut Voltas operati fuisset intelligi operari per forma et habiti intrin
sice in herenti et informanti g.o in illo priori intelligi habuit in per
manu et sanctificari ac per illum expulsi petit.

Secundo quat cadit dub. et precedenti argutissimo
nati g.a in illo priori quo habuit intelligit existenti eo quo intelligit ex
pulsi petit ng expulsio peta. de e nata rebus mutatio nego nova
Dei Voluntis indigat macula ejus e carentia gre et retractationis
de eo quo prius gra dimisit carentia et dimisit ei et retractatio
g.o eo quo g.a prius gra dimisit tota macula et gra ponit et existat
ante ipsius ut principio effectus illi g.o ante ipsius intelligit macula
ex culpa nego pot expelli per ipsum ipsius.

3.o quare RR. g.a pro e forma petitio expi
dri a Dnario qm agere pri ejus qm agat debuit formari et quasi
assumari in subto g.a ni pot intelligi ei ni intelligitur expulsi ipsi g.o
prius formati gra habitualis per 2.am ejus expulsionem qm agat et pro
cat ipsius et formati g.a in ordine cause materialis per e dona
tivo aforma ex qua inde qm recipere nobis forma per donabilis ejus
auferri impedimento et aptati subiecti ad recipiendum id recipiendo
precedit alia causa forme qua ni pot agere nisi pri in subiecto re

capiati

Realis nouæ grę intro deitę ꝙ nullo modo dependet
ꝑ intro ab expulsione pęti nęq expulso ę prior intrę ꝙ ꝙ do
nitę ę intelligit ꝑ intro ñ dę intelligim expulsę pętę aę ꝑ ne gnę
ę sęq ut simul a intrę ꝙ impossibilę expelat. ~ Declarat
ꝙ theologi qui tenuere dę pęta absoluta posse introduci grą p̄ ma
nente pętę ñ sequitur nęq tenuere dari ꝙ nulli habitę grę p̄ ce
tus Caret operatę ꝙ existentia pęti ñ impedit operatę ꝙ operatio
aut. intro ñ pendet p̄ę ab expulsione pęti. ~

Ęgę p̄ expulsionę mariꝫ firmari ę assecurari
nulłę formę ut apparet. id hic verum ſi. quid enį ę firmari. ſimį
firmari ę durare ñ requirit durare alma hoc instans ꝙ in quo dę
ſtruit eluere intrę. nulłę firmari ę assecurari ę habitari ñ minus mariꝫ
ut aut agere ho ę ens extra ñ physicę absentia ñ impedit durare
hu mariꝫ

Duplex aut huiꝫ ſi ę ratio duę aprioni ę ꝙ ę ꝙ prioritas nat
ſit sola dependentia ę ubi nulla ę dependentia nullus ſit nat ordo
ea ꝙ intrę sunt ordinę ę dependentię pęti. una simul ę una priorita p̄
rationi respectu alterius entis respectu cui ñ sit similis dependentia ñq simul
la ę ꝙ 2us ꝙ. dependentia nęq in aparatu aut attingentia alterius entis
dependet ab altero ñ erit ordo aut prioritas in aparatu aut attingentia
alterius: sicut ęq habet ꝙ ę act intrinsecus qui modo intrę in
dinem sunt respectu alterius act fidei aut spei qui sunt modi intrinseci ei
cetera simul se habentes nęq respectu illius habent ordinę in coexistendo
ę ex eo precise ꝙ aut imperati ut potentiarum habitus ę ęq illis habet
ordinę posteriorię ñ sit ꝙ respectu alterius ꝙ. aparatus ęq eo ordinem ad
sese gerunt simul existere ę aparari debitę ꝙ ſi in aparatu ę
attingentia soluma illius ꝙ. unus ab altero ñ dependet ꝙ ꝙ prius
prius ę habuit intrę suam ordinę nat respectu ꝙ. ꝙ ę petę po
ſi. simul se habere ę suum ordinem alligato aparari ad illud ꝙ. dex
pelendę pętę aut infortuna attingentia expulsionis aut ñ depen
det ab altero nęq sunt ordinę dependentię ꝙnus intrę ordinę
ę dependentię habent ꝙ aut ad ę habere infortuna attingentia
expulsionis ñ habeant alias ordinę ę dependentię inde
patet ꝙ nulli intrę alterius ad expellendę ꝺ eo modo expelenda
ſi esset. Solus ~

& ꝟformatꝰ dꝰ ꝯ ꝑticule L. impossibile ꝓpꝰ nam cum
q habuꝭ & alij ad ea pendentq multo tempore fuisse con-
ad id subito & postea modo instanti intendit in hec pene
simul ono informarent & simul ono audirent & simul
ea exercerent subito & hec qui in subito erant q simul & sine
ordine aliquo operarent. tangm. sine in ꝓpositione q ꝺ̄ꝰ ꝑ
ibi existentib & simul & sine aliquo ordine pugnarent q illi
ad ꝺ̄ꝰ ꝛgnent simul & sine aliquo ordine expellerent & ꝟformatꝰ
ulterꝰ q. 15 in subito regno it. talis habit & ast ab illo gendum
q ꝓpositione L impossibile introduceret pticq mentale talle pticq
in pticq coexistere haberi aut illum attingere aut de ꝛria
rem ꝑticq alterꝰ ꝛrationis q̄ priorista pticq & non q habuꝭ
& alij in fact priorisq aut ordinq regulis pticq & ej expul
sionis.

& ꝟformatꝰ dinq q causa 2ª n mea insta ea nitꝝ
pendet a prima causa & e pertinax illa ꝑticq ast ꝛrationis ad ea
habitus de multo magis & tq causa L. n accedit prior ad esse
tq neq attingit ꝑticq talis q habuꝭ ja ꝙ alias prædem mutaret.
esse tq causa L. q n audiuit & supra ꝟhitaꝝ e. q gmuis
fit ordo & priorista inter actus & habitus regulis q̄ctq qui
& expulsa simul ono se hinc neq alter prior attingit ꝛ
aut neque causa prima ꝙ q̄ctq.

Argumenta pro B. Recentiores adducta
ad fin cap. III.

Ad 1ª q prior 2ª ria Rgm habuꝭ n indigere alia ꝛrationꝰ
ad expellendu ꝓticq tq n expulsa illud integm exercati ꝛrtio q̄ alter
tanta ꝛrationis n expectat neq præcognit macula ex pticq.
Ad neglig aut Rdent L. D.R. n intelligit ante ꝛrtiꝰ habuꝭ inde
rendu voluntate neq informandu aut sanctificandu & tanq prece
dere respiciendo voluntꝰ tangm extremu & causq eq qua simul ea
tanq & ꝛrtiꝰ abstrahendo in illo priori ad coexistentia & informa
tione qua ꝑse exigunt ad agendu id sola requirit habit
aut actus existentia: — Ad 2q ꝟformatꝰ Rgm 2ª hanc solutꝰ
principiu innate dui ex eo q. una realiter in esse instanti tem

poris sit inherens intrinsecus & nata sua p manens n qd in quo
licet signo & prioritate natae deceat intelligi p manens & inherens
intrinsece.

Ceterum etiam Responderi posset ad argumentum ex Recentiorum Doctrina quod etiam si in illo priori intelligatur habitus ut informans & intelligatur ultimas positive & intrinsece informata ut connaturaliter elliciatur contritio ita ut in illo priori preintelligatur effectus positivus primarii gratiae Santificantis tamen non precedit neque presuponitur in illo priori ante contritionem effectus secundarii & quasi negativus scilicet expulsio peccati quae nihil conducit neque per se requiritur ad contritionem aut in illam aliquam causalitatem aut prioritatem exercet nam contritio eodem modo eliceretur a prehexistenti habitu sive expelatur sive nunquam expelleretur peccatum: precedat quod in illo priori positiva informatio sed nunquam precedet peccati expulsio quae nullatenus requiritur per se ad existentiam neque ad connaturalitatem contritionis sicut requiritur informatio habitus aut habitus informans.

Ad 1um facile Respondetur 2a doctrinam Recentiorum in priori solutionem precedentis argumenti. si enim habuit gratiam in illo priori quo elliciat contritionem non precedit aut preintelligitur ut inherens aut informans subiectum neque etiam intelligetur in illo priori exclusa Carentia gratiae neque denominatio positive maculae a tali subiecto nam hic per informationem 1a rationis forme & denominationem 2a rationis resultantem debent excludi. Ceterum etiam 2o Responderi posset 2a 2am aliam solutionem ibi insinuatam quod quamvis in illo priori preintelligeretur positivus primarius effectus informandi & santificandi non tamen preintelligitur neque precedit effectus quasi secundarius expulsionis maculae & quid quod sit de physica Carentia gratiae habitualis quae in macula habet rationem quasi materialem & genericam communem quae omnibus mortalibus ad minus formalis & specialis positiva macula quae inde nominatur consistit non intelligitur exclusa ante contritionem neque cessatio huius maculae est prior natura contritionis nam licet cessatio aut exclusio huius maculae nullam adeat realem mutationem supra infusionem gratiae neque nova Dei voluntas indigeat tamen superadit novam formalitatem & novam connotationem quae connotatio & nova ratio licet non sit sufficiens ad novam realitatem neque ad novam mutationem est tamen sufficiens ad constituendam aliam formalitatem quae non intelligatur neque precedat in eodem signo & in eodem priori cum gratiae infusione & informatione nam

de pno nisi aut precedentes nalz ñ suscit. consentalz ꝑnexo ex
principio influenti neq realiz existentias ex eodz principio
Id requiritur sortis ꝺducentia ad effectz ex. ꝺ effectz exequat
& proseguat sortitz. ellz nalz rei ut ꝺcatur effectz patientes
nata. talz stultitiã ng actus & passio in humanis realiter ꝺamni
ficantz. & ex ñ consz sit cand. priorisz passio gñ sit actio &
in diuersis nata existentias ex ꝓsonalitz & ñ sit eandz prio
ritz respectu filiationis gñ sit Patrocinij nata gñ sortis ex
pulsionis & notarie preuenire gñ. gñ expulsus ꝺcit ñ sit
realiz rei ꝺuentz neq influxz in eritz unde gñ ex ꝺ & nichil
ex gra gñ infusione ñ erit prius nata. gñ stultitia neq presu
ponit. ante eritz ng gnus crudelis pharisej neq adest ultima
gñ infusionz neq gra expulsio sit aliquid physicz gratie infu
sionis gñ. gra sortilegi & notarie qua expulsio ꝺstruitur ñ ex
ꝺ sortilegi. ex gra. aut ex infusione. ac ꝓsequens neq erit prior
neq presupponens facta ante eritz ante gñ ꝺuenit. initio & de no
minat hz uere. uerez amicz & ꝺuinz Deo ñ mtm. gñ qui ha
bet tunc remedij hanc ꝓ impossibilis excludet portunz macu
lã. qui ñ dz sortis presuponebatz expulsa.

Ad 3z Dñm. ad agendz & requiri ꝑ expulsio
ng stultiã forme neq satis intelligi. quid sit formari & assecurari nalz
formz ut possit agere sicut Cl. precedenti dicebam. Ad ꝺ formalz
Dñm. ordinz efficientis & ordinz pasi ñ ex ꝺfundendo & mu cendo
ng ñ ordinez inseparabiles qui ñ sunt priorisz aut posteriorisz entis
neq ex quo ñ. cum ordinis intrant aliquo modo in alicz receptio
actus nouz forme ꝓ tonet ad ordinz pasi & causz materialis cui & ex
cepere gñ ñ & numerandz neq loz aliquz sit. in ordine efficientis
ingnio & intrat receptio id introductio & infusio ingnio sequit g
actio efficientis ñ ponit receptis id infusionz & introductis nouz
forme ut plurimz ex noty & denudatio alicz aut luxuratio ꝺfor
mis stratio tangm ab impedimento erit quid requisitz in ordi
ne pasi & presupponitz ante receptis ñ & ante infusionz aut intro
ductis nouz forme notissima & ex defectibilia & ꝺuersis tal
ium ordinz & sentis & ordinz pasi ab innumeris philosophis
receptz gnalis plurimi ñ fatentur ultimz ꝺponi loz here in

Vtroq ordine & mutuo ꝺ̃ petentes in alterꝰ ꝺ̃ priorꝫ noua forma
dicto stigi disputat.

Sꝑ 4ꝫ Rep. effectꝫ paratꝫ qui ꝑ ponitꝫ exi
gentiꝫ & dependentiꝫ fluit a causa ꝓxima parere natum a Duabꝫ totalibꝫ
causis ꝓcedere effectꝫ negatꝫ qui vtꝫ Resultat exera possibilꝫ
optime posse aplurib⁹ totalib⁹ causis ꝓcedere ꝙ plures causæ immedi
ate possunt apponantur. licet duo totalia impedimenta pariant tñ vi
mul tenebras causare.

Disputatio. 6ª. De comparatꝫ & ordine eorꝫ quæ in Iustificatꝫ petoris occurrunt.

De Dispositionibus requisitis ad Iustificatꝫ cap. 4ꝫ

In Parabꝫ qui vtꝫ Sacramenti baptismi Iustificante nulla
requiritur aut precedit dispositio in Iustificatꝫ ꝑ adultos Cer
tꝫ é. regulariter & ordinaria Lege plures cõ dispositꝫ tempore pre
cedentes aut plures precedentes actꝰ suæ Iustificatꝰ exigat ꝑ
Sacramentꝫ suæ ꝑ vtroꝫ Sacramentꝫ ꝙ é. Initia quoꝝ cum ex
hoc modo ad alti Iustificatꝰ exigat precedunt fides actꝰ ti
mor, & alij actꝰ gñ. paulatꝫ ad Iustificatꝫ ꝑ mobemur ꝛª Da
trinꝫ Tridentini sessione 6ª. c. 9º. 6º. & 7. ubi imparti cuda
ri numeratꝫ stigꝫ qua credim⁹ vera cõ Reuelata & missa
& imprimis impijꝫ ꝑ gꝛã Dei & Xpi redemtorꝫ Iustificari de
inde numeratꝫ motꝰ de inde ipꝫ veniꝫ deinde dilectꝫ qua dey
tangim⁹ Iustitiꝫ finisꝫ diligere incipim⁹ posita hodiꝫ alijꝫ & deni
qꝫ petorꝫ ꝑ peniꝫ & seruandi mandata ꝙ dispositꝫ Iustifi
catꝰ ipa sñ̃formitꝫ Iustificantis imperio requirit. Fuit ecclesiæ
de ꝙdam & decens ut ꝑ voluntarias dispositꝫ statꝫ Iustifica
tionis & amicitꝫ Dei præparemur & q. dꝫ inten ꝑ nobꝫ datum
ꝑhinꝫ ꝛisciueramur & reparemur excitemur et nobꝫ vtꝫ
ꝑ voluntarias actus: hoc autꝫ ita de lege ordinariꝫ statutꝫ
& observatꝫ é ut nec humana extraordinaria ꝙ videntia possit
de aliqꝫ subito & instanti ꝑ nullꝫ statꝫ Iustificare & ꝙ dos

sorte de facto id ꝓbat.

Conueniunt ẽ omes fere theologi ad iustificat seu iustificand forma nulla ee ꝓ hiis dispositiõibz aut quibz ad formã iustificanis disponunt nã ii de potestate phisice nec phisice proferant aut disponant idoneo moraliter modo exquadz decentia & voluntate dei hec ẽ mens S. Tome 3ª 43 art. 3. qui in solo dei voluntate reducit ꝓ infundat gra iustificans sine nostri laboris actibz, & ẽ hec mens & doctrina Scoti qui ex ultimo gra creari nullo agnoscit phisico dispositõe ad ei infusionẽ & exꝑsse hanc doctrinã tradit Suarez lib. de gra cap. 5. num. 7 Vasq. ꝓ pte disp. 43 cap. 2 & in disp. 203 citata moderniores loca & omnes theologi pene uniuersi quos uidere & ratã estimare ꝗ gratie forme substantialis exigant quadã phisicã dispositõem ad eã recipiendã ex eoq̃ indicent ꝗdq accidentale ad sui seruatiuã sine qua nec introduci nec seruari possit forma ãlis regenerans & iustificans ẽ accidentalis nõ substantialis nec ad sui seruatiuã requirit aliquo accidentia uno & integro in sacramento baptismi sine aliqua gre dispositõe infundit & ꝑma non & ita nulla phisica indiget dispositõe. preterea uidetur gra Dei posse nostri actus bonos phisice disponere ad recepcõem forme iustificantis seu habitualis gre aut gre phisicã connexionẽ habere gre infusio ex actu timoris bodij & religionis & idq decendy & debitum alijs actibz respectibz respectu habitus infusi cuiꝰ ẽ de omni ratio & de omnibz eodẽ modo sentiunt omnes theologi.

Ad actus actibz illis aut dispositõibz quos disponunt ad iustificat nõ phisice & moraliter & exquadz decentia & voluntate Dei de nunc diebam, disponant ꝑ modũ meriti iustificat ꝓgnoscendo an sine merito elicere ex sola dei voluntate gre hui ad illos demeritos ꝓ nouenis sue ꝓ modũ meriti sue alio modo actus illi precedentes ad iustificat requirant certe dicit ee regulariter ex lege ordinaria disponere ad iustificat dictorũ sine sac. ꝓ sacramentũ sine ꝑ votũ ut ex Tridentino patet.

Certe ex in natis generationes agnoscant philosophi quadz ultima dispositiua qua ex forme. qui introducit

necessario sit aliqua attritio ē amittat dispositū qui prędicto
modo disponunt ad iustificatū. 2. ad iustificandū forma sit
aliqua ultima dispositio cui infallibiliter annexa sit iustificatio sicut
forma substantialis vero respectu ad suū ultimū dispositū. inquā
Doctrina Suarez lib 3. c. 9. sumitur tenet quodcūq; ē aliquid
primū dispositū ad nostrū iustificatū. 2. vel ad iustificandū grā quā
dispositū existimat ē verū p̄dictū cui vero annexa sit infusio grē
habituālis p̄ quā ē plures citat authores videre. Scoti in 4. dist
14. q. 2ª. paragr. ad hui⁹ intellectū quat autē Suarez 1º remittit
dine natū generationē inquā datur ultima dispositio vero me
xa cū forma 2º ēt in nostra iustificatū similis ultima dispositio
videndū ē unde scolastici omēs Antiqui meminerunt ultimæ
dispositionis ad iustificatū. 2. ad iustificandū grā quę nō pōt ē absq;
gr̄a p̄dicta attritio. 2º sequitur sepe memorate penitentię cui
infallibiliter annexa ē. peccatorū remissio. 2º talis penitentia ē ultima dis
positio ad peccatorū remissionē hui⁹ autē nō pōt ē absq; gr̄a attritio. 3º
Dicitur Tridentina ut supra vidimus docet iustificari nobis
2. meritorū dispositionis & cooperationis nostrę 2º ē aliqua dispo
sitio & cooperatio nostra ultima præparans & meritorū tribuens
nostrę iustificationis hui⁹ autē negari ē absq; gr̄a p̄dicta attritio
3º confirmat Suarez num. 11. nā ex duob⁹ aut pluribus peccatis
qui sunt remotæ illæ dispositiones quę nō merito nuncupantur ēq
formā unam iustificatā & alterū sē hoc nō pōt p̄venire nisi
2ª in altero Crucio dispositio usq; ad ultimū dispositū alterius
nō p̄cumit ad dispositū ultimū 2º datur in iustificatū ultima
dispositio.

Vnica hāc q̄ difficultē 1º dicendū ē q̄d ēq quis iustifi
catur instanti nullā ē ultima dispositio præter remotas illas
ad iustificatū neq; ad iustificandū grā inquā exclusione cuiuscūq
boni quę Suarez & ē certa apud theologos nā sola attritio &
dispositio tempore præcedens ē sufficiens ad iustificatū p̄ sacra
mentū tolly 2º licet pōt boni ultima dispositio in iustificatū quę fiat
extra sacramentū p̄ sacramentū tolly q̄ ē attritio.

2º dicendū ē q̄ actus attritus nullo modo
ēt dispositū neq; ultimū neq; nō ultimū ad iustificatū seu

peccatorꝝ remissionꝝ hui⁹ dilecto patet ex supra dictis 2ª p
facto scriptio ē forma substantiata & justificata ē ei⁹ effectꝰ scriptꝰ formaliꝫ
nullo modo pōt dici disponibile aut disponere ad ei⁹ effectꝰ formalē

3º dicendꝫ ē. q̄ si scriptꝰ p fidē p̄cedit ab habitu grē
scriptꝰ n̄ ē disponibile meritꝫ p modꝫ meriti ad eūd grā habitualē quē de
facto simul cū ipsa scriptꝰ infundit. dilecto hui⁹ facile ē q̄ uarijs
scriptꝰ p̄cedit ab habitu q̄ n̄ potest ē meritꝫ nec meritorꝫ dispone
re ad ipsū eundē habitū ng principiū meriti n̄ pōt cadere sub ipso
meritꝫ cui⁹ principiū q̄ nunq̄ existit in anima de incarnatē
p̄cedit. nūc aut̄ vivimꝰ ex p̄dicata 2ª principiū meriti supponit
ng donatꝫ & existens ante ipsū meritū ut tale meritꝫ fiat 3º n̄ pōt
donari dependenter ab eodē merito & ē premiū ei⁹ 3ª premiū ē pos
terius in sua existentia & donatē ipsum ipsū meritū ng donari premiū
debet ē 2ª fuit talis meritꝫ nec aut̄ n̄ donat. 2ª fuit talis meritꝫ
aut dependenter ab illo n̄ poterit ē premiū talis meriti si 3º habit⁹
grē presupponit existens & donat. ad elliciendū scriptꝰ n̄ poterit in
sui existentia pendere ab existentia scriptionis tanqm meriti ac
p̄cipuū neq̄ scriptio poterit ingenere meriti precedere neq̄ poterit
ē dispositio meritoria ad talē precedentē habitū.

Ex quo ēt infert. scriptꝰ n̄ ē dispositꝰ aut ordinatꝰ
talē precedentē & aptantē subiectū ut ex ipsa precisa motione dei in
fundendi habitualē grē aqua p̄cedit ng si habit⁹ precedat ut ellicia
tur scriptio ipsa scriptio existens nullatenꝰ pōt ē causa aut adiutio
ris precisa ad hoc ut existat & donetur habit⁹: & ideo ōnē. decendū ē
de omnib⁹ aliis actib⁹ supernaturalib⁹ respectu habitū infusorū ꝯcedunt.

4º dicendꝫ ē scriptꝰ aut dilectꝰ p̄fectꝫ 2º extra sacra
mentū sit justificatio potest dici ultimū moraliꝫ dispositꝰ ad grā habitu
alē nec ad habitū quatenꝰ deus debuit n̄ infundere grā habitualē nisi
illi qui in eodē instanti haberent actū scientiæ & infundere grā ha
bitualē in quolibet instanti in quo ellicitur p̄fectꝫ scriptio sicut semper de
lege ordinaria simul stat aliquē amicū p habitū & accedat & suscipiat
ad deū p̄ gratiā actū nec̄ habitualis scientiæ nec actualis charita
tis suscipiendo. & quidē hoc talē modo potest scriptꝰ dici ultimū dispositꝰ
ad grā patet ex dictis in declaratē scientiæ ē enī mera annexa infusio
grē actui scientiæ aut dilectionis 2º autē scriptio n̄ est alio modo de

ultima dispositio quæ tales ex precedentib⁹ deducendę: hic autē
modo disponendi aut dispositionis q̃m hūt strictę respectuę pot
applicari dispositio simultatis ñ ꝺ dispositio precedentiꝫ & ideꝰ ꝑ portio
nalis dicendꝫ é de oñib⁹ alijs actib⁹ aliorꝫ influxꝫ habitꝫ

Ad obiecta hoc modo simultatis dispositionis ñ ma
gis ponę debꝫ strictę cū dispositę ad habitꝫ q̃m eiꝰ habitꝫ disponere ad in
trinsecꝫ rigidę utrag é cura forma sufficiat. Celeꝫ é dupliciter ultꝫ
q̃. ng haurit é forma ꝑ manens & principalis causa strictionis cꝫ ꝓꝓ
in quadrat ratio dispositionis ducēdo modꝫ strictę autē é forma im
pfecta & ideo transiens ut pote actꝰ nati ñ ceteris quę remote dis
ponunt ꝺ sufficatꝫ unde ꝓximitas ꝑt dici disponere & aptare
voluntę ut rationali modo & voluntarię ducitur ad finꝫ q̃. infen
ditur haurit ꝓꝓ quę plurimę deficit.

Ad arguta ꝺ ꝓꝓ Sē Petꝰ ꝺ ꝓꝓ formas
sustantiales fieri ultimꝫ dispositꝫ q̃a plurimꝫ accidentia quędꝫ determinata
ꝓꝓ requirunt & ꝺ ria forma expedita q̃ ñ inberiꝫ in habitualꝫ gra
ꝓꝓ quę nec nisi ꝺ accidentib⁹ indigęt nec in sacramento defacto aliquꝫ
fuit dispositꝫ impedibilis. Relatus autē ꝺ ultimę dispositionis me
minere ꝺ facty fuit q̃a allegati existimantes strictę ñ ꝺ forma sufficiat
ficiatę alijs ꝺ potuerunt allꝫ Vocare dispositꝫ modo supra explicato

Ad ꝓꝓ Dñm scripturę inbuere rumi nonꝫ in
salutis pctorꝫ fidei pęnitentię & strictionis pctorꝫ in tangm dispositio
nis tangm forme ut deputatꝫ precedenti ꝺ ꝺ dubꝫ ē. ubi ꝺ dici
mus fidentiaꝫ q̃. ait sufficatꝫ augere ꝺ minuere dispositionis
intelligendꝫ ē de dispositionib⁹ tempore precedentib⁹ ꝺ quarꝫ mino
rꝫ ꝺcēt ꝺ auxiliꝫ ꝺtantiꝫ aut tantiꝫ strictę ex ꝓꝓ ꝺ ꝑt ad ꝓꝓ.

Ad ꝓꝓ extat Dñm facile explicatꝫ qui preparantꝫ
ꝑ fidꝫ & alias remota dispositiones allegati sufficiari q̃a placuit deo alti
ꝓꝓ donare auxilia efficata ꝓꝓ ꝑficię operantꝫ alijs cū ñ placuit q̃ ꝺ
ꝓꝓ modo é ueꝫ sue strictę ꝑficię ut forma sua idꝫ erat ultima dispo
nens

Sed ad ꝓ parrafꝰ illꝰ ꝺ ꝺ aperte loquitur de strictę q̃ tem
pore ꝑt precedere ante sufficatꝫ & ꝑ sufficatꝫ q̃ formaliter determi
minatur strictio

An influxu habit caritatis - Lgre p̃cedat primu actu caritatis - Sntiones cap. II

Dfficultas hui ptis ptinet ad matiã de caritã q̃ q. 24 art. 2 & 3 & Hauriã qq̃ sufficiamur explicari n̄ pt̃ nisi huiꝰ difficultatis onis dctã examinanda ẽ impraesenti: & q. de habitu caritatis respectu l'actꝰ dicti fuerit de alijs omnib⁹ supnalib⁹ habitib⁹ p̃ influxu sentiendi erit nec⁹ ens diuersimode de dcis sentiunt theologi.

Prima d. n habere dicit primu actu dilectionis & sntionis dicitu ab eo qui erat in mortali n̄ p̃cedere ab habitu id patꝫ l4 actu ẽ deposito p̃cedentis d qui habitu tu B. nabentura Andreas de Vega Molina & alij plures quos citat & segit Suarez lib. 6. de grã c. 22 videndꝫ S. Scot in 2° dist 24. q. 2. ad 2. ubi ait sntiã n̄ p̃cedere ab habitu id ante dlm p̃cedere quatuor aut 5° hec sta. a cuis authorib⁹ q. sntia ẽ deposita ad habitualẽ grã ẽ p̃cedit disponendo & n̄ p̃cedit ab habitu. 2° p̃. q. si influxu habitꝰ esset prior gñ sntia fra habitualis n̄ donaretur hui qui steterunt q. sntiã id donaretur ut steterant q. in 3bentem reputant ut authorem ng̃ sequeretur infusionẽ grã n̄ ee voluntariã nec⁹ peccare ab actu motho q. credit ee dã Gabrielem sistone 6. c. 7° ubi ait sufficere sntiã p̃ voluntariã susceptã grã & donum.

3° si p̃ri nãa infunderetur habitꝰ caritatis l. grã ut fieret prim actꝰ sntionis talis actꝰ merito oriretur & meritu esset tun q. habitꝰ ẽ agens tale tun q. extra sacramentꝫ n̄ pt̃ adultꝰ sine inspiratione sine actu sntionis ẽ remot dato habitu merito sequeretur actꝰ ne sufficiat sine actu fieret ac p̃ sequens l. ille actꝰ n̄ esset bonus & meritoꝝ q. ẽ 3a ones theologoꝝ.

4° si imprimis nãa ante l4 actu infunderetur habitꝰ grã n̄ maneret p̃ ullu l° instans timeretur ad p̃ccandꝫ mortaliter q. supposito habitu in illo instanti ẽ tñ impossibile p̃ tunc pctꝫ mortale Unde si imponeretur p̃ceptꝫ diligendi dꝫ p̃ tali l° instanti n̄ posset talle p̃ceptꝫ aut p̃sumeret aliud p̃ceptꝫ grave breue observari id necessitaremur p̃ illo instanti ad illud dei aut alteri gravis p̃cepti implendi q. ẽ impossibile n̄ ꝫ diligendꝫ ẽ in illo l° instanti infundi habitꝫ caritatis, quo recurrere voluntas ad sntiã & ad n̄ peccandꝫ

D[ns] natg V[ro] valde gratibile ē & magis gloriose q̄ naturali modo quo omes actus
supnaturales p̄cedunt actus infusis habitib⁹ asserit auct hic D[n]s Th. ad 4m
actg Caritatis
in ordine Iustificatis p̄cedere ab habitu Caritatis i. gie p̄ria nata infusa
ita S. Thomas exponit 1ª 2ª q. 114 art. 2. ubi Caietan. tum Medina
Ferara Rad. Sot & Can. quos refert & sequitur Valg. tota disp. 211
Valguez cuius plura sequi RR. patet auct 1° q. 8ª q̄ naturalis mod⁹ apparendi
in natura voluntē ē quo voluntas apparet p̄ principijs intrinsecis suis in
herens & p̄manens ad hoc q̄ recedentes a theologis habit⁹ supnaturales infusi
gratiæ p̄ auxilia q̄e citra manentes possit voluntas elicere actus supnaturales
sed n̄ ē alligata ratio ad q̄ obtinendā q̄ non debeat ad dicendū q̄
alio modo fiat ille actus ac ceteri alij actus fiunt & q̄ omes ceteri actus
elicuntur naturaliter & 1ª actus n̄ elicitur naturaliter ut ex solutis argumentis
patebit & dicendū ē q̄ 1ª actus fiat naturaliter actu habitu recte
& ceteri ac formaliter q̄ primus & naturaliter modo gubernandi & mouendi
regis p̄ts 1ª actus qui potest p̄cedere totalis prima. id habitus supnaturales p̄
rectitudinē gratiæ plurimæ elicuntur & explicitus voluntas nolitq̄ mouere q̄ voluntas
habet potentiam ad actus supnaturales q̄ p̄ recipiendū habuit quia voluntas fiat p̄
tens n̄ fit prius actu q̄ actu dimanet & dicitur fieri.

Ad quintum in oppositum dicendum ad 4ª actus autem habitus actu ut supra dictum ē n̄ ē p̄hibitus dispositis neq̄ dispositis p̄cedentibus ad simultatis gratiæ examinandi voluntē n̄ infundatur habitus
ita simul in eodem instanti temporis ut ex actu huiusmodi dispositionis ad gratiæ recipiendū n̄ potest p̄cedere dispositionis neq̄ tollit quia actus supnaturalis actus habitus a natura p̄cedat.

Ad 6ª Dicendum Iustificatis in adultis ex voluntario existunt p̄ voluntarium suscipiendi gratiæ q̄ omes gratiæ infusionis p̄cedunt omnes p̄ hunc actū fiunt q̄ ad Iustificandi preparamur. tum ex q̄ simul in eodem instanti temporis fiunt cooperamur habitui gratiæ simul ipse eliciendo fiunt actus & quia in deo adde ex in natura 1ª q. 8ª ad quē ē forma Iustificans ē voluntarius aversio & dilectio neq̄ aliud (sen. Solanarij exigit ratio Iustificationis neq̄ aliquid amplius vult Scilicet. Fidentius unde nihil obstat neq̄ in sacramentis ē q̄ vere dicam. 1ª haurimus gratiam sacramenti adultis infundi ut teneant & diligant n̄ q̄ fiunt.

Ad 3ª Dicendum ex ii habitus exire quo ut causa

Ad Scotum ig supra dictum e loqui de actibus et dispositionibus quae tempore solet precedere ad justificationem hanc autem non mirum indicat non precedere ab habitu quam tempore antecedit aut potest antecedere

An si quis opperetur ex habitu Caritatis in determinato instanti per quo obligaret preceptum diligendi Deum esset per tali instanti libertas ad omittendum vel peccandum Cap III

ex c. precedenti constat neque hanc difficultatem precedere de facto quando nullum tale preceptum agnoscimus neque esse specialem in ss. asserente 1um actum Caritatis et alliarum infusarum virtutum precedere ab habitibus cum eadem difficultas sit de quolibet sequenti instanti quo habitus operetur si preceptum daretur per tali instanti nichilominus ex potestate tractanda e hec difficultas tum quia in se e scitu digna tum quia ex libertate quae fieret in illo determinato instanti quo presuponitur habitus caritatis ad omissionem actus precepti contendunt RR quidam Tomiste defendere libertatem actus posita physica premotione quia non minus in compositis e premotio cum carentia consensus quam habitus gratiae cum omissione peccaminosa per eodem instanti

Pro dictis autem nota 1o tempore antecedenti ante determinatum instans fuisse libertatem ad peccandum et omittendum in dicto instanti quia antecedenti tempore potentia fuit ad omittendum vel ad non habendum gratiam in illo determinato instanti similiter certum e in illo instanti determinato esse potentiam et libertatem ad omittendum et peccandum tempore sequenti quia gratia infusa et existens in dicto instanti potest amitti per peccatum quolibet tempore sequenti dubium solum e de libertate quae sit in determinato instanti quo infunditur aut opperatur habitus gratiae ad peccandum et omittendum in eodem ipso instanti nam gratia quae in illo instanti supponitur infusa et influens non potest in eodem instanti desinere et non esse quia in eodem instanti verificaretur quod est et quod non est neque etiam existente et supposita gratia potest in eodem instanti esse peccatum graue in eodem subiecto adhuc de potentia absoluta ut supra dictum e unde neque insensu (ut aiunt) diuisio excludendo gratiam neque insensu composito simul cum gratia potest in illo instanti admitti peccatum mortale.

Secundo nota pura libertatis aut arbitrii nostri non exigere quod in quolibet tempore aut instanti simul proxime liberi ad quodlibet opus neque ad peccandum multa enim sunt instantia imo

tempora durissima in gg. l. ex defecta p̄ossimi l. ex in ordine contra l. ex robore aut alio impedimento n̄ habeam p̄ximq. laudabili ad pecandq. n̄ q̄ uerisat p̄uens difficultas ad vitandq. inconueniens ne daret aliq. instans inquo n̄ sit p̄ximo liuere tal ad pecandq. hoc enq. nulli esset in conuenions id tractatur quesito ne videamur quid ni vere habeat instans instans sit ex dictis in gg. sumus liueri ad pecandq. an n.

3° nota cundq. effectq. negativi seu cundq. carentiq. ut supra rationem multorum p̄uenire a duobus totalibus causis quarq. quelibet sufficiens inducit talq. carentiq. aut effectq. aut cadq. carentia licite totaliter p̄t p̄uenire a duobus obstaculis et cadq. expulsio fuit ab habitu et ab actu et carentia p̄ti aut impeditiua in tpo domino adequate et totaliter p̄ueniebat a causa Racionali gñali virtuali et intentionali modo cognitionis operabat et abstinendo positiua gñ p̄hibito forti aut ne diamorino modo p̄ imp̄ossibili forti excludebat et impediebat pōtq.

4° nota q̄d q̄do cadq. carentia aut effectus a duobus causis adequatis q̄uenit p̄t p̄uenire a una causa liuere aut liuero modo ita ut talis causa relinquat pōtq. ad contrariq. ab alia causa p̄uenire imo merito ita ut nullq. relinquat pōtq. ad d̄a riq. ut vg. carentia Radij solaris in hoc gibnario in simul causaretur ab aliquo claudente fenestra et in eodq. instanti sol obnubilaretur: et ēq. omisso sacri in alio qui suo ponte vellet n̄ surgere alicto et simul eo nascente cubiculq. esset clausq. in vtroq. istorum casu eadq. omissio aut eadq. carentia fieret a priori causa relinq̄do pōtq. ad d̄a riq. ac p̄ negat liuero modo a posteriori vt causa imo merito induceret.

5° nota in potestate nostra de instanti inquo ab habitu grē p̄deret actus p̄augnus carentiq. peccati duas habere causas sufficientes et totales p̄riq. liueriq. qui relinquebat pōtq. ad variq. scilicet dispositionis vt puncti ni et temperati cogitationis quibus p̄hibendis deus n̄ tenetur sine peccati posteriorq. vero alicq. causq. p̄hibitiq. et omnino naturali scilicet influxionis l. existentiq. habitus p̄tali instanti p̄ius causa tali et liuero modo cessat

n peccat

ꝺ̃ pcare posterior ꝺ̃ phisice & mali mꝺo ꝑ fieri no possibꝫ in
pdere pter q̃ ñ ordinata ꝺ̃ & ordinandꝫ ut prior causa (scilt agibilis
talis ꝺ̃ ponibilis) ꝓmus ē esse ñ necessitat ꝺ̃ ex q̃ nisi agibile pce
dens ex hauitu habitate ordinandi aut immutatus isto modo
operandi nisi habitꝰ mediis cogitationib⁹ aliqm necessꝫ inducere
q̃ cogitatiõ nisi immutatiõ ab habitu nisi alio modo inscitie
rerum ꝺ̃ si habitꝰ ñ esset infusus q̃ videtur precipue accidere
p. Val. impressioni ꝺ̃ moderna.

2ᵒ nota semel posita posteriori causa ꝛpe
dendi scilt habitu nisi caueatur ꝑter ꝑ tale instans q̃ semel
infuso aut existenti habitu in tali instanti physice ē impossibile
q̃ tali instanti ē ꝑter nisi ꝓq̃ excludendo ꝑ tale instantiõe
q̃ simul cu illa ꝺ̃ morando ut exꝑ̃ notatꝫ ꝺ̃ stat.

Solꝫ q̃ restat ꝺ̃ moderna an infuso habitꝰ & cu
fluxu ſcitꝫ impossibilitari ꝓtuere ꝑter ex primꝫ cu priori causa
(cogitationib⁹ scilt prius) que simul inducebant scilt relin
q̃ ꝺ̃ ꝑter ad ꝺ̃ nisi participet aliqm sucrꝫ & indeterminatꝫ ta
ut scitꝫ in ꝺ̃ possibilitat habitꝰ & necessitat ex illa precedens ſcitꝫ
ꝺ̃ Deus ꝺ̃ agens & solꝫ necessitare ꝺ̃ sequentꝫ ex eo q̃ habitꝰ infundi
in instanti quo ꝺ̃ fuerat alias ñ futurꝫ ꝑter nisi semel
infuso habitu physice impossibilitari ꝓtuere ꝑter & potius autꝫ
fluxus habitꝰ ñ hoc aliqm posteriꝰ nisi & ꝺ̃ ex. ex eo q̃ in
fundi habitꝰ ꝑ tale ꝓmittere certe necessitat ñ peccandi ꝓtue
ꝓbentem ab habitu esse necessitat ante que ñ relinquat absolute
sucrꝫ ꝓ tali instanti ad peccandu aut omittendu ꝺ̃ ſcitꝫ precepta

Impugnat ꝺ̃ scitꝫ ꝺ̃ Deus RR existimat
necessꝫ ꝺ̃ habitꝰ inducere ꝺ̃ posteriꝰ & sequentꝫ ad determinatꝫ
sucrꝫ tale instantis q̃ ꝑ ꝓmittit ꝺ̃ ordinatiõ ex tali dispositꝫ co
gitationu nisi sucre determinandos ad ñ peccandu in tali instanti
& ex hac priori ꝓmissione decreuit infundere habitu quo posset na
turaliter actꝰ caritatis precepti q̃ habitꝰ infuso & ex ipsis posteriꝰ ē hac
determinatꝫ ordinati & ludera in tali instanti priticulla ex priori
causa cogitationis scilt. atque ita necessitat ꝑ habitꝰ inducitur
sequens hanc determinatꝫ.

Probabilꝫ tꝫ ē hanc ordinatꝫ precedere

ante absoluto infusionē habit ñ sufficere ut necessitas ḡm in
duxit habit sit necessitas sequens q̄ omnes ex solis cogitationib⁹
previdebit sibi naturaliter huiusmodi effectus istq impotens absoluto ante
absoluto determinatus nec adhibere nova physica causa impedientem alias
esse quę ñ erat presens in anteriori sibi naturaliter previsionis facultate
nerij absolute id in priori illi instanti debet in ordine absoluto
nova causa esse habit physice impossibilitatem peccati grauis in
fanti q̄ carentia peccati ebadit nēria alienij nec ante peccati q̄ si
post previsionē illā sibi naturaliter ex solis cogitationib⁹ q̄ de creatur
de hanitij infundere diceremus physicę premotę aut vnionē
hypostaticę illa prior sibi naturalis previsio effectus ñ sufficeret
ad hoc ut necessitas indicta ab vnione aut premotione esset
necessitas sequens id carentia peti esset antecedens nēria
at ñ omnis physice impossibilis ē habeat q̄ ex peto mortali
ę cedę instanti ḡm vnio hypostatica posita sua durabit q̄ previ
sio illa sibi naturalis quę antecedit ñ ē sufficiens ut infusio habit
sit absolute huiusmodi ē necessitas ę bene ens ab habitu sit necessi
tas sequens.—

Rarō autē apriori sumitur ex dictis q̄ in illa sibi natura
li previsione qua effectus fuit liber previsus ñ sufficiens prebuit ex oib⁹
causis agg usque pervenit q̄ aut vis fuerit liber ex quadā causa ñ tollit
quin nova causa nēria adveniens possit facere effectus nerij ng nova
causa nēria ḡmittit ñ tollat de pot urgeat eundē effectus qui apriori
causa supponit huiusmodi previsis tollit tq̄ potā ad dandū ē impedit po
tentiā dandi ḡm prior causa reliquerat ē sta sit nēria effectus pos
teriori causa adveniente qui ex sola priori causa fuerat huiusmodi ē
ex pota ad dandū. ē affirmat q̄ si imposs̄ione illa sibi naturali
qua previdetur ex talib⁹ cogitationib⁹ futurus ē ñ peccare adderetur
in ordine illo sibi naturali ē ponerētur in anteriori nova causa necessi
tans ita ut in sibi naturali diceretur si in tali instanti dentro ta
les cogitatus simul ex hanitu aut ex vnione hypostatica in
priori naturę instantis ñ peccabit in tali instanti effectus ñ peccan
di ñ previderet fieri de in ordine absoluto ñ prece durat
sole cogitatus id precedit ex nobis principijs ē posterior causa
physica necessitans q̄ effectus ñ peccandi ñ ebadit fieri ex dimi

diata illa preuisione conditionali ex solis cogitationibus ex qua
preuisus est liuer neque ex eo quod precedat dimidiata illa conditiona
lis preuisio erit in nostra potestate habitus infusio neque necessitas
perueniens ab habitu erit consequens.

Respondent RR. quod quando posterior causa
aut principium superaditum ponitur loco alterius principij conditiona
liter preuisi et ponitur ad connaturalitatem actus non necessitat magis quam
aliud illud principium conditionaliter preuisum cui loco additur
habitus autem additur et ponitur loco auxilij ut connaturaliter fiat actus
atque ita non magis necessitabit quam auxilium ipsum. Ceterum hec solu
tio innanis est et voluntarie dicta quid enim interest posterio
rem causam addi loco alterius si hec posterior causa habet vim nece
sitandi et habet in conpossibilitate cum peccato quam prior non habebat. nunc
quid quia loco alterius additur amittet propriam naturam et induet naturam
conpossibilem alterius cui loco ex Dei voluntate ponitur, aut quia additur
ad connaturalicandum non poterit simul connaturalicare et nece
sitare per hoc instanti sicut lumen glorie datur ad connaturali
candam visionem et simul necessitat: potius ex hac solutione robo
ratur nostra ratio quia si non est idem principium neque eiusdem rationis
illud a quo prebens fuit effectus in ordine conditionato et principium
absolutum quod additur ergo quamuis ex illo principio conditionato effectus pre
bissus fuerit liber non sequitur quod ex quo liuat alio principio idem
effectus procedat liuere quia liuertas tota consistit in modo procedendi ab
hoc vel illo principio.

Quare alij Docti RR. existimant me
lius satisfieri posse difficultati si diceretur ante habitus infusionem in hoc
determinato instanti preuideri a Deo carentiam peccati non conditionaliter
sed absolute futuram et liuerum ex talibus cogitationibus et ex hac ab
soluta preuisione moberi ad infundendum habitum unde quando ha
bitus infunditur iam preuisus fuit absolute liuerum non peccare. solutio
tamen hec falsa est quia posterior causa nata sua in conpossibilitatis et
necessitans per tali instanti scilicet habitus infusio vere aduenit im
priori natura ante absolutam determinatam peccandi aut omittendi
in tali instanti ergo iure influit suo modo in conpossibilitatis in
talem effectum ergo effectus non peccandi non potest videri absolute futurus

ante hanc causg gª nichil videri absolute futurg nec
obnec nec causa aggnere queant prioritas ordinis precessionis
ex sola dependentia Colligit. & firmata gª in nostra ppo
ri ponebat precepti de actu eliciendo in illo determi
nato instanti & peccatg erit Carentia ordinis á peccare actu
gd deberet poni precepti absolute futurg ante infusionem habit
uet á omittere aut á omisso ordinis quę é posterius ppa
ordine gª omittere é á ueri á omittere dª é in ordine hoc é se
ri id ordine á pot absolute precipi ante habitg aquo pce
phuisse pcedit q. in nostra ppoti á potuit absolute precipi
á peccare ante habit infusionem negi ex hoc defendi pot necessg
gm ordinet habitg infusio ꝑ illo instanti éé ggiª á antecedg

Ultimo q. dicendg gd in ins tanti infusio
nis habitg aut in instanti quo fuit ingnio ponatur habitg exercitij
& operans á ponatur éé precepti ordinis ꝑ tali instanti in sit ꝑ
time fuerat ad peccandg aut omittendg negi carentia pcti éé fuerg
aut in nostra potestate ꝑ tali instanti ng gnaui agitatis vitali & li
uero modo determinent ad á peccandg relinqdo potg ad dictg
habit in priori thatg infusus ꝑ stg & merig in ordine ad gnatu
ralia fuit eg petro tollit aut impedit hanc potg ad dictg & redit in
possibile pcti ꝑ tali instanti, sicut in exemplis adductis notatur 4ª
Carentia Radij solaris aut á audito sacri absolute & in re pcan
est fuerg gnaliª ex priori causa ime necessitat ordinem gª agentis ordi
nis causa nexia necessitabat effectg unde tale instans nat mensu
rans aut existentig habitg qui ponitur aut ex multis in gg á num
proxime fuerit ad peccandg ex quo nichil sequi gª arbitrij fuerat ex 2ª
notatur dictat.

Dicet ex hac doctrina sequi precepti ordinis ꝑ
tale instanti éé de actu nexio & in ebitanti impedita ꝑ potest gd
bant & stultg precepti aut. Pot. si precepti ponatur stg ꝑ tali
instanti & tali actu nexio vanq quidg aut tg post éé precepti alig
obligans ꝑ alijs ocasionatg gd precepti ponatur ꝑ illo determinato in
stanti obligare á aut vanq & stultg negnq impossibile é actu pre
cepti in aliqua ocasione nexio fieri.

Dicet 2º. hoc g é á peccare nemo antecedere

presupponi ante ejus influxum aut existentiam q̃ nisi prius in influxum deberet aut existeret ejus. = Ultimo hic precipio ñ é vsq; phisicę pro vltimo id é precipio logica & aposteriori ng apriori & phisice posti ex eo q̃ vltimo ejus. sequitur ñ é prius effectus ejus positibus prior é negatiuo neq; habuit influxum aut existentia pendet sic ex carentia seu id posti dlq causat sine indigentia alicuj prioris quę anteacedere debeat prius. =

De ordine quę in ipso instanti Junctionis duplicis intrinsecus Cap. LIIII

Vltimo hic quę temporis ordinę & successionę licet facile é videare quę ng sint priora quę & posteriora de his autę quę in codę instanti Junctionis ponuntur ñ é facile statuere quę ordinę naturę & causalitatis intrę serbent. Q quo respondeo ex philosophis q̃ ejus in natis generationib; agens & patiens videretur quasi duo termini & duę rationes priores & ordo nichil aliud ut ipsum habituudo ad unum ejus duo solent videri ordines alter ordo 1ę 1ę. inequam, numeratę ab ente vsq; patiens qui dicit ordo efficientis alter 2ę ordo 1ę 2ę. inequam. ejusdem vsq; ens qui dicit ordo pars 1ę causę materialis 2ę quę in ordine efficientis pri dignori solet q̃ducho & induchio forme genitę 2º expulsio forme corrumpendę q̃ nata 1º intendit agere ñ 2º destruere ex alle 2º & q̃ducit recipit secundario & cognito 2ę rij: in ordine 2º pars & materialis causę 1º numerati dicitur datio aut tuneratio aforma 2ę rię tempus aquody impedimento q̃ impediret receptę nouę forme in subto. 2º numerati receptio nouę forme quos duos ordines in philosophia receptos reponit & aquat S. Tomas 1ę 2ę q̃ 113. artº 3º 7º & 8. neq; alterius é amentę & doctrina Scoti in 4º dist 17. q̃ 2ª artº 2º. & hos ag dos ordines efficientis & pars tradit & quat Suarez lib. 8 de gra C. 24. num. 13. Vasq; disp. 211 fere p totq; & alij plures exthcologi & philosophi. =

Vna recepta é alia doctrina plurium Jumentarij qui asserunt in om generali vltimo dispositę efficientis precedere aliquo forma genitę & simul disponere ad eandę q̃q formę dlę & precedere in genere causę materialis ita ut ultima dispositio rei habeat

in utroq; ordine efficientis & pris imo & habeat locu in vtroq; ordine efficientis ut pot nouq; formq; generis ordine & pris aut cau
se materialis ut prior noue forme illq; disponitur causat: hanc
so mutatq; dicitur n̄ a nim, quare nec requare q; illq; n̄ indico
neriq; ad presentq; difficultq; enodandq; ut mox patebit.

Xa. Vlq; ꝯ magis recepto philosophiq; reperta forte xa nichil existentia rei extra grq & petq; ppr regula monstrabim dicendu & 2o in sufficiatis adultoru p̄ntiq; in quo instanti sufficiatio nis in ordine efficientis vlq; & ductu & influxu habiq; grē l. carnalis. 2o actu quo nationis. 3o intelligi expulsionq; petr. qui ordo sic quatuor firmatur ex dictis ng actu & habitu ii primo disponentes & expellentes petq; ut disp. q. 8 & 2o dictu & ꝯ utraq; hec forma aute cedit expulsionq; petr: non dicat aliq; hec forma ordine efficientis prior & habitu aquo efficitur quia contra ꝯ non hec tria 1o & habitu 2o actu ab illo p̄cedens 3o expulsio petr. ab utraq; p̄ in p̄positis ꝓbe quitur. Ubi aduerte n̄ ponit unitq; inter habitu & expulsionq; q. habitu indigeat actu nationis ut expellat petq; q habitu se solo ut respicit, neq; excogitat nationis potuit hunc vlq; loco q. & disponit q; ad expulsionq; petr. nationis n̄ ut disponit id vera forma ret hunc vlq; hunc loco nationis in ordine efficientis q. efficit ab habitu n̄ dq; sub intellecta expulsione petr unde & posterior habitu aquo efficitur & & prior expulsione ꝯm causat.

In ordine cuiq; pris aut causa materialis vere essentiq; & quanto laboraberint & quanto meditaberint RR. ex dictis vlq; facile patet quid tenendu sit. Dicim ꝯ in hoc ordine pris vlq; intelligi denudatq; ne lucis sub aquo tangm a xa nia forma quq; impederet ne simul noua forma sufficiens recipercet in eodē subto. 2o in dicto ordine pris intelligit plurima recepta utriusq; forme sufficientis sic habitu grē & act nationis quq; forme nisi sublato impedimento n̄ recipierent.

Intr recepta & nationis & recepti habitu grē nulli prius & plurimu ordo nisi natio aut ei recepto aliquo modo precedat aut causat recepti habitu q. inde patet q. natio ut vidim & 1o n̄ & plurima disponit & grq habitualq; ex mutuo circulo gorq; plurimorq; ꝯ in ordine plurimo pris verius agens

contritio in quantum dispositio nullum habet locum neque physice precedit gratiam aut eius receptionem. Et idem iudicium est de omnibus actibus aliorum habitum infusorum nullus enim actus supernaturalis virtutis physice disponit ad eius habitum infusum ut dictum est. neque possunt assequi causam aut rationem quare graves Authores qui cum nullam physicam causalitatem dispositivam agnoscant in actu contritionis respectu sui habitus adducta borant querendo qualiter contritio ordine cause materialis precedat habitum aut eius receptionem. Veritas ergo est quod contritio aut receptio contritionis non est prior ordine physico pari quam receptio habitus sed utraque receptio actus et habitus tanquam duarum formarum iustificantium intelligitur simul post denudationem a peccato.

Item cum contritio non precedat in genere meriti ad infusionem aut receptionem gratie ut C. 1° diximus et sequenti Tractatu quandoque est sequitur quod adhuc ordine et ratione dispositionis moralis meritorie non precedat contritio gratie habitualis receptionem si contritio precederet tanquam meritum ad gratiam hec precedentia non esset in ordine et genere cause materialis sed efficientis nam meritum ad genus cause efficientis pertinet quia solum operatur movendo efficiens ut vellit conferre premium.

Dices contritio ex pluribus theologis et ex supra dictis est aliquomodo dispositio moralis saltem ad gratiam ergo eo modo quo est dispositio moralis precedet moraliter ipsam gratiam aut eius receptionem. Contra tamen quia in iustificatione contritio non est dispositio precedentie adhuc moralis sed dispositio simultatis quatenus Deus ex libera voluntate noluit esse infusionem gratie sine eo quod in eodem instanti convertatur peccator affective per contritionem ad quod nulla precedentia contritionis requiritur sed sufficit simultas in eo dem instanti.

Causa autem difficultatis et obscuritatis que in hoc puncto ubique versata est ea fuit quod Sanctus Thomas numerans ordinem iustificationis immiscuit ordinem physicum cum ordine affectivo quo in Deum convertimur et a

pecato per affectu abertimur et ex utroque
ordine unu quendu conpaginabit ordo tamen
formalis agentis et passi distinctus ab affectivo
est quem nos numerabimus quod satis indica
bit Vazquez disputatione 222 quamvis ipse
Vazquez in eo loco ita de contritione loquatur
ac si precederet tanquam dispositio physica ad
habitum quod plures ex discipulis fefellit.

Et hic de hoc secundo trac
tatu de justificatione utinam ad lau
dem omnipotentis Dei Pa
tris et filii et spiritus
Sancti nec non in
temerate vir
ginis mariae
eiusque
sponsi
Joseph.

Tractatus 3.us De merito q.d e gr̃e iustifi
cantis effectus. Disputatio 1.a

De conditionibus que ad meritũ ꝯdignũ glo
riæ requiruntur & ss necessariæ

Discreptio & Diuisio meriti & ea in quib. fre
quentius theologi conueniunt

Caput primũ

Temporis angustia premit ut adhuc vrebiori stilo hunc
3ũ de merito tractatũ p̃ curam ne inceptũ de gr̃a opus im
portune relinquam; ea g.o quæ s. certa s. minus ꝯtrouersa
ss vrebitur attingendo & explicando quæ apud theologos ꝯtro
uertuntur solita methodo p̃ tractabimus.

Ex mat.a de Vonit.e & mala notũ e q.d me
ritũ sit passio Vonitatis mortis seu actus Voni p̃ pyenz
e Voni operis laudari & premio afici & utrumq. exigit
Vonitatis nat.a sicut extrario passio malæ e vituperari
& penas p̃ mereri: q.d n̄ ita anguste intelligendũ e ut pre
miũ & laus si in rigore sumantur sint omnino idẽ ss. tã
multũ simillia nã premiũ n̄ minus solet ꝯmendare apud
oñes opera Vona quã laus ipsa ex utriusq. g.o dignitẽ lau
dis cult & premij integra Vonitatis passio resultat & in
tegratur ita ut Vonitas equæ mereatur laudari & pre
miari sicut mala equæ meretur vituperiũ & penã.

Interest autẽ n̄ parũ ad natã meriti
plene dignos Cendã id q.d nec sine ꝯtrouersia e an scilt
ratio meriti precipue radicetur & fundetur in pulcritudine
& alicientia virtutis qua Vonitas moueat & alliciat ad
premiandũ an v. radicetur precipue in ratẽ obsequij &
vtillitatis quæ in bono opere respectu premiantis inbe
nitur

in quo Vat. 1a. 2e. disp. 77. in comment.o articulo
ry & in disp. 203. c. 5.o videtur vere ratio meriti
fundari & radicari in ipsa alicientia & pulcritudi
ne Vonitatis ratio autem obsequij & utilitatis secundario
& consequenter est atendendum in merito quod placitum possum consi
mare 1.o quia pulcritudo ipsa virtutis nulla utilitate conside
rata non solum meretur laudari id est munerari etiam ab illis
quibus nullo modo utilis est. 2.o quia ratio utilitatis & comodi non est
propria Vonitatis imo neque ita propie reperitur in Vonitate sicut
in pecunia & alijs reb. & actionib. precio stimabilib. ergo
non radicatur in utilitate propissima Vonitatis proprietas que est
meritum. 3.o quia respectu nullius datur tam propie meritum quam
respectu Dei cui nostra opera nichil vere utilitatis nichil
veri comodi possunt aferri ita ut Deus ad munerandum bo
na opera magis ex amore & complacentia Vonitatis quam
ex acepta utilitate moveatur (imo magis generosum & decens
Deo est ex pulcritudine quam ex utilitate moveri) videtur ergo
propissima & radicalem meriti ratio apud Deum precipue in
pulcritudine & alicientia virtutis radicari quamvis
ex consequenti non excludat ratio obsequij & utilitatis.

Rationes iste que per hac parte sese michi ofe
runt omnino in illam traherent nisi viderem Sanctum Tomam 1a
2e. q. 22 art. 3.o & 4.o & q. etiam 114 art. 3.o & nostrum
Scotum in 1.m dist. 17. q. 3.a & in 3.m dist. 18 q. unica
magna consensione meritum in iusta radicantes & iustam
precipue ad ratio meriti considerantes quorum ratio per predic
to placito non inbenio expressam potest autem deduci non incongru
ens ratio ex ipso nomine meriti quod a mercede dicitur
& ex ordine ad mercedem videtur sic apelatum merces autem
propie est recompensatio decuta & ita meritum ut tali nomine
explicatum videtur dicere ius iustitie aut vim aliquam ex actibus
mercedis quam in utilitate & ratio obsequij solum potest fun
dari & radicari. Utrumque certe probabile est sed utrum
que simul videtur michi probabilius nec male inter se cohere
re quod sit fundatum & quasi 1.a & sufficiens radix meriti

virtut impul crudine & abstinentia virtutis qualem
digna é laudari & mederari ꝑ demerity alicꝫ meri
virtut in ordine & exigentia ad mercedꝫ trahit rone tali
exigentia & vere sufficiens & absolute ponit istare meri
ri ratio ad vꝫ ꝑfecty meritj virtutis. dicat & virtu
tis pulcritudine & exigentia mercedis gd michi vi
detur de mente scoti in 4 dist 14. qꝫ 3a. part. id
tame alteram si attente legatur. meritj ꝓ intrinseca
labitudine secundj ubicunꝫ radicem & munerem decisio
tot tam de vonitꝫ quꝫ de malo. dicitur enꝫ veꝫ me
ri premij pecty alicꝫ mereri pena ēq ēq ꝓportiona
meritj ꝓ solo bono merito sumito dignitas alicꝫ pene
vocatur demeritj aut maly meritj.

Quadrit ēꝫ arthologis meritj in ꝺgnum & ꝺignum me
ritj ꝺignum dicitur gd ē equale premio ꝺgnum alicꝫ dicitur gd atrali equalitē &
dignitē defecit & sibi hit quandꝫ decentia & congruentia ut si premiator ex
gratia vellit ponit alliquid retribuere. exquo colligo diuisionj hanc ēē tolꝫ
vonti meritj gd. nullj ē demeritj ꝺgnj nunquꝫ enj ꝺgnum aut decet ul
tra demeritj punire nec ē aliqua virtꝫ aut ratio quꝫ dicat vltra debitj ēē pu
nitionꝫ nocentj potiꝫ ut creditur. patet ēꝫ ex hac diuisione ꝺgnum meritj dici
ꝓ analogia & defectu ad ꝺignum quod ē meritj simpliciter dictum 2o nobis decen
dum ē ng co cognito facile erit colligere qualiter ꝓ defectj explicate ꝺignitas
vel meritj ꝺgnum attribuatur.

Docuit ēꝫ ꝑsonne S. Io. 4a 2æ gē 22 art. 2um me
ritj posse ēē & apud deum & apud homines ng congruj & ꝑfectj meritj
sit apud deum de hoc multiplex provenit dubium. & ex his quj demeritis apud
deum dubitj facile ēꝫ trahit ꝓ ponte sequentia de merito apud homines.

Cum sit fide certum nostri apud deum ēē veruj meritj gd ōs. here
ticus huj temporis diffinuit Tridentinj sessione 6a. cē. 16. canone 32
gd anathj nostrj meritj ponit ēē & vere sit ꝺignum vitꝫ eternꝫ ñ ita ē clare
definitj & videtur ponit aliquis opera nostra gratuitis dona nōn ēē ꝺigna vitꝫ
eternꝫ gd videtur ꝺpugnari ex Paulo ad Romanos 8. dicj ait ñ ēē ꝺigne passio
nes huius temporis ad futurum gloriam ubi ēꝫ insinuatur ratio quꝫ ēq sentiat
gd opera nostra momentanea & temporalia nō possunt adequare eternam
gloriam cuj magnitudo tanta ē quꝫ neq oculj vidit neq; auris audiuit

nesq in or hones ascendet. Et vita eterna appellat Paulo gra dñi gra autē dei vita eterna eodē modo dicet eq Patres. appellari si aliq daret ppter merita digna p quē posset appellari gra.

Nichilomin, ono certq é. hones mereri de digno q lo vig & eterno vitq & ó omnia theologoy viros, & quatr ex locis illis i scripture ubi vita eterna dicit mercs malei 5°. & 20. & ubi opera iustoy dicunt digna sapientię 9.° & alibi sepe & ubi gloria dr cit Corona iustit. & dq in redenda gloria dicit iustq iudex ad eli molcq 4°. hec enj onia digneq & equaliter meritoy aperte quant. & scilicq si dentuy loco citato licet dq n declarat sub nomine meriti digni defenerq é in nobis vere meritq sub quo digny sine dubio intelexit.

Rat eq dq quatr g. licet nostra opera iudicata zq se ex iuys qui appa nata sint n sint equalia glorię & ei magnitudini q sibi debetur facta ad hones iusto qui ó ialtq & santiq in hereng adoptiuy vere & phisice sui amicq & filij dei ut in tractatu 1° monstrabm digna certe si vita eterna ng amicq & filij qui mandata Patris implet & voluntq amici exequit digny é presentia & familiaritq parentu & amicij dicq frui ad vera presentia & familiaritas dei qui é vera patr & amicq iustoy fruitit gloria visione & fruitq ipa, g.° vere é digny gloria & visione diuina neq visio & fructio patris & amici excedit dignitq opery filij & amici imprudenti existimatq n numerando & stimando aliq & duratq physicq opery p equalitq rei adq id p equalitq virtualq seminis cy fructu: sicut in humanis parua filiy obedientia amplissimq Patri hereditq digne & equalit mereri ita ut incuria Diderer filio obedienti iustis hereditas negaret g.° multo maiora opera & labores iustoy tales hereditq n merentur. id parua quodam & pendio imprudenti stimatq equaliter remunerantq.

Ex 99 Re hicit. quoy dq recentioy excogitatio qui magno labore ghuerunt & forsq quando qua gloria digne correspondeat meritis excogitando qualit tanty sit exp.t merentis hones exhibitio merito quanty ex pte diuine magnitudinis tan magna retributio tante gloriq qui onia neque certa neq necessaria sit.

ad obia in oppy Rpit. ex dictis opera nostra ex filiatq dei fieri digna quę esse digna n erant & hec é Pauli mens imprimis loco g.° ait sine caritq nichil ec. exquo eq patet ad 1q & 2q arguty.

ad vitā Pter q̄ vita eterna dicitr gra. mr adque ñ q̄ gra immediate gra
nate donat. id q̄ dat p̄ merita q̄ ē aduent agra & unde nīy negotiy
gratiosy dicitr p̄ q̄ aliq̄ solet appellari gloria gra & gra. q̄a mod. Loq̄di
apr nr explicabr.

De primis quib⁹ dq̄ conditionib⁹. q̄ ad meritū ꝺ dignū gloriā requirunt. Caput II.

Prima apud onēs ꝺctio sup ꝺ fundat⁹ meritū ē operis ꝺnitas cui pa
tio ē ipa ratio meriti & ita omīa q̄ de ꝺnit⁹ dicta sūt in mata de ꝺnit⁹
& mala impresenti sī repetenda sūt ingrio ꝺ sūt ꝺnitas mor⁹.
& quid ad rōnē meritī explicat, an sit requisit ꝺnitas actꝰ primi⁹ &
an requisit directy voluntariy & quales eē debeāt ad ꝺnitē sit requi
sita tm eē ingēy achō. interiorib⁹ & exteriorib⁹. ꝺnitas inhēntis.
& qualit⁹ ꝺnitas adsit in alijs actib⁹ sequent. tm eē unde augeat.
aut minuat. ꝺnitas ng quid gd ex his onib⁹ & quo ordine requirit
ad ꝺnitē id eē & eod⁹ ordine requirit ad meritū gd paret ꝺnitatis &

Preterea si actꝰ quilibet non exigit fieri ex gra
xpi. ut tractatu 2º monstrabim⁹ id eē potest⁹ nāl⁹ diendū e. de me
rito certū ens é. ad meritū requiri auxilium gr̄ q̄m ad gd huiusmodi op⁹
ꝺnitatis ng op⁹ meritorij sine dubio é necessē oportet in quo sensu omēs
authores sentiunt ex scotto Arausicano decretū éē ñ posse fieri
sine gra.

Certū eē é. ad meritū ꝺdignū vitē eternē requiri statū ami
citiē & filiationis Dei impiorū merentē ita definit Pius. V. & Gre
gorius XIII. in Bulla alias Michaelis Baij gd ex his eē. q̄ē pre
cedenti dixim⁹ de opere ꝺdignitate manifeste deducit & declarat⁹ q̄
sine dignitē filiationis & amicitiē operis ꝺdignitas & equalitas eē tanto pre
mio explicari ñ pōt. unde merito dignissimus hui⁹ libri q̄dē exagera
tione ponderandus Ioannes epistolā 2ª c. 3º gd dixit videre quales cha
ritas dederit nobis Pater. ut filij Dei nominemur & simus.

Sed aliq̄ ex maiori sanctē & amicitia Dei
crescat & augeatur in opere ꝺnito ratio meriti & maioris premij
sit meritū q̄ sit nec facile negē. in iocundē q̄ in mata de
incarnatē tractabi⁹ de nostra merita & satisfactione q̄ meritis &
satisfactionib⁹ xpi deseruntur. = Tractari eē solet impresenti an opere
nostro ex eo gd sunt p̄ gram xpi hoc é. p̄ gram existentis meritis

donatq recipiant aliqm valorq ita ut maiorii meriti sint quod
Deq ḡm ii eadq opera ex eadq ḡra. n tq data ex xpi merito p̄cede
rent: in qua difficultē Vid. dn. ZA. C. 7. sēbere censet ni
chil valoris aut dignitatis accrescere nostris operib⁹ ex eoḡd̄ sanct⁹
xpi grq ḡm n̄ herent (sperent ex gra adoo Deo Colota rone alliqua
respectu ad xpm. q̄uis aliq 2° g.ª si gra inse esset ono eadq ẽ ndq
eḡ meritq & eiḍq dignitatis p̄mies ex dña. 2°. ii ex ḡ iona & dig
nitē xpi merentis grq quidnam aliqua dignitas in nostra ope
ra deueniret ēe infinita ex infinita xpi dignitē n̄ é aliq decen
dq opera nostra aliqm infinitq here dignitē. ~

Ex hoc mirq vē simili videm opera nostra here
aliqm spetalq dignitē & valorq ex eo ḡd̄ sanct p̄ grq xpi qui
é caput nostrq ḡd̄ exinde q̄uda. g.ª ex eo ḡd̄ xpi qui é caput nos
trq quoḡ membra ipsi, & ex eo ḡd̄ xpi qui é primogenit⁹ patris
& filij, natq dilectissim⁹ é noster frat. & unq corp⁹ mistic⁹ cū nobis
facit aliqm maiorq ex tm̄at⁹. licet opera nostra apud eternit⁹ḡ
secut merito & caritē alicui, religiosi & Colegij: ubi filij pon
dpi dilectissim⁹ prebuit vere optimo grahora & acceptabil hora
erunt principi prontorq erit princeps ad ꝑ placendq in illis
& ad illa remunerandā. ~

Ex ḡ inde sequit valor alicuius infinit⁹ nḡ p.
extrinsecq ꝑmicatq & unitq ḡm nostris licet xpi n̄ ita par
ticipat. infinitus valor & dignitas sicut ab operib⁹ que intrinsice &
formaliter ad ꝑsonā xpi ꝑtinebant.

Promissiones & pacta multi theologi senserunt ēe necessaria conditē ex parte Dei ad ratē meriti dignitatis cap 34

Celebris é controuersia de necessitē diuine promissionis aut pacti ad ratē meriti
apud Antiquos & recentiores theologos inqua ita ultimq pugnatq & ut pauca
ex rationib⁹ mutuo diuincentib⁹ fere solo nomine restat difficultas. Nō
minales one meritq & ex operq dignitē ex pacto & promissione Dei qui
vere senserunt ita ut si Deus n̄ dignaretur promittere gloriq futuraq opera nul
la esset in illis dignitas sic scribit Ocan in 4 dist. 17 qē 2ª. Gabriel
qē 3ª. Gregorij qē 1 art. 2. q̄uant alij explicant hanc ḡm exemplo
monetq que ex sola principis voluntē hut valorq & ad eundq modq

opera nostra ex bene placito Diuino haeuant valorq; dignq; tanto premio
ad q̃ oxie ꝓ sine dei bene placito n̄ erant digna.

Hec S. ig̃ scripsi ne habeat atheologis aut potegus nulli
derogat dignitati nostrorq; meritorq; qq̃ solq; ex misericq; dignet ex dei bene pla
cito scedit. & ratõ ig̃ reflectit ex dictis ng̃ opera filiorq; & amicorq; qq̃
voluntas amici & precepta patris ad implenda essent digna. Pacis & a
mici presentia & familiaris sermo quę in unione habent n̄ q̃ ꝓmerent
Patri ad q̃. n̄ opera filij obedientis meritoria hereditatis patrie ng̃ filij ob
dientis & eorq; obedientia n̄ correspondet hereditas ex sola ꝓmissione ad ratõ
quę scribentis ex illud Pauli ad Romanos 8. si filij & heredes.

Omnia ꝓ S. nominatim Suarez lib. 12 de gra
Cap. 27. existimat bona opera iustorq; sine pacto aut ꝓmissione Dei ex suo genere
dignitatem ad ratõ ig̃ meriti ingredere pacto & ꝓmissione Diuina ng̃ meriti
in sua intrinseca ratõ exposcit ne iustis ad premiq; & obligatõ expe pre
mientis Deq; aliq; sola sua ꝓmissione aut pacto obligari pot. Legua S. plures
refert authores antiquos & eq; sequitur plures ex recentioribus.

Probat autẽ L. ex Scotto Senonensi Cap. 26. ubi ait facit
misericordia locũ unicuiq; iusto merito operis sui n̄ absoluta dignitatis
gratis ad gratuita magis & liberali repromissione quia iustitia facta de debito
Diuino deuxit operarios in Vineã sua ubi Scotus ꝓ ratõ meriti aliq
nat ꝓmissio. & Scotus Mobuntius anno 1549. aig̃ ait iustorq;
opera n̄ digna remuneratõ vitę eternę q̃. Deq; bene operantibus mer
catis misericorditer repromisit ubi Scotus n̄ solq; ratõ meriti ad ali dignitatis
quã aliqua operis in ꝓmissione Diuina reflectere videtur.

Probat ig̃ rationibus Suarez L. armili de humano
certamine ingressi principes n̄ proponeret & assignare premia statueret
ad leges certaminis & ꝓmitteret victoribus corona nulli esset ius in certantibus
nec allegua dignitas ad determinatã aliq̃ premij nego esse mereretur
illud q̃. armili sine pacto & ꝓmissione Dei certantibus in hac vita nulli esset
ius aut meritũ ad Beatorum gloriã.

2o petit L. parentis expresse pacto de transfundenda
Justa originali habuit digne mereri negatis talibus Iustitiã imposterio q̃
negatis n̄ meruisset petij nisi ratõ pacti q̃. multo melli, ad bonũ meritũ
querit pactũ. 3o nisi pactũ ꝓmissio ad eternã ratõ meriti exigẽ
rentur n̄ posset assignari ingressus ratio quare Beati ꝓ opera quę ergãnos

exercent, vere Cnoc & Alias imparadisu p̃ opera bona que facient n̄ mereantur. ng opera eorū sit bona & dignissima & nihil illis deficiet ad meritū nisi sola p̃missio premij

Promissiones aut pacta n̄ fiē condignos nēq; ad meritū Pbres alij theologi exactissimam cap. 45

Q regione ex precedenti 1ª. Richerii pugnare vid. despª 214 c. 3. existimans pacta p̃ missionē Dei nullatenus fieri ad rationē meriti id recipere p̃missione aut pacto inbeneri debere & p̃pria merita rationē quibꝰ Citat Sco Thom & alios antiquos Vatquez aliq; Segr. Furian & plures ex recentioribꝰ. confirmat aliq; Vat̃ hanc ꝓ silentio Arguens ponderare. 2. meritū & demeritū opponuntur 3ª rō & directe tangunt affectiones 3ª rō ex equo respicientes & afficientes Voluntē & malā id circa & equissima ratio demeriti videt in sola Dignitē poene nēq; p̃missio aut minatio poenę aliquid auget aut aliquid interest ad ratiō demeriti 4ª vera ratio meriti & 3ª rio in sola Dignitē videt nēq; aliq̃d exposcit.

Resp. Suarij indemerito n̄ posse fieri ius ad poenā tum gª ad poenā aut malū n̄ dicitur p̃pū ius id sola Dignitas. tum gª ius ut aliqd fiat. potest impunienter ad infligendā poenā in merito aliq; & in pio merente ius ad premij unde n̄ merū n̄ meritū exigat ius gª n̄ exigit demeritū. 3ª ng gª. Licet hec veritissima sint n̄ ideo sunt arguta id inde Validū insurgit ng ex demeritū sine iure aliquo imo sine eo gª possibile sit ius ad poenā & p̃pria demeritū poenę & meritū gª erigitur & quasi p̃ eandē linea 3ª riam. ex ratē dignitatis & indignitatis sine iure aliquo erit ēn p̃pria & absoluta meritū n̄ min̄ p̃pria gm̄ pia ducit. demeritū p̃ sola indignitē sine iure aliquo duc possibile. ad poenā in hoc ens p̃pria intelligit. regula illa gª 3ª rietatis. & ratio hoc e eadē via & linea 3ª rietatis.

Secundo quat Vatquez ng ad rē 3ª suarij qui p̃missiones exigit ut inbeniatur immerente ius Justē ad premij ng ut p̃missio ferat ius Justē deuet ēe nota & acceptata p̃missario nemini enim nescienti & nolenti offerri ius Justē ex p̃missione id pot̃ fingere gª aliquis ignoraret p̃missam Dei Gloria referenda vere de augmento habituali ng rē gª. neq; de rebibitione meritorū n̄ ē certa neq; nota p̃missa facta & ita n̄ pot̃ ignoscere proterij opinantib. meritū n̄ rebibere tum ch̃ patet quis ex ferboroso spiritu gª Dei ex corde renunciare veri & p̃mi premij velle nolendo in aliqua operib. retribui id ipsi ex mero

& sincerissimo amore & amicitie erga Deu operari in his quis ca
sib ñ potest ee nota & acceptata p̃mio ꝙ ñ potest esse sine Justo &
sin vole s. nichil meretur suis bonis operib q̃d ñ é credendu s. me
reteret sine Jure Justi ad premiu

Per Suariez sine notitia & acceptatõ habere. Cab
ri arg̃ ꝙ misericordia & modu legis facte adeo qui é ingressu Domini
ut Deu sine licet omnipotentia voluntate pot decernere q̃d debeat illi
premiu sicut omnipotens voluntate potuit in adamo ut obligaretur par
tibi ad p̃a hereditate pene originale. Ita hanc & replica q̃a ratio valquij é
ad hoc p̃. Suarez & in p̃cedit de quolibet Jure aut obligatõe quã potest de
inducere ut supremu dominu id de Jure Justi orto ex p̃misione
q̃d ad meritu Requirit Suarez & q̃d sine scientia & acceptatõe ñ pot omni
ex communi theologoru ꝙ premio alicui ex precepti aut legis potest de
obligare quilibet ad Jus Justi ex p̃misione orta sine notitia & accep
tatõe ñ pot inveniri q̃a. l. in illis casib ꝙ illa opera nichil mereantur
aut esset meritu sine Jure Justi.

Per p̃. Suarez cum fidelib de notitia p̃
miorũ gloriæ q̃a nulli pot Justificari & mereri gloriã sine fide Dei
remuneratoris ꝙ illud ad Hebr. 11. accedentẽ ad Deu oportet
credere q̃d é & q̃d remuneratoꝛ é. Cæteri Durand Valde é Deu é
remuneratoꝛ ac Deu p̃mittit remunerandi pot ẽi qui credere
Deu remuneratoꝛ ex pura misericordia aut donatõe sine co q̃d ag
noscat Deu obligari p̃misione ad remunerandu. tam ẽ in talibus
licet ñ tali facti ad alicui ꝙ obedientiã & augmentu & re
missionẽ delictoꝛ ñ é certa p̃mio & nota ingressu Justi fundetur
aut de alicuius qui vere & ex animo talis fieri remuneraret.

Judicij De presenti Controversia Cap. V.

Veraq̃ predicti reverentiss aliquid licet veritatis qui negari ñ pot videri
aliq̃ vitiosq̃ autoris fere de solo nomine dividere videndu ꝙ é ad
valde meriti q̃d absolute & p̃cie dicatur meritu sufficere solu operi
2 dignitate obligãdi pacto & p̃misione q̃d meritu inquel vita divine &
adiacentia virtutis radicitus ad tale ꝙ meritu ꝙ dicti ex Jo
hanne mercedis quæ in cælis & obsequio operis fundetur negari
Jus & obligatus & q̃d ita negari pacto & p̃misione quia sola pot

de obligari. ꝓ huiusmodi partis huius Sᵗᵉ Sedis. patrocinantes autoritas
supra ꝑ eos allegatis virtute aut ꝑis simul ambabus ꝑtibus & secundum
multos RR. & videtur ée mens Scoti in 2° distᵒ 47. qᵉ 3ª ng
p arrasso id tenet alberi, facit unus opere ée dignitas & addit
posita talis digni n̄ sufficere ad talis meriti ꝑfecti nisi sit talis
digni. ſ. digne ordinabilis ad vitam etiam 2ª sitis & paulo infra
ibi regulariter experiens partis ad talis meriti ꝑfecti qᵉ idē de Scoto
mente & de regula sentit Ferrara cᵗᵉ 47. Turca & RR alij
ex utraq; sola.

Prima pars qᵉ insula dignitas opere ante pactū
sit alligata vera & absoluta talis meriti quam talis talis qᵉ vir
tus cuiusmodi ꝑtis ex sola dignitate dicti meritū quam ex sola in
dignitate dicti ꝑfecti demeritū. preterea meritū gratuitū ꝑtis & ab
solute dicti meritū sine iure alligato iustitie & sine pacto & obli
gatione qᵉ ad absolutū talis meriti sola dignitas ée sufficiens seclusa
ꝓmissione & pacto & sine iure iustitie & ꝓmanet qᵉ plures ex
Pb. quia vera talis meriti agnoscunt in nostris operibus voluntate
ri. Deus ée debitorē nullo posse dici alligato modo qᵉ Deus nouis debeat
qᵉ talis patria aliqd ducto & iure agnoscant vera & ꝑfecta talis meriti

Secunda pars Sᵗᵉ qᵉ de talis meriti ꝑfecti
cū iure de premio requirati pacto aut ꝓmissio talis obtinent
talis Scoti & quarij ng aliqd ꝓmissione & pacto quo Voluntarie
Deus sepius obligat n̄ possum, non ꝑtis Deus obligare nullo tene iu
& exigentia meritū. de preterea nomen meriti ꝑfecti sunt in
volute & ignificare iu ad meritū & exigentia premij debiti sua
dat Corte mod. loq. dicit Moguntinus & Senonensis in verbis
supra adductis. hinc ētis id suadet authoritas S. Tome & Scoti quia
cᵗᵉ 2° retulim talis meriti n̄ in sola pulcritudine Vonitē & dignitē
Dirutis radicari Senserunt de ultra ētis talis obsequij obligantis &
Iuris ad meritū in ipsa radice meriti agnouere qᵉ ꝑsequentia
mus é ut Credam, in nomine & talis meriti ꝑfecti dicitē & ig
nificari iu & exigentia de premij qm apud nostre Latinos me
ritū ꝑ sola dignitē soleat usurpari.

Argumentorū Soluto Cap VI

Nunc autē facile erit argenta dā ria Soluere quatenꝰ dā hac
nostry Studiny pōt pugnare argentꝰ cny nominaliy quid quid
sit de Jure Regis an possit imponere p̄ suum Valorꝰ non nisi
gd̄ in ea certy ē. Ppōr. in nostris meritis respectu Dei ē non
ē Valorꝰ ex nullo Solo Dei nisi ad placitū. Id uerꝰ ē nisi dig
nitas ex voluntate operis & dignitate filiationis Diuine ut ē. ad pōsitū
Ad dallia autē Ppōr intelligenda ē de
merito p̄cio ut ē. precedenti minimum = Ad primū ratē
Suarij (iquid militant dā nostry placitū) Ppōr. merita ad Eternā
& pugnantiū in humano Certamine ē quasi ad placitū talia ne
gd̄ ex natura rei sunt dignitas nisi ornamentalis cū premijs p̄po
sitis imo nisi sint ordinata aut ornatus alligni sicut sunt
nostra merita cū premio gloriē ng bona nostra opera facta ex
spiritu adoptionis filiorū Dei alioquin sunt rata meriti ex
natura rei dignē ordinanti ad patriā hereditatē ad familiaritatē
Dei amici unde n̄ mirū gd̄ sine pacto & lucro p̄mittere ha
beant verū & p̄pria rata merita gratuita n̄ opleti cū lucro & premio.
Ad 2ū Ppōr pacti de Jantina originā
lis n̄ tribuit indignis nisi rata de meritis quia adeq (nec ēt Dui
Suarij & alij authores ad rata de meritis requirunt pactū) sed cū
ex pacto fuit p̄mū gd̄ Justa patrorū que aliās nobilitatē pertinē
bant ad Adamū neque erat in ei potestas p̄mittere ad quā & po
nere in ei potestate quasi quodā ius unū gd̄ amittere post quascūq
sto ex natura rei demeritis post expoliatis omnibus bonis & gratijs.
Sicut modo non licet donato principis n̄ ō vero ad demeritū ēt
nis principi donanti alicui officiū aut dignitatē p̄mittere ē sibi hui
dignitatis n̄ meruerit expoliari talis dignitatis aut officij nisi Carentia
dignitatis aut pena regia talis hominis mirū quia ille fuerit dig
nitatis n̄ officij deputatus.

Ad 3ū Ppōr. multo grauiorē ēt certā assignari
rationē quare Beati n̄ mereantur ex defectu status Victoriē qui apud omnes
theologos ē ratio mentis ad meritū quia expecto gd̄ magis stroluerit
& mierit ē praemij ex in damnatis nullus sit demeritū erit ex defec
tu patiētis ex ē qui adversarij fatentur ex defectu status viatoris
Ad argenta p̄ dā dat. dicendū ē

g̃ ioly quant allegug ning nall merui hauari abug pauo rum
lig & diuae respondens glory rationi demeriti & lig p̃cent ne
qui intendit stat g̃ & g̃ioly merity eg. sacre ad premy nre
gurrer pacy mag. g̃ numen merity ad mercid relaty n̄ regni
sacre p̃gij rn allegua augte exigunty & indigy ad merced & Labig
ut S. Tomas & Sacy supra citati Docuere & Dallay Moguntiny
& Senonienses docere videnti

Decendit stat viatoris ad meriy ydigny gloriy Cap. VII$^{m}_{3}$

Communis theologory sency e eg S. Tomas 2^{a} 2^{e} q. 24. art. 3° &
Scota in 2° dist. 41. q. 1. alung ex nouis ydromity ad meriy
ydigny gloriy & stati viatoris & my g̃ pij rationabiliter Creature or
dinaty & ad ultimy fiy Creatoris qui sit ex ultimo quies
& stat mobilis ydgm g̃ mente tendat Und meriy lig. & & de
rationaly temp & determinaty diuerg ad vary actus & & deter
my sicy & diuersy diuerg ad diuersidy & & diuersidy ultima
quietis & stabili g̃ fidei: g̃ & manifeste Duet scripta Quonis g.
Venit nox g̃ in qua operari & Calmarus 1. g. si accesserit
diuersy ad vnitay s. aquilony quocyq̃ loco existant ibi erit &
ellis plurib. locis similia dicit: ex qq lig erat lig in illo qui dab
mantr & lig rationy designaty quo demerenti pot g̃ rationy
meg nr lig merendi neg demerendi & g̃ hugte & rationabiliter pa
tiendi & subtrahendi g̃ meritum g̃ penas in eternu.

Demunt g̃ S. T. defacto secundy rationy vagy
fidei, morte erat viij merendi aut demerendi gloriy & peny & & dy
vita presenti hurat & dy rationy in agone & pugna christe pere
grinamur hinc & Corinthios 5. c. ut recipiat un quisq̃
prout gessit in corpore Unde pot haue vity neg in Patria vna
neg in gehena neg alibi & hoc merendi aut demerendi pro
rationy sue peny quiescant dicendu.

In Cau aut g̃ Adam n̄ peccaret neg mors g̃
peccy introiret in mundy Dicunt & S. ex sola Dei voluntate de
pendy quando corpora esset ut sub fide christiani essem &
morerentur pot g̃ temp ad ultimy quies natiy offerat

et simili modo de Angelis sentiendum est, neque enim constat formulis certis aliquis terminus quo in fide et in via Angeli ambulaverint nisi quae Deus voluit assignare dum ultimam quietem vel ultimum supplicium pro meriti sui.

De veteribus autem PP. dum in limbo detinebantur usque ad Christi mortem et de animabus purgatorii convenientes FF. esse iam extra statum merendi gloriam et extra periculum gehennae iam enim hic ligna ceciderunt et geserunt in corpore quod in mobilitate reciperentur: quamvis in purgatorio locum sit satisfaciendi aut satisfaciendi pro venialibus et reatibus pene quae restant ex hac vita etiam decendentibus in iustitia ut nimia de penitentia late tractatur.

De Enoc autem et Elia qui adhuc mortui non sunt sed in paradiso usque ad tempus finalis iudicii reservantur infelicissimo quodam statu contemplationis quod adhuc mereantur vel iam extra viam sint censendi dubitant FF. et quidam videntur adhuc esse in statu merendi quia non dum mortui sunt et adhuc in fide ambulant. Aliis autem videtur et merito iam esse extra statum agonis et meriti quia iam sunt extra aliam et periculum. tum 2o. quia si tam longo tempore mererentur superarentur certe et excederent merita apostolorum imo et merita beatissime virginis nam quamvis predicti PP. operentur sine difficultate et reluctantia ex quo videtur multum diminui illorum merita tam difficultas et reluctantia non est precipua meriti mensura quae potius et principalius sumitur ex obiecti dignitate et ex intensione et duratione operum eorumque multitudine in quo Enoc et Elias in tam longo tempore sine dubio excederent non solum apostolos sed beatam etiam virginem quae etiam sine difficultate et sine reluctantia corporis merebatur unde probabiliter videtur Enoc et Elias esse iam extra viam et extra statum merendi

Hec cum minus aut nullo modo iam controversa sint tam valde controversum est an predicti status et viae termini sint constituti et ex natura ipsa rei ita ut ex ipsa rerum natura repugnet esse meritum extra numerator viae status vel totius status viae ex sola Dei libera determinatione dependeat in quo quidam FF. volunt totum ex mera Dei voluntate stare alii autem plures ad naturam ipsam referre conantur.

Quinquam re videtur michi 1° dicendum sive ex natura rei tempora
viae et meriti sint constituta et distincta sive ex sola Dei voluntate
semel tamen legitime designatis terminis opera intra terminum facta cum
ceteris meriti conditionibus sunt ex natura rei digna et meritoria facta
autem extra terminum ex natura ipsa rei esse non meritoria. Fundamentum huius
assertionis est quia non obstat quod terminus vel status constituatur ex beneplacito alicui
ut semel constitutis sequatur omnino ex natura rei dignitas vel indignitas
in operationibus nam ex beneplacito humano constituitur lex aut praeceptum
et statuitur subditis terminum alliquis operandi semel autem constitutis termi
no aut lege ex natura rei sequitur intrinseca bonitas aut mala in
operibus quae 2ª legem aut 3ª legem fiunt et quae fiunt intra terminum aut
extra terminum praefixum a superiori sed ex natura rei obvenit creaturae ra
tionali habere ultimum finem et ultimam quietem ad quam moveatur et tendat
per merita ut initio capitis dicebam, ergo semel legitime statutis terminis
ratio ipsa et natura ipsa rei exposcunt ut opera extra terminum et sta
tum facta non habeant legitimam rationem meriti et acquisitionis neque digna
et legitima sint ad quietem et ultimum finem acquirendum et per merendum si
cut posita semel lege ex natura rei sequitur quod opera sint bona aut ma
la digna vel indigna 2ª legis beneplacitum.

Secundo dicendum est quod ubi ex natura rei non esset
constitutus terminus movendi se et acquirendi per merita ultimum finem et quietem per
tinet ad Deum summum moderatorem assignare terminos viae et status merendi
quod facile constat nam si ratio ipsa et natura ultimi finis postulat terminum et
statum viae quos natura rerum non praescripsit ad summum moderatorem et crea
torem pertinebit constitutio talis termini et status neque ad alterum poterit pertinere

3° dicendum est in omnibus aliis terminis et statibus
viae supra numeratis praeter Beatitudinis statum aut ei carentiam non esse
ex natura rei physicam repugnantiam cum merito in aliquo ex dictis viae
statibus omnino sit magna congruentia ut ita a Deo fuerint statuti. hoc
facile suadetur discurrendo per singulos status supra numeratos quia neque
in igne aut loco Gehenae neque in subterraneo limbi neque in loco
et statu purgatorii neque in loco et statu Enoc et Eliae apparet
aliqua repugnantia ex natura rei cum merito neque in hac vita
mortali et statu agonis et fidei apparet nemo connexio cum facultate

merendi ita ut extra illa n̄ possit ēē meritū quamuis n̄ pauce neque parue sint cōgruentiæ cuiliuet obiæ ut ita sit statutū. unde omnes hos status & terminos merendi aut n̄ merendi preter beatitudinē ipsā videtur ex Dei rationabili volūtate solum cōstare q̄d videtur etiā de mente Scoti in 3° dist. 18. q. unica parrafo in ista q. ubi ad Dei voluntatē reducit statū viatoris.

4° dicendū ē statū Beatitudinis in quo fruimur ultimo fine & ultima quiete rationalis natæ ex natura rei repugnare cū merito eiusdē gloriæ & Beatitudinis aut augmenti ipsius q̄d etiā n̄ difficile suadetur 1° q̄a omnia opera Beati procedunt ex ipsa Dei visione & ab ipsa visione accipiunt efficacitatē quamdiū nā visio clara summi boni facit ut efficacius apetatur & placeat quidquid illi summo bono placens ē & ita Beatitudo ē principiū omniū bonorū opperū principiū autē meriti nemū ē previderi ante ipsū meritū & ita n̄ pōt pendere in suo ēē a merito neq̄ cadere sub meritū.

Secundo q̄a ratio ipsa ultimi finis & ultime quietis ex se ipsa repugnat cū motu & aquisitione cuius ratio hēt meritū. An autē hec repugnantia sit tanta ut nec dispōta absoluta possit fieri q̄d Beatus mereatur Beatitudinē ipsā aut saltē eius augmentū in mata de incarnatione circa meritū Xpi. ex professo tractatur.

Aduertendū autē ē q̄d ea quæ diximus de statu viatoris ad meritū gloriæ cōdignū intelligenda etiā sunt de merito augmenti gratiæ nā augmentū gratiæ & gratia ipsa semp̄ cōmensuratur gloriæ & ubi impossibile ē meritū gloriæ impossibile etiā ē meritū gratiæ quæ ē ius ad gloriā

Disputatio 2ª de opperib. qq. cōbenire pōt ratio meriti cōdigni respectu gloriæ.

Solis actib. Caritatis aut supernaturalium virtutū conuenire ratio meriti cōdigni gloriæ plures theologi sensere Cap. 1.

Condignū meritū gloriæ solis Justis posse cōbenire ex necessitate status Justitiæ ad cōdignitatē meritorū satis notū ē: preterea inter alia opera bona Justorū actus Caritatis & qui ex Caritate procedunt ēē precipue me

ritorios et principalia gloriae merita nulli theologorum est dubium
Ceterum solis actibus a Caritate elicitis aut imperatis posse obtineri
ratis meriti gloriae non pauci ex antiquis theologis opinati sunt Gabriel
Durandus et Bona Bentura et multoties insinuat S. Thomas vi
detique Sa. Scoti in 2o dist. 41 q. unica. Probatur autem 1o ex celebri
loco Pauli 1a ad Corinthios 3o ubi postquam plura insignia opera
bona enumeraverat subdit ad Postillus si caritas non habuero nichil sum.
ergo totum meritum stat in sola Caritate sine qua cetera insignia opera
faciunt nichil. Secundo quamvis bona opera aliarum virtutum fre
quenter requirantur in scriptura et Patribus ad vitam aeternam consequendam
semper tamen additur aliquid quo insinuatur debere fieri propter Deum aut
refferri in Deum aut fieri in nomine Dei vel alia huiusmodi
quae significant ut bona opera possint ad vitam aeternam levere fieri
ex motivo Caritatis hoc enim est refferri in Deum aut fieri propter
Deum. 3o nam quodlibet bono opere meritorio vitae aeternae augetur
habitus Caritatis sed habitus non augentur nisi propriis actibus qui ex
eodem motivo fiunt quod habitus respicit ergo quodlibet meritum gloriae
debet respicere motivum Caritatis ut augeat Caritatis habitum.
4o si opera non imperentur ex motivo Caritatis non habent aliam
bonitatem quam ex propriis obiectis virtutum quae eadem motiva habent impe
catoribus in quibus non sunt meritoria gloriae ergo ut in iustis sint merito
ria debent habere aliam bonitatem et aliud motivum proprium iustorum
quod non potest esse aliud quam motivum Caritatis.

Hac Sa. Antiquorum nimis stricta et
severa videtur iam fere omnibus theologis huius temporis et ita Suarez
lib. 12 de gratia eam prudenti quodam arbitrio mitigare contendit
Docens requiri saltem ut opera iustorum sint meritoria gloriae
quod fiant ex motivo aliquo supernaturali neque opera naturalium vir
tutum facta ex naturalibus motivis esse meritoria gloriae si non impe
rentur a supernaturali aliqua virtute.

Probat autem 1o intelligendo in
hoc sensu additiones illas aut restrictiones ex quibus auctores 1a Sa.
deducebant ut opera sint meritoria debere fieri ex motivo cari
tatis nam ad hoc quod dicantur fieri opera in Deo aut propter Deum
aut in ipsum refferri sufficit quodlibet supernaturale motivum

& ire alliquo sup nati motivo ñ possunt verificari. 2° quat Suarez q° ut opera sint meritoria vitæ eternæ requiritur q° procedant ex fide ng sine fide ñ pot ée meriti gloriæ dicente Paulo ad Hebreos 11. Sine fide impossibile é placere Deo & dr. ad 2 Phil. Pluribz in locis ssy meriti patriarcæ Abrahæ obij fidei attribuit ñ operibz. imo ñ aliq.do Adultorij operibz attribuit ad ssm meriti ex placat de operibz ad quæ fidei cooperata opera aut sine sup nati motivo facta nisi possunt dici peri ex fide nisi requirunt hijsmodi quæ fidei cooperata ad talem opera & ñ ñ meritoria gloriæ nisi aliq sup nati alliquo motivo imperentis. 3° opera quæ meritoria sdigne gloriæ dicunt ée proportionata cpi præmio gloriæ opera aut nallius virtutis sine motivo alliquo sup nati ñ sic ordinata & imo proportionata & inferioris ordini q° gloria & Beatitudo nostra é valde sup nati & opera nati virtutis sine motivo sup nati ñ ñ meritoria vitæ eternæ & requisito sup natali aliq.do sic ibij q° tribuat ée proportionæ operi meritorio ad huc sdigno præmio.

4° ab in?benienti possum arguere ée cadij Sa ng si aliquis pot ibij gra baptismali elicere op. bonum nati virtutis mereretur sdigne gloriæ sinon esset op. sup nate motivo in quo casu si Dr pota absoluta auferret ab isto gra baptismali & queret unum & duos in?benientib aut q° sic talis remaneret iustus adulto actu illo preterito nati qui esset forma nati & iustus aut si ñ maneret iustus atali actu preterito nati mereretur illi tali gloriæ sine eo q° esset iustus ng ex ablati habituali gra ñ auferetur ab eo meriti ng meriti adeo & pter mortale ñ evacuati ut impediti ut in mala de pmissa statuit q° licet aut habituali & in?benienti maxime virtutis & ñ á humanis q° opus nati virtutis sit meritorium vitæ eternæ.

Dubior Sententia caput Secundum

Multo ng probabilius é scripti Ph. & Salmanticenses magis placere ñ illi alij qui Castitatis aut alterius imperatos nisi subla opera sup nallius virtutis & in tione iusti omnia opera bona & nallius virtutis (qui nati bonitatis Deo placent & ut aiunt & collatitia in mala & habitudine habituali ad illa referuntur in Deum) ée sdigne meritoria

ita Bonabentura. Cy Plurib⁹ alijs scolasticis quos refert & segn
Vasq. disp. 222 c. 2°. p quat aug 2° q. in scriptura p⁹
& scallijs frequentissime p minor gloria tangit premij obser-
vabilis legis & mandata lex aug & mandata dy libenter alij & ma-
teria fere omij virtutij p⁹ dni sit observationi ejj ut in eiusd
mallia precepta p minor glorie premij. imo in ealy excellentib⁹
opperib⁹ bonis p minor premij sc marci 9. & Matthei 20. p
quando quasi exagerasse ut intellexit scallij tridentinij p calicē aqe
frigide uni exiguo exhibito p minor premij & infinali iudi-
cio Matthei 25. de ealis misericordie operib⁹ que exhibite ii. Paupe-
ribus & minimis sit mentio in eolati premij regni celestis n⁹ p⁹ alli-
Caritati & supnaliq virtutib⁹, sc cy alijs preceptorij observatio-
nib⁹ & misericordie operib⁹ correspondet premij glorie: Unde Tri-
dentinij sessione 6ª ca 20. loquens de incremento Iustificationis
p merita dixit de Iustis Cuncta ipsorum opera & vita in vita de dy in dy
renovantur p observatij mandatorum dei & ecclie & in accepta
Iustia crescere etta

Very obscurum authores id sc dicendo p
minorem gloriq meritorum ea fieri observationi preceptorij
& alijs operib⁹ si ex Caritate fiant Suarez aug & alij autores
si ex supnali motivo fiant. Cery non tanti momenti &
dogmate in quo dicitur precipua p minor gloriq facta onib⁹ sc
tib⁹ Iudeis & infidelib⁹ n⁹ ē addenda limitatio cy scriptura ipsa
n⁹ exprimit preterij q⁹ legitimum, scripsit sensib⁹ sensu id n⁹ re
quirit: imo negat talem limitatio & additio cy legitimo &
p pio sensu scripsit n⁹ bene adhereat ng p minor facta ē observa
tioni preceptorij at observatio precepti n⁹ stat ppij in motivo
supaddito q⁹ n⁹ precipuo & ppij intendenda ē p minor facta
ejj operi precepto obtinendo amore supnali. tum 2° val
de frigidere exagerato illa de premio p minor p calicē
aqe frigide n⁹ deberet supaddi actj & motivj Caritatis &
alterij extranej supnalis virtutis quid ejj exagerabat
potuit aqe frigide ut n⁹ maneret sine premio si n⁹ operi
ri ppij se ad actus vere Caritatis aut alterij supnalis virtu
tis correspondentis premij: Mihj & scallij tridentinij

sexione 6ª c. 16. ⁊ in aliqua premissis docuit. Justificatis hominibus præmanda ēe apostoli verba 1ª ad Corinthios 13. abundate in hoc opere bono scientes q̄ labor vester non ē inanis in dño.

Idē non obscure docuit Aug. tract. in Joan. ubi narrat hanc vocem illa virgo mihi mimo nauerit honorificabit eū pater meus & explicans quid ut ministrare & q̄d sit ministerij q̄d talis honoris merces tangit premij ait Aug. qui xpō ministrat dicet si peccatis exurgentes pauca ex misericordia fecere ⁊ de iactantia non aliud ubi quare ne gra bona sunt q̄ Aug. q̄d qui in misericordia vulnera xpi vocis vere xpō ministrat & honoris præmij merces apparet nec requirat aliud morbis supplicatē.

Preterea PP. ecclesiæ non solū in dogmatibus & bonis relatis id in sermonibus & exhortationibus ad populū predicabant frequenter operibus misericordiæ iejunijs orationū vigilijs & similibus absolute & simpliciter q̄ muy ēe regnū celeste hoc aut non per defectū virtutis solū intelligi ng. PP. id non explicarent & eū distinctē virtutis infusæ multo post tempore & solū theologi fuere nota mo negē ab omnibus recepta & subintrando fidelibus in illis temporibus. nomine iejunij elemosinæ orationis non aliud intelligerent q̄m virtutes natas quas nouerat practicabant laborem & inter grauissima xpi ministeria q̄s predicabant facile virtutibus non fuisse infusas virtutibus natis quas vulgus agnoscebat id alijs multis virtutibus. solis theologis cognitis ut aliqua salutaria non negent diuendy ē q̄ misericordes regni celestis ambitus bonis operibus iustorū ēq̄ nullis virtutis fuisse factas & a PPbus. predicatas.

3º. quatuor capitis 6ª. ex tridentino sessione 6ª c. 16. ubi notatur hīc valide confirmat hæc breuis cū ens ille ipse xpūs Jesus tanq̄m caput in membra & tanq̄m vitis in palmites in quos justificatos virtutis influat quę virtutes bona opera semper antecedit comitatur & subsequitur & sine qua nullo modo deo grata & meritoria ēe possunt nichil ergo justificatis amplius de ē credendū quo minus plene illis operibus quę in deo facta ⁊. dicamus legi aliquis vitę æternę satisfecisse & vitę æternę non tempore (si in gra decesserit) q̄d & mercantis cessantis) quo bonis talibus bonis operibus iustorū factis ex virtute gratiæ q̄m xpūs sanctus communicat nichil de ē docet ut legi dei satisfecisse & vitę æternę q̄ mercantis.

non valet soluere ad versarios que dicunt in illo verbo que in deo
si facta exponere morbi supnale ng o.e g.d iens illoy verboy soly
petit g.d facta sine p Dey & ej gra & virtus supra dicta g.d patet ex pto
y illio can. 32 ubi eandem ds & doctrina reperiens sa heretas lo
co illoy verboy que in deo si facta posuit sollu que ab eo p gra
Dei & Jesu xpi fiunt. sun ej o sollu simul declarat & equiparat
ea que requiruntur ut opera fuisse rata fuerant legi & ut sint merito
ria id ad rata faciendi legi nullatenus requiruntur supnale morbi g.o non
ej ad merendu vite eterne post hanc vitam g.e ex mente sollij quelibet bo
na opera iustoy que in hac vita rata faciunt legi merentur vitam eternam
nisi amplius illa de ej gratiendi é ut mereatur sint ==

Ex quo loco & doctrina sollij sumitur valor
cadit d.m ng bona opera iustoy & nullu vertutu & ad implendu preceptoy
nullu sine motuo alliquo supnali ut opera illioy dei gg. lex & pre
cepta patris implentur & bona fiunt exigentia gra xpi ut tot. Ex mot
tabim g.o nichil dicit illis credendi é ut mereantur patru hereditatem
eterne ac p sequens eternam vitam = & confirmat g.a allias multoy bo
noy operu premiu & obedientie preceptoy que acturba fidelium sine
& adhonis fiunt ppter motuu nati virtuti desiderat & abundan
tis in opere bono & preceptoy impleti labor ille erit immanis g.d alie
nu é a veraci fidentioni

Satis fit argumentis 48 & 49 cap 33

Ad 1y boy Basili Rptr omnium intelligi & intelligendi é de caritate
actuali & vera amicitia sine qua nulla é dignitas meritoy & nichil va
lent ad vitam eternam. Ad 2y Rptr. in illis admonis ñ denotari morbi
caritatis aut aliud supnale id g.d opera ex dñi pte sint bona & facta ex
dei auxilio que sola deo placent & hactenus referuntur in dei. Ad 3y
Rptr. hactenus caritatis ñ. sola here nisi virtutis operative sicut alliis habitus
id ei ej fides sublata & amicitia respectu dei & vita ñ sola cessare p peccatu
id omnis ej operis gg. cessat tota & amicitia. Ad 4y Rptr. eandem actus vo
nis que solet ee imperate se habet a tanto & illio dei ppter dignitatem operan
tis here valloy & dignitas ad gloriam que ñ habebat impetare g.a impetrare
ñ erant opera filliy & amici dei potius inimici.

Ad argta p.a sueri d.m Rptr 4y sine

supsequenti fundato supadi seminales illq; q debeant opera meritoria fieri ex supernali motivo illas aut saltem particulas quas Suarez ponderat non sinuare morbis supernale sed soly q opera undequaq; sint bona ex Dei gra facta ut supra non soluit 2i dicebam.

Ad 4m hoc Ppm. verum illa Pauli sine fide impossibile é placere Deo intelligi de placere Deo p statu sue infidelitatis qui sine fide 4 omnis legis é potest obtineri nisi potuit sine fide placere Deo tangit iustis h rõ é tacitegendu q omnia opera ut placeant Deo debeant fieri expresse & immediate a fide ng opera que ex fiducia misericordie aut alio lumine supernali procederent sine dubio essent meritoria sine cognitione supernaturali fidei: tribuunt q merita fidei impluribus locis ad differentiam legis scripte cui fidei 2a ponitur ng hoc antiqua ñ tribuebat vires ad operandu nisi cooperabatur bonis operibus sicut fides cooperatur & mobet ad bene operandu & ideo omnis gra nouæ legis imo & gra ch̃i que ante xpi data fuit solet apellari fides aut gra fidei q gra & illuminatio qua sunt precipua opera solet é lumen fidei tum ch̃i q fides & gra p xpm soly habent ñ p legis q supsequens aut fides quasi glorificatis sumatur p gra xpi. impluribus locis ex hocq bene stat q ñ omnis xpi gra tribuat in actu fidei nisi fidei adiungatur & immediate ducat ad opus meritorij bene q. potest alijs meritorij aut op. meritorij inbeniri q ñ precedat immediate ex notitia & cognitione fidei. quod alibi in alio sensu omnia merita ponunt fidei ex ordinaria lege remote tq quatenus omnia merita ponunt statu Justificationis qui status sine fide ñ fuit.

Ad 3m Ppm. p certum sunt opera & premiu gloriæ ñ atendi 4m enim & 4m aut indignatio & omnino indigni pena aut bona & accepta & obtenuit legis diume & civilis sententia nisi que sunt ab bone iusto adhuc ñ sunt potest morbis qui virtutis misericordie aut temperantie quas Deus procurat here supsequenti gratiam q ñ opera bona & obedientia filiorij qui p talia opera legis Deus seruant Deo placent & illi exibent debitam obedientiam opera aut filij obedientis p certis sunt & digniss adipiscendi patris premiu & hereditatem.

Ad 4m Ppm arguit ñ habere de Suarij 4m quia ñ aliud ellicuit post baptismu esset aut fidei meretur & digne gloriæ & q ñ p

sy illud op; talis homo maneret neq; ablata gra baptis mali
posset similiter dici q^d sola fide rangm forma dle ho iustifica
retr sine d^o nolng illg inferte q^d solo operis mali vy tollg mdre
n cam maneret dle homo iust: posum, 2° Respondere hoc ee
in 2 modis q^d intali casu de pot absoluta ho ille semel iusti
ficat p gra haberetur rep natg p deliberaret & 2 mutaretur in accepta
Iustificat p op illud grauiter male vy tollg q^a precedens iustifi
cat ho baptis mali agua accepit Valorg meritj accepti ely vtiq ad
radicandg ralg Iustificatg & ad illg 2 mutandg dg n amittat p pe
catu sine in simili casu dicebam, impredentis ttis. in hg qui
pot gra iustificat ē p habitu & p actu caritatis simul si de pot
absoluta auferetur habitus cessante actu manere iuste moraliter
solu sine forma in hominis. S. licet posum, multi casu gra
tingit arguty remanere in he dlo meritj gloriq sine phisi
co Actu presentis Iustificationis q^a meritj potuit ng facty e
n immutat aut fundat impresentj Iustificatg tantu gratia in
statu iustitiq qui erat q^do op; facty e. ab eo tm; licet q^d ut op; fact;
& digny hereditē similiter rationabiliter docent theologi manere impetra
meritj preteritj gle n existentj id solu mortificatu q^d impresen
tia Iustificat radicatu in casu alterius & potest arguti n
maneret meritj mortificatu neq; impedity ex sola ablatē gre bap
tis malis & impedity radicatu impresentia Iustificat in qua
cumq; fuit Defacto aut Iustificatio semper fuit & semper durat
q habitus p manentg & ita nullu ē meritj digny gle neq; pot ee
de facto sine phisica actuali Iusta ut in tertio 2° dicat.

Sicut aut loco citato p 1^a S^a n dicit ab natu
virtutu in hg iusto n ee meritoria id tantu dicit q babile ee
dari act indifferentes mtr meritorios & demeritorios qui n re
feruntur ad finē charitatis adue virtualiter & possunt manere
cu ipsa charitē quos alig ait n ee pcta neq; ea ee meritoria
q^a alias 2 mutuo & eo temporis sine intermissione allegua me
cuerentur hoc aut; hoc aut; sequit rationabiliter de actib bonis ora
turalibus virtutu qui n sunt ita 2 mutuo id de actib n malis &
indifferentib ut deambulare sedere etc^a qui 2 mutuo tota
vita exercentur

De merito Vltime Dispositionis in instanti Justificationis adultorum cap. IIII

Contritio quae est in instanti Justificationis adultorum extra sacramentum solet vocari ultima dispositio ut precedenti tractatu vidimus de qua contritio est controversia an mereatur de condigno gloriam nam gratiam et habitualem quae infunditur in eodem instanti et a qua contritio procedit ut ibi dictum est non potest ipsa contritio per mereri nam principium meriti non potest cadere sub meritum neque tribui dependenter a merito cum supponat iam collatum impriori ante quam sit meritum.

Andrea de Vega quaestione 6 de Justificatione quae sequitur Lorca disp. 49 de gratia existimant contritionem hanc quae est in 1o instanti Justificationis adultorum de facto non mereri gloriam probatur autem 1o hic tractatu quia talis contritio non meretur 1am gloriam hoc est 1um gradum gloriae qui iam correspondebat et debebatur priori gratiae habituali a qua procesit contritio neque etiam meretur 2um gloriae vel gloriae augmentum quia non meretur nobis gratiam neque augmentum gratiae alias huic contritioni duplicata gratia corresponderet altera ut fieret. 2a impremium postquam facta est contritio opus autem quod non meretur augmentum gratiae non meretur etiam gloriae augmentum quia non potest quis crescere in merito gloriae nisi crescat in iure ad gloriam quod est gratia ergo neque gloriam ipsam neque augmentum gloriae potest mereri 1a contritio, 2o probant alijs quaestionibus omitto quia nihil utilis doctrinae potest ex illis deduci.

Vera nihilominus sententia est et communis iam theologorum 1am contritionem seu ultimam dispositionem quae simul est in 1o instanti cum infusione habitus esse meritoriam gloriae de condigno ita S. Thomas Vasquez Suarez et RR plures utriusque scolae et ex dictis in tractatu 2o facile probatur quia illa 1a contritio ex se est bona et supernaturalis ex gratia Christi facta et in illo 1o instanti procedit etiam a gratia habituali ergo nihil dicit illi ut vere sit meritoria gloriae imo et addit vere Vasquez quod etiam si contritio illa non procederet a gratia habituali esset nihilominus meritoria gloriae quia ipsa sine habitu gratiae est constitutiva Sancti Justi et filij Dei imo authores qui existimant 1am illam contritionem non procedere a gratia habituali neque esse ex natura sua formam Justificantem adhuc existimant esse in illo instanti meritoriam gloriae quatenus imposteriori natura informatur

matr & dignificatr ab habitu qui in eodē instanti infundit gra
tam scitio ad illo ꝛ p̄cedit.

2° quat nostra ff̄a in vniuersi ex
Tridentino sessione 6ª can. 32 ubi declarans meritu nostru opus
ry definit non mereri augmentu grē vitę eternę & glę, gl̄ę aug
mentu ubi de gra & sacrificat idē ait mereri augmentu de gra
aug aut vita eterna aut ipsius gl̄ę n̄ idē mereri augmentu vitę
eternę hoc é ly gay gradu gl̄ę id nullu é opꝰ gd mereri post
ly gl̄ę ut distinctu ab augmento gl̄ę nisi illa 2ª scitio ng omnia illa
opera mereri augmentu gl̄ę ꝯ ex Tridentino 2ª illa scitio é imer
toria prime gl̄ę.

Ad argta 2ª ſ. R. scitis illg ly siget
n̄ mereat ly gra haurituale mereri tg ly gloriꝫ seu ly gradu
gl̄ę nec obstare gd ly gradu gl̄ę ig correspondebat haurituali gre
agua elicita é scitio gª idē gradu gl̄ę omnino correspondet gre
haurituali titulo hereditatis & operi meritorio titulo mercedis
& corone ly illud Pauli ad Romanos 8. si filii & heredes
si ꝯ bona patimur ut glorificemur vbi utrunq; intuitu ad gl̄am
hereditatis & corone ex presit Apostolus nec in bonum é gd hic
2ª scitio cui haurituali gra n̄ correspondet tangm premiu ꝺ tangm
principiu ut meritoria gl̄ę 1ª gd n̄ mereat defacto gra n̄ tangit defectu
valoris id gª gra gm̄ poterat mereri ig erat data ut principiu quo na
turaliter fieret (i. e. tota gra gm̄ prout dr p̄ meritu fore scitis illg
i. gradu correspondens é mutanti durationē talis actionis si é mutanti
& alijs mutandis ff̄ durat ad determinatu meritu correspondet unde
talis operans & p gra p̄ti dati fuit ut haeditatis ad ly gloriꝫ seu
ly gl̄ę gradu, p scitis vō fuit ut meriti ad eundē gl̄ę ut premiu & co
rona, nec scitio ita fraudati gra illi adequata & correspondenti gl̄ę
gra gm̄ haurituta erat impremiu data fuit ut principiu.

Operę autē aduertere gd licet op & gra habitu
alis illa correspondens tribuant ius ad eundē gradu gl̄ę duplex tamen
titulus ille & hereditatis nec ex utroq; titulo resultat ius ad maiorē
gl̄am seu ad nobiliorē gradu gl̄ę ita etiā op gd ꝺigne mereri gra haurituale
& gra haurituta gra (& idē é de 2ª scitis p̄cedente gra habi
tuali) sanctificant tg in eodē gradu nec ex actu & habitu illi correspon

dente

dente resultare sg magis Sg gm ex eius sdg resultaret id nobo
modo Sg sicut neq eladet magis dignus aut maiori gta dign, ngaq
meritoriu sfe ex nata ipa rei pretii grg habituale tangm formu p ma
nens & tangm pign, gradu & phibiu ius tale sfe p meritu unde
ex nata rei talis pign, aut forma p manens n auget neq addit
noby ius ad noby premiu id idq ius meriti quasi nobo modo format
& p manenti tribuit & ita neq gra impremiu ? digniu operi colata aut
operi ? digne corresponden neq auget in nouo gradu dignitis sicha supra
ipm, opere dignitis neq Iustificat & santificat in nouo gradu supra
santitis gm prius aut ab. sdg subto tribuit id ex vnaq forma resul
tat ho nouo modo & duplicit Sg n ? magis Sg neq dign, maiori
gta, q ex opere ipso & ex forma & pignore habituali q ad formandu
& faciendu p manens phibe ius ipius operis ? fort n debet resultare no
by ius ad noby premiu nouu dignitas aut nouu intensiu santificatu
id sdg magis aut nouo modo formata & quasi nouo phibio &
p manenti pignore roborata

Sic aut & alio modo intelligendu é dicta
habituali collata in sacramento istius connexione aut dependentia ame
rito alligico ? digno hic enim sacramentalis gra in dependenti ab
opere santificat & ius hereditatis ? fert ad noby gradu sfe & ridet
subtu magis digniu & Sg gm antea erat q nullu ? mensuralis aut me
diu ket ei opere ? digno aut operis santificati: unde opera idig
na quę fiunt post grg in sacramento collatu de nouo & in nobo
gradu santificatis supra ipsu & p merenti nouu alligu grg tangm
pign, & ius p manens quę in eodu gradu ei ipsis operibus dignificet
& santificet.

Dices inferri ex hac q ex mera dei uolte pendeat
q gra augeat: l. n augeat iustu & tribuat l. n tribuat phibiu sfe
ficiu maioris santificationis si ex eo q dicta intrinsece operis aut depen
denti ab opere meritorio q benit q n magis santificet neq ulteriorq
gradu sanctitatis fortiti tribuat hoc aliq uidetur n parum derogare
gratiae modo santificationis & Iustificationis gm tit. 2. statuimus
qui ex solo dei uolte fieri n posse.

Rsm ex dei uolte immediate pendere ri
huere aut tribuere grg semel alicui gra collata ex nata sua ket sanctifi

care

santificare in eodem gradu cum opere connexo cui ex nata rei correspondet neque pendere ex Dei nutu quod santificet in ulteriori gradu et magis quam santificat opus connexum et illi correspondens neque posse Deum facere pro suo arbitrio quod gratia non santificet in novo et ulteriori gradu quam opus non correspondens et non connexum cum tali gratia nam ex nata ipsa rei consequitur quod ius aut pignus permanens quod tribuitur cum quadam connexione et correspondentia (quam ex nata rei habet cum opere) ad firmandum et permanens faciendum ipsum ius operis solum firmet et roboret idem ius operis meritorii neque in ulteriori gradu dignificet aut santificet quamvis sine tali connexione et correspondentia eadem sola gratia santificaret in novo gradu suo habituali modo si non haberet opus correspondens ut utriusque effectus formalis santificandi connecteretur et commensuraretur.

Ex quo sequitur gratiam habitualem semper augere intensionem et santificare in novo gradu supra gratiam habitualem precedentem licet non supra opus connexum unde precipua et adequata mensura totius iuris ad gloriam et totius gloriae quam quis adeptus est consistit in intensione gratiae habitualis

circa dist. 16 et 18. lib. 3ij sententiarum scoti et magistri

Disputatio 3a De his quae possunt cadere sub meritum

An 1a Justificatio possit Cadere sub meritum cap. 1um

Justificatio omnium sunt pro omni serie auxiliorum certum est non posse nos mereri neque de condigno neque de congruo quia nulla sunt merita ex propriis viribus quae 1um auxilium Dei possunt promereri ut contra semi Pelagianos definitum est in concilio arausicano et Tridentino de quo in tractatu 1o dictum est et ex professo in materia de praedestinatione diseritur.

2o certum est posse nos tria promereri de condigno scilicet augmentum gratiae aut justitiae vitam eternam et ipsius augmentum ut colligitur ex praeclara definitione Tridentini sessione 6a can. 32 ubi nota sub nomine gloriae intelligi etiam posse non solum gloriam quam vocant theologi essentialem sed etiam quam vocant accidentalem nam qui condigne meretur essentialem gloriam eodem modo est dignus accidentibus et propietatibus connaturaliter debitis talli gloriae.

De 1a autem justificatione aut infusione formae justificantis nichil declarabit concilium et ita restat de illa controversia apud theologos an 1a justificationis detur in nobis aliquod meritum in qua certum est

q̄ respectu ℓ̄ Justificationis seu grē infusionis n̄ dett in nobis me
rung ꝺigny q̄ petor ante Justificatꝯ erat dign, pena eterna & Dei
inimic aꝺ qua n̄ poterat ℓ̄ ꝺigny in tali statu Justificatꝯ & ami
cha Dei: imo tenent Suarez lib. 12 cᵗ 24. hanc veritꝫ ad
dogma fidei p̄tinere. Ro ēg si quis esset in statu pure nat̄ n̄ po
teret ꝺigne mereri Justificatꝯ q̄ sine statu grē & amicicię n̄ pot
ℓ̄ meritu ꝺigny ut ex supra dictis patet.

Deinde 3° merito congruo veritas pre
sens defenditur in qua Sotꝯ lib. 2° de natā & grā c. 4. gm plures to
miste secuti existimabut ℓ̄ Justificationis n̄ potte ℓ̄ meritu aduc
ꝺgrū & tantū dari pure impetratꝯ. quam auctꝫ hanc sq 2° q̄ Scꝯ
tura & P.ᵗᵉ aperte docent nos gratis Justificari 3° n̄ Justifica
mur ex aliquo merito nr̄g q̄ ex merito dari n̄ pot dicit dm
gratis. 2° meritu & mercēs mutuo referuntur & se secundū ꝺ
Justificato & peccatoꝝ remisio nunqm dicit mercēs nr̄g pot dici
mercēs & respectu illꝫ n. ℓ̄ meritu q̄ merito nemo conspondet mer
cēs.

Contrariū sq q̄ vera ℓ̄ & in hac tempore valde communis
q̄ tenet respectu ℓ̄ Justificationis seu remissionis peccatoꝝ dari in nobis
ꝺgrū meritu licet n̄ dett ꝺigny vta S. Thomas in 2° distt 27 art°
4° Scotꝯ in 4° distt 14. ℓ̄ 2ª parrafo de 2° Vazq Suarez &
ꝺmunit RR. quatt 1° ex regula humilia 3ª in lib. regulā
ait q nunquam peccatoꝝ remisoꝝ pōt mereri. 2° quatt ex Aug.°
tract 44 in Joan ubi de ꝺfinitione publicani peccatis q pinatoꝝ ait
Aug. vta ꝺ servo meruit Justificatꝯ. & epistola 140 §. tenendum Aug.
q̄ Pelagij fatetur grā Dei qua sine ullis meritis donari nēp necessi
tere ii fatetur grā remissionis peccatoꝝ redt ratꝯ Aug. dicens negque
ipsa remissio peccatoꝝ sine allequo merito ℓ̄ ipsiꝫ hanc impetrat
gm hoc aperte expendit vazq disp 142 cᵗ 2° & ebasiones Pirio
rq authoꝝ refellit.

Ratt ēg suadet eadē 1ª ex hac sacra Aug.
Secunda q̄ fides spes timor & attritio ceteraq bona opera quę ante
Justificatꝯ precedunt & quę numerat Tridentina sessione 6ª cᵗ 6°
& 7° disponunt ℓ̄ dispositꝯ ad Justificatꝯ certe ꝺgrua n̄ ut pri
dignum Deꝫ justificatꝯ tribuere nr̄g valde ꝺgruū ℓ̄ & durissimum

dicens ut his operib⁹ mo beat ad ꝯsequendꝫ remissionꝫ pecꝫ re
que alio modo talia opera pos. disponere ad Justificat⁹ gm ꝑ
ig ꝯgruꝫ merendo. hoc aut⁹ eqꝫ intelligendꝫ é tan de remi
ssione pecꝫ extra Sacramentꝫ gm in sacramento ubi pre
cise vera dispositio ng absq⁹ fide & alijs dispositi⁹ ꝯgruꝫ me
rentis grꝫ Sacramenti licet alias grã infallibiliter det ex ope
re operato meritu meritoꝝ Xpi.

Ad 4m arguꝫ Rdent aliqui Justifi
cat⁹ fieri gratis q⁹ n̄ fit ex meritis ꝯdigni. Cuꝫ gmuꝫ hoc
veritꝫ hat tꝫ n̄ dicit ad⁹ & Scriptura in hoc sepe Justifi
cat⁹ fieri gratis ꝛd locuntꝫ aperte de Justificat⁹ a pecꝫ gratia
Sctꝫ auxiliuꝫ ante gm nullꝫ ꝓ nullꝫ ꝙ meritꝫ ex ꝑte pyar
bitꝫ vrib⁹ ꝓt precedere ut mitio Capmi dicebam. Ad 5m Ꝙ
meruꝫ referri & sequi ad meritꝫ ꝯdignꝫ n̄ ad ꝯgruꝫ ng mer
cu dicit equale stipendiꝫ & ita nullꝫm Justificato pecꝫ dicit
mercis q⁹ ad ꝯgruꝫ n̄ datꝫ meritꝫ ꝯdignꝫ

De augmento grꝫ Justificantis q⁹ iuxti ꝯdigne merenꝫ Cap: II

Cuꝫ é iuxta qui mandata dei seruant & que sibi bene operanti de
dit in die seruare in accepta Justo fieri magis iustus & ꝯdigne mereri
augmentꝫ grꝫ habitualis qua Justificamur: é tꝫ antiqua ꝯtroversia
an quelibet opera bona eꝫ remissioni gm sit habit⁹ grꝫ & charitatis
aqua & hanc mereatur iust⁹ augmentꝫ eiꝫ dem habit⁹ an ꝙ solꝫ intensiores
act⁹ mereantur augmentꝫ habitualis grꝫ. Fuit aut⁹ plurꝫ antiquoꝝ
theologoꝝ 1a q⁹ opera remissiora n̄ merentur augmentꝫ habit⁹ grꝫ
quoꝝ fundatꝫ é 1⁰ q⁹ habit⁹ acquisiti solis intensioribꝫ actib⁹ augent⁹
2⁰ eod⁹ modo de habitib⁹ infusis decendꝫ é 3⁰ solis intensioribꝫ actib⁹
augentꝫ. 2⁰ quoꝝ 1a gra habitualis é vera forma 2⁰ ut augma
tꝫ recipiat indiget dictis & sufficienti dispositꝫ & n̄ disponit⁹
sufficienti & dicit⁹ qui remisse operat⁹ 2⁰ p̄ actꝫ remissiores n̄ augeꝫ for
ma Justificans. 3⁰ ille qui remisse operat⁹ é tepidus & tepide opera
tur & tepido autꝫ ita locuntꝫ Pe. ut n̄ solꝫ n̄ deceda⁹ illi aug
mentꝫ Justꝫ quem potꝫ meruit ipꝫ dispositꝫ ad hocꝫ 2⁰ qui tepide
& remisse operat⁹ n̄ augeꝫ in Justo ng mereꝫ ꝯdigne augmentꝫ habit⁹

4° possum arguere a simili de habitu fidei & spei qui 2ª
mung theologorg ñ augentur nisi p̄ actus intensiores & ideꝫ dicen
dꝫ é de habitu charitatis aliter qꝫ.

~~infusum ut ap~~ Alii d̄ theologi videntes ñ é fundatꝫ
sufficiens ex operibꝫ qui ñ remissoria habitus negetur ratio meriti aug
menti qꝫ dixerunt opera remissoria mereri quodꝫ augmentꝫ habitꝫ &
vergꝫ talis augmentꝫ ñ dari stat̄ q̄do elicitur op̄ remissꝫ donec operans
se disponat p̄ op̄ intensiꝫ imo & quodꝫ theologi retribuit dicꝫ aug
menti excludunt reservari usq; ad tempꝰ mortis q̄ videt communicare
Scot. in 4° dist. 22. qꝫ 1° & dist. 43 22 qꝫ 2°. possumꝰ aliꝫ insa
borꝫ hoꝫ authorꝫ arguere q̄ ñ augmentꝫ habitꝫ daretur stat̄ sine
dubio daretur in eodꝫ instanti quo elicitur op̄ qꝫ d̄ é in ꝺ beneficij
q̄ op̄ & premiꝫ sint in eodꝫ instanti ñ aliꝫ in eodꝫ instanti daretur
& excluderet augmentꝫ habitꝫ ñ posset ille operari p̄ quodꝫ gradꝫ
ei⁹ dꝫ habitꝫ & ñ p̄ alios gradꝰ qui ñ in eodꝫ instanti ñ aliꝫ p̄
ones gradꝰ operarer sequeretur q̄ principij meriti caderet sub meri
ti ng gradꝰ dꝫ augmenti q̄ in eodꝫ instanti é ꝺcurrerent ad illi
giendꝫ op̄. & simul sint premiꝫ ut dꝫ operi.

Nichilomin, vera & ꝺmunis q é
ꝺ ra 4ª. gñ tenet Suarez tom. 3° d. 24 s. 3°. Vas. dispt 220 c. 3°.
Carmel Victoria Soto & alij Plures 2ª gñ 89 duas Rationes
ꝺclusiones. 1ª. ꝺclusio opera remissoria merentis de ꝺdigno augmen
ti habitꝰ intensioris probexcludentis ita S. Tomas 1ª 22 qꝫ 114 artº
4. ad 3ꝫ Scot. in 4° dist. 22 qꝫ 1ª parrafo 2d ille modꝫ & ut dicꝫ
é ig ꝺmunior S. quatꝫ aliꝫ ñ ng principij fundatꝫ ingressu meriti
& fundatꝫ ratio meriti é bonitas operis dignitas p̄ sonꝫ subꝫ & sꝫ
ut ex supra dictis patet intensio aliꝫ operis é quodꝫ circumstantia
accidentalis ad bonitꝫ & ad ratꝫ meriti nec̄ principua ratio meriti
sumit mensurꝫ ex intensione 2d ex obio & aliꝫ principalio
ribꝰ circumstantijs p̄cipuꝫ aliꝫ ex intensione operis ñ ꝺsiderata
2ꝫ sꝫ ꝺparata ex efficiente extrinseco 6°. quodꝫ ñ sit de intem
sione aliꝫ & de ꝺparatꝫ intensionis ex intensione efficientis alt.
qui licet bonꝫ obꝫ & alias bonas circumstantias & nullꝫ
circumstanterꝫ malꝫ licet sine integrꝫ bonitꝫ & vergꝫ ratꝫ me
riti qui é pars bonitatis

Et quatenus eadem S.a ex Tridentino sessione 6 c. 16. ubi operibus iustorum ex gratia Xpi factis ait nichil de eē ut vitam eternam promeruisse censeantur sed opera etiam si remissiora quam sit habitus, si opera bona hominis iusti a gratia Xpi procedentia quo vere merentur vitam eternam et augent ius quod antea erat ad vitam eternam sed augmentum iuris ad vitam eternam est inseparabiliter coniunctum cum augmento habitus, ut supra dictum est quo opera etiam si remissiora habitu merentur augmentum eiusdem habitus.

Secunda conclusio augmentum habitus quod opera remissiora merentur datur statim in hac vita quando elicitur opus. sic sentiunt ig frequentius theologi quia nulla ratio est convincens ad dicendum quod premium condignum differatur ut ex solutis argumentorum clarius patebit.

Ad 1um in contrarium Rpt. nullam esse similitudinem ex habitibus acquisitis nam habitus acquisiti augentur physice per suos actus et ita requiritur in actu proportionata virtus et intensio ad augendum et intendendum habitum acquisitum at vero habitus infusi fiunt a solo Deo et solum meritorie augentur a suis actibus ad meritum autem ut dicebamus non requiritur determinata intensio. ex quo etiam Rpt. ad 2um ad habitum gratie non esse physicam dispositionem ut supra dictum est sed solum moralem aut meritoriam ad dispositionem autem meritoriam non requiritur determinata intensio solum requiritur bonitas ex obiecto et precipuis circumstantijs. impersona iusta. Ad 3um Rpt. tepidum esse qui nunquam vel raro operatur ille autem qui frequenter operatur etiam si operetur remissius quam sit habitus nullo modo est tepidus: alias deterioris conditionis esset qui opere ferventissimo inciperet operari quam qui remisse operaretur 1um opus. Ad 4um Rpt. habitus alios preter charitatem solum dari tanquam physicas potentias operativas suorum actuum et ita ubi non est necessaria physica virtus ad intensiores actus non congruere quod Deus augeat tales habitus at vero habitus charitatis vel gratie datur etiam ulterius ut forma santificans et tanquam ius physicum et permanens ad gloriam per meritum unde quoties crescit et augetur meritum gloriae debet etiam augeri et crescere gratia ipsa seu habituale ius gloriae.

Ad argumentum per S.dam S.am Dicit valde existimans augmentum gratie non dari in eodem instanti quo elicitur opus meritorium tum quia ipse existimat 1o instanti cuiuslibet operis non respondere determinatum premium tum ut ebitetur inconveniens in argumento deductum

Suarez aliq existimat 2° instanti correspondere determinatu meritu neq reputat in 3 beneficij q^d in illo 2° instanti operetur quia p^r priores gradu preexistentes n^r ad p^r nobis gradu haurij etj si sint in eodj instanti ng posteriores gradu augmenti ij posteriores nata ipsi opere negue preexistunt in priori natâ ut illiciant op^a. Dicta n^r possunt aurere ej priores gradus simul ad illiciendj op^a q^d aliq eius gradj ij in eodj priori n^r ingnet operari quoniâj & alijs n^r operari: Ego aliq ad uerto difficultj hanc n^r ee penitus in augmento gl^e p^r actj meritorij sicut ng cadj gressu difficultas e in augmento gl^e datj in eodj instanti ppter actj intensiores & eodj modo obtenda. Sicut aliq loca citata n^r liquet ex ppia d^r ut 3 munus ipsius adsequalis

Demerito perseverantiæ Caput tertium

Perseverantia solet multipliciter accipi quo modo nullus meretur ij aliq in hoc sensu accipiatur p^r seuerantia certu e nullu n^r posse illg mereri neq de 3gno neq de 3digno q^d ante ly auxilium n^r pot nullus illicere aliq^d op^a meritorium: deinde uerantia 2° sumta p^r uerali Justificationis usq ad mortu 3munus ig theologicu sic e q^d n^r potest nullus illg mereri de 3digno q^d opera filiorum adoptiuorum n^r merentur 3digne auxilia ad p^r seuerandu seu in gl^a p^r seuerantia 3uirit q^d bene operationi quari ng auxilia hui se possunt negantes homines nulli qui in nona pena p^r labuntur id aliq q^d de 3digno mereantur nunqm Deus negat: aprium aliq rationi gl^a gra adoptionis soly e semen 3digny gl^e & gl^a.

Quod si obiciat ex 3digny & equale gl^e quj e multo maior e equale posteriori actui auxilio alicujus q^d e multo minus gnale gl^a. Resp. equalis meriti n^r ee equalis res ad ng ex iustis id equalis 3dignitatis & cui^q 3 correspondentis meriti ex premio sicut seminis ex fructu hanc aliq correspondentiq & 3dignitas pare ee respectu rei multo maioris n^r aliq respectu alterius rei minoris ij ut duas ij generis sicut in humanis opera filij obedientis 3digna ij amplissimæ hereditatis patrie sua ut 3a sui esset filij obedientis procurare heredes & ex ij filij alicujus particulares apatre ex alterij generis seruum n^r esse in iuria ij pater illg n^r ij^deret.

Notat aliq Suarez lib. 12 c^p 26

g̃d licet ñ possit iust⁹ mereri ꝺigne p̃severanti hoc ē auxilliu ad p̃severandu ime p̃to usq; ad mort̃ ꝺ̃ pot̃ iust⁹ & defacto mereri ꝺigne durabꝫ grã habitualē usq; ꝺ̃ peccat hoc ē. g̃d ꝺ̃ ñ auferat grã habitualē grã iust⁹ p̃ merita ē usq; ꝺ̃ p̃ petit expectatiã ng ꝺ meritũ valde ē mereri auxilliu ad ñ peccandu aut mereri duraꝫ habitualē grã q̃q̃ pri⁹ malis ē ꝺ̃ ñ tollat p̃ petit.

hanc aũg p̃severanti gñ ꝺ ꝺigno ñ meremur posse iust⁹ mereri de ꝺgruo ꝺmunis ē theologoꝝ p̃. gñ ex p̃cept Aug. lib. de bono p̃severanti cl 2ꝰ & cl 17. ng valde ꝺgrũ ē. ut bonꝰ operet⁹ iust⁹ & iust⁹ bene operanti⁹ retribuat ꝺ auxillia ꝑ q̃ p̃severent: imo possent iust⁹ p̃ orat⁹ mereri. adeo & impetrare p̃severanti usq; ad mort̃ infallibiliter obtinendu ꝛ orato habeat ꝺmitt⁹ & circũstantias ad hoc requisitas g̃d stat⁹ iustitia & p̃severanti & in nomine ihũ xp̃i. ex q̃ ꝺmonstrat⁹ xpus dom⁹ n̄r mittit impetratoria quid g̃d petierim⁹.

Limitat aũg Suarez hanc ꝛg ut ꝛta intelligenda ie g̃d iust⁹ unꝰ solꝰ oppone ñ mereat ng̃d posse mereri adhuc de ꝺgruo tm̃ p̃severanti simul ita ut p̃ illu ꝑ mereat auxillu ad op⁹ requens & p̃ illu ad aliud op⁹ & sic usq; ad finalē p̃severanti. ego aũt ñ video quare ñ possit talꝰ tm̃ simul p̃severanti ex uno quadꝫ posse ꝺgruũ ꝑ mereri unu & ex defacto impetrare licet in una aut alia mala Caritatis l. alterꝫ virtutis ex gen⁹ demultis iust⁹ unu aliquo insigni opere impetrasse ut ñ ꝑ laberet⁹ usq; ad mort̃ meritũ eni ꝺgruũ requit equalitꝫ neq infallibilitꝫ requisit ꝺ rõe ꝺgruitatis & ꝺecentiæ & ita uni opi⁹ pot̃ ꝺ̃ ꝺgruens tot̃ p̃severantiã decernere.

An iust⁹ possit mereri reparatꝫ post lapsũ capꝫ

Conveniunt ng theologi ñ posse iust⁹ mereri de ꝺigno reparatꝫ resurgendi post lapsũ ng gãa auxillu ad resurgendu nomeremur ꝺigne ut ex ee reparemur statꝰ ng 2ꝰ speciali rat⁹ gãe ex p̃ petit & lapsũ mortalꝫ ima merita ꝺigna mortificent & impediant ne ꝺ̃ possit precium meritũ tempore justificationis ulterius ꝺigni ee ut post mortificat⁹ ꝺigne & sicut ac si esset vivꝰ & ñ mortificat⁹ & constet illo ecclesiæ ꝛ. si aberrent se iust⁹ a sua & fecerit

inquit omes ruthy eg qui fecerat ñ recordabunt.

De ogruo aulg merito ñ parcuary
tat ꝺrobª inqua Vat in ꝺmentario art°. 7. LL4. sent. Sfy
Jomg Caiet & alijos excusmabit ñ posse ruthy adue de ogruo
mereri & pig reparatg post lapsy quat 2° venus ecclesiastes ne
g relatus ubi aperte dicit. post pctg omes ruthos g penitia obliuis
cendus adeo g° nully pig merity nullag iusta operatio maxet
in dei acceptt cui reparatio & resurrectio possit retribui 2° quat tatt
Caietanj g° in reparatt post lapsy imbolutu impedimenty & resp
cat pte expte ~~illy~~ ipsy ttmini ita ut in ttmino ipso & premio re
parationis ventualis includat ipsy impedimenty & merity ntse
ratt ad auxilly reparans adue ꝺuenjente impedimento pctj mor
talis impedimenty aulg expte ipsj ttmini ono impedire & tollat ratg
mereri respte talis g missionis g° impedimenty imbolbit.

Nicholaus g Cabassut ê Dna S. po
se ista ruthy ogruy mereri g pig reparatg post lapsy gñ tenet Bo
naventura & Belarmin quos refert & sequitur Suarz lib 12 de
gra cap 38. & ê S. Thome 1ª 2ª 43. in caput 3. ad cjus
tle ad Hebreos & Scoti in 4° ꝺist 22 g° unica & in 2° ꝺist
28 g° 4ª unica ubi aperte aiut merita pretenta ñ existta id
ex sclenti ꝺei misericordia facere ut cth resurgat pctor.

Probatur aulg ratg hec 5ª g° pctor ogruy
mereri g pig reparatg & justificatg gnius impedimenty pctj resipiscat
& videretur expte ttmini & premij ng pctor ñ ishy thereat de ogruo
ꝺtatg gtg hauriendis id cth g° ñ obstante impedimento & iniqui
na peccati ipsi pctori gnitubi indigno retribuat Eg justificatg
auxilly ad resurgendy, ishy é ꝺfferentia g° in iusto merente
reparatg impedimenty expte ttmini & futury cum peccte aulg
merente resurrectg impedimenty & presenti expte ipsj ttmini hec
aulg ꝺfferentia nichil faciat ad ratg merity ogrui neg ex eog impe
dimenty in futury & ñ presenti tollati ratio merity g° equalis &
ratio in utrumq; reparatg iusti & pctoris ut respectatur ogruy
mereri ut ñ obstante tm minima presenti reparetur & justificetur
justus cth ogruj mereatur ut reparetur ñ obstante impedimento
futuro.

Ad ratg aulg Caietani patet ex hy

qualiter licet reuiscatt impedimenty exprie remini & futury ꝛ
ollat meritj ꝺgrj reparationis gᵃ licet ꝺungatt impedimenty
ipso premio aduc ẽ coꝛ ut ꝺgruꝫ mereamur gᵈ nõ obstante talli
impedimento recibuatt premiu. Ad coꝛ aut̃ Cocludo B.
intelligendu ẽ demeritu ꝺdigni qui ꝑ gnis opetant Justitꝫ & qui
pugnant cu statu pfti & apto mortificant merita aut̃ ꝺgrua
qui cu peto ꝺpatunt nõ mortificant ꝑ pfti neq; ono obtinebunt.

Sinꝫ gñ ut̃ reargue post pfti reargant
tꝫ & recibuant oia merita ꝺdigna qui mortificata & obsita fue
rant ꝑ pfti mortale in mata de penita ut imp pro loco tractat
ubi Dª affirmat ꝺ meritis quat altiologi gñ nõ debet insi
nuabi ꝺ istis fridentinu ut ibi deo dante videbim ꝛ

Quedg alia Dubia de merito expediunt cap. 9

Primu dubiu ẽ an bona temporalia cadant sub meritu dᵈ gᵈ bene re
pondet S. Thomas gᵈ hac ∠LL nõ cadere sub meritu imꝑticiu ha
ẽ gra nõ ẽ simpliciu bona ut possint here ratꝫ premij simpliciu
gᵃ gᵈ gᵈ & spe si mala & nociba & ita neq; possunt a deo absolute
petilari dᵈ sub ꝺdit si ꝑ futura sint spiritualia saluti. gᵈ ꝺ tempo
ralia bona ꝑsunt saluti spirituali si quedg auxillia extrinseca
ionis & ita repudiari illoru sunt repulse alteroꝝ auxilioꝝ potent
ẽ meritu ꝺgruꝫ nõ ꝺ ꝺdigni gᵃ ubdixim, supra meritu ꝺdig
nu istis reperiri respectu gꝛꝫ & gl̃. ꝛ

Solet ẽ alteru ẽ dubiu
apud theologos an ꝺg premiet merita ultra ꝺdigna hoc ẽ an
preter grad̃ gl̃ quos ꝺdigne & equaliter meremur alligu alliꝫ
gradꝫ misericordie reddat in gla gl̃ Suarꝫ aduꝛsꝫ nutꝫ partim ne
gatiꝫ ex coᵈ in scriptura sancta equalitas dei in dei tribuendis
premijs & infligendis supliciis maxime predicatt. Val̃ aut̃ exa
minat facilꝫ credibile ẽ de dei misericordia & uanitꝫ g̃ aliꝫ
quid tribuat ultra ꝺdignu & aliquid auferat pene ꝺdigne gmiaꝝ nõ
ex fundatu robustꝫ ad id asserendu neq; ad ꝺbinendu cor quis ꝺa
nu sentiunt. Cteru nõ ẽ parbu neq; insufficiens fundatu ꝑ ia dei
misericors rata tun & authoritas pluriu scolasticoru antiquo
ru qui d tenuere intrigos é Scotꝫ in ly dist ∠7 gl̃ 3ª: porasp id

tum ulterius. neq; ē dā Justq; equalitas gm docet scriptura aliquid impremiando dare & impunendo relaxare ob infinitā iudicis bonitatem.

Solet ēt 3o dubitari an dns impremiando merita dignis exerceat vera Justa & p̄pria loq̄do sit iusta in gēre ri ē theologis Deus in remunerandis dignis meritis exercere aliqm Justq; p̄pria ut distinguit dā metaphorica q̄ dns ñ dicit iustus impia & metaphorice sicut ea dicit penitere aut oblivisci id absolute & simpliciter predicari dm in scripta iustus iudex & iustus premiator & ei iusta absolute & simpliciter in remunerandis seruorum laboribus.

Non autē hic Justa Dei q̄ p̄pria ē ñ metaphorica sit ēt Justa stricta & p̄pria ut distinguit dā comunis & generalis hic ē an sit eiusdē athome rationis ea iusta humana q̄ inter hos versatur inter datū & accepta grauia & longa hos q̄ q̄ mercedes attributa & virtutes q̄ deo debentur tractanda ē pendet q̄ resolutio ex eo an Justa stricta humana imbibat in sua essentiali ratā imperfectā aliqm imperfectionem q̄ in essentiali ratā athoma imperfecta imbibunt nullatenus possunt p̄pria deo debere sicq; imperfecta ñ dicit humana p̄pria Justa possent p̄pria deo debere: sine q̄ Justa dei sit eiusdē athomae rationis ea nostra Justa sine sola debeatur ea illa comunis & generalis ratā ita ut masse assimilem grauiorem q̄m stricte Justa humana. certa ē dm optimum maximum Justa & equalitas remunerare omnia merita digna nulla q̄ indigna meritis sine premio equali relinquendo ēt tum q̄ dns vere Justus ē tum q̄ fidelis ē & sepe in scriptura p̄mittit.

Non ē in hac remuneratā p̄mium ea illa Justa forbet dns modo Justa commutativa an ñ iusta distributiva quatenus ē in facultate cuiusq; nostrum imperium exercitio & deferentia Justa commutativa & distributiva q̄ longe requirunt deputatas & modū de iusta p̄tinentes. & quidē vere seruat dns q̄ merita remunerat equalitas dignitatis cuiuslibet meriti ea sua premio ñ attendendo ad ea q̄ sint alia merita ea sua premijs ~~dare~~ hic aut modū retribuendi vim mutuam ad commutativa Justa p̄tinet q̄m ea ñ dicunt graues authores q̄ inter premia & distributa existimant p̄tinere posse ad modū distributiva Justa sorte attendentes solū nomen distributa.

Et hic de tota materia ad laudē & gloriā dei omnipotentis

Hec de hoc tractatu vreuiter pro tempo
ris angustia dicta sufficiant ad laudem
Vnius Dei omnipotentis in teme
rate que Dei ypare: sub
sante matris ecclesie
Doctorum correcte
Die 24 mar
ci 1636.

Finis huius tractatus

De congruentia et congruo seorsum opusculum apendix ad precedentem tractatum a doctissimo D.e Cellada

Multa sane de congruentia et congruo merito in precedenti tractatu sunt dicta tum quia ad explicandum meritum gratiae condignum fuerunt necessaria tum quia ab athoribus eo ordine quo premissimus in precedenti tractatu communiter traduntur neque in nepte quidem quamvis enim nata congrui meriti et conditiones non fuerint ex proposito explicate tamen ex comparatione et respectu ad meritum condignum cuius defectu congrui dicitur facile innotescit quid sit congrui meritum ad omnia quae de ipso dicta sunt plene intelligenda ita ut circa eius quidditatem fere nichil in hoc opusculo possimus superadere ad pleniorem tamen et uberiorem notitiam quae dam de congruo seorsum visum fuit colligere ut clarius et facilius pateat in quo congrui a merito condigno distinguatur et qualiter meriti conditiones in congruo reperiantur.

Est ergo meritum congrui (ut ex superiori tractatu constat) illud quod ab equalitate cum premio deficit solumque ex quadam decentia et incongruitate et inconvenientia et equitate premiantis innitens ordinem dicit ad premium. ex ea parte qua meritum congrui dicit positivam rationem meriti exigit necessario quod sit actus liberi boni et ex gratia Dei factus ex ea vero parte qua congruum est distinctum a condigno habet per differentiam carentiam equalitatis et condignitatis ex quo sequitur quod inter meritum congrui et condignum nullum sit medium sicut neque medium invenitur inter equale et inequale inter condignitatem et carentiam condignitatis unde meritum de digno quod quidem quod finxit Bonaventura a nullo iam theologo recipitur.

De radice autem in qua fundetur ratio congrui meriti an sit virtutis pulcritudo et allicientia tantum an vero ratio utilitatis et obsequii quae in bono opere reperiuntur respectu premiantis facilius crederent directam et radicalem rationem in sola pulcritudine et allicientia virtutis radicari nam congrui meritum nullum

ordinij dicit ad mercedē neq̄ expectat ius ad premiū id tolli de
cit congruentiā & decentiā ut alter ex equitate vellit retribuat ei
hoc ei verū é ei in agricolo merito reperiri. aliqm ratē obtē gūj
& vsitatis regulis premiantis hic ei ñ videtur ē centralis &
directa id seqūtus solū ad ratē meriti agrūi

Parrafus Primus

Qualiter aliq̄ meritū agrū se habeat ex impetratē & an ab illa
differat tractant. RR. mysticū aliq̄ inbenio usurpatū impetratē
Lo. Aut é idē q̄d secundo quo sensu dici solet non impetrasse aut
ñ impetrare ea q̄ desiderabam, aut meruim, hoc é adeptos fu
isse aut ñ fuisse adeptos qua ratē videtur michi dixisse S. Tom. cariē
ēē magis meritorij oratē vel magis impetratorij hoc é magis obti
nere & assequi dona. 2o sumitur impetratio aut é idē q̄d agrū me
ritū qua ratē tenuit Aug. epist. 105. ex ait neq̄ gratiam,
nec pecuniā, nec aliquo merito é ipsides ex impetrat ubi ex
ratē impetrationis aut. meritū agrū Justificationis utrumq̄ eo
dē usurpans & in hoc eodē sensu putant alligi dixisse Fridin
burgensem sectione 14 cl. 4o Deum ad impetrandū veniā fuisse
omni tempore necessariū ego alicui ñ audeam amentē
dicere iunxisse hic impetratē in 1a acceptē ac si diceret ad as
quendū seu obtinendū veniā. 3o sequenti sumitur impetra
tio p̄cisē & efficaciā orationis qua petitā obtinet quā ratē
ea q̄ petendo & orando assequimur dicimur impetrare. in 2a
acceptē impetratio dicat meriti effectū qui é secundo in 2a vi actu
tione dicti meritū agrū in 3a acceptē sumitur impetratio magis
stricte p̄ assecutē rei petitē quā ratē é effectus solū orationis

Cessat in hac ei 3a acceptē ei inhibē
ta é. in qua impetratē ratio generica meriti gratiae 2a eta
p̄ oratē ng orationē & petitio é summissio & cultus quidā Cor
sertus respectu Dei quo a Veritē & equitē Divina mere
mur & impetramus id q̄d petimus: Unde semi Pelagiani inter
merita illa q̄ ex arbitrij viribus exultimabant ēē q̄q̄ media
numerabant oratē & petitē cōtra vim Aug. & PP. ny petitē ex
q̄ibus viribus orta reluctabant exultimantes q̄d si precederet pe
titio precederet ei aliq̄d meritū impedirent ratē q̄rē: gratiae

ens oratio & petitio innitatr ꝯnitati & liberalitati ꝯce
dentis & ꝯmuenit reputetr liberalis ab hominib; alle qui
postulata liuenti ꝯcedit tg n ppt & in rigore logua marpe
tino & orato precedens ꝯgrue mereti adipiscer postulata
ista obstat ppt rationi grē ex gg seguit g̃ licet impetrato
allig̃ ꝯnotatr habeat gm̃ meriti n exposcit semp tg in
bibit aut ꝯponit ratr meriti.

De condinonib; meriti congrui ꝯ

porat 2ui

Pter ꝯnitr opera qui n tan é ordino gm̃ uentale fun
damenti meriti stat; santitatis & justi é 2a ꝯditio qui ad
meriti ꝯdigni numerat hec tg ꝯditio neria n é ad me
riti ꝯgri ex ꝯmuni tg theologoti st. ng petoret ꝯgrui me
reti justificatr ut ttu. precedenti statuti é.

Suarez lib. 12 degra c. 37

existimat statu justificationis uno ee uerti ut ꝯgrui mereā
mur auxilii efficax negd posse petori ꝯgrui mereti alig efficax
auxilii iusti tg ait cl. 3b. ꝯgrui mereti auxilia efficatia, ce
ieri ego nullg uideo rationi huiꝰ differentie & mi chi
uideti falsa g̃ petor ex ꝯmuni dg̃. gm̃ fateti tg ipse Suarez
ꝯgrue mereti justificatr ppig qui n sit p auxilii sufficien
tiam, id p auxilii efficax & petor ꝯgrui mereti p actu
fidei & aliog precedentiū g̃ justificatio efficaciter fiat
& g̃ detur auxilii efficax ad justificatr. neg̃ asserti ratio alle
gua. qui quet n ee ꝯgrui ut petori si disponenti p actu fidei
& aliis prebitis dispositionib; ꝯferatr auxilii efficax ad ul
teriora opera & ad justificatr ꝯgrue gm̃ ~~dum fit~~ ueri re
opera justoꝝ & amicoꝝ magis ꝯgrua ee ad efficax auxi
lii impetrandi gm̃ opera petitis.

De pacto autē aut p̃missione acci
pi é n ee ꝯditio meriti requisita ad meriti ꝯgri neq ꝯgrui
meriti n requirit ut & obligatr sicut meriti ꝯdigni actus
ꝑfecti id solū exigit meriti ꝯgri decentia & ꝯgruitas respec
tu premij ad gm̃ nullatenꝰ requiritr pacti. michilo mon
dundy etg é g̃ d n repugnet p̃misio meriti ꝯgrui g̃ dat

de p̄mittere premiu alig^{d} eg̃ operi inequali mutt p̄mit
tit operib^{9} misericordię remissionu głorię & multa alia
si p̄mitta rationi p̄missio enį & pacti n̄ prestant ope
ri dignitt si op^{9} ipsi alias n̄ erat digniu ut tm̄ precę
dente vidimu & ita adue gott p̄missionu op^{9} remanet to
tu ꝯgruu.

Maior ꝯtrouersia é de ꝯdit statu vide
ri an requiratur ad meritu ꝯgru .l. adue in Beatitudine sit
status ꝯgruus merendi an sit Beatus ꝯgruus adue mereatur
sibi met ipsi. parte negatiua tenet Suarez lib 12 de ẽx
pnat aug c. 9^{a} si Beatus mereretur sibi de ꝯgruo alia gra
tia n̄ esset ratio quare talle meritu esset ꝯgruu & n̄ ꝯdg
nu ng opera Beatoru ꝯdignissima sit. 2°. g^{a} Beatitu
ac cidentalis gł̃a & g^{a} sunt aliud premiu ipsis status meru
erunt ꝯdigne in statu vię g^{a} sacramentalis gł̃a meruerunt ng
go ꝯdigne meretur sacramentalis gł̃a meretur eg̃ g^{a} talis gła dato
ri omib^{9} accidentib^{9} & ſſectionib^{9} & alijs premijs quę
ipsi solent ꝯsequi. 3° g^{a} xpi Domini ig n̄ meretur
3° neq^{3} Beati qui ig cu xpo vnu ꝯsumantur.

Vide aug dispt 216. c. 4 exi
stimat Beatos adue mereri sibi ꝯgruu alligua premia
ac cidentalia extrinseca salu ut nominis celebriss &
similia tum eg̃ existimat Beatos multa nouis mereri
g^{a} multa impetrant nouis sui orationib^{9} & Boni operibus
impetrato aug n̄ ꝯtingit sine alligato merito ut ex pa
ragrafo precedenti ꝯstat.

Nouu aug ꝯcendu é .2° ex nata rei n̄ re
pugnare phisice statu Beatitudinis cu merito ꝯgruo alterius ac ci
dentalis premiu, nulla enį apparet ratio talis repugnantię ne
que ab hac sententia discedit Suarez, qui cu viatoris statu adu
p̄meritis ꝯdignis existimat n̄ ꝯstare ex nata rei ꝯdex Dei
& pacto Dei.

2° dicendu é premia accidentalia proueni
ex intrinseca quę tribuit de Beato posse tribui intuitu precedē
tis meritoru vię tangit fructu & accidentia ventralu Bea

titudinis quam condigne in via meruerunt: & posse etiam tribui
tallia premia a Deo respiciente orationes & Bona opera
actualia Beatorum quae tallia premia accidentallia non in congrue
corresponderent: neque enim est firma aliqua ratio quae convincat
ad asserendum ex uno respectu & non ex altero tallia acciden
tallia premia de facto conferri. Nichilominus communis 1a theologo
rum qui absolute exposuerunt ad meritum viatoris status tum etiam
analogia viae motus & tendentiae ad summam quietem Beatitudi
nis suadent vel simillimum esse quod premia illa accidentalia conferun
tur tanquam fructus Beatitudinis intuitu pugne & victoriae me
ritorum viae neque iam impatria & quiete Beatos ultra moveri
ad propriam perfectionem quam tunbis accidentalem.

3o dicendum est ea quae novis Beati
Cotidie impetrant vere de congruo promereri ita ut orationi bo
nis operibus & desiderijs Beatorum congrue retribuantur tanquam pre
mia ea dona quae novis impetrant moveor autem ad id asseren
dum 1o quia Beati novis impetrant talia premia impetratio autem
aut est idem cum merito congruo aut inbibit inter rationem meriti ut pa
rrafo 1o vidimus. 2o quia haec premia & dona quae novis
conferuntur per orationes Beatorum non tam videntur fructus & acciden
tia Beatitudinis ipsorum sicut sunt premia accidentallia quae
ipsis Beatis conferuntur. 3o quia est magna & propria excelen
tia solius Xpi domini quam Paulus ad hebreos predicat quod una
oblatione consumaverit omnia neque ulterius aliquid promereatur. 4o
& precipue quia status viatoris in merito pro allijs non tam atten
dendus videtur in persona ipsa quae meretur quam in allio pro quo
meretur hic enim allius est qui premium accipit & qui movetur
& disponitur & tendit per premium illud ad maiorem perfectionem & quietem
Unde status viatoris ad meritum pro allijs ex statu & via perso
ne cui impetratur premium sufficienter explicatur aqua mente non
longe abest. Aristodorensis & Bonaventura qui status viato
ris in Xpo domino ut pro novis mereretur in eo constituunt quod
eliceret opera & merita circa nos qui sumus viatores. ex quo
sequitur post dum iudicij quando omnium creaturarum via consumata
erit nullum futurum meritum. neque sequitur ex hoc opera aut

irationes Beatory ẽ ꝺ̄gna merita eory qꝫ nouis impetrant ꝑ Beati opperantur ẽꝫ exgra adoptionis ꝑ gr̄am ꝑ
poss. ꝺ̄gne mereri premia accidentalia negꝫ auxilia
aliqua ẽꝫ ꝑ ipso mouente ut ex ttu. precedenti ꝺ̄stat.

Parraff 3m. Ad gm virtus ꝑ nnat in deo remunera
no meriti congrui

De actib⁹ opperib⁹ ꝫꝫ ꝺ̄benat ratio ꝺ̄gnii meriti nichil
restat spiale dicendy ng one actꝰ boni & ab auxilio grꝫ
ꝓcedentis ꝺ̄gnii ꝛ respectu auxiliory & alioꝝ premio
ry qꝫ ꝺꝫ ex equis & bonis sua dignatꝛ ꝺ̄ferre.

Deprimis ẽꝫ qꝫ ab ꝺ̄gno merito poss
cadere ratio ꝺ̄stat ex precedenti ttu. onia auxilia subsecu
na & efficacia non ẽꝫ sufficiens & remissiony peccy tam ex
tra Sacramenty gm in sacramento non ẽꝫ ꝑseverantiq re
paratꝛ post lapsy & alia qꝫ usqꝫ bona qꝫ vere & simpliciter
bona sint posse cadere sub ꝺ̄gno merito.

De actu autꝫ quo ꝺꝫ retribuit pre
mia meritis ꝺ̄gnis ꝛ huius ẽ difficultas ad gm virtꝫ ꝑ nnat
ng cy in ꝺ̄gno merito ꝛ inbenatꝛ equabitas gm ꝺꝫ res
piciat sicut in merito ꝺ̄gno videtꝛ ꝛ pone ad sufficiꝫ
gm tunber generaly ꝑ tinere: negꝫ dubiy ẽ ꝙ ꝺ̄no intercedat ꝙ
misio tunc eriꝫ certy ẽ ratꝛ ꝙ misioni ad fidelis ꝑ tinere

Quarꝫ feb. 22. Et 36. exhibnat
alicꝫ remunerandi ꝺ̄gnia merita nullatenꝫ ꝑ tinere ad gra
tuitay ꝙ uat aliꝫ ꝙ gratitudo induxit quod ꝺꝫ non debuit
ꝙ inde ꝺ̄stat ꝙ Aug. & PP. asentes ꝺ̄. Semi Pelagianos
exeo ꝙ gra redderet merita ꝫꝫ in ea inferebant ng ꝛ ea grꝫ
ad debitꝫ ꝺꝫ aliꝫ nullꝫ ꝙ hoc debitꝫ nisi sua ꝑ pria vita
& ꝑ misionꝫ ꝙ extra ꝓmissiony ꝛ ꝙ moueri ex gratuita
dine ad remunerandy merita ꝺ̄gnia. & ꝺ̄firmatꝛ ꝙ non
ma quelibet opera & obsequia ꝛ debita deo multis aliis
modis ꝙ ꝛ ꝓsit inducere aliꝫ ꝙ debitꝫ de nouo ꝙ ꝺꝫ respi
ciat in remunerate ꝙ negꝫ ꝓsent mouere ad remunerandy
ex debito gratitudinis.

2° quat Suarez ex Dō S. Tome 2ª 2æ qt 106 qui etiā
loqr remuner secundr qd obligr gratitudinis ē operare bene
ficia p̄ qui aliquis obligat̄ ē ē recipiat̄ benefactor tangr
aliquomodo superiorr deus autē n̄ p̄t p̄ p̄ recipere bene
ficia ab aliquo neque p̄t recipere aliqm tangr se
periorr aut bene factorr & nec p̄t exercere gratitudinē
quare Suarz num° 11 legr exhibemat remuneratē
ogrui meriti ē alicui cui Dr Justē generalis remuneratiue
seu obidentialis minr p̄ qui & strictē qm Justa qui in
cedit in remuneratē meriti ogrui.

Cetery mirr ē qd Suarz n̄ re
beniat in ogruis operib⁹ fundatis reflectens p̄ posse sur
dare gratitudinē indē inbenire autē respiciens obligr̄ qm
da mentis ad aliqua Justa quasi Justa quelibet n̄ exponere
strictē debitē qm gratitudo quare dicendū ē. alicui remu
nerandi merita ogrua nullatenus posse dici Justē q̄ nequa
recipiat debitē neq̄ recipiat equalis aliqm qui si ven
talia motiua cui⁹ius Justē ad ē alicui gratitudinis cui⁹
mun⁹ & essentialis ratio nichil inremunerandis obsequijs
rei autē ogruq̄ vergit nisi ratē obsequij qm Dr recipiat q̄ talia
ogrua merita remuneret ac p̄ sequens gratitudinē exer
cet in tali remuneratē.

Ad 4m § ratē Dāris Sē Petr gra
titudinē n̄ exigere p̄ qui debitē qd recipiat hoc omnis potis p̄ qui
ē Justē nisi ens exponit gratitudo mun⁹ aut obligr̄ p̄ta
lens qd remuneret Dr hoc autē largissimo modo dicit de
bitē quatenus obstat omnimode liberalitē qm ratio grē expri
cit & ideo Aug⁹ & Pp. exigebat merita precedentia qui po
sient gratitudinē fundare allegebant dubiū ratē gre n̄ q̄
talia merita inducerent p̄ qui debitē ad qd asserebant quia
omnimodē liberalis ad gram requisitū. potis patum, non retorquere
argumenta ex allegata Dr doctrina ng si ex eo qd ad gram pre
cederent ogrua qualiacumq̄ merita arguebant Pe ig n̄ ex gra
gratitudinē s. gratitudinis debitē sentiebant Pe gratī
tudinē veriani Cā illorū meritorū remuneratē. At ista ratē

Rpñ gratitudinẽ ex ꝑ ꝙ ñ respiciat debitũ neq; ex teneatur
ꝙd alijs multũ tenetur vt debitũ munꝰ & obsequiũ ꝙd re
muneret ng ꝓmeritũ debitũ vt seruis obsequiũ ꝓt gratitudo Dñi
nis aliquid tale obsequio retribuere quę retributo negotiet
gra neq; secta ad gratitudo. Ad 2m Rpñ quod ꝙ vt demunicilla
superioritꝫ veneficientis & an non primꝰ ꝑ ꝓia & riguros obse
quio Dei assiere gratitudinẽ ñ tolly attendere ꝑ ꝓia & riguroſa
beneficia quę cedunt in verꝫ vtilitꝫ recipientis id ex respice
re quę sunt munera & obsequia grata quę ratio grati obse
quij respectu Dei inquolunt merito ygnea inbenirꝫ neq; ſſo
mas ista stricte intelligat Beneficia quę possit gratitudo respice
re ab otio gratitudinis excludat obsequia & opera grata quę fa
cta a seruis & subiectis possunt bony Dñi nobere adrana
merandy

Parrafo 4º. ## Demerito ꝓro Alijs

meritꝫ nostrꝫ ꝑ alijs inꝛ merita ygnea debent numerari
ng Sol⁹ xpus Dominus ydigne ꝑ alios potuit meruit ut
in multa de in Carnalꝫ tabulis: posse aut̃ quoꝫ hꝫ ygnę me
reri ꝑ alijs nostrꝫ ẽ theologis ng ygnorantissimꝫ ẽ & pietati
valde ꝛsone ꝙd ꝓbatꝫ & ordꝫ alteri, Iuste multa bona alijs
tribuantꝫ deguo in numera exemplꝫ in scriptura inbeniantꝫ
~~grandꝫ~~ Meritꝫ aut̃ ꝑ alijs reguirere operis
Vtilitꝫ certꝫ ex ẽ ng meritꝫ ẽ passio Comitatis: qualit
aut̃ stat Viatoris requiratꝰ ad merendꝫ ꝑ alijs patuit
2º dictꝫ ẽ. De statu aut̃ Iustꝰ & Sanctorũ exulꝰ nabit
Iuari, ẽ vtilitꝫ mo requisitꝫ vt post ẽ meritꝫ ꝑ alijs ita
vt petor ñ possit aliquid ygneꝫ & altero mereri ꝑ bat aut̃
hoc ex 3ꝫ num. 6º. ꝙ meritꝫ ygnę fundat̃ in amicitia
ex eo qui premiaturus ẽ 8º requirit statꝫ amicitꝫ & non
natis ut aliquid ygneꝫ a Deo mereatꝰ. 2º ꝙ quotiesꝫ
Locuntꝰ de meritis ꝑ alijs simꝫ loquunt de Iustis & de ygnorꝫ oppe
rib⁹ ——— Verꝫ ego ñ video quare petor Dꝫ ñ exaudiat ꝛ
tolly ꝓ ea qui id ꝙd ore & exanimo orant ꝑ alijs & ꝑ alijs Iustis
Cant bona opera ng ygnę ẽ Diuine Voluntati & equitati ñ tolly retri
buere obsequijs amicorꝫ id ꝙd obsequijs & petitionib⁹ alliorꝫ orborꝫ

qui ex animo p̄ seruis rogant & orant aut merentes
qualiter ꝑ̄ operq̄ egignary obstrenty q̄q̄ vix inbenirī qua
litr fuerit op̄ bony retribuit D̄s multa bona filijs Beary
posteritati. Videtr ꝙ̄ dicendy q̄d huit oppera amicory sint
magis meritoria de ygruo & multo certi impetrent ꝑ̄ alijs
īg pare ēt ꝑ̄iores p̄ bona oppera & orātes mereri p̄ allijs in
quo nīḡ repugnantia nēq̄ in ꝺbenientia alliqua apparet ne
ḡ ratēs in ꝺa rty aliquid ꝑ̄bant ng ad Lg Ꝓ̄ meritȳ ygry
ñ fundari nerio in amicitia & in operis Vnist. A ꝺ Ly
Ꝓ̄m. PP. Sequentr hqui de meritis Surbory ḡ. magis
ygrua ll. & certi impetrant n̄ īg nigare impetrīb̄ pare
ēt meritȳ ygry p̄ allijs.

Ad shy īg potest aduerten
ḡ̄d ad meritȳ p̄ allijs p̄ mrent mia illa premia q̄q̄ qui
Vniet ꝑ̄ se ipo mereri & ultra hec ēt possum mereri
allijs Ly auxilly ḡ̄d nqus ipi mereri n̄ possum.

Denīq̄ aduertunt theologi ad
meritȳ p̄ allijs requiri alliq̄ ꝺisp̄ q̄ ad meritȳ p̄ se ipo
n̄ requirīt ꝛect aplicatī p̄ eo p̄ quo qui despōdet requi
premia cui ratio ē. ḡ̄d merita p̄pia sibīt ꝛibuunt &
denominant illy qui mereri alijs v. n̄ efficiunt ne
q̄ merenta reddunt & ita meritȳ ē ḡ̄d p̄ alliq̄ ep̄i
Centr ut illis speciali p̄ficiant: ḡ̄d ego intelligerem
regulariter ng aliq̄d ex Vnione Ly merente merita
ipi sine speciali aplicatī possunt alliq̄ p̄ facere ut
ḡ̄d ꝑ̄ merita Ꝓ̄ Ds filijs benefacit aut ꝑ̄ meri
ta alterius ordis sanguinis domestici aut Collegijs
dignatr benefacere ḡ̄d quis videatr aliqualiter p̄ mrere
de ipsy meteny Vere tamen ēt mereri alijs ḡ̄
premiy Conferri alijs quasi me
diy ipsy n̄ redebat p̄
matrr dignor
aut ygruos
finis

Vnus ad Laudy Dei opmipotentis P. Ꝓ̄ filij & sp̄ūs s̄c

TRactatus De deriuatione vonitatis l. malitiae ab obiecto in actum l. ab uno actu in alium assapientissimo Dn. petro cellada

Difficilis semper et implexa fuit controuersia de deriuatione vonitatis l. malitiae l. ab obiecto in actum l. ab uno actu in allio et quid requiratur ad veram deriuationem quam 1us quod scilicet acre illud patris Vaz. ingenium in nostram complutensem scolam inuexit et ex hoc quasi ex firmo fundamento plures difficiles quaestiones enodauit

Et ergo duplex modus accipiendi l. participandi vonitatem l. malitiam alter modus quo vonitas l. mala participatur equiuoce alter vero quo participatur et sumitur deriuatiue l. per deriuationem 1o modo sumitur vonitas l. malitia ab obiecto quam obiectum ipsum non habet in se formaliter sed communicat actui malitiam l. vonitatem quam ipsum in se non habet et ideo dicitur equiuoce communicare quia causa equiuoca illa dici solet quae producit effectum quem in se formaliter non habet et hoc modo sumit communiter actus vonitatem l. malitiam ab obiecto ut in actu quo quis apetit inanem gloriam l. hominum laudes laus alliorum l. hominum laudes ~~et obiectum~~ laus alliorum est obiectum quod tribuit malitiam apetitui inanis glorie cum tamen hoc obiectum non haueat in se formaliter malitiam inanis glorie imo sepissime sit actus bonus et ideo dicimus tribuere malitiam equiuoce.

Allius 2us modus participandi vonitatem l. malitiam est per deriuationem seu deriuatiue quando scilicet sumitur eadem prorsus vonitas l. malitia quae est in allio ut contingit inter actum interiorem et exteriorem dicitur autem deriuatio l. deriuatiue sumi fortasse sumta similitudine a riuo ribulo qui dum deriuatur ad irigandum agros non se communicat aliquid aliud producendo sicut luminosum producendo lucem sed se ipsum communicando et aquam quam in se formaliter continet agris communicando et can

dz numero aquæ agri ipsis inmiscendo sic ubi e vera derivatio eadem
prius vonitas s. malitia comunicatur et difunditur ut contingit in actu ex
teriori et interiori in quo eadem prius numero vonitas s. malitia sem
per invenitur et hoc e derivare vonitas s. malitia s. derivative su
mere.

Primus modus accipiendi vonitas s. malitia equivoce ab obto
satis notus et comunis e alter vero modus accipiendi malitia s. vonitas de
rivative s. p derivatas in quo consistat et quid ad veram derivatas requi
ratur difficile e explicare et vocusque explicatum a nemine inveni. Pvalt
disp. 92 de vonitas et malitia c. 9. ait tunc ee derivatas vonitatis
s. malitie quando non solum e ratio obti sed etiam ratio effectus ut in actu ex
teriori et interiori patet actus enim exterior non solum e obtus sed etiam effec
tus interioris a quo participat e et participat liberatas quæ e fundamen
tum vonitatis et malitie unde in actu interiori et exteriori e idem fun
damentum libertatis ex quo provenit quod derivetur et transfundatur voni
tas et malitia ab uno in alium quam doctrinam sic intelligunt et explicant
Docti recentiores ut ad derivatas sufficiat ratio cause et effectus ita ut quotiens
cumque sit causalitas sit etiam vera derivatio et vonitas s. mala quæ e in
causa statim transeat ad effectum et ab effectu in causam

hoc placitum probant recentiores 1.o quia ex eo e deri
vatio inter actum exteriorem et interiorem quia unus e causa alterius ex
eo enim quod exterior causatur ab interiori provenit quod participet ab
illo libertas ac p consequens quod sit derivatio vonitatis s. ma
litie inter utrumque. Ergo ad derivatas sola requiritur et sufficit cau
salitas s. ratio cause.

Secundo et urgentius potest
probari quia derivatio vonitatis s. malitie e quædam analoxia
similis Analogie qua ratio sanitatis quæ e in animali comunicatur me
dicine et urine que dicuntur sana a sanitate quæ e in animali ab hac
enim analogia sepe petimus exemplum ad explicandam derivatas vonitatis s.

malitie sed ad hoc quod medicina participet denominatus sani nichil aliud requiritur quam quod causet sanitatem ergo ad hoc etiam quod participet denominatio voni vel mali sufficit sola ratio cause et effectus ~

3o. potest probari quia inter intentum et electum est vera derivatio nam eadem vonitas vel malitia qua gaudet intentio gaudet etiam electio et ex 2a quod est maximum signum derivationis sed inter intentum et electum solum intervenit causalitas qua intentio efficit electum ergo sola causalitas sufficit ad veram derivatum.

Nichilominus hec ss.a vera non est imo potius confundit quam explicat veram rationem derivationis unde 2a eam sit 1a conclusio. Ad veram rationem derivationis non sufficit sola causalitas hec conclusio probatur 1o. nam actus interior voluntatis duos simul habet effectus et actum exteriorem et habitus productionem sed in unum effectum ex his derivat moralitatem nempe in actum exteriorem et facit eum liberum et moralem et vonum vel malum formaliter in alterum vero effectum scilicet in productum habitus non derivat vonitatem vel malitiam nec moralitatem aut libertatem nec potest facere quod productio habitus pertineat formaliter ad genus moris vel sit formaliter laudabilis aut vituperabilis sicut vere est actus exterior ergo sola causalitas non sufficit ad veram derivatum pro consequentia quia in productione habitus reperitur vera ratio effectus et tamen in ipsam nichil formaliter moralis derivatur.

Dices productum habitus esse quandam actum necessariam omnino et incapacem vonitatis aut malitie et ideo non est mirum quod non derivetur in ipsam vonitas aut malitia actus interioris qui est eius causa sed 2a quia etiam actus exterior secundum se consideratus est etiam actio naturalis ceca et necessaria ut pote actus potentie loco motive vel exterioris sen

5

sationis id ex conexione cum actu interiori participat Li
uertatis et vonitatis l. malitiae ergo non conectitur cum interiori
per solam meram causalitatem quia vera et mera causalitas etiam
reperitur respectu productionis habitus et tamen non sufficit ut
communicetur ei vonitas l. malitia nec vestigium liuertatis l.
moralitatis

Sed probatur quia quando quis consulit alteri ut faciat aliquid opus
est vera causa mortalis illius operis quod alter facit et tamen non potest deriuari vo
nitas l. malitia ab illo opere in actum consulentis ergo sola causalitas
non sufficit ad deriuatam quod autem in isto casu non sit deriuatio patet quia multo
ius opus alterius est malum alterius speciei ac est actus consulentis ut in eo
qui ex hodio consulit alteri ut se occidat in actu enim consulentis est ma
litia hodij quae non inuenitur in opere alterius quod est mera sui occisio
imo et potest contingere quod actus alterius sit bonus et actus consulentis
sit malus ut quando quis ex hodio consulit inimico ut omnia sua bona
eroget in elemosinas eo fine ut depauperetur tunc enim opus alteri
us erit opus bonum elemosine et actus consulentis erit actus malus
ergo inter hos duos actus non est deriuatio vonitatis l. malitiae et tamen
est vera causalitas moralis ergo sola causalitas non sufficit ad de
riuatam

2a conclusio ad veram deriuatam vonitatis l. malitiae
non solum requiritur causalitas sed talis causalitas qua effectus omni
no pendeat a causa in esse fieri et conseruari ita ut effectus omni
no sit impotentis cause et omnino dependeat a causa ita ut cau
sa et effectus faciant unum in esse moris et reputentur quasi unus
actus mortalis quod uno uerbo dixit vel quod habeant eandem Li
uertatem et idem fundamentum generis moris.

Haec conclusio probatur simul ac de
clarat nam deriuatio ut supra dictum est est communicatio eiusdem

numero vonitatis l. malitie ad hoc autem ut eadem ratio vo
nitatis l. malitie sit in duobus diversis actibus necesse est ut non se
haueant omnino ut diversi sed se haueant ut unum subiectum ratio
ne unius liuertatis quae sit unicum fundamentum illius voni
tatis l. malitie sed ut liuertas sit eadem requiritur omnimo
da dependentia unius ab allio ut explicatum est. ergo ut sit deri
uatio requiritur illa omnimoda causalitas et dependentia qua
effectus sit omnino subiectus et impotentiae causae.

2° probatur quia non est allia
ratio assignabilis differentiae inter actum exteriorem et productum ha
uitus ut in actum exteriorem deriuetur vonitas aut malitia non vero
in hauitus productum nisi quia productio hauitus solum pendet
in futuri ab actu interiori et non habet omnimodam illam depen
dentiam quam habet actus exterior ergo deriuatio in actum exteriorem
consistit et fundatur in omnimoda illa dependentia quam habet
actus exterior ab interiori et quam non habet productio hauitus
ergo deriuatio requirit omnimodam illam causalitatem et sine illa
non potest consistere

Vnde ad argumenta in contrarium Respondetur ad 1um de
riuationem inter actum interiorem et exteriorem non fundari in sola cau
salitate ut boleuant recentiores sed in tali omnimoda causa
litate ut explicatum est.

Ad 2um Respondetur in actu morali esse duplicem analo
giam alteram similem analogiae sanitatis alteram vero longe diuersam nam ra
tio sanitatis quae formaliter est in homine communicatur medicinae ita tamen quod
medicina non dicitur sana formaliter sed sana causaliter animal enim solum
dicitur formaliter sanum medicina vero siue res inspiciatur dicitur sana non
quia in se haueat formaliter sanitatem sed quia eminentialiter eam continet et ad
hunc modum enim in actu morali est una analogia qua ratio bo

ni ꝟ. mali ꝛmunicatꝰ haurꝛi & ꝛmunicatꝰ obto ng haurꝛi di
ctꝰ bonꝫ & obtꝫ dicꝰ bonꝫ n̄ ng fortiꝰ g̃. haurꝛi & obtꝫ
n̄ ꝟ. fortiꝰ bona ꝛa fortiꝰ Laudabiliꝰ nec fortiꝰ meritoria aꝛ
demeritoria sd solꝫ causaliꝰ sicut medicina dicꝰ sana &
ad hunc modꝫ ꝛmunicandi ꝛnes ꝟ. malinꝫ suspecti glie
ctꝰ causaliꝰ sicut ꝛmedicina ꝛngit ut denominetꝰ sana

Cetꝛꝫ ꝑcꝰ utꝫ analoxꝫ ẽ ꝛmachꝫ mora
ꝑ alliꝰ analoxia ꝟ. ꝛmunicatꝰ qua ꝛmunicatꝰ ẽ parti
cipatꝰ n̄ solꝫ ratiõ bonꝫ ꝟ. mali ut cuꝫ glꝫ sd ratiõ bonꝫ
ꝟ. mali fortiꝰ ꝛta ut sd g̃. participat ab alio ꝛnes ꝟ.
malinꝫ dicatꝰ fortiꝰ bonꝫ ꝟ. malꝫ fortiꝰ Laudabiliꝰ
ꝟ. ꝛtraperantiꝰ fortiꝰ meritoriꝫ ꝟ. demeritoriꝫ & hic
analogia ꝟ. derivatiꝰ ꝛnitatꝰ ꝟ. malitie, malꝫ curatꝰ n̄ ꝛn
bonitꝰ ꝛmiliꝰ in ramꝰ requirit illꝫ omnimodꝫ causaliꝰ
nec sd dependentiꝫ glꝫ ꝛ exhibitum

Ad ꝫ ꝛtra ꝛnit. ꝑcꝫ & nec n̄ ẽ verꝫ
denuaꝫ g̃. n̄ ẽ ꝛnit hoc actꝰ illa omnimoda causalitas glꝫ
exigit denuatio. participante eandꝫ ꝛnes ꝟ. malꝫ intimo
& electio n̄ ab alterutra sd g̃. unaꝫ. requirit ꝫ obtꝫ ng in
tentio requirit ſ ut adquirendꝫ ꝑ media electiõ. requi
ritꝰ media qꝫ negatiꝫ finit ẽ ꝫ requirit una ab altera ꝟ
ut n̄ eodꝫ modo ꝟ. ordine & eximie quiritꝰ g̃. gaudeant
eadꝫ ꝛnes ꝟ. malꝫ quꝫ ꝛnit ꝑcꝫ n̄ ut denuatio

Ex his ꝑt colligere n̄ nulla coloratꝫ ra
ad maiorꝫ ꝛmouentie intelligentiꝫ unitatꝫ ꝫ ẽ ꝛnit actꝰ in
tentoriꝫ efficaꝫ & actꝰ exteriorꝫ ut verꝫ & regulariꝫ denuaꝫ
ꝛnitatꝰ ꝟ. malꝫ g̃. ꝛnit ens ẽ illa omnimoda causa
litas quꝫ exigit denuatio; & subdo dixi ꝛnit actꝰ interio
rꝫ efficaꝫ ng actꝰ interior ineficax glꝫ ꝛtingat error ex

teriorem non ut efficaciter operetur id quasi speculative contemplando actum ipsum exteriorem non derivat malitiam vel vonitatem in exteriorem actum neque accipit per derivationem ab ipso exteriori actu quia in actu inefficaci non invenitur causalitas illa necessaria ad derivationem

2° ex dictis infertur differentia valde notanda inter duos modos accipiendi vonitatem vel malitiam quos initio per posuimus vel equivoce tanquam ab obiecto vel per derivationem nam quando accipitur per derivationem omnis vonitas vel mala quae est in uno actu transit in alium et e contra omnis quae est in alio necessario participatur aequoliuet nam cum in derivatione necessarium sit quod utrique actus sint unum in genere moris et habeant idem fundamentum libertatis ratione huius communis fundamenti quidquid est in uno transit in alium quando autem participatur vel sumitur vonitas vel mala equivoce et tanquam ab obiecto non est hic ratio mutuae communicationis solum participatur vel sumitur 2um rationem obiectivam 2um quam obiectum respicitur ab actu de quo latius in materia de peccatis.

3° infertur ex dictis quomodo ex actu morali transeat ratio vel denominatio boni aut mali in obiecto et quid sit vonitas vel mala obiectiva nam ut ex solutione 2i argumenti per contraria 1a adducti constat ad actu bono vel malo transit denominatio boni vel mali in obiecto sicut a sanitate animalis transit denominatio sani in medicina non quod medicina sit sana formaliter ut dicebamus sed solum sit sana causaliter ita ut esse sanum in medicina nichilali ud sit quam esse aptam ad causandam sanitatem simili etiam modo ab actu bono vel malo dicitur et denominatur obiectum bonum vel malum non formaliter quia ut dicebamus obiectum ipsum inquantum tale non est formaliter bonum vel malum meritorium vel demeritorium dicitur ergo obiectum bonum vel malum causaliter quatenus aptum est causare vel specificare actum qui sit bonus vel malus formaliter conformis aut disconformis naturae rationali

Itaque Vonitas aut mala obiectiua dicit fundamentaliter ra
tionem illam quae proponitur voluntati et inquam fertur actus per fortiv.
dicit denominatam boni l. mali hoc est causatiui boni l. mali
actus unde obiectum bonum nichil aliud est quam ratio aprehensa quae
ex se sufficiens est tribuere actui speciem boni obiectum v. malum nichil
aliud est quam ratio aprehensa quae ex se sufficiens est ad tribuendam
actui speciem mali

4.o et ultimo infertur ex dictis quod quando aliquis
consulit alteri ut faciat opus aliquod bonum l. malum l. scan
dalicat alterum ab opere alterius nunquam deriuatur aut deriua
ri potest Vonitas l. mala in actum consulentis l. scandalican
tis quia licet consulens l. scandalicans sit causa mortalis operis
alterius non tamen ~~ad~~ habet illam omnimodam causalitatem requisitam
ad deriuationem quia postquam quis dedit consilium l. fecit scandalum
manet alteri sua integra libertas ut faciat l. non faciat o
pus illud unde ab opere alterius bono l. malo nunquam
deriuatur bonitas l. mala. quod si contingit aliquando quod
opus consulentis l. scandalicantis sortiatur eandem speciem quam habet
opus alterius non peruenit hoc ex deriuatione sed quia contingit habere
idem motiuum l. est contra idem preceptum quia in mortalibus sepe pro eo
dem reputatur facere aliquam rem per se ipsum l. per alium 2.um regu
llam illam qui causam dabni dat dabnum fecisse videtur

Ex his quae de deriuatione in communi uerisque dic
ta sunt patet aditus non difficilis ad difficilem illam controuersiam de actibus
imperantibus et imperatis interioribus solet enim Voluntas sepere
flecti supra suum actum et desiderat se habere talem l. talem actum
ut quando vult se habere actum caritatis l. actum hodij erga proxi
mum tunc enim quasi sui ipsi imperat ut habeat caritatem l. ut
habeat hodium qualiter autem se habeat isti duo actus interio
res actus scilicet reflexus quo imperat sui alium actum et alter

actus qui p' reflexu imperant & an isti duo actus comu
nicent in mala s. bonitate difficile habet his temporibus contro
versia quae ex principijs alatis facile Deo dante enodavimus

in qua controversia duae ss. partes aut duae
ss. q.ae 1.a an actus reflexus imperans participet s. sumat vo
nitatem s. malam ab imperato quae habet p obto 2.a questio e. an actus
reflexus imperans comunicet vonitatem s. malam actui imperato
interiori & ipsum in suum finem dirigat.

in 1.a g.o q.e an actus reflexus impe
rans accipiat vonitatem s. malam ab interiori imperato plures ex an
tiquis theologis existimarunt hos duos actus interiores ad invicem comu
nicare in mala & in vonitate n. minus quam actus interior & exteri
or & ita quotiescumque voluntas reflectitur supra suum actum eiusdem speciei cc
actum reflexum & actum directum quae habet p obto. imo & docti recentiores ex
nostris existimant cc veram derivatam ab actu interiori imperato in ac
tum reflexum imperantem.

Hec ss.a pruatur 1.o q.a sicut se habent velle iacu
nare & iacunare sic etiam se habent velle dilligere & diligere neque
enim videtur diversa ratio in uno ac in altero id velle iacunare & iacuna
re ss. actus eiusdem speciei g.o similiter velle dilligere & diligere erunt
eiusdem speciei. & confirmatur q.a actus reflexus imperans & imperatus
interior pertinent ad eundem habitum q.a n. e. alius habitus p actibus refle
xis g.o actus reflexus & directus interior ss eiusdem speciei.

2.o pruatur q.a actus imperans habet p obto actum alium
interiorem imperatum g.o ab illo accipit vonitatem & malam g.o accipit eam
dem bonitatem s. malam quam habet actus imperatus q.a actus imperatus
n. potest tribuere nisi id q.d in se habet = q.d autem inter hos actus in
teriores sit vera derivatio pruant recentiores q.a actus imperans re
flexus e causa imperati g.o inter hos duos actus e vera derivatio

nec vallet solutio quam Ludovicus Turrianus afert ad hoc argumentum quod scilicet actus imperans non habet causalitatem in ipsum imperatum sed solum in intellectum ut proponat rationes quas moveatur voluntas ad alium actum quia 2a. hoc est quod licet hoc verum sit de physica causalitate per connexionem et simphatiam tamen de morali causalitate non est verum nam sicut qui suadet alteri habet physicam causalitatem in alterius auditum et forte in intellectu et nichilominus ulterius ~~adhuc~~ habet causalitatem moralem in actum ipsum alterius sic etiam qui sibi ipsi imperat ut habeat actum diligendi licet solum moveat physice intellectum tamen ulterius progreditur et moraliter causat actum ipsum imperatum quasi sibi ipsi suadens ut habeat actum diligendi ergo non solum in intellectum sed in actum ipsum imperatum habet causalitatem actus reflexus imperans ergo inter illos erit derivatio.

Nichilominus hec 3a. tam antiquorum quam recentiorum falsa est. unde 2a. illam dico 1o. actus reflexus imperans participat ab imperato interiori vonitatem l. malitiam tanquam ab obiecto. conclusio hec facile suadetur quia actus imperans respicit imperatum tanquam obiectum ergo ab illo tanquam ab obiecto accipit speciem vonitatis l. malitiae quia species boni l. mali sumitur ab obiecto ut supra statuimus et a theologis communiter receptum est.

Dico 2o. actus imperans reflexus accipit ab imperato interiori diversam speciem vonitatis l. malitiae ac imperatus in se habet ita ut imperans et imperatus ex genere suo sint actus diverse speciei conclusio hec probatur quia ut supra statutum est obiectum est causa equivoca actus ergo tribuit actui speciem quam in se non habet ergo tribuit diversam speciem ergo actus imperans et imperatus interior sunt diverse speciei 2o probatur eadem conclusio quia actus imperans et imperatus interior habent diversa obiecta ergo sunt ex genere actus diverse speciei quod habeant diversa obiecta probatur quia actus imperatus respicit suum obiectum actus vero imperans reflexus non respicit immediate idem obiectum sed actum aut tendentiam in illud obiectum sed tendentia in

obiy & obiy ipiy ii. re valde diuerse & diuersi generis q̃ actus imperans & imperatus sunt diuersa obia q̃ ex genere suo ñ de sui diuerse speciei

3º. certy é ab actu interiori imperato ñ deriuari vonesy l. malg in reflexy imperansy quę reliquo facile p̃ quam ex supra dictis fundamentis deregatibus ad deriuatg ng vnr actg interiorg imperansy & imperatg ñ inuenit omnimoda causalitas & dependentia requisita ad deriuatg ng quidem ac sui interior siet sicg p̃ pig diuersy quę immediate participat apotã ipsa vta ut potęque quis habuit actg imperansy diuersy ut eligere l. ñ. elicere actg interiorg imperatg imo & repugnare stringit q̃ ~~potęque quis de sideranit~~ actg imperatus ñ elicuari q̃a repugnare stringit q̃ potęque quis desideranit here vnesy vere ñ fieri stricto q̃ vnr siet actus imperansg & imperatg ñ é omnimoda causalitas & dependentia negq̃ ideo fundamentis diuersitatis ac p̃ sequens neq; vnr ipsos erit deriuatio vonesy l. malg

2º. quare cadg 2ª reliquio q̃ ut supra diebam actus imperansy & imperatus interior ex genere suo sunt malg l. vonesy diuersy speciei q̃ vnr ipsos ñ é deriuatio q̃a deriuatio é. vnunicatio cuiusdg proprię vonesitatis l. malitię ut supra diebam

Ex qq sequitur ad argutia inuocatę Rpnis ad 1m cę allg diuersg vatg de actu interiori & exteriori ac de duobus interioribus q̃a actus interior & exterior vat. omnimode dependentię ii. unus actus ingenere moris q̃d ñ ita é in duobus interioribus = & ad firmatg Rpnis q̃ad volendo p̃ ipsos actus ñ indigemus aliquo habitu ng difficultas ad quę vincendą ponitur habitus ñ sat in elicientia nostri actus interioris id in exteriori matę l. ordinati habitus ad actus reflexos erit habitus dyhonestus ad alios; aggregatum actus directi

Ad 2m Rpnis potius excog. actus imperans replicat p̃ obio actg imperatg sequi q. utrique sunt diuersę speciei q̃a obiy é causa equiuoca in his enim diuersg speciei ac ipsg inse sortiuntur siet 3m Rpnis exducti ñ quę quidem causalitas respicere ad deriuatg id requiri omnimodg illg dependentię ut explicauimus stringit forte actg imperansg & imperatg interiorg é eiusdg speciei

n̄ contingit ex eo q.d sit deriuatio id q.a operans sumit p motiuo actus im
perantis idē q.d e. obtū actus imperati ~~
Altera restat quaestio an actus imperatus interior participet voni
tē s. malā ab actu reflexu imperante in qua q.e antiqui theo
logi existimarunt actū imperatū participare vonitē s. malā ab im
perante & ab eius fine imo & docti recentiores putant deriuari
malā s. vonitē ab actu imperante in imperatū

p.uatr hic ss.a 1.o q.a actus reflexus imperans vere impe
rat actū alliū interiorē imperatū ergo ~~diligi~~ dirigit ellū in suū finē
& comunicat illi vonitē s. malā. 2.o p.uatr q.a potest quis p.ve
rā & p.piā electē eligere actū suū interiorē ad aliquē finē ergo ta
lis electio participauit vonitē s. malā a fine q.a ut initio huius ma
terie statutū e. electio intrinsice & primario respicit finē. 3.o p.
uant recentiores ēē deriuatē intr hos actus interiores q.a actus im
perans e. causa imperati ergo deriuat vonitē s. malā quā hēt in
ipsū.

Nichilominus contraria ss.a vera e. q.d scilt actus impe
rans nullā comunicet vonitē s. malā actui interiori imperato
hanc sā tenet S. Tomas 1.a 2.e q.e 18 art.o 6.o ad 2.m ubi ex
prese ait actui interiori n̄ posse accidere inordinari in finē e. etiā
s.o P. Vaz. sup dictū articulū disp.e 51 c.e 5.o & omissis alliorū
rationib. facile p.uatr ss.a hic ex supra iactis fundamentis nā
actus imperatus interior nullo modo respicit imperantē aut eius
finē tanquā obtū potius ipse actus imperatus e. verū obtū imperan
tis: & ex allia parte ab actu imperante in interiorē imperatū
n̄ potest ēē comunicatio p deriuatē q.a intr illos n̄ inuenitr om
nimoda illa causalitas & dependentia requisita ad deriuatē
ergo ab actu imperante in imperatū n̄ comunicatr vonitas s. mala
q.a n̄ e. allius modus quo posit comunicari nisi s. equiuoce tan
quā ab obto s. p deriuatē ab uno actu in alliud ut ex supra
dictis patet

q̃ si respondeat éé alliq̃ modq̃ quo ꝺmunicetur vonitas ſ. mala tanquã circunstantia q̃a finis actꝰ imperantis potuit éé circunstantia actꝰ imperati & hoc modo tribuere illi vonitꝰ ſ. maltꝫ. ꝺª hoc é. q̃ ꝺ finis n̄ potuit éé circunstantia nisi sit circunstantia, Cur, finis aliꝰ actꝰ imperantis n̄ potuit éé circunstantia cur actꝰ imperati q̃ nec potuit tanquã circunstantia tribuere illi vonitꝰ ſ. maltꝫ q̃ ꝺ aliꝰ n̄ potuit éé circunstantia, Cur, quare q̃a ſ. afficeret talis circunstantia cur actꝰ imperatꝰ immediate ſ. mediate p̄ ꝺmunicatꝫ actꝰ imperantis, n̄ immediate q̃a actꝰ imperatꝰ n̄ respicit p̄ se finꝫ imperantis neque in recto neq̃ in obliquo nec respicit electio finꝫ intentionis, n̄ etiã mediate ꝺmunicando medio actꝰ imperante q̃a intꝰ actꝰ imperantꝫ & imperatꝰ n̄ é ꝺnexio neque subiecto illa & dependentia sufficiens ad hoc ut ab uno in aliud sit ꝺmunicatio & derivatio q̃. finis actꝰ imperantis n̄ potuit éé circunstantia actꝰ interioris imperati nec immediate nec mediate q̃ n̄ ꝺmunicat illi vonitꝰ ſ. maltꝫ id p̄ accidens se habet ad actꝰ imperatꝰ q̃ quia & hoc p̄ actꝰ finem imperet aut vult actꝰ quꝫ imperatꝰ.

Ad 99 ad arguta in ꝓrariꝫ respondet ad 1ꝫ actꝰ imperantꝫ vére imperare actꝰ interioꝛ 2ꝫ imperatꝰ n̄ 1ꝫ sicut imperatꝰ actꝰ exterior ut patet p̄ ob 1modꝫ subiectꝫ dirigi ipsꝫ imperantis.

Ad 2ꝫ Rpñ q̃. ꝺ quia ex aliquo fine eligit actꝰ p̄ quꝫ interiꝰ intentio n̄ é actꝰ reflexus & codꝫ modo se habet 2ꝫ electꝫ ac cetera alia intentiones 2ꝫ sui electionibꝫ electio v. gra eligit actꝰ p̄ quꝫ interior é actꝰ ille reflexus quꝫ vocamꝰ imperantꝫ qui n̄ potest dirigere in suꝫ finꝫ actꝰ interiorꝫ quꝫ eligit

sicut solet dirigere actus exteriores electus q.a n. het in illis ob
nimodam causalitatem et subiectum sicut het respectu exterioris ut
sepe dictum e.

Ad 3.m Rpr. n. quaelibet causalitas sufficere ad
derivatam ut sepius probavimus in hoc opusculo

Hec ss. optimi auditores que de difficili de
rivationis mat.a visa sunt necessaria ut brevi et clara me
thodo ante ocullos vestros proponerentur q.a a nemine usquequaque ex
professo tractata inveni et q.a valde necessaria ss. ad plures
theologicas difficultates nunc ad alia quae ex mat.a nostra
restant more incepto procedemus finis

Utinam ad gloriam Dei omnipo
tentis patris et filii et spi
ritus sancti nec non
intemeratae
virginis
mariae

Finis

Ano

Anotatio De efficacia voluntatis seu volitionis ab eodem Dr.

Non modica his temporibus e. oborta obscuritas in explicanda rat. in qua efficacia volitionis consistat dum enim autores l. de efficacia decretorum divinorum l. de auxiliorum efficacia disputant unusquisque accomodate ad propositum in quo verratur sic rat. efficacis volitionis explicat ut cum efficacia decretorum quam ut divina habent l. cum auxiliorum efficaciam volitionis l. misceat l. confundat.

E. 5° nota ut celebris divisio volitionum seu actuum voluntatis in actum efficacem et in inefficacem quem divisio sic explicanda e. ut ignoscat ratio efficacie quae communis e. divine et create volitioni nam utraque volitio propie efficax e. ac per consequens aliqua ratio efficacie seu efficacis communis create et increate volitioni quam communem rat. explicandam in presentiis suscipimus. — Convenit apud autores rat. hanc efficacie in volit. non consistere in intensione aut in fervore tum quia alias propie non esset in Deo efficacia cum in divina volit. non sit propia intensio ut fervor tum quia in creatis plures efficaces delectat. ss. intense et fervorose. Antiqui scolastici inter quos noster Scotus in 2° dist. 6a q. 1a parr. Respondeo et in 3° dist. 25. q. 1a parag. 3° videndum. rat. efficacis et inefficacis volitionis per absolutum et conditionatum videtur explicare ita ut efficax voluntas sit illa quae e. absoluta inefficax autem quae conditionata e. quam explicat. late impugnat Val. 1a 2e. disp. 42 c. 3° id non credo Scotum et alios inefficacem voluntatem apelare conditionatam in eo sensu ut actu non sit id esset quia feratur in obiectum quia esset bonum non v. quia actu appareat bonum in quo sensu hanc antiquorum explicat. impugnat Val. id cum actus inefficax qui frequenter ver

sari circa impossibilia heat inse quasi virtualiter p positu
efficax faciendi si possibile esset p hoc p positu q^d virtualiter
sub cdit^e. cpnet actus inefficaces explicarunt rat^m inefficacis boli
tionis ad differentiam efficacis in qua actualiter et absolute inveniuntur p po
situ faciendi —

Ceteru hac omissa s^a. autores aliquij sic rem explicant ut ratio
efficacis volitionis consistat in eo q^d heat effectu l. in connexione cu effectu
ita ut illa sit efficax volitio quae hat l. habitura e. effectu illa v^o sit inefi
cax quae effectu n e habitura cui explicationi videtur favere nomen
efficacis q^d ab effectu l. effect^e sine dubio sumtu e.

Tam hec explicatio aut ratio efficacie licet in divina efficacem volun
tatem quae semper hat effectu quadrare posit tam n potest ee ratio illa
p priae efficacitatis quae communis sit divine et create volitioni nam
plures ee volit^es efficaces creatas quae p pie ss. efficaces et tam omni
no carent effectu omnes experimur et in confesso e apud omnes

Quare alij autores exis
timarunt rationem efficacis volitionis in eo consistere quod ni
si impediatur haveat effectu l. habitura sit et per hanc adi
tionem nisi impediatur sufficienter existimant ex
plicari rationem efficacie quae communis sit
Divine et create volitioni et indiferens

Sed neque hoc modo ratio efficacis voluntatis apte explicatur nam
potest ee voluluntas vere efficax quae etiam si n impediatur careat
effectu ex eo q^d operans creatu voluntarie a volendo desistat
tunc autem nullo impediente careuit effectu boluntas illa et tam erit
efficax. et e contrario potest ee voluntas vere inefficax quae n
impedita tandem effectu heat nam multoties quis ab inefficaci de
lectatione excitatus in alicuius rei desiderium tandem ~~rei~~ rem illam
consequitur et tunc inefficax illa delectatio effectu hat et tam inefi

cax fuit = Alio modo autores alij explicant rem hanc asserentes quod efficax voluntas est illa quae per se ipsam immediate sine alia voluntate consequitur effectum, vel consequeretur illum, inefficax vero quae media alia voluntate consequitur, sic quando consequitur. Id si bene inspiciatur hoc quod est consequi effectum media alia voluntate non potest esse propria ratio inefficacis voluntatis quae convenit etiam intentioni quae quantumcunque efficax sit media voluntate mediorum consequitur effectum.

Doctum alij Recentiores sic rem explicant ut voluntas efficax sit illa quae cogit operantem ad ponenda media quae res exequatur ita ut non possit operans non prestare quid quid valet ut obiectum re ipsa ponatur. = Verum neque hoc modo ratio efficacis quam querimus ostensa est. nam efficax voluntas potest in novis esse et vere est. antequam cogitemus de medijs in particulari et ab hac efficaci voluntate possumus desistere antequam media aponantur. = tum 2o quia falsum est. voluntatem efficacem cogere operantem ad ponenda omnia media quae potest, alias quisquis efficaciter desiderat iter agredi cogeretur pedes ire si aliter equum aut currum non haberet quod vel ipsa experientia constat falsum esse nam multotiens efficaciter desideramus; ea quae per media valde cordua nolumus consequi.

Mitto alias autorum explicationes quae nec rem magis elucidant neque ex earum impugnatione laxabi qua nostrae disputationi accrescit.

Propius ergo ad rem ut absolvit Vasq. 1a 2ae disp. 42 c. 3o existimavit voluntatem inefficacem esse illam quae fertur in rem 2um se consideratam abstrahendo ab executione voluntatem autem efficacem esse illam quae fertur in rem et in eius executionem = Ceterum in hac explicatione adhuc desidero aliquid

1º nq voluntas illa inefficax quq Deus antecedenter
habet dandi omnibus gloriq n fertur in gloriq abstractae
sed ipsa gloriae donatio placuit Deo ergo illa voluntas n
fertur in rem abstractae et 2ª se sed in rem et in eius donatum
seu executionem et tq e voluntas inefficax in 1ª P. Vol.
ergo n stat efficacia voluntatis in eo solum quod voluntas tendat
in executionem = 2º quia potest aliquis inefficaciter delectari
n solum dere aliqua sed de eius executione vg. de subtili
modo rapiendi l. consequendi sine proposito faciendi tunc
autem voluntas fertur in rei sumptionem seu executionem et tq e
voluntas inefficax ergo per hoc quod voluntas feratur in execu
tionem n sufficienter explicatur ratio efficacis volitionis.

Dices in tali casu ferri voluntatem in executionem aut
modum habendi rem n tam ut executio et consecutio e quq ut e
quodam delectabile per se placens. fateor equidem tq explica
dum restat adhuc quando voluntas feratur in executionem ut e res
quedam et per se delectabilis quod n e sufficiens ad rationem efi
cacis quando vero ita feratur in executionem ut vere fiat efficax

Pro difficultatis huius enodatione no
tandum 1º e volitionem dici efficacem ab effectu l. effectu in
omnium 1ª nq l. nomen ipsum efficacis id omnibus suadet
et sic ex modo l. ordine quo volitio respicit effectum l.
effectum deducendo e vera ratio seu denominatio efi
cacis quq exinde sumit volitio.

2º notandum e diverso modo
respicere volitionem effectum seu effectum ac respicit causa l. id
quod causae rationem habet nq voluntas l. volitio fertur in rem
faciendam et illam respicit sicut obiectum quodam et fertur in tale
obiectum voluntas quasi appetitus et propensio seu pondus in ten

tionale ad talem rem. Causa vero scilicet quod cause ratio habet res
picit effectum et illum attingit non tanquam obiectum sed illum cau
sando faciendo et in executione ponendo = iusta diversitatem
ergo horum respectum et fundamentorum diversa est denomi
natio quam ab eodem effectu seu effectione recipit volitio ab ea
quam recipit causa licet utraque nomine efficacis scilicet effi
cacie significetur dicitur enim voluntas efficax ab effectu et
dicitur etiam causa seu auxilium efficax ab effectu; sed diverso
fundamento et respectu ac per consequens diversa denomina
tione licet eodem nomine explicata. Voluntas enim ab effec
tu quem obiective et intentionaliter solum tangit causa vero scilicet au
xilium ab effectiva seu causativa attingentia quam respectu
eiusdem effectus habet = Aliud enim est velle effectum aliud vero
longe causare effectum ac per consequens alia longe erit deno
minatio que resultat ex volitione et tendentia intentionali
a denominatione que resultat ex vera causatione.

Non me latet duos hos respectus
scilicet duo hec munera posse in eandem voluntatem simul convenire
que et affective seu intentionaliter tendat in rem et simul e
fective et causative ipsam attingat presertim in divinam volun
tatem que scilicet est ipsa omnipotentia scilicet omnipotentia efficacissi
me movet. Ceterum respectus isti et duo ista munera etiam si ei
dem voluntati conveniant valde diversa sunt ut ex supra dictis patet, et cum
ex alia parte divisio volitionis in efficacem et non efficacem sit divisio ac
tuum voluntatis proprie quatenus actus voluntatis sunt ratio efficacita
tis proprie que in tali divisione continetur erit illa que convenit voli
tionibus quatenus affectus et actus voluntatis sunt ac per consequens
2um denominatio efficacie que extendentia et attingentia quasi in
tentionali resultat non vero ex respectu cause que forte volun

tas habere solet.

his prenotatis ratione efficacie l. efficacis voluntatis sic ex illis deduco ut volitio efficax sit illa qua voluntas fertur in rem et in eius executionem cum resolutione faciendi sive res fiat sive non fiat itaque voluntas efficax est que tendit in rem cum resolutione faciendi. voluntas vero inefficax que tendit in rem sine resolutione faciendi illa conclusio hec aut explicatio simul suadetur et declaratur ex prefactis notationibus nam ratio efficacis aut efficacie convenit volitioni quatenus volitio est et quatenus est propensio et pondus intentionale in obiectum non vero quatenus causa est existentie effectus. id 2um respectum quem volitio dicit quatenus affectus et pondus intentionale est nullam aliam efficaciam potest habere quam affici et propendere cum resolutione faciendi ergo in hac resolutione faciendi consistit efficacia que dividit volitionem efficacem a volitione inefficaci. — et confirmatur quia resolutio faciendi l. exequendi in nullo actu inefficaci invenitur et nullus efficax actus voluntatis est in quo non reperiatur ut inquirenti constavit ergo signum est hanc esse accuratam et propriam rationem efficacie per quam actus voluntatis dividuntur in efficaces et non efficaces

Ex qq. 2o deducitur valde notandum discrimen inter efficaciam seu denominationem efficacis que convenit actibus voluntatis quatenus volitiones sunt et efficaciam aut denominationem efficacis que convenit auxiliis nam auxilia l. sunt cause effectus l. habent se instar cause respectu effectus unde efficacitas auxiliorum erit efficacitas que est propria causarum que consistit in eo quod efficiant re ipsa l. efficiunt sint ac per consequens auxiliorum efficacia optime explicatur per connexionem cum effectu l. eius futu

rit.
rit. at v. efficacia voluntatis aut volitionis cum fundetur
in alio longe diverso respectu n. in hac connexione consis
tit neque imposit. effectus sed in eo q. efficaciter p pendeat
et cum resolut. faciendi seratur in talem effectum nam aliud e. bal
de diversum velle aut facere ac p. consequens valde diversum
erit efficacia volendi ac efficacia faciendi nam ut dicebam
denominatio efficacie iusta diversitatem subiecti. l. iusta diver
sitatem respectus in quo fundatur diversa etiam denominatio
et quamvis eodem nomine significatur.

Sed dices aliquis si voluntati et eius
actibus convenit q.do q. et sepe hec efficacia, causandi et po
nendi effectum in execut. ergo optime poterit intelligi divisio
actum voluntatis in eam qui effectum ponit re ipsa et in eum qui
effectum n. ponit re ipsa ita ut actus qui ponit effectum dicatur efi
cax qui v. n. ponit dicatur inefficax = sed respondetur po
sse dividi hoc modo actus voluntatis tam divisio hec esset p.
aliquid ex intrinseco et accidentale actibus voluntatis qua
tales ss. q.a causare l. n. causare n. e. differentia in
trinseca actuum voluntatis qua tales ss. cum igitur ex altera
parte alia efficacitas affectiva quae in resolut. consistit sit p
pia et intrinseca actus voluntatis qua talis e. q.a actus vo
luntatis intrinsece respicit executionem cum resolut. faciendi di
visio actum voluntatis inefficacem et n. efficacem et ratio abso
luta efficacie actuum voluntatis ex hac p pia et intrinse
ca efficacia intelligenda e. sicut nos explicuimus n. v. ex
efficacia causalitatis quae n. e. intrinseca et p pia actuum vo
luntatis

2.o infertur ex dictis infallibilitatem divini decre
ti efficacis et connexionem necessariam quam habet cum effectu n. pro

venire ex precisa rat. efficatie seu efficacis decreti sed ex eo q.d efficatia talis sit in divina volit. itaque decretum Dei n. e. infallibile precise q.a efficax id q.a efficax divinum nq cum ex precisa rat. efficacis haveat tendere cum resolut. faciendi ex eo q.d divinum sit het infallibilitatem effectus q.a magna imperfectio esset in Deo velle facere cum resolut. et q.d res illa n. fieret hoc enim argueret in Deo s. defectum potentie ad faciendum s. mutabilitatem qua desisteret a priori resolut. faciendi cum que nos et utrumque haveamus et defectum potentie et mutabilitatem hinc nascitur q.d nostra voluntas efficax n. sit necessario conexa cum effectu sicut est decretum Dei

3.o ex dictis infertur et facile deducitur qualiter voluntas illa ant. quam Deus het de salute omnium hominum posit esse vere inefficax volitio cum tamen ex illa oriatur electio ad gratiam et in multis haveat effectum: nam cum habere s. n. habere effectum n. constituat rat. efficacis voluntatis id. resolutio faciendi cum qua tendit actus in obiectum in illo priori antecedentis voluntatis n. vult Deus gloriam cum resolut. faciendi alias n. esset locus nostre libertati q.a si Deus antecedenter et independenter a nobis cum resolut. vellet conferre gloriam antecedenter et independenter a nostra volunt. consurgeret necessitas futuritionis glorie ac per consequens necessitas ant. voluntas q.o illa in illo priori n. tendit in gloriam cum resolut. faciendi ac per consequens n. e. efficax id inefficax: et quamvis ex alia parte haveat effectum tamen hoc q.d e. habere effectum ut dicebam, n. constituit efficatiam voluntatis id efficatiam alliam propriam causarum s. auxilliorum que longe diversa e. et que n. obest nostre libertati sicut neque

dubitatur quare deo concedatur resolutio et n. ferbor et intentio ut ait iste author in 1.o notabili

obet efficaia ingrii auxilijs nec unq aut nobg é.
Voluntꝫ quę unrat. Voluntatis ineficax é. here efficaig ꝑ pig auxilliorꝫ ng Vocatio efficax multo nec
unquit cg ineficaci delectę obn. & illa ineficax delectatio unrat erg unratꝫ auxilliꝫ efficacis si mel cg cogitę
unde illa 2ª simplex delectatio & ineficax é. ingenerevo
lutionis quantus unquanq auxilliꝫ ut efficax

4º ex dictis vlat qualiter Ve
rꝫ sit qd ꝺmunitꝫ apud theologos circꝫ ferm qd scit
Voluntꝫ ꝺditionata t. ut inficax t. equivaleat ineffi
caci qª cg ꝺditionata Voluntꝫ n ferat unq ab ęter
nitate ꝺpendentꝫ a ꝺdte n ferri unq cg resolutę
faciendi ante impletꝫ ꝺditionis acg ꝺsequens ante imple
unq ꝺditionis reputatꝫ ineficax.

Denique ad calcꝫ huius annotationis
oportet aduertere qualiter cg dicti Deus cohereat qd xpus
Dominus habuerit efficacꝫ Voluntꝫ salvandi cg marci 7º
ingressus é. illg cuncts & tg n potuit latere ut ait aber
gelitus cg tg. ut xpus vellet alia media aponere unde
uno latuerit = qª ut cg resolutę & efficaciꝫ velimꝰ ali
quid qꝺ n. requiritꝫ qd aponantꝫ omnia media possibilia
ad eius salutꝫ id ꝺficit resolutio ꝺsig ꝺ media alli
qua ꝺsura & facilia ng ut dicebamꝰ n omnia quę
cadit sub ꝺ materiꝫ cogitꝫ ut pedes in agat ꝺ n in
ueniat equꝰ aut currꝫ neq. omnia qui efficaciꝫ & cg reso
lutę diuinus desiderat unusꝫ abundos transmutare

Hic mihi visa .ll. circa Voluntatis efficaig
breuiter admotare qª ad melig intelligentig plurig difficultatꝫ quę
in ttra hoc ꝺgnatus erg tractabꝫ frequentꝫ occurrunt
n solig utilia id & necessaria .ll. & hanc quę ꝺ

L2

Dubitatꝫ cª si ens
tabile quare ꝺ n
ponit latere cg
bolutꝫ efficaciꝫ ꝺ
sito qd hec volun
tas sit diuina
& ꝺ diuinitate de
bet here infallibi
litꝫ quod in qª
efficax ut actualiter
in 2º delectatio

conclusione nostra ex plicuimus ex ultimo ee men
tem P. Vaz. ut n leuiter eius curua insinuant ci
tata disput. 42. et disp. 44 cum ultimo quae
predicto modo explicata et vera sit et sufficientissime
rationem efficacis volitionis explicant.

Vtinam ad gloriam Dei omnipo
tentis patris et filij et spi
ritus Santi nec n
intemerate vir
ginis ma
riae.

Finis

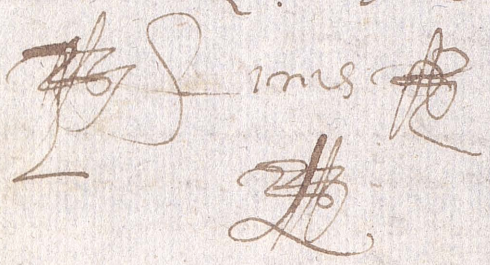

Ex tractatu de spe selectiores iij questiones a doctissimo Doctore petro tore Jon

Exactam et permissam disputationem de spe cogor ob temporis Angustias l. in totum denegare l. ad summum truncatam dare minus tamen subire piaculum in imperfecta tractatione animus est, tum quia maiores et precipuas huius materie difficultates in quibus huius tractatus momentum est vrevi me existimo disputationem quo acturum ut reliqua facile cuique sit sine preceptore intelligere, tum etiam quia l. imprudens quorundam cellus l. quod non crediderint, immodica eorum fauida emulatio latratus extuli quibus audientium exacuit habiditatem et me me pene impulit ad speciale meam de spe ebulgandam doctrinam, eam igitur sanctae romane ecclesie correctioni submissam hac vnica vrevi sed non obscura iam iam tradam disputationem

Disputatio vnica de actu spei

Nulla pene de theologica spe difficultas est alicuius momenti que non immediate tangat actum ipsius, nos eas non leuiter tacturos existimo si que actum sperandi concernunt brevibus quibusdam aperiamus questionibus. si enim spei definitionem et nominis declaratam iuxta receptam antiquorum nomenclaturam si formale et materiale actus obiectum, si ipsius subiectiuam causam, si denique supernaturalitatem theologalitatem certitudinem et alias si que sunt actus aperuerint affectus nostrum integre tradidero petialem doctrinam et nulla pene remanebit de spe indisputata difficultas

questio 1a De definitione et quid nominis actus spei

Sacris et profanis autoribus notissima vox spes est, cum animi significans motum quo aut acte et confidenter placide circa vonum nostrum futurum mouemur, affectus non mediocriter notus presui opposita timorem et desperationem versan

rr enī omnes circa futura ita tg̃ q. ipes animū engit deprimit timor
ipsi vonī hominatg̃ timor nullat malū, a timore ad ipg̃ quabilitoc
tera voni subtrahamur ab ipe adtimorg̃ contrario detrahamur motus
dr̃ quo lancē de bonī & mali futurit. p quabilis audtura é nem in
timorg̃ & ipg̃ bonari dicimus. id docuit Aristt. 2o rethoricorum ad ethicos doc
tg̃ cap. 5o. fiducia opponit timori ex quo eandg̃ definiit doctor D. Thomas
2a 2e q. 22 aa

Hunc animi motū iusta omnū antiquorū acceptg̃ declarandg̃ aggredimur in hac disputt. eg̃ autg̃ vulgo nominari multis vocibus reperiemus dicat enī ipes, fiducia, spectatio, confidentia & hui usmodi alia sortiti nomina. agimus autg̃ imprudentiarum tredeum de ipe virtt.
deuenta ex obto n̄ enī de humana l. naturali dy putamus ipe qua ab
alio homine l. naturaliq̃ causarg̃ actuatt. bona speramus que ex
ipsorg̃ potestt. ista sunt. id solū duximus de ipetuali quadg̃ expectt. bonorū
que in deum omnipotentiū Dei immortalitt. sunt sita quare de ipetuali
quadg̃ virtt. supernaturali & theologali que primus docuit Paulus ad
Corinthios 13. dicens nunc autg̃ manent fides ipes & caritas na
tur autg̃ horū é caritas 1g̃ ad Romanos 8o & ipe alibi, pulcrius
uberiorg̃ de ipe notitiā & doctrinā dedit tridentina synodus sessione 6a.
principue cap. 6o. de hac igitur ipetuali virtt. ipei prudenti nobis tractandum
duxitatio aa

In virtt. ipei multa sunt que in sacris diuinis nominibus ipsi vendicarunt ng̃ habitus & actus & obta tam sola que materiale ipei ipsa
r n̄ raro sic 1a ad corinthios 13 habitg̃ horū ipe dicit Paulus sed ad Roma
nos 8o. ipei actg̃ intelligit dū verbis ipei dicit sola ista nostra materia
le obta & horū speratg̃ ipg̃ dicit eodg̃ cap. sic ipes que videt n̄ é ipes denique ac
tus actorū ipsi & fundamentū sperandi ipg̃ quidat n̄ semel scriptura ut sal
mo 21 in te ipes mea ab uberibus matris mee ubi n̄ dicit speratg̃ sed horū
sperandorū verorū unius intelligit fundamentū aa

Ad huc specialq̃ ipei virtg̃ nostri theologi g̃ subito
huc definientes antiquū volū significatg̃ abiiit duxerunt ee efficax desiderium quo
credit & fidenter versamur circa vona arduq̃ futura. huiusmodi definitio
multis peccat 1o ng̃ p. dg̃. grauissimo dy putationis materia é indefinitt.
prouocant & ponunt scilicet eg̃ in actu voluntatis assistere. hoc autg̃ n̄
leue definientis piaculū é. ng̃ definitio ut que totius disputationis cardo &

fundamentz é ab omni remoti controversia multa relegi rerum
antiquarum nomenclaturaz & vocis significatz dari debet — 2°
dy in illa definitz dicunt credere & assentire vel denotare diffe
rentz aliquz intrinseq alius debitj Ly melioris certitudinis & gra
matica intelligunt communitz alterius actus intellectus qui assi
dentia sit & super bonum debitum illud facias ut ipz. hoc posito qui
vero multo apertius ng assidentia definitz rata assidentia cy assiden
tia cy & actus quidz intellectus sit qui p prie assidentia dicat ut decla
mus q[uæ] 4ª p[ar]s ad arduz assidentia actus debitj exigentiz dicimus
intelligere actum actus intellectus super bonum debitum exigentiz quo
forsan fiat ipz hoc autz satis plane & radicitus omni definitio
nis ipz si autz prius dicant intelligibilz & plane incredibilz
ista spei definitz dant ng indebitum solz reputatio desperationis effica
tie & mestificatie & dyscrimen obiectibz ab spei dyuinitz obtinet
matª deactibus obtinebat é in effectu si z. tamen in actu voluntatis actuali
tz & energiz quz natª est actualiter desiderij requisite & sufficit Laudabilz ipz
audatiz quidem difficultatª & duram impedimenta ad difficile conatu & auxiliz
quz ad magnanimitz spectat ut hic inquz indebitum agnoscamus spontane
ia ad efficaciz & magnanimitz nachil ipsius indebitum videri valeat
Cinquum p[ro]p[ter]ea nisi illis declarentur ad curas inutile & assidentur

Majorem ng z. dubitz 26 multa omnigenarum
riquorum auctoritatz Variis & plane adversz ipz definitz hic verum spes vir
tus é qua spiritualia & eterna bona speranter debitz cy fiducia spectantur é
enim spes certa spectatio futurae beatitudinis beneficij & gratiz & meritij
precedentibus ipz quz ipz quz natª proprie caritas Ly speranter debitz glorz
immortalitatis enim cy speratur ipse id presentio dici potest hic adver
bz pauci cogitet ut legenti mani satis fiat (siquis sit qui huiusmodi & indis
cretiz animo hanc disputatz veritatz) quz longe abarrigunt sa sit ipz
inachi voluntatis abhinere omnia enim predicta magistri circa pre
fatam veritatz & ceteras animi motus quo scripsit bonis fere hominibus ma
nifeste constant.

quæstio secunda

quod sit formale obiectum spei

Nichil mirandum tanctent nostris theologis & quz actus spei adver
sionis fuisse hoc enim ingeniuum de re quanto certo certius ponunt

Sg de spe inquirunt de suo illo desiderio verificare nituntur & q.d de spe sono volg videntur discrete dicere q. dolo gloriæ desiderio irrefragabiliq. dispu tant ingua adesse siquid in scriptura vel ss Patribus de spe pereperiant certg q. nihil ne obstaret sino illi desiderio gloriæ id stang pedagogi nostri et uxorijs de hominibus de sortitur & materialiter presupponitur sed ecclesiæ & similibus sine impretiarum claudunt. nec inquiunt q. quig de obo sortis spei inscribunt solg dignitate de ob to sortis desiderij veraciudenij q. facile cui bij foret assignare usq. ad ca rinq. de actibus humanis nisi caquig ibi vere docentur nequirent alias spei admodum

Supponunt tanquig certg & omnibus certissimg ee debet nostris tg theologis pene indefensabile e obtg sortis spei debere ee aliquid diuing & tame meritg q. actus spei supernaturalis & theo logalis e ut pene definitg dat omnes ecclesiæ sensus ut videntino & sione Ca. Paulo 2a. ad Corinthios 13.. Stang theologali e necessario habere debet proximo gratæ sortis eiendi sue dicti solet q obto sortis ratg aliquig diuing & diurnq attributg q. iuxta dicta attingat ex peccat talis actus ad eg modg quo fidei diuing tanquam veracitg & caritas diuing reputat p fidelium vonies in eiendo ne si aliquis creatg immediate & p sortis obto attingat moralis tanteg & theo logalis virtus ut habet ita accidit religioni qua Dei cultg attendens moralis tanteg virtus est

Communis ss. e quig inadvertens ex parte rum me remo 2e. natalis 2e. cap. de spe & parum p mutatg Puente stando remo 2e. desse dispe. 93. questione 6a. videlicet obtg sortis spei et Nus quidg ad p prium videndi desiderio beatitudinis quare Beatus dicet ex dtg exercitg attributa & relationis qualis sortis beatitudinis obtg e tpus q. sortis obtg beatitudinis formalis ratio cg desiderandi e. ad Puente stando sortig q. inquiunt ingenio iori & veraciori diuing & multo redditi dalinq hanc de sortis obto spei sentiat enim aliquis desiderij sortis obtg et esse cui remo & sine quo dubitationg primus & immediatius p tinere ad obtg sortis desiderij quig ng gis sequendg & sequente affirmari autem e diuing ig dignum e dignio & ig gis speranteg quæ e finis cui immediatius necessario & integre sortis obtg spei. cui quidem si semel supponamus spei actg et valitg sic citima & q. cautius desiderij sortis obtg e bonitas ipsius cui desideramus

& sonz adgnio qz rei duderade, hui uidz deuderio vera sunt de
spe v. qz qure theologalis & sonz ii iiz

Nouis eg nostro durando in 3. dist.
26. q. 2. num. 7. eg d. soma 2. 2. q. dub. 3. art. 2. eg l. dabit
la. parte dyc. 6. A eg. 2. prima 2. dyc. 45. num. 22. qz se
guit qnus apela indict. duit furiana tomo de spe dyc. 60 debi
t. 2. nouis duendz forte obz spei qz unus theologus & duroz
auxilliz idut auxiliatriz dei omnipotenz misericordz. nisi ha
ry certam ea & manifesta q. forte obz cumulum alio dedz
achi & ratio uendi q. potencia dominat dogenandz q per
damenty cui adst initium & duiny augmenty & durementy a
re mundi & remitin ut manifeste videre & in opera & cu
ius potencia & nobis formalibus fidei & articulis. id regula
alios spei uni eg fundamenty & ratio spei dendi & adquisity & inclina
tio cum salmis vony duderary qualis erat vona genitalia on
ni potenti dominorum de & ea alia theologalis spei forte obz & mi
nory huic duarna manifesty iuuet experimenty tam in humana
qz naturali & dene q. Decana spe nz vony sperandz ay xino ea
rem ioly speramus quatenus de deus potencia & misericordia
ti in nra. carary naturaly ipsius sonz maory & minory
efficacitz speramus in nra & speramus & nig? boniz spz
duina misericordia & indulgentia inuit qui in cultia & pny de
ully eg aterit & primit & dimory de huit nisi & dny peccatz nig dereb
candz uenitz qui palea phibito
phia & nat. stabilitur spadus duinis & venice michi sciatis autori
tas sacre pagine saluory & pz. & nig misera pagina nuly unqz adpz
existat ridea nisi p duiny omnipotenz & misericordz. p qz unqz rede
lui my ultimo nigra hac parte. Iude & salmo 129 qui nz spd Dominy mi
sericordia & copiosa apd eg redemtio speret israel in Domino. laudz
michi & sonz dat ridentia in nobis rationem & cap. & declarary no
bis qua & rationabiliz disponemur & actus fidei simo & spei & ei
simo & misericordia nobis duiny actiny & pria duina & in nra. Ille ver
sus dy peccatoru & & sententiam dic. pia. nobis duina pone
misericordia Ille versus duiny ridentes misericordia in eger
gunt fidentes dic. Denique munit antiquus ny desponsio hui

dz ñ obscure declarant dz dicit ips ex meritis & gra p venire ñ que
tanqz aptu principio efficiens & mouens é omni bono opis sed potius
tanqz fundamento obiectiue & p rei cognitz causam ips. negligen
ua ella defectionis ex meritis & gra quemuis adglorifz sperat
ut manus bene boluat nostr dñe deus ne spernas ea q sed potius
dz ips alijs sperandi ut mani feste quat hucusq mtaxi la
sed obtinuis diuinq auxilijs & liberalitz da
tor sperati ad bonq sequitz solus ñ modz causa efficiens tanqz dagis
habere deberamus bonq nostrq. sed aliq causa efficiens bonq sequitur
ñ laudabilitz nec reprobabilitz aut ipis alijs plurimq i. mo
dis nullo modo prestat desiderio & sequitur eam & tale desiderium
auxilijs & diuina misericordia nullis modis impedit aut reprobabilis
ñ i. theologalitz aliquis prestare potest desiderio illi vanitatis dñi
ferende a deo ingus ipsi alius agnoscere meruisse. aut quasi unam
ñ partz manifestatam é ñ enz i. aut pars dubitari potest ng uidz
ille agat bonq sperans uoni genus factor & datore. Zgan se habe
at in partz multa manifestat ng vg. quia cogit & ad quos ñ pertinet
dat ñ. p deceptas sequitur deinde cogz omnino sequi contra alium
inhiat in his ig ii deo honorq ardenter exoptat ut q ñ ñ. Stans contra
naturaq deq agnoscere laudare & colere debeat, homines vg. Antq
ñ & demones quos nec mirum esse contra alium illi ñ utilitz adhuc esse
theologalitz a deo fine cui certo certius participat. sequentia deniq
perfecta deinceps efficaciam aparet
Certe michi ut uidetur sanari in lectio proba
tz assumptq impugnari videtur omnino nostrorq theologorq. qui
ipsi alijs inquodq gloriae desiderio collocant. ñ enz negare ausim
obtinuisse & modis ad sperandq ea potentiq & meritalitz datori ñ
bonq sequitur nisi precurrat facile é quid quq negare profecto argu
mentationi quare paratus ig talis ipsi alijs alijs agnoscere ea
dz predicta forte obtinuisse é praeborit. forte videtur de facto ea quid
cupiat quo uiui futurq illius adeptis gaudi ex alterna liberalitz. potius
ut optime augmabitur ipse & clare uidet tanqz obiectum formale & fundamen
to sui potentie & operationis datoriq. Recentiores nostri predicti illi
obiectioni satis facere credunt decendo ips ñ é p. cognitz de uideriq
sed illud p. create & existentis ng cognitz. sicut si creatio alia &

Dentia ñ eme ndicenti ab alio inielecky inmte ingibilis g rsus é
in alio voluntatis & profate obiectioni ñ valet facit ng inig ali
quig rume dsteliq & pene impossibiliq toto conatu dei deseruiu om
ni labore q uenemur certe neq; rene quig aquo & causa spiritus voni
desiderati ñ balene desiderig speciftare l. phisice & moraliter ut si
fat inig ex emplis ingro adubi

Communis illa doctrina quig ex Barano
P.re Hurtado respondemus ñ modo impugnanda venit ad finig eli mi
nanda fore ut quig non certe doctrine de obio finali spei oppugnat &
quig spei supernaturalis & theologalis impossibiliq redat defectu alte
rius primo enig ñ alio spei mdei desiderio virtute roly amigit Dei vanqua
vong requirig p rupeliq requisit certe ad finig cursu grã immediate im
pensurle é g.a Deus dupo modo immediate alig spei aliquig physiq
aut moralig l. laudabiliq virtutis alicui mbeat q potius desiderig
g dilect & amor quig spei & laudis actus finalis exercitus q placentia nq
citra deum at omnino exemplo que non nota theologia negari ñ
potuit nq apertum ng redderet ng ridiculi & finalis impetrandi gloriq
Dei q videndi & g dii maximq desiderii vong ñ absq debito desiderato laudabiliq
& supernaturaliq sed potius damnabile fore cui malig & turpi desiderig
obviat alius ille desiderij rectus si finalis impetrandi pene & opus & summ
Veritatis dig desiderio actus laudabilis é & virtuosus erigi g.a ñ a fine cuius
sed a fine cui spei actus omnes desumunt

Secundo nuny ángely prevaricatorq deiq
& divinig exponere ut docent ñ exponenda theologorq pars l. ut alij volunt
Vanitatis q prius verbis apparentq redubitabile é actq illius qui theologalis
nec supernaturalis imo nec laudabilis existit cuius spei recipientia & desi
derij eundq gratis finig cursu grã habuerit quig nostri recentiores tribu
unt desiderio spei. siquis erigi mbeatri testamento sui l. alicui desideraberit
virtuosq q politicq l. xpi martiriq certe si Deus quig dei desiderabunt ad
quirendq p virtuosq l. martiriq sicut qui gloriq dei desiderat Deq exoptat ad
quirendq p virtuosq & ille ñ exercebat actq virtutis theologalis & do
q perfecte requisite ñ dat quig ii exercite theologalis

Q.o imposuale é desiderij g dilect beatitudi
nis magis é theologale quig ii actus reflexus quo ab machus theologus dei

nostrig p̄ hec vite ntē desideramus. Quo dei cultu p̄ virtutē religionis et dei amoris p̄ desiderij ad actus ī. penitentię spectant et opera mia. ng. Licet vera sint q̄ minus bene cantamus 2ª 2ª q. 17. art. 3. secundū 2ª nostrig durandi in 3. dist. 26. q. 2ª. videret gaudij in beati videre videndi ergo de deo ipso et de alijs ꝑ diuinam dei manifestationē de deo ipso p̄ ipsi hoc migrig licet vera sint sine culpa penitentię de desiderio diuerso ng gaudij ī. potius delectatio sequens manifestatē p̄fluit ab obtō ipso recepto tanquā ab obtō tanquā desiderio at vō. diuersig eiusmodi obtig sine aliq̄ necessario ē mō ī. dei desiderij sit ipsius dei obtig sine aliq̄ amoris causandi necessē ē sit huiusmodi desiderij natā ē ut sine aliq̄ futuri q̄ oriatur q̄ desiderij q̄ illud circa deū ergo sit ipsius dei futuritē q̄ p̄ter necessario requirit tanq̄ ng minus diuersig ad hoc futuritē alicuius circa deū eiusmodi ipse deus obtig sit. q̄ desiderij ng alius tangit deus diuersig dei videndi quē desiderij dei speculandi p̄ theologię aut dei colendi ī. dei amandi et reliquorū ī omnia alia desiderio ī. nulli cōi theologale ē. ī. diuina recensiones q̄ desidero deū audiendi deū ē deū sine ī. quē alijs deo imminentē futuritē &c.

Q. cōig quidē ī. sig ait ꝑ mere tanquā obtō ad amorē et desiderij principiū q̄ &c ꝑ placentia ipsius finis cui in ipso ultimo imminentes obtō cessantig ē sig quo dicit deum in medio te ꝑ tinere ad desiderij tanquā ꝑ amij imminentē ipsi hoc sequi ē cessatē ad q̄ quidē dei potest hui omnia creata et humana dei facultate tangere obtig sine alio supernaturali et theologali circa proximū vario et fundamentij eiusdē ꝑ ueniens ē mercatū videre ē in finali obto relegiosi virtuti theologali quorū alienoli metis et contrarij dei altera veracitati quē deus dei cum imminentia mutata

Deinq̄ mirig ē q̄ finale obtō ꝑ quā omnia includat quē altera tangit nq̄ moralis obto illius possimus dividere et distinguere aliquid q̄ ut forma et ratio operandi et aliquid q̄ ī. materia operata sit sig in quo diuersificat actus alius vitalis ut de virtuoso circa naturali obtō integrari dicamus et materiale et finale ut q̄ invidi et amoris ī. fidei ad habitū cernere ē. et hoc accessorius inferit ī. posse ꝑ ipsi latitudinē aliquē obiecti p quē diuersificē ipsig finale obtō assignare ng si obtō finale ipsig tē supernē includit impossibile ē. desiderium ad diuersig applicare vonig inde bariat. obtō finali sig tamen ī. bonig theologo

gig bona alia ardua sperabilia sint prout patet in hac
Scitur difficultas P.e hanc do bre
tam breuis tamen verbis assignaret cancelos docet materiale obiz
spei ẽ media qua ad sequendz unanimiter eligunt multa & sequa
tur adhanc sug doctrinz infra disputando de desperat. tenet eg solly
cet indesistentia a medijs apponendis. hic nolens rone debito dorebat ma
rora ut figeret in modo qua eg fortz ñ nisi mutato alius spei poterimz
effugere dispuent v.o hic omnia pene multa ng l.o cc. plurimz exone
rivalet actus spei theologice qua nre ullo operito medio sequenda
sunt ut in spiritualibus bus l.o gra ẽ. & in humanis plura ab alio fuera
tim referenda quare in his negl obiz breue ultz materiale neg. loz ad
desperat. 2.o media ñ sunt obiz adue partiale desiderij quo fing pea
pere mus ut pse pat ẽ. ñ possunt ee obiz materiale neg spei. 3.o abij
si ullz audire inquo ng alius ng immed. ng v.o in elect. alius colocent
spei. ng mentio nihil p materiali obio media sui finis ad fortz
vong requisitz. dicho v.o qua media ipsa tangit ñ attingit intue
nio nalis fing ideal rangus ig obiz sed solly realis dicit p securio
sententario finis. spei v.o actus virtutis ee duat quo intuen nio nalis
rangimus obiz speratz. Nisi quidz in fra ge ẽ. maxime assignabi
mus dz crimen imis. obiz fortle & materiale culpavit actus spei
alterz enz l. inquo speramus alterz v.o bonz g. aballio speramus

quesito 3a quod sit materiale obiz spei

Ex duo toma q.o 27 2.e 2.e art.o 4.o 3m

desperatz imperio materiale obiz spei q sit bonz arduz futurz pos
sibile licet plenius declarat. quatuor nouis virtutis exponenda sunt sit
quidz in obio spei requiratur futuritio. qualis & inquo sit arduitas. quale
enz bonz. ng eximi ng denique de eo quod bonz non habz possit sperari.

l.o desperatus bonj speran
di rone proprie dm ẽ prerequiri inditiz depositum bonj inquo
di ritiz desiderij efficax sit requiri precedens inditiz quo vong l.
adoptio cui inniungit dictus finis quo representetur ut ñ existens quę dicit
futuritio negatiua post hoc enz requisitz desiderij quo spes dlta fu
turitio inequa se presentat bonz desideratz & sequitur in adequ
cuandz media eligunt & exponunt. postea ponitz aliqz mediorgz

quitr rudiry cc.ª futuriq̃ boni scupiri quo aliud fore l. nisi fore sicha
mar quare si spe desideriy sit p obtio habet futuriq̃ n. g.ª sub i
lar eponam obiz audicio rō g.ª illz adiacere obio desiderie my
stic. spei meudicio sic stat sub requenti desideriy gry crit obiz q
my futuritio boni scupiti g.ª ea prudicaty ē g.ª tali rudicio m. Cui
mali bono desiderato tangz ratio

Hactenus doctrina ra manifesta ē ex
in mat.ª dictibus ut iiz ipi qui in mat.ª despe dictory achiz ordiy scrudunt mber
iere indubitata eg admittant 1.ª 2.ª de centes circa finz quo dant adepti rei scupite
talz possibilitz denudatq̃ ab excellentia dcuere q poni Voluntati ut ad desideri
iz effectz & operandy exitum. stet g.ª obiz desiderij g.ª vulgo prudicit ra ē
futury ut exporte q possimus prudire ad desiderandy talz q eponam ponibilitaq̃
desideriy 2.º futuritio attingat illz exoptandum sit. 3.º ipz meudicio g.ª
post desideriy seguti stimamus stabilit aperiuy obiz illius ē futury
g.ª tale rudiciy expressa attributio ē qua bono scupito tangz subito futuritio
tangz prudicaty tribuim & sit facilius desiderandy beniter g.ª obiz spei
sit futuriy culta & munz doctrina

Circa iz vidchicet qualis in obio spei in
tuitiua desiderata ardueta P.ª Vol. regula certa q̃ debet arduitz requiritq̃
in obio sperabili nichil aliud ē q̃ iz dependentia ab aliena Voluen
tate. itaut dany g.ª sit f. magny L. sua facile L. dispubit prudenter
ab alio obiz potit ē spei sua 2.º rō g.ª tali modo ab alio dependeny
& poniti. Cui semper & plus satis opponit Lorca scitt. 2.ª disp. 2.ª aume.
Lo ut sua ora dicendi ratio faciat desiderio ánula g.ª duci sperabilia
quiq̃ rō amoui profunde sciat ut sic obtinat á ~~dum~~ omnes sperabile tali
na istiz ē certe. neq. in hoc arduitz videtur sic duo pariter desiderij quiq̃ a
moui. debenda sciat obia ē sperabilia quat ex duo soma in disputatiõ de spe
rat.º 1.º & 1.ª 2.ª q. 4 2 art.º 8.º adiz. alia ciq̃ adducit amoui exequenda q̃
experimento ipso stet obiz ē posse sperabile in alterius cupiam spem ad
amigonitz etc.

Ideoq̃ in his si sciat aliquando abstineamus desidio
sine studiosis ē videlicet alij ~~dubitz~~ arduitz p̃ stringentia obia declara
sciat alij p̃ difficultz adeptz alijs alia. Dicendy circa iz quiq̃ difficultz
occasionat adeptz rō ē circumstantia spectabilis spectantz ad ipz ē rōz spectabi
litatis diferentia obiectiua abstinuerit videlicet efficaci magna ni mirz

hec enim consistit in intentat. difficilis. contingentia nam generalis circumstantia est necessario reperta in omni obto desiderabili efficaciter nam circa id quod inebitabiliter futurum ponitur nulla est mediorum consultatio nec electio et consequenter neque efficax desiderium

Dicendum 2° est omne illud cuius futuritio sit in nostra potest. situm est ut absque dependentia ab aliena dispositione mediate vel immediate a nobis exequendum sit nullo modo esse posse obtum spei sicut neque desiderij obtum sed potius decreti esse dicebamus in mat. de predest. constat experimento siquidem nullus desiderat vel sperat movere palpebras erigere digitis vel obta sua applicata sentire. hoc etiam voluerat Paulus ad Romanos 8° dicendo spes quae videtur non est spes idest bonum quod inebitabiliter futurum ponitur non potest causare spem

Dico 3° plerique bona materiale obtum spei esse possunt quamvis in nostra potest. neque mediate neque immediate neque perficacia aut inefficacia media posita sint. id constat manifeste tam in divina quam in humana spe quis enim non a Deo optimo maximo plura sperat bona quam quae ipse cognovit quis non 1am gratiam vocatis plurimas quarum ipse nec remotissimam se Deo daturum causam fidelis existimat. sic filius plura spectat a parente bona quae nec petit nec sepe cognoscit — Dico 4° omne bonum nostrum quod cumque illud sit sive parvum sive magnum quod in alterius potest. positum est sive magna sive leve vel nulla difficult. prestandum sit ab alio esse obtum materiale spei. id constat in spe theologica certum enim est bona omnia quae a Deo speramus respectu factoris facillima prorsus et nullius negocij esse quare difficultas contingentia vel arduitas ad obtum sperabile requisita nichil aliud esse videtur quam dependentia ab aliena dispositione hoc idem suadetur ex obto orationis quidquid enim petibile est etiam necessario sperari potest est enim spes individua orationis comes neque oratio sine spe quidquam obtinet cum potius subsanatio quam oratio sit. cum ergo orationis materia omne quod licet bonum nostrum sit quod in aliena situm est potestate idem prorsus materiale obtum spei constituendum erit

Denique quod ex supra dictis deduciter tenendum est nichil posse sperari nisi ab alio et consequenter arduitas solum consistere in dependentia ab aliena dispositione quatenus ex dictis facile nam si sperabile est facile vel difficile quidquid ab alio pendet neque

speranz potest g. amoris inebriabilis ordinandz speciem planam obtinere
rato regulari dependentia ab alio. vel ad ordinandz e p̃ti alicuius mei legis
L. p̃cipue l. naturalis causz cuius actualis moderari n̄ e in nostra
potest.e Cui ipse alia divina qua bona dei alia humana qua p̃xi
mi bonefica alia denig. naturalis qua naturale specialis speramus
Quia doctrina fidei vitat Laudabilissima prius ē quia Lorca adduxis
tra Bz vult. nichil enim operabile adducere potest g. mare operabile
ē n̄ sit in alterius potest.e nec actus nostri aperturna dependent cuius
ē nostra misericordia ordinatione cognit.e moderari ut bene vult. ry
D.e Toma de virt.e Quodlt. in mat.a de spe. ar. enim aliquis alia nos
tre naturale operabilis sunt ut victoria Gall.a dependentes a libe
ratis ab actualit.e causis naturalis cuius moderatio n̄ e in nostra
potest.e

Circa Bz dicendum sanctorum sp.e e p̃ximi beatitudinis
est aliquis boni ut speranti posse theologica ipse sicut in modo desi
derii aliquando autem inferre desiderant hanc opinionem D. Tomas
2.e 2.e q. 17 art.o 3.o et q. 18 art.o 2.o ad 3m. Pet.r Hurtado de 3a
sect.e 5.a subsect.a 4.a docet beatitudinis p̃ximi speranti posse quia
quis n̄ abstimilis ut spei alteri qua nostra speramus beatitudinis
an ad animis et unde habitu spei unaqu. speratio primeat n̄ audet
determinare sed docet hoc altiora Dupasit.e pendere

Alicui certe e desiderium beatitudinis
finalis necessario p̃tinere ad caritatis vie humanz nec theologalis
ad p̃pos bene volentia nostra diversitas charitatis finis cui et quam
placentia totus nascitur actus negue in hoc quidquid reservandz venit divina dis
positioni ut bolcuit P.r Hurtado. si enim p̃ximo beatitudinis desiderium et
placentia diuina veritatis quia illi apprecia motibus dat supernaturalis alius erit
caritatis theologalis ii. vi. ds illi omnia optamus et placentia naturalis bonita
tis illius moralis erit amicitia ut denique et p̃pria nostra placentia tanquam
nullis modis p̃ximo bonis sicut amus p̃pria erit naturalis bene bolentia quia
diversitas plurium specifica et quia ad unius habitus reduci n̄ valet necessario in
desiderio abstinendo e p̃ diversitate finis cui. et quo distinguitur sit p̃ximi
beatitudinis speranti posse spe theologica in speratio in desiderio ut dixit

Deus fonte spei o boy nutatorum do obtinuit lux
ratus et misericordia ut dicerit ostendit operationem eius p̃ximi beatitudinis ut

bonꝫ dlis ē posse sperari spe theologica ꝙ ads eundꝫ omnia spectēt
ad speratē nostre ꝙ prie beatitudinis, cuiꝰ ois actꝰ eidē primo mētis
sortē obtō ng sicut nostꝫ si eiꝰ & alioꝝ ads diuina miserat̄ sperā
mus beatitudinꝫ. Id precipue manifestabilꝫ stimat̄ ueritꝫ si actꝰ spei in
tuitio aeternō desiderij boni sequēti ostendat̄ deinde ꝙ 4° sequēter

Circa 4m̄ sciendū doctrina tenet precedēs
spē materiale obiꝫ ē beatitudoꝫ. ꝙ indubitabile ē ad spā necessꝫ
principiꝫ nostrꝫ boni & finis manu aliud desiderari nequit sit. ideo sicut
finale principiꝫ boni naturalis includere deꝫ ut ad spē theolo
galē. ꝙ ng n̄ adeo uerꝫ ē. deberi alijs religiosis ꝛ spiritualibus ꝛ mor
talibus ꝙ dicat̄ posse quodꝫ sperari spe theologica ꝛ quinq; media ꝛ de
uenire ad beatitudinꝫ uidentem sicut 2° n̄a. Quare ꝙ ad eundꝫ ue
rumꝫ eundꝫ actꝫ & ad eundꝫ habitꝫ ꝙ tinent finis & media dicendꝫ
primario illa 2° reductiue & secundario ꝙ argentius in spe quarta
ut theologi alioꝝ abeat tendere de cetero negabit & alleꝝ stendi uoca
mus illa ut sermonis ad beatitudinꝫ accipiant

Communis ita de spe doctrina
ung sperabꝫ uerꝫ spe facit ad me debio ꝛ deponi multi membꝫ & quasi
cardinalꝫ uerꝫ quꝫ nullus & bonus habet ꝛ tinent ꝛ quasi contra & obꝫ
quꝫ abinico sortē obtō unus atome spectē alius dymodo tinent. secā
dō spei diuersi diuersē spectēi & sortꝫ genere diuersi alius alicui ng sim
plex ꝛ placentia in bono occupato ꝙ se desiderij ejus & gaudijꝫ de
lectatio post adeptū & fruitio inuentio & electio circa finꝫ & media plurimꝫ
spectē deseruiē ng hoc omne tendiuersi actꝰ ordinē ad me inbuant
spei. Certe sicut indubitabꝫ alijs theologalibꝰ uirtutibꝰ actꝰ omnes ab
spe elicitos qui uere & ꝙ prie sperario dicant̄ omnes atome spectēi ostēdē
re debemus ex parte actꝫ obiorꝫ illa ratiꝫ spei potissimū assignare quā
L. ratiꝫ formalē L. ratiꝫ materialē quibꝰdā actibꝰ assignantes

Duo ꝙ. omne omnino bonꝫ meū spi
rituale siue corporale temporale L. eternꝫ ꝙ. nomen potentiam uenerandā
dei rationē essentiē dlis stimat̄ ē obiꝫ materiale sperabile spe theo
naturali theologica. ostenditur ex doctrina de obto sortis tradita ꝙ. precedē
tibꝫ enarrandꝫ. bonꝫ amittendi ordo dei exercendi sperario dꝫ prius ha
bet sortē obtꝫ ad sperario beatitudinis sortis ē potentia & uenerabilis ordo
dei ois. & firmat̄ ng ꝙ dlis tale bonꝫ perfectū deo ē & materiale sperario
nis obiꝫ ꝙ. stimē dlis bonꝫ materiale eiꝰ spei obiꝫ ē sequēs pcipi bile

g̃liuet sperabile cũg nũciario ẽ nẽ oratio nec sperat. subsanatio nẽ
& irritio. Sequitg̃ ihid duo obtinet L. g̃. dõg g̃liuet in diuina mise
ricordia sicutg̃ pie & rat. sui nõ redditiue l. ut scemen ad aliud spei
materiale obtg̃ nõ nisi g̃ rõ & rat. sue bonitatis primario & indepẽde
nter qualiuet alio periculi ẽ & sequenti sperabile. Secundo deducitur spe
ratg̃ cuius liuet leuissimi boni g̃. absq; diuina pietate petere & obtinere
possumus ẽ actus theologice spei g̃. dõ illud speremus nõ a causa naturali
nẽ ab hominis bonifitentia sed a sola dei pietate quare nisi oratio tunc de
qualiuet leuissimo bono ad religionẽ spectat & diuinã stinet quãg nõ spe
ratio diuinã stinet motiuã & supernaturaliformale obtg̃. huius exem
plg̃ manifestg̃ dat fides nisi alicui cũg Lutheri & positioni prebeamus
nimis nõ supra naturalẽ quatg̃ nec apta autoritatg̃ creature dicentis sed solius
diuinã reuelationis theologalis quabitur talis inuestigando credulitas nisi cũ
cuius liuet leuissimi boni sperato & confidentia g̃. dõ nec naturali causarg̃ ni
titur actiuitati nec creature bene sciẽtie sed soli diuine bene sciẽtie theo
logali obiecte &c.

Si spei actus sub ratg̃ affirmatiue defuncti boni
cupiti nisi omni potenti dei misericordie sit ut forsg̃ ẽ planẽ omnino &
indubitabile nõ inquirit obtg̃ materiale spei amore omnino bonã g̃. tem
porali mercedis corde dei utentes cognoscimus opus habere regulg̃ circa q̃d
liuet tale bonũ simile potest exerceri sub ratg̃ cuius forte obtg̃ diuina mi
sericordia & cuius sui imbutg̃ mentẽ debent declaratg̃ & similitudi
nẽ fidei & spei ut qualiuet p̃ diuersa diuersos materialia obtia sub
iungit intendo forte obtõ actus elicitant eandg̃ p̃fectionis & speciei

q̃uesto 4ª cuius ng potentie actus sit spes.

Multiplicg̃ & diuersg̃ utrum spiritualis potentie actus boni g̃ creatio
stinet. L. ng̃ g̃ spiritualis obtõ bonitas l. delectabilis l. honesta religionis
rationis fundamentg̃ correlatiue. hanc immediate sequitur simplex affec
tiua potentia qui vulgo amor abstracte dicitur quo relatiue volun
tas in bono qua delectatur abstrahendo ab gradu futuritatis l. premitatis bonã
tunc de illius adeptione curat sub ratione gratiosi enti. complacentie. nutritiue intẽ
dens de bono diuino secundum solicitus gratiosum agnoscit & optimit gaudiosg̃ &
carentig̃ existentia. hanc enim obtg̃ dicitg̃ nec ẽ voluntatis g̃ po
nat ut solicita & actiua seu efficax in gratia existentia sequentia quã
vulgo dicitur efficax desiderium, nisi bonũ amabile l. imposibile &c.

natr l. ig adepty nect assult & delict mediory abtinemus sic erig
ab effica ci desiderio ceramus. potit quidg mueliebs hanc ceramg & voni
supiscibilis adeg ex parte finis quo dest ex parte adeptionis reprementare
nec g alteg 2e operationis iudicando sua g simpliceg apprehensionis negare
tando

Predicteg voni supiscibilis cognitig desideriug & appetitio sequitur
nec efficax nec inefficax g mera voluntas determinatr. si autg efficax
rale voniz voluntas supi cat stateg mueliebg applicat ad mutateg & de
gnateg mediory. modg cognitio & delibg sequitur voluntatis decretug quo
mediory executig statuit. post hec omnia naturalis quidg prerequer
sij animi sequitur dictatio qua mediory inspecta alterutr deputatr
voni supiti g fert l affirmatiua iudicando pro l. negatiua n fe
rentig prerequendo l. positiua dubitatr utrumg incipiendo iudicig
& vtrog parig qualitr iudicando positig. Deing postale iudi
tig circa futurieg l. negatig illius sequitur inbolunt. g quidg & delicta
nio debemig ig adepto l. molitia & dolor debemo amisso. hoc autg & n diuerso
ordine volitionig & cognitionig circa g secutg boni. cuig ordinandg & nec
tondg caterig ee nulla inficiabilis qui in philosophia decausa finali medio
rum sit controuersia aut qui g ipsis athomibus l. leuitas inf atomog michi
certe id unig pro religuis certissimig & iudicig circa futurieg nullo modo pro
bare id omnino subsequi desiderig efficax

Auctoribus sortg stat a delibg ge
nitio boni nostri ab allio diuaratur efferendi quoi eig impra enumerabilig
a deo soly inquisita g secutio boni g. nostra indistincta & adhuc g paranda
et n vt bonig malitiosa omnino diuersa sit potde post simpli
cig boni cognitig eig simplici & denominatis dictatr in mediate sequitur cognitio
reprementiua aliud omnino dependens ab allio & tanquag contig effectri
cig aug diuersig alterius g ponens voluntig. in hoc igno ardens & quaiesci
ax inbolunt. accendi potde desideriug circa tale bong. potstig gene
re ut ad meo bendg alterius voluntig aliqua nouis g ponanter in me ei
tia media sicut eig tangere potde ut nichil prius deducens ad meo ben
dg aliud nouis g ponatr possibile l. natr destantie impotentis ac cary
dare & inexorabilis voluntatis l. alys multis ritionibus ij me dra
subsequent desiderig bong precedens amabit decretig efficax electibg
mediory sicut si nichil g ponatr deducens ad meo bendg & deo desi

bitg smarij theologa alterg mmelebie dicaeby iudicij alterg
in voluntl. Causaebg pia affectionis qua voluntas afficit & detr
menet intellectu sic nomine omnino proutro isto iudicio duplex
erit obstaculu habiet

Ad primu quu probig dicitur g dilectionig
terminorg necessarig sequit unitg & comparabile deitati in hac gl é alijs d
voluntg alijs vo ad concludg nominatiõg gg. mundi & forg glie isto re
natug desiderata doctrina dicit é alijs qui deitatig gg é quo ardenter
attendig exoptemus. id ne ego mundi desiderio gg splendere videamur
quidg ut Bonus & alij dicunt dicere é ego mundu odiendu alij dicunt
é crudle & spretis quelando alij dicunt é deitatig mig exudicio certo
defuturit. boni nigl. aliter vale deitatig é gg ut Pl. Secundo disp. 104
storg fere & sge alui. alij vo & melius ut Pl. Valo c. 2. disp. 94. num.
11 dicit deitatig beatitudinis xpiani id é sub aguem iudicij speri
gg itaut maximu & ardens deitatig desiderij finis dicat
natio

Sug hanc mundu doctrig luminis gg dg dicunt
argutis & qui omnig in dubiu adducig nolit é volenti nullg omnino
fuga Pl sumptuare t. scotistarg asserunt autoritg. quat no 1 ga
g dicunt iudicij finem ad gg necessario esse iudiciu fidei eg totius
eg obscurig & ingrati animalis quare cum non sit gg ponerent in iudicio
eg eg fide spondi ista Paulg ad Romanos 13. hoc eg arguig ex eo
horeg habuit ut dicebamus supra g. nostri iudicij forte ignora
rant obscurg t. dicig absolute forte fidei. Secundo quat g. eg quo
dicit iudiciu circa futurg beatificatiõ é pendet dupliciter
ratione iudicij ñ erit gg. sic arguit Pl. Scotus adducit tg rong ra
bile arg. facilius sane quaret nullg desiderig excludere dupliciter
requidg g. ardenter optamus dupliciter ñ vero ut bene valet
loco citato. 3o quat g. exoptatio requirit eig iudicij defuturo
malo & explicito é gg habet enig obscuritg certitudinig ingrati natura
litg & theologalitg quig habet iudicij de futuritg boni & eg ñ é actus
fidei & pertinebit ad gg cuius hoc saltig sic potius enig temorig & dolorig
quig gg & illaritg tale causat iudicium

4o quat g. quu dicit obscurg é circa bong nong
de multis dicit Augustg in enquiridio ad Laurentiu iudicij autg dicit

eodꝫ modo reperiri possit vera malꝫ ac vera bonꝫ & eadꝫ ratõe reperiri possit bonꝫ alterꝫ ab reprobis & malis. 5° vtꝫ impugnari possit nostrꝫ illud iudiciꝫ q̃ñ è ipse certꝫ timorẽ vana falsꝫ amplectẽtes ut videre è irrepuis qui falso dicta scriptura hæreticorꝫ & iudicant eaꝫ ipsi scire & diuat & sine periculo decipiendi at docet theologalꝫ virtꝫ. 6. vtꝫ nos mutuo possimus videre eꝫ bona hæreticorꝫ scripta ipse ab ecclesia damnata precipue malleo maleficorꝫ ratõe 6°. & habet bona aꝫ illa hæreticorꝫ scripta certa quidꝫ credulitas & audaciꝫ è. 7. possit ne vtꝫ doctrinꝫ & ante hac inuicto & inexpugnabili argumẽto ꝫ adducit voluntarii quo dictandꝫ credere & videat eꝫ conatus adipiscendi ipsa cum desideramus & quꝫ ex opposito videre alios laudabiliꝫ & meritorium exercitium & videat. ad 1ª vtꝫ p̃timere de vanꝫ ꝫ timeat ꝫ sapiꝫ certiꝫ n̄ bene bolentꝫ dei qui p̃timet adꝫ eꝫ sit actus voluntatis p̃timere aliꝫ duci & vertꝫ theologalꝫ ꝫ cum obꝫ dictumꝫ quod è. & p̃timere duci & vertꝫ spei ut quæ rapiuntur eãꝫ oppositorum. 2ª. talꝫ dei scripti sentia virtꝫ vt negat nobis dicendum sed quæ p̃. sacrado sua Lutherꝫ ꝫ contrarijs dicitur quꝫ ꝫ ꝫ ꝫ enumerando dicerat capidora qualiter ꝫ Catholica veritas ecclia sua destruamus hæreticis quare p̃mittit ut quꝫ sancta sanctis sua habeat & nobꝫ admittat quæ sua ꝫ

Quare alia ꝫ quandꝫ ꝫ. adhuc ꝫ quæ videat in mala dicta dicunt alijꝫ tale è illud de opposito ꝫ ꝫ timori eꝫ enꝫ operta intelligunt in eadꝫ debebunt potentia colocari & eꝫ de timori certꝫ & humanꝫ & alijꝫ voluntarii ꝫ. ꝫ ꝫ voluntarii adhuc è dubiꝫ. hanc de timori & ipsi operibꝫ infra ꝫ sequa 8ª. sua precedentꝫ resurgubimus ꝫ ꝫ ꝫ boni ꝫ & timor malꝫ fuga sunt imperatiuꝫ è ꝫ. mortꝫ pugnare ꝫ. ꝫ. alijꝫ alterꝫ & audat ipsiꝫ. obediant præcepta ab illud de spe vertꝫ iudiciꝫ n̄ è theologale. cum sequentia vꝫ ille solus inhæret qui ꝫ. nostri iudiciꝫ potè ignorat obꝫ ꝫ. sua theologalꝫ fidei ab obtorta veritate iudiciꝫ desumat ipsiꝫ. Denꝫ. ob quam ipꝫ dicere è ingenere mortis laude ꝫ. timoris dignꝫ ꝫ. obꝫ ꝫ bonitatꝫ alijꝫ voluntatis nego. m. concedatur virtus aliqua reperiri nisi intellectualis ut prudentia & alia quæ sunt ingenere mortis. ad ꝫ illa obiectio

contra alios fidei pugnat. Ignorat autem eius operationi vide
tur similis ac fidei alios pendere ab imperio Lucero voluntati
ni & alio participare senex morti in alterius fidei. ex his alii
qua ni sane efficacia pro aduersus Suarek. de ipe dup.e 2.ae
tione 2.ae Becanus de ipe cap.e 17 dubio 6.o p.e Secundo dis
p.e 104. citata

Contraria miche cepta & ex doctrina patris
scripture & sanctorum plane de dubia 1.ae 2 quia nostri recentiores
theologi in audiendo debuerunt iuxta quia eis audientes vi
dent aut melexuent ita in audiendo partis ita forsitan grauis eis
digna nota censuerunt. Dicet 2.o non hoc ita 1.a alios ipsi id
tere in Lucero illo a voluntate imperato certo audito quo nitendo
omnia gaudentia misericordia Dei sere credimus nostra nostri
pacis & gloria eis in illi ipsa certa & gratitudine voluntas
pi erga forte obeis talis iudicij ut ingra mitio quidnam de
clarabamus. Henricus Sedulius bene scripsit p.e Suarek dup.e 104
citata ubi p.a aliquos refert Scotistas & postquam annum. alios ap.ti nominis &
iudicij omnibus dipe regulis dixisset primus primarius soli erga
modo eis. te dicit. & dup.e ultima subiecte 2.ae 28.a docet predicta
nostra iudicij forma et aqua eq derderij denominatur ipsi. melius
ita p. valor qui 1.a 2.ae d. dup.e 90 cap.e 2.o num.o 7 & 1.a parte dup.e 64
num.o 2.o & 3.o docet circa bonum nostra possit in alterna Lucero manere
quidquid derderij q.d p. admissionem eius desiderium ipse q.de ni minore
Dulia defuit defuisse talis boni. & 1.a 2.ae dup.e 14 num.o 11 docet
desiderium debitum sequitur transire de ipse audiendi gratia p. multa iudicij de
fectum ipsius boni. & denique q.d malum e ita omnium hodie dabitur
3.a part.e dup.e 48 cap.e 2.e num.o decimo docet in audiendo eam missa ad
ipsa theologia primum principium desiderium de beati audire adipiscendo be
tum gaudium de eis adepta quippe talis actus impedit naturalissimum
cuiusque agentis & propria cuiusque benevolentia naturalem in tanti boni
quidquid super venit. hoc sine dubio nec viderant nec audierant pii
fidei dogma et boluerunt talis predictos actus theologice ipsi adhibere.

P. Suarek. dup.e 2.a de ipe tit.e 2.a
ad quandam q.d actus ipsi ita actus iudicij refert diby Ciprianus lib.o 2.o quem
moralitate circa finem docentis eos ex iudicij de futuri.e boni & Clemen

re vid. ctr Paulus 2ª ad Corinthios 2º illi Verbis ut ipse noster
magister quos ait scientes q. sicut totius passionis ethicis ac civilis &
latoris quæ hoc ejus adversarii de ipse theologica interpretantur
& Verbis ejus manifesto clarius ejus ipse declarat ubi Paulus per
sidiæ defuturæ. Voni desiderati idonei nominat Verbis illa ibi
et q. totius civilis.

Ipse quat illud ad Romanos 5º tribulatio
patientiæ operatur patientia vº ipse ñ enim extolerantia dei desiderij
dignitur vitæ divinis & remuneratoris sed potius ista desiderio re
muneratoris tolerantia nascitur & patientia dolorij hucusq; tolerare
muneratæ promittit & credulitas defuturæ illius dignitatis hanc ipse
vocat Paulus. sic ad philippenses 2º ipsum inquit quia quicunq;
invocavit nomen domini ejus & speciebus sive generalis grammaticæ ac hic
voluntatis inhærere ñ pati longe enim desuerunt mentis cupio ejus fi
ciat & ipsum q. ipse fiat. Dei nis. tanquam certis respondo apud Paulus
ipse omnino ei fiducia ac ipse ñ enim spiritus fiducia ipse L. certis potuit
intelligere quia 2º alias theologalis verbis emendavit ad ebreos 4º
dicens habeamus q. ergo fiducia ad tribunal gratiæ etc. Si autem
pari et apud Paulus fiducia ejus accipiamus manifesta cuius fuit
ipse ad me certitudo spiritus venere ex Paulo sic ad philippenses 3º minuere
fiducia habentes sic 2ª Corinthios 3º multa fiducia utamur sic 2ª
ad thessalonicenses 2º confidimus habuerimus in deo. & generaliter dicere
aliquis nunquam omnino in tota sacra Pagina verbis fiducia aut confidentiæ
reperiri ubi loco illius subrogare liceat desiderij & ubi ñ apponi non
loco fiducia spei substituere credulitas circa futura

ipse Colligere licet ex eo q. notata
ora pagina precipue ex eo mento magno dei tributi obsequio
& cui gremuneratæ Copiosa & tempus hua dei debitæ mercedis ac
tui spei sic psalmo 30 tuæ domine speravi ñ confundar in eternum igitur
mo 129º Liberame domine quoniam speravi inde psalmo 90 quo
niam in me speravit liberabo eum protegam eum quoniam cognovit nomen
meum inquibus & aliis innumeris tanto tributi dei obsequio confi
sa & ita magis posita ut pene iure non exigat ideo miseratus & iuga subtrahi
sed ego non quid tanti dei obsequij in sola desiderati boni amore desiderant
bus sicut minime sane ni mia ng. desiderantis cupiditas qua omnia ob

mino qui amicus ? fereuda virum supplicant n̄ pars nouis mole ta
le vbi tanta habuit vt obtinuio sit. mus v̄a ? fidentia & plena illa
animi quies qua adeunt fidentes misericordē & veritatis cum
omni mitissimus iudicaturus illis q̄ eum debuo datum q̄ requi
mus. & qui qui vere suo diuino vendicat misericordiā iudicij illud
ē quo de deo nostro nouis gemimus bona n̄a — anima illa cupidi
tas moleste datoni

Denique n̄ pars cui nostre doctrine sanctū vita saluato
ris doctrina qui seueritas sua predicat? docuit oratoni adendū ēt sedendū ipm
ic orantibus & petentibus aiunt ? fide filij ni mathei 21 omnia quę pe
titis pars in nomine meo & n̄ exaudierit in corde vestro sunt nouis
sic luce 11 inquit dixerit monti huic etc. & n̄ hesitauerit in corde suo
etc. ri & ipse orationibus & petitionibus adenda venit n̄ posse ? nolle
re induiderio mario cui & petitio duiderij effectus ē Illud ponit ? ipsum
Diuinū ? fidentie ē q? post dendum & petitū q̄d? adeptū & habitū q̄do?
Preueria diligitur optime extra stoi Saluatoris qui ipse p̄ triarum de
clarando ig nominabat — n̄ dubitū n̄ exitatū ne Loui citatis in g̃do in
crepauit petrum & alios. De diffidentia aut disparat? modica fidei quare
dubitasti ny ? dubitatio & hesitatio actus iudicij sint necessario ? timeant
cui ipse iniudicio iudicet q̄ dubitationi timatio ? negatū illius decla
ratur expos Dominus

Succedat ? alterum auctoritas id ani ? mi dubitā
gendo indentiny Laudo sione 6. cap. C. ubi diuersiones enumerans q̄ pec
tores deprauq ? curiosi vanitas fides timoris ipse & cum fide enumerat ca
ritū singulary actus exprimens & declarans ut videre ē dicto capi deprā ? be
nigne alit ? videranes diuinq misericordię in ipm erigentur (ait enim te
quo salubriter suscitabam) fidentes deq ppter xpm nouis omnibus fore quo loci duo
manifestissime nouis fauent q̄ quidq̄ primum salij verum q̄ alteq ipsi aquat
ens iudiny expromit dispensatū bonis nixy diuine misericordie & veritatis ipi
Deque n̄ dubitauit nisi qui errorum regna fraq & simulatores ny ? pnū q̄ no
uet longe inj defuerint mittere fide deq fore p̄ditq & opto q? Deus ita q̄ pditq
? Deq p̄ditq ēt. Secundo miche mei fauet scilicet q? ipse mm dispositionis
apostatorū p̄stantes enumerant dyscretiones inq & media pars p̄cepta
tq & deuderatq ponunt ? scilicet quid potissimum deuderia ipse fecit

Denique [illegible] mentat auctoritas ? fatuum q?

001 r

probra aeriet̃ ē Cyprianꝰ clemens Alexandrini autoritas
sapiēs regna citatis ex Scario qui hanc nostrꝝ ꝯ manifeste docuisse
refert nec inficiat ipse Suarez. eadē mihi dubio mens Aust Ambrosio depe
nitentia cap. 2 ꝯ ait nemo potest agere penitentiā nisi speraverit veniā
ubi ē sperare venia ñ intelligit veniā desiderare non q. ñ dignā
to Doctori sancto possitio visus hec sentit S. nemo potest agere penitentiā
nisi voluerit veniā tā ergo q. quis valeat desiderio penitentiā
in illo precipit veniā desiderio sit tale aliq desiderij ꝯ veniā ne qui
ne Ambrosius. Denig Augustinus p. colosse accedat multū quidē
ad clarissime loco abducendi Laudato imprimis ad salutē
ꝯ non solamē ꝯ iudicij & seruitutis pressuꝝ facit sit ergo qui
d̃ mala presentia pungit retrahit ne abyssꝰ Quinā sperat nisi dubi
tat̃ ubi n̄ queruo illo sperat iusta aduersantiꝝ g. Valle & quasi
cere subrogemur absurdū plane ꝛ scribimus ꝯ Augustini quē ꝯ
Veritatis & tam digno magistro ille speciat qui ē sperare pretagire
lacrimari & deplorantē iudicare supponat ē manifestū sit in mente
Augustini ꝯ ñ indubitanter id improvisa quoddā iudicio virtute

Vere video apertissima hec scripture
dictorꝝ & ꝯ tota ñ effugere manus illas tales elusiones ē quas nos
rij Vulgaribus dilutionibus apertissima queq. torquere mus loca
aut deo verē ipsis inferendo scribus nullā ꝯ stabilē & firmare
Laqueimus Veritē. in hoc omnia nostra via verissima & optima lo
ca eludere & effugere conabuntur dicendo iudicij & quidē ipsa oppositione
a sortiri videat q. ad alia pertinentia spei. Cerny q. nostrꝝ defensores &
iudicij ñ percipiantur ad alia desiderij Liquido quaq. manet mihi quidē
nij. preterea alia desiderij q. & formaliter ñ & ē ipsa ꝯ habemus de da
nanda nullā exaffectionibus spei vale desiderio ꝯ esse nata sui ubi alia
Late dimicemus nostro iudicio nata sui & ē una interrupta spectare alia
legales & reliqua quā species mentalia sunt. Denig? mihi sane
sonat in sua sententia iudicium videtur numquā omnino & ꝯ apparebit &
ab scriptura ipsa declarata sine & nominata q. alia cuique & omnia
ter videt ꝯ ille clarissimus & notissimus sit ex ꝯ semper & ab
nobis aperiatur & no minus q. alia iudicij q. ut qui voluerit ñ ipse id
aliquid adipiscatur presbyter sit. Duarent alia nostri theologi tot & talia
& opposita adducere ꝯ adduci sine miseria tante autoritati sensuꝝ in

penuy & figuraty ingnedoy predictis attribuant locis ymaginibus
monij dicho & michi gratulor q in hac mat. vig ingenium &
ingua nullius antiqui doctrine locy aliquy michi p[ro]ponunt
opponant offendiculo q. s. scia aliqua dict. nimis rudi
amo dare

Vig post nonuy auctoritatis pondus rat. examen.
ac vi patria erit ad iudicium inj nostre veritatis quatio videlicet
si deum illo aduersatioy desiderio q homines nulla rat. in
se ruine theologalis virtutis ratis habuere. 2o specialiter & posteri
ad nostro futurationis iudicio quandy erit memoria rei & rat. rei
tinere que ad vitis spi finient animoy aut q habemus diligendo
q obiecta, affectiones & oppositiones virtutis spi. sit 2o vig argumy desu
tis ex doctrina quibusdam 2o videri ab obie sorte ng ut ubi p[ro]babamus for
male obig spi diuina misericordia & potentia e nulla veritatis theologie &
rne moralitia ab omnibus necessario defendandy e sorte spi obig ee ali
quid diuinum & meritoy ut ee point omnes theologali. sed nullus de
sideriy nisi ut scripturarum beatitudinis rne cuiusdam alarum dom
habere potest meritoy sorte obig 2o nullis desideriis spi e theologa
lis maioy humus ducentis inferabit nemo meritoy v. ni saltem
quam ea que dicta q. 2a nadebamus ng eius cuiq. desideriij sorte
obig e hoc cui exclusis placentia solus prudit alius ad veritatis iudi
nij scripturarum tangit deus tanguy sing cui sed potius ipse respicit
l. tanguy scripturey l. tanguy diuoy dei scripture ut ing aduersarij se
ducant 2o quibusdam desideriij actus quo deus scripturarum creaty respicit
sorte obig que veritis ut dixi sacris manifestant. dicta q. illa 2a

Secundo radix ymaginis desideriy q mari possit contrat
ex obito materialiy ut bene dicit ymaginis 3a quidquid malitiosa possit esse
& operari possit in bonis malis & possibile haberi in pois ing operari actus vir
tutis moralis eligendi ut diebamus q. 3a ex d. toma 1a 2ae q. 42 art. 3. dicit
ea futuras nostras liberas actus & ymaginis plenaq. ad actus pertinentia ne possibile
desideriy efficax 2o dicendy erit l. ymaginis ea impossibilis ut ips l. ips ne sit heroum
efficacis ne ille desiderio minor que intero ducentis vita videri & posse negabi
lis quam agere ng voluntas nostra reflexa sua futuras nostre voluntatis ac-
tiones liberas optamus ne voluntas efficax ut que respicit actus in causam
dat potentia rei subdita & exequentij similiter ing desideriy nostry quo

Alterius

Mercias huiusq; actꝰ negligentias ad quę nouis nulla reppetant media de se
negligendo Voluntas mutuas et qui reperit obꝫ ñ sui factiuale eꝫ ꝯ ipa
reflexus maior actus in certa huiusmodi actꝰ non posset non alterius diceꝰ
erit eꝫ ñ posse ꝺ ulore m̃ desiderio aliquo efficaci quale circa dictas actꝰ ꝺ
ñ potest

Tertio ex hiq̃ duobus ostensa gꝫ ultima desubito spei ñ le
uis erꝫ deuiatio huius communis ꝑ impugnatio ibi enꝫ p certo dabimus ꝺ
ꝺ subitꝫ spei demonis ⁊ damnatoꝝ ñ beatos post deꝫ adhęsiꝫ ñ deꝫ abhorrentꝫ re
pentinꝫ eꝫ ipꝫ impœnitentibus eiꝫ gꝺ impœnitentꝫ ꝑseuerant. ꝺ nichil horum de
fendi potest in bulgari deꝺ ꝺ dolentia nꝫ ut bene docuerat Petrꝰ supra
annuis citatus precipue 1ª 2ª dist. 34 numº 4. summę ⁊ ardenꝫ desiderꝫ
ꝺ salutis reperiri potest in damnatis extremo supplicio ⁊ certꝫ ꝺ demonis
⁊ damnatos ne nꝫ negligere salutꝫ ut solo ipso cap. Deꝫ optimꝫ desiderꝫ
tur ⁊ hodie pręsumitur communiter actꝫ gꝫ eiꝫ erit actꝫ salutꝫ ⁊ eos eternis
manciabit cruciatibus. pręterea cuiꝫ ē in deo optimo maximo reperiri
gaudiꝫ ⁊ delectꝫ ꝺ ipsa eterna beatitudine quę in sui apprehensione omnia
ꝺ posita ē. Certo nꝫ habemus peccatoꝝ deꝫ odientꝫ ⁊ mentientꝫ in sta
tu letalis criminis ꝑseuerant ñ habere desideriꝫ efficax negligęndę sa
lutis ⁊ eiꝫ ꝺ quę efficacia media fugiunt omittunt ⁊ ñ ipsa indifferenter
ꝺ ⁊ ardenti circa futuꝝ beatitudiꝫ ⁊ gaudio ꝺ delectꝫ circa iꝫ adeptꝫ
ꝺ sistent denegandę gratię sunt peccatoribus nꝫ nꝫ agnoscit videmus quod
nisi supra citatꝰ ⁊ olim ꝺ uenit deo optimo maximo ⁊ beatis post deꝫ resi
dij gꝺ nichil optant ⁊ eiꝫ gaudent de beatitudine ꝺ ipsa ꝺ ipsa ꝺ ipsa cuiꝫ so
lus damnatis rationi maximi actus desiderij circa sua bona sui impossi
bilia ꝺ ipsis

Assertionis iꝫ omnes spei communis nouis opinatiꝫ ꝺ doctrinꝫ ñ ꝺ
cum impugnant ut quiꝫ ꝺ ignorantia impossibilitꝫ ꝺ ipsa verificari possint si ipsi in
genere ꝺ ipsa intelligentia sit. Contendimꝫ supernaturalitꝫ ⁊ theologalitꝫ passionis ⁊
affectionis spei ꝺ negotio hereticis quare ꝺ tollere ⁊ ꝺ fendere stetꝫ ꝺ ꝺ ꝺ
ꝺ ꝺ bene necessitꝫ qui viꝫ inbenerit quia facile ꝺ ignorantia ꝺ ꝺ ꝺ
ꝺ ꝺ ꝺ

Q. Utrum in quo viceat ni sequitur & ne dicat qđ certe q. ipse non ponat omnia media necessaria ad salutē infallibiliter vaneq; sequitur. Certe ille qui negat qđ qđ negat circa bonū ad qđ nouit nulla requiratur media qđ falsissimū. Et ita omnibus quos habuerit ut mihi qđ desideria ratū voluit ne efficaciter certe dicit secundū in rigore ter mouet.

Ad primum dicit ex argutis p̄ incepta imugnat. dant oratia spei. opponunt despe ratio & timor theologali spei ne de hoc qui qđ dubitat spei & despe rationis oppositio. Nomine qđ nota sit humilis grauis ei qua timor & dis fidu & infidelitas opponunt. n̄ obscurior mihi qđ & timorq; amarie tas reperitur qđ quisque experimento nouit et experiri debet.

Q. Tomas 2ª 2ę qđ 42 art. 3º ex Arist. 2º ethicorū cap. 5º eq timq mani festū deduco ex hoc qđ operationis citato redentioni sectione 6ª cap. 6º habe mus spei eq ei dicit qđ timore illa in his eligunt. hic q̄ notissima spe maria impugnant mihi fidei timoq; illq his qui his de scripturis faciūt cupi centiæ. Et eq timor ut desiderio illi & beatitudinis cupiscentia amarie tis eq ei desunt. Voluntatis actus & sequuntur voluntatē in fuga mali ti mor inq; de malo ei sed qui habet boni presentis eq qualiscunq; mali de cetis & fuga possibilis ei. Et ut inquiunt. Fugas sectetur qui timoq; rabbonitis sancamus impossibile ei notissimq; & certissimq; pugnaq; eorundq; defenda mus eq tq expugnare certo certius sit quod q̄ dicamus nq quid timo eq negabimus ei motq; circa malq; nq quod fugq; mali & boni p̄sentis tribus opponemus minime quidq; q̄ ne ista certissima pugna impossibi lis ne alia de alia spei philosophandq; est.

Vel dq quod spei desperatis pug nantia nq ut desperatq; opponamus desiderio & cupiscentia beatitudinis necessq; ei desperatq; ipsq; fugq; & detestatq; beatitudinis ei dicamus alliasim possibile erit defendere desperatq; motq; ei oppositq; spei positq; dicta in presentia & cupiscentia visitat beatitudinis. quq ei ne & falsq; & di fficile desperatq; mihi bonū fugā attribuere satius visum est ex desperatis de desperatis. Et nunc vrgentia sit possibilitq; nq ei bonq; & prius ut valeat omni bq; fine ulla ad mixtione mali ponta spia bene bolentia ei & obtq; bilis & fugę potius ei obtq; excellentis amabile deus minans voluntq; sed desperatq; spes abilia obta ut bonis Dei habitualis gra & vocatis & do

na alba q̃ plurima q̃ nulla vestra diligentia aut industria red
pura q̃ueat. alluna ofrenda sunt nouis ꝓponenda ut bonꝫ nullꝫ
in bol bens ratꝫ mali sm̃o modi &c. ꝓponunt ut obtꝫ amor iquella
vij erga q̃. sedꝫ impossibile sit. nec alicuius momenti é q̃. Respon
dent Recentiores cꝫ Stc. sicardo scilicet bonꝫ sequendꝫ ꝑ duro
medio & difficilꝫ & difficultꝫ mediorꝫ quandꝫ participare malꝫ rꝫ
ratꝫ cuius sit hodie q̃ sequibilis & sic fiat desperabilis. hoc negatur
Nam momenti é q̃. plerasq̃ obtꝫ sperabilia & desperabilia ita sunt
in alterna vita ratꝫ absentia ut nullꝫ nostrꝫ ꝓponat adq̃escen
da labonibus mihꝫ impossibilꝫ fore desperatio sicut quam impossibi
le hodie bonꝫ. praeterea huius solationis doctrina falso supponit fi
nꝫ pene sui desirabilꝫ esse & hodie dignꝫ ex difficultꝫ mediorꝫ quꝫ a q̃
impedit efficax amorꝫ & conatꝫ obtinendi finꝫ ipsum sui vonꝫ &
delectabilꝫ mutat in malꝫ ut postea hodie obtꝫ fiat. Praete
rea ut bene docebat Ptak q̃ summo & ardentissimo boni desiderio
erat desperatio ut indamnatꝫ extremo supplicio ꝑ. salutem q̃ despe
ratꝫ assidere infuga & hodie boni & sequendi desperationi ꝓposita
spei in boni gratiꝫ suscipiendi desistere sequit. hec sane doctrina
adeo vera é ut plerosq̃ pauderit ut Turianꝫ & alios adasserendꝫ
desperatꝫ in actu vltimꝫ in voluntꝫ desistere demerenti q̃ ibi dege
rationi opositꝫ ipꝫ ad gehennam relegare

Cadꝫ q̃ nunc quationis aspecta q̃ vulga
re desiderez impugnandum ꝓnostro iudicio q̃uam dem. & ꝓ facile ab
obtꝫ & subtilibꝫ efficax grauis ipsius argutꝫ q̃ si obtꝫ forte spei di
uina misericordia bonorꝫ scriptorꝫ datrix é ut quatꝫ manet q̃
ꝑ. facile inadeuitur nostrꝫ illud obtorꝫ de boni sequibilis futuri. Se
cutꝫ alterꝫ ée spei é. enim actus cuius totale fundamentꝫ & ratio
assentiendi potentia & inclinatio datorꝫ sit ut supponimus & exa
rienti ostauit nꝫ quoniam sine gratiosa solu assentia datorꝫ amicitia
& boni scientia futurꝫ nouis ꝓmittimus totalꝫ boni obtorꝫ & sicut
di iudicij formalis assensus sine ulla alia ratꝫ assentiendi quꝫ
sit potentia & inclinatio datorꝫ & sic supplebit thuologalis spei obtꝫ
libꝫ diuina misericordia é & huic contrarium tangꝫ rationi ex
di nostrꝫ in nullꝫ modi fiet quare illud actꝫ é spei theologice ꝓ
formalis & ratꝫ sui obtꝫ habet existere sub obto ratꝫ q̃ducen

pie ad alliz alez

ig religuz affectiones & circumstantie spei exag nostro
iudicio ꝑbentant apprime nostrig ultimo ꝓmulgat §3. materiale g° obig oto
tale spi subig & sui verificatig nostrig videnti deuideratre §3 ii cuig generabile
obig omne omnino petitule & dubitet circa tale bonu ꝓmanet potenos
tig ubiq defuturig iudiciu ꝓ datoris benignitat fundamentig ut det g° ma
xime ad modum nostra ala iudicatiua spei omni obto ꝓcabili. subto etig ajg
mando spei optime correspondet nostra ala iudicatiua operatio generet enig ꝓ
le iudiciu in eo ꝓly qui datorig agnoscit bonu desiderati sui benebolig &
pius quare n in deo n damnatig n in Beatig g° ig nichil sunt accepte
iri ygorosi potab nostrig iudiciu sicut Misericordia doctrina denegandig ee
valet ygi ꝓperitt alig in viatoribus & ante mortalig purgatorij sicuig
omnes sicut horare possent sic ro exhortatur credere possent ꝓtenere di
uine benignitatig g° damnatig it correspondet & cooperando spei & nostrig de
fectui iudiciu quod bati reddig rubeborg

Effectu alliz quig exercitu. de spe theo
logica verificande notificand & cuibus desiderio ꝓpugnat de beatis cui nos
tro iudicio ꝓbemus apprime exco enig g° obig iudiciu sit mixtus finali obto nos
stro ultimo & nouissimo rationi accommodi certitudig g ptig & rigoratig
habere potab ea enig solliti iudicij effectu & virtutem in formet & certa ei
dicandi. laudabiliter etig & fonet virtutis huic nostro iudicio ꝓbenit ri
cut & alteri fidei gsta beatig quig participat ad imperio voluntatis pre
inocentis & patrocinalig actionis facte in remedio rei dei obtinendig. ra
ꝓ naturalitas etig & theologicalig & prie & nat. spi de g° habitudig ad alud
nostro ꝓbemus iudicio nig ut supra dixim rationig g° me & nat
spi diuinig & meratig tangit finale obig agno necig & me obtabile & theolo
galig & supernaturaliz se fundit in nobig de nostro g° iudicio tum ex premen
to eon rationibus factis g° stat niti tanquig unicig rationi credendi diuine
misericordie & omni potentie & sequitur ataliz finali obto ꝓcuparita
tem & alioquin imperare stat omnig g° fidei & nouitig spi theologice ꝓbem
re stat nostro dti iudicio

Utilia spei exposita & laudabiliter timor etig
ꝓ rigus nostrig ultimo ꝓmulgat §5. de penalia & pruentia spei ꝓponunt
ri g° spe defectibig boni iudiciu accessibig sit necessario dupcrario erit iudi
cig negatibig circa eandig secundig nixig defectibig voluntatis in datore iusto

in duobus g̃ bana ē & g̃. ut ꝑfrandi vij in merito illi imbuant & ex
part̃ obi iustificatꝫ sine penitentia & gr̃a sine meritis g̃mini. ig & in
quo hac nostra similis erit ꝑfidentie qua de diuina misericordia nactꝫ
mitimus vocat̃ gressus ad penitendy & merendy & gr̃a ad peribera
dꝫ ut ni mediante iustitia gloriꝫ ꝑfruamur herede ē ne in nullo nui
hac similia sunt nisi ꝓly meo g̃ actus sint in meritis Verum tame ne
vlr obtineamus diuina Veniam & veram indeny ex naturali rerꝫ notitia
ꝓfundam fidꝫ ex sententia ꝓfessꝫ ex errore Gallia multa quꝫ ad eandꝫ
ꝓfinent ꝓcernig

Ad xij Dicimus in facie quam g̃. sequi cer
tia beatitudinꝫ qua nouit ex existentia ꝓplacentia desideramus ulto
que meritorꝫ & ad Dei ꝓfruat obtinguꝫ ut ex ij ait Paul. aduma
turalibus ē cuiungat cognoscenti & carenti & quo maius bonꝫ
& magis notus modꝫ & pfectꝫ omatus magis ꝓcernit gaudiu & maior
ad illud inhiatio ē. ad diuina gratia ꝓly sequitur ex ē adhuc naturꝫ
n ꝫ ꝓfit ꝓcernit vere aliquo supernaturalitas imbui & theologalitas ꝓfi
ciꝫ. modi sequi contra nil vetꝫ excedit naturale ꝓcernit nil obꝫ sup
nale cognit supernaturale ad summu ē erit actus ꝓfecte bene bolentie ad
quꝫ ꝓfinet dicta nili bona ꝓcurare mala vitare & ꝓprie conita ri
tum spiritualis tum corporalis secundꝫ decette curari nostꝫ spiritꝫ
tendy & nꝫ declarabimus

Manent g̃ notui fixꝫ & stabile ꝓcia
tꝫ boni diligere & ꝓpone & velle in iudicio affirmativo desiderantꝫ bonꝫ
sequi nixo benignitati & misericordie fulcire ad g̃ iudicij in ebrabilem
in voluntꝫ ruebat motu ad obꝫ bene dict ad dictos ꝓmodꝫ & placentie & gra
tudem in ore quasi quiescendo & rugi illi imitando solicitudiny ratꝫ & liber
tie qua ei ꝓbamus qui ex voluntatis motu ad diligendy ē nec mg inere sequi
contra nꝫ materiale obꝫ cognit ꝓly sola ꝓmodꝫ & placentia sibi aliqui
bene & placentie motꝫ ad obꝫ sole qui necessario iudicij illud nostꝫ motum
dicta ipꝫ ꝓclarem erit notui ex co ꝓcernendy ex eoꝝ actus ait pene imbuitus in
nostro iudicio nichil de altero verificari ꝓcernit g̃ alteri repugnet

Questio ultima de affectionibꝫ subiectis spei

De spe theologica defendere cognitum g̃ virtus ait g̃ supꝫ naturalis g̃ theo
galis ꝓfecta. de subiecto (ē enim de immediato loquimur quꝫ immediatꝫ ē actionis quam
immanentia) omnium docet theologia ꝓly cas ē ꝓsona quꝫ sanare possunt

ut iuxta vatem & fidelis peregrinus anime & boni viatoris preparationis & desiderium portus qui ingressum omnes omnes habent pariter futurum arduus & incertum beatitudinis altitudo similitudinem grandem venit spes damnatis & beatis Dei iudicij die nichil penitus aut expectare norunt nisi nullis in bonis operibus intendunt aliud portus in noua aliqua futura Dei misericordia ingressum tribuendae spes Dei optimo maximo cui inimicus repugnat peccatis quia peccatis quibus peccatoris agnoscat nec bonis operibus die dixit. Circa spei vitia michi nouis denuo docendis benitas tua ait ingressum die. qz prudentiam aduersus habemus vitiis egere possit aduersus desperationis die. Deo & beatis & damnatis abstinentia actus spei iudicij in illis & desiderij & gaudij & desiderij felicitatis & spiritu ingressum impossibile pene quasi ingressum spei diuine desperationis. ad nos ipsos facilime ruit & rudicij illud ingressum obstaculum impossibilium bonorum hominibus & peccatoris Deo beatis & damnatis

Circa spei affectus multis ruunt in contrarios in desiderio mali gloriae desiderio bonum spei affectus abstinentia & ut genus animalis & laudis dignitas ei posset ingressum mortali ruunt in desiderium in ecclesia in bonitate nostra in ordinatis Dei inspirationis die & in vitiis heretici ad & actibus spei nunc in ingressum nostri durandus inspiciunt & inquiunt die. nostrum Deus inspirare & ingressum ordinare & actus nostri quia velle die. in ordinatis ultimatum in desperatis nunc in eo aut utamur fruendis & spiritum utendis in & tis mortalis omnia nostra ad Deus dirigere & actus quia vitio vitiis amare debemus. Dicendum dico die. & in magis fore potest impugnatis humanis inspirationis Dei quia in quibus spes & desperationis esse in ingressum alibi possit agnoscit quia inspirationis in mortalis Dei quare ibi multo fore in impugnatis victoria. michi & primum inquit videri ab his impugnationibus iudicia negligentiae inspirationis & negligentiae Dei & iudicij & die. nostri durandus in hac parte reprehensibilis videri nisi impugnabilis quare beatitudinis inspirationis & desperationis longe inquit desiderant inspicere & nostri desiderare beatitudinis & Dei claritas humana ac nostri Dei quia inspicere potentiae vitiis inspirationis impugnat nostri durandus & boni merito die. nostri Dei & in primitiva existentia & deuet ad vitiosus creatura ordinari & inspiciendi in inspirationis quia & Deus nisi Dei visionis non ad nos ordinamus & tra die. nostri & inspiciamus nullus alterius & caritatis & hereticus impugnatis aut vitio & die. ac filio sui ac nostri die. hereditando & potius omnes descendunt & inquiunt quia nisi impugnatis ad illud spal

mi q.ª do benig & exaudibo in spūale Dei Celebri dlo dns hic q.ª erit
illa Dei veremichi Lucis origo qua via dst cultis ora secunda meis
theologalibꝫ & sup naturalibꝫ quę
gre dona scripturis certia defendant negentiores supra videmus tum q.ª
precedenti tum q.ª 2.ª ex eog.ª supnaturalibus & theologalibus ab obtio
sotis achibus participanda in quale tꝫ sotis obtꝫ n tangi ad ma
scripturis quabamus loci citatis. Videbamus enꝫ ibidꝫ quę
aprime nostro obeniat iudicio Virtutes & ab regui sumus supnaturali
bus & theologalibus ratę ne luxurians mouilitatis achonis & theologalis
tꝫ obtꝫ sotis

Denuꝫ decernitudine quę spes afectus é tꝫ dicebam
quę erga prie bñ tꝫ pena erga Vbertia mbuat desiderio & achibꝫ bo
luntatis quę q.ª prie achibus obeniat iudicij. Sibꝫ mouis declarandꝫ ne
tur q.ª in obtecho mbis quibusnis precedentis ma nostꝫ iudicij tangebā
mus subiecti quomodo achis exercendo obeniat cui subtē salus potest. hinc
d ne ut secundabimus dico 2.ª idꝫ arguto respondeti cogi Pzvalt Ille huc
tudo & religuas recentiores qui tales iudicij ꝑ. precedens ad desiderij & sub
sequens ad illud essentialiter sequentes ad ea dico 2.ª ne iudicij sotis q.ª
dicere adeptē. sta enꝫ mo bromtē iudicij ex obto sotis é enꝫ adequatio
intellectus enꝫ Ita q.ª mod hic recentia iudicantis ad rem iudicij é enꝫ
tenacitas immutabilis & quieti approbationis operantis & affectē certa obtꝫ
sotis & stabilem mendi quare potest tales affectus operantis circa diuina
mutari modꝫ ut tales. Mens tenacitas sine, hic iudicemus id q.ª ne defectus
diuine misericordię quę cum iudicamus ad defectus nostros cooperationis
deq tum ne curamus nec cogitamus potest fieri tales & tum certitu
dinis habuit ans sotis obto achus illis Q.ª dico ex dolentia dico
mꝫ 2.ª q.ª 2.ª art.ª 2.º ipsi q accidens & nat.ª grauis quę é rectia volun
tas in rat.ē obtꝫ sotis aquo deuminis certitudo achus qua é diuina misericor
dia potius cum tē salus. q.ª sotis q.ª q.ª achus Dei accidens potest ut tꝫ cui
salus inducta naturalē Dei exhibimates aliquid adeo tē Dilectꝫ Secundi
dicit tunc enꝫ rationē diuine veracitatis assentiendo obtꝫ credere de fide circa
q ponitꝫ & materiale obtꝫ salus

Sic de theologalibus verē spes ex pꝫ fortitudine & tacere
pagine remedio prenia mobiliquę unde virtutis spiritus dedimus ut sic eq gradibꝫ
mus qq impetuatis mquę gratia nobis benedicatur quę omnia & romane ecclesię
compē. submitto nostrum hoc in medio cristi me de catholica fide bene mereri fuisse
et exio spauentq habuerit emulatꝫ Georgij Vernea oculiquibus ingressibꝫ
Finis spei

De oppositis spei disputatio unica

Nostram speciale sed verissimam de spe doctrinam qua theologalem istam virtutem non modo defensabilem sed et inimpugnabilem Redibamus speciali de ea instituta disputatione nunc novis et efficacissimis instauratis argumentationibus ab oppositis spei ea desumendo confirmemus et aperiamus dum simul spei oppositas affectiones declaremus

Non in paucis spei iudicium et actus fidei assimilatur iudicio aequo tamen essentialiter differt solius formalis obiecti differentiam inter alia spei similitudinem fides dat in numero et qualitate oppositorum pugnant enim cum fide error infidelitas et dubietas nam contra divinam veracitatem quam fides colit simul est dubitare de veritate Dei a Deo dicte et illam negare vel non credere et etiam falsitati assensum praevere propter divinum testimonium quasi Deo computando mendacium. his similes spei opponuntur affectus vel enim de Deo confidimus id quod divinam ipsius dedecet iustitiam et est praesumptio vel de misericordia illius desperamus id quod sub illius cadit pietatem et est desperatio vel de nihilo positiva quadam dubitatione de futuritione ancipites manemus et dubii et est timor. hec quoque tria spei nascuntur opposita de quibus sigillatim in praesenti novis diserendum est eorum vero totam met integram notitiam et doctrinam dabimus singulas de singulis instituendo questiones

Hic solet disputari an spes in medio crit. consistat ita ut per excessum et per defectum peccatum accidat contra spem. si enim id affirmemus in praeiudicium omnino videtur theologalitatis tantae virtutis non enim theologalibus virtutibus sed moralibus tantum terminum assignamus et metam ita namque per excessum vel actus vel obiecti laudabilitatis transillium limites non vero theologales affectus ut omnibus est in confesso sic fortitudo per excessum ad temeritatem hic sic parcimonia et penitentia in insensibilitatem habit secus caritas secus et fides quae nequeunt per excessum amandi aut credendi suam virtutis amittere laudabilitatem. si vero more istarum theologalium virtutum spem etiam ab omnibus absolvamus cancellis et limitibus difficile omnino relinquitur quod illa possit inter desperationem et praesumptionem medium tenere ita enim duo vi

ma ꝑ ꝓ videtur opponi ꝑ excess & ꝑ defect ~

Diuntꝫ autꝫ nouis dñm alios ꝓ
signandos ꝺ mediocritate virtutis ꝑ ꝓ ꝺ quos duabꝰ alijs theologalib⁹ virtutib⁹ videlicet fide & ꝑ ex carꝫ tunc vitio deꝝ g⁹ forte obstꝫ ad alig⁹ obstym̃a
rem̃ale dubendat im̃ꝑ fortunatꝫ & indignꝫ tanto bono ut ſ alijs de
clarabim̃ ꝑ defect ꝺ culpabilis sit ꝑ mmorat⁹ alius ſ dimm̃at⁹
obſt ut alie morales virtutes id ꝑ ꝺ ſ mm̃at⁹ adhuc ut accidit cum hab⁹
theologali virtute. Et magis explico in caritat⁹ deo possum̃ reperiri tem
peria peccata aliud ꝑ alterꝫ hodij & defectu amoris precepti alterꝫ ꝑ
aplinatꝫ rei deo inimicꝰ deo qui ex diuina g⁹ ꝑ. Vere bolentia amplec
tari quis possit ut de Paulo dicebat Crisologus (g⁹ gelo legis Legꝫ ꝑ
que bam̃ & amore dei in deꝝ peccabat). id manifestius in fide vi
deri ꝺ cui ꝓponit quasi ꝑ defectu rapiditat⁹ & ꝑ excess error quo
quis diuinꝫ veracꝫ & nubilatꝫ ad falsꝫ extendit & positꝫ & illi
adhesit. Alie ſ virtutes morales longe alitꝫ modo contꝫ reguntur
ntꝫ in sua mensura entꝫ alijs dicant intrinsicꝫ & remotiꝫ &
ꝫ obſtꝫ habiant & maioriꝫ possibilꝫ possunt virtuti laudabiliꝫ a
mittere ꝑ excess & defectu ſ. in ꝓximant⁹ alijs ſ. in ꝓxima mat⁹ exe
quabili rg⁹ ſ. uerabilitat⁹ cuius mat⁹ ſt. bona temporallia ꝑ ꝑ ex
in diuinibꝫ & donat⁹ honorꝫ sit ꝑ ingalitas ꝑ defectu ſ & mmorat⁹
cui ꝺ mat⁹ sit habentia. Sit seruitꝰ ministriꝫ ex re cat tum
rat⁹ adhuc tum in magnitudine periculi sit remeritas ni ꝺ plus iu
to minuat in pusillanimitꝫ transit & in deseliquis. ig ꝫ ꝺ ex ꝓ
dicim̃ in pace ad vitꝫ alig⁹ transire ꝑ haumentꝫ ſ. dimm̃utꝫ ſ. in
sua entꝫ ſ. in latitudine sui ꝓpꝛ obſt & materie qui tenebat ꝫ
gatꝫ ſ. genet sua ex parte adhuc nec ex parte obſt ritꝫ bona ꝓ
pata & corꝫ Glatio diuinꝫ & dedecant colatꝫ misericordꝫ adhuc
erit laudabiliꝰ & ꝓpꝛ theologice quare multꝫ differt amorale⁹. vir
tutꝫ ꝑ ꝓ ꝑ ꝓ adhuc ꝓponit vitia transire ſ. mutat⁹ adhuc si inde
peratꝫ obstant ſ. indigna excessione obſt formalis ad inde ex ob
tꝫ materiale ut si de diuina misericordia id sui ꝓpriat⁹ ꝺ
decorꝫ deo & tunc impenitentꝫ obstat in his autꝫ fidei & caritati si
milat⁹ omino ~

Cuesho L.ª quid sit peccatum

Cuius vnij g. presumꝫ dnimus & spi quasi ꝫ exqꝫ opinio
nemini Magistri in 3.o dist. 26 paragrafo 2.o dicit quod
ne meritis aliquid sperare ꝫ spe nd presumcio dni potuit) & mor
ius in 2.o dist. 43 ubi peccatꝫ in spem dꝫ ꝫ Desperatꝫ ꝫ presum
ꝫ ꝫ dicit presumꝫ & p nimiꝫ p finaliꝫ imperando quꝫ semper pe
sumꝫ comitat declarare ait ibi nimia p finalia & presumꝫ pl
cant autumantes deꝫ ꝫ ꝫ ultꝫ ille desperat deꝫ ꝫ bonꝫ ꝫ
xhmant. hanc ergꝫ presumꝫ & bonꝫ confidenciꝫ qua nimiꝫ spe
rantes in preiudiciꝫ diuine iustitie peccare timgit damnatꝫ mde
nio nominat hanc scribit in tridentino sessione 6.a cap.l & seqꝫ
tibus & canone ergꝫ nos & iqunctꝫ ubi bonꝫ scribitꝫ quꝫ ꝫ
exqꝫ spi opinio ut statꝫ declarabimꝫ damnat & anathema
nat hanc nostꝫ ipꝫ quꝫ ille volꝫ assimilari ut temeritatis ꝫ
ritudo ꝫ ꝫ meror nostꝫ nequicia qui mor ipꝫ & presumꝫ ꝫ
deiudicantes mortem nostrꝫ omnia damnamur ℣

hanc damnabilꝫ haresiꝫ fidu
ciꝫ & bonꝫ presumꝫ nouit declarare facilimꝫ ꝫ ꝫ si aduersa
rij ponto ngꝫ sperat imgnere iudicij ꝫ ut nos spernatur dominꝫ
facile ꝫ bonꝫ illud sperandi & non declarare quod per ex deꝫ
cum Laudabili spe pugnat & bonam conscꝫ
tit Confidentiam iudiciꝫ enꝫ iudiciꝫ enꝫ quo quis viui
impenitens iustificatꝫ g minat g pr merita xpi l. fidei inflexꝫ & quo
niam ex meritis sperandꝫ iudicet finalꝫ iustificꝫ & glorificꝫ indefendem
amore sui Laudi arbitrij sui ex sui meritorꝫ xpi sui ex in obsta
bilis diuini decreti & predestinationis hoc imquꝫ iudiciꝫ certꝫ ꝫ ꝫ in
gere pote ut stat exterminis. Certꝫ ipꝫ ꝫ iudiciꝫ illud ꝫ damna
bile natꝫ in iuria quꝫ manifestꝫ irrogat diuine iustitie & deni
gr stat dictꝫ illud iudiciꝫ g mariꝫ ꝫ spi p exqꝫ ꝫ imgene
re speratione & excidit Deuꝫ modꝫ sperandi siquide diuine mi
seri cordie tribuit solaꝫ illud omne g sua cuiꝫ iustitia sum me
dicitat ℣

Pro maiori autꝫ huius declinꝫ clarioꝫ aperien
dꝫ nouis dicit quot modis quis sine meritis reprobus perit. Primꝫ
git autꝫ hoc in silicio 2.o rebellione ut timgit aliquem peccatorꝫ qui
dꝫ merita vite eternꝫ n habet sperat ꝫ se illꝫ adepturꝫ ꝫ sub re

quentia merita. 2° id cingere potest obstitue ut cingit here
ticis & mundanis alijs temporis quos damnat in dentina sino
dus super creatis illi ng̃. indigentem ad aliqua sua pec
centia & exhibitionis org̃ & glorificationis premij vi sola
fidei certo sui gestigent. 3° Deus. accidere potest ut ne
mini spes quasi ex obstantia desperantia ut siquis certo sciat
se stabilitus in desidere a via sua mala ne sug finaliter pec
centis & org̃ eterna sui felicis & potestatis in suis eligent. in
mul copulari videtur p̃ bestitas & beatitudo ubi is. qui ma
gis in 2° dict. 43 obstanta dicit & presentes peccare in spm
ng sg

Ad 3. Ad inquisitionem dicam ingenere mortis quemmodo se
habere ng spes qua solis subiectus sine merito sit in ot damnabilis
rat. actus sperandi solis augmentanda bonis desidia & negligentia
in operando & quidg si ita nimia sit ut presumptuose videri ad alte
rg tantum presumptionis speris. quia obstantia in sua spera. &
fidentia carentis meritorg eg̃ spem ponit & gloria & summa pe
cat peccato presumptionis & damnabilis fidentie rat. presumptuosi
quo iniurig irrogat diuine iustitie excendit ng̃. Quang Lucra
tius ad indignig manifestanig quasi deus factor sit eorg̃. Quia
ma prohibet iustitia & equitas. Deinde g̃ qui 3° genere p̃ obstinatis
& sg simul impenitentig & gloriq̃ spem ponit. Licet in uno alte ea
sub ordinando gloriq̃ speret impenitenti videri tg maxime obseni
re eg bona fortitudo fiducia in presentia ng̃. si ita exprime glo
riq̃ speret impenitenti quare virtualiter illorg̃ videri eorg̃ am
plectit qui dei misericordia bona sperant quae eg remota illos qui
& stagnant

Deinde ppone Corollarie ad horrendg bonitatem
in formatg nostre doctrine aug de ipe traditum, speciali disputat. egre sim
ponuntur pro ab aduersarijs assignari bing hoc presumptionis & bone fiducie q̃ pec
cog opponat spei. si enim sperare in ea sensu desiderij existeret impossibile omni
no sunt peccatum indesiderando desinquere vg. cum bonig iustitiag & glo
rig ipse pene impossibile aparet desiderij aliq̃ assignare q̃ peccatum omnimo
est desinquat q̃ q̃ impetu dicig sit diuini alicuius attributi ut ng in
tensu desiderij existat & q̃ obtio bonig & iustitiag intuendo. Declarato

eadem veritas, nam desiderium glorie vel iustificationis ut ad bonum transeat fiducia spei esse de-
uet sine meritis ut docebat Magister. Et per se patet sed ut sit spe desiderium efficax esse debet et cum conatu
obtinendi vel animi herectione ut volunt aduersarij. Ergo impossibile est repe-
riri spem sine meritis iusta nostrorum contra nostrorum doctrinam
et consequenter impossibile erit dari actum bone presumptionis si enim efficax de-
siderium est merita ipsa et diligentia in acquirendo pariet si vero inefficax
sit desiderium glorie vel iustificationis oppositum erit spei per defectum ad des-
peratione vergens non vero per excessum ad bonum poterit presumptionem transire

Questio secunda de timore

Ex professo de timore disputat D. Thomas 2a 2ae q. 19 doctrina descendentem
leui ex parte ex Aristotele 2o Retoricorum c. 5o et etiam timorem iusta ge-
nus moris in ratione vicij aut virtutis considerando diuersis partitur diuisi-
onibus 1a 2ae q. 42 cuius doctrinam latiorem satis quam par esset persecu-
tur Recentiores in calce huius materie de spe. nos ut singulis quas
de timore disputat questionibus simul et breuiter satisfaciamus timoris
naturam et actus breuiter declaremus

Est timor animi motus circa malum im-
minens modus in quo medius inter spem et desperationem impossibilis quidem
dum imminenti malo contingentia dest siue per obedientiam siue per negationem fu-
turitionis ipsius habet. Ergo per obiectum malum contingenter futurum per formam vero obiecti
activitatem respicit cause damnificantis vel infestantis siue ea naturalis si-
ue libera sit de obiecto formali nichil omnino disputabile est ex parte enim ac-
tiuitatis cause si ea libera sit preter potentiam affectum etiam respicit et volun-
tatem illatricem mali quae tam modo iustitia modo iniustitia modo etiam alterius
habitus actus esse potest. Circa materialem vero obiectum aliqua disputant Re-
centiores quorum dissensio forsan de solo nomine et locutione est ut constauit de sin-
gulis si prius naturam actus et genus potentie in qua residet explicetur

Circa malum fuge affectus in voluntate est sicut
circa bonum persecutio Reperitur triplex autem fuge actus ex triplici obiecti statu
sicut in persecutione Reperitur vel enim malum proponitur sine ulla ad existen-
tiam habitudine nec presens nec futurum nec contingens sed tantum ex se et
tunc voluntatis actus et fuga per modum displicentie est et dicitur hodiernum vel ma-
lum proponitur voluntati ut iam presens aut certo futurum + et tunc + ~~et tunc voluntatis~~
~~fuga per modum abhominationis dolor est~~. vel denique malum proponitur contin-

in voluntate exci-
tatur fuga et ab-
hominatio per mo-
dum doloris circa
presens et per modum
iustitie circa fu-
turum

genj ideꝫ ꝯtabilitꝫ ꝯtingere potest & tunc involuntꝫ fuga que
dꝫ é quꝫ ꝯtrarium ꝯtrarium p voluntarij timorꝫ ꝯtingere potest tunc ac
tꝫ ꝯtrarij p implicatꝫ desiderio vitandi ꝯtrarium actuale alicuꝰ & p pene impo
nitꝫ nomꝫ ñ é nisi ñ pene timor aut metus apelet quod raro fit
vitor ngꝫ. & moralis ratiocinatꝫ metus tantꝫdꝫ valet ac ꝯtrarium de
siderij vitandi mali alicuꝰ ut toto titulo de his quꝫ vi metusꝫ &
causa fiunt & apud Dꝫ Tomꝫ 2ª 2æ qꝫ 42 timor idꝫ valet ac
ꝯtrarium & operatiua fuga mali alicuius

Preter hos voluntarios actus circa
malꝫ ꝯtingens actus alius iudicij in mente é p modꝫ dubitationis po
sitiue circa futurꝫ illius qui actus medius inter iudicij ꝯtrarij & iudicij ne
gatiui deperationis é cuius obꝫ é ꝯtingentis mali futuritio cum en ni
hil aliud quꝫ dubitare ñ quꝫ negatiue nolens in carentia utrius ꝯ
positi iudicij ut ponit positiua qua qui se ipsꝫ positiue vidit p plexꝫ
é ꝙ actus mentibilis & ꝯmentibilis p quꝫ modo vitatiui modo ꝯtrarij
tus mali ꝯtingentꝫ futuritij considerantꝫ. iudicij hoc & positiua ꝯtin
gentie cognitio ñ pary voluntꝫ mobet deliberandꝫ medijs sui pos
sibilꝫ ebitatꝫ mali ñ autꝫ defugꝫ quꝫ p modꝫ mentionis circa malꝫ
ipsꝫ boniarꝫ hoc enꝫ indipendenter a tali ꝯtingentia considerat. ꝯgenitꝫ
iudicij hoc positiua dubitationis posi
tiuaꝫ ꝯtingentie reputari ad timorꝫ bene docet D. Anth. 2ª 2æ disp. 44
numº 11. nisi ad ipꝫ reputari ipe docuit iudicij affirmatiui deperatiui
boni. & quidꝫ periculose cupidꝫ desiderantꝫ ꝯtingentꝫ nolꝫ fieri p di
uinum auxilium posse mutari posse agi ig certo credendo futurꝫ ig
futurum deperando ig medio quodꝫ motu mali utrumꝫ possibilis de
liberando. nat. hinc actus quilibet variari dicit inter ipꝫ & dupl
ratꝫ rat. cuiusꝫ timor debuit opponi ut docuit Aristoteles ut ratio
negue p actus voluntatis ꝯtrarius alicuꝰ ingratus potentia
mentis ipꝫ & timorꝫ dicitꝫ actus vel deprehendendi quod ne pre
cipiti ipse ni de cupidi arcebat Sallator Modius. Edi quod
timidi est)

Sic declaratis actibꝫ omnibꝫ potentie qui ad
timorꝫ p timere potentia facile quivis diuinare erit animad
uertꝫ. de timore exagitante questionꝫ. & quidꝫ 1º. circa determi
natꝫ potentie cuius actus est timor facile modo tota dicta de

S.o ẽg non difficulter dupitant an timor dei circa malg de fan
cta ẽg immenso q.o dupitant an circa malg culpe reperiam ti
mor unalg. Ita ng g. quibo affirmatibg pars habet Verum mg mon
ni doctrina ng malg dictam & malg culpe obtg ẽ dupliciter &
fuge circa g. stingere potest nomodo fuga meritoria sed ẽg poti
ua defectum dubitatio & inbolentia dilegendi circa vtrandi g. in
omnig. timor accidit circa unum g. S.t. Thomas in hac par
te docte monstrauit quibus vtendum sit negotij sacrificen
dum circa mortem & circa malg culpe mtg & timorg regendi quatin
gant Aristotiles mentalg fugg & dupliciter ingua ille autor timorg
distinxit. ng circa ista Aristotiles fuga & dupliciter ingmentalg & ali
enalg Gallus aliquis apud nos timor dicit potest g. ng que mtg
& timorg ingnda secundum Carimini g. tantalg & mortalg agnoscit
circa mortem dilectionem circa malg culpe mtg denegabat & mtg
ingua ista sola nomina usurpat diversa videri cum habeant
Dein circa honestg & secundum
ea dei timore dupitari potest an timor eterne damnationis in ac
tu virtutis. ingua gE affirmativa pars abomnibg catholicis teneri
da & emendanda & predicanda & per catholicg doctrinam traditam patri
dentino ad 6.m atap.l g & actione g. catholicg vtg doctrina inter
facile defendent adversarij qui ingm secundum bonos ipg virtutes ti
mor eterne faciunt malis fuga quare sicut de spe dicebam mec Virtutis
finis neg. rep naturalis aut theologalis adhuc potest in aliquo esse
bonis & desiderio quo nobis beatitudinem exoptamus nec eterne ama
ri naturalis timoris argumentabitur facile ex eadem ratione fugam
g. malis qui ex gloria & placentia habent ipsi omnino adhuc & ex g. secun
de bonis ut dictat g.o timor ii in fuga malis sibi foret neg. oportet qui
nig. habitu aliquo rep naturalg exigeret neg. generalg aliquo ob ti
meret virtutis Laudabilis porius enim foret actus naturalis im
perati. secundum doctrinam illam D. Thom. qui ex tomo 2.o in 33 dis
tinc. 27 q. 4. referebamus. Dupli de spe g. 4.a nisi. eterne potest esse
naturalis dici timor aliquis ng sicut spes sic beatitudinis ut dile
ctionis rep naturalis in angelis forte obtinuit nec mali fuga eterne
bet forte obtinuit quia g. pena ng boni. qui nomen ng pretium
quia fuge finis cui

Verum ij dicendo nostre doctrine prin
cipij plane omnino sit timor aliqui dari posse supna
rali & theologali ratione sui subiecti obn. sicut enim iudicium & iec
tura boni qui spei & dilectio magis potentia & minori
conditio & forti respicit obiectum aque rationem virtutis supnaturalis & theo
logalis habuit ne etiam noticia minori actui & forti respicit obiectum po
tentia & iustitia dei aque timor & natus cuius imperfectio illa obstruit
dubitet qui timor & seruilis non omne genus omne participabit virtutis. Aduertendum est dubitet ibi circa eiusmodi talium dupliciter
tangere posse videlicet negatiue & positiue negatiua quidem dubitatio
existens de potentiali absolute nondum in actu existentia quando alicui
& diuersa simul videlicet quales alie partes qui numerum non rationalem
habent intelligam pariane an impari via iudicet altera. positiua
uero dubitatio non rubiectiue quo obiectiue aperte & plexitas
in actu existentia alicui circa proximi ut in videtur tangente
quo possibile & tangens & positiue & uenire hoc & potentia dubita
tio & obiectiua & plexitas laudabili timor & qui nec desperatio in
ducit ad mittit enim spe & alicui nec bene & patitur remittere ut
dictum est. imponens cauet cor potius enim diuino attendendo
iustitia & pie & prioni tangentia volentia existat uerandi enim
si alicui Regem uiuum non uerum actu sit supnaturalis ille & filia
lis timor. Ratione 2.° indubitabile est dicere timore alicui qui
dari supnaturalis quo inanimat ad sacramentalis supe depositi
onem accipiendo subito qui timor supnaturalis & admodum dicta
mendo respicient certo forte deo uindicatur nempe ex duratione
pena aqua timet ne ex materiali obiecto finem. 2.° Quo tale obiectum
sit reductum & finere ad ipsum retur ad ipso & ingredo ad finem Reducun
tur colorem ne boni timor alicualiter mortua spei & alia mentione
diminuens Reduci potuit ad ipsa spei finem precipue ut emen
dor habituabiliter habeat ad diuina misericordia respicit enim fa
pientia tangentia non absolute sufficiat tangentia & ex colore re
sultat ad in deo simul recreationem misericordia & iustitia ut &
timor quasi temperatura quando spei sit alia deficiens ne in bene
operatur fiducia in in merito reducendum erit ad uitam spei. Ad
de timore diuino ens duere potens spe tale quando est uitam hoc & prioro
mine declarato suo ens & prio nomine tepe emendato in actu doc

rorib⁹ & auctoribus neq; ex alijs enumerat annumerari q⁹
in nr̃a scientz & ratione ē. sed ponit inducenda & fuga p̃ mo
dū retardandi seq; pric̃ tempora

Quinq; mortale huius quæstionis
nis breuiter nouis declarandis venit dignissima illa ritu Do
rina qua D. Thomas 2ª 2æ. q. 42. timoris alebz & solicitz
vitandi cur̃ variji partim diuisionibz dijens timorz alijz ē mun
danz alijz inimalz alijz filialz quę timoris membra & species ex
diuersis ptē causis timorz incurrendi & ex diuerso timoris effectis nomina
sortiuntur. mundanz timorz illud apellat qui ejrca naturalia ma
la quę l. ademonia l. amando ebonim possunt verisim. mi
tialz timorz dicit ex quo peccatore salubrem ventura & adspirit
malz vitz mittandz cogitatio. Domgue filialz timorz ape
llat ex qui ex dilectiõe gedens malz p̃ culpe culpe dei q⁹
culpe displiceniz vitare decendit. Quinquies p̃ luxu quę
par sonet disputant Quemcunq; l. mg. de timore mundā
no disputat D. Thom. ad sit peccatz & an in aliqua de ter
minata specie analiter ingeneraliter peccatz hoc p̃ omnes
diuersas timoris species & alias hi similia quę huius
loci meminē ñ. & Leuiticz nec p̃ricz sermonē disputat z.
Certz cnz ē mundanz timorz n̄ alim ē peccatz nisi causa
liter n̄ quidz exponitē ad specialz aliquz vitz sed ibi nec
alia quę diuersi sepz crimina capitalia vat. peccatz
causet in hac l. ella mat. peccatz erit n̄ ē timor mun
danz specialz alic. peccatz ē sed specialis affectus p̃ modū cir
cumstantie generalis diuisu p̃ singula peccata vadit pe
rz. peccandi mouet cupiditas ~~auaritia~~ accidia superbia
& alia quę vitio dantur n̄ g. vitia & achalia peccata sed z.
peccatorz sunt vocationes

Mundalis timor seruilis cnz
dicit solet ut ostendat filialis alter cnz ex hodio culpe g. in
amantissimi filijz reperiri alter ex fuga pene tantz opa
ratur qualis in seruis reperiri solet z. qualem de uirz. bene ce
cinit ille alter bacis q. hoderunt peccare boni timentes
amore hoderunt peccare mali timendo pene

Seruilem istum timorem rursus diuidit D. Thomas alter enim est
cum seruilitate obiectiua alter vero sine hac seruilitate et forsan
cum sola subiectiua. Rem explico sepe qui ex timore opera-
tur deficiente comminatione et metu supplicij non operaretur ut non par-
uo cum nostro dedecore experimur quam totius iam ergo ista non fu-
turitio boni operis sepe obiectiue se habet ad actum et vo-
litatem operantis ut si apud se volendo dicat faciam quidem sed si
malum non inmineret certe non facerem istius timor seruilis di-
citur cum seruilitate obiectiua. sepe tamen ita timore compellimur ad af-
fectum ut licet virtuti bene simus affecti cognoscimus tamen nostram
Rebellem voluntatem suo pondere Ruiturum ad malum nisi coerceret
timore ita quidem ut illam non futuritionem actionis bone prebideamus quidem
et coniectemur non tamen velimus et approbemus. Et tunc iste timor seruilis
est sine seruilitate l. saltem cum sola subiectiua. utrumque timor et eius obiectum
eidem solet veruis per positionem conditionata declarari dicendo si malum hoc
non inmineret bonum istum non faceret in 1.° vero voluntatis actus totus est, in
posteriori vero solius est mentis coniectura et prenosticon

De timore seruili disputant hoc loco
an sint actus virtutis vel potius opus culpe et vitij nouis quidem vrevi-
ter dicendum est timorem seruilem cum seruilitate obiectiua esse peccatum non quidem
speciale sed generale per omne peccati genus dispersum iuxta diuersitatem mate-
rie in qua contingit operatio. Et ratio est manifesta quia talis actus timoris
continet expressam voluntatem faciendi contra legem si forte aliter pena vitari po-
set hic vero actus tantumdem valet ac ipsa preuaricatio et legis transgressio
Alter vero timor qui solam continet subiectiuam seruilitatem dupliciter Laudabilis
est propter duplicem virtuosam actum quam continet 1.° enim est actus quidam proprie ve-
ne bolentie qua sui prouidendo maximum sui malum abertit se sustra-
hendo ire Dei. Altera vero laudabilis actio ipsum est virtutis opus quod metu
facit talis enim virtutis actio tunc simpliciter voluntaria est licet metu cau-
sata siquidem ut ponimus nulla est contraria voluntas transgrediendi so-
lum enim ponimus coniecturam contrarie voluntatis quam non est sed foret non tur pat
sed turparet et sic omnino Laudabilis actus iste manet timoris cum
sola seruilitate subiectiua

Questio 3.a De desperatione

Spei contrarius motus non privative sed positive opposita desperatio est
eius materiale obiectum bonum nostrum est futurum ardum et possibile ha- 23
beri iusta definitionem D. Tomae est enim desperabile obiectum idem prorsus
ac sperabile positivi namque duo isti motus circa unum et idem im-
particulare pugnant obiectum. formale enim obiectum desperationis est de-
fectus vel carentia sui idem omnino obiectum est quod sperandi ra-
tio esse debet sicut enim spes bonitati nititur et potentiae datoris
sic etiam desperatio ex defecta potentiae vel bonitatis in datore
cognito procedit sic expresse docuit Magister in 2° dist. 43.
in illa sua desperationis definitione desperatio est diffiden-
tia qua quis penitus de divina bonitate diffidit existimans
sua delicta divinae bonitatis magnitudinem excedere cum
Cain qui aiebat maior est iniquitas mea quam ut veniam
merear.

Ex hac verissima doctrina verissimum
et aptissimum deducitur discrimen inter desperationem de eben-
tu et desperationem deliberalitate datoris illa namque quasi ma-
terialis desperatio est et solum respicit carentiam materialis
obiecti. posterior vero formalis desperatio est et formali obiecto directe
irrogat iniuriam et sese spei formaliter opponit. 1° scilicet
materialis desperatio sine culpa accidere poterit ut si quando
sine detractione divinae bonitatis aut potentiae contingat pos-
terior vero quae formaliter spei opponitur non magis poterit culpam
exuere quam actus infidelitatis vel actus hodij Dei oppositi
namque actio virtuti theologali intrinsice et essentia-
liter mala est de quo rursus in calce questionis non nichil
dicemus.

Circa vitalem potentiam cuius actus des-
peratio sit paucis novis cum convenientibus omnium Re-
liquis asertum est eam esse voluntatem desperationem enim sicut et spem
in actibus constituunt voluntatis. pauci tamen ut Turia-
nus disp. 4° dubio 1° Almainus et alij ab eo Re-
lati desperationem actum docent esse iudicij circa defectum fu-
turitionis boni concupiti iusta sensum supra Relatum Ma-
gistri Sententiarum. probant dupliciter 1° namque ex D. Toma

Laz q̄ q̄q̄o Arᵗ. q̄ ad ꝯ us summo & ardentissimo
Rᵈ. desiderio stringere possit. Desperatio ut si pars de
siderij mediorij apparat grauis in efficacitᵗ. l. dete
rit agnos cani mastini. 2° quare inducit & caribus
singulariter ngrᵗ. Domᵒ. Liberalior aperto ꝯ ferendꝫ
ardentis possumus exoptare tanc autꝫ p̄seuerantie desi
derio iusta maiora l. mmora Libera Liuij l.
malignitatis segnis modo misꝫ exigimur modo in
more retinemur modo denig ad Desperatꝫ de termi
nos p̄seuerantie ꝛᵗ. 2° illo ardenti desiderio q̄ si des
peratio ꝯ sum bni desiderio ponit in Voluntatis
sed melius actus ee possit Veritas ꝑ antecedentis
& suppositionis casu. Ille tamen cui ignota qui ignulꝫ
malluna possit possit ambuere & ex obtabere

Reliqui & pene omnes nos
tri Doctᵒ. qui post magistꝫ scripsere desperatio nis ac
tꝫ hodij quoda ee Volunt certa obtꝫ sperabile. Rᵈ
Hurtado dicit. Lᵃ. duplex assignat hodij circa bonꝫ vgera
cie q̄ d. mag. Desperatio fit. alterᵘ inquit hodij circa bonꝫ qꝫ
nec q̄ habeo habere possit l. fat. alterius bni q̄ impedit
l. fat. difficilis ꝫ executionis & hoc immediatꝫ hodij circa bo
nꝫ ipsꝫ desperatis ꝑ prima & metaphisica é. alludꝫ ho
dij inquit circa bonꝫ vel circa media é ut dicꝫ in speciem fingꝫ
optatum & amodis abstrahere de communi & hoc male hodij
dulgens apellat Desperatꝫ ut dicꝫ dolor non hodij circa fingꝫ
p̄ modij intentionis quꝫ hodij circa media p̄ modij exe
cutionis desperatꝫ dicit alterꝫ metaphisicꝫ & ꝑ prior alterꝫ vul
gatꝫ & rectorꝫ. Hanc mꝫ rationꝫ dolorꝫ ñ alius quat nisi ex
eo q̄ d. Desperatio Voluntatis actus ee debet mutꝫ & spe & exa
ctus grave male unꝫ q̄ hodij possibile é non circa media male
sue dispositionis quꝫ circa finꝫ ppter impossibilitatꝫ ex alio
a mero bono

Beccanus & alij. Des
peratꝫ hodij quoda ee debent circa bonꝫ arduum l. altio
sperabile bonꝫ q̄ quidꝫ hodij ortꝫ habeat ex iudicio pru

turitionis illius l. (ut ipse incaute prulit) ex iudi
tio impossibilitatis. Putat enim Becanus ante despe
ratam precedere iuditium quo sui certo quis persuadet sen
adepturum Beatitudinem ex quo iuditio impossibilitas re
linquitur fortis actus virtutis spei positiva vel despera
tio sic ad illud consequitur iuditium ut [illegible] actus liber sit
liberte contradictionis non enim ex illo iuditio quis cogitur ad des
perandum potest enim post tale iuditium apud se statuere om
nia quantum in se est aquirende beatitudinis media procu
raret. his duobus philosophandi modis diversa allio
rum comprehenduntur placita qui desperatam in actu hodij con
stituere satagentes parum et forsan solo nomine inter se di
ferunt.

Nichil contra hec allio
rum placita non pauca vera sunt. Et quidem 1.o pro maiori veri
tatis notitia premittendum et prenoscendum id quod nemo nega
re poterit est actum quendam absistentie circa media quo primo
dum electionis firmiter quis apud se statuit nichil tentare
nullum ultra medium ad consecutionem boni qui actus oponitur so
licite aquirendi cure, in quam circa media actum certum
esse debet non esse desperatam sicut oposita aquirendi solicita cu
ra spes non est. Et mani feste patet 1.o quia plerique sunt bona
sperabilia et desperabilia circa que nec solicitudo nec ne
gligentia in aquirendo contingere valet ut sunt bona omnia
que independenter ab omni nostra solicitudine ab alliena
liberalitate conferenda sunt in his enim et spes et despera
tio contingere possunt non tamen solicita activitas vel socors desidia
Secundo idem patet nam voluntas illa et decretum electivum desis
tendi a medijs sepe hortum habet ex hodio finis et voluntatis
non habendi illum sed ex iuditio impossibilitatis etiam cum maxi
mo habendi desiderio. sepe denique ex certitudine futuri
tionis boni concupiti eque nam quod a solicita per quirendi cura ce
sant qui hodio habent et qui impossibile iudicant et qui
certo allias sibi resistere esse futurum bonum aliquod. Ergo cessatio illa
voluntaria a medijs desperatio esse non poterit in aliqua doc

mna de spe spatiis enim suis amoris finis et iudicij fu
turitionis ut constat ex dictis quia tamen non raro ex desperatione pro
dit trata quedam et turbata mediorum recusatio quod vulgo dici
mus echar la soga tras el caldero ideo vulgares et rusti
ci nostri nullam aliam agnoscunt desperatam quam illam liberam
recusatam mediorum et desperatam aliam ignorant quam eam
qui sui mortem ascivit

Secundo

TRACTATVS

de dominio et restitutione apud Doctorem Iuanem Sā chez

Omnis restitutio horitur ex dominio violento et hoc adeo verum est ut dominium colocetur in definitione restitutionis sic enim eam definit dibus tomas asserens quod restituere aliquem iteratu estatuere in dominium sive posesionem rei sue quare opere precium ipsum fuit in hoc tractatu ante omnia declarare naturam et proprietatem dominii. Cum aliis que ad rem presentem expectant unde sit ~~disputatio pr~~

disputatio prima de dominio in comuni

dubium primum quid sit dominium Conrado de contratibus tractatu 1 qua. 1 existimabit dominium idem esse quod ius et pro explica. notat quod ius solet accipi dupliciter uno modo pro lege iuta prescribente in qua simi fica. leges pontificias apelamus ius canonicum et leges regias sive imperatorias apelamus ius civile alio modo pro potestate aliquid faciendi l. gubernandi quaratione dicimus legem habere ius in subditos y dest potestatem hoc posito dicit hec sententia quod si dominium accipiatur

nimis stricte ydest pro potestate nonquacunque ydest
superioris in subditos tunc ius et dominium non sunt
idem si autem dominium accipiatur pro potestate et
proprietate quanquis habet circa substantiam rei posse
tunc ius et dominium sunt idem et actus huius
potestatis l. facultatis erit usus rei l. usus fructus
eius = unde dicendum est primo ius late sumtum
latius patere quam dominium patet quia prelati
ecclesiastici habent ius in suos subditos quatenus scilicet
habent potestatem ponendi leges et illos gubernandi
non tamen sunt domini illorum ut patet ex ber
uis cristi domini apud lucam cap.e 22 principes
gentium dominantur eorum quos autem non sit
et prima petri 5. non dominentur in clero hoc docuit
aris.es 2 politicorum cap.e 3. ubi constituit duplex im
perium alii principis in cives alii domini in servos
illud apelat civile hoc despoticum ydominativum
et instituta de iure personarum ius superiorum sin
inferiores dividitur in ius quod habet pater in filios
et vocatur ius patrie potestatis et in ius Domini in
servum quod apelatur ibidem ius domini unde ius
comunitur sumtum latius patet quam dominium
quia dominium ex comuni hominum concecione
dicit liberam facultatem utendi rem pro libito
et ad hominem usum et ad propriam comoditatem supe
rior autem quatenus talis precise non potest uti sub
ditis pro libito neque ad omnem usum neque ad sua
propriam utilitatem quia potius officium eius hor
dinatur ad utilitatem inferiorum =
ex his facile est colligere brevem definitionem domi
ni sic dominium est ius in re sibi propria cuiusque fa
cultas utendi rem pro libito ad omnem usum etiam
circa substantiam rei in qua descriptione ius seu

facultas ponitur loco generis alii particule lo
co differentie perquas distinguitur ut videbimus
infra a potestate a basu fructu et a mero usu sed
ad verte quod particula posita loco generis que
est facultas est idem quod facere hoc est po
tentia recte operans non quidem recte operans in
tota latitudine recte operationis quia ex hoc se
queretur non esse aliquem dominium pecuniarum aut
alianum rerum suarum ad usum illicitum verbi
gratia ad ludendum emendum arma prohibita
sed sumitur facultas prout dicitur a fax intra
latitudinem virtutis iustitie quatenus scilicet a tu
sus talis facultatis non cedit in iniuriam i. iniu
stitiam alterius et hoc modo declarata definitio
coincidit cum alia i. aliis que verbis equiva
lentibus tradi solet =
queris an dominium de formale dicat aliquid
rationis i. aliquid reale respondeo breviter
dominium pro materiali esse idem quod potentia li
beri ad bini pro formali autem compleri perquam
dam denominationem extrinsecam resultantem ex acti
bus realibus perquos acquiritur dominium cir
cares verbi gratia ex ennione ex hereditate ex dona
tione que quidem extrinseca denominatio a nobis
concipitur instar cuius dam relationis rationis sed
hoc comune est omnibus extrinsecis denominatio
nibus moralibus que tamen aliquid reale sunt sal
tim morale quia fundamentum et forma a qua
sumuntur sunt aliquid reale ita que dominium
ut uno verbo dicam est quodam morale reale
non fisium quod tamen a nobis concipitur
ac si esset ens rationis vere enim realiter et a par
terei nec lo intellectu considerante homo est

dominus suarum rerum

Dubium secundum quid sit usus fru
tus et reliqua imperfecta dominia preter dominium
actenus definitum sunt aliaquedam iura inter ho
mines que dominii nomine vulgariter censentur quia
veri domini natura vel propietate aliquomodo sapiunt
huiusmodi est in primis dominium directum et domi
nium utile quando seorsim inveniuntur nam quando
coguntur in eadem persona non sunt duo dominia
sed unum dominium quod communiter apelatur do
minium plenum igitur dominium directum est ius nudus
propietatis in re, dominium utile est ius utendi et fru
endi re aliqua salva illius sustantia hec enim
pertinet ad personam que habet dominium directum
tale dominium utile habebit emphiteuta et libela
rius ydest ille que bona habet in emphiteusi alem
phiteuta item ceudatalius at etiam usu fructuarius
usus fructus est idem quod dominium utile
et eodem modo definit. et per primam particulam que
ponitur loco generis convenit usus fructus cum
dominio pleno cum ypoteca et cum usu nudo per
illam vero particulam utendi et fruendi distin
guitur a mero usu et a bipoteca vel pignore quia enim
habet aliquid in pignus habet quidem ius in illa
re non tamen ad fruendum neque utendum itaque
magna est diferentia inter dominium et usum fruc
tum, usum nudum et posesionem nam qui est domi
nus rei vg. domus potest non solum sed etiam
locare item et vendere vel alio modo alienare imo
etiam destruere quod in iure apelatur abusus rei
quia dominium ut dicimus versatur circa sustan
tiam rei usuarius tamen et usus fructuarius non possunt
in re nisi uti et fui fructibus illius diversimode

tamen non qui habet usum nudum solum in habitare non tamen locare eam alii qui vero habet usum fructus utrumque potest et sic minus iuris est in usu quam in usu fructu

Sed hic placet advertere quod solent concedi in usu fructu et res determinate in individuo vg. quando conceditur ad usum fructum talis vel talis obis determinate vel etiam potest concedi ad usum fructum totus gres obium et est diversitas in iure quando uno vel alio modo conceditur usus fructus nam et concedatur ad usum fructum unius rei grex debet usus fructuarius sustituere aliam hobem in loco obis de mortue debet enim servare integrum capitale scilicet grexem grex enim ut sic est aliquid perpetuum et fisus si vero ad usum fructum concedatur iste et ille ea que quesierit petit domino non vero usu fructuario et sic non tenetur usus fructuarius sustituere aliam loco de mortue

Posesio est aliquid ius circa res sed minus quam usus nudus et ergo posesio corporalis rei entio animi et iuris adminiculo interveniente cuius definitionis partes infra patebunt dum speciatizabimus de posesione

Dubium tertium utrum in rebus usu consumptibilibus distinguatur dominium ab usu

Pro inte ligentia huius dubi notandum est quod res quarum potest haberi dominium sunt in duplici diferentia quedam sunt que usu non consumuntur ut binea domus et alia huiusmodi quedam vero sunt que usu ipso consumuntur et hec vel pluribus actibus ut bestis et liber vel unico tantum actu ut cibus potus pecunia igitur in presenti non dubitamus utrum in rebus que pluribus actibus consumuntur usus distinguatur a dominio nam de his po

test haberi usus sine dominio et econtra. Sed dubitamus
de illis que unico tantum actu consumuntur um. scili
cet illi qui talibus rebus utuntur habeant simul
dominium illarum que que.o grabis est et grabitas
agitata non solum inter doctores sed etiam inter pontifices
sumos occasione regule fratum minorum de obser
bantia qui profitentur se neque in particulari
neque in comuni habere aliquarum rerum domini
um

Prima Sen.a in re presenti est in his rebus
que usu consumuntur posse separari usum a domin.o
et concedi unum sine alio. ut per consequens frates mino.s
habere apud se usum panis et bini dominium autem nullo
modo sed dominium istarum rerum esse apud papam ipsosque
regulares francisca.os illis rebus uti ut boni sumi pon
tificis perinde ac si papa cotidie illos limitaret ad eam
modum quo quia mittunt apud se comidio recipi retinet
apud se dominium eorum que mense aponuntur con
biba vero habet solum modo usum sine dominio
hanc sententiam tenet Soto Lib.o 4 de iustitia et iure
que.e 1 arti.o primo nabarus Comm.o 2.o de regula
rius et ex parte Lessius lib.o secundo cap.te 3.o li
bro 8 et mal de las tracta.us 2.o cap.te 3 dubio 4.o et
amplectuntur libentissime hanc sententiam mi
norite honos provatur autem 1.o auto.e sumo
rum pontificum qui illi fabent michaelem in
Generalis minorum in epis.a ad Lodovicum in pexto
rum enumerat nobem sed precipui sunt nicolaus
tertius et clemens. ~~[illegible]~~ in cap.e exi qui se minat
de verborum sine ficatione ubi docemur in his re
bus posse separari usum a dominio et concedi
unum sine alio et ita contingere in re lig.e mino
rum et ratio etiam hii videntur suadere primo quia
ad rationem dominii non satis est posse rem consumere sed
posse uti illa in quem libet usum scilicet vendere

Locare aut Commutare hoc autem facere non
possunt patres franciscani ergo non habent domi
nium adhuc earum rerum 2° probatur eadem sen.ª a simi
li qui in aliis religionibus apud quas est domini
um rerum suarum etiam in his rebus Consumptibilibus
usu dominium est apud Comunitatem usus vero sine
dominio Competit particularibus religiosis separat.
ergo ubi usus a domi.° ergo patiratur in specialiter aliqua
religione v.g. francis Conorum ex iure et dispositione se
quale approuare Continuare potest quod etiam rebus Consum
ptibilibus usu non solum singuli religiosi religiosi sed
neque Comunitas in comune habeat dominium sed tan
tum usum earum rerum &

Contrariam sententiam docet Ioannes 22 in extra
baganti ad conditorem parafo quod autem ubi expresse statu
itur quod in rebus iste usus et dominium non distinguun
tur sed quod ubi conceditur unum conceditur alterum idem
docuit expresse Sanctus Thomas 2ª qu.ª 78 arti.° 1° ubi
ex hoc principio deducit rationem propter quam usura non
possit esse licita hanc eandem sententiam docet sarmien
tus de reliquibus par.ª 2 cap.ª 1° silbestere verbo domine
um ut recremata lib.° 2 sume cap.ª ciento y doce et alii
huius etatis precipuum fundamentum huius senten
tie est decisio summi pontificis Ioannis 22 in ea extraba
ganti ad conditorem

Dico 1° in rebus usu Consumptis non separatur
usus licitus a iure utendi et per consequens neque a dominio
saltim limitato et dependenti declaratur Concl.° quia do
minium aliud est absolutum plenum et independens quod
alii bocant irrebocabile aliud dominium est limitatum
et dependens rebocabile quod ad lutum ius quia concessit illud
est ius absolutum in re ad quos quinque usus i. abusus et ad quas
cunque dispositiones independenter omnino ab alterius bolu
tate dominium vero limitatum est ius in re ad certos

quos dam usus t. actiones et hoc dependenter ab olu
tate alterius. hoc secundum dominium aserimus non
distingui a licito usu rerum consumptibilium et hoc
habere fratres franciscanos licet non habeant
illud prius dominium quod vocatur absolutum.

Modo probatur conclusio pri
mo quia expresse aseritur et probatur a Juanevi
xesimo sc.° in estrabaganti citato 2.° quia usus
ut distinguitur a dominio est ius utendi re aliena
salva illius substantia sed minorite non possunt
uti istis rebus salva earum substantia imo habe
nt ius consumendi et assumendi earum substantiam
ergo non tantum habent usum sed habent alti
quod dominium = tertio si usus simplex facti
separari potest a iure utendi ~~erit~~ sequitur quod ta
lis usus sit illicitus siquidem est sine iure utendi
impossibile enim est etiam esse tenorem alicuius do
minii exercentis ipsum esse licitum si non habeat
ius exercendi illum hac enim de causa dicimus in
latrone t. in iusto detentore rei alione esse illicitum
usum illius quia nullum habet ius exercendi illum
si ergo habent minorite licitum usum ha
bent ius utendi et consumendi substantiam et per con
sequens dominium aliquod nullus enim negare
potest de bersimode se habere usum harum rerum
in minoritis et in latronibus et discrimen tantum
potest esse quod minorite habent ius utendi et la
trones non habent

Tertio probatur conclusio et noto quod
quod qui consumit rem usu consumptibilem consumit
dominium eius quia non valet apud aliquem
(ablata enim re aliena fertur dominium illius) ac
per consequens qui concedit ius consumendi nec
abdicat ab dominium rei quia nullum habet mare

reporest unde sic argumentor minoritae per ta
lem usum consumunt res ergo consumunt domi
nium ergo hoc facit in bicto domino l. consenti
ente si primum ergo contra iustitiam ac per consequens
quoniam actus erit illicitus et peccaminosus si secundum
ergo verus dominus concessit illis dominium si qui
dem illum abdicabat a se (si vero le prior dominus
sit particularis homo quitatem rem in elemosinam
tribuit necessarium ponitur ad quem pertinet domi
nium absolutum rerum hominum quae minoritis tribuan
tur tandem probatur lege 2a. digestis de usufructu
rerum quae usu consumunt ubi definitur quod cum
legatur alicui usus alicuius pecuniae l. alterius rei usu
consumibilis ipsa etiam pecunia legari videtur et adit
rationem quia nemo potest hierebus uti ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ nisi illas consumendo suponit ergo iuris consul
tus in hierebus quod cessionem usus esse concessionem
domini et non separari ad invicem et ut dicebam supra
hec est ipsissima sententia sancti tomae 2a. sec. quaest. 78
ar. 2. in corpore

Dico secundo minoritae non habent dominium
earum rerum absolutum et independens nam hoc est apud sum pon
tificum in hac conclu. ut existimo (si sermo sit clere non vero tantum
de nomine conveniunt iam omnes autores ut bene vidit lessius
supra citato et iuxta hanc nostram conclusionem intelligendi sunt
pontifices quando decernunt minoritas non habere dominium
earum rerum scilicet absolutum et independens = probatur mo
do conclu. quia absolutum dominium est facultas utendi re
in quoslibet usus pro libito propriae voluntatis independenter
a voluntate alterius sed minoritae non habent talem fa
cultatem ergo neque dominium plenum et absolutum minor
patet quia non habent ius neque facultatem vendendi re

que donandi nisi inquantum hec omnia hordinantur ad
propriam sustentationem et ad exercitium eorum que perti
nent ad ipsorum statum =

Dices illi qui donarunt res suas minori
tis abdicarunt a se dominium absolutum eorum et ipsi mino
ritae ut nos asserimus in hac Conclus.e non recipiunt ta
le dominium apud quem ergo remanet res.r apud summum
pontificem quia licet Juanes 22. abdicaverit a se domi
nium rerum minoritis donatarum l. intelligendus est ab
dicasse solum dominium limitatum quia illud conceditur
minoritis ut diximus in 1.a Conclus.e l. intelligatur de
dominio absoluto dicendum est ut bene notabit made
lus quod licet Juanes 22. abdicaverit tamen alii Pon
tifices postea illud amiserunt ut dicitur in previlegiis
ordinis minorum verbo paupertas = sed instabis sequi
tur inde minoritas non habere dominium ad ulti mi
tatum sed habere tantum simpliciter usui facti quia hunc
usum habent cum dependentia a voluntate alterius
scilicet summi pontificis qui poterit pro libito au
fere ab ipsis res quibus utuntur. ad cum modum quo con
biua potest ab inbitatis aufere fercula que apositas sunt
in mensa respondetur quod licet summus pontifex
habeat dominium absolutum atque adeo si mino
ritae illis rebus utantur. ad alios usus preter quam ad
propriam sustentationem poterit ab illis aufere sine in
iuria et ~~depende~~ repetere ab aliis in quos alienati
sunt tamen dominium limitatum per prebi
legium l. consuetudinem concessum est minoritis
unde pontifex si absque ulla causa auferret a mi
noritis tale dominium limitatum faceret contra
iustitiam preterquam in casu in quo oporteret de plenitu
dine potestatis revocare previlegia ad consuetudi
nem minoritarum = unde etiam sequitur ex en

plum de inbitatis asumtum in oratione non esse simi
le quia communi omnium consensu receptum est taliter
concedi fercula inbitatis ut ipsi nullum omnino dominium
etiam limitatum adquirant sed tantum simplicem usum fac
ti et quidem licitum quia est ex bolantate domini con
cedentis et inbitantis

Ex dictis sequitur res ablatas a minoritis
restituendas esse illis ut pote habentibus dominium limitatum
earum et ipsis factam ipsis iniustitiam a quocunque fuerint abla
te qui ut mecte notabit madeus ubi supra in nomine alte
rius tanquam absoluti domini res possidet et ea utitur non po
test ab ea privari absque iniustitia ut patet in servo et
in depositario.

pro fine huius dubi notandum est quod hu
iusmodi dominium limitatum ex nostra sentencia compe
tens minoritis non derogat perfectissime et actissime pau
pertati quam minoritae profitentur ratio est quia nulla est
perfectio quae excludere possit simplicem usum facti quia ne
cessaria est ad vitae sustentationem sed improbabimus sim
plex usus facti non est licitus sine iure utendi
ergo dominium limitatum quod est idem quod ius u
tendi rebus ad vitae sustentationem bene stat cum acti
sima paupertate neque valet si dicas quod maior
paupertas est non habere dominium etiam limita
tum quia R.s non esse possibilem ut dicebamus supra
aliquam paupertatem licitam quae excludat ius utendi
rebus usu consumtibilibus

Sed contra totam doctrinam quae ini
titur resolutio huius dubi insurgit gravis difficultas
quia si in rebus consumtibilibus usus v.g. pecunia est
separe ius utendi a dominio absoluto sequitur usuram
in aliquo casu fore licitam saltem ex tando intu

re nature precise prouatur sequela quia posset contin
ferre casus in quo aliquis scidorus et bene instructus in
hac dotrina det alteri ad mutuum suam pecuniam reten
to sibi dominio absoluto eius et concedendo mu
tuatario ius utendi tales pecuniam et pascendo
de aliquo precio protali iure utendi cum enim ius uten
di pecunia sit aliquid temporale et pecunia mane
at in casu posito sub dominio tradentis non est con
tra equitatem aliquid accipere protali iure utendi
et deinde elapso termino mutui recipere pecuniam
traditam cuius dominium absolutum non abdicabit
a se

Respondetur primo quod quidquid sit de iure
nature hac metaphisica supposita predictus contractus
foret ilicitus iure saltem positiuo quia est magnam
fenestram aperire usuris et occasio proxima recipien
di aliquid ultra equalitatem = mitto quod Lessius
dum obiceret sibi hoc argumentum respondet conce
dendo quod est tunc in hac metaphisica dotrina po
set in predicto casu aliquid licet parvum accipere
ultra capitale mutuatum pro tali iure utendi sed quia
talis contractus valde est periculosus ideo in praxi
non est concedendum sed de hoc latius in materia de
mutuo et usura.

Disput.° 2.a de subiecto dominii =

Subiectum dominii apelatur persona clara rationalis a
put quam est dominium rei dicti persona rationalis q.a
certum est apud omnes bruta et alias res inanimatas
non esse subiecta capaces domini ratio est quia ut
supra dicimus dominium pro materiali dicit libe
ram facultatem et potentiam ac proinde ubi non potest et liberum
esse dominium

Supono 2º. Deum optimum maximum habere plenum dominium
altissimum et absolutissimum circa omnes res creatas quod domi
nium ita ipsi competit ut nullatenus ab illo valeat separari
sicut neque separari potest titulus in quo fundatur scili
cet titulus creationis gubernationis et conservationis et
influxus actualis prime cause in omnes res creatas et
actiones earum cui titulo correspondet ex parte creature ti
tulus servitutis subiectionis et dependentie hec certa sunt ac
proinde non oportet in his immorari

Supono 3º. in angelis non esse dominium pro
prie respectu alicuius creature a se distincte habent quidem
angeli dominium suarum actionum item respectu aliorum an
gelorum et hominum habent quodam dominium veluti quasi
iudiciorum quatenus superiores illuminant gubernant
et regunt inferiores item quatenus quatenus preposita sunt
ad custodiam hominum provinciarum et rerum huius horbis
pro diversitate ministeriorum secundum que quidam sunt
principatus quidam dominationes aut virtutes quidam ar
cangeli et angeli et hac solum ratione intelligendi sunt
loci scripture patrum in quibus angeli apellantur domi
ni sed de his latius in materia de angelis

Dubium 1º. vm. omnes homines sint capaces do
mini de religiosis et ecclesiasticis hominibus late agemus
infra speciali dubio in presenti autem prima occurrit dubita
tio circa homines rudi ingenii et barbaros an scilicet
hi sint capaces domini et quidem aliqui negant probant
ex Arist. 2º. politicorum ap. c. 2º et 3º. ubi multis do
cet quosdam homines esse natura servos et hos dicit esse
rudes et ignaros nichil ominus asserendum est homines
quantum cumque rudes habere dominium earum rerum quas
iuste possident licet contingat administrationem non
esse penes ipsos sed penes curatores aut tutores

autorum ipsi perfectos sine quorum consensu inbalida erit
quevis alienatio = et idem suo modo dicendum est de infan
tibus et pueris de quibus certum est esse vere dominos et
affirmatum est a paulo ad galatas 2°. ubi quandiu eres
parvulus est nichil differt a servo cum sit dominus
omnium sed subtutoribus et curatoribus est intelligendo
ad administrationem non quoad dominium nam domi
nium rebera est apud ipsum parvulum = Aristoteles au
tem quando affirmat quosdam omines esse natura ser
vos non asserit istud quia incapaces sint domini sed
quia actiores sunt ut a balis gubernentur quos alios
vocant natura dominos quia ex natura habent a
cumen ingenii et prudentie requisitum ad gubernan
dum et ad dominium vere iuriditionis

Dices pueri et amentes non habent usum rationis
ergo neque dominium provo consequentiam quia do
minium dicit pro materiali Libertatem Res
pondetur habere quidem Libertatem et Liberum
adventum sed non habere hanc Libertatem ex
peditam neque exercitium illius atque adeo habent
dominium non expeditum ad usum et proterea assignan
tur ipsis curatores apud quos sint usus et dispo
sitio earum rerum quarum habent dominium velu
ti ligatum pueritie et amentia

Definis familias idest personis que sunt sub patria
potestate dicendum est eos aliquorum bonorum esse proprie domi
nos pro quo notandum est bona que pertinent ad filium fa
milias esse in triplici differentia quedam sunt castrensia et
quasi castrensia alia sunt adventia alia profectitia ca
stresia bona dicuntur que filio hobediunt proter militiam
inter que etiam numerantur que ipsi hobediunt proter servitium
factum in aula principis adventitia vocantur ea bona que

hobediunt filii familias ex donatione ipsi facta ab amicis
l. cognatis non intuitu parentis sed intuitu ipsius filii fa
milias quasi castrensia dicuntur ea bona que ad filium perti
nent ratione beneficii l. ministerii ecclesiastici l. etiam ratione
alicuius publici officii v.g. magisteri prefecture aduocatus
profectitia dicuntur ea bona que donantur filio seu intui
tu parentum et ingratiam ipsorum = hispositis dico pri.o
filium familias esse vere dominum atque etiam ad ministra
torum bonorum castrensium l. quasi castrensium atque adeo
potest valide et licite si pubex sint ea alienare etiam per
testamentum ex communi et recepta conclusio videatur
maldelus et lessius supra citati sed est aliquod dubium
de quibusdam bonis que adhuc videntur reduci posse quia eorum
naturam sapiunt aliquomodo scilicet deuonis quod filius fa
milias in studiis seu subtrait ex bonis que ipsi assignantur
a patre ad suam congruam sustentationem pro tempore studio
rum in quo dubio vrebiter dicendum est talem filium fami
lias esse vere dominum eorum que sic reseruant parce di
neri si pater absolute certam summam assignabit et non
sub aliqua conditione l. restrictione veni g.a pater assig
nabit absolute filio pro tempore cursus sexaginta li
l. uero tali matrimonia uti quod solum con
sumat quadraginta dico in tali casu fieri do
minum eorum viginti que supersunt hanc conclu
sionem communiter amittunt autores et prouatur quia
pater tam absolute ut supponimus per talem assignatio
nem absolute facta abdicabit a se dominium illorum
sexaginta et transtulit in filium ut ea consumeret
in uniuersitate quae ergo ex his filius parce bibendo
retinet non sunt computanda ut bona patris
sed venti fructus industrie filii prouenientes ipsi
independenter a patre atque adeo fit dominus ipso

rum et potest ea valide transferre imo etiam licite stando in
ture iustitie dicit stando iure iustitie quia poterit esse peca
tum si illis utatur ad aliquid inhonestum contra aliam virtutem
non tamen tenebitur recipiens ad restitutionem cum ta
men teneatur si recipiat a filio ea bona quorum domi
nium pertinet a patre = Secundo probatur hoc
ipsum a simili in uxore que est sub potestate mariti cui
omnes concedunt dominium et administrationem bo
norum que sibi industrialiter reservat ex pecunia quam
sibi consignavit maritus pro sustentatione domi
nus quolibet mense vel anno = item est aliud simi
le in bonis cure ecclesiasticis provenientibus ex
beneficio nam de his que beneficiatus sibi sub
trahit parce utendo ad congruam sustentationem po
test valide et licite disponere sicut de bonis quasi
patrimonialibus idem ergo a simili dicendum est
in nostro casu de scolastico defente in universi
tate supposito quod pater tasabit absolute summam
quam illi tradidit consumendam = dicit semper si
absolute tasaverit nam si tasabit solum conditiona
liter vel cum restrictione non fiet dominus etiam eo
rum que per patrimonium reservat sed computanda erunt
ut bona patris

Bona profectitia vel peculium profectitium filii
sunt ea bona que ipsi obediunt vel donantur vel causa vel intuitu
parentum vel in eorum gratia sive hoc fiat per donationem
sive vel testamentum = Bona adventitia sunt om
nia alia que filius sibi adquirit et non sunt castren
sia aut quasi castrensia neque profectitia his po
sitis dico primo peculii profectitii filius familias non
habet dominium directum neque plenum peculiaru
tem adventitii habet dominium et usum fructum et

est communis et recepta Sc.ª apud omnes ac proinde in
illa prouanda non est immorandum videatur Lessius 3a
pracitato = ex his conclusionibus facile est deducere
quid et qualiter filius familias possit alienare
et de hoc sperantis ad eum infra

Dubium 3.m vm. servus habeat dominium
aliquarum rerum breuiter dicendum est ex rigore iuris
loquendo servus nullarum rerum habere dominium
perfectum et irrevocabile est communis Sc.ª et proua
tur ex iuribus in quibus deciditur quod servi quidquid ad
quirant adquirunt dominis instituta per quas perso
nas et lege id vestimentum 21. dicestis de peculio et in
iure canonico innocentius 4.us cap.e cum olim et 2.o de
priuilegiis dicit servum et monachum in eo esse pares quod
neuter alicuius rei dominium habeat.

Dicendus tamen est 2.o Servos posse habere
dominium imperfectum aliquarum rerum prouatur
aperte ex iure ciuili lege vix 53. dicestis de iudiciis
ubi dicitur quod servi possunt se ipsis redimere ergo
supponitur eos habere dominium aliquarum rerum
ex quarum pretio possit esse talis redemptio de inde
nam prouatur quia iure nature servi non com
mino incapaces totius domini neque actenus per ius
aliquod est introducta talis incapacitas est enim eru
dum nimis et inhumanum hominem contra suam
voluntatem esse taliter deuictum et mancipatum al
teri = Rogabis que sunt ea bona quorum ser
ui possunt habere dominium. Res.r in primis
est illa que donantur servo l. legantur ea con
dicione ut dominus non adquirat dominium
sed ipse servus. 2.o ea que servus adquirit ne
gotiando ex ipsis bonis propriis

3.º eaque aliquando servo dantur in compensatione
iniuriae sibi illatae ad solatium
4.º ea bona quae aliquando servus potest sibi adquirere
reperiendo industriam post operas debitas et prae-
stitas in obsequium domini et multo ma-
gis quidquid adquirit sibi domino liberali
ter sibi concedendo.

Ex his patet non omnimodam simi-
litudinem inter monacum et servum quan-
tum ad adquisitionem dominii nam mo-
nacus et quibus religione professus quidquid
adquirit qua vis occasione et modo aquirat cedit
in dominium monasterii et conventus quod
totum procurat ex voto paupertatis et abdi-
catione cuiusvis proprietatis in particulari

Dubium quartum utrum cle-
rici adquirant dominium
bonorum ecclesiasticorum

Loquemur in presenti dubio de clericis non religio-
sis quia de clericis religiosis etiam episcopis assumptis ex
religione infra specialiter erit sermo = quod autem
ad presens dubium spectat licet Gallax 3.ª 3.ae qu.
23 art.º 2.º existimet parum interesse in ordine ad
mores clericos esse et non esse dominos bonorum
etiam ex beneficio detentorum quia tam copiosas tenen-
tur facere elemosinas ut debeant erogare in paupe-
res quidquid illis superos post congruam sustenta-
tionem sibi assumptam nihil omnino ut bene vidit pun-
t hurtado 2.ª 2.ae disp.e cento y sesenta sectione 5.ª hec
questio gratis est momenti in hordine ad mores 1.º
ut clerici sciant quot peccata committant in elemo-
sina praeter mitenda an scilicet solam ~~mise~~
inmise

in misericordiam ac etiam in iustitiam. secundo quia si non sunt domini tantum bonorum et fructuum tenebunt. elemosinas pretermissas restituere. l. de bonis patrimonialibus si forte habeant. l. de quasi patrimonialibus. l. de traendo aliquid de congrua neque poterunt absque iniustitia aliter disponere.

Dicitur ad questionem audendo ut certa ab incertis separemus notandum est ecclesiasticos posse habere bona tripliciis generis pri.° patrimonialia id est que si vi obeniunt ratione hereditarie et inter hec computanda etiam sunt ea bona que donatione aut sua industria eadem ratione hac possent si essent laici adquisiverunt

Secundi generis sunt bona quasi patrimonialia hec autem sunt que clerici aquirunt ut clerici non tamen ex ulo beneficio tanquam fructus illius v.g.a contionando exercendo munus vicariatus temporalis item assistendo animersaris deferendis mortuis. et etiam in eorum ratione canonicatus. l. prevende lucrando distributiones cotidianas hec enim non computantur inter fructus beneficii sed dantur ut merces et stipendium laboris personalis ut late alios referendo assumam tanquam certum gratia de beneficiis et bonacina infra citandi ex quo fiet quod in ecclesie ubi toti probentus canonicatus consistunt in distributionibus quotidianis talium canonicatum bona pertinent ad hoc secundum genus ad quod etiam pertinent ea que interdum per modum pensionis assignantur precise ad clerici sustentationem

Tertii generis sunt ea bona que apelantur mere ecclesiastica et sunt que clerici percipiunt ex redictibus suorum beneficiorum hereditorum ex decimis aut aliis bonis ecclesie qui reditus communiter apelant. grosa hispane laguosa del beneficio o canonizia

De bonis primi generis constans est et certa sententia cle
ricos esse vere dominos eorum et tam libere posse de illis
disponere ac omnino laici testus expressus cap.e quia
nos de testamentis quod est alexandri 4.o et ratione
naturali id ipsum convincit quia hec bona non proveni
unt ipsis ex aliquo titulo pertinenti ad ecclesiam.

De bonis secundi generis id est quasi patrimo
nialibus licet res tam certa non sit ac precedens est ta
men vera sent.a et in praxi securissima clericos esse ve
re dominos horum bonorum secundi generis sic docet
mal de lus 2.a 2.e tracta.us de dominio cap.e 1.o dubio 3.o
Lestus cap.e 4.o dubio 6.o filiuticus trat.e 41.o cap.e 6.o et
filius Coniuc 2.a 2.e disp.e 27 bonacina disp.e 4.o ex baris pun
to 1.o et 2.o puente hurtado 2.a 2.e disp.e ciento y sesenta et mul
ti alii autores apud ipsos hoc ipsum concedit nabarus pro
bat que iuribus et ratione allegatis etiam autoribus de reliquibus
ecclesiasticis monito decimo nuebe cum tamen hic autor sit in hac materia
satis argutus et escrupulosus. = probatur autem hoc quod asserimus
quia iuxta clericis huiusmodi bona tribuunt concedunt ea l. om
nino liberaliter l. tanquam mercedem laboris et stipendium ser
vitii personalis in congruam sustentationem et hoc sine ullo hone
re spreto aut tarito unde sicut operario liberum est mercedem
sui laboris insumere in quos voluerit usus ita liberum erit
beneficiario de huiusmodi bonis disponere.

Tertio idem dico de bonis que sibi subtrahat beneficia
tus ex debita sustentatione que ad ipsum spectat ex fructibus be
nefici. talis erit quantitas sibi per patrimonium reservata con
putanda est inter bona quasi patrimonialia quia ta
lis quantitas sic reservata potius habet rationem fructus
industrie quam reditus beneficii.

Pro declar.e huius notandum est decentem clerici susten
tationem non consistere in indivisibile sed habere quam

das latitudines morales ut etiam de secularib. dicetur in
mat.ª de lemositia sicut enim in rebendicuile triplex pre
tium constituitur infimum medicus et supremum quorum
quod liuet est iustum eadem proportione ratiocinandum
est in constituenda fructus beneficii parte in constitu
enda parte pro congrua beneficiari sustentat.ª quare si quin
genti numi auri sint precise necessari ut infima quan
titas ad sustentationem quingentos et quinquaginta dicemus
esse congruas medias sustentationes et sexcentos esse su
premas plus minusve in omnibus ut docte aduertit cum
aliis conim. et bonacina supracitati.

Asserimus in hoc 3.º supposito beneficiarium seu cano
nicum fieri debere dominus illius quantitatis que sui supers
ratione pasimonie de quan.ª congrue sustentationis etiam
secundum supremas latitudines taxata = unde consequen
ter poterit de hac quan.ª disponere etiam in usus non pio s.l.
conferre in amicos t. consanguineos aut etiam instituere maiora
sus hec est tam hoc tempore comuni sent.ª apud recentiores bide
antur precipue ferdinandus de castro de Carita.ª disp.ª 2.ª pun
to quinto Puente hurtado et bonacina supracitati quia tales
referunt et distinte hanc res docent et prouant.

Sed obicies contra hoc Sanctum Tomas 2.ª 2.ª qu.ª cien
to y hochenta y cinco arti.º septimo ad secundum ubi con
trarius videtur docere ait enim in hec verba sit deco
quod usui episcopi q. alicuius Clerici et deputatus velit
aliquis sibi subtraere et consanguineis t. aliis dare non
peccat dummodo illud faciat moderate idest ut non
indigeant non autem ut dictiores fiant.

Respondetur cum maldero lesio et conic. sa
pracitatis predictas restrictiones dummodo apositas
esse a sancto Toma non quia beneficiarius non fuerit fac
tus vere dominus talis residui congrue sustentatio
nis sed quia fere semper committitur peccatum aliquod

saltem lebe in tali residuo reseruando quia communiter
tot actante occurunt necessitates pauperum ut regula
riter sit peccatum eas negligendo instituere maioratum l.
ditare aliquos hoc tamen non est speciali in clerico l. epis
copo quia etiam in laicis frequenter continet in peccatum
aliquod in institutione maioratum propter neglectam
saltem ex lebi culpa misericordiam erga pauperes.

Dicit 2.° tota illa quantitas quae assumitur ad congruam
sustentationem ex redditibus beneficii sunt bona sacra ergo
quidquid ex hac quantitate reseruatur eo ipso est destina
tus ad usus pios ergo non potest expendi in amicos l. propin
quos nisi quatenus id foret opus pietatis prouatur pri
ma consequentia quia omnia bona sacra sunt desti
nata ex praecepto ecclesiae ad usus pios et hac ratione appellan
tur in iure bona pauperum non quia pauperes sint illo
rum domini antequam ipsis tradantur.

Respondetur hic bona esse quidem in sua radice et titulo sa
cra sed exuere quodam modo honus primeban quando extraut.
per patrimonium ex clerici alimentis quia ratio ipsa dictat quod
supposito quod hic quantitas sic reseruata poterat a beneficia
rio liuere consumi in propios usus sic posit in alios subroga
tos loco propiorum subrogatum enim semper sapit naturam subroga
ti ut est regula iuris et confirmatur hic doctrina exemplo eorum
den bonorum quando stipendio honeroso beniunt ad manus
laicorum apud quos certissimum est transire sine speciali
obligatione aut honere quod insumantur in pauperes
aut pios usus.

Puncto ergo dificultatis praecipue in
hoc dubio est de fructibus et redditibus beneficii canonicatus
l. alterius praecipue an ecclesiastici seculares qui tales prae
bendas possident sint vere domini fructuum et redituum
illarum quoad eam partem quae redundat ex congrua susten
tatione sibi debita dixi fructuum et redituum quia non

est dubium

et dubium de bonis stabilibus et immobilibus. bene
ficiorum certum enim est eorum dominium non esse penes bene
ficiarium sed sicuti templa ipsa basa et hornamenta sa
cra et omnia alia supellex templorum sunt cleri simul
(et populi suo modo) ita hec stabilia bona specialiter
clericis donata intitulum beneficii pertinent ad communita
tem cleri administratio autem ad prelatos presertim et ma
nus pontifices neque possunt sine ipsorum legitima au
toritate quibusdam etiam solemnitatibus intervenientibus
alienari est constat toto titulo de rebus ecclesie non alienan
dis et particularibus motibus pi. s. et pij. 4i imo et legi
tima causa requiritur ut valide fiat alienatio etiam deli
centia pape sed de hoc alias = modo vero circa hec bona
placet advertere non esse donata clero aut ecclesie in quen
dis usum sed ad Dei cultum unde non potest corpus cleri
aut pontifex hec bona pro libito alienare et ille te
nebitur ad restitutionem cui forte in alienos usus concessa
fuerint = et ab hac restrictione (quod est notatu dictum in presenti)
hec bona dicuntur patrimonium cresti duodecima quest.
Sec. pluribus capitibus. nempe quia nemo alius eorum habet
omnino liberam dispositionem tanquam de patrimonio suo
videatur Suarez adversus sectam anglicanam tomo libro
4o. cap. 19. ubi proter hanc rationem docet esse valde pro
babilem et piam sententiam navari asserentis dominium
proprietatis horum bonorum non esse apud mortales ullos
nequidem apud totam ecclesiam aut summum pontificem sed
solum dominium utilitatis et administrationem.

Situr de redditibus et fructibus beneficiorum est
tota concertatio prima sen. asserit beneficiarios non esse
dominos illorum sic docet et aliter propugnat Nava
rus lib. de redditibus ecclesiasticis quem fere totum in hoc casu
to consumit Bessa 2a parte casu 20 et quarta parte casu

32 et ali plusquam bis inter autores quos recenset a cor
tomo 2º. Libro 12 capte. hora

hec sentia probatur 1º ex natura ministerii spi
ritualis intuitu cuius dantur decime et alia bona bene
fitiorum ad cleri sustentationem et ratio formatur sic
clerici a populo accipiunt sustentationem ad quam ha
bent tus merendi autem laboris spectant ad eo ergo quid
quid sustentatione superest ecclesie debetur t. paupe
ribus probo consequentiam quia alias spiritualia mu
nia que obeunt clerici aliquo temporali stimarentur
si ultra decentem sustentationem aliquid ut stipendium et
veluti precium adquirerent in peculium et proprium dominium

Confirmatur ex capte. quoniam (t. ut ali habent
quia tacta) decima sexta quaest. 1a. ibi quid quid habent
clerici pauperum est et infra qui bonis parentum et opi
bus sustentari possunt si quod pauperum est accipiant sa
crilegium profecto committunt idem docet Prosper lib.º
de vita contemplativa cap. 19 et sequentibus = respondent
adversari hec omnia procedere pro tempore in quo non dum facta
fuerat partitio et divisio bonorum ecclesiasticorum tunc enim verum
erat neque clericos neque episcopos esse dominos sed tantum dis
pensatores postquam autem fuit facta eorum bonorum partitio quae
creditur facta fuisse anno dominii quatrocientos y sesenta y uno tem
pore simplici pape tan clerici facti sunt domini portionis et
partis sue assignate = Sed contra hanc solutionem instat
quia facta tam divisione et partitione anno nimirum quatrocien
tos y noventa y quatro Gelasius papa in epistola ad episcopos sicilie de
cernit episcopus etiam de sua parte debere alere peregrinos et captivos
aut dubie significans etiam post factam divisionem opulentiores sacer
dotes non esse dominos sue portionis sed distributores.

Tertium argum. pro eadem sententia conficitur ex hau
toritate Sanctorum patrum in quibus frequens est hec vox 60

na clericorum esse patrimonium Cristi esse pauperum esse reidei et
bene finarios esse tantum administratores et pauperum procura
tores testimonia hec luculenter aducunt puente hurtado
Lesius et Corinne precipuum et massis strictum testimonium est
apud Vernardum ep.a 2.a ad fulcones ubi sic habet quidquid
preter necessarium victum aut simplicem vestitum de altario retinen
tum non est rapina est sacrilegium est mito alia testimonia
que ad idem tendunt quia omnia una et eadem solutione a nobis
diluunt. = Confirmatur hoc idem argumentum quia clerici pro
ibent testari de fructibus beneficiorum suorum cap.te episcopi cap.te
manifesta duodecima quest.e 2.a et cap.e relatum el 2.o de testamen
tis et alium item bona clericorum que manent post mortem
manent sujecta spolio ecclesiastico que omnia videntur convin
cere quod non sint eorum veri domini cum perfecto dominio
presertim cum in eodem iure sinificet non posse clericos dum vi
vunt huiusmodi fructus et bona donare ad libitum ut
videre est in cap.te ad hec de testamentis.

Quartum argumentum et quidem urgens formatur sic an
te factas divisiones clerici non erant domini horum bonorum
ergo neque post divisiones fiunt dominicorum quoad eas par
tes que redundant ex congrua sustentatione hec enim censet esse
illa eadem pars que pertinebat ex massa comuni ad pauperes cum
enim hec pars non sit modo separata pro pauperibus sed sit per
mista cum bonis beneficiorum sequitur quoad hanc partem
beneficiarios non fuere dominos sed solum administratores ac
per consequens teneri hec iustitia distribuere illam in paupe
res confirmatur quia non apparet quomodo ecclesia po
tuerit per divisiones bona illa que prius erant pauperum
taliter quod nihil ex eis sine iniustitia possit dispendi in alios
usus modo quasi mutata natura subiicere dominio clerico
rum et eas plene ipsis applicare ut ias citra iniustitiam possint cleri
ci hec bona in quos libet usus expendere ~~videntur~~ potiuerint

dicendum est primo bus ius honus secum trahere reserui transit cum seco
honere = mitto a tia fundamenta leuiora quia ex solutione
horum alia etiam ebanescere.

Secunda sententia est extreme opposita scilicet ecclesias
ticos vere esse dominos fructuum beneficiorum etiam quoad illam
partem que excedit congruas sustentationes hanc sententiam
acerrime propugnabit contra nabarrum Sarmiento lib.o de
Reditib. ecclesiasticis quem ferero tum in hoc asunto consumit
cuius sententie stat Sanctus Tomas expresse 2a 2e quae. cento y
hochenta y cinco arti.o 7.o balles ibidem quae. 32 arti.o 6 dubio
ultimo Molina tomo 1.o disp. cento y quarenta y dos et cento
y quarenta y tres Saius lib.o 4.o de reditib. ecclesiasticis garcia de be
neficis parte 2.a cap.e 1.o Vazquez opusculo de reditib. cap.e 1.o Sanchez
in suma lib.o 2.o cap.e 20 Lorca 2a 2e disp. 40 numero 21 Lessius
et Conine supra citato atque etiam malderus monacina disp. 4a
citata punto 1.o filiutius tractatu 41 cap.e 6. puente hurtado 2a 2e
disp.e cento y sesenta sessione quinta et alii plures apud ipsos et hec
sen.a michi maxime prouatur eas que censeor non solum proba
biliorum sed veras moraliter.

Balidissimus argumentum pro hac sen.a sumit ex cap.e
unico de clericis non residentib. in 6.o et ex tridentino quae. 22 cap.e 3.o
ubi statuitur quod qui non intersunt diuinis amittunt distributiones
neque faciunt eas suas ergo qui intersunt faciunt eas suas alias
si non facerent eas suas nichil plene statueret in amissione non
interessendo = Dices hoc verum esse loquendo de distributio
nib. harum enim datur dominium in clericis eas lucrantib. ut su
ponebamus tertio notabili non tamen proterea dicendum est
acquiri dominium fructum beneficii qui horum alia est ratio et
natura ut dicebamus et omnes fatent. sed contra hanc
solutionem est quod idem decernitur in eodem concilio tridentino
sessione 23 cap.e 1.o loquendo de fructib. beneficiorum ut condistin
ti ad distributionib. ubi pro rata temporis absentie non fa

ciat suos

riat suos et clarius adducit Scotus 24 cap. 12 ubi quos ratione
residentie fecit suos = Confirmatur ex cap. prebendi extra de fide iuso
rib. ubi statuit solvendum esse est alienum fide iusoribus ubi ita solvendum
esse de bonis a clerico defuncto fide iusu de fructibus beneficii non ta
men solvendum esse si beneficiarius erat monacus ergo adeo mo
do pertinent ad beneficiarium seculares reditus sui beneficii
ac pertinet ad monacum bona quae habet sed iste alius modus
non consistit in administratione quia quo ad hanc equali
ter se habent consistit ergo in dominio quia scilicet beneficia
rius seculares habent dominium non tamen monacus.

Rationibus etiam evincit hic sen.a 1.o quia paupe
res attingunt dominium et acquirebant ante divisionem domi
nium quarte partis bonorum ecclesiasticorum sive aplicati ergo
etiam ecclesiastici modo acquirunt dominium partis bonorum si
ve aplicate per electionem beneficiorum et prebendarum patet
consequentia quia ut late expendit hurtado ubi supra non
est assignabilis ratio discriminis imo multe maiores cau
se concurrunt in clericis ut fiant domini partis sive ia
signati quam in pauperibus. = Secunda ratio quod con
ducens bona beneficii et fructus dominium adquirit eorum
qui ex huiusmodi bonis percipiunt. ergo etiam habet domi
nium eorum beneficiarius qui huiusmodi bona locat (non
dico habere dominium tituli iuris aut furbi spectantis
ad beneficium) sed fructuum et proventum probatur consequentia
quia alioquin plus iuris transferet illis quam ipse habe
at contra testum in cap. nemo potest de regulis iuris in
sexto et lege nemo plus digestis eodem

Tertio si beneficiarius non habet dominium fructus benefi
ci non est consuetudine refertum ut beneficii fructus ad
quirant. creditus beneficiari sive hic condito testamento
sive intestatus decedat item neque de his fructibus solvendum
esse est alienum contractum a clerico sicut non solvitur con
tractum a monaco ergo ratio discriminis est quod bene

finarius secularis factus fuit dominus fructus et hoc
plane supponit. in dicto cap.e prebenit extra de fideiuso
quarto quia si ecclesia sentiret clericos non fuerit domi
nos istorum fructus sed esse meros dispensatores deuere non
solum non insinuare nostram sen.tm (ut rebera insinuat et
fere declarat ut bidimus) sed debere contrariam aperte spli
care cum id fecerit in rebus minoris momenti maxime quod aper
te bidet benefinarios intrepide nostram sent.m sequi in praxi
et consequenter ad illam ratas haberi et nec rescindi donatio
nes et contractus non cedentes in usus pios.

Sed maioris doctrine gratia atque ut plenius solbant
fundamenta contrarie sen.e dico 1.o in hac difficultate hoc
dominium quod habent clerici circa predicta bona non est
omnino absolutum sed cum honere expendendi partes que redun
dat ex congrua sustentatione in pauperes et pios usus et hoc
sub speciali et stricta obligatione taliter ut mortaliter pecent
contra misericordiam si notabiles summas in res profanas spen
dant aut mutuis more laicales expendant siue in bita dispo
nendo siue per testamentum hec conclusio est comunis et
certa 1.a apud omnes autores utriusque partis precedentis
puncti videatur specialiter Coninc disp.e 27 dubio 11 Bona
cina disp.e 4 citata puncto 2.o propositione 2.a

Pro declaratione notandum est ex duplici cap.e nasci posse ma
iores obligationes dandi elemosinam 1.o ratione status haben
tis bona ex quibus largiat. 2.o ratione bonorum que possidet di
cimus ergo clericos ex utroque cap.e teneri addandam elemo
sinam et ad alias pias causas ex primo quidem quia ipsorum
status est perfectior unde illis specialiter incumbit mise
ricordia erga egenos et vigilantia circa pias causas ex 2.o
quidem quia bona que possident ultra sufficientia ad suam
congruam sunt destinata ab ecclesia ad pios usus mo
do prouat. Conclusio primo quia cum cristus dominus sit
universalis pater et curator pauperum etiam ipsius mi

nistri ut sunt ecclesiastici horum munus ~~eam~~ specialiter debent
exercere unusquisque pro modulo suo et hoc alte et grabiter
comendatum est a paulo prime ad corinthios 4.° his verbis sen
tus ut pauperum memores sitis et eorum curam habeatis
unde ab initio nascentis ecclesie constituti sunt ex clero ali
quid prefecti ad curam pauperum et frequenter in iure et a
apud patres Clerici apellant procuratores pauperum.

Secunda ratio huius conclusionis sumitur ex natu
ra bonorum ecclesiasticorum quia ratio ipsa naturalis dictat
hec bona que tam largiter a fidelibus donata sunt ecclesie
in vitu dei et ad ~~pon~~ cultum ipsius non esse distraenda in
usus profanos sed in sustentationem et decentem splendo
rem ecclesie ministrorum et quod exinde reditum sit in paupe
res et opera pia hec enim omnia gerunt vices christi domi
ni inveris dicente ipso quod ubi ex minimis meis fecisti
michi fecisti.

Dices multorum beneficiorum bona
non probenerunt ecclesie ex donatione fidelium sed ex
decimis que ex iustitia debent ministrantibus spiri
tualibus ergo saltem quoad hec bona non convincet
predicta ratio esse obligata et destinata pauperes.

Respondetur enim predicta bona licet de iusti
tia debeant ministrantibus in spiritualibus ad suam et suorum sus
tentationem nichilominus pars que exinde redundat transit
ad illos cum honore ut spendant in obsequium et servitium cris
ti et ecclesie propter cuius honores et recognitiones separant
et beluti consecrant deo primitie et decime ex hominibus
fructibus.

Secundo probatur eadem 2.a conclusio quia
sicut ante quadripartitam divisionem horum bonorum tenebant
episcopi et alii ecclesiastici qui ea administrabant in vigilare ne
cessitatibus pauperum et illis subvenire nunc cum 4.a pars a

assignata pauperib. non manet seorsim separata sed communiter premissa cum aliis bonis ecclesiasticis obligatio vigilandi et succurrendi pauperib. et operib. pis censenda est transisse cum bonis predictis ad eos ecclesiasticos qui ea possident = unde (et est tertia probatio irrefragabilis pro nostra conclusione) in concilio tridentino latum est circa hoc extrictissimum preceptum episcopis et aliis ecclesiasticis personis his grabissimis verbis sessione 21. cap. 4. de reformatione ibi omnino interdicit ne ex reditib. ecclesie consanguineos familiares ve suos augere studeant sed teneant etc.

Dices beneficiari iuxta hanc conclusionem graviter peccant insumendo notabilem partem fructus beneficiorum in profanos et mere laicales usus ergo non sunt domini talis fructus probat consequentia quia dominium est potestas utendi re in quoslibet usus pro libito R.r negando consequentiam sunt enim domini fructus cum honere tamen et obligat. insumendi illos in pios usus sicut secularis est dominus suarum pecuniarum sed relinquit eas in meretricis aut in alios usus proibitos consumendo ad probationem R.r posse comparari cum vero dominio aliquam obligationem scilicet proibitionem per quam interdicat. ac velut ligetur actus et exercitium quo ad aliquam partem solum enim est de natura domini quod usus et exercitium ab illo prouidens non sit contra iustitiam licet forte contingat ex alio cap.e ut peccatum contra alias virtutes quam in re multa occurrunt exempla in materia morali = ex hac nostra concl.e et eius probat.e patet hanc materiam obligationem dandi elemosinam quam dicimus competere clericis presecularib. in duob. existere primo quod non dando elemosinam in his casib. in quib. etiam laici tenentur eam donari clerici multo grabius peccant et longe facilius mortaliter ob maiores et penaliores suas obligationes 2.o (et hoc est precipue et maxime notandum

notandum in hoc puncto) quod laici non peccant mortaliter
expendendo notabilem summam in res profanas aliquando
licitas modo illud non omittant dare elemosinam grabi
ter indigentibus secus est de clericis respectu bonorum que ex be
neficiis habent decentem suam sustentationem sed dentur pe
cant mortaliter sicut postquam sucurrerunt grabibus ac
communibus necessitatibus notabilem ex his bonis summam in usus
profanos expendant notabilem summam in re presenti vocamus
cum omnibus auctoribus non eam que furtum sublata sufficiunt
ad peccatum mortale sed etiam que posit dici pars notabilis re
dundans superfluorum ipsius beneficiati ut si quis horum quar
tam aut quintam partem in profanos aut mere laica
les usus expendat.

Sed modo videndum est quanta pars fructus con
stituenda sit pro congrua beneficiari sustentatione ita utilem pro
ut boluerit spendere posit ut diceramus in princ.o notabile
3.o et satisfacere sue obligationi si quod redundat de pau
peribus vel in alios pios usus largiatur in quo breviter dicendum
est eam summam constituendam esse que a beneficiaris et ipsius
familie sustentationem sufficiens iudicat prudentialiter habi
ta ratione scientie et literature nobilitatis aut dignitatis
quam beneficiarius habet habita etiam ratione loci et temporis
sic docent sprese Bonacina disp. 4 ex bariis pun.o 2 nu.o 7.o
Filiucius nu.o 7 tractatu clericorum tractatu 4 cap.e 7.o
Coninc 2.a 2.e disp. 27 dubio 11 concl.e 3.a Puente hurtado
ibidem disp. ciento y sesenta sescione 4 cali plures apud ip
sos — probatur ex glosa cap.e cum adeo de rescriptis
verbo sufficientia et ratio etiam id convinci sic in generali
loquendo quia cum non sit par omnium beneficiariorum condi.o
ergo non est ut eadem summa omnibus assignetur pro de
centi sustentatione — nunc in speciali probatur asertum
quoad circumstantias quas dicimus attendi debere et qui

des quod attendenda sit scientia et literatura quid
quid in contrarium reclamet Lorca 2ae dip. 40 nu
mero 39 probat. ex iure in cap. de multa de preben
dis et probat. etiam ratione quia homines baldelite
rati ratione sue scientie et stimationis uteris paribus
plus aliis ecclesie prorsum eius dignitatem augendo decet
enim maxime ecclesiam dei doctioribus uti ministris quia
suam autoritate et consilio tueant et hornent quia autem
plus ecclesie prodest maiorem ab ea sustentationem me
ret. iusta illud apostoli prime ad timoteum 5. qui bene
presunt presbiteri duplici honore digni sunt.

quod autem attendenda sit nobilitas persone probat quia
divites non sunt cogendi bibere pauperum cibo cap. non
cogat. dist. 41. et hoc etiam suadet attendendam esse complexionem et
valetudinem beneficiari.

Nunc restabat minutatim ex regula generali
proposita et probata assignari in especiali summam decentis
sustentationis pro quolibet beneficiario sed hoc tasen
dum est ad vitrio boni viri attentis predictis omnibus et
constantiis nobis pro nunc sufficiat dictis adere quod
nomine familie beneficiari pro qua et prose assignan
da est sustentatio intelligi debet non solum famulus aut
famuli necessari sed etiam omnes consanguinei in
tra tertium gradum qui divites non fuerint.

Iam ex dictis hactenus non erit operosum res
pondere ad argumenta que militabant contra pri
mam conclusionem et quidem omnia que adducunt
ex iure aut auto. patrum facile corunt si dicamus ut
dicendum est quod l. loquunt de toto acervo bonorum ecle
siasticorum ut erant ante divisionem tunc clerici non
erant domini l. 2. alie autoritates loquunt de bonis
immobilibus et stabilibus ecclesie et beneficiorum de qui

Et ian suposuimus in prin.° esse res dei patrimonium
cristi ~~[illegible]~~ neque dominium esse apud beneficiarium &c.
3.° autoritates quae locuntur extra hos casus loquuntur
concio notorio modo per exageraciones et exortaciones
ope lando bona pauperum ea que ipsis sunt debita non
quidem ex iusti.ª sed ex misericordia = quod autem in
hoc sensu loquantur, patet ebidenter quia eodem modo lo
quuntur multi patres dum sermo est ad divites laicos
de quibus tamen est certum apud omnes esse dominos suorum
bonorum licet teneantur ex crebis et gravibus necessitatibus
subcurrere sed de hoc latius in materia de elemosina

Ad quartum argumentum concedendo antecedens
si loquantur de clericis seorsum et sigillatim sumptis negat Co.ª nam etiam pauperes
ante factam divisionem et assignationem ipsius non erant domini alicuius
portionis illorum bonorum et tunc post factam divisionem et apropriatio
nem fiunt domini partes quae illis ~~[illegible]~~ obvenit idem suo modo contingit
in beneficiariis post erectionem beneficiorum et assignationem factam ipsis

Ad confirmationem R.ª omissis (aliorum solutionibus) nun
quam ea bona etiam ante divisionem fuisse debita pauperibus ex iustitia
sed solum ex misericordia = bene quidem verum est administratores
qui tunc erant horum bonorum facere contra iustitiam sicut hoc de
linquebant defraudando pauperibus in ea parte quae ex statuto eccle
sie ad illos pertinebat sed hoc comune est etiam modo omnibus per
sonis quae solum tanquam procuratores de mandato aliorum faciunt
elemosinam = postquam autem ab ecclesia facta fuit divisio
eorum bonorum et erecta beneficia et applicata clericis iam clerici
sunt domini unusquisque sue partis ut probatum est.

Disputatio tertia
De obiecto Domini et de rebus que cadunt sub Dominio

Bona quorum homo potest esse Dominus alia sunt in
ipso alia extra ipsum primi generis sunt corpus vita men
bra et eorum usus item virtutes et functiones anime =

posterioris generis sunt fama honor et divitie quarum nomine intelligimus omnia bona temporalia et dicunt bona fortune. inter famam autem et honorem hec est diferentia quod fama est bona existimatio de aliquo homine. honor est reverentia aliqua vel nota recognitionis exhibita propter aliquam excellentiam de omnibus his bonis agendum est in hac Disputatione.

Dubium primum

Utrum unus homo possit esse Dominus alterius

Pono sententiam ereticos anabatistas de quibus referbe Larminus Lib.o 3.o Controversia 5.a cap.o 2 et licitam inter christianos servitutem legalem non solum per potestatem iuriditionis qualem habent Reges et principes sed etiam per potestatem domini civilis qualis est inter dominum et servum sed de hoc latius vel arminus in hereticos.

Pro explicatione nostri dubii notandum est servum et dominum esse correlata et ideo quod modis dicitur unum dicitur alterum servitus autem est duplex alia civilis seu politica qua unus homo subicitur alteri in regimine ut subditi per latis vasalle principibus et hec non est proprie servitus sicut dominium ibi correspondens non est vere Dominium sed solum dominium iuriditionis servitus non legalis est qua quis dum esset liber postea necessitate vel voluntate sua vel reipublice constituit sui iuri alterius et hec est propria servitus et principium dominium illud ius quod correspondet et hec tribus modis contingit primo nativitate qua filius ancille eiusdem sunt domini partum enim sequitur ventrem ut habetur lege 5.a digestis de statu hominum 2.o modo contingit iure belli quia capti in belo iuste servi sunt capuntium et ideo mancipia appellant quia manu capti et ratio huius est quia cum iuste possint occidi iuste etiam servant in servitute 3.o modo contingit ex tione

ex nomine et bendi

ennione et Vendinone

Dico primo certum est servitutem legalem non fuisse introductam iure naturae quia iure naturali omnes homines sunt liberi cum hoc iure tantum Possessor homo dominus earum rerum quae sunt praeter ipsum inter quas non numerat alter homo. = Dicis servitus fuit introducta ad fruendam vitam sed de iure naturae est vitam tueri ergo servitus iure naturae est introducta R.^r quod exprimaria intentione naturae est conservare seipsam quia tamen aliquando sine servitute conservari non potest ideo secundario eruditi per resultantiam ut sic dicam introducta fuit servitus = Unde Dico 2.º servitus iure gentium est introducta habet expresse in iure pluribus in locis et ratione patet quia ius gentium est id quod ratio naturalis proxime deducit ex primis principiis practicis per se manifestis sed huiusmodi est servitus legalis ergo &c

Maior est ipsa definitio iuris gentium communiter recepta apud omnes minor probat. et primo de illa quae est per naturalem quia cum servitus pertineat ad corpus quod proles certo habet a matre ideo partus sequitur. ventrem in servitute = De illa vero quae fit per venditionem (licet iam prohibita sit inter christianos) probat. quia quando quis maior viginti annorum seipsum vendit ~~alium~~ alteri ratio dictat id posse fieri causa sustentandi vitam quia minora bona post ponenda sunt maioribus cum ergo vita sit maximum inter bona temporalia consequens est protuenda vita posse vendi libertatem de alio genere servitutis nempe iure belli iam supra insinuabimus rationem

hinc sequitur. quod si ei nopes velo iusto capiant et seipsos vendant et vendant a parentibus necessitate compulsis tunc ementes et capientes tuti sunt in contrarium si autem ut vulgo capiet per aliquam fraudem alicuius

ad naves et capiunt tunc neque illi qui capiunt neque
qui ab eis emunt tunc sunt in continentia sed tenent
ad manu missionem eam si pretium perdant et eam si vo
na fide emerint ratio est quia cum ille homo neque
naturaliter neque legaliter sit servus tenet domi
nus cum primum liberat eum sue libertatis restitutione
neque valet dicere quod detinere in servitutem apud nos
cedit in bonum spirituale illorum hominum quia non sunt
facienda mala ut evenant bona neque fides cristia
na hoc modo est introducenda sed mere libere et
absque fraude et violentia.

Notandum hic est quod inter cristianos pro
ibitum est ne capti in bello etiam iustissimo fiant servi capi
entium est tamen difficultas an cristiani capti ab infideli
bus in bello etiam iustissimo ex parte ipsorum infidelium fiant ser
vi capientium (nam si velo iniusto capiant certum est non
fieri) in hoc primo certum est quod velum potest aliquan
do esse iustum ex parte infidelium nam si tempore indutiarum pa
ce constituta inter utrosque cristiani agrederentur infi
deles procul dubio infideles haberent iustum bellum
prose fides enim etiam hostibus est servanda 2 cer
tum est quod si infideles compellant servos cristianos
vel ad infidelitatem vel ad deterendos bonos mores tunc
cristiani manent liberi et possunt licite ab illis
fugere solum ergo est dubium de cristianis qui non co
gunt ab infidelibus apostatare neque a cristiana bi
te tramiter discedere ~~[illegible]~~ sed dubium est an re
maneant servi capientium in quo casu dicunt Teo
logi sed probabilior videtur pars negativa quia expre
se habet in iure lege hostes digestis de cabtibus ubi
probet nequis hereticus vel iudeus vel paganus cristi
anum aliquem habeat mancipium vel possideat

Dicis, iusgentium debet esse equale fidelibus et infidelibus, sed infidelis fit servus fidelis capientis ergo fidelis fuit servus infidelis capientis. R. negando consequentiam quia in favorem fidei cristiane merito ab imperatoribus revocatum est iusgentium ad minorem extensionem et revocatum quoad eam partem que se extendebat ad homines cristianos qui capiunt ab infidelibus.

Dubium secundum

Vtrum homo sit dominus propie vite et membrorum

Dico primo homo non est dominus propie vite in hoc omnes conveniunt cum Santo Tomaso 2.a 2.e quest. 64 art.o 5. ubi multis probat non licere homini occidere seipsum huius precipua ratio est quia non est dominus propie vite unde qui occideret seipsum peccaret peccato iniustitie contra rem publicam proter duas rationes pr.a quia auferret illi membrum ex quo constat 2.o quia eius vite custodia reipublice commissa est sicut peccaret contra iustitiam quia auferret virginem ad homo tutoris et curatoris illo invito = Dices homini licet exponere vitam pro amico v.g.a profunda vita amici poterit propriam negligere et amico concedere tabulam qua ebasurus erat naufragio ergo est dominus vite proprio consequentiam quia non licet exponere rem alienam enim pro amico = R. de ma.a huius argumenti latius in ma.a de caritate mihi modo vrebiter dicendum videtur non licere homini propriam vitam perdere pro sola vita corporali amici aliud esset

iudicandum si esponeret. Una corporalis provita spi
rituali amici rano generalis est quia in bonis ecclesiis
dum hordinis necessaria unusquisque tenet. prefere
dilectionem propriam dilectioni alterius

Dubium Quartum

Vtrum homo sit dominus
propie fame et honoris

Caietano et cum eo alii. autores 2a 2ae quest. 73 artic. 2o.
existimat hominem non esse dominum propie fame
sed eius dominium pertinere ad rem publicam vel ecclesiam
cuius est membrum hanc sententiam sequitur. Cobarubias
et alii. quos refert Lessius libro 2 de iustitia cap. 4 dubio nono
et videtur. probari quibusdam testimonii sancti agustini asseren
tis quod precepto obtabo decalogi prohibet. non solum infamatio
proximi sed etiam infamatio sui ipsius sicut quanto precepto
non solum prohibet. occisio proximi sed etiam occisio sui ipsius
et confirmat. ex verbis ecclesiastici 41 curam habe de bono
nomine ubi tantum videtur. concedi homini Cura et cus
todia propie fame non vero dominium ultimo quia
respublica habet dominium fame suorum membrorum fa
ma enim rei publice dependet ex fama singulorum.

Ex hac sententia inferunt eius hautores quod neque
metu tormentorum vel mortis possit quis seipsum infama
re imo quod etiam cum periculo propie vite tenet. rebo
care sententiam qua seipso infamabit ut sic restituat ubi pro
priam famam.

Nihilominus dicendum est homi
nem esse propie dominum sue fame sic docet Lessius cum
aliis ubi supra et videtur. 1a. Aristotelis quatenus asseruit 2o.
ethicorum 4 quod honor et fama est premium virtutis
sicut ergo est dominus aliarum rerum quas propria in
dustria sibi acquirit ita erit dominus fame quam

propio

propio labore et virtute sibi aquirit et auget secundo
probat. quia si homo non esset dominus propie fame
non liceret sibi pati detrimentum in ea sed teneret.
tueri quocunque modo licite posset sicut tenet. defendere
propia vitam quia eius non est dominus sed consequens
est falsum ergo et antecedens probat. minor primo ex di
cto tomi 2.2. quest. 73 art. 4 ubi docet liberum esse ho
mini pati detrimentum propie fame dummodo hoc non
vergat in danum alterius ex quo patet sanctum tomam stare
pro nostra 1.a imo quod magis est videt. confirmari =
exemplo cristi domini qui ad ea que falsi testes ipsi im
ponebant quia si nolens propias famam defendere tacuit
coram pilatos ultimo probat. quia homo non esset do
minus propie fame non posset condonare restitutio
nem sibi debitam in illa hoc autem est falsum contra homines
teologos = Dices ille cui membrum fuit amputatum in
iuste potest remittere restitutionem et tamen non erat do
minus membri ergo ¶ R.r si membrum posset restitui
idem 1. simile in specie non posset homo remittere eius restitu
tionem quia tamen non potest restitui membrum sed precium
equivalens pro iure membri ablati cuius preci homo po
test esse dominus ideo potest remittere restitutionem de
bitam pro membro ablato.

Sed insurgit dubitatio tam quod homo
est dominus sue fame quam vero labore et virtute aqui
sivit Sed insurgit alia dubitatio erit ne etiam dominus
fame quam facto labore et virtute per ignorantiam
aliorum aquisivit v.g. si esset aliquis publice concio
nator param doctus qui apud vulgares et imperi
tum populum esset in optima doctrine existimatione
an iste falsi esset dominus talis fame quidam
respondent non esse dominum talis fame ac
per consequens posse ab eo auferi absque peccato dum
modo non fieret ex invidia aut mala volun
tate = michi vero dicendum videt primo in eo a

in sexta fama nullum sequatur damnum vel praeiudicium ter-
no vel rei publicae sic saltem peccatum contra caritatem de
regere vicium vel defectum occultum excusus detectione ami-
ter famam praedictus homo non tamen erit peca-
tum contra iustitiam primum probo quia con-
tra caritatem est sine rationabili causa privare
proximum bono quod habet — secundum pro-
bo quia ille qui per ipocrisi aut aliam simula-
tam sententiam vel artem comparat sibi famam non
habet ius iustitiae eam retinendi ut enim venerabi-
lis Lessius libro 2 cap.te 11 dubio 10. hoc est spe-
ciale in peccato ipocrisis vel simulationis quod sine
iniuria potest detegi et manifestari propterea quod
tendit ad ingenerandam falsam existimationem in me-
nibus aliorum ratio fundamentalis horum est quod
fama et honor non transit in dominio haben-
tis nisi acquirat vero labore proprio veramque ma-
ter virtute est enim fama natura sua premium vir-
tutis vere non simulatae.

Dico secundo sexta fama ficte acquisi-
ta aliquod praeiudicium sequatur alicui tertio vel rei
publicae tunc nullum erit peccatum neque enim con-
tra caritatem manifestare id excusus aperitione
amittet. talis fama ratio huius est manifes-
ta quia caritas non obligat procurare bonum
unius cum dabno alterius et multo minus cum
dabno rei publicae vel communitatis videat Le-
sius supra citatus filiutius tractatu 40 cap.te
4 quaesito decimo Bonacina disp.e 2 de restitutione
quaest. 4 puncto septimo.

Ex dictis actenus facile est colligere quod
infamare seipsum ex genere suo non est peccatum mor-
tale sed solum veniale quia est quaedam prodi-
galitas vel profusio honoris propri quae quidem
profusio sine rationabili causa facta erit pe-

Cum venale multo grabius in suo genere quam
profusio debitorum potest tamen contingere quod
infamare se ipsum sit peccatum mortale ratione
alicuius circumstantie nempe escandali vel offensi
onis grabis vel etiam alicuius dagni aut detrimen
ti quod ex talium infamia sui ipsius imminet fa
milie propie vel subditis et hac ratione frequen
ter contingit peccatum mortale si parter fami
lias vel superiori aliquis infamaret se ipsum imo
aliquando etiam id contingit in religione v.g. ex in
famia particularis religiosi quia preter strictum
vinculum religionis fama vel infamia cuiuslibet
membri redundat in comunitate.

Ad argumenta contrarie sc. res.
ad primum agustinum loqui in casu quo ex in
famia sequitur aliquod ex documentis supra rela
tis — Ad secundum dico rem publicam non esse
dominam fame singulorum membrorum nisi
quando ita est necessaria ad eius conservationem
sicut propter eundem finem est domina bonorum tem
poralium cuius liber scibilis — Ad ultimum
respondet quod homo est dominus et timul
custos sue fame et propterea in illis locis scrip
ture commendat illi custodiam boni nominis
maxime quia ex infamia fere semper sequitur
aliqua inconveniencia.

Restabat videre an et quomodo homo sit
dominus aliarum rerum externarum sed quia certum omni
no est et indubitat. homini competere dominium ta
lium rerum ideo non oportet de hoc speciatum disputare in
ergo

Disputatio 5. de translatione do
miniorum

Dominia possunt transferri a bono homine in al
terum vel voluntate domini vel hordinatione legis
que hordinatio potest esse duplex nam vel coibet volun

l. donatio l. remissio ad hoc ut si bellet posit acceptare

Dico primo donatio sive promissio interna facta Deo principaliter sive homini facta principaliter propter Deum obligat in conscientia ad eius implenionem est communis 8a. hac proinde non est opus alliquos autores singulatim recensere probat quia bonum internum ideo obligat in conscientia quia fit Deo quia quilibet alia donatio l. promissio que fiat Deo sive homini propter Deum principaliter obligabit in conscientia ratio apriori est quod Deo non sunt ex manifesto omnes actus interni ergo respectu Dei non minus obligat promissio interna quam respectu hominum ea que expri mant. signo sensibili

Ex hoc sequitur quod si quis remittat alicui debitum propter Deum per actum mere internum causa faciendi elemosinam l. si promittat aliquid alicui eam mere interne causa placendi Deo talis remissio et promissio obligat in conscientia ita ut qui taliter remisit non possit iam repetere debitum neque accipere si illi redat.

Dico secundo quando promissio l. donatio interna fit solum homini l. principaliter ad commodum hominis non est valida neque obligat in conscientia nisi manifestet signo aliquo sensibili est communis 4a. quam late tradit et probat cum aliis Basilius de Leon lib. 2 de matrimonio cap. 6. ratio fundamentalis est quod obligatio hominis ad hominem spectat ad convictum et societatem humanam ad hoc enim est homini necessaria et non propter aliud finem quod ex eo patet quia non potest homo obligari neque homini neque lapidi ex quo ulterius sequitur quod obligatio hominis ad hominem non potest consurgere nisi per actus natura sua ap

rei ad conbigatum et societatem humanam actus autem me
re interne inepti sunt ad huiusmodi finem ergo in
conscientia non obligat.

Dicis tota radix obligationis in his que
pendent a mea voluntate est meus consensus sed
te est actus internus ergo actus internus par ro obli
gationem = R.r negando maiorem loquendo de
obligatione hominis ad hominem non solus con
sensus sed iste eterne manifestatus tanquam per com
plementum forme ex qua est hilud.

Imo adit idem Basilius et quidem valde proba bi
liter ad obligationem que est inter homines non esse
necessarium verum consensum internum sed sufficere
verba v. signa scriptis prolata et exhibita ut nascat.
talis obligatio sed de hoc latius in materia de con
tractibus. — Ex dictis patet quod licet ego per
actum mere internum promittam v. concedam alteri
rem meam et Deus miraculose per rebelationem ma
nifestet illi alteri meum consensum internum
nichil hominis neque illi alteri adquiritur ne
que ego teneor in conscientia stare tali promissioni
v. concessioni interna ratio manifesta est ex dictis

Dubium secundum vm. ex con
tractu iure positivo nu
lo transferat. do
minium in con
scientia

Pono in materia de legibus ut potestatem in re publi
ca adcuperiorem anulandi et irritandi contractus ali
quos dispositiones aut promissiones ut alias iure na
ture erant valide exemplum omnium est in testa
mento minus solepni quod quidem iure positivo est
nullum cum tamen iure nature validum foret

De hoc ergo testamento est dubium (et idem est de alis) contrarib. an pariat aliquam obligationem in conci entia .t. tribuat aliquod ius heredi .t. legatario ita ut tantum sit irritum in foro contencioso.

In hoc dubio vrebiter dico quod quan tis contraria S.a fit satis prouabilis nam secu re potest quis illam sequi nichil omnino prouabilior et securior est S.a quedocet huiusmodi dispo sitiones esse enim nullas in foro conciencie et nullum ha bere effectum hanc S.m ut prouabiliorem amplectuntur comuniter recenciores videndi sunt precipue Suarez Vazquez et granados in materia de legib. et nos late es plicuimus anno preterito explicantes eundem tractatum

Dubium vltimum vtrum per legem prescriptionis aquirat dominium etiam in bono domi nio etiam stando in foro conciencie

Prescriptio comuniter dictat ut comprendit etiam vsu ca pionem est aquisitio domini per continuationem possessionis spatio temporis a lege prescripti ut autem distinguit ab usu capione est aquisitio domini circa res immobi les itaque prescriptio et usu capio differunt primo ratione materie circa quam versant quia usu capio est de re mobili prescriptio de immobili S.o ex parte tempo ris requisiti nam usu capio triennio .t. quadriennio com plet. triennio inter presentes quadriennio inter absen tes prescriptio longius requirit tempus et quidem alia dicit prescriptio longi temporis et complet. decema nis inter presentes viginti inter absentes (dicunt au tem quoad hoc presentes quia existunt in adem ciuitate)

alia est prescriptio longissimi temporis et est
que acquirit spatio triginta annorum inter pre
sentes et quadraginta inter absentes prima pres
criptio competit rebus secularibus 2a ecclesiasticis sed
contra romanam ecclesiam nunquam prescribit. ali
quid nisi possessio continuet spatio centum annorum
plura capita iuris huc pertinentia habent deci
ma sexta quest. 3. et est certissima doctrina apud om
nes

Sed est notandum quod prescriptio est
duplex una bone fidei (id est bone conscientie) bona
enim conscientia fides apelat. a paulo illis verbis quo
non est ex fide peccatum est) altera male fidei illa pri
or est cum quis toto tempore a lege constituto ma
net in possessione rei sine dubio quod sit alterius pos
terior vero prescriptio est quando quis possidet rem
cum conscientia certa vel dubia quod sit alterius.

Iuste autem sunt introducte in rei publica
usucapio et prescriptio habet enim potestatem transfe
rendi dominium unius in alterum etiam illo invicto
quando spediens fuerit rei publice et eius conservatio
ni predicte autem leges prescriptionis et usucapionis bel
de sunt utiles 1o ad faciendam certam rerum dominia vitan
do longi temporis erorum et confusionum 2 ad vitandas lites
que exinde orirent. 3o ad vitandam hominis negligentiam
de recuperandis bonis propriis quae omnia maxime con
ducunt ad rei publice quietem et tranquillitatem.

Ultra tempus a lege prescriptum quo possessio
rei alicui debet continuari requirit. etiam titulus ut sic
licet qui rem possidet eam possideat aliquo titulo vel natura
li vel legitimo vel saltem presumpto cum hac differentia
quod si possessio continuata fuerit bona fide spatio
triginta vel quadraginta annorum neque nemini quoti

quoti tulo

quantulo ad eum benerit sufficit talis prescriptio ad faciendam rem suam.

his positis dicendum est cum communi omnium &a. possessorem bone fidei legitimo tempore prescriptionis elapso tuta conscientia posse retinere ut propriam rem usucaptam et prescriptam ita ut quamvis postea compareat non esse suam non tenetur illam priori domino restituere sive prior dominus fuerit negligens sive non in recuperatione rei sue.

Dices: finis ob quem condita est lex prescriptionis est tantum triplex scilicet obviare litibus redere certa dominia rerum punire negligentiam veri domini in recuperanda re sua sed proternulum horum finium valet lex humana transferre dominium rei alienae in alterum in conscientia in bito domino ergo &c. probat minor quia primi duo fines solum pertinent ad forum externum unde quando cunque constiterit in conscientia de vero domino neque sunt lites neque ~~ut~~ incerta dominia ergo tunc non habent locum predicti fines neque etiam erit tutus in conscientia propter tertium finem quia punire negligentiam alterius est pena iudicialis que ut dicebamus in materia de legibus non obligat in conscientia ante sententiam iudicis = R.r cum Maldero de prescriptione dubio 6. precipuum finem ad quem alii hordinant in legibus de prescriptione esse ut finis imponat litibus hic autem finis non obtineret nisi etiam in foro anime per legem prescriptionis amitteret dominium a priori domino et acquireret dominium directum et utile a possessore bone fidei unde ius canonicum quod precipue attendit salutem animarum in foro interno aprobat leges prescriptionis (dummodo sit bona fides quo ad hoc enim coercit leges antiquas imperatorias) et de novo illas statuit capl cum contingat

dicere iurando cap.e quarta extrabaganti de prescriptionib.

Plura huc concernentia dicturi sumus postea dum agemus de obliga.e restituendi que orit. ratione rei accepte.

Finis tractatus domini.

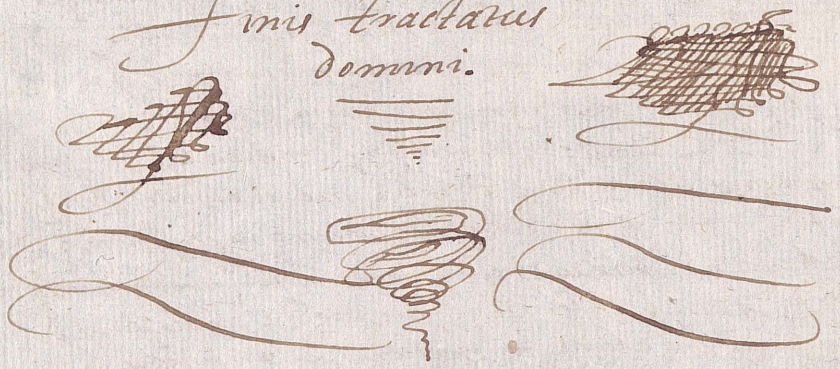

TRACTATVS
de restitutione a doc
tore Iuane
sanchez

Totam hanc materiam ad quinque disputationes reducemus in prima agemus de natura et necessitate restitutionis = in 2a de capitib. sive radicib. in genere ex quib. resultat obligatio restituendi in tertia de eisdem in particulari descendendo ad materias singulares in quib. restitutio versat. = in quarta de conditionib. servandis ut restitutio debite et recte fiat = in quinta de causis excusantib. ad restitutionem.

Disputatio prima de natura et necessitate restitutionis dubium ~~tertium~~ primum quid sit restitutio

Restitutio proprie sini fiat repositionem in pristino statu et est actus quo cuique redit quod a Deo sive iuste sive iniuste acceptum est ut etiam docuit Debes Tomas 2a 2e quae 62 articulos ex ipsa nominis etimologia patet restitutionem esse aliud quam iterato aliquem statuere in possessionem vel dominium rei sue atque ita fit quoniam rebus restituendis non solum numerantur ea que per iniustitiam fuerunt ablata sed etiam ea que accepta fuerunt a domino sponteo ferente cum obligatione tamen redendi ut pignus depositum commodatum etc. quod quidem in terminis expresse

advertit Sanctus Tomas supra et Caietanus Articulo 2°
advertit etiam Sanctus doctor in solutione ad secundum
q° licet nomen restitutionis secundum primam eius
~~[illegible]~~ impositionem supponat rem ablatam eandem numero per
manere et eiusdem omnino reditionem significet at pos
tea translatum est ad significandam reditionem rei quae non
in se sed in equivalenti ablata est nam qui compensando
rem quod alteri intulit l. res illius consumendo l. illum
percutiendo l. infamando non redit illi illam numero
rem quam abstulit cum enim per damnum illatum destructa iam
fuerit non potest eadem numero redi quia tamen eam re
dit in equivalenti propisi me dicit restituere

Dices ergo etiam error solvens prius dicat res
tituere provocationem quia redit rem in equivalenti.
R. negando consequentiam et ad provationem adverto
quod solutio precedit prout intra non respicit per
se primo eam ut quid acceptum nec adhuc equivalent. Con
tingit enim multiplicem solutionem prius exhiberi ante
traditionem rei intra adrationem autem restitutionis per se 2°
spectat quod illud quod restituit. ut in eo l. in equivalenti abla
tum l. acceptum ab eo cui restituit. et proinde a latinis dicitur resti
tutio redditio = sed contra 2° eres tenet restituere rem alicui ex
testamento relictam quam tamen ab illo non accepit R. quod dominium rei
legate statim a morte testatoris transit in legatarium ut di
cimus cum communi 8° in materia de testamentis atque
ideo dum res per testamentum alicui relicta est et apud
heredem manet eam heres censet habere l. accepisse a lega
tario quam proinde tenet restituere.

Contra 3. qui male distribuit bona communia
tenet restituere totum id quod minus ~~debuit~~ dedit
eis quibus debebat ita Sanctus Tomas loco citato ad 3m

Et nos Lare probaturi sumus infra Ceterum talis distributor nichil abstulit neque acceptabit ea quae tenet restituere ergo non est universaliter verum quod restitutio est actus quo cuique reddit quod ab eo ablatum est = R.t quod male distribuens non dando alicui partem quam ei dare tenebat illum dagnificabit in propium non quidem quod erat propium auferendo sed auferendo a propia nonem ad quam tenebat partem ergo illam quam non dedit tenetur absolute et ideo ad illam restituendam teneri sed de hoc latius infra.

Dubium secundum cuius virtutis sit restitutio actus

Adotandum est quod inter cives rei publice duplex potest actio inveniri pertinens ad iustitiam = una qua bona comunia illius civitatis inter ipsos cives distribuunt = altera qua ipsi cives bona propia inter se commutant unde duplex est iustitia alia distributiva alia commutativa = distributiva rectificat priorem actionem quia ad hanc iustitiam pertinet constituere equalitatem non secundum rem sed secundum proportionem meritorum et premii que communiter dicitur equalitas arismetica v.g. meret quis dignitatem ut centum non pertinet ad iustitiam distributivam dare illi dignitatem ut centum (quia forte non est tam grandis dignitas inter bona communia) sed pertinet ad talem iustitiam quando sunt plures cives poscentes dignitatem dare maiorem dignioribus minorem minus dignis unde iustitia distributiva directe et per se respicit merita et dignitatem personae et personarum iustitia vero commutativa rectificat posteriorem actionem quia ad illam pertinet constituere equalitatem rei ad rem in actionibus privatis civium que qualitas

communiter vocat. gemenca et ad illam non per
tinet per se dignitas - l. merum personae sed
totum equalitas inter res quae accipit - l. debet.
et res quae in compensationem redit.

Hoc posito dico cum comun. S.a in hoc
dubio quod restitutio semper est actus iustitiae tantum com
mutativae non refero hautores quia est omnium nemi
ne dentro fundamentum huius conclusionis est quoniam
restitutio est actus quo compensat. l. redit. damnum
illatum l. res accepta servando aequalitatem arismeti
cam inter datum et acceptum tantum enim quantum accepi
mus l. abstulimus per damnum restituere tenemur. sed
haec aequalitas inter dabitum et acceptum tantum spectat
ad iustitiam commutativam ergo restitutio est actus so
lius iustitiae commutativae

Dices contra hoc restitutionem est repara
re defectum enim iustitiae distributivae. nam si quis male
distribuat bona communia dando alicui minus
quam dare tenebat. ex hoc iustitiae distributivae peccat
contra iustitiam distributivam et restituere tenetur. ius
ta Sanctum Thomam 2.2. quaest. 62 Arn.o 2 ad 3. et iusta
plurimos Doctores et rationes urgentissimas ut in
fra fanus probaturi sumus ergo sere.o repa
rat defectum iustitiae distributivae id facit reducendo
ad aequalitatem inaequalitatem factam contra iustitiam
distributivam hoc autem facere non potest nisi se
cum aferendo l. per se constituendo aequalitatem pro
prium iustitiae distributivae in talibus casu facit quod
faceret recta distributio ac proinde sicut recta
distributio est actus iustitiae distributivae talis
etiam iustitiae erit restitutio per quam reparat. et ve
lut reponit aequalitas quam violabit iustitia distri
butiva = Confirmat. quia per iniquam distribu

tionem

nonem fragit ius propium iustitie distributiue hoc ergo ius Lesum resarcire quod fit per restitutionem pertinet ad iustitiam distributiuam et non ad commutatiuam alias utraque iustitia circa idem ius tanquam circa obiectum versaret. = Confirmat. 2º quia alias iustitia commutatiua contrariaret. non solum iniustitie commutatiue sed etiam iniustitie distributiue siquidem utriusque dabna per iustitiam commutatiuam reparant.

Pro solutione horum notandum est primo quod bona communia licet simpliciter communia sint idest totius communitatis quando tamen distribuenda sunt debent. et quidem debito stricto illis qui tali tempore et loco habent merita et qualitates que ad illas requirunt. prescribit consuetudo 1. Lex 1. pactum inhibitum in edicto quo conbocant oppositores (ut postea latius probaturi sumus) atque ita illis non confere esset veluti spoliare ipsos premis et bonis sibi debitis tantum que dabnum illi inferre quantum est bonum et premium quod illi debebat. = unde patet quod illud quod male distribuens denegabit illi qui debebat. distribui est veluti ablatum ab illo ac per consequens dabnum propium ipsius unde etiam fit quod post distributionem iniquam factam iam non manet materia iustitie distributiue quia dabnum per iniquam distributionem illatum iam non est debitum commune sed est debitum propium distribuentis nam eo ipso quod quando distribuebat tenebat. facere bonum commune propium alicuius et non fecit censet. illum dabnificasse in propium et ita tenet. compensare secundum equalitatem rei adrem scilicet restituendo quantum non dedit ei cui dare tenebat. hoc autem est munus solutiue iustitie commutatiue.

hoc posito ad argumentum respondet. quod licet restitutio reparet inequalitatem iustitie distributiue

nechil omnino id non facit immediate sed mediate scilicet
solendo retentionem dabni illati per iniustitiam distributivam
qua retentione sublata tollit ex consequenti iniustitia dis-
tributiva. Cum vero illa dabni retentio ut iam explicatum
est non sit contra iustitiam distributivam sed contra com-
mutativam quia fundat in proprio debito restitutio
erit actus iustitie commutative.

Sed primam confirmationem R.: quod ius iu-
stitie commutative ante quam ledat est obiectum iustitie dis-
tributive non vero postquam lesum est ut enim iam diximus
facta iniqua distributione non manet materia iustitie
distributive unde etsi circa illud ius lesum versetur iusti-
tia ~~distributiva~~ commutativa non proinde sequitur quod
versetur circa obiectum iustitie distributive neque quod iustitie dis-
tributive immediate opponatur sed tantum mediate et hoc non est
inconveniens.

Dubium 5 quanta sit necessitas resti-
tuendi

De fide est restitutionem esse necessariam ad salutem et de genere suo
obligare sub mortale patet Ezequielis 33 si egerit impius
penitentiam a peccato suo et pignus restituerit rapinam quam re-
diderit vita vivet. Atque hic obligatio non solum de iure
divino sed etiam naturali ex illo principio quod tuum non
bis alterius fieri ratione probat quia non restitu-
ere est contra caritatem et contra iustitiam quarum virtutum
observatio est maxime ad salutem necessaria unde est illa ce-
lebris regula iuris non dimittitur peccatum nisi restituatur
ablatum.

Hic tamen necessitas restituendi non est necessi-
tas medii sed precepti nam ea que sunt necessaria necessitate me-
dii sunt illa in quibus sicut in virtute et causa efficienti con-
tinet finis unde proter nullum impedimentum ab eorum execu-

non excusari potest homo ut videre est in actu fidei qui
quidem est necessarius ad salutem necessitate medii certum autem
est debitorem in multis casibus deobligari ad restitutionem

Dubitant vero autores an preceptum res-
tituendi sit negativum an affirmativum in quo mihi bre-
viter dicendum videtur hoc preceptum resolvi in affirmativum
restitutionis actum imperans et in negativum detentionis
continuationem prohibens constat ex ad Romanos decimo
tertio redite omnibus debita et infra nemini quidquam
debeatis ratio nostre resolutionis est quia preceptum res-
tituendi duo immediate et per se respicit primum est
ne alter patiatur iniuriam per retentionem rei alienae secun-
dum est ut alter rem suam consequatur. Fiatque aequalitas
primum cadit sub precepto negativo preceptum enim nega-
tivum est quo prohibet seu vetat actio aliqua realis talis +
vero est moraliter loquendo retentio alienae equivalentem
usurpationi seu furto ut recte dixit Innocentius in cap.
lepe de restitutione poliatorum secundum vero ad precep-
tum affirmativum spectat quod enim alter rem suam consequatur +
fiatque aequalitas est quid moraliter positivum necessarium
ad completam rationem restitutionis unde cum totum quod
diximus precipiat fit quod preceptum restituendi partim
est affirmativum partim negativum quatenus affirmativum
studiosum actum imperat quatenus negativum actionem ma-
lam prohibet scilicet detentionem alieni que detentio ut di-
ximus moraliter est quedam actio realis.

Contra dicta est communis obiectio sic preceptum
negativum obligat semper et pro semper sed preceptum res-
tituendi non obligat semper et pro semper ergo non est ne-
gativum minor patet quia aliqui sunt cause excu-
santes ad restitutionem et alii propter quas differi potest
ut dispositione ultima videbimus

Pro responsione notandum est quod cum obli-

gatio restitutionis nascat. ut diximus tum ex precepto
affirmativo tum ex negativo ita se habent hec pre
cepta ut sese mutuo implicent talit. quod pro eodem tem
pore formaliter obligent simul et que causa ab uno ad
implendo excusat eadem quoque ab altero excusare conten
da est atque adeo quia negativum scilicet ne detineas ali
enum adimpleri non potest nisi per actum positivum quo
alter rem suam consequatur quod est adimpleri affirmati
vum inde est quod sicut affirmativum non obligat sem
per et pro semper ita atque hoc preceptum etiam quatenus ne
gativum est ⊥ inde etiam fit quod utrumque continet. in illo
septimo decalogi precepto non furtum facies quia quotiens
finis aliquis precipit consequenter precipit medium per
se necessarium ad talem finem habendum si ergo actus positivus
restituendi est medium necessarium ad non detinendum alienum
consequens est quod preceptum de non furando quod equiva
let precepto de non retinendo alienum consequenter pre
cipiat actum positivum restituendi.

Disputatio 5.a de radicibus ex quibus obligatio restituendi horitur

Dubium primum quod sint huiusmodi radices

Dicendum est quod loquendo in genere duo tantum sunt ti
tuli ex quibus resultat obligatio restituendi non per se solarci
alienae ablatio etiam si forte res ipsa tam non existat vel solares a
liena quam quis habet licet forte eam a suo domino forma
liter non acceperit ita sanctus Thomas 2.a 2.ae quaest. 62 Art.o 3.o
Aragonius Molina et alii quod est dicere obligationem restitu
endi oriri vel ratione acceptionis rei alienae vel ratione rei acep
te quod ad has duas radices adequate reducat obligatio resti
tuendi probat quia omnis et solus qui rem alienam vel ace
pit vel habet est vera causa ut alter minus habeat quam

habere debebat

habere debebat recte ergo tota obligatio restituendi in duo alia capita generalia adequate reducitur.

scio plures auctores quos referunt et sequunt. Bonazina quest.e 1.a punto 3. Rebelles prima parte libro 2 quest.e 2.a Lesius libro 2.o cap.te 7. dubio 5. at alii assignabit tres radices restitutionis nempe ratione rei acepte ratione iniuste aceptionis seu dapnificationis et 3.o ratione contractus sed quod nos diximus et verius. loquendo generalius et pro maiori esplicatione notandum est quod aceptio rei aliene vel est iusta vel iniusta, iusta contingit ratione tractus et quinque modis fieri potest secundum diversitatem tractum nempe emtione acommodatione locatione pignoratione et deposito iniusta vero aceptio est quecunque actio qua res ab altero aufert. sive res eam aquirant iste qui aufert ut contingit in furto et rapina sive eam prorsus destruat ut contingit in dapnificatione per omicidium stupum infamiam etc. quicunque enim quomodocunque dabnum alteri infert aufert aliquid ab eo et sic dicit. teneri ratione iniuste aceptionis stra vero res aliena stare potest apud aliquem sine ulla ipsius culpa et sine contractu cum domino rei celebrate et tunc obligatio restitutionis non erit ratione aceptionis neque iuste neque iniuste sed solum ratione rei acepte ut v.g. quando quis emit rem a fure ignorans esse furtivam et tunc talis rei possessor dicitur possessor bone fidei de quo postea.

hanc autem deferentiam assignant doctores inter has duas radices (et est valde notandum) q.d quando quis tenet ratione aceptionis manet et durat obligatio restituendi etiam si res acepta penes accipientem non sit unde qui mutuo vel furto rem aliquam accepit etiam postquam res consumta est manet cum obligatione restituendi quando vero restitutio horitur solum ex re acepta tunc re consumta cessat restituendi obligatio quia cum teneatur ratione rei fit ut cessante causa cesset obligatio.

dubium secundum

Quanta obligatio restituendi oriatur ex precisa ratione rei alie ne bona fide sposesa

Certum est apud omnes ex sola re aliena quam quis possidet quam bis nulla precesserit iniuria domini item neque aliquis contractus horiri obligationem restituendi rem domino suo ratio est clara quia dominium nunquam fuit amissum ab illo pri.° vero domino non potest autem retineri res aliena in bito domino.

Communis etiam S.ª doctorum est q.d si res aliena dum est apud possessorem bone fidei pereat tunc non est obligatio restituendi rem neque precium eius sed tantum est obligatio restituendi id in quo talis possessor factus est dicior ex re aliena ita habetur Lege item beniunt 22. parafo preter hec et Lege si rem et precium vigestis eodem ratio huius est nam cum talis solum teneatur ratione rei et hec non amplius apud illum stet cesat quoque cum ea obligatio restituendi = quod vero totum id in quo factus est dicior restituendum sit ex eo constat quia id lucrum est propius effectus rei aliene in quo ipsa censetur quodam modo permanere id enim in quo quicquam habuit ex ea factus est dicior succedit in locum rei accepte que proinde dicitur stare in equivalenti.

Sed occurrit dificultas an restituendum sit precium rei aliene que perit ex negligentia culpabili l. ex facto peccaminoso possessoris bone fidei = in hoc pri.° certum est q.d si talis res perit culpa possessoris postquam ille cepit habere malam fidem nempe quia l. scibit l. prudenter dubitabit esse alienam tunc tenetur restituere rem aut precium eius ratio est clara quia tempore quo scibit l. dubitabit prudenter esse alienam peccat contra iustitiam retinen

do ac proinde ea non tenetur solum ex re accepta sed ex in
iusta acceptione cui in moralibus equivalet intus ta detentio = quando vero talis consumptio rei alienae etiam
culpabilis contingit perseverante in possessore bona
fidei dicendum est eum non teneri ad restitutionem quam
bis res gravi sua culpa perierit est communis et probatur
quia tunc neque tenemur ratione rei acceptae cum ea non
habeat neque ratione acceptionis cum a domino rem non
acceperit neque iniuste retinuerit quod autem ex alio ca
pite peccaverit etiam si gravitur clam destruendo vel consu
mendo nihil interest quoad hoc quia ex receptissimo
omnium fundamento nulla culpa quantumvis gra
vis obligat ad restituendum nisi fuerit contra tus
titiam

Sed inquires quis factus censeatur locupletior ex
re aliena et quomodo hoc iudicandum sit ut taxetur quanti
tas restitutionis faciendae a possessore rei alienae bona fide accep
te et retente = respondeo cum censeri factum ditiorem qui cessante
bona fide cognoscit se ex re aliena factum esse locupletiorem qua
scilicet aliquid habet inter bona sua quod alioquin non ha
beret vel saltem quia cognoscit se non fecisse aliquos sumptus quos
alioquin ex re sua fecisset = dixi ex re aliena quia si cog
noscat se ex industria sua aut per accidens aliquid lucrum fe
cisse dicitur factus ditior ex re aliena ut contingit quan
do quis invitatus ab amico ad rem furtivam cenandam lusit
pecuniam cum socis et lucratus est aliquam quantitatem non
dicitur factus ditior ex re aliena habita ratione illius pecu
niae quam vicit sed habita ratione illius quantitatis sumptus
in qua rebus suis pepercit

Ex hac regula generali multi casus in specia
li decidendi veniunt primo quod ille qui invitatus bona fide
cenabit galinam alienam non tenetur restituere pretium eius

sed dum taxat tantum dum quantum ipse ex rebus consumsisset
in aliena ex re propria = idem dicendum dico qui per usum consu
sit bestiam preciosam bona fide hic enim postquam comparitesse
alienam non tenetur restituere quantum valebat bestiola
preciosissima sed quantum valebat alia bestia minus pre
ciosa aut bellis quam ipse alias consumturus erat.

Item qui bona fide emit rem alienam et postea iterum
vendit forte duplo maiori precio non tenebitur restituere to
tum precium quo vendidit sed solum illam quantitatem qua exce
dit hec venditio a prima entione = item qui bona fide ha
bens equum alienum equitando facilitur non tenetur restituere
precium locationis equi si ipsi alias pedetentim iter fecisset
idem proportionaliter dico de locatione domus bona fide
accepta et sic de reliquis.

Dubium tertium

Utrum possessor bone fidei teneatur restituere fructus ex re alie na perceptos. ros

Fructus rei quidam sunt naturales scilicet quos natura produ
cit nullia aut modica industria hominis interveniente huius
modi sunt herba et planta quas tera ex se producit = alii sunt
mere industriales scilicet qui solum ex industria humana horiuntur ut
lucra qui ex pecunia aut ex rerum mobilium sed etiam immobi
lium commutatione adquiruntur alii dicuntur mixti qui par
tim ex re partim ex industria proveniunt ut segites pensiones
dominorum et alia huiusmodi =

Conveniunt doctores et est certa 1a quod fructus pa
re industriali non sunt restituendi ratio est clara quia hu
iusmodi lucra non sunt allo modo fructus rei sed indus
trie. sed sumus fructus rei precise ut subest industrie huma
ne = unde horum fructum dominium non pertinet ad domi
nium rei sed ad illum qui ponit industriam =

Consentiunt

Consentiunt cuꝫ doctoꝛes q̃ fructus naturales sunt ꝛꝛ
vicundi vt exeant sive vere ꝛꝛ consumi sunt quando quidē
perit ꝛꝛ quia habebat se alienꝫ tanꝫ non esset vtilitatē
quanꝫ habebant fructus sed tantꝫ quantꝫ ex illis posset
bona fidei dicꝰ vt facile probari: quia fructus qui ex re
ducunt: et ipso vanescunt ideo minimꝫ illis deberetur ꝫ
eiꝫ suo domino fructificant et fructus vt ei sui debet
rei quare sicut res fructifera alienꝫ si exeat et usucapiat de
bet restitui et si consumpta fuerit restitui debet ideo quo po
test bona fidei facta et dicꝰ modo restituendi sunt
fructus dicti ꝛ. proinꝫ deducta tamen expensis quib: ꝛꝛ
querendis procurandis et conservandis scilꝫ probatione
fructꝰ restituendo ille fructus minꝰ quod eꝫ pareggia
probeniant exre alienꝫ restituendo tamꝫ comparꝫ qua
cum ponderꝫ indulgie et ꝛꝛ penis fallit ꝛꝛ

Secundo dubiꝫ vt an sicut possit bo
na fidei possit deducere expensas quas fecit in fructibꝰ ad
quirendis et conservandis possit eiꝫ deducere quascunque
alias expensas fecit circa ꝛꝛ alienꝫ R.ᵒ possit deducere
omnes que fuerunt necessarie ad conservandꝫ ꝛꝛ illaque
fuerunt utiles rebus eas quas ꝛꝛ ditiores et meliores reddunt
ꝛꝛ solummodo quales sunt que tantꝫ ad hornatꝫ et ornamen
tum fiunt ut viridaria et pulcre sed notandꝫ et ꝛ. ꝛꝛ he
quas alle expense solꝫ deducende sunt cum quantꝫ rationabi
liꝫ ꝛꝛ plus valeat rꝫ novandꝫ quod nonest amplius deduc
dꝫ quas expensꝫ ꝛꝛ eiꝫ ꝛꝛ contingat rei valorꝫ plus furit
adꝫ quꝫ valeant expense vero hucusq̃ dominꝰ est quia ipse
valoris incrementꝫ domino rei adꝫ ꝛꝛ

quod contingat quod minus augeant valorꝫ ꝛꝛ
quꝫ ingentꝫ ꝛꝛ tunc solꝫ deducendꝫ est quantꝫ ducerione
neque eiꝫ dominus teneꝫ ꝛꝛ sed compensare teneꝫ
valorem auꝫ quo dominus rei solvere tenebitur quan
tꝫ rationem expensarꝫ debet fecerit dat nomen eo

tra Iustinam possessori bone fidei picturas l. hornamenta ab redere l. tolere ideo manente statu quem res habebat ante adhibitas expensas hic omnia sunt receptissima apud omnes autores et habetur in lege fundo etc.

Dubium quartum

Vm. qui bona fide emit rem a fure qui illam abstulit teneatur eam vero domino restituere

Indubitatum est apud omnes quod ille qui titulo gratioso accepit bona fide rem alienam a fure postea quando cognoscit esse alienam tenetur illam restituere domino talis quod non potest redere donatori si alicit periculum iniuste detentionis ratio est quia donatarius ille cooperaretur iniuste detentioni donatoris si rem alienam iniuste detinendam illi redderet.

Et etiam circa eum qui bona fide emit rem a fure posse ad recuperandum precium illam redere furi quando subest spes vero similis quod domino erit redenda

Difficultas quod tantum est in casu quo talis non sit spes neque aliter precium recuperari poterit = graves autem res sentiunt rem tunc esse domino restituendam et non furi qui bene dedit ita Medina quaest. 20 de restitutione Sotus 4 lib. de Iustitia quaest. 7 art. 7. Ledesma 2 par. quarti quaest. 18 Covarrubias regula peccatum 3 parte ad minus fundamentum est quia res aliena ex fure per quo pertinet ad dominum ergo contra ius domini fuit qui eam non domino sed furi redit Sotus idem probatur quia qui traderet rem alienam furi a quo illam emit quo operaretur plane iniustitie quem imitet rem illam retinendo.

Conclusio est communiter et michi videtur verior eam tenet Navarrus cap. 17 numero 9. Silvester verbo restitutio tertio quaest. 7 Lessius libro 2 cap. 14 dubio 3 et ratio sumitur ex contrario fundamento nam ius quod habet do

minus ad rem hanc non obligat quod ipsi restituat. Cum
tanto rigore ut quicunque ad cuius manus deberet
sine sua culpa amittat tantum dem ex bonis suis nulla
enim domino fecit iniuriam neque dominus potest
seri rationabiliter in hoc tamen si homo sue potius quam a
lune conhelat utilitatem nam si quis in bona rem alie
nam in platea vel ubi assumeret et postea adverteret sibi
fore dampnosum eam restituere vero domino posset reponere
illam in eodem loco neque tenetur. Cum proprio dabno ser bere
eam ut vero domino restituat. ergo etc. rursus qui redit
rem benditori non quo operatur necessario et immediate
iniuste detentioni posset enim fur qui bendiderat ac ci
pere rem et domino illam restituere solum igitur. Emtor coo
peratur mediate scilicet prebendo materiam iniuste deten
tionis hoc autem non semper est malum aut illicitum sed
multoties potest licite fieri scilicet quoties subsit
aliqua rationabilis causa ut patet in illo qui ex me
tu grabi prebet ensem alteri quem scit illum petere ad vulne
randum inimicum et patet etiam in illo qui necessitate vel mag
na utilitate compulsus petit mutuum ab eo quem scit sub
fenore aut usura mutuatarum sed qui rem benditori redit
ut precium recuperet non facit id sine causa rationabili
(neque enim tenetur consulere domino rei bona fide ente
quam sibi) ergo nullum est peccatum iniustitie si res bona fi
de emta redatur benditori illa permanente in eodem sta
tu eodemque periculo in quo antea erat

Dices si dominus rei concius fieret po
set per iudicium impedire ne res furi qui bendiderat sed scilicet
qui est verus dominus restitueretur. si autem emtor aliquid
ius haberet ad redendam rem furi tali iure privari non
posset ergo etc. = Respondeo quod ad multa potest compelli qui

per iudicis ad que non tenet. in Concuncia et hoc pro
ter bonam rei publice gubernationem et tranquilita
tem eternam v.g. ut sit pupili curator aut rei gestae
testis in iudicio = neque id iniustum presumi
debet quia forum eternum potius attendit ad bonum com
mune quam ad dabna privata.

Dicis 2° si emtor licite potest iurare dab
num per precium et vitare et ad id redere rem emtam furi
q. si non appareat fur poterit rem alteri vendere aut si
bi retinere = Respo. negando Conse.m q.a n. potest
rem alienam in alterius dominium transfere neque illius
dominium sibi assumere quari si fur non appareat
a quo erat spes recuperandi precium l. ab eius heredib.
tenet. statim rem suo domino restituere si tamen illa spes
det. dum illa durat poterit etiam per menses et annos rem
retinere n. ut propriam sed ut precium recuperet neque
per huiusmodi intermediam retentionem furti dabnan
dus erit quia non retinet domino rationabilit. invi
to quod si res dicte fructificet ut vinea domi gestae tenebit.
emtor ex caritate eis dereb. uti et eas locare n. ut
sibi furtum l. usum accipiat sed ut domino postea simul
cum re restituat servando sibi id quod loco mercedis quasi
optimo negociorum gestori competens est.

Notandum est quod quamvis non liceat e
mere rem furtivam animo retinendi illam licitum tamen est
ad restituendum eam domino proprio et in hoc casu si res em
ta sit minoris precio quam valeat et hoc propter domini
utilitatem (ut sicut probabilis opinio rem aliam recu
perare non posse a vero domino) tunc in emtore esset
ius negocii utilit. gesti et etiam in foro externo cogeret
dominus redere minus precium emtori qui domini

gracia

gracia ꝛꝛ ꝛemanet non tamꝛ Coꝛꝛect: videꝛi ꝛeꝛiꝛ ꝛꝛ equale
quia in talj casu non fuit ꝛeꝛidꝛ: negaciꝛ gelꝛ

Dubiꝛ quintꝛ

Vꝛ: Liceat Cꝛ dubio ꝛemeꝛe aut ꝛetinꝛe ꝛꝛ alienaꝛ

qui priꝛ ꝛꝛ bona fide possidebat si anꝛ quaꝛ Cꝛ Consumat
adijnat dubitaꝛet ut alienaꝛ Quaꝛ Cꝛ priꝛ poteꝛat hab
re moꝛaꝛ diligenciaꝛ tuta ꝛei qualitaꝛ aquo operanda veꝛi
tateꝛ iꝛꝛeꝛo falta diligenꝛa meꝛeat in eoꝛ dubio poteꝛit ꝛꝛ
ꝛi ꝛeꝛinuꝛe et appꝛopꝛiaꝛe quia in dubio melioꝛ est conditio
idenꝛi ꝛmo Licebit ei ꝛꝛ bendeꝛe debet tamꝛ manifestaꝛe
eꝛꝛoꝛi dubiꝛ quia alias ꝛi fieꝛet iꝛꝛuꝛia ꝛolbeneꝛe ꝛꝛ priꝛ
omoꝛino ꝛeaꝛꝛ pꝛone eaꝛum pꝛopꝛiaꝛ est dubia = ut aut eꝛꝛ
ubi debeꝛit Vah quid ꝛo quaꝛ cito deꝛelinꝛone cap. ꝛo ꝛꝛ
culoꝛ: omnino eaꝛ ꝛa beꝛe debet tali vendiꝛoꝛ ut ꝛei bendi
no ꝛit impedimenꝛ quominuꝛ Legitimuꝛ dominuꝛ ꝛi Coꝛpo
ꝛeat illa ꝛeumpeꝛe aut pacifiꝛ eaꝛ

Sicuꝛ poteꝛ ꝛumpendo dubio negligat bonaꝛ
inquiꝛiꝛe quando est ꝛpꝛ diligaꝛ illiꝛ ex plooꝛande aquaꝛ
ꝛꝛ caꝛpꝛ dabat: ꝛeneꝛ: ꝛetinꝛe nonquid ꝛꝛ ꝛpꝛ ꝛeꝛ aqua
aꝛeaꝛ habeꝛ ꝛꝛ quaꝛ ultimaꝛ: caꝛpꝛ quedabat: ꝛ: ad hꝛ
bita diligenꝛ foꝛte Coꝛꝛeꝛe: ꝛꝛ illi ad ꝛeꝛiꝛ ꝛamen hꝛ
ꝛut ut ꝛꝛ defacto tamꝛ dabaꝛ: multo ꝛmo amplius
quaꝛ ꝛꝛ ultimabat: illa moꝛaꝛ ꝛꝛ pꝛocuꝛandiꝛ ꝛ: ꝛꝛ
bandiꝛe eaꝛ ꝛicut dicꝛ: ꝛꝛ maꝛeꝛa debelaꝛe deo quiaꝛ
ꝛꝛ ꝛeꝛi impoꝛ

ꝛꝛ possuꝛ peꝛseꝛaꝛe dubio post fac
ꝛꝛ diligenꝛaꝛ ꝛꝛ Consumat et postea Cꝛpaꝛeat ꝛeꝛo ex alienaꝛ et eaꝛꝛ ꝛꝛ
ꝛeneꝛ: ꝛolꝛ ꝛetineꝛe ꝛ: anguꝛ facꝛ fuit ꝛiꝛoꝛ ut ꝛupꝛa pꝛo Gabinꝛ
ꝛeꝛo Consumeꝛit illaꝛ Cꝛ dubio an ꝛit alienaꝛ eaꝛꝛe facꝛ deli
gaꝛ et postea ꝛeaꝛ ꝛe alienaꝛ ꝛeneꝛ: adꝛubꝛiꝛone ꝛicut poteꝛ
est multa acꝛpꝛone ꝛ: Cꝛ eo pericuꝛo ꝛetbat ad ꝛeꝛe debebaꝛ ꝛeno
pon ꝛꝛ Consumeꝛe dequa dubitabat an ꝛua eꝛet imo Consumen
do Cꝛ eo pericuꝛo et dubio peccabat Contra ꝛetinaꝛ ꝛi ꝛeaꝛ ꝛpoꝛ
ha fori appoꝛteneꝛ ad ꝛolbendaꝛ ꝛꝛ veꝛo dominuꝛ ꝛ: pꝛeꝛiꝛ ꝛiꝛ
& hꝛmaniꝛ fidei et Cquiꝛ ꝛꝛ emeꝛe ꝛꝛ alienaꝛ abeo quiꝛpoꝛt
pꝛemiꝛ diligenꝛaꝛ dubitaꝛ ꝛꝛ alienaꝛ ꝛaꝛ ꝛuit qui poteꝛ
bendeꝛe non obꝛtante dubio diuꝛ eaꝛ eodꝛ dubio peꝛmaneꝛ

re potest illam emere accipiendo ius eius quod benditor habet reti
nendi rem quandiu constiterit esse alienam

Ulterius manifestum est licitum esse emere rem
ab eo de quo sit probabilis suspicio quod illam mala fide possideat
si emitor habeat animum inquirendi verum dominum tunc enim
nova fit iniuria domino sed potius utiliter geritur ex usu
gocium. sed adverte contingere posse quod restitutio redatur di
ficilior exentione v.g. quando emitor qui dubitat an res quam
emit sit furtiva non sperat se inventurum proprium domi
num nempe quia non cognoscit unde furatus sit vel alia de causa
et in hoc casu non licebit emere rem quoniam restitutio facili
or est apud benditorem si apud illum res permaneat si tamen ben
ditor iudicetur timoratus et potens ad restituendum precium rei
tum licita est ~~ex~~ entio quia propter illam non redetur verus domi
nus rei expositus novo periculo non recuperandi quod sum erat.

quod si quis quando emit rem quam suspicatur
esse furtivam non habeat animum adhibendi diligentiam ad
inquirendum verum dominum tunc non licebit illam emere quo
niam iniustum est accipere rem cum periculo utendi re aliena ve
ramen accepta cum predicto dubio resultat obligatio querendi pro
prium dominum et si premissa diligentia inventus fuerit restituendum
est ei non solum id in quo emitor ditior factus fuit sed etiam in
tegrum precium hec enim obligatio non tantum est re accepta sed etiam
ex iniusta acceptione quam facit dubium de mala fide benditoris
a quo emta est.

Dubium sextum

Um. res aliena usu consumptibilis emi
posit sine obligatione restitu
tionis quando benditor
illam miscuerat cum
rebus suis

Supponendum est in reb. usu consumptibilib. quando separate sunt
ab alis et ideo discerni possunt cuius sunt idem iudicium ad quod in alis reb. nam
quando separate sunt quamvis furto sint accepte adhuc pertinent ad
priorem dominum ac preterea scienter emi non possunt nisi forte a
nimo redendi eas proprio domino. = Difficultas vero est quando
fur huiusmodi res miscuit cum reb. suis ut oleum oleo vinum vino etc.
Medina Silvester et alii quos refert et sequitur Valquez cap. 9

parra 3ª dubio 5º pensabimare huius modi rey fuit furto abla
tas fieri propias fieri et pub dominio cum eo qui og. mucaq.
pri ac per consequens tales rey portes hanc compon afore aucto
ritz alio iudice dq modo fuit non maiat imponens adhibendq
fundamentq de nullo principio q. nu ullo consentit libi ma
xime indominq alterius quando emucat. reb. mis antredlgo
q. dependens videt. stare q. in lege Si alienum dequibus duo la
rentb. et ratione q. eq nu alluna maxeat. non est maxima a
rio quare hic ponius pars qua alla pertinat addominq aqa
lucbasa fuit et aveterem q. pertinere non potest nisi quis q. et ut
tota permanat ad maxeanq eq allegatione iuris faciendi ei
agao alienq aliq pit

hec tamq Sa pugnat Cq iure nostri
regni parra 3ª modo 23 lege 3 q. ubi dicit. quando aliqua
mater aurq i argentq eq uno vino columbabe domini ad bas
manere dominiq priori dominii unus aurq maxeat. re
pugnat ratiq iuris communi par. ii dicorq manent alia par
q. si frumentq in horrea deterq ribicone ubi dictum. q. si duo
rq manent columbabe dominorq i. cum meet se confunda
et corpus q. exibi maibat fit commune virique dominio
et debet. idq contingit si dominorq columbabe frumentq
vinitq eq frumento alterius maxeat. manifestum mutu
crit. nisi columbabe alterius non fuit corpus commune sed
ut frumentq abuno mensuat. alterq habet albumq in pro
modo et quantitate frumenti albi aurq mixe commixti con
tingit ut ponit dominq et in hoc deluguat. ab bis conversio
nali secundq legem 2º non iura communi qua iura non libri
regni adhoc mutantis rq alienq eq iura non debrat dominq
alterius huius comunitq statq legiq docet gregorius lopez
in citata lege parra et eodq modo exponunt dictq iuris con
munis. glosa ad legq scalienus numi et ad par disputatq in hac
rad debetq dibicione — et ratione probat 2º. quia fieri
potest ut fuit immixtus rq furto alienq non eq ita ut ea al
tera ignoret furto alienq ingno cum nullo modo valeat exactam
di furq fieri dominiq bonq corporis l. aut bi permixtione
seu alienationq 2º dominiq alius debet in totq quotq rel
afore commixte l. communi iuris eodq modo com
pari debet quando fuit commixtio rq alienq eq ut
eam dominiq meruat apud nunquam nempe apud furq
et apud alq cum res mista sit eq in fieri

zenam probat alia consideratione quia quando fur miscet
rem alienam cum sua nulla est causa propter quam ipse potius
fuit debeat dominus totius corporis et non ille cuius
res absque ipsius culpa mixta est cum re aliena neque
enim iniustitia furi esse debet causa ut in dominio pre
ferat. = Dicendum igitur est quod quando fur cum suis
bonis aliena miscet tunc circa totum corpus dominium
est apud illos quorum erant partes ante mistionem et
simul in eo toto habent dominium cote cuius antea
erant domini et hoc sepe contingit in dominis v.g. quan
do duobus filiis hereditas relinquitur quiquidem ante di
visionem dominium habent neque enim bona hereditatis
manent sine domino et tamen neutri eorum habet ante
divisionem dominium determinate circa aliquid sed solum ha
bet dominium medie partis vale sunt preterea quando
duo voluntarie confundant frumentum l. quid simile
quod postea ducerni n. potest uterque habet in cumulo
dominium quantitatis quam apposuit quamvis non possit
assignari determinate que pars frumenti sit huius
et non alterius idem dicitur contingere quando fur alienum
frumentum cum suo mixtum
Ex his concludo a fure solum emi
pose eam partem quam ipse habet in cumulo n. autem ma
iorem quia illius tantum habet dominium quare si plus
aliquid ex predicto cumulo accipiat. erit restituendum
non tantum ratione rei accepte sed etiam iniuste acceptionis
Si vero ignorante plus accipiat obligatio erit restitue
di ratione rei accepte ab intra pectu quantitatis de qua
fur non poterat disponere et eius in quo dicitur fuit ille
quicquid accepit et consumit bona fide.
Si autem contingat casu fortuito perire partem
ex cumulo bona fide in eadem proportione distribuen
dum est damnum quia erat dominium ita scilicet ut alienus
dominus qui tertiam partem in cumulo habebat pre
ter scientiam emptoris patiatur damnum pro tertia parte eius
Ad legem citatam pro contraria 8a dicendum est
in ea tantum esse sermonem de admistione numorum l. pecuniarum
est autem id peculiariter constitutum circa pecunias ne in
pecuniis que mille modis et frequentissime transmutantur.

Dominia

Dominia sunt incerta = ad rationem patet solutio nam licet verum sit in nulla parte determinata esse dominium eius cuius res misit: cum re aliena nihil ominus in toto cum mulo perseverat dominium tante quantitatis quante quis antea erat dominus =

Disputatio 3ª

De obligatione restitutionis ex iusta acceptione

hactenus egimus de obligatione restituendi que horit. ex re aliena prescindendo a verius acceptione sive iusta fuerit sive iniusta modo disputandum est de predicta obligatione considerata ipsa rei aliene acceptione et prius dicemus de iusta posteadeinde iusta

Dubium primum

que obligatio horiat. ex iusta acceptione quando res aliena apud accipientem perijt

Iusta acceptio est illa que fuit ex contractu l. quasi contractu quia iusta esse non potest nisi ex voluntate domini nulla autem ex voluntate domini esse aut intelligi potest quem sit ex contractu l. quasi contractu de ea horit. ex contractu dicemus modo de altera sequenti

int. contractus quidam sunt per quos dominus rei transfert dominium ipsius rei in alterum qui illam accipit ut benditio mutuatio permutatio et in his acceptio parit obligationem restituendi quocunque modo res pereat apud accipientem quia postquam sua facta est ipsi soli perichlitat. et perit = alii vero sunt contractus per quos non transfert. dominium sed solum tantum aliquem usum ut locatio commodatum precarium pignus depositum est et in his respiciendum est an res accepta pereat per culpam an sine culpa accipientis in hoc posteriori casu nulla est obligatio restituendi quia de casu fortuito nemo tenet. nisi alit. expresse sit conventum ita habet. cap. 2º de commodato et probat. quia res que in domino suo peret sine ulla intercesserit culpa l. pactum ratione cuius det. obligatio reserciendi damnum in priori vero casu datur obligatio restituendi imputata quidem culpa cum maiori et minori rigore post utilitatem acceptionis magis l. minus ad ipsum accipientem spectat ut iam iam dicemus =

Culpa q.º alit. dicit. apud iuristas alit. apud te
ologos apud hos enim culpa dicit. q.d est contra rationem et
peccatum coram deo apud iuristas vero culpa dicit. devia
tio ab eo q.d bonum est quae pro hominis providentia ebi
tari potuit unde non tam dicit effectum rationis quam defec
tum diligentiae seu providentiae scilicet iniuriam et obscura
tiam. et hec iuridica culpa dividit. in latissimam latiorem
latam lebem et levissimam latissima est dolus manifestus cu
ius scilicet dant. magnifesta signa externa latior est do
lus presumptus cum n. ita apparet esterius clare de aliquo ordo
do iuste presumat. est autem dolus proprie dictus machina
tio seu circumventio ad decipiendum seu falendum alium ad
hibita culpa data est omissio eius diligentiae quam communi
ter homines adhibere solent levis est omissio eius deli
gentiae quam solam diligent. viores eiusdem artis et professionis
adhibere levissima est omissio diligentiae quam diligen
tissime providentissime adhibent

Cum vero oblivio naturalis aliquando conti
gat in illis etiam actionibus l. reb. quae communis hominum
prudentia probideret et oblivio naturalis excuset a peca
to teologico consequens est q.d aliquando dicit. culpa lata et
a fortiori levis et levissima sine peccato coram deo at cul
pa latissima si verus dolus sit nunquam potest esse sine peca
to theologico q.d dolus semper sit scient. et ex industria di
xi si verus dolus sit q.d aliquando culpa latissima verus
dolus n. est sed presumptus fieri enim potest q.d licet sint
manifesta signa externa interius tamen n. sit vere
fraus in quo casu tali in adiuvantia invincibilis et
proinde culpa latissima sine peccato teologico.

Rursus sciendum est q.d int. actus qui
dam hordinant. in utilitatem utriusque contrahentis nempe
contractus locationis emphiteusis societatis pignoris etc.
alii vero sunt in utilitatem tantum accipientis rem alienam sci
licet commodatum precarium (quae hoc inter se differunt q.d
commodatum dat. pro certo tempore in quo non possit re
vocari precarium vero dat. dependent. a voluntate dan
tis ut explicat. in cap. ultimo de precariis) alii vero
sunt qui n. hordinant. in utilitatem accipientis seu
dantis ut depositum et mandatum sepe autem contingit in
contractibus ut qui ex suo genere solum ordinant. in u

utilitatem illius aliquando hordinent. in utilitatem utriusque contrahentis v.g. quando vasa et alia hornamenta a commodant. amico ut comunem amicum recipiat hospicio L. quando pro deposito aliquid precium dat. in quo casu ipsi depositi contractus ad locationem accedit ut dicit. in paragrafo finali instituta de mandato et lege 1a. dixit eodem titulo.

his premissis comunis et celebris 8a est in contractib. qui hordinant. in utilitatem utriusque contrahentis esse obligationem ad prestandam diligentiam n. comunem nec maximam sed mediam int. has atque adeo tenebit. tantum ex culpa lebi si contrahentis negligentia res aliena pereat in contractib. vero qui hordinant. in utilitatem unius v.g. in commodato debere commodatarium adhibere diligentiam maximam et teneri ad restitutionem etiam ex culpa levissima seu quod idem est ex quacunque ipsius negligentia res pereat. Contra vero ille in cuius utilitatem non hordinat. contractus qualis est depositarius in nudo deposito solum tenet. ex lata culpa hec 8a plane sumit. ex iure canonico cap. ultimo de commodato et cap. ultimo de deposito et ex iure civili lege si ut certo paragrafo 1o. de ge. commodati titulo 6.

Occurrit tamen difficultas an interbeneente culpa iudirica etiam simula theologica interbeniat dicit. obligatio restituendi iusta traditam legum dispositionem Nabarus in summa cap. 17 num. cuento y setenta y nueve vaz quez opus. de restit. cap. 2o. paragrafo 2o. dubio 6. et alii affirmant predictam legum dispositionem esse de iure nature et fundari in ipsa ratione contractuum atque adeo solum culpam iudiricam esse attendendam ut resultet obligatio restituendi in his casib. et probat. quoniam qui commodat sine pretio rem suam eo ipso intelligit. tradere illam sub fide accipientis adhibendi cumam curam contra vero depositarius qui sine ipsius utilitate accipit rem alienam in custodiam solum intelligit. spondere comunem curam n. autem maiorem et maximam ex quo infert. in alis contractib. qui hordinant. in utilitatem utriusque ex natura rei induci obligationem mediam prestandi

scilicet diligentiam quam adibent prudentiores licet
non illam maximam quam adibent providen
tissimi.

Opposita tamen S.a tenenda est ut pro
babilior et omnino secura in praxi cum Soto
lib.o 4 quest. 7 art.o 2.o Lessius lib.o 2.o cap.
dubitatione 8 Rebello lib.o 2 de contrarij 6.
in genere quest. 10 numero 8 et 9 fundamen
tum est quia quando quis praestitit omnem diligen
tiam quam humano modo potuit res censetur casu
fortuito perisse nemo autem accipiens rem alienam
tenetur de casu fortuito nisi expresse pascatur accep
to pretio l. commodo aliquo in compensationem ha
ius grabaminis item 2.o attento naturali praecipe et
iure naturali hominis non obligantur nisi ad ser
vandam fidem quae est conventorum essentia et ad non pres
tandas culpas morales et humanas his enim tantum
ea fides offenditur. n. autem se obligant ad cavendas
negligentias oblivionis et inadvertentias cum effectum
vincibilis libero quae adverterio minime imputabi
les neque intendunt unquam se obligare ad ino
pinatas et interdum gravissimas restitutiones dab
norum quorum beatio fugit omnino ipsorum pro
videntiam et potestatem humanam fugit autem quando
praeter omnem ipsorum culpam theologicam contingit
Accedit quod de iure scripto non obligat precarium
ad maiorem custodiam quam commodatur. atqui pre
carium n. obligat ex culpa levissima sed ex culpa
lata ut habetur expresse in lege Contractus digestis
de regulis iuris quod praedicta legum dispositio n. est
de iure naturae

Neque obstat ratio pro con
traria S.a ea enim tantum probat ex vi et natura
unius Contractus maiorem curam et diligentiam
esse adibendam quam ex vi alterius ac adeo minorem
Culpam theologicam sufficere ad hoc ut ex uno
Contractu consurgat obligatio restituendi quam
ex alio et hoc ingenue fatemur nam ut tradunt
communiter doctores contra Sotum et Ledesma
si contractus soli accipienti est utilis obli

gatio

quæ illo horæ non ingerit maiorq culpa quæ b[e]
mali ipsa ejq equitas naturalis dictat deinstra obligari ad d[e]
ligentissimq custodiq ei rei commodatæ aperientiq ad debita
q[ue] quamcunque ejq levem negligentiq mecum vero Communi
bq mentq cura est ovicularia maior culpa theologica venialis
morbalis erunt necessaria ad hoc ut ex dicti communi obligatio nesci
tur.

Sed modo dubitq et anxiq ejq ex hoc
naturalis horæ ut probavimus obligamur restituendi ex cul
pa iuridica quando ex inexcusabili ejq theologica nullq ex
spectata redepositione rerumq alienarum dum obligamur restituendi
contractæ ejq si ex inc. venialis culpa theologica = ex propo
se affirmabo ouium rario non concedo q[uo]d predicte leges hu
manæ sanxerunt ex sanxerunt id q[uo]d tuentur in obligatione leg[is]
naturalis ut diximus innotuisq[ue] ne ramq contrahentiq
sed ponit et consonq equitati postulare ovicanq alienq
quq mediante contractu apud nos habemus ex diligentia
q[ue] quq statuunt predicte leges hac autq sanctione legis
humanæ positiva qui facit talq contractu implere
se obligat ad prestandaq ex diligentia quq leges requirunt
quare si hanc diligentiq non prestet quq tu ex naturali
obligatione teneatur considerandum est contingat Fem[in]o adul
Fumum ita Lessius lib[r] 8. cap[t] 7 dubi[t] 6 Navarrus
cap[t] 17 nu[m] 164 Bonacina cq alijs plurib[us] disp[t] 3.
de contractib[us] qu[æ]st 4 punct 6 nu[m] 20 =

Dicendq michelominus et predictq
leges humanæ non obligare in conscientia si absit culpa
theologica tradeat Ga bonus culpa Gotus quare debent
hinc qu[æ]st 7 ar[ti]c 2 Enriquez de iustitia tractat cap[t]
21. et probabile censet Lessius lib[r] 2 cap[t] 27 dubi[t] 5.
et probat tum q[uo]d legis ferentis circa operationes aureo
maiorum morale et humanas Tum ejq q[uo]d magnq
et inconsolabile homis redepositionis commodatarium ita
ut percontrahentiq rq alienq accipiunt obligationis ad debi
tq usumq mutuq ex tamen absq eorum quod nocumentq
Verq ut tuta mea dubitq possit hoc contractu subeuntes
ex prece obligari deducendo id impletq a pio proximo
commodo equali obligatione qua subeunt

Ex hac doctrina colligo q. quando debi
tq usumq alienq ex alia quq iuste accepit contrahit

+ maiorq concurrentia
rum

sinvula mea culpa apud deum et in foro externo bene
te predictarum legum compelor restituere tum talis sa
me obligat in conscientia ac per consequens possum uti ocul
ta compensatione.

Ad fundamentum contrarie se
respondet: in illo supponi falsum et id quod erat probandum
scilicet predictas leges procedere dispositive etiam n. int.
veniente culpa theologica solum enim procedunt ut
diximus quia presumunt semper quod intercedit cul
pa iuridica intercessione etiam theologica saltem levem
~~lucio plurium~~ Ex his dictis in hoc dubio sequitur co
lucio pl~~urium~~ casus aliquos ex quorum resolutione
facile alii applicabit. doctrina 1 igitur sequitur eum qui
curabit sibi commodari equum ut iter faceret ulisi po
nem versus eo tamen accepto iter facit varcinonem quo
in itinere equus periit. Tunc tenetur restituere quo
modo cumque periret ex lata culpa iuridica quae miscetur
culpa theologica quam commisit in fraude tempore con
tractus etc. = 2° sequitur eum qui paterem argentum si
bi commodatam distulit reddere commodanti termino per
fixo et tempore dilationis pereat patera ex culpa iuridica
esse in conscientia obligationem restituendi quia per talem
dilationem ultra terminum fuit in mora et culpa etiam
theologica =

Ex predicta etiam doctrina diiudicandum
est quando ille qui per contractum rem alienam accepit obli
get. l. n obliget restituere precium eius si sinat eam pe
rire ut conservet res propias in casu quo vergat peri
culum amittendi propias l. alienas sub distinctione quae
omnibus subiurere n potest =

Dubium secundum

Que obligatio restituendi obligat ex quasi contractu

sciendum est quod quasi contractus est officium ex quo
absque ullo pacto ad instar tamen contractus ultro
citroque nascitur obligatio ut officium tutoris medici ad
vocati confessoris iudicis secularis etc. a eo enim ipso quod
quis exercet aliquid ex his officiis consurgit in illo aliqua
obligatio circa pupillum aut circa egrotum etc. que
obligatio cum resultet nullo partium pacto inter ce

dente recte officium dicitur quasi contractus unde sicut ex contractu quilibet contrahentium tenetur alteri de dabno quod ex sua negligentia seu culpa saltem lata illi sequitur ita similiter qui officium aliquid exercet tenebitur resarcire dabnum quod ex sua culpa alteri consurgit dubium tamen est an teneatur ex culpa levi l. levissima et videtur quod non quia in negotiis aliorum gerendis l. in exercendo artem suam nullus est obligandus esse prudentior aut prudentissimus sed sufficit si sit prudens solum ergo tenetur de culpa quam prudens tenetur evitare non vero de ea quam prudentior l. prudentissimus solum ergo de culpa lata in hac 1a sunt Lessius lib. 2 cap. 7 dubio 7 Vazquez cap. 2 parragrafo 2 dub. 5 et alii

Nobis vero consequenter ad doctrinam dubii precedentis in presenti respondendum est cum distinctione nam qui habet officium l. illud habet l. non in sui gratiam et utilitatem si non habet illud in sui utilitatem sed alterius tantum tenebitur de culpa lata si vero habet officium in sui utilitatem (ut si pro clo stipendium recipiat salarium aut aliquos reditus) tenebitur de culpa levi et aliquando de levissima probatur quia ut supra vidimus quando contractus utriusque gratia fit obligatio restituendi oritur ex culpa levi ipsa enim recta ratio dictat ut in eo casu diligentior sit quam si sua nichil interesset celebrare contractum sicut officium quod est quidam quasi contractus in gratiam officialis utilitatem que dicitur ratio postulat ut prudentior sit et diligentior quam alias esse debebat = quod vero aliquando officialis tenetur de levissima constat quando quis in aliqua arte se iactabit prudentissime cum non esset iste enim tenetur ad dabnum levissima sua culpa secutum si his cuius interesset nisi ea iactantia deciperetur peritissimum officialem quereret et rebera inveniret = hoc tamen intelligendum est quando ob sui utilitatem se obtulit l. mercede id fecit si enim alterius caritate et benevolentia se obtulit non de levi sed de lata tantum tenebitur iuxta doctrinam traditam item si dabno secuto equivaleat excessus stipendii quod peritissimo alius erat daturus tunc non tenetur ad restitutionem ut bene Vazquez qui etiam cum aliis advertit quod non tenebitur restituere totum

dabnum sed tantum quanti eum estimanda spes ebi tandi
illud dabnum si peritissimus bocaret. et rem illam gereret

Deinde aplicando Traditam doctri
nam Confessori ex ea sequitur. Confessorem sinulam stipen
dium recipiat solum teneri de culpa lata imo neque es
Fructus videtur obligari licet recipiat consuetam
elemosinam quia illa Fantum datur per modum honora
rie sustentationis l. gratitudinis parocus vero ex
Levi tenebitur. quia recipit mercedem et fructus seu redi
tus beneficii ad vacandum ministerio spirituali
Addimus quod delibissima etiam tenebitur confessio quisque ut peri
tiorem quam sit aut peritissimum esse proponat ea quae de ca
usa penitens defectus dabnum patiatur. restituendo quod inde
debebat similiter dicunt graves autores teneri creditori si
per culpam latam absolvat penitentem nolentem aut tarda
tem restituere quod debet et potest ratio est quia in hoc casu
videtur confessarius particeps in hac injustitia penitentis
quia ei non obstat cum ex officio debeat sed de hoc iterum
redibit sermo inferius

Hic quidem confessario diximus aplicandum quo
modo sunt ad comunes iudices rectores medicos advoca
tos professores theologie et cuiuscumque scientie aut artis
qui enim omnes habent ex officio prestare consilium in his
que spectant ad scientiam l. artem quam profitentur. quare
in illo prestando tenentur ad dabnum subsecutum ex
culpa lata et si stipendium recipiant etiam ad subsecu
tum ex culpa levi nunquam Famem tenetur. quando con
sulti respondent iuxta opinionem vere probabilem
neque cum simpliciter aperiunt suam opinionem dicendo
ita sibi videri sin. ultra progrediatur suadendo ut el
ter sequatur.

Comunis etiam Doctorum 1a est idcirco
Fam in arte si consilium prebeat non tenetur. nisi ex dolo
quia cum sciret debeat nec se profiteatur. sciolum in id de quibus
interogatur non consentit efficax dabni causa ubi enim tantum
imputare debet dabnum qui ab illo quem imperitum noverat
fecit consilium — Si tamen dabnum non sequatur petenti
sed alicui tertio ut si quis consuluit petro quod non te
nebatur tale debitum restituere iuani si ex hoc consulto pe
trus movetur ad non solvendum iuani consulens te

nec. restituere dabnum iuani quia per eum consilium est ita usa efficax dabni q. patit. iuanis. nec refert q. inbisibilit. ignoret veritatem quia nemo potest se miscere ad dabnum consilium in rebus quas non intelligit

Circa stabularios nautas et caupones qui ex officio pro solita mercede res alienas in depositum recipiunt peculiariter statutum est ut in externo foro de latissima culpa teneantur quia alioquin magnum ostium fraudibus pateret in foro tamen conscientie solum tenentur de dolo lata et levi culpa necesse autem ac sufficiens est ut depositum suscipere dicantur ut q. videant res hospitum in suas tabulas l. navigia adsportari permittant ratio est q. ad citra rerum delectu huiusmodi custodiam impendunt q. tamen quo ad alios depositarios non erit satis

Si vero non solum cubiculum tradant aut arcam cum clavibus sed etiam hinc super premonerent ut ipsi ospites res suas custodirent non tenerentur ex deposito ut docet Gregorius Lopez lege vigesima octava partita 5. titulo 8 sicut nec si inbidentes tabulario ospites res suas illuc adsportarent.

Dubium tertium

Vm. ratione iuste acceptionis teneatur ad restitutionem qui in periculo sua potius bona conserbat quam aliena

Sepe contingit q. in incendio naufragio ruina domus etc. ~~quando~~ homo non posit liberare simul bona propria et alia que habet ex contractu in quibus casibus sequentes regule obserbande sunt. =

Prima regula qui tenetur de culpa levissima ut commodatarius potest sine honore restitutionis prefere rem suam maioris baloris non vero equalis vel minoris ita docent Angelus et Silvester verbo commodatum vel quaest. cap. 2 parra. 2 dubio 2 Bonacina cum aliis de contractibus disp. 3 quest. 4 puncto 6. prior pars probatur q. nulla culpa est etiam levissima permittere prot. rem maioris baloris ut alia minoris pereat hoc enim ut prudentissimus quisque facere debet posterior vero patet ex lege 2 digestis de obligationibus ubi in commodato maior di

ligentia petit. quam in rebus propriis id quod pos
tulat natura et vis contractus qui tantum est in gra
tiam Commodatoris. =

Sec.a regula qui tenetur de culpa
levi v.g. conductor potest prefere in periculo bo
na sua maiora et equalia n. tamen minora ita
autores citati et quod posit maiora patet ex precedenti
regula si enim qui tenetur ex culpa levissima a for
tiori qui tenetur ex culpa solum levi quod vero posit
equalia probatur quia si contractus fuit ordinatus
in utilitatem utriusque Contrahentis nullum est indi
tium unde colligatur contrahentem qui accepit rem alienam
debere in periculo prefere potius rem locatam quam
suam equalis valoris quod autem n. posit prefere rem
suam minoris valoris probatur quia tenetur conser
bare rem locatam ut homo prudentior in reb. suis pru
dentior autem imo et prudens in periculo n. habe
re maiorem curam rei minoris valoris igitur conductor
preferens rem suam minorem est in culpa n. solum levi sed
etiam lata in custodia rei conducte atque adeo obnoxius
est restitutioni = fieri tamen potest ut conductor
credens bona fide ea tempus liberandi utranque
rem incipiat ore sua minori sine culpa postea autem
pret. intentionem impediat. ab incendio l. naufragio
etc.a et n. posit liberare rem conductam in quo casu
n. est cogendus in conscientia ad restitutionem nam ipso
ta casu perit res conducta sine ulla fuit timor pe
riculi quod subsecutum est =

Tertia regula qui tantum de dolo et
lata culpa tenetur potest prefere bona sua maiora
et equalia patet ex dictis = adunt tamen autores
citati posse etiam prefere veliora quae sunt sustineri po
test quando depositarius l. alius qui tantum tenetur de
lata culpa nullam spem habere recuperandi a deposita
rio valorem suae rei n. enim ex iustitia tenetur deposi
tarius ad extraordinarias expensas l. detrimenta
pro conservatione rei alienae = quando tamen eam
spem haberet teneretur cum periculo a messionis
rei suae minoris servare rem alienam maiorem hoc
enim expostulat bona fides quasi aliena deposita

Conservari debet maxime cum in predicto casu depositarius sit recuperaturus precium sue rei quam perdidit pro conservanda aliena maiori ad Falcenum recuperationem habent eius iustitie sicut ad alias expensas utiliter factas in negotio alterius ut patet in lege ad quid digestis de negotiis gestis et lege ultima nostri regni partita 5. titulo 3.

Dubium quartum

Vm ille qui rem alienam habebat iuste acceptam teneatur restituere si rem quam habebat misit per nuntium ad dominum

Distinguendum est an res sit debita in indebiduo ut depositum locatum etc. an in genere ut mutuum si hoc posteriori modo sit debita et pereat per inter nuntium misam tenebitur debitor mittens ad restitutionem etiam si inter nuntius esset fidelissimus l. confessor ipse ratio est quia tunc res esset sub dominio mittentis si ergo pereat per inter nuntium non creditori sed mittenti perit quia res cum casu fortuito l. aliter culpa secutiva perit domino suo perit

Ex eodem fundamento si res in indebiduo sit debita et pereat absque culpa mittentis nulla erit obligatio restituendi quia cum tunc rei dominium pertineat ad creditorem et non pereat culpa mittentis creditori tantum perit ~~culpa in presenti casu~~ Modo restat videre quenam culpa inter benire debeat ad hoc ut detur obligatio restituendi et vrebitur dicendum est diversimode excludendum in his contractibus iusta quantitate culpe in quam debitor incidit nitendo nuntium et ratio est quia predicti contractus diversimode obligant ad restitutionem ratione deberiarum culparum in custodienda re aliena mitore autem debitum per hunc aut illud nuntium pertinet ad custodiam rei alienae ergo in hoc actu diverse sunt obligationes diligentie adhibende et restituendi rem iusta quantitatem culpe que accidit in deligendo inter nuntio et ex qua quis tenetur ex contractu =

Quare dicendum est ultimo quod si

debitor rem sibi commodatam ad dominum mitteret
tenebitur. si in eligendo nuntio culpam etiam levissi-
me commiserit. at vero si res debita esset depositum
quam bis tunc culpa levi debitor nuntium elegerit si
non fuit culpa lata sed communem probidentiam
adhibuit non tenebitur. — Ceterum si dominus de-
signaret nuntium certum manebit debitor liber a
obligatione quacumque ex causa tali nuntio restra-
dita pereat indicio. tamen casibus erit debitor obnoxius
restitutioni primus est si male aut fragulenter
detinuit nuntium a domino designatum si enim pos-
sea pereat res quae non esset peritura si nuntius fuisset
dimissus debito tempore obnoxius adeo est debitor res-
titutioni ratione iniuste detentionis nuntii l. mo-
rose solutiones — Secundus casus est quando ex
debitis indiciis cognovit nuntium l. ille corruptum
l. corrumpendum ab alio tunc enim solutio debiti
aliquam cooperationem iniustitiae includeret atque
adeo induceret obligationem restitutionis ratione
male cooperationis in alio vero casu quando esset
etiam res debita in genere liber manet debitor =
Sed quid si creditori admonente do-
mino quod rem sibi mitteret per artum nuntium de-
bitor eam miteret per alium qui eque fidelis et indus-
trius reputabatur. = Respondeo quod debitor satis faceret ne
si creditor ita certum designaverit nuntium ut exclu-
derit quemcumque aliud quod tamen solum est verum si res quae
perit erat debita in individuo quasi esset debita in
genere debitori qui est dominus eius non vero cre-
ditori perebit ac proinde debitor tenebitur ad res-
titutionem

Disputatio 4ª

De obligatione restituendi quae oritur ex iniusta acceptione

iniusta acceptio est quae fit contra voluntatem domi-
ni ea scilicet actio qua aliquid accipitur l. aufertur a do-
mino ipso invito ea autem l. includit acquisitionem l.
possessionem rei alienae ut furtum usura etc. l. est tan-
tum destructiva aut nocuiva rei alienae de prima
iniusta acceptione in praesenti disputatione dicerem postea

de 2ª

Dubium primum
Vm. res que perijt apud iniquum acceptorem restituenda sit si peritura esset apud Dominum

Supono q. quando res erat peritura apud Dominum in certo sed solum contingenter in eo casu teneri intellectum acceptorem restituere rem que apud ipsum perijt secundum eam quantitatem secundum quam prudentis arbitrio pensari potest contingentia in columitatis rei que esset apud Dominum si rem non abstulisset iniquus acceptor sic docet expresse Bonacina cum alijs de restit. quest. 3 pun. 6 Imo hic autor videtur sentire teneri secundum totam quantitatem valoris q. quidem probabile est sed q. dixi videtur probabilius cuius ratio est q. solum qui restituere tenetur dabnum certum et certo illatum dabnum vero dubi solum restituere tenetur pro quantitate dubij =

Quando autem res certo erat peritura apud Dominum et hoc constat subripienti in cuius potestate perit absque sua culpa (hoc enim supponimus) consentgrabes autores ex nichilominus obligationem restituendi sic docet Covarrubias Ledesma et alij apud Bonacinam loco citato et probat. quia iniquus acceptor etiam in eo casu peccabit contra iustitiam commutativam auferens a proprio dominorum ipso tribuito ex peccato autem contra iustitiam commutativam semper oritur obligatio restituendi 2o. et urgentius cum qui auferat per furtum a dominorum quam alicui certo furaturus erat tenetur secundum omnes ad restitutionem et contrarium est absurdum etiam in eo casu res erat certo peritura apud Dominum ergo etc.

Nichilominus contraria sententia est probabilior eam docent Rebellus Lessius Vasquez et alij quos refert et sequitur Bonacina ubi supra fundamentum est quia in eo casu iniquus acceptor nullum intulit dabnum dominorum neque res acceptam iuste manet apud acceptorem nec perijt sua culpa ut supponimus ergo nichil est quod resarcire teneatur.

q̃ n obligat. restituere = Restituere enim est redu
cere ad equalitatem dabnum q. alt. patit. l. aliud q.
habet minus de re sua supposito autem q. certo illam
amisurus erat alias nihil habet minus de re
sua neque aliq. detrimentum in bonis ex eo q. alt. illam
subripuerit =

Ex hoc fundamento respondet.
ad primam rationem in contrarium q. multorum potest da
ri casus in quo quis peccat contra iustitiam commutativam
et tamen n teneat. restituere q. scilicet per suam actionem
n fuit causa efficax dabni ex illa rupta sicuti. =
Ad secundam rationem respondet. concedendo antecedens
negando tamen con. ratio disparitatis est q. fur qui
aliud prebenit in actione furandi rupta in tulit efi
catit. dabnum ex sua actione et habet apud se rem ablatam
alienam l. valorem ipsius l. aliud equivalens pro eo
que omnia n. obveniunt in nostro casu = adde etiam q. in
casu quo alius erat furaturus rem ille alius teneretur res
tituere. Et contra alium esset ius in dominio rei quem om
nia honera in se suscipit qui prior furat. rem quam alius
furaret.

Dubium secundum

Vm eadem res numero iniuste accepta si extat
sit necesario Domino resti
tuenda

Petrus Nabora 4 de restit. cap. 2 dubio 8. asserit fertiam
si absque rationabili causa fur n restituat eandem nu
mero rem si aliam equivalentem restituit n. peccare plus quam
venialiter. = Asserendum tamen est q. si dominus a quo
ablata fuit sit l. presumatur affectus ad eandem nume
ro rem peccabit contra iustitiam iniustus auctor si illam
eandem numero absque rationabili causa ei n. resti
tuat sic habet. Lege manifesti codice de solutionibus et
probat. quia dominus ius iustitie commutative habet ad
eandem numero rem suam sibi redendam et si eo invito eadem n
redat. iustitia commutativa violat. et n. tantum caritas
atque adeo poterit esse internum peccatum mortale iusta quan
titatem iniurie que notabilis censeri debet quando do
minus notabilem affectionem habuerit ad eandem numero
rem nam si ratione affectionis vendere licet rem multo carius
quam alioquin valeat notabilis censeri debet iniuria sedo

minus sic affectus re sua pribet.

Unde fit quod si iniustus acceptor rem consumat tenetur restituere quantum res in actu et in spe seu potentia extimata valet et insuper recompensare debet illam iniurie accessionem que ex maiori affectu crescit quod dominus ex obtinuit potius rem suam eandem numero quam satisfactionem eius secundum communem extimationem ut simulto magis velet colligere fructus tritice segetis quam estimationem eius pro tempore destructionis in herua et sic de aliis ita docuit Cotus in 4.° quest. Particulos. Rebelus quest. 5. numero 14. Bonacina cum pluribus quest. 3.e puncto 2 numero 3.

Tandem manifestum etiam est in hoc dubio quod si res pereat etiam si hoc contingat mere fortuito casu tenetur iniustus acceptor pretium eius restituere quia fortius apud dominum non esset peritura quam proinde in debitum seruare tenetur. Aliquando si pretium rei non erat indiuisibile ut sepe contingit restituendum est non pretium maximum nec minimum sed medium et est respiciendum ad valorem quem res esset habitura in manu domini si abilo erat conserbanda sed de hoc iam dicendum.

Dubium tertium

Vm res aliena que perit vel deterior facta est in manu iniuste acceptoris restituenda sit secundum meliorem statum quem habuit apud illum a tempore iniuste acceptionis

Affirmant communiter Doctores casu quo dominus esset rem venditurus in illo meliori statu et casu etiam quod aliam pro illa eiusdem valoris emat utrumque enim dubitatum est debet prout lucrum cessans et dabnum emergens domino rei ad quod resarciendum tenetur qui abstulit.

Michi etiam certum est quod si tempore quo iniustus acceptor rem abstulit illa plus valebat quam valeret quando fit restitutio et dominus illam fuisset serbaturus in tempus decrementi nichilominus iniustus consumtor illam restituere debet secundum illum maiorem valorem quam habuit tempore consumtionis (non nego alios aliter sentire probabiliter quoad hoc) ratio que me mobet hec est quia in illo articulo quo rem consumsit statim contraxit debitum restituendi quantum illa tunc valebat nec mora restituendi in qua postea fuit nec fortuna quam res consumta de in apsu subiit possunt aliquid dici suma detrahere

Confirmatur quia nemo potest dicere

Dx alterno si q.ª maior illi balor ut dominij non pos-
sit multum accrescer illi nisi minime illi q. venet restare
Occasionem. 2.ª q.ª ripe quando habet maiorē balorē
a Domino fuit ablata erig si dominus illi ex-
haberet in rapu quo aut minorij balorij succedēs
illi maiorē balorē ut retinere =

Sed modo restat dispicias si res qui
ab apud unigenū accrescē in balore cui cat ut lucrē apud
ipū decrescat et habeat illi balorē illi qui habuerat
tempore m.ª Dominus illi ex habuerit = A longe ap-
mone in hoc casu fari facere quicquid possit reddendo
Domino rei q illi balorē succedēs deterior statu ea
Licet incrementum illud q.ª qui habuit fuerit de manu (ut ei
sicut domino fuit facta restauratio) ad-
me du ponimus ea rone vendendi dominio sed seruandi eo
Illud tempus quo fuerat deterior cum illud incrementum
proprius non illa nullius pretij vnde si ens ipsa deterior illi
restituat nulli dabunt superesse Habet dominus tamen quantū
ablata nunquā fuisse et allusdello incrementō quicquid ar-
plus stat tradecim Bal quod capl 1.º part 2.º debito 22 Le
nus libro 2.º cap.º 22. num.º 2 vs Petrus mabrus lib.º q cap.º 2.º
et alij et est probabilis et nostra opinio et practica =

Probabilius tamen videt tenere si res retinet
totā quandō melior statu qui apud unigenū possit habere
rem Navarrus cum in cap.º 20 num.º 26 Gabriel vers de
communi 23 quidam 2.º Angelus verbo furtū quæst.º 44 et alij
probat. Quia est res dominū ut augmentum illud incrementum illi a
crescat cui illa E. cui illa debet restitui nec valet hoc felicitate do-
mini rei negue ob hanc obligationem libenter inquis accessor pro
hoc q.ª nulla ratione ex tali incremento fieri dominus acq
sitorij ideni ut pro accidenti et casu illi q.ª debuit ne deperiret
et q.ª dominus habeo abeo auferre abeas facere abaliquibus
libripere aqua prob.ª abundantia apud se perire nunquā esse
ei nullis dabunt proinde abuti ad fundamentum vitio-
rarium negat q.ª incrementum certat dominio proprium in
tale et nullius prij non ens bona quæ sunt sub alienum do-
minio proinde censenda sunt tot unitia et nullius pretij qua
abi nulla possit accipiat utilitatem nisi ens ut q.ª habilis ei
absolute possit accipere ut dicti eventi erit manifestus

Dubium quartum

quę nąz quantitas rei mutuate augere ac
finat adculpaz mortalem

Oritur ut q. non augeat ne pro re quantitatis alterius augeat
mercis et honestis ut ritus Lucii materia quare ut augeat grabi
ut mortalis materia rei quantitas rei augere grabis Bonorata
bilis est debet ex hac vero assignanda varij inuentores =

Nidima quis. Lo Decisiuarone et Nobo
rra lib. 5. capt. 20. dolent tąz ne taxando quo augeatur adpa
ugeriz auctoritatz persona q. q. ani ut sua detrimentz alte
ri magnz conuer. sicutz dolent Monacha cy alijs id non
placet hic modus dicendi quia valor rei atendendus ramuz et
exonomani existimare qua re habet omnino inspiciendus
ut copia aut inopia vestiari non q. per augeatur ad pau
periz aut ditiz respiciendus et quanz ita notabili quanti
tatis ablate pro pretz beneficij ut q. ratione distorie i.
inopia alicuz pertare aqua augere ne notabilis ut grabis
dabni pcarij oblatio alicuius rei quz augeatur absentes non
ut grabis dabni pratio id hodiz nonnulli pecatz huiusmodi
debitus ut augeo rei alicui id ut aliud pecatz ministeri
consulens in materia dabni pastorum proximi q. dz dicendum
quando qui subtrahit aliz pastorum excedat oblationis pa
ri. dictionariz grauis excessiuam facit q. dz quinquet nec labore

Nabuzaradan ministrum capt. 47 nu. 4.
pauz quantitatz adonorabilem ut diuiditur regale Toletanz lib.
4. capt. 12 nu. 32 et ne iuniti valgrad Rebellus et alijs hic
sa videat procedit ex q. est honorabilis ad ut debentur pro tanto
dales constitutiones ex communi cetio fori solebat pro pretio de
ortz regalis id hic et ratio quia quod ut ex procello temporali
quod prouet iz erat quia excommunicationis conuia pecuniz
non pruret nisi pretz rei augmentare ocio regalis = qua
re dicendum existimo hanc quantitatz ex superiorum mora
lis. loquendo non vero materialiter assignando debitorum mi
norz quantitatz vg. sex reales non debet notabilis iudicare
quia non solent communiter homines quantitatz ex regalis plu
rimuz sed notabiliter existimare = Sed notandum ut notatis lo
cis ex ma hispaniz et in hac parte in bois quibus longe a populis
distant ut magne existimationis quantitatz nisi quantitate
galis unde ibi erit ratio eius materia peccati mortalis aut ve
alis loci (vg. in media) inquis. sufficia minuz quz quz

his panis extimatur maior quantitas erit necessaria ad mortale

Obicies parr.° galinarum instituta de rerum diuisione ubi datur pena grabis pro furto unius galine ex quo fundamento Cobarubias lib.° 2.° variarum cap.° 3.° sub rectione unius galine esse peccatum mortale. = Respondetur in his locis in quibus galina tribus regalibus l. quatuor extimatur. Contingere posse quantitatem grabis iusta obseruantem traditam nichilominus dico quod in paragrafo citato non datur actio grabis neque imponitur pena contra galinam subripientem crudele enim esset flagellare publice aliquem ob quatuor argenteos aut ob galinam solum quod statuit quod si galine et anseres turbati ebolarint et alius animo lucrandi eas detineat fortem commisit et hoc verissimum est

In maiorem predictorum intelligentiam obseruandum est quod licet actualis extimatio qua diuites et magnates pro sua magnanimitate parum extimant quantitatem sibi aut octo regalium non obstet ut hec quantitas sit etiam quoad ipsos notabilis quia ut dicebamus balor rerum non est mensurandus ex speciali cuiusque sed ex communi rei publice extimatione secundum quam predicta quantitas est in se notabilis ac proinde respectu etiam doctissimorum expoliatorum sufficiens ad mortale nichilominus miseria pauperum ratione cuius ipsi plus extimant res quam ipse in se valeant circumstantia est sufficiens ad hoc quod quantitas que ex se notabilis non erat per respectum tamen ad pauperem notabilis et sufficiens sit ad mortale ratio est quia parua quantitas que communiter leuis censetur ita est indigenti necessaria ad varios usus ut ex illis ablate graue detrimentum paciatur quare illa censenda erit notabilis quantitas respectu pauperis que comparate illius pauperis habita ratione loci et temporis sufficit ad victum et sustentationem pro uno die = unde tali pauperi non erit satis rem abeo ablatam restituere aut eius balorem ac etiam lucrum cessans sed etiam debet resarciri iniuria famis et laboris et aegritudinis cetera que debna si inde sequantur =

Sed modo est dificultas vnum qui paulatim per partes exiguas ab uno et eodem accepit quantitatem notabilem peccet mortaliter et incurrat obligationem restituendi sub mortali pars affirmatiua et certa ne contrarium aliquis docuit ratio est quia in tali casu datur acceptio alieni in materia graui inbito domino et

quandiu ad notabilem quantitatem perbenit nec culpa nec obligatio restituendi sit mortalis tum si adsit intentio expressa aut virtualis ad illam perbeniendi acceptio cuiusque partis etiam exigue est mortalis. =

Rursus precindendo tali intentione eo ipso quod ad quantitatem notabilem perbenit acceptio partis exigue qua ultimo complet. quantitas ~~mor~~ notabilis est peccatum mortale cum obligatione restituendi sub mortali ratio est quia per talem acceptionem ponit. dabnum notabile et complet. quantitas notabilis rei accepte inbito domino

Ex duplici capite poterit iniustus acceptor in hoc casu excusari a mortali pro. si non adbertat saltem in confuso per illam acceptionem rei in se modice ex compleri quantitatem notabilem 2o. si id adbertat tum non habeat facultatem restituendi partes modicas precedentes ratio huius est quia ultima pars que accepit (ut pote modica ut supono) non est peccatum mortale per se seorsum sumta sed ut contingit cum precedentibus et cum illis componit unam culpabilem acceptionem et retentionem precedentes autem non componunt cum ultima unam culpabilem nisi quando earum retentio est culpabilis retentio non autem est culpabilis per cedentium partium ablatarum quando non est facultas restituendi

2a difficultas est de eo qui adversus minuta sustraendo acquirit quantitatem notabilem communis 1a est et certa in praxi cum peccare mortalit. et ad restitutionem sub mortali teneri eum prot. quia nulli particulari eorum omnibus collective sumtis notabile dabnum infert et a nullo in particulari ab omnibus. tum si mul sumtis notabilem quantitatem aufert et talis acceptor in quibus grabatus est notabili quantitate eris alieni quam retinet inbitis dominis =

Notandum tamen hic est oportere ut talia minuta furta inter se comparata modum unius aliqua ratione habuerint ut si accipiant animo litescendi et si non per magnam int. balafiant ut contingit in eodem genere negotii sicut solet fieri abis qui binum mistum aqua et alias merces falsata mensura minuti diversis bendunt nam si non aliquo ex his et multis modis uniantur non constituunt moralit. unam notabilem quantitatem quoad acceptionem = dixi quoad acceptionem quia quoad detentionem (quidquid alij sentiant) sub correptione est mortale peccatum quia plures ille exigue quantitates ablate satis uniuntur ad componendam unam retentionem moralit. ratione subiecti in quo detinent. stultis

se teneri ad restitutionem

Tertia difficultas an quando plures ab uno ac-
cipiant quantitatem notabilem singuli tamen modicam peccent sin-
guli mortaliter et ad restitutionem sub mortali tenentur. in hoc
quesito duo sunt communiter certa primum est quod si commu-
ni consilio ad notabile dabnum concurrant omnes peccant mor-
taliter insolidum et aliis non restituunt tenentur sub mortali res-
tituere totam quantitatem ratio est clara quia unusquisque fuit causa
totius dabni sui scilicet consulens l. adiuvans l. comparans 2°
certum est quod si casu concurrant et unus neque antea nec post
sciat alterius furtum nullus peccat mortaliter neque ad restitutionem
sub mortali tenentur quia nullus est causa notabilis dabni.=

Difficultas tantum restat quando ita concu-
runt ut licet unus alteri suasione aut alio modo cooperetur
quilibet tamen eorum prescit dabnum notabile per alios illatos l.
inferendos ut Lessius lib. 2° cap. 22 nu. 12 asserit quod nullus
peccat mortaliter neque sub mortali tenetur quia nullus est
causa dabni quod alii inferunt dabnum autem quod quisque infert est
leve et quatibus cum dabno ab alii illato unum notabile consti-
tuat hoc est per accidens et preter uniuscuiusque intentionem
contrarium nichilominus censeo probabilius cum medina
petro nabarra et alis quia verissimum est quod dabno quod uniuscu-
iusque infert de facto licet nunc componitur cum dabno quod alii
inferunt una notabilis quantitas et uniuscuiusque sciens
et videns licet partialiter concurrit et est causa dabni nota-
bilis unius cuiusque ergo peccat mortaliter et sub mortali te-
netur ad restitutionem et ad id per excommunicationem com-
peli potest = advero quia potest contingere quod ex dabnis
exiguis quod a pluribus conferuntur unum notabile more hu-
mano non constituat ut facile discurrenti patebit nu-
lus peccaret tum mortaliter neque ad restitutionem sub mor-
tali tenetur quia nullus censetur ad dabnum notabile concurrere

Disputatio 3a

De restitutione ex dabno in bonis alienis per destructionem eorum

Certum est ex huius modi illatione oriri obligationem restitu-
endi et habetur in cap. si egressus ignis et aliis pluribus de iniu-
ris et dabno dato et ratione naturali constat esse reddendam
domino id quod contra eius voluntatem destruitur ut autem pre-
dicta detur obligatio aliqua culpa intervenire debet quia ubi

quia ubi

g. ubi nulla et voluntaria et nulla culpa nulla aut minima remanet
ens species. g. amens ut bruta non faciat materia erga si Dabat vadat
consequens dicendum ut non sit restituendum dabnum g. sit exigentia
ratio antecedens L. contrariorum g. g. sit exhaustum illa mobolentaria
ut qua dormiens extendenda erga ut adeam inquo qui dabnum inten
sit dare operam sui dicere vario ut g. rosa causa subtrahendi ut g.
quia bolentaria dabnum infirmat quare si dabnum dare ut mbolun
tarie imperfectum est habet ad rationem restituendi g. qui dat operam
rei facere aut dicere

Dubium LM

Dum ex pecato solum venali conjungat obligatio restituendi dabnum illatum

Secundus dubium est an quando dabnum ut notabile culpa debeat
esse mortalis an vero sufficiat venialis potest enim contingere
circa opus externum dabnificabile proponi aliqua consideratione
perfecta qua videat opus g. alias esse pecatum mortale venialem
quoniam 2º non minima quo dabnificatio externa grabis procedat
ex imperfecta deliberatione talis: ut circa deum sit solum pecatum ve
niale nichilominus contrahat obligatio restituendi tantum dab
num illatum partem estimabilem dicit valoquod cap. 1º part. 2º
qu. 2º. et probat. g. mortalis causa debuit et potuit prohibere dab
num et non prohibuit — nichilominus contrarium ut bene
g. ea que si mul fiunt ex simili plana deberentia minus ho
nesta imputatur: ex minus potest trahere alia angua explano ad
finis alia facit quare equitas naturalis non dictat g. quis te
neat ad tantum dabnum datum ex tali imperfecta advertentia minus
inde orta mortalis prob. imperfectionem voluntarij

Ad oppositum autem sunt quia existimant
exiola culpa venialis prob. imperfecta consideratione minima
orta obligationem restituendi dabnum notabile aut aliquando
patet ratio Lectus lib. 2º cap. 7º dub. 8º ad contra hanc sum
mo licet efficax: ratio adducta ad oppositum g. ratio mortalis cul
pe venialis verificat. g. dabni autem fuerit causa deliberate
mortalis illius g. licet non mortalis: minoris g. assumpti causa
perfecta mortalis non tamen deo obligat: omnino ad restitu
endum ad aliquam partem respondeo aliquo modo causa mortalis stricte
dabni g. resta proposito nec culpa theologica quo ad gravi
tatem spectata adhibenda erit qualem relinquimus nos facien
de tali qui poterit illi culpa ut nec contingat fore pars
totius dabni restituendi sed non modo caritudinis culpe

bemali tam grabis esse poterit ut ad decimam partem dabni obli
get presertim si maximum non sit imo quando de momento
culpe non constaret satis tam grabis tamen est in aparien
tia et in circumstantiis ut rationabiliter dubitaret an
mortalis tunc induceret obligationem restituendi de
media parte dabnis = si vero contingat ut contingere potest
esse dubium an inter benerit culpa neque tunc nula erit obligatio resti
tuendi quia in dubiis melior est conditio possidentis

Sed modo insurgit difficultas an quando
quantitas dabni illati ex culpa bemali est notabilis obligatio illa
restituendi sit mortalis et videtur quod non potest esse obligatio maior
in suo hordine quam fuerit iniusta actio ex qua nascitur in suo
hordine ita Petrus Nabarra et Lessius supra citati tamen a firma
dum videtur probabilius et probatur ex simili casu quo per inadver
tentiam unus alteri inferret grabissimum infamie dabnum sub mor
tali enim tenetur iste resarcire famam declarando quod per inadver
tentiam fuit locutus l. quod alium esse putabit et ratio a priori est
quia iniusta acceptio fuerit bemalis ex imperfectione actus tamen dabni reten
tio cum non excusetur ex eo capite et cadat supra quantitatem ~~mor~~
notabilem erit mortalis unde patet solutio ad fundamentum
in contrarium

Restat explicandum quam diligentiam adhi
bere unusquisque debet secluso contractu aliquo humano ad
non inferendum per suam actionem dabnum alteri Communis doctri
na est teneri ad adibendam diligentiam quam pensatis omnibus a
communiter prudentibus adhibere solet atque adeo teneri ex cul
pa lata et ratio est quia quisque in actionibus periculosis tenetur pres
tare diligentiam quam homines eiusdem conditionis communiter
prestare solum si hanc ergo non adhibuit censebitur dabnum la
tum voluntarium quia non fecit quod potuit et debuit at vero non te
netur ad maiorem diligentiam quam communem ut ebitet dabnum alte
rius unde licet teneatur de culpa lata in tamen deleuiet leuissima

hec que diximus procedunt considera
to iure nature spectando autem sui positibus et forum externum te
nebitur etiam de culpa leuissima nec mirum quod culpe leuissime
decernantur in penam tanta restitutio quanto interdum contingit
fieri debet quia pena hec imponitur per modum medicine l. pre
cautionis ut homines diligenter cabeant et adbertant ne per
imprudentiam dabnum inferant aliis ex quo respectu boni com
munis ea grabitas pene optime iustificat adquod ita si sunt

-qui dabnq; accipit probabiliter: sup̃ plicet: dabni fractores pcalle
ria stratq; similiter: cum deo valeat potestate habere pro tuto
rio tota Conpensationem quę Lexaquiria prestare g̃ nimis
probabiliter: dubitet an debeat eligere mitendo quia habet ire apud de
us potestate ista contra quę modestie pequando pro ingressu
nori g̃ et g̃ malleabilitatis et z. vide ut observat glo
sa ad capud primq; de prescriptionib. verba ludentes ipse
dabni fractori incumbit probare sua nocumenta g̃ ria pro
bari nequeat et adhuc tunc non pendicq; compelat: Et
facere et nostra compensatio g̃ Lexaquiria et sa redditista
dat: ingressum non et ubi stat dubitatio esse presumptio =

Dubium secundq;

An et quo modo sint restituenda damna
que pecora et animalia
alicui inferat: alteri

Morandq; ut arcus famulus et animalia alicui cuius
plicare possunt inferre dabnq; primo domino cuius aut cui
plicare dabnq; aut periculq; illiq; secundo ignorante domi
no ipsorum modo damna inferant: nec ut faciat dubitare
nq; dominus meo casu integre satisfacere pro dabno g̃
matis impedire eq; potest ira de forma magt: alium de
bonis debito pacto quę exigere debet lege 23 digestis de
regulis b. actionib. ubi dicit: nullus tenetur dominio occidi
mobilibq; dabnq; obligari quę eni dominus videt: cum de cul
pa minuat: obligatio huius obligationis naturalis g̃ ex
natura rei deg̃ sit sed potius ei quę ex culpa non potest
habere nec alii dabnq; inferat: g̃ eni dabna alis inferentis
ex dominio dominus tenet: nisi fere pro bonitia quę pre
pe: debuit prestare nullatenus nec hoc verq; ut non pos
sit dominus reddere de quo libet capite familie vg̃ dece
pe ne pelle plumq; et matias quę pelle sunt illis eni q̃ fa
milia gubernat dominus fit solutionis nomine impe
diat dabna quę cognoscit fieri abii quoq; cura habeat
quoq; de quid quando tamq; non pereant inferendo b
nq; dum venit: primo loco et causa principali redde
cundo loco pro debito causę executori g̃ debet ei usq
michi capud mihi legat reposit quia venit damnq; ex bonis
docii aut ex peculio filii respondet dominus habet.

quando vero dabna inferunt: obligę
tur familia et culpa dominus per animalia aut et

nos dam̃ Lege civili et canonica statuens ut dominus unus ex duobus fundeben. nempe aut reparare vel ex dabon. cum pro noxamento dare animal aut rebus quod dabon. mulct. radicat. incept. ultimo de maiori et dabono dato exemplo rebelli constituta si quadruplet. secundat. pauperi et constituta donabilib. actionib. ut vere gramco par una 7a. militaris Lege 4a. part. 22 et 24.

Circa has obligationes et onus de expulsis animal. exemplo naturali aequadeo Locus habeat via in foro contentiosa nulla specialis 3a. radicis et videt. quod L. 2a. 3a. de Just. et. per Lege ces. qui non fundat. impignoratione agatur. 3. debet. Legis pro rem radicat. rebenat Lege mora Lapsu tempor. culpa fundatur. et Sententia 3a. et quod dabon. patuit. Et eadem animal aut alia vastatorum dz dabon. 3a. radicis et exemplo contrai hoc debet appro ne dabon dati pro animalia aut servos. S. 3a. civile Lege non sunt penales 3a. nulz culpa supponit 3a. aut rem naturale aut rebz sunt humanae deportandi ignominiosa obligant ante radicis sc. 3a. rane 3a. ex animal L. rebus non sit sui iuris rebonat 3a. sit domini pretinquendum ut recuperari cum libral Domini et ita ex 3a. et dabon. domini sit aequadeo mediat. manus ratione dabni rebelli illati dz pro ex quid dabon. patuit. =

Pro. hic venit haec 3a. pars. vel quod cap. 2o. part. 2. numero 2. secundz tamen et haec obligationis non est naturale nec in foro contentiosa sed pro indic. ita pro indic. in pena praedictae quasi penales per quas hi qui patuit dabna dat. alio ut mihi Deceo privat. tali facinor. dabni aut animal aut servi hi qui non sunt illati inducant mali iuris pertinent ad Cobarrubias 2a. pra. epitomes cap. 6. part. 2 numero 12. Schaller verso restitutio 2. pars. rebaria Lib. 2. cap. 2. numero 36. Rebelles prima parte lib. 2 de rel. qu. 10 numero 23. et praedat. ex modo quo in lege veteri hic obligatio proponit. ex. exodi 22. ubi ca fraus ubi vorno et quando dominus ignorabat bos ne illi contingeret statuit. ut si occiderit bos alteri et vendat carnem quae potest dividat. in. 2 vivum quae dominus dividat. et ita cadaver occisi vendatur

non precipit. ut totum dabnum alterius reparet. aut tradat
vos qui dabnum intulit sed potius statuit. ut dabnum inter v
trumque dominum dividat. ergo obligatio tradendi animal aut
resarciendi totum dabnum non est legis naturalis secus enim
non corigeret. per legem divinam ut obligatio minor esset.

2.° quando res non sunt omnino ben
ius dabnum inferunt. v.g. quando columna suo pondere ca
dens aliquem percutit dominus ad nullam satisfactionem tene
tur quamvis dabnum ab ipsius illatum sit. ergo ex natura rei lo
quendo simili ratione non tenetur dominus satisfacere pro
dabno quod ab animalibus ipsius sine ulla culpa latum est.

3.° sequitur sine sua culpa nocuit non
tenetur restituere ut supra diximus. ergo a fortiori si res sua si
ne culpa ipsius nocuit non tenebitur ad satisfactionem.

Ad fundamentum vero oppositum 1.° res
ponderetur predictas leges non esse pure dispositivas sed quasi pe
nales ita dicitur institutio si quadrupes ad finem et in eo de
digestis et institutio de noxalibus actionibus sprimitur. quod
ante condemnationem non obligant nec obstat quod nullam culpam
supponant quia in iure pena aliquando pena imponitur sine
culpa non tamen sine causa ad rationalem scilicet cautelam
cavendi culpam iusta Bonifacium octavum de regulis iu
ris in sexto que causa hic melius ut cautior fiat dominus
quo ad custodiam suorum ne nocuant ita fit quod ipsa non
ante post condemnationem autem legitimam tenebitur in iu
stitia dominus servi aut animalis l. totum dabnum recompen
sare l. tradere leso servum aut animal quando per sen
tentiam iudicis adquiritur ius illi qui dabnum passus est.

Dubium tertium

Vm qui nocet alteri illum impediendo a co
secutione boni teneatur ad resti
tutionem

duobus modis hoc potest contingere l. impediendo ne alter percipiat lucrum
aut prebentum ex re sua aut actu cuius exercendi habet ius ut si quis des
buat sata alterius l. impediat artificem aut rusticum ne laboret et a
sequatur pretium sui laboris et in hoc casu manifestum est esse restitu
endum totum dabnum datum quantitas tamen pretii restituendi sumenda
est ex certitudine spei et qualitate boni sperati nam deductis expen
sis a periculis restituendum est non tantum quanti stimatur spera
tum bonum sed quanti stimatur spes illius omnibus pensatis

ut exhibito bona arrivato 4. Illustr. docet verso vallorio 3.°
giud. 13. dicto 4.° edz variones quidemnes pecunia condemnat
ora sue possixa nominus ea qua deceptione impedit Lucas q.
endreon pecorae ad gestione negotiando cu sua pecunia venet
ad rubia vendz quanez averi periculi eveneri omnib. ba
let ipsa tabi Lucri non venebit: nanz nemo potest robbere
nisi dno possixo ut non videatur rubbet: ipsi robbera eiz cu alegz
suo debno eiz maiori quz sit Lucz endreoni usani q.ora
possit consulere sue indemnitati cu rubbera alcunus a Lucem
maxime o bie bandz imporenia robbendi duobligare non zalo
obligatione Lucri eiz eri quando illa adhibit possit omnes
eiz cari alias mo prinacz q. nonsit cui ex imporenia possit
sua maligne dissimulare adhibendz endreonis casa =

Et modo impedir possit alt. amovendo
ne boni abeundo alic nulli bonz conferat q. deiconfore debi
naberat et in his casi debnquando et actuali bonz sit ex
rubria debitz sorranez ex debito habere ainquisitione
conferendz quia debitione premissa = Quendz et primo
q.d quando bonz non est debitz ex rubria et quisquis possessor
Luci aut fraudi cure? Quippiando eu quidam non et bonz de
nullz rubricationz tunez ita communiz? debonz est non
manifesta q.m ei hal abalieno abnulle q.d illius non aut ad
illud ius habere audit lex finalis quidem regni allegz
gestori possibac quidemonis congue blandicis nonvarion
ne mendacij Et dolo rubtamenz onerari aut legata vranz
fuori in albertz facit ad rubricationz non obligari. =

Prouidit autez pro paritate ratio eiz regia
bonz alienare possit ne fraudi ex praeco esset ercy ani
mo illinquendi q.d malis animus Lucri causa o fraudan
nonzamz rubbia pariter in rapse q.d ipsi dari non cumen
ur proximi vicini bobulcionari operi rubbia eorum
Et ad rubricem ex odio ipsi prodens ne robare alicui hoc di
ne uori Lucz pene morali? contra contrahez non va
mz venez? adrubricionz

Si domus q.d mligz prisna
Inquibi de aqua pluvia arcenda dicat? Si qui paries esset ex
fisu secundo et pluvia aqua berat pergua imparez bi
cum aqua deribat: non tenetur de damno inde fieri arimo
no cendi Et accarari non est ita facit animo no cendi bat. =
R.° q.d mure id dicen? Fuori animo no cendi at

ne rebus rubricæ de tributis non erroni obligationes
intendi ita Soci quarto de rub.ª qui T. arrogabis.
ad rebus N Sabagia cap.l 17. nu.º 69. Item Ang.s 1910
qui edit de rubrica rubrorum 3.ª nu.º 10. Labeus lib.º
2.º de perfidis rubricis qui 39. rubrorum 8.ª n.º 18. et ca.
pagede obligationib.s rubrici qui 3.ª nu.º 2.º Item
lib.º 2.º cap.l 2.º de tributione 4.ª in fine Valentia 2.ª
dig.l 8.ª qui T. qui non 2.º para. T.

oportet Item tenet grabuel 2.ª
qui D. annulat.º Palaudarum 4.º de rubrorum 15. fl.
29 vel qui debent fieri celebrationi cap.l 2.º para. 3.º nu
mero 16. Sabaga lib.º 2.º de rubrorum cap.l 20 nu.º 2
44. et nobis ens verisimilior videt.

Secundo igit. ut rubrorum debent
rubricæ de tributione non omnino ignorari, ille qui debet
rubricæ contrahentis ac proinde nunc exteriore humani
ex exteriore illius obligationis ut intendi ajunt
et probat. fl.ª rubrica de tributione ut supra et regul.
etc. rubrica de regione aug. rubrici et Bruni qui quo
dat. fl.ª ig. et bonus alleg. quicunque non dicat. ignorari it
2.º mor. alle. concat. bonus propius aut proprius equitabile
ex beo ratione fl.ª rubrici de tributione non omnino qui ex
cusat nisi ratione obligationis contrahendi ex
plico quia ecce omni rubrica debet quicunque fl.
ig. et fl. qui qui cunque rubrici debet esse notorium
fl. ig. et ad quicunque debet esse notorium fl. ig. et rubrici
esse notor.ª fl. excusat quicunque rubrice violatione ope. ob
gatio rubricandi.

Longe vero alter. ut non dicat de rea
re fl. rubrica de tributionibus regulis haec de fl. ig. qui tam
cum fidelitate gratitudo et reverentia quam ad re
ig. nis fl. humanum divinum et positum non fundan
tur mandatum mortis non debitum modo quicquam in
illis operationib.s non esse debet fl. proinde dicet. morale
de fl. ig. qui rubrica possit de tanquam accessorium
nb. fundat. invitatione qua habet ille persona
cui tributum et tributionis et humanum modi in di
cit. legale fl. excitato omnes alios adobligandos ad id
quod dictio et secundo legis rubrice illud non tribu
tendo qui non illud debent fl. proinde dicunt non dicit

manet inequalitas et obligatio restituendi

Explico magis nam si in bello spolia et in
republica bona communia ex iustitia distributiva debi
denda sunt inter partes poterit unus quisque reddere ius quod
habet ad suam partem et tanti stimabitur quanti domi
nus illius stimaret et quod distributionem impediret tene
retur ad integre restituendum talem partem est ergo ius quod res
picit distributiva iustitia ius simpliciter et rigorosum et non
minus obligans et non minus obligans ad restitutionem
quam ius commutativum

Dices ergo iustitia distributiva et commu
tativa non distinguuntur specie cum habeant idem obiectum forma
le negatur. Contra licet enim ius utriusque sit ius simpliciter
et rigorosum adiuncta non est idem formaliter quod respicit unum
ac altera quia ut docet divus Thomas 2a 2ae quaest. 62 art. 2o ius
commutativum attenditur penes ordinem unius privatae perso
nae ad aliam ius vero distributivum attenditur penes ordinem com
munitatis ad singulas personas quae sunt illius partes di
versus autem ordo est quem habent privatae personae inter
se hac quam habet communitas ad privatas personas ut
totum ad partes et maxime quod aequalitas quam constituit
ius quod est inter privatas personas est longe diversa ab
illa quam constituit ius quod est inter communitatem et singu
las eius partes illa namque est inter rem rem unius perso
nae ad aliam ut inter debitum et solutionem inter datum et acceptum
quam aequalitatem arismeticam vocant at aequalitas quam con
stituit iustitia distributiva inter communitatem et eius par
tes est aequalitas proportionis inter res distribuendas et per
sonas quae distributio fit ita ut qualis est propor
tio inter personas talis sit inter res quas accepturi sunt
videlicet si persona petrus excedit in duplo personam pa
uli et inter eos pecuniae communes distribuendae sunt si
petro dantur quatuor nummi paulo debent dari duo et
haec est aequalitas quam vocant geometricam quamque iu
stitia distributiva procul a commutativa distinguitur pro
obiecto proprio et per se habere debet

Nec obstat huic doctrinae quod iusti
tia distributiva aliquando versetur circa rem non distri
buendam sicut accidit in collatione beneficii et cate
dranae licet in hoc casu deficiat distributiva propor

no tamen non deficit proportio inter personas ergo quas iusti
tia versatur nempe ut detur dignioribus ita ut in eius solutione
attendatur equalitas unius rei ad unam rem nempe beneficij
ad dignitatem personae quae propriae consideraret solum con
mutativa et ita non sit unius personae ad plures hoc enim
ut minimum retinere debet distributiva ut a commu
tativa distinguatur quare si unus tantum sit qui petat
catredam aut beneficium sine concursu alterius omnes doc
tores fatentur ita illum habere ius ad catredam ut de iusti
tia commutativa ei debeat.

Dices etiam iustitia commuta
tiva respicit aliquando praedictam equalitatem geometricam
ut si quis plures habeat creditores et sit impotens ad sol
vendum adequate illis nam tunc ei cui debet centum redat qui
quaginta et ei cui debet quinquaginta solvat viginti
quinque et eadem proportione servata alii etiam mise
ricordia et caritas eandem etiam equalitatem servant in dis
tributione debita. Quod cum haec proportio geometrica non sit
propria obiecti iustitiae distributivae sed in obiecto etiam alia
rum virtutum inveniatur illa ad obiectum formale iustitiae dis
tributivae non pertinet. R.° quod equalitas geometrica
quam per se respicit iustitia distributiva non est in qua quamque
materia sed in materia iustitiae et iuris rigurosi atque
ita distributio illa quam faceret debitor inter suos credi
tores contineret onestatem iustitiae distributivae et non solum
commutativae quia non solum equalitatem arismeticam sed geo
metricam per se respiceret et in materia iustitiae ad distribu
tio facta a misericordia caritate aut aliis virtutibus cum non
versetur in materia iustitiae etiam si per se respiciat geometri
cam proportionem non proinde spectabit ad iustitiam distribu
tivam aut obiectum formale iustitiae distributivae ab aliis ati
get.

Dubium quintum
quando teneantur ad restitutionem qui a
lios impediunt ab assecutione
benefici catredae l. alte
rius muneris publici

quando qui impedit ab assecutione benefici aut catredae est ad
illam indignus seu ineptus nulla est obligatio restituendi ea
sui et fraude impediatur cum revera ille nullum ius nec re
motum quidem ad illam habeat imo si damnum immineat

ne unum obiicit si impediens digniorem tenetur ad restitutionem a fortiori
uniuersi etiam minus dignus qui in concursu dignioris eligeretur quia
non tantum impedit se occupat ius dignioris. admittenda est
sequela in eo tamen tantum casu quo minus digno omnino
certo constet esse minus dignum et ab electoribus expassione
et iniuste esse eligendum in hoc in quo casu minus dignus
acceptando prebendam restituere tenetur ea que resignare de
bet in digniorem tunc enim contra ius iustitie quod dignior ad eandem
rem habebat non minus peccat acceptando quam electoris con
ferendo ac proinde tam ratione iniuste acceptionis quam ratio
ne rei accepte restituere tenetur quod sufficienter non facit nisi per
eiusdem resignationem inde fraudatum si alia compensatione con
tentus non fuerit

Et si vero in conscientia iniuste tali elec
tio balida tamen in foro exteriori quod non est aliud quam quod in iudicio
non datur actio digniori contra dignum ut habetur in capite cum nobis
de electionibus et capite cum dilectus eodem titulo et merito quia alias
magna oriretur lucem contur batio

Ceterum et si minus dignus in casu
proposito acceptando peccet et restituere teneatur non peccabit in
se oponendo digniori si se oponat non animo impedien
di digniorem sed ut ius quod alege sibi est consensum expediat
et ut sue dignitatis examen suditibus mitat ita fieri potest
ut qui non dignior aparet postea moriatur. Ergo tot ante o
positionem finitam L. absa desistat propter varias causas amiteret
autem minus dignus eam occasionem nisi se oponeret.

Et ut a minus digno omnis
tollatur scrupulus in se oponendo et acceptando ado quod fieri
potest ut quamvis re ipsa qui sit minus dignus iuste ni
chilominus eligatur ratione scientie electorum qui ex iure
distributivo tantum obligantur secundum fere iusta ipsorum iudi
cia poterit ergo quis etiam si sibi certo constet esse minus
dignum se oponere accipere et retinere prebendam dummodo si
ui non constet electores iniuste et expassione in electione
processisse

Sed adhuc plura restant dicenda
de obligatione restituendi que oritur ex colatione et acceptio
ne bonorum communium sit ergo

Dubium sestum

De restitutione damnorum circa dignitates cathedras vene fitij ecclesiastici et alia bona Communia

Premittendum est beneficia et vera bona Communia esse per se primo instituta in utilitatem ecclesie l. reipublice utique sunt quedam stipendia ministrorum pro servitio prestito ecclesie l. reipublice secundo vero hordinata sunt in favorem et bonum civium tanquam premia laborantium in virtute et liberis quare in eorum distributione committi potest et iniustitia distributiva et commutativa Contra ius quod habet ecclesia l. respublica ut ipsi de idoneis ministris per stipendia que assignat providetur et contra ius distributivum quod habent partes communitatis ad hoc ut bona communia ipsis distribuantur secundum proportionem dignitatis persone et cum hiis modis iis tantum habeant partes communitatis si alicubi prout bonas causas consuetudo obtinuisset ut alunigine preferentur non posset ibi inter venire nisi sola iustitia aut iniustitia commutativa ut bene advertit Valentia 2a 2e disp. 1. quest. 7. puncto 2o parr. 5.

Dicunt quidam communiter doctores l. quod in electione indigni restitui debet ecclesie l. reipublice totum stipendium quod ille ab ecclesia l. republica accepit quia per talem electionem defraudat ecclesia l. respublica servitio debito pro stipendio quod assignabit resarciendum etiam est si quod aliud damnum ecclesie l. reipublice emerserit ex defectu idonei ministri nam qui causam damni dat damnum dedisse videtur cap. ultimo de iniuriis =

hec autem honera l. incumbunt ipsi indigno qui stipendium percepit et servitium debitum non prestitit sed illo non restituente electores teneri nisi circa illius indignitatem bona fide sint decepti aut adiuvita morali diligentia alium non invenerunt illumque constituerunt eo quod minus malum esset ecclesie l. reipublice non idoneum quam nullum ministrum haberet extra quem casum electio indigni ipso facto irrita est in utroque foro in foro conscientie planum est quia talis electio fit iniusta ecclesia l. republica cuius tantum sunt bona communia nam electores solum sunt eorum dispensatores atque ita indignus nunquam adquirit dominium prevende nec fructus facit suos sed om

nec percipi malafide adimpleri quo cognobit nec negare
tur tenere relinere q. de cetera deinde nec in foro ecclesiastico
rum procurare q. in hoc foro pro apellatione principaliter
finito quo procurare indignum arbitrio existere q. indignus of
ficio publico nec potest. Legumenus de indigno qui fit
dominus an capax nec fieri capax non tamen suspicere
ad procurandum nec publicanda ruminationis quo foro valide
et debite nec tenebit. precipiendo de minore ne contra exem
plorum ratione q. cap. c. nobis parrogui clericos non co
gunt. Bimestria relinquere sed quo ad cetera omnia
q. de eligendi confirmationis fuisse valida in alio quoro=

§. conditiones contra dictorum malignorum
degationum utilitatem de legibus aliis aut non publice si allegue legis
dignum tenetur de indignorum l. cetera dignationes procurare q. in
talibus casu nulla edicti aut non publice fit audacia q. edicta l. non
publica contra dignos dare quicquam de promissorio reo de
bet. q. ordo tabellionis sit publica autore. ancillarum
casu quare dictorum contra fidelitatem debeat edicti negabi
le condubium reducti vacuetur, contractus debeat fuisse cap. Ep.
§. qui. §. q. Licet enim edictorum contra dominum bene
fratres statuerit, honoris coronarii sed regulariter de
prohibitorum in alienigenum fidelitatem quo ad omnia q.
de omnium consilium fecisse possit cum insidelitatis non obtem
perari quia bonitatis causa nec tamen multis de pactionis
ibi obligat. adonibus mutuo nemo dicitur contra. nubentibus
q. possit genus prohibere sed magis ad bibendum quia ipsum
bibat respondere. donata rei alias multa sunt in contrarium
nationis in eadem §. ut Pretor arbitrio lib. 2. cap. 2. nec 126.

Ac primo hui duos dicens nullus
allegationis contra placatis infidelitatis commissionis edicti
dictione qua contumacia sit ut bona ut q. ad fidelitatis dominum
nostri ad dispensatorii gradat tertio ministerio curam coronam
da sui dominum qua facili negotio allegi possunt contra quia
q. dominus dispensatorii aut ministerii eligere non de obligat
ad diligentia examinationis sed solu ad coronam quia tantum
cum ut ut ministerii quantum coronam de fuisse possit opinio ad
omnia hec. et hec quia cum ut. alioquin modo promittere quam
multum aliquat nemo enim velit conducere ministerii qui abstine
re ne quidem et ad coronam quia valeat. Edicto di
cendi ut similes. et ex fidelitatis ratione adposibilendi

ceteris L. rei publice debeat ceteris regradi dicta non tamen preiudicat
cuiq; aut ceteris aut dignioribus debitis exceptionibus q. ceteris L. rei publi-
ce respondere secundum quod in causa iuris fuerit ne ligat. Ideoq; non potest
dici q. meo concursu dignioribus dignius non habet ne debitibus huius
non cuiq; ex ceteris non quominus dignior aliquis aliud aliquid
aut aliis malum afferre illi nisi gaudere ut bene obiter tangit
gulc. tractatu de beneficiis cap. 2. par. 2. q. 3. nu. 5.

Dubium primum

Vtrum oppositio tributarius ruris in communitate oppositori dignioris

Verum ne stricte distributio q. cuiq; ex bacconiis sui oppositio
ni dignioris habet dicimus distinguendum non tamen illud per
oppositionem adquiratur alteri nobis videtur adscribi communita
tis arbitrio dubitandi est q. bonis in tributa exceptis exactionem
et distributione sua esse bona communitatis et non alterius
terminate persone q. ex oppositio vere non tamen non mutet ius
per illa esse immediate ruris et distributa et non exactionis
Ut hac lege quis ex distributione pro
cedendi est duo b. cuiq; modi sicut possit oppositio uno modo
ri oppositoris bocconi cuiq; publico debito ut dirimuli sine exa
mine quis ne vere certum dignior sit ut alteri ex labore assumat
qui sibi idoneus videat. Aliquo alio casu L. exposito pacto
Conferendi illud ei qui est dignior attendendo = alioquin
sicut possit oppositio ad ignorandum dignioris non explicito L. impedito
pacto inter colonos et oppositos inito ut dignioris conferat. Sicut verex
plicito inter bonos publicum impedimentum explicatum impedito vero
per ignorantiam L. statuit aliquid positum ex labore b. dari ei qui
inter concurrentes fuerit dignior =

Si oppositio fiat priori modo nulli
per illa oppositos aquirunt ut communitas maxime vero ipsi
secundo modo fiat prius pars huius alterius et manifesta qui
nulla esse designabit. Quadragesimus non sit ruris communitatis
posteriores pars et demonstrat sicut communis et privata opposi
tione oppositio procedit ex labore aut lege dum non est. ut dig
nior antecedat. Cui publica promissione et fidei data cuiq;
respondeat ut ei dignior ignoratur illi preiudicat confirmat
hac autem data fide et promissio accepta ab oppositori dig
niori fiat illi ut communitas ruris adeo ut nequeat negat
impetrari quo per Ludi publici celebrantur qui ab aliquo plausibilis
ornamentis promittere =

Dubium octabum

Ad quam restitutionem teneant qui committunt crimina propter que puniuntur &c.

damna patiuntur.

Contingit sepe q. unus occulte occidat l. pomibelis publicus aliquis infamet et q. huiusmodi crimen possit aliqua indebita imputetur alteri qui propterea punit. et multa damna patitur inopo casu nullo dubitat q. occultus occisor l. infamator teneat ad omnia damna q. occisus l. infamatus passus est que ei fuit proxima causa indebite ex causa multa talia damna manifesta est ita q. non teneri ad damna personalia innocentis q. talia damna non fuerunt in culpabiles absque previsa erario ut q. talia damna non ex inbellumaria quorum proinde non est causa mixta =

Tamen q. ut defendat innocens quis occisor l. infamator prebibit talia damna ex suo delicto seguntur inquantum cubare dicendo communiter alii teneri ad eadem damna reparanda ex causa facit falsa imputationis ex qua indebite bubb. innocentis aut aliq. alia ad ea quit exquo probabiliter credebat crimen fore alteri imputandum tunc ne causa damni dat q. teneat damni causa est falsa imputatio

Solu posset dici contrarium ex q. crimen committit coram pena quo altius ascendit illud ne alteri imputata dig. censeat moralis causa talis imputationis negant Silvius Sab. 2 cap. nocendo dubito et Gregorius supra in tractatorio tenentes cap. 3. asserunt tamen certi esse dubitat tamen et respondendum ne si crimen q. alteri imputat cum circumstantijs exquib. probabiliter et non teneat magno scandalo alteri prebidet imputandum tunc autor crimenis teneatur ex falsa imputationis q. crimen subtalib. concepit tamen si committit ex natura sui ubi causa falsi imputationis alteri conveniat alii q. q. circumstantia non tenetur respondere ad hoc ut crimen alteri imputet rationabiliter imputari desinit tamen illud ex alterius malitia aut inconsideratione alteri prebidet imputandum et inde casu mani fallit autem crimenis non est causa falsi imputationis cui illius causa non sit crimen commune sed malicia l. ignorantia l. inconsideratio alterius quare tunc autor crimenis non tenebit ad damna q. alteri ex falsa imputatione secuta et ratione q. a q. ex aliqua actione seguit damnum tertio non ex natura actionis est ut plurimum sed ex malicia l. ignorantia alterius non contrahit talis actio inuriosa tertio ne qui bonum autem multi quib. male vi iuris putat non teneat ad damna inde subsecuta et qui sua ad tenuum alteri ita prebidet illi vide sore dolorem mentis

non obligamada negua irregulari et alie prohibitorio in his casi
mulib. ex copula vera habet cura si mirali alhore inc. bimatrim
cursio dedamno vertis gd. ad bona Clerici cap.lo nec ano nec iuneo
g 43. excommunicationis logorij ja. interdicto non facit ut opuris
muliis mei alias ex natura sua ex ex circum. sancti valeat
valeat vero mortal gd. ille ponit peraccidens et a mundo mortes
natura sit condicione ipsius irregul. damnis vertis atroxis gd.
dat. opus gd. sic mulis alteri nulis que irregularitis indicant
nulla est obligatio restituendi

Ad 9 gd. nula est cura si ex natura spiri
tual. damnis vertis gd. qui mirali operantur. nec huic gd. quia
cit. nec huic nemini facit mortis gare ex ea omnis consuber
ing. si qui operetur opus ex se nulis alteri tamis imputandus ex
causa. ac relatione quambis peraccidens prolognoscere ad
cursus vg. ex qui ad se defendendi ing occidit furem mortis sup
cat. imputranda ei inimici Christi g. qui accipit compen
sationis occulta diuini cultus solutionis habet non potest allegare
ex tamis prohibitus ex ei imputranda sacerdotis alicui

Dubiu nobimum

Vtpreter damni dati compensationis aliqua ratio meritis promittra debeat

Ingrudebit peccato contra iustitiam in duo reperiuntur. cognitis et damnis datis
gd. proximo inferri et ex ea una quis facias alteri est per culpa no
stra hoc est offensio mei mutua proximi proquam hic alegetur a
udita pena puniri et ex quelio antiqua priv. damni compensatio
ne imponit audita pena promittia seu offensa mei ex alegatis
talis compensatio sacienda proprietatis ratione mutuis negotiis con
mutationis doctores communis cit. gd. mei unus substantiali et tamis propo
negotiatis propriatis mutuis facta valentis negotiatis inco
tamis consistit gd. proximos meritis habeat qua habenda debeat gd. dg
et hac gd. in bonis mei alterius damnis pacis. per recompensationis gd. re
lis damni infligendi et adequate mentis peccatis consistit in compen
sationis

Ex quo fundamento colligit nulla ratione
ria qua non habeat in alterius damnis commutationis gd. nulla et principe
ratio mutuis quia adulterio, ocultis, rubricis, temerariis occulta ac
lapsi incurio cognitionis alia mutuis obligationis restituendi ad
fert gd. nula ex his negotiis alia assignari potest qui non attendunt
ne attribuationis aut pacis et tranquilitatis animae damnis gd.
tineat gd. proinde compensationis subtis compensandis et ceteris
gd. hoc damnis regulantis cognitionis et alio mentis credito

solig. d. damna infama et pecunia apud homines solent esse notabili
ex illa deratione inde ut d. proxim. damno non soleat succedere
ramq. omnino facunda ut aliquis ea exigat aut moralit. concedat
exigere qui proinde iuramenti confirmatis debiti compensationi impo
tat propria autoritate occulta recompensatione

Circa quę doctrina obseruandum
xemus 1. d. inuit. circa fama et pecunia solent illa damna ex
in bonis nisi concessu ignominiosa sfortii et verbario circa spectu
mi. quę omnia illa damna infama et pecunia reparabilia
dq. creditor offensoq. illo non remittat

Circa quę aduerte prędicta in
sua offensa possit damno imponi? mundy et gratialis ut ea ex
cessio actionis aliquę exigat. ut d. deus solicat contra me cessionę abo
nii officii et precumbit. quęnis habet non obligat? nec ad ea ponę ul
to minuenda non reparare iudicii int. ex malis ponę esse prospe
to aut pro cure per leges decreta quę tamen forma diuersendi ponę op
rat. ut quis int. iudicii alterius verbo agat? pena communis criminis
rea d. ipsena ut confiscatio bonorum exilium vero bona delinquentis in
ligant. iudex seruo et subdito cui talis bonorum ut spectabilis notarius
Et acubia 1a. parte cap. 5. part. 2. numero nu. 7. Salustio vero
ponia qui. 25.

Dubium decimum
De obligatione restituendi quam habeant ii qui damnum dant cooperando?

Posset causa principalis quę multis accidit alicui auferendo alicui
mobilia aut exigendo obligant. ex adhibitione omnes quibus aliquo
modo quo operantes quę morib. continent

Iusto Consilio consentiunt palpo recursus pa
tiuntur nisi non obtant non mari salutis = Sex praxis debite reperire et
ponitur adeo nisi ratio, quibus damna inferendo concurrant eius vero pa
tioni tradicti et negatur omnino vero hac regula causa tenuit adhibitionis
d. ad damnus scienter et culpabiliter concurrunt definitur et accipit aliquis
detinuit et damnum dato tunc aliq. certus est eis ad damnum concurrus d. non
quaru cooperatione nulla alia simili causa superueniente non verdam
nus secutus non erit subsequi indiget sua causa nisi ratione influxus seu
concursus quę causa adhibita habet dixi nulla alia mundi causa superue
niente d. adhuc verisit causas cooperantes ad damnum concurrit tenetur ipse
de damno erit si illud ministerio alterius causę similis denuo adhuc nisi
ut ea seruata quamq. eligunt ex damnum sit potens cooperare cum
pe alterius simili illa quę cooperando prudenter dici imponit. obli
gatio cessandi quę alius cooperando decisi cessationis et per

re tali manifesti &c

Adhuc grauis autoritas prudentis causas cer
ptas ad damnis reparandis et indebitis obligari qd̃ ei
ppter uenire nec alli damnis rem gerit. Item adhuc
aut non ex causa animorum qm̃ quem noa potest quis excusa
rentur circumstantiarum antiquis ex causa ne tantis damnis qd̃ per
tandis indurisicatis actionis quae illis ne pro ipsis damnis

Ponens regnis decendis et examinabor capl. 12.
num. 20. nisi velit certes quod ex alis qd̃ refert et sequit Le
ius lib. 2. capl. 30. nu. 20. qd̃ misericordia damni precaria ut exigi
nula alia simili causa reparationem debet prestare illi non euenturos
influxus misericordiis damni aut circa illa aliqua precaui imparari
facendo nouas erectiones qd̃ nouas magnificationes adperlan
nis damnis qd̃ ex causa aliqua ut possit thesaurari aliis pars refer ambu
ctoritas stat autoritas dicit ac ad illa alia indirecta hic ad illo mu hic
mento

quare adfundamenta contrarii et concedendis
ut pretendit indirectae actionis quae fuerit exercitationis prout dam
nis quis exercet qd̃ circumstantiarum subsistentiarum ipsius exem
dualis actionis radicatis procedat causa circumstantiarum in causa
qd̃ actio damnis praeiudicialis ponens hic indirecte quis alia hic causa pars
refert adobligationes alterationis nisi quis obtinuit pretendit ruadentis
pretendit et causa allius indirecti actionis quae vigintiquatuor ca
tionis omnis forensis nonnequit nisi addit cognitionis rata hoc ex
siat causa qd̃ ut quis veniat motivis non cupidis ut causationis
actionis ut hic et nisi aut valet hoc hic indubitanter requirit ut
actio alia secundis quis quis non valet coo praxionem actionis exercito
re nonnisi praetura

qd̃ ex causa contingentis actionis damnis actionis
causa cooperantes qd̃ eadem sunt cooperantes addit quis et medii
communis causa principalis exigunt damnis remittis infert non
contrarie obligationis restituendis quae non sunt causis ipsis nonci
nisi ex propria causis mediis damnis praeiudicialis ut quis precipua
aut contrarius praeiudicis pars nisi non sunt contrarius exigunt
tis non mobilis. Licet qui precipit hic contrarius possit pecuia
nis nisi aut contrarius mediis ut cognitionis non exigunt effectus
ad qd̃ exigunt aut causis non exigunt certa tamen debent Lu
cas mediis aut damnis illatis &c

iuris iudicis facundis qd̃ actionis delic
quentia non contrahat hanc influxum causae cooperantis ad damnis con

morit = Q. inuin ionem obligationem vide q. impari debeo
et causa mihi ad condnio pon domi ni hoc causa debis pas causa
et imposidone et credere contra vso q. consilae damni fue
illatz debitz tenue et approbo fuerit satis fabz cum pregiu
contrariz causa dat. obligatio restituendi ina ni hoc debio non ob
pas causa et bonis deoz damni fuit illatz debitz vso et an
fuerit probo satis fabz

Sed dicamus in particulari circi
lati de una aliqua exhibz assignati causa coperanti b. ut la
mus consilz q. hi sunt l. non sunt causa damni illati ex de
causa prima

Diuisione

mer causa mobili aliqb. speciem phanica mobili solet permi
patio ut inuio q. non ubi fiatior modu quo exaratio rationali
huic abalio mobili qua pugnatz principiu enz quando
obligation et negotiu imponit alicui adquirit quod qui dam
ex pluribz exequi ne prugno ad hoc. ni sorendz mobili prugn
tz ut qua vale damni et obligation nihil inducit sponte ra
ant q. pugnatz ne ab hi qui habent superiorem qualis sunt
domini in pedes seruos et familiares parentes in pedes filio
tz pronepotes in pedes ab auos qua de causa in Lig. Lauit homo zz.
Digesti ad Lige aquil. si Lauit homo meus alienu in mea opera
alio prendi cari factum dat. contra eu qui prugnit nomodo in
imperandi habuit q. iniuria habuit ipse ait iuris consultus ag
tz et qui damni fecit

Ex quadra ratione prugnat colligunt
mum. doctores eu qui prugnit nubentz ut damnu inferant non
tionz damni fiat a re huius nouri sed ciz nubentis iniudendi
trimenti incipiant dz modo tale damnu alio qui non fuerit ex
cutori q. non nisi ly non tenue inducit ne ciz ipsi quod dz modo innoui
ere cogit ex prugnatz vi quasi coactionis habitat

Conbenunt ciz doctores q. d. causa pu
gnitur nubentz prugnatz damni inferendi nulz incurrit obligatio
agendi ut cessio ut q. mandatu ad mobilia non fit nisi d
prugnantis voluntate complendz ubi q. consilae deo necessaria volun
tas prugnantis cessat vi prugnat et omnia eius influxus

Deconsilio

De eo qui dat consilz nouby proximo exinglyon ria sui ignora
tia quada de rimus igitur dubio quemo nam tamen ex hoc mo
do nisi dolose et scienter dedit consilz satis constat esse causz

vnia ac pronde non debeant non obstantibus dictum fore debere contrarium et hanc ideo plenam cognitionem adhibendo fiant ad portandum et fiorum ablatum dictis actis hostilitatis et damnis inde personis g.as predictis non actis alicui portando et ipsis vel aliquibus eorum malum vel dampnum ad bona eorum aut alicuius eorum inferendo et ipsis vel aliquibus eorum molestiam

ctro tra hē. et mandato comparat. contrarij &c. ex iure
me dena cap. 7. deniq. ad reconuentionē apud acta recon. et com
nia et longa proxima libra cautela q. nari absq. pab damnis da
ni aliq modo influire vel illud q. aliquis inquit obstare
possit rubricarum de et ad regulā citari respondet. in for
mā communi absentia compa tari mandato proprietatis
nem q. ex quibus habet damni iuris gratia allata pro
mittit. citatio clausa et idem obligat. ad sustinendum ac cef
sante contingit in foro aliter et contra nulla incurrit damni
nullius

De adulatore qui palpo dicit

qui laudando l. cinq exponendo alteri ad provocat ad ma
lefaciendū venit. ad sustinendum ratio et q. ut melior consulendi
proponit cinq laudē gloriā deum l. ignominiā abstinentiā qua
ex male fitio videnti consequuntur

De recursu

qui quenam prosit ad damnū infirmandū l. nonnulli mendū
si ita causa iniqua non duxit. secundū doctorum ex recursu veneri
tur qui in domo sua cupit laborat qui habet causa occulti cessa
labrocinia audet committere l. nonnulli ut nullum eam agi
tur

Negandū tamen nonnulli inquam personā
ut tenuit l. bona fide ambit. peccatoque excusari quia l. per in
de tenuit ne occidat. aut notabilis damni fiat. malis bonis exp
si cinq timore multo prout aliquando moni quib. ex officio mu
nis damna impedire prudent. q. ita quia simulare animo ita male
liquant

Leuitas inquit est postquā debita consuetudo et obs
cordia deliquere illi nam ut fugiat omnibus ruinis q. ruo
facit ille fugere tenebris adfugere et nubere dicimodo illa nec nonnat
ipsi refugi impetum nec nomen habet. adnotandum hanc quoq. parte

De participante

participare impressionis dicitur. prout qui participi habet nonnisi
sed nominime adnubendo mediate ad illius executionem nec qui
prout auxilij l. ministrat vitalq. ad furtum qui simulationis de
fendi causa qui explorat confingere adsportare ille. Nam
nec tenuit. adnulli ne hoc quo q. alij. auxilij adnubendo executio
ne consulentis ita tamen q. damnum nulla de nuo adhuc nunt l
nullis causa non est tenuere proximi adnubendo si
mediate ad executionem damni consurrendo adnubat et causa
proxima et physica damni non autē de causis coopera
gentibus proue tamen conditionantes causa physica et proxima

exequenda damna

Vnde prohibeatur ꝯ. nemini hic innovari quicquam
aliquo quomodolibet S. defensum admittatur in
Pisana Regiana veteri ad habitationem ꝯ. nemo admittatur ad
executionem damni operis de quo Socin. lib.° 4. quæst.° 7. Art.° 3. Ra
phael Cyp.° lib.° de quæst.° nu.° 49. nolla tamen sint tenuit Navar
rus cap.° 27. nu.° 268. Gabriel articulo 7. Silvester verbo usura
7. quæst. 4. quos habentia dup.° 5. quæst.° 6. puncto 3. par.° quæ
aliqui excusando tamen tenet ex fabulo 2.ª par.° lib.° 8. quæst.° 6.
numero 48. ad hanc rationem qui solis ex testos ex ordinationis gra
tiosorum quamvis cuncta habeatur ideoque ꝯ. moralis° loqui
de nonnullis quia notabiles conferunt ad multa aeruginosa in
mo ista inde fabulæ primo familiari non obligantur ad res
ꝯ. verisimiles credere ꝯ. mutuatarium nullo iuri obligato
rum nullo fori bulle ꝯ. ut plurimum credendum erit aut in mi
nimum facile remisso obnubet.

Haec dubitatio ut melius quisque
rari possimus apud se habet aliquos creditores dominio radat
ut fenores negantur eis mundus habere ex illas ereat ex nubi
lis exequi ex illas potentiribus ut Gabriel articulo 7. Sil
vester verbo usura 7. quæst. 4. et Navarus cap.° 27. nu.° 268.
ex obligationis obnoxius defendi ꝯ. ex natura abutuntur de
nique tanquam deportatum commutare in rendas adipiscique
multa augeri moralis° concurrit et illa virtute mendi
cari et illi qui gladius adalbertus omnibus apud se de
ponit rumor ad habet alumni° velorum qui obligatione
omnibus prodat ex ingratis illis qui gladius apud se alibi donum
deponit commodat nobis contra carrara pignoris gratia et
habeat dominus quæ illo adducit debita uti pecuniat qui
dus tamen adhuc ipsis restituit omnibus quo de modo nubmini
bari consuevit. Porro in his ad uti ~~maxime~~
minutis hic de regula obligandæ ad habet opus ingenui
nubranda participant ut mercimonia malis meneat pisale ut
nonnulli ad ea dispicato nonnulla ad hoc ut contrahuntur
ita iuvare mercimonia malis non ut rationabiles causa ita
lari possunt rabutroque

Quo fundamento habeat
cristiani remigandi in terminis turianorum contractibus
rebus ad ea? apostol. vel quid cap.° 9. par.° 2. nu.° 39. et
alii ꝯ. habet ruborem ex gaudi? opus modificari ad

bonum et malum exercere. Dices remigatio huiusmodi
est hic et nunc directe ordinata in occisionem innocentium
cristianorum et recura adiuvat in tanta eorum occisione quae
est intrinsece malum et a quo nullus metus excusare potest.
Respondetur talem remigationem neque ex se et immediate nec
prout est ab ipsis captivis fortiori in malum finem sed solum
ut subest directioni cogentis quare malitia talis actio-
nis non est illis imputanda.

Ex eodem fundamento licet cum
famulo grabitur alioquin depulaturo l. privando
sub. l. de vita mercede si iubeat deferre munus calum
l. nuntium concubine domini sui ut tali vie domum ipsius be-
neat cum non teneat cum tanto detrimento cessare ab opere l. de
se indiferenti quod non obturpet finem ipsius domini sed ad sua
redimenda vegatione ordinat nulla autem est causa etiam
vitande mortis faxerit ad eam deferre epistolam qua talis turpi-
tudo petit verisimilius putatur quod tamen equale dubium est
an turpitudinem contineret l. in iustitia absque peccato
potest famulus obedire eam que deferre neque ad restitutio-
nem teneretur etiam si damnum inde postea subsecutum fuisset si cur-
resolvunt doctores de subdito qui in bello de eius iustitia
dubitat militare a suo principe iubetur.

De muto non obstante
et non manifestante

Mutus hic dicitur qui loquendo impedire posset scilicet reprendendo precipi-
endo consulendo l. clamando et tacuit non obstans dicitur non prebens
auxilium aut non bene externe aponens ut damnum impediat non ma-
nifestans est testis l. alius qui non manifestat malefactores ut im-
pediantur aut saltem puniantur et cogantur resarcire damna data.

Communis doctrina est quod si quis tacendo non
resistendo l. non manifestando non impediuit damnum teneri ad
restitutionem si illud ex speciali contractu l. officio tenebatur impedi-
re et ratio est quia ut in superiori diximus ex contractu et quasi contrac-
tu seu officio oritur obligatio ex iustitia conservandi rem alienam na-
que ex contractu oritur fundatur in pacto et voluntate contra entium
que autem ex officio oritur etiam si non fundetur in contra entium voluntate
cum nullum pactum intercesserit inter eos fundatur tamen in legitimis ac
iustis legib. recepta per consuetudinem que ita vim legis obtineat ut ius
iustitie commutative uni erga alterum tribuat. quare non solum
ex iustitia impedire tenentur aliorum damna principes eorum que ma-

ptori publica portatz habeant tradbocari qui ad dpos stipe
dia. L. publicos onoru onduli sunt sed cia nocte cu ca
tore patru familia tradbi qui cura alig. stipendij alio
ru cura exofficio communi et publico communiat
Item ely obligatione contrat famu
lus g. ei domus. L. rog. cultodia ab domino demandat. nun
et si non demandet. ng non hoc prog. qui alteri famulat.
teneat. nullis Leges iura ipius cultodie alij contra dominos
ad hoc ing non cenia. ne obligare nei ei cui int. famulos
ia cura speciali ut conmitia tende in alij famuly custod
alig. ne rigiene nocteni. Leges nullis impedere contra
externos tang teneat. ng ratio ne famulatus tenet. obliga
ri ad nu domini ab muria ulterius tang tandat ut dicit Jo
ny lib. 4. gull. 7. Aot. 13. cena fore habet communis gentis
consensus
Quidcha tang de bona ita tempora
dant ut predicti ministri aut officiales non teneant. in
pedire damnu minus ey seu maiori aut equali. nonen
ey tanto bonore communi a suis preciat. nisi aliud gra
uis necessitas reipublice exigat
Cade doctrina colligu ut ely ne
mo exemptus alicui officio adstrictus. damnu sicut si interroga
ti testes de ueritate non manifestet. ut communi nocumento ca
beat obligatio non sufficiat. unde ut dicit principio ad muros
nisi gl. Ligu reo l. autori tribunu quod ad ely ut abeo uocati
ad testimoniu exigere baliam uidemus in forensibus. habetur
lib. 2. gull. 29. nu. 63. ubi qui ad audiendu teneri ad
damnu gl. perhibet testimoniu erit impediendu teneri eius fi
lius domino. L. abaligno priuato interrogato an bideritu fu
furari respondeat anphibologice. L. mentiendo alicui fa
ciendo ne mercede abalio petenti. tuncin non sicut a e
speritur in casu abeare ely compulsum ad damnu ei inde
tenendu
Concordant uero doctores ely non teneri
officio ad aliquem exuidicia veritatis aperire nomina
ne delinquentis. nec tenet nec potest. unde per iuramentu rebela
re ing faciet contra ciuem. cum non teneatur hoc facere. ut
ibi causa sua manifestatione gl. illi damnu. quod ut bene ad
uat cap. nouum part. 3. nu. 3. gl. ciu ex nouo cap. 27.
nu. 134. conbat qui adiz gl. gl. ubi ex communi uotu

in contrarium vero est Communis ꝯa. vnusquisq; ex eis agere ꝯa
nō ing. obligatū ex carta vel non ex culpa obligari ad impediendū non
impediat nemini fuit iniuria aut nocumentū ꝯ. tolz vnusquisq; de iure
iure suo licite cum alio contrahere vel non contrahere. Sola autē Curia videtur
vero sibi iuris amicitie aut contrarij nullum fidelitatis aut gratitudinis et maioris obligationis respectū inducere vel non posse et
quidquam et contrarium ex aliis quibuscumque dubio maiori

Confirmat. ꝯ quilibet vicinus eius
prendere damnum quod accidere verisimile sequatur non facit illi iniuria et
multis exemplis erat manifestum ig vero quilibet impedire damnum ꝯ
ex culpa impedire non teneatur. Item licitum esset malum aliquod
contra contrarium eo erat. et ideo damnum actionis quae aliud po
sit impedire et illud prohibere quam impedire ex culpa nonetiam non
impediendo ꝯ nulli facit iniuria ac adeo adhuc actio ig non exer

Unde primo patet solutio ad rationem grabuli Laurentij tenetur ꝯ quilibet causa domicilia pro
tempore habeat qua habere debet ordinat obligationes
culpa non tamen semper ꝯ dicta causa indemnia ꝯ contingit de
presente ꝯ in casu indemnia tali damni actu futuri eum vigilia
et quilibet facias iniuria non obligabitur obligationi culpa
Ad confirmationem respondet illa canonis allegata ibi ex
dos quando ad culpa especialiter non vero quando ad rebus mobilibus

Ad 1as coligit 2o contra Angelum vide
Ad 2am nat. 2o. Ad 3am Bartholum de Ly. Ad 4. Ad 5. quod 6. Ad 6. Ad 7. Ad
dubium ergo ex his ig quilibet non impedit ex malo animo facto ꝯ ex
dominium non vendi non inducit obligationem culpa non mentiri operi
aut mutare omnium. Ad 8am coligit ꝯ contra Andream quod culpa pa
ta pro primo modo quo fuerat pactum ꝯ dat ꝯ ag ꝯ pactum
no. Ad nonum ad dubium quilibet ig ex his ut aut fraude consilium alicui
non impedit damnum tertij ꝯ ex eo impedire sit gratum secundum
vera voluntate alterius potuit ad illud non habet tertius ius im
pedire et malitiose fundata voluntate unde dicit quilibet non
tenetur non impedire. ut non impedire per contrarium maximum pro
vi et fraude quilibet ex his aut fraude consilium alicui ut non im
pedire damnum tertij non tenebitur ad illud evitandum

Dubium decimum

Quantum debeant restituere cooperantes causa
Dicit imprimis pro dubij praedicti declaratione sciendum
et quilibet influit damnum debet restituere tertio
tantum influit impartes illa tamen debet restituere tertio et

curant ut ad uerit petrus nauara lib.º 3.º cap.º 4.º nu.º 54.

12

falto el ca
tredatico
y no se pudo
acabar
la materia
y no se escri
bio mas de
asta aqui

Finis

Ex predictis obtinus videtur sequi posse contingere
posse provenire effectum ab animalitate qui idem proveniat
a rationalitate quia potest terminare alitas cognitionem quin
tret realis et hoc contingit ne ex parte ~~obti~~ cognitionis
obti //
Ea etiam in ipsam tamen a paritate formalis ad obtinam

Deinde contra negantes exiguum mad emendicatam a fra
quia effectus tribuit

Contra obtum logicum reale quia si tale est, non attinet
nisi ad aliam stam

11

Amiguel viosa ~~[illegible]~~ m
1675
Viosecossa

P. Pedro Arrieta
Roque
Lorme